# Q. HORATI FLACCI
# OPERA

RECENSVERVNT

O. KELLER ET A. HOLDER

VOL. II

SERMONVM LIBRI II EPISTVLARVM LIBRI II
LIBER DE ARTE POETICA

ITERVM RECENSVERVNT

OTTO KELLER
ET AMICI

[Ed.2]



IENAE
IN AEDIBVS FROMMANNI
(W. BIEDERMANN)
MCMXXV

Printed in Germany

# PRAEFATIO.

Horati carmina anno 1900 iterum a nobis edita post 25 annorum moram nunc demum sequitur sermonum epistularum artis poeticae altera recensio. ut in priore nostra Horati operum recensione Alfredus Holder recensendos susceperat sermones. quod opus ne efficeret, initio multis aliis litterarum studiis prohibitus est, et cum anno 1916 defunctus esset amicissimus noster, nos in illius uicem succedere coacti sumus. Ioannes Endt et Iosephus Dorsch, quos Pragae habuimus discipulos, summam operam suam studiumque nobis nauare parati erant, ita ut illius auxilio apparatus criticus, huius loci similes perfici possent. praeterea in colligendis et augendis locis similibus summa scientia Caroli Weymann, doctissimi uniuersitatis Monacensis professoris, magno nobis fuit usui. cum uero oculorum nostrorum acies iamiam hebescere coepisset, uicem nostram expleuerunt familiarissimus iuuenis Eugenius Staiger, gymnasii Uracensis praeceptor, et Ioannes Alphonsus Simon, professor Coloniensis, qui una cum Ioanne Endt librum typis exprimendum curauerunt.

At cum in ipsa recensione philologica hae tantae difficultates superandae erant, tum multo difficilius erat inuenire librarium, qui libri edendi sumptus faueret. quod ut feliciter eueniret, multi trans Oceanum amici magna pecunia oblata summum adhibuerunt studium: in quibus maxime laudandus est illustrissimus ille Moses B. Slaughter, uniuersitatis Madison Wis. professor, cum summo dolore nostro praematura morte absumptus, eiusque collega R. A. Hohlfeld, deinde J. M. Wuelfing St. Louis, liberalissimus ille Germaniae litterarum fautor. societas quoque illa ad propagandam in Bohemia Germanicam scientiam artem litteras constituta largam stipem contulit. itaque, cum B. G. Teubner, quocum iterum ac saepius de emittendo libro egimus, funestis illis rei nummariae ruinae temporibus a maioribus sumptibus abhorreret, negotio audacter suscepto opus in lucem produxit Walter Biedermann Ienensis, librorum impiger redemptor qui etiam prioris uoluminis (carminum) cetera exempla a Teubnero suscepit uendendos.

Omnibus his fautoribus, quorum officio factum est, ut quae in adulescentia deposuimus rudimenta post 60 annorum interuallum repetita et perfecta uideamus, gratias agimus ex animi sententia quam maximas.

**Otto Keller.**

[illegible]

# Q. HORATI FLACCI
# SERMONVM
## LIBER PRIMVS

### I.

Qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem
seu ratio dederit seu fors obiecerit, illa

SERM. I 1. INSCR. T: Apoll. Sid. carm. VIIII, 221 sqq.: non quod per satiras, epistularum sermonumque sales nouumque epodon, libros carminis ac poeticam artem Phoebi laudibus et uagae Dianae conscriptis uoluit sonare Flaccus || c. 23, 453 sq.: quamuis post satiras lyramque tendat ille ad Pindaricum uolare cygnum. || Porph. ad s. I 1: quamuis saturam esse opus hoc suum Horatius ipse confiteatur . . ., tamen proprios titulos uoluit ei accommodare. nam hos priores libros sermonum, posteriores epistularum inscribens e. q. s. || schol. γ ad epist. I 1: Epistolarum libri tantum nomine dissimiles a libris sermonum sunt; cons. Porph. et schol. F || cf. Frontonis epist. ed. Niebuhr p. 55: Horatius sermonum libro secundo. — sermones hi libri nuncupantur etiam apud ueteres grammaticos ut apud Seruium de metr. Hor. IIII p. 472 K. — ex omnibus quos contulimus libris nullus exhibet titulum saturarum 1 sqq. cf. Auson. ed. 15, 18: spernimus in commune omnes praesentia — 1 'qui fit, Maecenas' T: gloss. Mai class. auct. VIII 490 S: Prud. psychom. 524: qui fit 2 S: Cic. ad Att. XIIII 13, 3: sed haec fors uiderit, ea quae talibus in rebus plus quam ratio potest || Val. Max. II 9, 9: ut digni ciuibus uiderentur, quibus dari potius quam obici censura deberet || Amm. Marcell. XXX 5, 2: ubi fors copiam dedisset aut ratio — 'ratio' et 'fortuna' opponuntur Liu. XXII 39, 21; Curt. VI 6, 27; Symmach. relat. 39, 1. item apud Graecos 'τύχη' et 'γνώμη' ut Isocr. 3, 47 Dict. Cret. V 12 p. 96 Meister: magna ui caedere eos, quos fors obiecerat

*Ω = BDEFMRγδ′(=δd)λ′(=λl)νπσ(a)gmu(x)* INCIPIT SERMONVM LIBER PRIMVS *ERFλδ cons. du Porph.* SERMONVM LIBER PRIMVS INCIPIT *B cons. σ′ (=σx)* INCIPIT LIBER SERMONVM PRIMVS *γ Inscriptionibus carent DM1 ν1 πlm* ( ) *De titulo* 'sermonum' *cf. Epil. p.* 422 *et editionem primam p. 1 et Frontonis epist. ed. Niebuhr p.* 55: Horatius sermonum libro secundo 1 Quid *E a. ras. Pph. alt. l.* maecenas *BER2 Pph.* mecenas *δ′* mecēnas *D* macenas *R1* mecenas *cet* sorte *M* 2 racio *Mπ* fors *DEFRγδ′λ′νπσagmu Pph. Pseudacr.* sors *B cum L schol. D* ( ) ulla *EMν a. ras. σψ a. ras. opp. Pph.*

contentus uiuat, laudet diuersa sequentis?
'o fortunati mercatores!' grauis annis
miles ait, multo iam fractus membra labore.
contra mercator nauem iactantibus Austris:
'militia est potior. quid enim? concurritur: horae
momento cita mors uenit, aut uictoria laeta.'
agricolam laudat iuris legumque peritus,
sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
ille, datis uadibus qui rure extractus in urbem est,
solos felices uiuentis clamat in urbe.
cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
delassare ualent Fabium. ne te morer, audi,
quo rem deducam. siquis deus 'en ego' dicat

3 **S**: Sedul. paschal. carm. I 325; Arator act. apost. II 497: diuersa sequentes (in clausula) || Sen. dial. VIII 7, 1: quod (odium) inplacabile diuersa sequentibus indiximus || Paul. Nol. carm. X 286 sqq.: stultus diuersa sequentibus esse nil moror 4—19 **S**: Maximus Tyrius diss. 21, 1: *καὶ ἴδοις τὸν μὲν γεωργικὸν μακαρίζοντα* 4 **S**: Verg. Aen. I 437; Lucan. IIII 319; Coripp. hist. IIII 158: 'o fortunati' in exordio uersus || Theocr. 24, 100: *βαρύς περ ἐὼν ἐνιαυτοῖς* || Verg. Aen. VIIII 246: annis grauis... Aletes || Apuleius met. II 2, 85: senex iam grauis in annis || cf. Liu. VIIII 3, 5; Ou. her. 8, 31; Calpurn. II 84; Alcim. Auit. carm. VI 509 5 **S**: anthol. Lat. 719c, 13 sq. R²: multo fessus iam membra labore miles || Claud. III cons. Hon. 42: sed noua per duros instruxit membra labores || Paul. Petric. uit. Mart. IIII 430: (ut) sufficerent iugi tenuissima membra labori 7 **S**: Verg. g. IIII 78: concurritur de apibus pugnantibus || Sen. dial. VIIII de tranquill. animi 11, 9: horae momentum || Sen. Thyest. 598: imo permutat breuis hora summis || Liu. VIIII 16, 4: momento unius horae || Iustin. II 14, 9: tam breui horarum momento 8 **S**: 'cita mors': Apul. de deo Socr. 4 p. 10, 22 Thom.; Prud. peristeph. II 334; Rufin. hist. eccl. p. 994, 1 Momms.; Paul. Nol. carm. append. I 96 p. 347 H.; carm. epigr. 825 Buech. Commod. instruct. II 12, 13: uictoria (ablat.!) laetus (in claus.) 10 **S**: Theogn. 864: *ἦμος ἀλεκτρυόνων φθόγγος ἐγειρομένων* 13 **S**: 'cetera de genere hoc' Lucr. II 104 et alibi 15 **S**: Iuu. 5, 132: 'si quis deus' eadem uersus sede; Tacit. dial. 41: si deus aliquis uitas ac tempora repente mutasset

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 3 laude *B* laudat *E* sequentis *BR1 δ′ π z cum L r b Regin.1* sequentes *cett.* 4 fortunate *B* graues *B* 5 mites *B* menbra *Mλmu* labore] labore] *M* dolore *u* 6 nauim *B pr. D1 γ* nauem *cett. cum D2 a* 7 Milicia *Dλσg* pocior *Dg* portior *φ a. ras.* concur//ritur *R1*, ‿ *ab alt. m.* 8 () loeta *γ a. corr.* leta *gmu* le//ta *λ* 9 ladat *δ′1* 10 cantū *φ* cantu *muopp. Pph. Pseudacr.* consultor cantum *B* osti. (a supra) vbi *E* ostia *Mπ d1 g2 m Pph.* hostia *cett.* 11 rupe (r supra) *E* urbe *BMπu* urbe (bē supra) *v* est *om. νg* 12 filices *M1* uiuentis *MRγπ l pr. ut uid. cum a c r* uiuentes *cett.* cantat *B* 13 Cetera *BEMδ′λπ1u* Caetera *cett.* hoc *om. π1* loqce (a supra) *B* 14 ualent] uolent *E pr.* uelent *R1 aut pr.* moror *E* 15 dicas *π pr.*

'iam faciam, quod u*o*ltis: eris tu, qui modo miles,
mercator; tu, consultus modo, rusticus: hinc uos,
uos hinc mutatis discedite partibus. heia,
quid statis?' — nolint. atqui licet esse beatis.
quid causaest, merito quin illis Iuppiter ambas
iratus buccas inflet neque se fore posthac
tam facilem dicat, uotis ut praebeat aurem?
praeterea, ne sic ut qui iocularia ridens
percurram, (quamquam ridentem dicere uerum
quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
doctores, elementa uelint ut discere prima,
sed tamen amoto quaeramus seria ludo):
ille, grauem duro terram qui uertit aratro,
perfidus hic caupo, miles nautaeque, per omne

19 **S**: Verg. Aen. XII 425; anthol. Lat. 378, 10: quid statis 21 **S**: Demosth. de falsa legat. 314: *τὰς γνάθους φυσῶν* 22 **S**: Prop. III 21, 15: a nimium faciles aurem praebere puellae 23 'praeterea' in exordio hexametri saepe occurrit inde a Lucilio et Lucretio 24 sq. **S**: Tertull. adu. Valent. 6 (uol. II p. 388 Oehler): congruit et ueritati ridere 26 **S**: Ou. fast. III 709: prima elementa || item Auson. prof. 10, 36 sq. P. 27 **S**: Verg. ecl. 7, 17: posthabui tamen illorum mea seria ludo 28 **S**: Verg. Aen. VII 539: terram centum uertebat aratris || Cyprian. Gall. gen. 140: ast alius curuo terram uertebat aratro || Paul. Nol. carm. append. I 17 p. 344 H.: qui centum quondam terram uertebat aratris || Verg. g. II 513: agricola incuruo terram dimouit aratro || Ou. am. III 8, 41: nec ualido quisquam terram scindebat aratro || Sil. III 351: tellurem uertere aratro || Auien. Arat. 42: solum grauibus uersamus aratris || Lucret. I 211: uertentes uomere glebas || Verg. g. I 1 sq.: terram uertere 29 **S**: Chrysost. orat. 31 p. 585 R.: *τοὺς μὲν καπήλους τοὺς ἐν τοῖς μέτροις κακουργοῦντας κτλ.* || Ou. trist. IIII 2, 33: perfidus hic (in exord. hexam.) || Martial. III 57, 1; Aldhelm. de uirginit. 2796: fallax caupo 29 sq. **S**: Dracont. laud. dei II 190: per mare ueliuolum mercator nauta uagatur || Venant. Fort. carm. III 30, 11: per mare nauta uolat

*Ω = BDEFMRγδ' (= δd) λ' (= λl) νπσ (a) gmu (x)* 16 uultis *Ω* 18 Hinc uos *ν* motatis *E* discite *γ1π* heia *BE p. ras. Ṙcumag* heha *E a. ras.* eia *cett.* 19 nolent *B* nolint *cett.* ( ) adqui *δ'* Atq/// *π* beatos *νy* beatis *cett.* 20 clause *g1* causaest] causæ//ē *R* causae *omisso* est *upr. y* causae est *cett.* iupiter *γδ'l* iuppiter *cett.* 21 bucchas *u* ponsthac *E a. ras.* *uu.* 22 *sq. inuerso ordine in B* 22 facile *B* prebeat *ER1γδ'λσmu* 23 Preterea *EMδ'λ'νσgmu* Praeterea *cett.* ne *BDEMRγδ'νπσu cum a* nec *Fλ'g1 Pph.* ut *add. E supra u.* $\overset{i}{o}$ccularia *δ* ocularia *d1* 24 Percurrant *B* quanquam *Fλ* quamquam *cett.* dicere] discere *R a. ras. γ a. ras. π a. ras. a* 25 Qu$\overset{d}{i}$ *δ'* dant olim *γ* olim dat *δ1* olim dant *cett. Pph. Seruius* 26 ut discere] ui discere *B* indiscere *D pr.* 27 Set *γ pr.* am$\overset{o}{a}$to *F* amisso *B cum Argentor. III et Regio* queramus *Eδ'σφmu* 28 ue*rtit E* 29 caupo *Ω* campo *y (c Bruxell.* 10063 *Regin.2 Zulichem.2 alii)* meles *B* nauteque *Mgm*

audaces mare qui currunt, hac mente laborem
sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
paruola (nam exemplo est) magni formica laboris
ore trahit quodcumque potest atque addit aceruo,
quem struit, haut ignara ac non incauta futuri.
quae, simul inuersum contristat Aquarius annum,
non usquam prorepit et illis utitur ante
quaesitis patiens, cum te neque feruidus aestus
demoueat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum,

---

**30 S**: Claud. Mar. aleth. III 270: praua susceptum m e n t e  l a b o r e m || cf. Lucil. XVIIII 561 (Marx II p. 209) **31 S**: Mart. XII 5, 3: quibus o t i a  t u t a dedisti || Ou. trist. IIII 10, 39 sq.: et petere Aoniae suadebant t u t a sorores o t i a **32 sqq. S**: Serenus Sam. 6, 81 sq.: puluis quem c o n g e r i t alte d u l c i b u s  e x  l a t e b r i s (cf. epi. I 16, 15) p a t i e n s  f o r m i c a  l a b o r u m || Saluian. de gub. dei IIII 43: formicae in subterraneis latibulis . . . uaria frugum genera condentes ad hoc cuncta contrahunt ac reponunt, quia affectu uitae suae diligunt quae recondunt || Pseudophocyl. 152 (164) sqq. Bgk **32** 'congesta' **T**: Philoxenus (prodrom. corporis glossar. p. 189 L.) **33 S**: Theocr. 17, 107: *μύρμακες ἀεὶ μογέοντες* || Apul. Am. et Psyche c. 10 (Schroeder p. 104): f o r m i c u l a illa p a r u u l a atque ruricola, certa difficultatis t a n t a e  l a b o r i s-que || Arnob. adu. nat. IIII 26 R.: in f o r m i c u l a m  p a r u u l a m || anthol. Meyer (II p. 71) nr. 1098, 1: uerrit tetra boum gratos f o r m i c a  l a b o r e s **34 S**: Ou. met. II 230: 'o r e  t r a h i t' in exordio hexam. **35 S**: Paul. Nol. X 305: iam c a u t a  f u t u r i || Priscian. laud. Anastas. 207: 'c a u t u s que futuri' in claus. **36 S**: Auson. epist. 25 102: effusaque hiemem c o n t r i s t a t  A q u a r i u s unda || Verg. g. III 304: extremoque inrorat A q u a r i u s  a n n o || Colum. X 190: Caeciliam primo deponit A q u a r i u s  a n n o || Manil. III 577: triplicabit A q u a r i u s  a n n o s 'contristat' **T**: Philoxenus (prodrom. corporis gloss. p. 189 L.) **37 sq. S**: distich. Cat. II 17, 1: u t e r e  q u a e s i t i s modice **39 sq. S**: Plaut. merc. 859 sqq.: neque mihi ulla obsistet amnis nec mons neque adeo mare nec c a l o r  n e c  f r i g u s, metuo neque uentum neque grandinem || Sen. epist. 9, 19: per f e r r u m et ruinas et i g n e s . . . euasit || Lucan. X 37 sq.: n o n  i l l i  f l a m m a  n e c  u n d a  o b s t i t i t

---

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* **30** hac] ac (h supra) *π* **31** *Sese R* ut motia *γ pr.* ut i noliat utarecedant *B* ocia *D g2* ocio *g1* tu.a (t supra) *E* recedunt *R1 aut pr. γ pr.* **33** Paruola *E F R1 γ1 λ′ ν pr. π d a. ras. ut uid. m cum a Pph.* Paruula *B D M R2 γ2 δ λ corr. σ u Pseudacr.* puula *g* ( ) nam *R* **34** thrait *λ ψ* qđcunq; *E m* quęcumq; *D* abdit *M* **35** strauit *F δ′ π a. ras. l1* haut *B E* haud *cett. Pseudacr.* ac] *ac R* aut *ν* at *Pseudacr.* futur*i R* **36** Que *g* constristat *γ a. ras. λ pr.* **37** *N*onus quam *δ* proreppit *u* proripit *B* ꝓrepit (e *in ras.*) *δ* **38** Quae‿si///s *D* Quesitis *g m* patiens *B M R γ λ corr. ν σ l2 uar. m u cum a Pseudacr. cons. Serenus Samm.* 6, 82 paciens *D E g* sapiens *F δ′ λ′ π u uar. Pph. cf. Epileg.; Porphyrionis interpretatio corrupta est* ( ) estus *g u* **39** Demoueat *B D2 E M R π m cum a* Dimoueat *F γ δ′ λ′ ν σ g u* ( ) Dummoueat *D1* hiems *B M π σ a d g* hiemps *cett.* hiepms *r* matre *δ*

nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
quid iuuat, inmensum te argenti pondus et auri
furtim defossa timidum deponere terra?
'quod, si comminuas, uilem redigatur ad assem.'
at ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruos?
milia frumenti tua triuerit area centum,
non tuus hoc capiet uenter plus ac meus, ut si
reticulum panis uenalis inter onusto
forte uehas umero, nihilo plus accipias quam
qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
naturae finis uiuenti, iugera centum an

---

**40 S**: Persius 6, 76: nec (ne cod. C) sit praestantior alter **41 sq. T**: Seruius ad Aen. X 526 **S**: Plutarch. π. φιλοπλ. 8 **41 S**: Verg. Aen. I 359: ignotum argenti pondus et auri ‖ Lucr. V 1256: argenti rivus et auri ‖ Cypr. Gall. num. 719: immensi pondus et auri ‖ Saluian. ad eccles. 2, 63 p. 264 P.: nisi argenti et auri ponderibus incubarint ‖ 4, 32 p. 310: incubant defossis a me talentis (heredes), premunt argenti et auri congestas strues ‖ Gregor. Turon. hist. Franc. VI 24: immensum ut ferunt argenti pondus et auri **43 T**: floril. Cusan. **S**: Plin. nat. hist. XVIII 15: farris pretium ... ad assem redegit **44 S**: Sil. X 547: constructus aceruo **45 S**: Lucil. XVIII 554 sq.: milia dum centum frumenti tollis medimnum, uini mille cadum ... aeque fruniscor ego ac tu ‖ Sen. dial. X 18, 4: multa milia frumenti ‖ Venantius Fort. II 9, 63: triticeas fruges feruens terit area Christi ‖ Stat. s. III 3, 91: aestiferi quicquid terit area Nili **46 T**: floril. Nostrad. 188 ‖ 'non ... meus' **T**: floril. Paris. 8818[a] **47 S**: Quintil. declam. min. CCCLXXXVIII p. 435 R: uidet puerum uenalibus interpositum **47 sq. S**: Stat. Theb. IIII 571: Aeoliden umero iactantem funus onusto ‖ Apollin. Sid. epi. VIIII 13, 5 u. 56 sq.: epulas superbiores umeris ferant onustis

---

*Ω = B D E F M R γ δ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)*   40 obstet *Ω* nescit *g*  ne] ni *R1 π1*  sit te] te sit *γ*  sit] scit *g1*  dicior *D λ g*   41 Qu[d]i *λ*  inmensum *E F M R γ ν π σ a d m u*  immensum *D δ λ′*  īmensum *B g*  auri *R*   42 [v]Fortim *γ*  Furtim *R*  deffossa *γ δ*  timidum *g2*  tvmdum *g1*  tumidum *Seruii cod. Paris.* 7929 *opp. Pseudacr.*  supponere *Seruii Reginensis*   43 Quod si *B D F M R γ δ′ λ′ ν σ g m u Pseudacr.*  Quodsi *E π a*  c̄minuas *F*  comminuas *cett. a*  uellem redicat.' *B*   44 Ad *π1*  [b]fit [a]id *M*  id] ud *D a. ras. ut uid.*  pulchri *R*  pulcri *a l m u*  aceruo *B*  aceruis *a*  aceruus *cett.*   45 Millia *B l pr.*  Milia *cett. a* ( )  tua triuerit] tru₁ attriuerit *B*  area] aurea *π a. ras.*   46 hoc *Ω om. M pr. floril. Nostrad.*  hic *γ uar. y floril. Paris.* 8818[a]  ac *B F R δ′ λ′ ν π1 σ u floril. Nostrad.*  quam *D E M γ π2 a g m; item pro interpretatione Porph. Pseudacr. gloss. F floril. Paris.* 8818[a]   47 panes *D2 E corr.*  uenalis *E pr. R1 γ corr. π cum μ r t Pph.*  uenanis *B*  uenales *D E corr. F M γ pr. δ′ λ′ ν σ a g m u*  honusto *γ pr. δ′ π u*   48 ueas *F*  umero *B cum p pr.*  humero *R*  humero *cett.*  nichilo *u*  nichilum *g*  quam *om. R1*   49 Quam *R1*  Qui *π*  nihil *R δ′ π pr.*  portaris *E1 aut pr.*  portarit *R*  dic *om. φ pr.*  quid *om. E pr.*  intra *R*   50 natura *B*  [u]Natare *g*  finis *B E R1 γ g cum G c Regin.1 Pph. Ac.*  fines *cett.*  uiuent *B*  [ui]uenti *R*

mille aret? 'at suauest ex magno tollere aceruo.'
dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas,
cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna
uel cyatho, et dicas 'magno de flumine mallem
quam ex hoc fonticulo tantundem sumere:' eo fit,
plenior ut siquos delectet copia iusto,
cum ripa simul auolsos ferat Aufidus acer.
at qui tantuli eget, quantost opus, is neque limo
turbatam haurit aquam neque uitam amittit in undis.
at bona pars hominum decepta cupidine falso
'nil satis est' inquit, 'quia tanti, quantum habeas, sis.'

---

51 S: Iuu. 6, 364: e pleno tollatur semper aceruo 55 sq. S: Ou. am. II 19, 32: e magno flumine potet aquam || cf. tract. Origenis XX p. 209, 1 sqq. 58 S: Paul. Diac. VIIII 13 p. 47 Neff: rapidus quos Aufidus ambit 59 S: Sen. epist. 9, 14: ait (Chrysippus) sapientem nulla re egere et tamen illi rebus opus esse || Lucr. II 1137: unde queat tantum suboriri ac suppeditare, quantum opus est || Lactant. III 5, 4: uulgus interdum plus sapit, quia tantum, quantum opus est, sapit 61 S: Pers. 2, 5: at bona pars procerum || Lucr. V 1023: sed bona magnaque pars || cf. Val. Max. II 9, 7; Ter. eun. 123 62 S: Maximian. eleg. I 206: nil satis est (in exordio pentam.) || Plutarch. *περὶ φιλοπλουτίας* 7: *κέρδαινε καὶ φείδον καὶ τοσούτον νόμιζε σαυτὸν ἄξιον ὅσον ἂν ἔχῃς* || Lucil. XVIIII 558 (II p. 208 Marx); Petron. 77: assem habeas, assem ualeas || Apul.

---

*Ω = B D E F M R γ δ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 51 ad *E a. ras. ut uid. d1* at *cett. (R in ras.)* sua ūt (= sua uert, *natum ex* suauest) *B* suaue est *cett. Pph.* tolleret *λ* aceruo] *M* 52 Cū *u y opp. Pph. Pseudacr.* tantumdem *B F π g u* tan.dem (. tun superscr.) *γ* tantundem *cett. a Pph. Porph.* haurire] auri *Pph.* 53 laudes cumeris] laudas cumeris *λ cum a pr.* cumeris laudas *u* cum//eris *R* cameris *π* 54 si *om. E* 55 cihato *u pr.* ciatho *m* cyato *M δ′ σ* g mallem *D E M R2 γ ν σ a g m L β′ r* malle *B y* malim *F R1 δ′ λ′ π u* malis *Porph. in interpret.* malit *Pseudacr. in interpret.* 56 tantumdem *B R2 u* tandūdē *φ* tantūdem *m* tātūdē *g* tantundem *a cett.* esum'e (o superscr.) *g* eo] ɔ (= con) *B* ɛ̃o *g* 57 siquis *E* delectet *B D E M R γ δ′ ν π g m cum a Pph.* delectat *E p. ras. F λ′ σ u* copia iusto] copi*a*//*i*usto *D* copia cornu *u* 58 auolsos *E F R1 γ λ′* auulsus *D1 g* auulsos *cett. D2 R2* 59 Atqui *E M γ* At qn (i superscr.) *B* *At* qui *R* At qui *cett.* tanto leget *B* tanto eget *g* tantuli *D E M R γ δ′ λ superscr. ν π σ* tantulo *F λ′ u* æget *φ* qnto. (a superscr.) stopus *B* quanto est opus *cett.* quantum est opus *y* is]//is *δ* limū///*R* 60 Turbata..aqua *E* neque *B F R δ′ λ′ ν π σ g u cum a Pseudacr.* nec *D E M γ m* mittit *g1* undi*s* *R* udis *B* 61 At *B2 uar. D2 ut uid. E2 aut corr. λ′ uar. σ u* Vt *B D1 ut uid. E F R1 γ δ′ λ′ ν π a g m Pph.* par *D1 E pr.* 62 Nil *om. R1 ut uid.* Non *π* quia] q *B* abeas *E* abes *F* habes (a superscr.) *π* *habeas R2 in ras.* habeas *cett. Pseudacr.* sis *R2 in ras.*

quid facias illi? iubeas miserum esse, libenter
quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
sordidus ac diues, populi contemnere uoces
sic solitus: 'populus me sibilat, at mihi plaudo
ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.'
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
flumina. quid rides? mutato nomine de te
fabula narratur: congestis undique saccis
indormis inhians, et tamquam parcere sacris
cogeris aut pictis tamquam gaudere tabellis.

---

apol. 23 p. 27, 12 sq. Helm: tanti reuera estis, quantum habetis || Lucil. ap. schol. Iuu. 3, 143: tantum habeas, tantum ipse sies tantique habearis **63** S: Venant. Fort. III 27, 6: quid facias illi (prior pars pentam.) || Ter. heaut. 317: quid illo facias? || Epictet. diss. IIII 10, 36: *οἱ εὐγενέστατοι ... οὐδὲν κωλύονται ἀθλιώτατοι εἶναι καὶ δυστυχέστατοι* **65** sordidus] cf. mythogr. III tract. 5, 6 ap. Mai class. auct. III 186 = ap. Bod. I 174: innuit feneratorum uitam in omnibus, ut probat Horatius, sordidam **66** cf. Maximian. eleg. I 207: sibi plaudens (in claus.) **67** S: Columb. ad Sethum 40: ille domi solus nummos abscondit in arca **68—70** 'Tantalus—narratur' T: Seruius ad Aen. VI 603 (sed u. 68 non extat in codd.); floril. Nostrad. **68—69** 'Tantalus—flumina' T: schol. Statii Theb. III 538 S: Lucil. III 140 Marx; Ou. am. II 2. 43 sq.: quaerit aquas in aquis et poma fugacia captat Tantalus || Sen. Thyest. 2: (Tantalus loquitur) auido fugaces ore captantem cibos || Agam. 20: aquas fugaces ore decepto appetit || Maximian. eleg. I 185 sq.: non aliter sitiens uicinus Tantalus undas captat || Stat. s. V 5, 62 sq.: potius fugientia ripas flumina detineas **69** sq. 'quid rides — de te' T: mythogr. II c. 102 ap. Mai class. auct. III 122 = ap. Bod. I 109 **69** S: Ou. met. VIIII 487; Manil. IIII 594; Aldhelm. carm. ecclesiast. I 13: mutato nomine (eadem uersus sede) **70** S: Cinna fragm. 11, 2 ed. L. M.: congestos undique saeclis || Sil. XIII 87: congestis undique donis **70** sq. S: Sen. Herc. fur. 167 sq.: componit opes gazis inhians et congesto pauper in auro || Gregorius Nyss. de orat. I p. 26 Krabinger: *πολλοῖς ἐπικαθευδῆσαι ταλάντοις* || Sen. de ira I 21, 2: aceruis auri argentique incubat || Mart. XII 53, 3: largiris nihil incubasque gazae || Apul. met. IV 9: aureos folles incubabat **70—72** S: Maximian. eleg. I 183 sq.: poena est partis incumbere rebus, quas cum possideas, est uiolare nefas. **72** T: floril. Nostrad. 'aut—tabellis' T: floril. Cusan.

---

*Ω = BDEFMRγδ' (= δd) λ' (= λl) νπσ(a) gmu (x)* **63** fi^a^cias *E* **64** quatenus] Quatinus *l1* ( ) id faciat *σ* athenis *γ* **65** Sordibus *σ* contemnere *BEMδ'g* contenpnere *u* contempnere *cett.* **66** ad *λpr.* ac *lcumr* at *cett.* **67** acmum mos *Dpr.* nũos *λ* archa *Fλgu* *u. 68 om. Dpr.* **68** Tantulus *σm* siciens *DEutuid.λσg* fugiencia *λg* fug^i^encia *D* fug^i^entia *M* fugentia *E* **69** multato *E* de te] de& e *ψ* **71** hians *m* et tamquam] etiam quam *B* tamquam *DEFRδ'νπσag* tanquam *Mγλmu* quanquam *floril. Cusan.* **72** ac *u'* aut *cett. cum a Pph. floril. Cusan.* et *y floril. Nostrad.* tamquam *DRγδ'νπσψag* tanquam *BEMλφmu* libellis *m*

nescis, quo ualeat nummus, quem praebeat usum?
panis ematur, holus, uini sextarius; adde,
quis humana sibi doleat natura negatis.
an uigilare metu exanimem, noctesque diesque
formidare malos fures, incendia, seruos,
ne te conpilent fugientes, hoc iuuat? horum
semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
at si condoluit temptatum frigore corpus
aut alius casus lecto te adfixit, habes qui
adsideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
suscitet ac reddat gnatis carisque propinquis?
non uxor saluom te uolt, non filius; omnes

---

**73** sq. **S**: Menand. 4, 156 Mein.: *τἀργύριον εἶναι, μειράκιόν, σοι φαίνεται οὐ τῶν ἀναγκαίων καθ' ἡμέραν μόνον τιμὴν παρασχεῖν δυνατόν, ἄρτων, ἀλφίτων, ὄξους, ἐλαίου, μείζονος δ' ἄλλου τινός.* **77** sq. **S**: Mart. VI 33, 3 sq.: f u r t a, f u g a e, mortes s e r u o r u m, i n c e n d i a, luctus affligunt hominem **78** 'ne—fugientes' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 152. 417 **78—79** 'horum—bonorum' **T**: Priscian. XVIII 2, 22; floril. Cusan. et Nostrad. **80** sqq. **S**: Eurip. El. 427 sqq.: *σκοπῶ τὰ χρήμαθ' ὡς ἔχει μέγα σθένος, φίλοις τε δοῦναι σῶμά τ' εἰς νόσον πεσὸν δαπάναισι σῶσαι* **80 S**: Cic. Arat. 68: quatietur f r i g o r e c o r p u s || Ou. met. VIIII 582: obsessum glaciali f r i g o r e c o r p u s || Cic. Tusc. II 22, 52: si pes c o n d o l u i t, si dens, si tactum dolore c o r p u s || cf. III 38, 82 **81 S**: Cic. in Verr. V 7, 16: iam diu lecto tenebatur || Sen. epist. 67, 2: ago gratias senectuti, quod me l e c t u l o a d f i x i t **81** sq. **S**: Epicur. ap. Sen. epist. 9, 8: ut h a b e a t q u i sibi aegro a d s i d e a t **83 S**: Pers. 3, 70: c a r i s q u e p r o p i n q u i s || Iuuencus IIII 337: c a r i q u e p r o p i n q u i || Passio S. Arnulfi 620 (p. 108 H.): c a r o s q u e p r o p i n q u o s (semper in clausula) **84 S**: Ter. hec. 464: nam illum uiuom et s a l u o m u e l l e m || cf. Plaut. trin. 1076, Poen. 687, Pseud. 309; August. confess. VIII 3, 7: aeger est carus... omnes qui e u m s a l u u m c u p i u n t, aegrotant simul animo

---

*Ω = B D E F M R γ δ' (= δ d) λ' (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* **73** quid *u'* quo *cett. a Pseudacr. ()* numus *δ'* braebeat *$R_1$* prebeat *λ σ m u'* **74** olus *B E* holus *cett. a* **75** negantis *γ* **76** metum *ν* exnimem *σ* exa.mem (ni *superscr.*) *π* nocte *$\delta_1$* *u.* 78 *om. B* **78** Nec *D σ* c̃pilent *E* con*pilent R* compilent *cett. a Pseudacr.* **79** optarem *B D E M γ σ a $g_1$ m Pph. Prisciani cod.* optarim *F R δ' λ' ν π $g_2$ u florilegia Prisciani codd. plerique cf. Epil.* bonorum] malorū *B* **80** Ac *E* At *cett.* conduluit *γ pr.* temtatū *D* corpore frigus *u* **81** adflixit *B E F M R δ' λ' ν π a m* aflixit *D* afflixit *γ a. ras. λ corr. g u' cum β' r uar. Taurin.* adfixit *σ cum Petrop.* affixit *γ p. ras. cum μ c h n p q r t corr. v uar. x Argentor. III p. ras. () editionis minoris nostrae lectionem* adflixit *defend. cum alii tum C. Lang, ceterum uide Epileg.* **82** Adsideat *$D_1$ E p. ras. F M R λ' ν m* Adsiderat *E a. ras.* Assideat *$D_2$ γ δ' λ corr. σ g u* assidat *B* **83** reddat gnatis *D E M m cum β a* reddat natis *B F R γ λ' ν π* gnatis reddat *g* natis reddat *δ' u cum r f L* notis reddat *σ () u.* 84 *in marg. exhibet λ* **84** te uult saluum *D y* saluū te uolt *m* te saluum uult *ν a Pph.* saluum te uult *cett.* omnis *$R_1$*

uicini oderunt, noti, pueri atque puellae.
miraris, cum tu argento post omnia ponas,
si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
an si cognatos, nullo natura labore
quos tibi dat, retinere uelis seruareque amicos,
infelix operam perdas, ut siquis asellum
in campo doceat parentem currere frenis?
denique sit finis quaerendi, cumque habeas plus,
pauperiem metuas minus et finire laborem
incipias, parto quod auebas, ne facias quod
Vmidius quidam. non longa est fabula: diues,
ut metiretur nummos, ita sordidus, ut se
non umquam seruo melius uestiret, ad usque
supremum tempus, ne se penuria uictus
opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi

86 T: floril. Paris. 8818ᵃ et Nostrad. 88 nullo . . . labore] item Stat. Theb. VIII 316 et Sen. apocoloc. c. 4 u. 12 90 cf. anth. Pal. VIIII 301 94—95 'ne—quidam' T: Charis. II 14 p. 228 K.; Diomed. I p. 394 K.; Dosithei ars gramm. VII p. 421 K. 95 sq. diues—nummos] cf. Plutarch. Artaxerx. 6; Xen. Hell. III 2, 27; Cic. Phil. II 38. 97; Petron. c. 37 95—99 cf. Cels. III 18 97 sq. S: Lucr. VI 1192: ad supremum denique tempus || Ou. ex Pont. II 3, 4: supremum uitae tempus adusque meae

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 85 Vuicini *δ′* atque] q, *B* 87 prestet *FMR1 γ λ ν σ m u* honorem *u, superscr.* ɫ amorē 88 An si *BDER1 ν1 ut uid. π1 l2 uar. cum r2 uar. Pph. Porph. Pseudacr.* Ac si *γ y* At si *FMR2 δ λ′ ν2 π2 σ d2 g m u′ cum β′ r* Vt si *a* Ad si *d1 cf. Epileg. ()* nulla *Bγ* nullo// *R* *Inter u.* 89 *et* 90 *unum uersum excidisse suspicatur Th. Bergk in philologo* 29 (1870), 327 89 uellis *φ a. ras.* 90 Iinfelix *δ* perdes *σ cum r uar.* perdas *cett.* perdis *Pseudacr. in textu alt. l. ()* assellum *g* 91 campo *BDEMRγ ν π σ m u cum a* campum *F δ′ λ′ g* docent *E* adceat *B* doceat (re) *M* curre (re) *δ′* 92 querendi *EMR1 λ m* cunq; *m* dūq; *u* 93 et] ut *M* 94 porto (a) *γ* partho *E* auebas *DEν2 σ φ corr. a g m u cum r Pseudacr.* auebas *R* auebat *M* hauebas *δ2 ψ corr.* habebas *F λ′ ν1 π a. ras.* ḥabebas *B* habeas *δ1 et d1* hueebas (a) *γ* ne facias (fatias *M*) *Ω Charisius Diomedes* ne faciat *omn. Bland.* (?) 95 Vmidius *B λ′ σ a d g m u v uar. (f) schol. Fu. 99* Vmmidius *DEMγ δ π Pseudacr.* Humidius *FRν* Numidius *y Diomedis et Charisii codd. uariant cf. Epil.* 96 metirereretur *E* sordibȝ *B* surdidus *E* 97 Nonnumquam *D a. ras. d a. ras.* 'Potest et nonnumquam legi' *Pseudacr.* unquam *g m u′* umquam *cett.* melius seruo *y opp. Pseudacr.* uestiret¹ *M* adusque] at usque *γ pr. m* atusq' *E* 98 Suppremum *DEMδ′ u* pęnuria *R1 φ* poenuria *ν* 99 Opprimere *E* Opprimereret *m* Obprimeret *σ* Opp'merat *g* liperta *D1 aut pr.*

diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.
'quid mi igitur suades? ut uiuam Naeuius aut sic
ut Nomentanus?' pergis pugnantia secum
frontibus aduersis componere. non ego, auarum
cum ueto te fieri, uappam iubeo ac nebulonem.
est inter Tanain quiddam socerumque Viselli:
est modus in rebus, sunt certi denique fines,
quos ultra citraque nequit consistere rectum.
illuc, unde abii, redeo, nemo ut auarus
se probet ac potius laudet diuersa sequentis,
quodque aliena capella gerat distentius uber,

---

**100** 'fortissima Tyndaridarum' **T**: Quintil. inst. VIIII 4, 65 **101** sq. cf. Lucil. II p. 384, 1212 Marx **103 S**: Lucr. VI 117; Lucan. VII 465; Mart. IIII 35, 1: f r o n t i b u s a d u e r s i s (in exord. hexam.) **103—104** 'non—iubeo' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 614 **106** sq. **T**: floril. Paris. $8818^{a}$ et Cusan. et Nostrad. **S**: Sen. ad Heluiam consol. c. 11: haec accidunt diuitias non ad rationem reuocantibus, cuius c e r t i s u n t f i n e s || Lucret. III 1021: d e n i q u e f i n i s (in claus.) **108 S**: carm. de fig. (anthol. Lat. 485) 90: ergo r e d e o i l l u c || Origenes (uersio Rufini) hom. in genes. 7, 2: sed interim r e d e a m u s ad ea, u n d e d i g r e s s i s u m u s **109 S**: Petron. c. 84: quis enim potest p r o b a r e d i u e r s a? || Auson. epist. 5, 17 P.: hominum semper d i u e r s a p r o b a n t u m **110** sq. **S**: Asterius homil. 3 (Migne XL 201 A): κἂν εὔσαρκον ὀφθῇ τοῦ προσοίκου πρόβατον,

---

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δ d) λ′ (= λ l) νπσ (a) g m u (x)* **100** Diuidit *σ* tindaridarum *γνu corr.* tindaridmrum *u pr.* tyndaridū *B* **101** mi *gmu cum fνx* m̃ *B* mihi *DEFMR1 γδ′ λ′ νπσa Pph. Pseudacr.* uiuū *B* naeuius *νm Pph. Porph.* maeuius *R* nenius *g1* neuius *g2 cett.* aut *DEFMRδ′λ νπσamu′ Pph.* an *Bg* ac *l ()* sic̄ *B* **102** nomentus *E* nōtanȝ *B* nomentaneus *δ′* momentanus *g1 m* pges *u opp. Pseudacr.* pugnancia *Dg* **103** conponere *Rλνmu* componere *cett. Pseudacr.* auarum] Dauum *gloss. Mai* **104** ueto] ulto *B* aut *γ uar. a g2 u* ac *cett. cum ν* **105** tanain *BMRγδ′ νag2 m Pph.* tanayn *D* tanai . [m] *φ* tanaim *λ′σψu* . nain [ta] *π* tanã [m] *g1* tanta inquid dã *E* socerum] generū *superscr.* socerū *u* socerumq; uiselli *m2 in ras.* que *om. E* uiselli *BDMRγ λ corr. νσm2 Pseudacr.* uiscelli *E* beselli *Fδ′ λ′ π Porph. alt. l.* breselli *u* liselli *g2 in lac.* biselli *β pr. Pph. Porph. om. g1* **106** modus *om. π1* **107** nequid *δ′ λ pr.* **108** unde] uñ [d] *B* habii *E* abit *B* nemon ut *BDp. ras. EMRγλ′2 σu cum a Pph. Pseudacr.* nemonut *m1* ne non ut *Da. ras. Fδ′ λ′ νπg1 cum β′ r* nemo·l· [ut] *G* qui nemo ut *Blandinius vetust.* nunc nemo ut *F. Ritschl () uid. Epileg.* **109** ( ) pocius *Dλg* sequentis *BER1 γ1 λ′ πa cum r* sequentes *cett. γ2 λ′2* **110** Q//đque *M* aligena *D* distencius *Dg*

tabescat, neque se maiori pauperiorum
turbae comparet, hunc atque hunc superare laboret.
sic festinanti semper locupletior *op*stat,
ut, cum carceribus missos rapit ungula currus,
instat equis auriga suos uincentibus, illum
praeteritum temnens extremos inter euntem.
inde fit, ut raro, qui se uixisse beatum
dicat et exacto contentus tempore uita
cedat uti conuiua satur, reperire queamus.

---

*ἀφεὶς τὴν ἰδίαν ἀγέλην τῷ ἑνὶ καὶ ἀλλοτρίῳ τῇ ἐπιθυμίᾳ προσκάθηται* || Ou. a. a. I 350: u i c i n u m q u e p e c u s g r a n d i u s u b e r h a b e t **112 S**: Claud. cons. Stil. II 44: s u p e r a r e l a b o r a t **113 S**: Rutil. Nam. I 343: s i c f e s t i n a n t e m **114 S**: Ou. trist. V 12, 25 sq.: inter c a r c e r i b u s m i s s o s ultimus ibit equos **115** sq. **S**: Sen. epist. 15, 10: cum aspexeris, quot te antecedant, cogita, quot sequantur . . . cogita, quam multos antecesseris || 73, 3: illis (qui in republica uersantur) non tam iucundum est multos post se uidere quam graue aliquem ante se. habet hoc uitium omnis ambitio: non respicit || de ira III 31, 3: multi te uincunt: considera, quanto antecedas plures quam sequaris **117 S**: Ou. her. 20, 113 et a. a. I 769: i n d e f i t u t **118** sq. **S**: Aristot. apud Maxim. et Antor. p. 878: *ἐκ τοῦ βίου κράτιστόν ἐστιν ἐξελθεῖν ὡς ἐκ συμποσίου μήτε διψῶντα μήτε μεθύοντα* || Bion ap. Stob. 5, 67: *οὐχ ὑπομένω, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ συμποσίου ἀπαλλάττομαι οὐδὲν δυσχεραίνων, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ βίου, ὅταν ὥρα ᾖ, ἔμβα πορθμίδος ἔρυμα* || Cic. Cat. mai. 23, 84: e x u i t a i t a d i s c e d o t a m q u a m e x h o s p i t i o, non tamquam e domo || Lucr. III 936 sq.: cur non ut p l e n u s u i t a e c o n u i u a r e c e d i s aequo animoque cupis securam, stulte, quietem? || Stat. s. II 2, 128 sq.: a b i r e paratum ac p l e n u m u i t a (deprendet suprema dies) **119** 'uti conuiua satur' **T**: Prisc. V 2, 6

---

*Ω* = *BDEFMRγδ'* (= *δ d*) *λ'* (= *λ l*) *νπσ* (*a*) *gmu* (*x*) **111** nec *u opp. Pseudacr.* malori *Ra. ras.* meliori *u* pauperiorem *Dpr. l corr.* **112** Turbe *Eg* conparet *Rλmu* ɔparet *g* comparet *a cett.* atque super////are (*om.* hunc) *M* *uersui* 113 ꝗ *praefigitur in d, uersum om. f, add. post u.* 121 *scholiastae manus* **113** sic̄ *B* lucupletior *δ'* locuplecior *σgm* optet *B* obstet *B uar. γ Pph.* obsto *D uar.* obstat *cett. cum a* **114** missis *B* **115** suos *BFRδ'λ'πσ2u Pph. Porph. Pseudacr. uar.* suis *DEMγ pr. δ2νσ1 ag ṁ Pseudacr.* **116** Preteritum *FRγδ'λ'νσgmu* temnens *Bag* tem(p)nens *R* temptens *E* tēpenens *M* tempnens *cett.* extręmos *M* inter eutem *R1 aut pr.* intereuntem *B uar. D pr. Eγ* p̄ꞇeuntem *B* **117** quis euixisse *R* se *om. ψ pr.* ui(v)sxiisse *λ* (v)ḍixisse *u* uexisse *E* **118** exacto] *in B septem fere litterarum lacuna, ante quam scripsit* iam *non sine litura* contemptus *δ' φ* contentus *cett.* uita] *D corr. E pr. MRγδ'λ superscr. νπσagm Porph.* uitā *B* uitae *D pr. E corr. Fλ'u'* uite *γ uar.* () **119** Caedat *DFγδλ'νπ2* queamus] quęamus *π a. ras.* beatus *B*

iam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
compilasse putes, uerbum non amplius addam.

---

## II.

Ambubaiarum collegia, pharmacopolae,
mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
frigus quo duramque famem propellere possit.
hunc si perconteris, aui cur atque parentis

---

120 **S**: Mart. VIIII 7, 4: i a m s a t i s e s t (in exordio uersus); item s. I 5, 13  120 sq. 'ne — putes' **T**: Pseudacr. ad s. I 4, 14; II 7, 45; Porph. ad s. I 4, 14  121 **S**: Mart. XIIII 218, 1 sq.: n e c u n u m a d d i d e r i s u e r b u m || Ter. Andr. 860: u e r b u m s i a d d i d e r i s

I 2. 1 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII pp. 73. 432. 439 'ambubaiarum collegia' ibid. p. 28  1 sq. **S**: Auson. epist. 9, 46: aut parasitorum collegia Plautinorum  pharmacopolae] φαρμακοπῶλαι ap. Aristoph. nub. 766  2 'mendici, mimae, balatrones' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 65  **S**: Vopisc. Carin. 21, 1: ne patrimonia sua proscriptis legitimis heredibus m i m i s et b a l a t r o n i b u s deputarent  6 **T**: schol. Iuu. 14, 273  **S**: Cic. de fin. IIII 25, 69: f r i g u s, f a m e m p r o p u l s a r e || Tac. ann. XIIII 24: carne pecudum p r o p u l s a r e f a m e m  7 'hunc si perconteris' **S**: Lucil. II

---

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δ d) λ′ (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)*  120 Nam *γ corr. λ corr.*  nec *π*  Crispini] crisippi *uy opp. Pph. Porph. Pseudacr.*  scrinia *R*  121 Conpilasse *FMRνu Pph.*  Compilasse *cett. Porph. ad s.* I 4, 14. *Pseudacr. ad s.* I 4, 14 *et* II 7, 45  putas *Bπ1*  putes *cett. et scholia*  addam] ullū *ν*

I 2. *Continuatur hic sermo priori in BD1 EFMRδ′λ′πgpr. mu; etiam D2 ν inscriptione carent* TIGELLI (TIGELLII *γ a*) HERMOGENIS MORES (MORIS *r*) DESCRIBIT *γ λ2 a r marg.* AD TIGELLIVM HERMOGENEM *σ*  1 Ambubaiarum *B corr. δ′ σ u glossar. Mai Pph. Pseudacr.*  ambubarrum *Bpr.* Hambubaiarum *DEFMRγλ′*  .mbubalarum *ν*  c̄legia *E*  colegia *R*  collegia
o
*cett. Pph.*  pharma copulę *γ pr.*  pharmacapulæ *ν*  pharma copole *R*  farma-
mi
cople *g*  farmacopulae *Pph.*  2 onme *E*  mimi *y gloss. Mai*  balathrones *ERγν Pph.*  balatrhones *D*  balatrones *cett. a*  'balatrones] legitur et baratrones' *Pseudacr.*  3 męstum *B*  Mestum *cett.*  est] et *B*  cantores *π1*  more *B*  tigilli *Fδ′λ′πg*  tegilli R  tegelli *M*  tigelli *cett. a Porph. Pseudacr.*  4 hic]
metuens
id *B*  ęę *M*  esset *B*  *u.* 5 *om. Dpr.*  5 moriens inope *B*  daret *R*  6 quo] quod *u*  famen *λ*  propellere *BDEMγpr. σ a g m*  depellere *FRγ corr. δ′ λ′ ν π u schol. Iuuen.*  7 percuncteris *Bπpr.*  perconteris *cett. Pph.*  aui] ā (= aut) *B*

praeclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
omnia conductis coemens obsonia nummis:
sordidus atque animi quod parui nolit haberi,
respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius uappae famam timet ac nebulonis,
[diues agris, diues positis in faenore nummis]:
quinas hic capiti mercedes execat, atque
quanto perditior quisque est, tanto acrius urget;
nomina sectatur modo sumpta ueste uirili
sub patribus duris tironum. 'maxime' quis non
'Iuppiter!' exclamat, simul atque audiuit? 'at in se
pro quaestu sumptum facit hic.' uix credere possis,

---

p. 242, 664 Marx  8 **S**: Callimach. fr. 106, 3 sq. Schn.: *ἄπνοα πάντ' ἐγένοντο παραχρῆμ', ὅσσα τ' ὀδόντων ἔνδοθι νειαίρῃν τ' εἰς ἀχάριστον ἔδυ*  11 laudatur—culpatur] cf. Lucil. II p. 328, 1021 Marx  13 **S**: Arator II 312; Venant. Fort. uit. Mart. II 379: d i u e s  a g r i s (in exordio hexam.) || Sil. I 393: d i u e s  a g r i, d i u e s pecoris || Auson. Mos. 431: d i u e s  a q u i s, d i u e s Nymphis  18 **S**: Pers. 2, 22 sq.: 'pro Iuppiter, o bone' clamet 'Iuppiter'  19 **S**: Aldhelm. aenigm. 85, 1 p. 127 Ehw.: u i x  c r e d e r e  p o s s i s (in claus.)

---

*Ω = B D E F M R γ δ' (= δ d) λ' (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)*  8 Preclaram *γ δ' λ ν σ u Pseudacr.*  malus] uenus *B*  ingluui$^{e}$ *π*  ingluine *M*  9 opsonia *F R λ' ν π m cum p*  obsonia *cett.*  *uu.* 10 *sq. om. h a*1. *m., Taurin. a*1. *m., eosdem inter uu.* 14 *et* 15 *inseruit t*  10 Sordib' *E*1  parui quod *u*  noluit *B*  habe *R*  11 Respondit laudat rabhis *B*  Respondit *π*1 *m pr.*  hijs *g*  abhillis *δ a. ras.*  12 Fufidius *D E M R γ σ cum a*2 *(a*1 *n. l.) Pph. schol. Γ* Fusidius *F δ' λ' ν π u Pseudacr. schol. F*  Futidius *B g m ()*  uapae *R*  fama *m*1  fumā *B*  ac] an$^{c}$ *π*  *u.* 13 *ut glossema sequenti uersui ex arte poet.* 421 *adscriptum uncis seclusimus auctore Sanadono. scholia et glossae omittunt hunc uersum, nisi quod ad uocem* 'positis' *in gl. F adscriptum est:* 'conlatis (coll. *δ' ν*) ad usuram', *quod quidem non extat in cod. D. in* 2 *codd. hunc u. cum tribus antecedentibus deesse, antecedere uersui* 15 *in cod. t ad u.* 10 *monuimus*  13 faenore *B R*2 *m*  foenore *D M γ δ' ν π σ a*  fenore *E F R λ' g u*  14 quina sic *B*  cap$^{i}$ti *π*  capitis *δ a. ras.*  exsecat *B M δ' a g m*  execat *D E pr. F R γ λ' ν Pseudacr.*  execcat *Porph. alt. l.*  exectat *Porph. in textu*  exigat *Pph.*  exigit *E corr. F uar. δ' superscr. λ uar. π*2 *uar. u ()*  15 perdicior *D g*  perdito *B*  urguet *M R*1 *π φ corr. a*  urget *cett. Pph.*  16 sectantur *λ pr.*  sectetur *u pr.*  17 partibus *M*  tironum *B R δ' ν π l m u*  tyronum *D E F M γ λ*1 *σ a g Pseudacronis codd. ν b*  18 Iupiter *M γ π a*  Iubpiter *D pr.*  Iuppiter *cett. D corr.*  exclamet *δ' σ m (f)*  simulac *γ*2 *y opp. Pseudacr. gloss. F*  ipse *u cum β'*  in se *cett. Pseudacr. ()*  19 pro] *Pro g*  Ꞔro *B*  questu *D E F M R γ δ' λ ν σ g m u*  facit *om. δ' pr.*  hic] hoc *F δ' λ' g*  *post* hic *interpungunt E γ, post* facit *cett. cum x*  uix] uis *λ*  possit *γ pr.*

quam sibi non sit amicus, ita ut pater ille, Terenti
fabula quem miserum gnato uixisse fugato
inducit, non se peius cruciauerit atque hic.
siquis nunc quaerat ‘quo res haec pertinet?’ illuc:
dum uitant stulti uitia, in contraria currunt.
Maltinus tunicis demissis ambulat; est qui
inguen ad obscenum subductis usque facetus;
pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum.
nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas,
quarum subsuta talos tegat instita ueste:
contra alius nullam nisi olenti in fornice stantem.
quidam notus homo cum exiret fornice, ‘macte

---

24 T: Eutych. II 8; floril. Paris. 8818[a] et Nostrad. 188 S: Venant. Fort. VII 12, 69: heu magis, ut uides, nota in contraria currunt 25 ‘Maltinus — ambulat’ T: Pseudacr. AV ad epod. 1, 34 et schol. *Γ* ad serm. I 2, 64 Maltinus] persona Luciliana cf. Lucil. XXVII fr. 25 Dousa S: Prop. IIII 2, 38: mundus demissis institor in tunicis || Plaut. Poen. 103: sane genus hoc mulierosumst tunicis demissiciis 27 ‘pastillos—olet’: T: gloss. Mai class. auct. VIII 421; cf. Sen. epist. 86, 13: descripturus infamem et nimis notabilem deliciis Horatius Flaccus quid ait: “pastillos Buccillus olet”. Dares nunc Buccillum: perinde esset ac si hircum oleret et Gargoni loco esset, quem idem Horatius Buccillo opposuit 29 T: Seru. ad Aen. II 516; schol. Stat. Theb. VII 654 30 S: Prud. c. Symm. II 836: spurcam redolenti in fornice cellam || Iuu. 11, 172 sq.: nudum olido stans fornice mancipium 31 sq. T:

---

*Ω = BDEFMRγδ′ (= δd) λ′ (= λl) νπσ (a) gmu (x)* 20 sibi] tibi *E1* sit *om. D* terenti *BDEMRγνπσam Porph.* therenti *g* terentii *Fδ′λ′u* 21 quem] quam *λ* gnato *BDEMγσagm* nato *cett.* uixisse] fugisse *B* 22 crutiauerit *Fu* cruciauerat *D* hic] hic̄ *B* 23 nunc] nọṇ (v c) *λ* querat *EM1λmu* hec *EMγνg om. D* 24 stulti uitant *y flor. Par.* 8818[a] uicia *λνσgm* tendunt (currunt) *ν* 25 EGLOGA . II . *F* ITĒ DE CONTRARIETATE VITIORV̄ *s* *maiore littera incipit p* Malchinus *DMγam Pseudacr.* Machin’ *E* Malhinus *σ* Malthinus *Rδ′λ corr. νπ Pph. Porph.* Maltinus *BFλ′gu Pseudacr. ad epod.* 1, 34 *schol. F* demissis] demisis *B* dimissis *Dγpr. σ schol. D ad epod.* 1, 34 26 opscenū *π* obscenum *cett.* subducti *B* 27 rufillos (v) *γσ* rufillus *cett. Pph. glossar. Mai* Buccillus *Seneca* or& *λpr.* gargonius *BDEMRγδ′πσψpr. am (rf)* galgonius *g* gorgonius *λ′νφψ corr. u* hyrcum *Fγδ′λπ* ircum *B* hircum *cett. Pph.* 28 nolint *BEMRγδ′λνπσψ1 g Pph.* nolunt *Dφψ2 alu Pseudacr.* 29 (.sub) suta *γ* subḍsuta *λ* sub suta *νdl* tegat] tegit *u schol. Statii* 30 nulã *E* (. si) ni . *λ* olente *g pr.* olenti *a cett.* in *om. M uu.* 30 sq. stantem — fornice *om. g1*

uirtute esto' inquit sententia dia Catonis:
'nam simul ac uenas inflauit taetra libido,
huc iuuenes aequom est descendere, non alienas
permolere uxores.' 'nolim laudarier' inquit
'sic me' mirator cunni Cupiennius albi.
audirest operae pretium, procedere recte
qui moechis non u*o*ltis, ut omni parte laborent,
utque illis multo corrupta dolore uoluptas
atque haec rara, cadat dura inter saepe pericla:
hic se praecipitem tecto dedit, ille flagellis
ad mortem caesus, fugiens hic decidit acrem
praedonum in turbam, dedit hic pro corpore nummos,

---

Prisc. XVII 27, 208: Horatius: macte uirtute esto pro 'mactus uirtute' || cf. fragm. gramm. Bobiens. VII 544 Keil: macte illa re dicimus, non illius rei 32 T: schol. Pers. 1, 31: ut Horatius: sententia dia Catonis || cf. Sulpiciae sat. 48 sqq.: quos inter Prisci sententia dia Catonis scire adeo magni fecisset, utrumne secundis an magis aduersis staret Romana propago? 33 S: Lactant. inst. VI 23, 11: taeterrima libido 34—35 'non—uxores' T: Eutychis art. II 8 p. 477 K. 35 permolere uxores] cf. Theocr. 4, 58 sq.: *εἴπ' ἄγε μοι, Κορύδων, τὸ γερόντιον ἦ ῥ' ἔτι μύλλει τήναν τὰν κυάνοφρυν ἐρωτίδα*; 37 'quartam speciem addiderunt, quam Graeci dicunt *κρᾶσιν*, id est cum unius litterae uocalis in duas syllabas fit communio, ut audire est—recte' Marius Victorinus VI p. 67 K. 37 sq. S: Enn. ann. 465 sq.: audire est operae pretium, procedere recte, qui rem Romanam Latiumque augescere uoltis 38 S: Iuu. 8, 239: in omni monte laborat 43 'dedit—nummos' T: mythogr. II 30 ap. Bod. p. 84

---

*Ω = BDEFMRγδ' (= δd) λ' (= λl) νπσ(a) g m u (x)* 32 inquid *E a. ras. π1* sentencia *Mλg* senticia *Mpr.* diua *u* 33 Nam ac[b] uenas simul[a] *M* uęnas *B* inflabit *ν* tecta *B1* tęta *B2* tetra *cett. cum a* 34 Hac *Fδ'λ' u uar. H*uc *π* iuuentes *E* iuues *R* ęqū[v] *B* equum *DEFλgm* aequom *R* aequum *cett.* 35 Permollere *R* inquid *γ corr.* inqui*t π in ras.* 36 sic̄ *B* mirato*r m* cunni *om. Mpr.* cupennius *Fλ' schol. F opp. cett. Pseudacr.* 37 audi rest, o p̧e *B* Audire est op: *cett. B superscr. Pph. Marius Victorinus* opere *BEMγδ'λ'νgmPph.* precium *Dλσ* p̄cium *πgm* 38 moechis *BDRγδ' ν π ψ corr. Pph.* mechis *σ a g m u Pseudacr. cod. ν* męchis *M* moechi//s *E* moechos *Fl* mechos[i] *λ* uultis *Ω Pph.* omnis *R* laboret *l pr.* laborant *δ1* 39 multa *Bpr. ψpr. l* dolore uoluptas *om. B relicta lacuna* 40 hec *π2 sup. u. g* haec rara] hęc[l]rata *E* rara] rata *Epr. Fλ'* cadat] cadant *D a. ras.* inter saepe] interrepe *R1* sepe *EMλσgm* pericula *φpr. Pph. opp. Pseudacr.* 41 h₁c̄ *B* se] re *aut* ne *R1* precipitem *γδ'σu* fragellis *B* 42 cesus *DEδ'λσgu* fugens *m* decidit *g* 43 Predonum *Em2u* Predo≡nū *δλ* Predonium *m1* in *om. B* hic] ni *g pr. om. νy* · hoc *Porph. opp. mythogr.*

hunc permixerunt calones; quin etiam illud
accidit, ut quidam testis caudamque salacem
demeteret ferro. 'iure' omnes: Galba negabat.
tutior at quanto merx est in classe secunda,
libertinarum dico, Sallustius in quas
non minus insanit quam qui moechatur. at hic si,
qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
munifico esse licet, uellet bonus atque benignus
esse, daret quantum satis esset, nec sibi damno
dedecorique foret. uerum hoc se amplectitur uno,
hoc amat et laudat: 'matronam nullam ego tango.'
ut quondam Marsaeus, amator Originis ille,

---

44 'hunc — calones' T: Prisc. X 1, 1 (II p. 495 H.); gloss. Mai class. auct. VIII 88; cf. gloss. *Γ* epist. I 14, 42: calo] seruus, unde et calones 45—46 'accidit—ferro' T: Abbo Floriac. quaest. gramm. c. 7 S: Hom. Od. XXI 300 sq.: *ἀπ' οὔατα νηλέι χαλκῷ ῥῖνάς τ' ἀμήσαντες* 45 'caudamque salacem' T: Eutychis art. I 6 p. 454 K. praemisso: 'in sermonum libro I' 46 S: Sil. XVI 101 sq.: tantum . . . ferox discordia ferro demetit ‖ Sen. Ag. 986: impium ferro caput demetere 48 sq. S: Theocr. 10, 31: *ἐγὼ δ' ἐπὶ τὶν μεμάνημαι* ‖ Lucil. II 242 Marx 50 S: Lucret. V 108: et ratio potius quam res persuadeat ipsa 51 S: Ter. Phorm. 767: dum nimium dici nos bonos studemus et benignos 55 sq. T: Seru. ad ecl. 10, 6

---

*Ω = B D E F M R γ δ' (= δ d) λ' (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 44 Hinc *γ* permixerunt *B E M δ' Pph. Porph.* pmisert̄ *B uar. Prisciani cod. D a1. m.* permixere *y glossar. Mai* permi:nxerunt *R* prominxerunt *g* perminxerunt *cett. cum a Prisc.* calones] catonus *B* 45 quidam *Ω* cuidam testeis *2 codd. ap. Lambinum () uid. Epileg.* testis *B E pr. M R γ1 π m1 cum μ c β corr. Harlei.* 2724 testes *cett. E corr. γ2 m2* 46 Demeteret *Ω Pseudacr.* Demeterent *Vaticanus B ap. Feam schol. D* . . . demeteret ferrum *y* ferro *Ω* iuro *R* ç(g)alba *E* negabit *γ1 y* 47 Tucior *D E g2* Tocior (at) *g1* at] et *g* mers *R π u pr. Pph.* me,x (,rs) *l* mercs *B φ λ u corr.* merx *ψ* merx *cett. cum a* clau,sse *λ* 48 sallustius *B F R λ π Pph. Porph.* salustius *D E M γ δ' ν σ a g l m u* in quas *Ω Pph. Pseudacr.* in quis *Paris.* 7979 *saec.* XIII 49 quam qui *sup. u. add. δ2 π2* moecatur *δ'* mȩchatur *ν m* mechatur *D σ g u* ut *B D1 aut pr. E F R1 γ δ λ' ν π g m cum a z L Pseudacr.* at *D2 aut corr. M R2 σ φ superscr. d uar. l2 ν & u ν uar. y cf. Epileg.* hic si *δ* si] sit *B* sis *λ a. ras.* 50 q̄ res q̄ *B opp. Pseudacr.* racio *g* quȩque *B* 51 Munifico *B D E M R γ δ2 λ corr. ν σ ψ corr. a g m u Pph.* Munificum *D2 F δ' λ' π1 ()* 52 dampno *F λ' ν a u* damno *cett.* 53 uerum foret *B* hoc *om. u* amplictitur *M* ampletitur *λ* 54 hoc laudat *σ* et laudat *cett. a ()* 55 marsaeus *D π Pph.* mars sȩuus *B* marseus *R* marseus *cett. a Pseudacr.* origenis *E ν* orignis *R* originis *cett. a Pph.*

qui patrium mimae donat fundumque laremque,
'nil fuerit mi' inquit 'cum uxoribus umquam alienis.'
uerum est cum mimis, est cum meretricibus, unde
fama malum grauius quam res trahit. an tibi abunde
personam satis est, non illud, quicquid ubique
officit, euitare? bonam deperdere famam,
rem patris oblimare malum est ubicumque. quid inter
est in matrona, ancilla peccesne togata?
Villius in Fausta Syllae gener, hoc miser uno
nomine deceptus, poenas dedit usque superque
quam satis est, pugnis caesus ferroque petitus,
exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
huic si muttonis uerbis mala tanta uidenti
diceret haec animus: 'quid uis tibi? numquid ego a te
magno prognatum deposco consule cunnum

59 'fama—trahit' T: mythogr. II 30 ap. Bod. p. 84 62 'rem—ubicumque' T: Philargyrius ad Verg. g. III 136 69 S: Lucilius l. VIII (fr. 5 L. M.)

*Ω = BDEFMRγ δ' (= δ d) λ' (= λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 56 nimię *B* mmę (i *sup.*) *D* mimc *ν* mimae *cett.* 57 Nil mihi inquit fuerit *m* mi *BRp. ras. a corr. dp. ras. u y* michi *σ g* mihi *cett.* īq̄d *B* unquam *BEgm* ūq *add. supra u. u* umquam *cett. cum a corr., om. a pr.* alienis *om. R*1 *δ*1 *π*1 alicui'·l *M* 58 Vere *M*1 *aut pr.* nimis (mimis *sup.*) *φ opp. schol. F* minis *σ* mimis *om. R*1 *π*1 (*π*2 *add. sup. u.* nimis) 59 grauiius *M*1 trahit. an tibi] tibi an trahit *B* au ūde *B* habunde *Fλ*2 *σ m u* abunde *cett. Pph.* 60 quidquid *Rg Pph. Porph.* quicquid *cett.* 61 Officit *g* disperdere *E* .pdere (. de *sup.*) *δ* pdere (de *sup.*) *d* 62 obli*m*are *m* *quid in*ī *D* 63 in *add. sup. u. u* an *D* in *cett. Pph. Porph. m n. l.* ancilla] anancilla *D* peccesne *y* peccesue *Ω a Pph. Pseudacr. () cf. s.* I 2, 76. 8, 2. II 5, 54. 6, 75 *epi.* I 6, 12 64 Villius] //lli' (V *sup.*) *u* Utilius *B, λ et π*1 *n. l.* Uillius *l* infaustas ullę *B* faustę *Pph.* fauta *g* syllae *DFRνl Pph. Porph. Pseudacr.* sylle *My* sillae *δ' λ π m u (β r)* sillę (v *sup.*) *E* sille *g* scillae *σ uid. Epileg.* 65 Nominę *m* paenas *σ m u* penas *g* usque] //// *E, add. in marg. in hoc u.* DESINIT *cod. d* *Ω = BDEFMRγ δ λ' (λ l) ν π σ (a) g m u (x)* 66 Qam *D* Qđ *u* cesus *DEλgu* 67 longa renus *γ δ ψ* longa rhen; *B* longarenus *cett. Porph. Pseudacr.* 68 Hunc *γ a. ras. λ* muttonis *FRγ λ' ν*2 *π g corr. m Porph. Pseudacr* multonis *ν*1 mottonis *g pr.* motionis *B* mintonis (u *sup.*) *E* mutonis *DMy in marg. σ u cum a schol. D ad u.* 72 *schol. δ* uidenti *BDEFRγ δ λ corr. ν π σ g m cum a Pph. schol. F gloss. Γ* uidenai (t *sup.*) *λ* uidentis *Muy* 69 hec *Eg* heạc *λ* nunqd *E* a] ā *B* 70 cognatum *B* cunus *Dpr., recte D corr. post u.* 70 DESINIT *cod. π, Ω = BDEFMRγ δ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x)*

uelatumque stola, mea cum conferbuit ira?'
quid responderet? 'magno patre nata puellast.'
at quanto meliora monet pugnantiaque istis
diues opis natura suae, tu si modo recte
dispensare uelis ac non fugienda petendis
inmiscere. tuo uitio rerumne labores
nil referre putas? quare, ne paeniteat te,
desine matronas sectarier, unde laboris
plus haurire mali est quam ex re decerpere fructus.
nec magis huic inter niueos uiridisque lapillos
(sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum est femur aut crus
rectius atque etiam melius persaepe togatae.
adde huc quod mercem sine fucis gestat, aperte

---

71 **T**: Prisc. VIIII 8, 43 (II p. 479 H.) 'uelatumque stola' **T**: Pseudacr. ad s. II 3, 43 conferbuit] Lucil. II p. 427, 1339 Marx 78 **S**: Plaut. mil. 91: ait sese ultro omnis m u l i e r e s s e c t a r i e r 79 **S**: Aldhelm. de uirginit. 758: d e c e r p e r e f r u c t u s || Ou. rem. 103: d e c e r p e r e f r u c t u m 80 **S**: Boethius philos. consol. III 10 u. 10: miscens u i r i d e s l a p i l l o s || III 4, 1 sq.: quamuis se Tyrio superbus ostro comeret et n i u e i s l a p i l l i s || Ou. met. XV 41: n i u e i s atrisque l a p i l l i s 81 **T**: Prisc. VI 10, 52 (II p. 238 H.): Horatius: femur, Cerinthe, tuum **S**: Anacr. 29 (= 16 Bgk) de Bathyllo: ἁπαλῶν ὕπερθε μηρῶν 81 sq. crus rectius] cf. Lucil. II p. 217, 582 Marx 83—85. 94—103 **S**: Xenarchus com. apud Athen. XIII p. 596 B

---

*Ω = B D E F M R γ δ λ' (= λ l) v σ (a) g m u (x)* 71 mea cū *B* conferbuit *B pr. D E F corr. M R2 γ δ2 λ corr. v σ g m* ɔferuuit *B corr.* conferuit *R1* ferbuit *F δ1 λ pr. u* 72 natura puellast *R p*: est *cett.* puellæ *D a. ras.*
e
puella *D p. ras. y* 73 Ad *g* meliore *B* pugnaque *B* pugnancia *g* 74 ops *R* sue *g* tu si] tussi *δ a. ras.* 75 Dispensare *δ* ac non] annon *δ1* petentis *λ* petediš *B* 76 Immiscere *g u* im̄iscere *B* Inmiscere *cett.* tuo] tu *B* uicio *D λ corr. v g om. λ pr.* rerunue *σ* rerumque *R* rerumne *cett. Pph. Pseudacr.* 77 refferre *γ* putes *R2* quar*e ne poenite*at *δ* ne] non *E* pęniteat *γ* poeniteat *v* peniteat *cett. a* 78 matronas (matrona *δ*) sectarier *E M R2* (secrarier *E* sictari *R1*) *δ v σ* sectari matronas *B D F γ λ' a g m u schol. F in interpr.* inde *R* laboris *B D2 F M R γ uar. λ' v1 ut uid. σ g m u*
i
labores *D1 E γ δ a. ras. v2 ; a n. l.* 79 *Plus g* haurre *M* aurire *δ λ* ⁝⁝⁝ re *m* 80 nec] Hec *g* huic] hunc *u om. B huic int̄ δ* uiridis *B E M R γ a g* uirides *cett. Pseudacr.* 81 Sic *R1* o … tu//m *v* hoc … tuo *p* hoc … tuo est *u* ho … tuū *g* hoc … tuum *cett. cum a Pph. schol. F ()* tuum *testatur etiam Priscianus* cerinthe *D E R γ m Pph. Pseudacr.* erinthe *B* cerinte *M* cherinthe *F* cherinte *δ λ σ g u* cheranthe *v ()* fermur *R* aut] ac *u* et *σ cum ʃ* 82 persepe *E M λ σ g m u* persepę *ψ* togate *g* thogatae *σ* togatae *cett. ()*
b a
atque melius etiam *M* 83 fucis] fugis *R1* apertis *B Pph.* apertam *γ2 uar. y ()*

quod uenale habet ostendit, neque, siquid honesti est,
iactat habetque palam, quaerit quo turpia celet.
regibus hic mos est, ubi equos mercantur: opertos
inspiciunt, ne, si facies, ut saepe, decora
molli fulta pedest, emptorem inducat hiantem,
quod pulchrae clunes, breue quod caput, ardua ceruix.
hoc illi recte: ne corporis optima Lyncei
contemplere oculis, Hypsaea caecior illa,

---

86 sqq. S: Macrob. Sat. I 11, 10: quemadmodum stultus est, qui empturus e q u u m non ipsum i n s p i c i t, sed stratum eius ac frenos, sic stultissimus est, qui hominem aut ex ueste aut ex condicione, quae nobis uestis modo circumdata est, aestimandum putat || Apul. de deo Socr. 22 sq. p. 33 Thom. quippe non intellegit aeque diuites spectari solere, ut equos mercamur. neque enim in emendis e q u i s phaleras consideramus et baltei polimina i n s p i c i m u s et ornatissimae ceruicis diuitias contemplamur: — sed istis omnibus exuuiis amolitis equum ipsum nudum et solum corpus eius et animum contemplamur || Sen. epist. 80, 9: equum empturus solui iubes stratum; detrahis uestimenta uenalibus, ne qua uitia corporis lateant 88 S: Pers. 5, 176 sq.: ius habet ille sui, palpo quem d u c i t h i a n t e m cretata ambitio? 89 T: Prisc. V 5, 29 (II p. 160 H.); Nonius 196, 31; Charis. I 15 p. 101 K.: pulchrae clunes || cf. Charis. I 18, 79 p. 78: clunes feminino genere dixit Melissus . . . et Horatius || Prisc. V 8, 42: hic et haec cassis clunis || Seru. ad Aen. II 554: Horatius male: quod pulchrae clunes S: Verg. g. III 79; Val. Flacc. II 502; Sil. It. I 204; Auien. Arat. 1121; Cypr. Gall. genes. 380; Apoll. Sidon. carm. XXII 25: a r d u a c e r u i x (in claus.) 90 sq. S: Boethius philos. cons. III 8, 21: quodsi, ut Aristoteles ait, L y n c e i s o c u l i s homines uterentur 90 S: Pindar. Nem. 10, 61 B.

---

*Ω = B D E F M R γ δ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x)* 84 hostendit *δ λ* neque *D E F M R γ δ λ′ ν σ m u* nec *B g* siquit *δ* honestiẽ *ν y* honesti est *cett. Pseudacr.* 85 palmam *R*1 querit *λ σ* quo turpia] quot pia *δ*1 quod pia *g* caelet *E F M R γ* 86 *nouum sermonem incipiunt F δ λ ν σ g u cum L α β b f h n p q r s v x z Zulich. Pph. opp. B E R γ a m; nullum interuallum, sed maior littera initialis in D M l; interuallum cum inscriptione* EGLOGA·III· *F δ a. ras. ut uid. λ u Pph.* CONSIDERATIO EQVI *add. ν σ ψ* mer≡antur *R* opertos *Ω Pph. Porph.* apertos *y ()* 87 Incspiciunt *δ* faties *u* facias *g pr.* sepe *E λ σ g m* 88 Molle *B* fu$^{\text{l}}$ta *λ* fuit *B* pedes tēptorē *B* pede est emptorem *cett.* (*sed R* pedes̲ est) indicat *g pr.* 89 Qđ// (Qvđ *E*1 *ut uid.*) *E* pulchre *E m* pulcrę *u* puchre *g* elunes *M* clune *E* qđ *R* capud *E γ pr. δ a. ras. u pr.* ceruis *λ pr.* 90 ille *E* lyncei *B M R γ* lincei *D*1 *aut pr.* linc:::*a* lynceis *E σ m et β* linceis *D*2 *aut corr. F λ′ ν g u ()* 91 Contemplere *D E F M γ uar. δ λ′ ν σ a g m u* Contemplere$^{\text{ris}}$ *R* Contemplare *B γ* hypsea *B E M γ g m Pseudacr.* hypsea *R* hipsea *D σ* ypsea *F λ′* ipsea *δ ν u Porph. schol. F* cecior *E ν g m u* illac *B*

quae mala sunt, spectes. ‘o crus, o bracchia!’ uerum
depugis, nasuta, breui latere ac pede longo est.
matronae praeter faciem nil cernere possis,
cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
si interdicta petes, uallo circumdata (nam te
hoc facit insanum), multae tibi tum officient res,
custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
ad talos stola demissa et circumdata palla,
plurima quae inuideant pure apparere tibi rem.
altera, nil opstat: Cois tibi paene uidere est
ut nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi;
metiri possis oculo latus. an tibi mauis
insidias fieri pretiumque auellier ante
quam mercem ostendi? ‘leporem uenator ut alta

---

92 **S**: Philodem. in anth. Pal. V 131, 1 sq.: Ὦ ποδός, ὦ κνήμης, ὦ τῶν ἀπόλωλα δικαίως μηρῶν  92—93 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 375: uerum depugis nasuta  93 depugis κατάπυγος, καταπύγων gloss. Labbaei  98 **T**: Seru. ad Aen. XII 611  ‘ciniflones’ **T**: Philoxenus (prodrom. corporis glossar. p. 188 L.)  105—108 **S**: Callim. epigr. 33 Schn.: Ὡγρευτής, Ἐπίκυδες, ἐν οὔρεσι πάντα λαγωὸν

---

*Ω = B D E F M R γ δ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x)*  92—96 o crus—petes *om. u pr.*  92 mala sunt] malas *g*  sunt] sint *l om. D y*  spectes] species *E*  crus bac^c^hia *B*  bracchia *R*  brachia *cett.*  93 Depugis *B D E pr. M ψ corr. l2 uar.*  Depygis *F δ σ a g l u Pseudacr.*  Depigys *γ*  Depygis *R*  Depigis *E corr. λ ν*  Depigies *m ()*  nasuta] nas̄. utā *B*  naụsuta *δ*  latere] litore *E pr.*  ac] a *y*  longo est *Ω*  94 Matrone *E g u*  preter *M R γ δ λ σ m*  95 Caetera *D F M γ ν σ*  ni] //ni// *φ*  cacia *D g*  copia *B*  demissa *M*  deṣmissa *λ*  dimissa *D m*  legentis *R*  96 inter dicta *D M R δ λ′ ν ψ u*  interdicta *B E γ φ*  circumdate *g*  97 multa ^e^ ibi *δ*  multe *E g*  multe *R*  tum *B D E M R γ δ2 ν σ a g l2 m*  dum *F δ λ′ u ()*  officient *B D E M R γ δ a g m*  officiunt *F λ′ ν σ u ()*  impediunt *Porph. in interpret.*  98 letica *D γ*  cinflones *g* (c, cim′ *superscr.*)  parasite *g*  parasiti *μ y Pph. opp. Seru.*  *uu.* 99 *sq. inuerso ordine in F λ′ ν cum p y*  99 stola *om. R1*  dimissa *g*  circundata *λ*  palla] nam te *F δ1 λ′ ν1 cum z1*  *om. R1 cum L1*  *u.* 100 *om. R1 δ pr. aut 1 cum L1 z1*  100 q̄ *λ*  que *E*  pure apparere tibi] cur apparet ibi *B* (b *superscr.*)  101 opstat *R*  ostat *δ*  obstat *cett. Pph.*  cois *B D E M R γ a m Pph. Pseudacr.*  chois *F δ λ′ ν σ g schol. F*  clorin *u*  pene *M λ u*  poene *D E δ*  102 nudum *y (1 Bland.)*  ne crure] nec. rure *E* (c *superscr.*)  turpi *δ*  103 Metyri *F*  104 feri *γ*  ferri *E*  p̄tium *B M*  precium *D E ν σ g m*  auellier] ęuallie^r^ *E*  105 mercem] mercedē *E u pr.*  ut] ī *B*  ut in *D a. ras.*

in niue sectetur, positum sic tangere nolit'
cantat et apponit 'meus est amor huic similis: nam
transuolat in medio posita et fugientia captat.'
hiscine uersiculis speras tibi posse dolores
atque aestus curasque grauis e pectore pelli?
nonne, cupidinibus statuat natura modum quem,
quid latura, sibi quid sit dolitura negatum, ·
quaerere plus prodest et inane abscindere soldo?
num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quaeris
pocula? num esuriens fastidis omnia praeter
pauonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, si
ancilla aut uerna est praesto puer, impetus in quem
continuo fiat, malis tentigine rumpi?

---

*διφᾷ καὶ πάσης ἴχνια δορκαλίδος, στίβῃ καὶ νιφετῷ κεχρημένος· ἢν δέ τις εἴπῃ· 'τῇ τόδε βέβληται θηρίον', οὐκ ἔλαβεν. χοὐμὸς ἔρως τοιόσδε· τὰ μὲν φεύγοντα διώκειν οἶδε, τὰ δ' ἐν μέσσῳ κείμενα παρπέταται* || Ou. am. II 9, 9 sq.: uenator sequitur fugientia, capta relinquit, semper et inuentis ulteriora petit **109** sq. **S**: Verg. Aen. VI 382 sq.: pulsusque parumper corde dolor tristi **110 S**: Prop. II 1, 69 sq.: idem Caucasia soluet de rupe Promethei bracchia et a medio pectore pellet auem || Sil. It. XIII 262 sq.: Virrius a Poeno nullam docet esse salutem, uociferans, pulsis uiuendi e pectore curis **114—116** 'num—rhombumque' **T**: Sen. epist. 119, 13 **115** 'fastidis' **T**: Philoxenus (prodrom. corporis glossar. p. 188 L.) **118 S**: Priap. 33, 5: sed ne tentigine rumpar || Apul. met. II 16: arcum meum et ipse uigorate tetendi et

---

*Ω = B D E F M R γ δ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x)* **106** sectetur *Ω Pph.* sectatur *φ corr. y ()* si *ν* sic *cett. Pph.* tangere] tollere *Pph.* nolis *Dpr.* nolit *cett. Pph.* **107** cantat] captat *schol. Γ φ ()* adponit *B Pph.* apponit *cett. Pseudacr.* h*ui*c *E* hui≡c *R* huc *B* **108** Tran[s]uolat *δ* Tra[ns],uolat *M* fugiencia *g* figientia *σ* **109** doloris *Epr. R1 γ ν a* labores *σ* dolores *cett.* **110** Atquę *ψ* estus *σ g m u* que *om. E ψ* grauis *E1 ut uid. g cum G pr. L corr. a β c Argent. III* graui *M* graues *cett.* grauis e] graui se *R1* e] a *L r y ()* pelli *D E F M R γ δ λ' ν σ a g2 m u* tolli *B cum Argent. III superscr.* ł pelli, *Regius* illi *g1 () cf. O. Keller grammat. Aufsätze* 32 *sqq.* **111** cupidnib; *λ* statuat *Ω schol. F* stabat *Pph.* () quem] q; *B Mpr. u pr. Pph.* **113** Querere *E δ λ g m u* plus *om. Mpr. aut 1* inanem *R a. ras. Pph.* abscidere *γ pr. m cum r* abscedere *B* obscindere *δ* abscindere *cett. cum a Pph. Pseudacr. cod. r et Vat.* 3316 *a u.* 114 DEFICIT *δ, in supplementum adiectus z; Ω = B D E F M R γ λ' ν σ (a) g m u (x) z* **114** Num ~~quid~~ *R* aurę a *M* queris *λ m u z* **115** num] non *λ* exsuriens *λ* esurgens[i] *E* fastidio somnia *B* preter *M R2 in ras. λ m z* **116** pauonem] pnē *B* rombum *σ g u* brombū *B* cum] nū *B* inguin*a* *γ* **117** Aancilla *λ* presto *F γ λ σ z* puer] aut puer *F λ' ν corr.* inpetus *E R u* īpecīτ; *B* impe(ꝑ)t' *φ* **118** rupi *M*

non ego: namque parabilem amo uenerem facilemque.
illam 'post paulo,' 'sed pluris,' 'si exierit uir'
Gallis, hanc Philodemus ait sibi, quae neque magno
stet pretio neque cunctetur, cum est iussa uenire.
candida rectaque sit, munda hactenus, ut neque longa
nec magis alba uelit, quam dat natura, uideri.
haec, ubi supposuit dextro corpus mihi laeuom,
Ilia et Egeria est; do nomen quodlibet illi,
nec uereor, ne, dum futuo, uir rure recurrat,
ianua frangatur, latret canis, undique magno
pulsa domus strepitu resonet, uae! pallida lecto

---

oppido formido, ne neruus rigoris nimietate rumpatur  **119 S**: Sen. de tranqu. animi 1, 6: placet cibus... p a r a b i l i s f a c i l i s q u e  **120 T**: Prisc. XVIII 245: Horatius: illam 'pos paulum' 'sed multo'  **121 sq. S**: Athen. XIII 24 (p. 568 e. 569 a): *κόρας παρ' ὧν βεβαίως ἀσφαλῶς τ' ἔξεστί σοι μικροῦ πρίασθαι κέρματος τὴν ἡδονὴν . . . μὴ λαθραίαν Κύπριν, αἰσχίστων νόσων πασῶν, διώκειν*  **123 S**: Catull. 86, 1 sq.: Quintia formosast multis, mihi c a n d i d a, l o n g a, r e c t a est  **124 S**: Xen. mem. II 1, 22: *κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λ ε υ κ ο τ έ ρ α ν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δ ο κ ε ῖ ν φ α ί ν ε σ θ α ι*  **127 S**: Prop. II 17, 19 sq.: nec dicet: timeo, propera iam surgere, quaeso: infelix, hodie u i r mihi r u r e u e n i t || Plaut. merc. 586: metuo ego uxorem, cras si r u r e r e d i e r i t  **128 sq. S**: Stat. s. IIII 8, 15 sq.: dulci tremit ecce tumultu tot dominis clamata domus

---

*Ω = B D E F M R γ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z*  119 nanque *m* parabile *E* uenere *m*  120 Illa *BM* post] pos *Prisciani cod. Vossianus* paulo] paulum *Priscianus* s& *γ* ſ; *E* exi$^{e}$gerit *R*  121 Callis *D*1 Calli$^{e}$s *E* Gallius *g* Gallis *cett. Pph. Porph. Pseudacr.* hanc *om. λ*1 philodemus *BDEγνσgmu cum a* philodamus *FRλ' schol. F* philomadus *M* filo.damus *z* filodamus *Porph. p. Pseudacr.* ait *z* sibi quae] sibiq; *Eλ* si quae *B* magi *E*  122 precio *Dλσ* p̄cio *νg* nec *Eσγm* neque *cett. cum a* neq; cum est iussa uenire cunctetur *λ* cun$^{c}$tetur *u* est ///// iussa *M*  123 sit *R*2 *in ras.* actenus *BEλm*  124 dat *BEMγσgm cum a Pph.* det *DFRλ' νuz*  125 Hec *λgm* supposuit *BFγλ' gmu (β) Pph.* subposuit *DEMRνσ* laeuom *E* leuō *f uar.* lęuo *B* leuo$^{v}$ *R* laeuum *DFνl (r) Pph.* *leuum M γλσgmuz*  126 illa ≐ (= est) geria *B* I*lia et R* *J*//lia *ψ*  127 uereor *BDEMγνσg*1 *m cum a* metuo *FRλ' g*2 *uz cf. Epileg.* futuo *Ω* facio *γ uar. cum r* fatio *f uar.*  128 canis latret *B* latrat *g* lat//r& *E*  129 strepit' e sonet tuę pallida *B* uepallida *M cum r* uae pallida *FRγl cum a Pph. Porph.* ue. pallida *Eλ* ue. pallia *D* uel pallida *u* ue pallida *νσg cum β' z ( ) Pseudacr.* §: 'Quidam putant uepallida unam partem orationis esse quomodo uesana; sed magis diuidendum est, ut ue interiectio sit feminae timentis ac perturbatae; *Porph., cons. etiam schol. F:* Quidam putauerunt uaepallidam nunc unam partem orationis esse . . . ut significet 'ualde pallida.' sed mihi uidetur uae imitatiuo charactere dictum, ut illa perturbata mariti aduentu hanc lamentationis uocem proferat

desiliat mulier, miseram se conscia clamet,
cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
discincta tunica fugiendumst et pede nudo,
ne nummi pereant aut puga aut denique fama.
deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

---

## III.

Omnibus hoc *uitiumst cantoribus, inter amicos
ut numquam inducant animum cantare rogati,
iniussi numquam desistant. Sardus habebat
ille Tigellius hoc. Caesar, qui cogere posset,
si peteret per amicitiam patris atque suam, non

---

I 3. 1—3 'omnibus — desistant' T: floril. Paris. 8818[a] et Nostrad. 188; Hieronym. epist. 6 ad Iulianum: 'ut ait Flaccus in satira: omnibus—amicos, rogati ut numquam cantent, iniussi numquam desistant' 3 sq. 'Sardus . . . Tigellius'] cf. Porph. ad s. I 3, 1: Licinius Caluus de eodem Hermogene loquens Sardum eum dixit: Sardi Tigilli putidum caput uenit S: Cic. Phil. II 32, 78: habebat hoc omnino Caesar

---

*Ω = B D E F M R γ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 130 Desiliat *BD EMγgm cum a Pph.* Desiliet *σ* Dissiliat *FRλ′νuz* 131 haec *om. D pr.* hec *Mλg* deprensa *γ z2* dep̄nsa *BEν* depraensa *R* deprẹnsa *D* deprehensa *Fλ′uz1* dep̄sa *M* mi *EMσgu′* $\overset{i}{\text{m}}$ *B* mihi *DFRγλ′νm* mihimet *z in ras. u.* 132 *om. γ pr. opp. Pph. Porph. Pseudacr.* 132 Discinta *Em* fugiendū stet *B* fugiendum (fugienda *m*) est et *cett.* (*praeter σ:* ac) *Pph.* et] aut *y* 133 Nec *M* puga *EMRa. ras. λ corr. ψ2 l uar. y* fuga *B* pyga *γσglu cum a Porph. cod. P* pyge *Fλ pr. z* pygae *Pph.* piga *DRp. ras. νm* 134 Deprẹndi *D* Depren$\overset{d}{\text{s}}$i *λ* Dep̄ndi *ν* Deprehendi *u, recte cett. cum a Pph.* uimcam *λ* uincas *Pph.*

I 3. DE HERMOGENE (ERM: *Eγ*) TIGELLIO (TIGILLIO *σ* ET TIGELLI *EM*) MODVLATORE (MODVLATIONE *E* MODOLACIONE *M*) *EMγσ* EGLOGA · III · *z* EGLOGA · IIII · *Fλu* Hic docet ⟨q⟩đ al̃r al̃ri9 uitia debeat ferre *m* *inscriptione carent unius uersus interuallo relicto Dν priori sermoni continuant BR cum μ sine interuallo sed cum maiore littera initiali gl* 1 uicium *Dλνg* est *om. y Vincentius Adamus florileg. Par.* 8818[a] *opp. Pph. Pseudacr. Hieron.* 2 nunquam *Eλm* numquam *cett.* 3 Iniusti *B* nunquam *Eλm* numquam *cett.* 4 tigellius *DMγνσz2 Porph. Pseudacr.* tigillius *Bg* tigellus *Fλ′z1* tegellus *E* digellus *R1* digellius *R2* cesar *Eλgmu* qui] quod *B* possit *Bγσ* 5 amiciciam *Dνσgm* amiticiā *EM*

quicquam proficeret; si collibuisset, ab ouo
usque ad mala citaret 'io Bacchae' modo summa
uoce, modo hac, resonat quae chordis quattuor ima.
nil aequale homini fuit illi: saepe uelut qui
currebat fugiens hostem, persaepe uelut qui
Iunonis sacra ferret; habebat saepe ducentos,
saepe decem seruos; modo reges atque tetrarchas,
omnia magna loquens, modo 'sit mihi mensa tripes et
concha salis puri et toga, quae defendere frigus
quamuis crassa queat.' deciens centena dedisses
huic parco, paucis contento: quinque diebus

---

6 sq. 'ab—Bacchae' T: Pseudacr. ad serm. II 4, 12 'ab—mala' T: Porph. ad serm. II 4, 12 7 'io Bacchae' T: schol. Γ ad serm. I 9, 25 S: Eurip. Bacch. 152 sq.: *ὦ ἴτε Βάκχαι, ὦ ἴτε Βάκχαι* || 576 sq.: *ἰώ, κλύετ', ἐμᾶς κλύετ' αὐδᾶς, ἰὼ Βάκχαι, ἰὼ Βάκχαι* 9 S: Synes. narr. Aeg. p. 8 Krab.: *οὐδ' αὐτὸς ἦν αὐτῷ παραπλήσιος* 11—17 'habebat—loculis' T: Sen. epi. 120, 20 11 S: Ou. am. III 13, 28: tradita supposito uertice sacra ferunt || Cic. off. I 36, 131: cauendum, ne tarditatibus utamur in ingressu mollioribus, ut pomparum ferculis similes esse uideamur 12 cf. Dio Cassius LVIIII 8, 8: *(Γάϊος) τῷ γε Πίσωνι δέκα δούλους ἐπαγαγέσθαι ἐπιτρέψας, εἶτ' ἐπειδὴ πλείονας ᾐτήσατο, ἐφῆκεν ὅσοις ἂν ἐθελήσῃ χρήσασθαι* || Sall. Cat. c. 20: semper illis reges tetrarchae vectigales esse 13 sq. 'omnia—puri' T: Prisc. VI 10, 57 (II p. 241 H.) 13 S: Soph. El. 830: *μηδὲν μέγ' ἀύσῃς* || Theocr. 10, 20: *μηδὲν μέγα μυθεῦ* || Tibull. II 6, 11: magna locuto || Ou. met. I 751: magna loquentem 14 S: Ou. fast. I 338: puri lucida mica salis 14 sq. S: Commod. instruct. II 18, 15: induite uestes quas oportet, frigus ut ostent (= arceant) 15 S: Mart. II 65, 5: centena deciens quae tibi dedit dotis 16 S: Rutil. Namat. I 205: quinque diebus (in claus.)

---

*Ω = BDEFMRγλ' (= λl) νσ (a) gmu (x) z* 6 Quidquam *g* collibusisset *R a. ras.* collibuisset *cett. Pseudacr.* ab ouo] aliouo *M1* 7 cita reto bacchę *B* citar*et* *E* cytaret *σ* citaret *cett. Pph. Porph. Pseudacr. ad serm.* II 4, 12 iteraret *y* bacchae *BER (r) Porph.* baccę *f* bachę *γνm Pseudacr. cod. Vatic. ad serm.* II 4, 12 bacche *Fλ' uz Pph. Pseudacr. cod. γ ad l. l.* bache *DMσag Pph. Pseudacr. codd. rνbζ ad l. l. ()* 8 resonat *BDEMRγνσφauz Pph.* resonet [ue] *λ'ψg* quae] q; *E* qua *m* chordis *BRγσmz* cordis [h] *M* cordis *DEFλ'νagu* quattuor *EFRγνalu Pph. Pseudacr.* quatuor [or] *DMλσgmz* ·IIII· *B* ima] *ν*na *g opp. Pseudacr.* 9 Nile quale *g* equale *Eλψmuz* sepe *Mσgmz* *u.* 10 *om. Bγ pr. y* 10 Curre[. bat] *u* persepe *EMσgmz* 11 habeat *E* halebat *z* sepe *λgmu* 12 Sepe *Eλσgmz* tethrarchas *R* tetrachas *E* 13 loquentes *B* tr*i*pes *R* (*i* in ras.) tribes *M1* et *om. B* 14 Conca *Ez* salis puri] satis pure *B* pueri *M* et *om. y Seneca* frgus [i] *M* 15 deciens *BR a. ras.* decies *cett. Rp. ras. a* dedisset *u pr. y opp. Senecae codd. plurimi* 16 Hinc *R1*

nil erat in loculis. noctes uigilabat ad ipsum
mane, diem totum stertebat. nil fuit umquam
sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi 'quid tu?
nullane habes uitia?' immo alia, et fortasse minora.
Maenius absentem Nouium cum carperet, 'heus tu'
quidam ait 'ignoras te, an ut ignotum dare nobis
uerba putas?' 'egomet mi ignosco' Maenius inquit.
stultus et improbus hic amor est dignusque notari.
cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
cur in amicorum uitiis tam cernis acutum

---

21 T: Porph. ad epist. I 15, 26: Maenius absentem Nouium cum carperet 22 sq. S: Plaut. capt. 648: u e r b a mihi d a t a esse uideo || cf. trin. 60 et saepius 25 sq. T: floril. Paris. 8069 et Nostrad. S: Menand. p. 302 Mein.: *τί ἀλλότριον, ἄνθρωπε βασκανώτατε, κακὸν ὀξυδερκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις;* || p. 214: *οὐδεὶς ἐφ' αὑτοῦ τὰ κακὰ συνορᾷ, Πάμφιλε, σαφῶς, ἑτέρου δ' ἀσχημονοῦντος ὄψεται* || Theogn. 439 sq.: *νήπιος, ὃς τὸν ἐμὸν μὲν ἔχει νόον ἐν φυλακῇσιν, τὸν δ' αὐτοῦ ἴδιον οὐδὲν ἐπιστρέφεται* || Cic. Tusc. III 30, 73: est enim proprium stultitiae aliorum u i t i a c e r n e r e, obliuisci suorum || Cic. off. I 41, 146: fit enim, nescio quo modo, ut magis i n a l i i s c e r n a m u s quam in nobismet ipsis, si quid delinquitur || Phaedr. IIII 10, 4 sq.: hac re uidere nostra mala non possumus; alii simul delinquunt, censores sumus. Vocem 'peruidere' etiam Apuleius aliquotiens usurpat 26 'cernis acutum' S: Hom. hymn. in Pan. 14: *ὀξέα δερκόμενος* || Lucr. IIII 807: c e r n a m u s a c u t i 26 sq. T: Linx est fera acutissimi uisus, qui etiam parietes ligneos uisu penetrare dicitur, unde Horatius: 'cur—Epidaurius' schol. Lucan. VI 672 S: Apul. met. II 2: oculi . . . . uigiles et in aspectu micantes prorsus a q u i l i n i || Hom. Il. XVII 674 sq.: *ὥς αἰετός, ὅν ῥά τέ φασιν ὀξύτατον δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν* || Macrob. Saturn. I 20, 3: ferunt hunc serpentem acie acutissima et peruigili naturam sideris huius (sc. solis) imitari

---

*Ω = B D E F M R γ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 18 unquam *BDE λgmu* umquam *cett. a* 19 impar *BDEMλ'νagmuz* inpar *FRγσ* nunc] $n^{c}$ *ψ* nec *l pr.* nū *B* *u.* 20 *om. B* 20 Nulla $ne^{h}abes$ *λ* uicia *Dλνσgm* () 21 Maenius *BMRγ Pph. Porph. Pseudacr.* Moenius *ν* $Me^{i}mus$ *E* Menius *cett. Pph. Porph.* () absemtem *λ a. ras.* nouum *g* $ca^{r}peret$ *u* *uu.* 22—26 *om. E pr., add. in marg.* 22 $igno^{n}ras$ *R* ut *om. Em* $igno^{tū}$ *ψ* 23 putes *m* mi *Bγσau'* mihi *DEFMRλ1νgmz* moenius *γ* menius *ER1 ut uid. λ' gmuz* 24 improbus *Dνσaglmuz cum rf* īprobus *B* inprobus *EFMRγλ cum β* 25 pr̄euideas *γ* peruideas *cett. Pph. Pseudacr. floril.* 8069 non uideas *y flor. Nostrad.* mala *Ω Pph. Porph. Pseudacr. flor.* 8069 *et Nostrad.* male *Argent.* III *a. ras. ut uid. y* () 26 uiciis *Dλνg* acute *λ pr. ν2 superscr. Porph. gloss. f* acutum *cett. cum a schol. Lucan. florilegia*

quam aut aquila aut serpens Epidaurius? at tibi contra
euenit, inquirant uitia ut tua rursus et illi.
iracundior est paulo, minus aptus acutis
naribus horum hominum; rideri possit eo, quod
rusticius tonso toga defluit et male laxus
in pede calceus haeret: at est bonus, ut melior uir
non alius quisquam, at tibi amicus, at ingenium ingens
inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
concute, numqua tibi uitiorum inseuerit olim
natura aut etiam consuetudo mala: namque
neclectis urenda filix innascitur agris.

---

27 sq. **S**: Cic. epist. XII 18, 1: utrumque contra accidit 29—30 'minus—naribus' **T**: schol. Pers. 1, 40 29 sq. **S**: Cypr. Gall. exod. 1122 sq.: naribus aptus || Auson. griph. 1 p. 128 Sch.: neque me fallit fore aliquem, qui hunc iocum nostrum acutis naribus . . . condemnet || Pers. 1, 40 sq.: rides, ait, et nimis uncis naribus indulges 31 sq. **S**: Ou. a. a. I 516: nec uagus in laxa pes tibi pelle natet || Orient. commonit. I 427: qui nunc in laxa tremulus pes pelle uacillat || Apoll. Sidon. epist. VIII 11, 3 u. 8: laxo pes natet altus in coturno || Quintil. inst. XI 3, 137: et toga et calceus et capillus tam nimia cura quam neglegentia sunt reprehendenda || Theophrast. char. 4, 1: *(περὶ ἀγροικίας) μείζω τοῦ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν* 35 sq. **S**: Arist. eth. Nic. 3: *τοῦ τοιούτους γένεσθαι αὐτοὶ αἴτιοι, ζῶντες ἀνειμένως καὶ τοῦ ἀδίκους ἢ ἀκολάστους εἶναι, οἱ μὲν κακουργοῦντες, οἱ δ' ἐν πότοις καὶ τοῖς τοιούτοις διάγοντες· αἱ γὰρ περὶ ἕκαστα ἐνέργειαι τοιούτους ποιοῦσι*

---

*Ω = B D E F M R γ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 27 quam] Quidā *E* quam aut aquila aut] ut linx uel *schol. Lucan. opp. Pseudacr.* aut aquila] ut aquila *uy* aut .quila (.a) *λ* at *σ u' z2 Pseudacr. cod. ν* ac *B D E F M R2 γ λ' ν g m z* ad *R1 ut uid. a non liquet cf. Epileg.* tibi *om. E* uu. 28—83 = *1 fol. codicis* DESVNT IN *R1, add. manus posterior Ω = B D E F M γ λ' ν σ (a) g m u (x) z* 28 uicia *D λ ν g* prosus *g* 29 est *om. E1* aptus] actus *F λ' z* 30 hominum horum (b a) *m* possit *D in ras.* posset *l1 y* 31 Rustitius *γ pr. z* Rusticus *E pr. σ* tenso *E pr. M* tonga *g* deḟluit *D* defluit (a) *u* deffluit *g* : laxus male *E* 32 heret *D corr. γ λ' σ g m u z* erit *E* 33 amicus///at *M* ã (= aut) ingenium ĩges *B* 34 Incultu *g* sub corpore] suppectore *F* corpore *B D E M γ ν σ ψ uar. a g m* pectore *F λ' u cum S c p q s v* te] et *D in ras. y* 35 numqua *D F γ* num qua *u z* nunqua *m* nūquā *M λ* nunq. *E* ñcq *B* nō aliq̄n *g* uiciorum (uid) *D λ ν σ g* inseuerit *B D E M γ λ corr. ν σ a g m z Porph. Pseudacr.* insueuerit *γ2 u* insederit *F λ' Pph.* 36 aetiam *z* nanque *B m* 37 Neclectis *M* neglextis (c) *B* Neglectis *cett. a* filix *B D E corr. M2 γ ν σ φ2 a u* filex *F λ' m z Porph. cod. Vat.* felix *E pr. g Pph.* aruis ł agris *ν*

illuc praeuertamur, amatorem quod amicae
turpia decipiunt caecum uitia aut etiam ipsa haec
delectant, ueluti Balbinum polypus Hagnae.
uellem in amicitia sic erraremus, et isti
errori nomen uirtus posuisset honestum.
ac pater ut gnati, sic nos debemus, amici
siquod sit, uitium non fastidire: strabonem
appellat paetum pater, et pullum, male paruos
sicui filius est, ut abortiuos fuit olim
Sisyphus; hunc uarum distortis cruribus, illum
balbutit scaurum prauis fultum male talis.
parcius hic uiuit: frugi dicatur. ineptus

---

38 sqq. **S**: Lucilius II p. 340, 1068 Marx; Lucr. IIII 1145 sqq.: nam faciunt homines plerumque cupidine caeci et tribuunt ea, quae non sunt his commoda uere. multimodis igitur prauas turpisque uidemus esse in deliciis summoque in honore uigere || Plato de re publ. IIII 19 p. 474 D  38 **S**: Quintil. inst. XII 2, 4: ad illud sequens praeuertar  39 **S**: Theocr. id. 6, 18 sq.: *ἦ γὰρ ἔρωτι πολλάκις, ὦ Πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται*  40 'ueluti—Hagnae' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 432. 461  42 **S**: carm. epigr. 610, 4: famae si n o m e n  h o n e s t u m  43 sqq. cf. Lucr. IIII 1151 sqq., ubi amatores ridet, quod amicarum uitia mollioribus nominibus occultare student  45 paetum] cf. Philoxenus (prodrom. corporis gloss. p. 391 L.)  46 **S**: Auson. epist. 6, 5 p. 229 P.: u t  f u i t  o l i m (in claus.)  47 'hunc—cruribus' **T**: schol. Statii Theb. VI 848  49 **S**: Prud. psychom. 554 sq.: quam (uirtutem) memorant f r u g i, p a r c e cui u i u e r e cordi est || 558: non ut auara lues, sed uirtus parca putetur || Iuu. 14, 111 sq.: nec dubie tamquam f r u g i laudetur auarus, tamquam p a r c u s homo || Orient. commonit. II 19: lenito titulo p a r c u m se d i c i t auarus || Paulinus epigr. 40 sq. (poet. christ. min. I p. 505): uitiisque uocabula uirtutum indimus et parci cognomen sumit auarus

---

*Ω = B D E F M γ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z*  38 preuertamur *γλσm* (amur *in ras.*) *z*  praeuertamus *Pph. opp. Pseudacr.*  amorem *B*  amice *g u Pseudacr.*  amici *Fλ′ m pr. z1 (?)*  amicae *cett. cum a z2*  39 cecum *Eσgmuz*  uitta *E*  uicia *λνg*  hec *λgm*  40 Delectat *E*  polypus *DEFγλ Pph.*  polipus *BMνuz2*  poliphus *m*  poliÿpus *g*  polippus *z1*  potius *σ1*  polpius *σ2*  hagnae *BDγa*  hagne *m Pseudacr.*  agnae *EFMλ′νσuz Pph. schol. f. gloss. Mai*  igne (ci) *g*  41 amiti,a *D*  amiticia *M*  amititia *Eu*  amicicia *νσ*  amicicias *g*  *errar*emus *m*  42 uirtus nomen *λ′uy*  43 Ac *BDEMγσgm*  At *Fλ′νau corr.*  Ut *u pr. z*  nati *u*  amicis *B*  44 sit] sic *E pr.*  uicium *λ′σgm*  fastire *g*  45 Apellat *m*  petum *Eσgmuz*  pater et] pate̅ *B*  pullum ṗ male *λ*  paruos *B*  paruus *cett. Pph.*  46 Sicut *B*  est] . e. *E*  abortiuus *Ω*  abortibus *Pph.*  47 Sisyphus *DEMγgm Pseudacr.*  sisyfus *B Pph.*  Sisiphus *Fλ′σuz*  Sysiphus *ν*  distorsit *B*  cr(v)rib9 *g*  48 Balbuttit *γmz Pph. Porph.*  balbutie *B*  Balbuciit *g*  Balbutit *cett. Pseudacr.*  prauis *Ω*  paruis *y* (S s alii)  fultum] fultu *B*  stultum *M*  49 Partius *γmz*  Marcius *M*  uiuit? *omn. Bland.*

et iactantior hic paulost: concinnus amicis
postulat ut uideatur. at est truculentior atque
plus aequo liber: simplex fortisque habeatur.
caldior est: acris inter numeretur. opinor,
haec res et iungit, iunctos et seruat amicos.
at nos uirtutes ipsas inuertimus atque
sincerum cupimus uas incrustare. probus quis
nobiscum uiuit, multum demissus homo: illi
tardo cognomen, pingui damus. hic fugit omnis
insidias nullique malo latus obdit apertum,
cum genus hoc inter uitae uersetur, ubi acris
inuidia atque uigent ubi crimina: pro bene sano
ac non incauto fictum astutumque uocamus.
simplicior quis et est, qualem me saepe libenter
optulerim tibi, Maecenas, ut forte legentem
aut tacitum impellat quouis sermone, 'molestus
communi sensu plane caret' inquimus. eheu,

---

**56 S**: Lucilius in quarto saturarum (= III 20 L. M.) **57 S**: Cic. pro Mur. 40, 87: sit apud uos modestiae locus, sit demissis hominibus perfugium **59 S**: Commod. instruct. II 35, 8: obde malis pectus **64 S**: Ou. met. IIII 315: forte legebat (in claus.) **66** 'communi—inquimus' **T**: Eutychis art. II 10 p. 480 K. **S**: Sen. de benef. I 12, 3: sit in beneficio sensus communis: tempus, locum obseruet, personas, quia momentis quaedam grata et ingrata sunt

---

*Ω = B D E F M γ λ′ (=λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **50** Et *M* est? *omn. Bland.* paulost] paulo est *Ω* paulos *x a. corr.* paulo *x p. corr.* **51** at] ad *B* *uu.* 52—55 *om. B* **52** equo *λ* ex quo *g* **53** Cal*dior D* acris *D E M γ cum G L S μ a b c r y* acres *cett.* opicior *g* **54** Hec *E g* et $^{v}$ iungit *ψ* **56** Sincerim *ψ* Sincertū *D*1 cupimus] fugimus *B* furimus *g* incurtare *B D E*1 *M m Pph. Porph.* incrustare *D uar. E*2 *F γ λ′ ν σ g u z Pseudacr. cum a* () 'Incurtare] minuere lectum est et incrustare' *Pseudacr.* ꝓbus//// quis *λ z a. ras.* **57** multum est *u y* illi *Ω Pph. Pseudacr.* ille *q* () **58** pingui *Ω Pph. Pseudacr.* pinguis *y* () damus] dom' *E pr. aut*1 demus *Pph.* omnis *E M γ ν m pr. cum G L S μ b c r t* omnes *cett.* **59** malo *om. M pr.* odit *λ pr.* opertum *D ν pr. ut uid.* **60** uersetur *Ω* uersemur *Cruquii cod. uet. Pseudacr.* ubi] hubi *λ* acris$^{e}$ *m* ac res *B* *u.* 61 *om. E pr. add. in marg. ead. m.* **61** inuidia atque] inuidiatq *B* Inuidi atqȝ *g* **62** At *D a. ras. y* fictūq *u* uictū *E*1 **63** Simplitior *E M γ* quis et est] siquis est *y* () sepe *σ g* libent² *E* libēts *g* legentē *ν a. ras.* **64** Optulerim *D ψ*1 *cum a q Zulichem.* Obtulerim *cett.* maecenas *B F M ν* męcęnas *γ* mecenas *cett. a* aut *λ′ u* haut *ψ* haud *φ* haud *ν uar. z*1 ut *cett. a z*2 **65** inpellat *E λ ν* īpellat *g* impellat *cett. a* () quouis] quis *M* molestus] modestus *F λ′ z a. corr.* **66** plane] pia ne *B* heheu *u*

quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
nam uitiis nemo sine nascitur. optimus *illest,
qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut *aequ*o*mst,
cum mea compenset uitiis bona, pluribus hisce,
si modo plura mihi bona sunt, inclinet: amari
si uolet, hac lege in trutina ponetur eadem.
qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
postulat, ignoscet uerrucis illius: aequ*o*mst
peccatis ueniam poscentem reddere rursus.
denique, quatenus excidi penitus uitium irae,
cetera item nequeunt stultis haerentia, cur non
ponderibus modulisque suis ratio utitur, ac res
ut *quaequest, ita suppliciis delicta coercet?
siquis eum seru*o*m, patinam qui tollere iussus
semessos piscis tepidumue ligurrierit ius,

---

68 sq. 'nam—urgetur' T: Hieronym. epist. 79. 133; floril. Nostrad. 188 'uitiis—urgetur' T: floril. Paris. 8818[a] 68 S: Simonides Amorg. 413: πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις οὐδ' ἀκήριος || Theogn. 615 sq.: οὐδένα παμπήδην ἀγαθὸν καὶ μέτριον ἄνδρα τῶν νῦν ἀνθρώπων ἠέλιος καθορᾷ 74 sq. 'aequum—rursus' T: floril. Nostrad. 188 'aequum—reddere' T: floril. Paris. 8818[a] 77 S: Ou. met. IIII 593: cur non (in claus.) 81 T: Nonius c. 2 p. 134 M. ligurrierit] T: gloss. Lugdunens.: Ligorire (al. Ligurire) degustare

---

*Ω = BDEFMγ λ' (=λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 67 temere in] te merem *B* sanccim' *u* ĩquam *B* 68 Na *λ* uit*ii*nemo (s *superscr.*) *M* uiciis *λg* obtimus *E φ*1 *aut pr.* 69 minime *B* mimis *z*1 minimis *cett. cum a Pph. Hieronymus floril.* urguetur *g y* urgetur *cett. Pph. florilegia* · equum *Eλgmz* aequum *cett.* est *om. g opp. Pph.* 70 cum] cur *B* conpenset *FmuPph.* compenset *cett.* uiciis *Dλνg* uitris *B* uitis *Pph.* hisce] hisse *γ corr.* hisq̧ce *B* 71 michi *g om. z pr.* sint *l pr.* 72 lege] idē *B* eādeṁ *B* (= eadem *Bpr., del. B corr.*) 73 Quin e *g* Quĩ ne· (t *superscr.*) uberib, *E* Quinetuberibus *z*1 74 ignoscet *DEFMγνσgmz cum a Pph.* ĩgnosc̨& *λ* ignoscat *Buy* aequum *BDFMγλ'νσu corr.* equum *Egmupr.z* 75 poscentem] p//oscentem *M* poscenti *floril.* 8818[a] *uu.* 76—80 *om. B* 76 qu//aten' *M* quatinus *Fλ'my* quatenus *cett. a Pph.* paenitus *M*1 pęnitus *D* uicium *DM*2 *λg om. M*1 77 Caetera *DFMγσ* Cettera *g* herentia *DEσmuz* herencia *g* 78 racio *λg* 79 est *om. E opp. Pseudacr.* supplitiis *u* coercet *EFγνaz* cohercet *DMλ'σmu* coheret *g* 80 seruum *Ω* 81 Semessos *E cum μ* semeso *B* Semesos *cett. a cf. Fritzsche ad h. l.* piscis *B* pisces *cett. Nonius* ligurrierit *DEFγpr.λ'σ'agu* ligu≡≡≡rrierit *M* ligurrierierit *m* ligurierit *Bγ corr. ν z Pseudacr.* ligurrierat *Nonius cf. Epil.* ()

in cruce suffigat, Labeone insanior inter
sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
maius peccatum est: paulum deliquit amicus
(quod nisi concedas, habeare insuauis): acerbus
odisti et fugis ut Rusonem debitor aeris,
qui nisi, cum tristes misero uenere Kalendae,
mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
porrecto iugulo historias captiuos ut audit.
commixit lectum potus mensaue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
aut positum ante mea quia pullum in parte catini
sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
prodiderit commissa fide sponsumue negarit?
quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
cum uentum ad uerum est: sensus moresque repugnant
atque ipsa utilitas, iusti prope mater et aequi.

---

82 sq. **S**: Symphosius 16: insanos inter sanum non esse necesse est 87 **T**: Philoxenus = prodrom. gloss. p. 188 L. 88 'nummos—amaras' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 578 93 **S**: Martial. VIIII 97, 9: iucundus amicis (in claus.) 94 **S**: anthol. Lat. 21, 184: an uobis mirum est, furtum quod fecerit ille? 98 **S**: Auson. Mos. 387: iusti spectator et aequi || carm. epigr. 1320, 1: iusti iu⟨dex⟩ laudator et aequi

---

*Ω = BDEFMγ λ' (=λl) vσ (a) gmu (x) z* 82 labeonē *B* labione
v
*gm* labeone *cett. Pph. cons. Porph.* 83 San; *B* dicator *M* hoc *BDF Mγλ' σagmuz Pseudacr. om. E()* *in u.* 84 REDIT *cod. R* *Ω = BDEFMR γλ' vσ (a) gmu (x) z* *uu.* 84 *sq. om. B* 85 habere *Epr.* acernus *R2* 86 frugis *m* rusonem *BDEFMRλ' vσ' agmz Pseudacr.* drusonem *u'* rosonem *γ*
v
rossonem *Pph.* () eris *g* 87 qui] quid *B* cum] con *ψ* cum tristes] cunct ristes *E* tristis *M* kalendae *BDFγλ' vσauz* kalende *gm* calendę *EMR* 88 *unde* unde *D* n̂ vnde *g* *alterum* unde *om. γ glossar. Mai schol.*
i
*D Pseudacr. codd. γcζ* extrcat *M* extricta *B* amaras] amaros *glossar. Mai* 89 hystorias *σ* captiuus *Ω Pseudacr.* ut audit] inaudit *Mpr. aut* 1 90 Commixit *R1 γpr. v cum a r f Pseudacr. cod. c* Cōmixti *B* Cōminxt *M* Comminxit *cett. R2 Pseudacr.* catil///lum *R* 91 deicit *Epr. R1* ꝑiecit *B* deiecit *cett. E corr. R2 Pph. Pseudacr.* *u.* 92 *om. B* 92 mea] me *Fλ' z Pph.* 93 sustulit] Sustinuit *γpr.* iucundus *BEFRλ' vσpr. a* iocundus *DMγσ corr. gmu* amicus *R* 94 aut si] au,ꝯ = aui est *B* *uu.* 95—100 *om. B* 95 fide] *om. z pr.* fidei *ψ* sponsumue *R* sponsumq; *m* *ab u.* 96 *noui sermonis initium in LS Regin.* () 96 paria] pariat *λ* patria *E a. ras.* () *u.* 98 *om. μ1, habent Ω Pph. Porph.* 98 equi *λg*

cum prorepserunt primis animalia terris,
mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
unguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
pugnabant armis, quae post fabricauerat usus,
donec uerba, quibus uoces sensusque notarent,
nominaque inuenere. dehinc absistere bello,
oppida coeperunt munire et ponere leges,
nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
nam fuit ante Helenam cunnus taeterrima belli
causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
quos uenerem incertam rapientis more ferarum
uiribus editior caedebat ut in grege taurus.
iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
tempora si fastosque uelis euoluere mundi.
nec natura potest iusto secernere iniqu*o*m,
diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis;

---

**99 S**: Lucr. V 794: multaque nunc etiam existunt a n i m a l i a t e r r i s || Hilar. de mart. Maccab. 303 (Cypr. Gall. p. 251 P.): qui das a n i m a l i a t e r r i s || carm. de prouid. diu. 339: unde forent uacuis reparanda a n i m a l i a t e r r i s || 258: cuncta a n i m a l i a t e r r a e **99** sq. **S**: Sulpiciae carm. 15 sqq.: nosque iubet t a c i t o s et iam rationis egentes non aliter p r i m o quam c u m s u r r e x i m u s aruo, g l a n d i b u s . . . procurrere **103** sqq. **S**: Isocr. 3, 6: *ἐγγενομένου δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν ἀλλήλους καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, περὶ ὧν ἂν βουληθῶμεν, οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν ἀπηλλάγημεν, ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις ᾠκίσαμεν καὶ νόμους ἐθέμεθα* **105 S**: Cic. in Verr. V 11, 28: l e g i b u s, quae in poculis p o n e b a n t u r || Sil. XVII 191: i m p o n e r e l e g e s (in claus.) **107** sq. **T**: schol. m ad c. IIII 9, 13 **109 S**: Lucret. IIII 1256; Ou. met. VII 387: m o r e f e r a r u m (in claus.) **111 S**: Lucr. I 399: f a t e a r e n e c e s s e s t || Quintil. inst. X 1, 67: illud quidem nemo non f a t e a t u r n e c e s s e e s t || Sulpic. Seu. dial. I 27: f a t e a r i s n e c e s s e e s t **113 S**: Eurip. Aeol. fr. 21 N.: *δοκεῖτ' ἂν οἰκεῖν γαῖαν, εἰ πένης ἅπας λαὸς πολιτεύοιτο πλουσίων ἄτερ; οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακά, ἀλλ' ἔστι τις σύγκρασις, ὥστ' ἔχειν καλῶς. ἃ μὴ γὰρ ἔστι τῷ πένητι, πλούσιος δίδωσ'. ἃ δ' οἱ πλουτοῦντες οὐ κεκτήμεθα, τοῖσιν πένησι χρώμενοι τιμώμεθα*

---

*Ω = B D E F M R γ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **99** prorepserint *z1* *u.* 100 *om. M pr.* *aut* i **100** atque] ꝗ *D* **101** ungibus *B* Inguib; *ψ1* Vngwibus *g* dehin *B* **102** Pugnabat *m* quae] que *M* post] p' *E* faricauerat *E pr.* **104** Nomina quae *R* asistere *g* absistere bello] abstinere belli; *E* /////bello *M* **105** Opida *σ* cęperunt *σ u* ceperunt *E g m* legem *γ pr.* **106** nequis] Neu quis *u y* neu quis] nequis *M σ y* *u.* 107 *om. E1 opp. Pph. Porph.* **107** taeterrima *F M y* deterrima *g m pr.* teterrima *cett. m corr. cum a Pph.* **109** Quos //// uenerem *M* rapientis *B E R1 v g cum b* rapientes *cett.* **110** edicior *D σ g m* ęditior *γ* editor *B* cedebat *B D E M R λ ν g m u z* *uu.* 111—124 *om. B* **111** Lura *z* inuenta] mta (.)uen ... (.)) *φ* metu] mutu *E1* **113** iniqum *Regius* iniquum *Ω Pph.* **114** diuersis *z in litura*

nec uincet ratio hoc, tantundem ut peccet idemque,
qui teneros caules alieni fregerit horti
et qui nocturnus sacra diu*o*m legerit. adsit
regula, peccatis quae poenas inroget aequas,
ne scutica dignum horribili sectere flagello.
nam, ut ferula caedas meritum maiora subire
uerbera, non uereor, cum dicas esse paris res
furta latrociniis et magnis parua mineris
falce recisurum simili te, si tibi regnum
permittant homines. si diues, qui sapiens est,
et sutor bonus et solus formosus et est rex,
cur optas quod habes? ʻnon nosti, quid pater' inquit
ʻChrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquam
nec soleas fecit, sutor tamen est sapiens'. qui?

---

116 sq. S: Plut. uita Sol. 17: sanctum fuit legibus Draconis, *καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπώραν ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδροφόνοις* 117 sq. ʻadsit—aequas' T: floril. Paris. 8818 a et Nostrad. 188 122 S: Lucret. II 123 sq.: rerum m a g n a r u m p a r u a potest res exemplar dare || paneg. in Mess. 49: p a r u a e m a g n u m decus urbis Ulixen || carm. epigr. 686, 4: floridus hau p a r u i s m a g n u s g⟨enitoribus ortus⟩ || 1110, 5: ille ego qui m a g n i p a r u u s cognominis heres 123 S: Iuuencus I 636: aut segetum culmos incurua f a l c e r e c i d u n t 125 solus] Lucil. II 389, 1225 Marx 128 qui?] usitata comicorum elocutio est, ut Ter. Andr. V 4, 50 sq.: Dauo ego istuc dedam iam negoti. Non potest. Qui? Quin habet aliut magis ex sese et maius

---

*Ω = B D E F M R γ λ' (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 115 Ne *z*1 ratio uincet *M* racio *σ g* hoc *om. M* tantumdem *λ ψ g* tãtumdem *u* tantūdē *M* tantundem *D E R γ ν σ φ a m z Pph.* tandundē *l* 116 caulos *g z*1 caules *cett. z*2 aligeni *g* orti *F λ' u z* *u.* 117 *om. f pr.* 117 nocturnos *g* diuum sacra *a m Pph. cum G t Argent. III Zulichem. y* sacra diuum *cett.* atsit *E* assit *σ* adsit *cett.* 118 poenas] penas *ν g u z* paenas *D M m* inroget *E F R g z* inrogat *γ* irroget *cett.* equas *g* 119 Nec *σ a u* scutira *g* scutica *cett. Pseudacr.* scythica *Pph.* horribili dignum *M* horribile *E pr.* sectere *R* 120 ut] ne *Pseudacr.* færula *φ* cedas *D E g u z* 121 paris *R*1 *om. E* pares *cett. R*2 *uid. Epileg.* 122 latrocin' *E* magnis] īagnis *g* minoris *g* 123 Facce *γ pr.* Facile *u pr.* simili te] et similia *Pph.* simili// *ψ* te *om. R*1 si/// *R* 124 Permit//tant *λ* qui] quam *m* 126 obta *E* non] nū *u y opp. Pph.* quid *B E F M R λ' ν σ a g m z Pph.* quod *D*1 *γ u* inquit] in//quit *λ* inqs *M* 127 Chrysippus *B E F R λ'* Crysippus *γ* Chrisyppus *M* Crisippus *D* Chrisippus *m* Crisippus *g u* thrysippus *Pph.* Crisipus *σ* Crisyppus *z* nunquam *E γ λ m* numquam *cett.* 128 qui *B u' z cum L* quo *D E F M R γ λ' ν σ g m z cum a Pseudacr.* *uid. Epileg.* () q. m *q*

'ut, quamuis tacet, Hermogenes cantor tamen atque
optumus est modulator, ut Alfenus uafer omni
abiecto instrumento artis clausaque taberna
sutor erat: sapiens operis sic optumus omnis
est opifex, solus sic rex.' uellunt tibi barbam
lasciui pueri; quos tu nisi fuste coerces,
urgeris turba circum te stante miserque
rumperis et latras, magnorum maxime regum.
ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
rex ibis neque te quisquam stipator ineptum
praeter Crispinum sectabitur, et mihi dulces
ignoscent, siquid peccaro stultus, amici,
inque uicem illorum patiar delicta libenter,
priuatusque magis uiuam te rege beatus.

---

**133** sq. **S**: Pers. 1, 133: si Cynico barbam petulans nonaria uellat **136 S**: Ou. ex P. IIII 2, 1: o uates magnorum maxime regum **137 S**: Theocr. 2, 142: *χῶς κά τοι μὴ μακρὰ φίλα θρυλέοιμι Σελάνα* || Iuu. 6, 447: quadrante lauari (in claus.) **137** sq. **T**: schol. Mediolan. Iuu. 6, 447 p. 602 Cramer: Horatius de Stoico: dum tu quadrante lauatum rex ibis **140 S**: Cic. ad Att. X 8, 5: ab illis est periculum, si peccaro, ab hoc, si recte fecero **141 S**: Hom. Lat. 105: inque uicem summi patitur conuicia regis || 61: inque uicem ducis inuicti conuicia suffert

---

*Ω = B D E F M R γ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **129** ut] Et *u y* quamuis *D E R λ′ g m u* quam uis *B F M γ ν* tacet *m in ras.* taceat *M a. ras.* iacet *R*1 hermogines *σ* **130** Optumus *D F R γ λ l corr. z cum Regin.*1 Obtumus *G* Optimus *cett. cum a* ut *om. g* Alfenus] alfien' *u* ( ) uafer] quater *M pr.* afer *Pph.* omni] olim *u opp. Pph.* **131** clasa *g* **132** Sutor *Ω Pph. Porph.* Tonsor *Cruquii Bland. uet.* optumus *β a. ras.* obtum' *G* optimus *Ω Pseudacr.* omnis] olim (omis) *u* **133** solus sic rex *B R* solus . sic rex *D E F M γ σ g m u z* sic rex solus *λ y* solus opifex · sic rex *l* uellent *σ*1 *u* vellunt *σ*2 *cett. cum a Pph.* **134** tu *om. E* coerces *B E F R γ p. ras. z* coherces *D M γ a. ras. λ′ ν σ a g m u* *inde a u.* 135 DEFICIT *cod. B; Ω = D E F M R γ λ′ (= λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **135** Vrgueris *a g* Vr*ger*is *R* Vrgeris *cett.* turbā *g pr.* **137** tu] te (v) *M* lauantum *λ a. ras.* **138** ibi ≡ s *R* **139** Preter *σ m u z* sectabitur *R* **140** peccaro *D E F M*2 *γ λ′ σ a u uar. z cum β′ r* peccabo *M*1 *R ν g m u cons. Pseudacr.* **141** paciar *g m* **142** priuatus] Priuatū *u* Priuatim *λ′*

## IIII.

Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
atque alii, quorum comoedia prisca *uirorumst,
siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
famosus, multa cum libertate notabant.
hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus
mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
emunctae naris, durus componere uersus.
nam fuit hoc uitiosus: in hora saepe ducentos,
ut magnum, uersus dictabat stans pede in uno;
cum flueret lutulentus, erat quod tollere uelles;

---

I 4. Imitatus est Horatius hoc sermone librum XXX Lucili (Marx II p. 316) 1 T: schol. Pers. 1, 123; Pseudacr. (cons. schol. DF) ad serm. I 10, 1: quod Lucilii uersus damnasset in satyra 'Eupolis atque Cratinus' 1 sq. S: Plin. n. h. XXI 29: Aristophanes priscae comoediae poeta 7 sq. 'facetus, emunctae naris' T: Donat. ad Ter. Phorm. IIII 4, 1 8 S: paneg. in Mess. 17: componere uersus || Prop. I 7, 19: componere uersum (in claus.) 9 sq. T: Gunzonis epist. ad Augienses I 296 S: Martial. VIII 20, 1: cum facias uersus nulla non luce ducenos 11 'cum flueret lutulentus' T: schol. F γ ad serm. I 10, 50; Quintil. inst. X 1, 94: ego quantum ab illis tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulentum et esse aliquid, quod tollere possis, putat . . . multum est tersior ac purus magis Horatius, et, non labor eius amore, praecipuus S: Auson. prof. I 17 sq. p. 56 Sch.: dicendi torrens tibi copia, quae tamen aurum, non etiam luteam uolueret inluuiem || Sen. rhet. controu. IIII praef. 11 p. 229 M. (de Haterio): multa erant quae reprehenderes, . . . cum torrentis modo magnus quidem sed turbidus flueret || Sen. epist. 40, 13: multa enim inobseruatus ille

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν (a) σ g m u (x) z* I 4. DE VIIS (VICIIS *x*) POETARVM SECVTVS (ꝑSECVTVS *E M x*) LVCILIVM *D marg. E M marg. x y sine interuallo D* EGLOGA · V · ( · IIII · *z*) DE VITIIS (VIC: *λ* VIIS *z*) POETARVM SECVTVS (SEQVVTVS *u*) LVCILIVM *Fλuz* EGLOGA QVARTA INCIPIT *a* Dicit modo unde nata sit satyra et qualiter debeat esse *σ inscriptione carent cett.* EGLOGA · V · *Porph.*

1 *E*upolis *R* Que polis *E* arithophanes *E* arristophanes *σ* aristphanes (o *s. l.*) *g* poete *Eg* 2 *alii M* comedia *Eσgmuz* comędia *M* uirorum *E pr. y* uirorum est *cett.* 3 erit *z1* ac] ut *R1* 4 moecus *F* mecus *λ* mechus *σm* mecchus *u* aut sic:] at si carius *E* aliqui (o *s. l.*) *M* 5 notabat *σ* 6 hinc] n *add z2* 8 Emuncę *E* Emuncte *Fγm* Hemunctae *Pph.* functę *g* duris (v *s. l.*) *φ* conponere *Emu* componere *a cett.* 9 uiciosus *λσgm* inora *z* sepe *EMλgmz* 11 lutulentus . erat *DEFγguz2 Pph.* lutulentus erat *MRλm* (luculentus *z1*) quo *Pph.*

garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce,
Crispinus minimo me prouocat: ʻaccipe, si uis,
accipe iam tabulas: detur nobis locus, hora,
custodes; uideamus uter plus scribere possit.ʼ
di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
finxerunt animi, raro et perpauca loquentis.
at tu conclusas hirquinis follibus auras
usque laborantis, dum ferrum molliat ignis,
ut mauis, imitare. beatus Fannius ultro
delatis capsis et imagine, cum mea nemo
scripta legat uolgo recitare timentis ob hanc rem,
quod sunt quos genus hoc minime iuuat, utpote pluris
culpari dignos. quemuis media elige turba:

---

cursus feret, quae reprehendere uelis || Ambros. de off. I 12: sit restrictior (sermo tuus) et ripis suis coerceatur. cito lutum colligit amnis exundans || carm. epigr. 1846, 15: tollere uellet (in claus.) **12 S**: Lucret. V 1212; Iuu. 7, 17; Cypr. Gall. genes. 1311; Venant. Fort. III 30, 19 etc.: ferre laborem **15 S**: Apoll. Sidon. carm. 7, 573 sq.: locus, hora diesque dicitur imperio felix **17 sq. T**: schol. *Γ* ad s. II 6, 58 (om. quodque—animi) **17 S**: Martial. XI 53, 5: di bene, quod || Auson. Caes. 81: di bene, quod **19–21** ʻat—imitareʼ **T**: schol. Pers. 5, 10 **19 sq. S**: Plaut. Bacch. 15 sqq.: scio spiritum eius maiorem esse multo quam folles taurini halitant, quom liquescunt petrae. ferrum ubi fit **19 S**: Verg. g. IIII 171: taurinis follibus auras (accipiunt) || Aen. VIII 449: uentosis follibus auras (accipiunt) **20 S**: Plin. n. h. XXVI 141: plantago igni emollita melior **21 sq. S**: Plaut. Men. 689: tute ultro ad me detulisti || Catull. 68, 40: ultro ego deferrem **25 S**: Commod. carm. apol. 692: elige, quam uis (uiam) **25 sq. S**: Lucil. II p. 226 sq., 608 Marx

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 12 Carrulus $E_1$ 13 nam] iã *E* 14 mimo *σ pr.* siuis *E* 15 Accipe iam *D pr. E γ uar. σ a g m* Accip//e iã *M* Accipiam *F R γ λ′ ν u z* () detur *D E M R γ σ a g m* dentur *Fλ′νuz* hora] & hora *z* 16 uter] inter *E* scribere]//scripere *λ* posset *M a corr. z* 17 Dii *M a g m u* Di *cett.* 18 Fixerunt *M* per pauca *R* ꝑ pauca *z* () 19 c̄cludas *E* hirquinis *EM* hyrquinis $c_1$ $r_1$ $L_1$ hyrcinis *DF γz* hircinis *cett. cf. Fritzsche ad h. u.* 20 laborantis *DEFM*$R_1$*γλ′νagz cum L corr. Regin.*1 *Sbr* laborantes *σmu* 21 mauis] mai9 *g* imitare] mitare *E* Fannius] faunius *u z pr. schol. D opp. Pph.* 22 capsis *R* 23 uolgo *EF*$R_1$ *λ′ ν z cum L pr. r* uulgo *cett.* $R_2$ *Pseudacr.* 24 Quot $R_1$ hoc *om. R pr.*
*nime*
*nu* iuuat *E* minimū *g* nimiū *D pr.* utpute *E R cum L r* pluris *R* plures *cett.* 25 quem uis *DFMγλ′νmz* quemuis *ERσgu* elige *DEMγνσagm* erue *FRλ′uz* () extrahe *ψ uar. z superscr. gloss. F* () ///turba *R*

aut ob auaritiam aut misera ambitione laborat.
hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum;
hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere;
hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
uespertina tepet regio: quin per mala praeceps
fertur uti puluis collectus turbine, nequid
summa deperdat metuens aut ampliet ut rem:
omnes hi metuunt uersus, odere poetas.
'faenum habet in cornu: longe fuge! dummodo risum
excutiat, sibi non, non cuiquam parcet amico,
et quodcumque semel chartis inleuerit, omnis

---

26 sqq. S: Sen. benef. VII 26, 4: alius libidine insanit, alius abdomini seruit; alius lucri totus est, cuius summam, non uias spectat; alius inuidia laborat, alius caeca ambitione 27 S: Paulin. epigr. 38 (poet. christ. min. I p. 504): ambitione laborat (in claus.) 29 'hic—sole' T: schol. Pers. 5, 54 S: Ou. tr. I 2, 76: latum mutandis mercibus aequor aro || Cypr. Gall. genes. 1162: solitus merces mutare Sabaeas || Lucan. VIII 854: mercis mutator Eoae 29 sq. S: Ou. met. I 63: uesper et occiduo quae litora sole tepescunt 29—32 S: Sen. dial. X 2, 1: alium mercandi praeceps cupiditas circa omnis terras, omnia maria spe lucri ducit 31 S: Rufin. uers. Greg. apol. 42, 1: uelut puluis uento agitatus facile transferuntur || Seruius ad Aen. VI 596: per rotam autem ostendit (Vergilius) negotiatores, qui semper tempestatibus turbinibusque uoluuntur 34 sq. T: floril. Paris. 8069 et Nostrad. 'dummodo — amico' T: Pseudacr. ad s. I 4, 82 sqq. 'faenum—fuge' T: Hieronym. epist. ad Domnian. 50, 5 S: Plut. Crass. 7 fin.: *Κράσσον . . . χόρτον ἔχειν ἔφησεν ἐπὶ τοῦ κέρατος* || Saluian. de gub. dei III 34: dummodo unusquisque hominum alium lacerare non desinat, tanti putat, ut etiam sibi ipsi non parcat 35 ad lectionem 'sibi non, non' cf. Auson. epiced. in patres 21 p. 22 P.: factio me sibi non, non coniuratio iunxit || Aristot. eth. Nicom. IIII 14: *οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων ἀπεχόμενος εἰ γέλωτα ποιήσει* || Lucil. p. II 328, 1022 Marx 36 S: Lucil. p. II p. 326, 1016 Marx

---

*Ω = D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 26 ob auaritiam *D E F M R γ l u z* ob auariciam *λ ν σ g m* ab auaritia *y* misera *D E M γ ν σ a g m z2* miser *F λ′ u z1* miser *R* ambicione *σ g m* 28 aerę *E* ere *g* 29 motat *E* mittat *g* *s*urgente *a* sole *ad* *R* 30 tepet *D E M γ ν uar. σ a g m u uar. Pseudacr.* *tep*et *R* patet *F λ′ ν u z schol. F* petet *L1* preceps *M2 R1 σ m z* preces (p supra) *λ* precesps *M1* 31 Feritur *E* 32 depdet *g* ampliet *D E M R γ σ φ a g m u z Pseudacr.* amplicet *λ′ ν ψ cum β′ y* amplius *v1* 33 Om̄ıs *M* hij *g* odore *R1* 34 Faenum *E F M R l m Pph. Porph.* Fenum *λ g z* Foenum *D γ ν σ a u Pseudacr.* risum] risus *Dpr. y* 35 Excuciat *E g* non non *F R1 λ′ z flor.* 8069 non hic *D E M γ σ φ2 ψ corr. a m flor. Nostrad. schol. ν u.* 82 non *hic* *R* Noc hic *ν* non non hic *g* n̄ (quam supra) h*uic u* non (*om.* hic) *y Pseudacr. ad u. 82 (codd. Γ V)* parcet] pacc& *E pr.* parcit *y Pseudacr. ad u. 82 flor. Nostrad. opp. floril.* 8069 36 qđcunq, *E m* cartis *M σ g m* kartis *ν* inleuerit *F M R γ λ ν a g z* inlerit *E* illeuerit *D σ l u* omnis *D E1 M R γ g cum r y* omnes *E2 F λ ν σ m u z Pph.*

gestiet a furno redeuntis scire lacuque
et pueros et anus.' agedum, pauca accipe contra.
primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
excerpam numero: neque enim concludere uersum
dixeris esse satis; neque, siqui scribat uti nos
sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
ingenium cui sit, cui mens diuinior atque os
magna sonaturum, des nominis huius honorem.
idcirco quidam, comoedia necne poema
esset, quaesiuere, quod acer spiritus ac uis
nec uerbis nec rebus inest, nisi quod pede certo
differt sermoni, sermo merus. 'at pater ardens
saeuit, quod meretrice nepos insanus amica
filius uxorem grandi cum dote recuset,
ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet ante

---

38 **S**: Lucil. II p. 329, 1027 Marx 39 'dederim—poetas' **T**: Pseudacr. ad s. I 6, 25: figurate per datiuum, ut supra: dederim quibus esse poetis 40 **S**: Sen. dial. XI 17, 3: non possum tamen hunc praeterire ex omni Caesarum n u m e r o e x c e r p e n d u m || Albinus fragm. 2, 1 (Baehrens, poet. Rom. fragm. p. 406): uites spondeo totum c o n c l u d e r e u e r s u m || Cic. Brut. 8, 33, or. 5, 20; Ciris 20: molli liceat pede c l a u d e r e u e r s u m 43 sq. **T**: Prisc. XI 8, 34 (II p. 571 H.) et in marg. cod. B alt. man. VIIII 7, 37 (II p. 473 H.) 44 **S**: Iuu. 7, 108: ipsi m a g n a s o n a n t || Val. Flacc. 1 262 sq.: m a g n u m q u e s o n a n t e s (duces) haurit 46 sq. **S**: Quintil. inst. X 1, 27: ab his (poetis) in r e b u s s p i r i t u s et in u e r b i s sublimitas . . . petitur || Prud. apoth. 830: s p i r i t u s e t u i s (in claus.) 48—50 **S**: Lucian. dial. mer. 4, 1: *τοσαύτας ὀργὰς τῶν γονέων ἠνέσχετο οὐ βουληθεὶς τὴν πλουσίαν ἐκείνην γῆμαι πέντε προικὸς τάλαντα . . . ἐπιφερομένην* 50 **S**: Cypr. Gall. iud. 34: accipit emeritam g r a n d i c u m d o t e parentis 51 sq. **S**: Plaut. pseud. 1298 sq.: quae istaec audaciast

---

*Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 37 Gestiget *D* fur*no R* redeuntis *D pr. EMγa cum gr Pseudacr.* redeuntis *R* redeuntes *D corr. Fλ'νσmuz Pph.* lacumque *R a. ras.* 39 eṛgo *γ* poetas] poetis *R*1 *(recte?) Pseudacr. codices γ f ad s.* I 6, 25 40 Excerpa *φ* 41 siqui *DEγλ'ψa cum β' r p. ras.* s*i* qui *R* sibi (quis) *φ* siquis *Mσm (r a. ras. ut uid.)* si quis *gu* is qui *ν*2 *cum G* hisi qui *ν* enim qui *z* 42 ꝑpiore *g* propriora *Rm* putas *EMσg schol. ψ opp. schol. Dφf* 43 cui *om. m* 44 sạnaturum (o) *γ* 45 Iccirco *ERpr. ut uid. σy* Idcirco *a cett.* quedam *g* comedia *EM*1*σgu* comędia *M*2*mz* necne] nec ne *DRσgm* nec poema ne (.a … a) *M* 46 Esse *m* quesiuere *γλφmuz* 49 Seuit *DEσgmuz* meretric//e *R* meretricę *m* insanus *DEMγνσψ*2*a gmr Pph.* () insanit *FRγ uar. λ' uz cum β'* amico *m pr.* 50 grandi *DE F corr. Mγλ'*2*νσgm corr. uz* grand*i R* grandem *F pr. λ'* 51 ambulet ambulat *y Pph. opp. Ω Porph. Pseudacr.*

noctem cum facibus.' numqui Pomponius istis
audiret leuiora, pater si uiueret? ergo
non satis est puris uersum perscribere uerbis,
quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
olim quae scripsit Lucilius, eripias si
tempora certa modosque, et quod prius ordine *uerbumst,
posterius facias, praeponens ultima primis,
non, ut si soluas 'postquam Discordia taetra
belli ferratos postis portasque refregit,'
inuenias etiam disiecti membra poetae.
hactenus haec: alias iustum sit necne poema,
nunc illud tantum quaeram, meritone tibi sit
suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
ambulat et Caprius, rauci male cumque libellis,

---

te sic interdius cum corolla ebrium ingrediri? 54 S: dist. Cat. IIII 49, 1: miraris uersus nudis me scribere uerbis? 59 S: ultima primis ‖ Ou. her. 9, 23; Manil. III 474; dist. Cat. I 18, 2 61 S: Claud. rapt. Pros. I 239: ferrati postes 62 S: Dracont. Romul. VIIII 153: et legit infelix dispersi membra mariti ‖ Auson. epist. 13, 29 P.: quisque sacri lacerum collegit corpus Homeri 63 sq. hactenus . . . nunc] item saepenumero ut Verg. g. II 1; sq. Ou. a. a. I 263 sqq.; Prud. c. Symm. II 1 sqq.; Plin. n. h. III 1 et alibi

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) vσ (a) gmu (x) z* 52 numquid *DFRγ uar. λ' vσaz cum β' Pph. Pseudacr.* nunquid *m v* num qui *γ cum G1 r* nūqui *EM cum L1* Pomponius] pompinius (o *supra*) *D* pompomius *σ* pompenius *m1* pompei' *u* 54 pu*ris R* pueris *Fpr. λ'* uerbis] uerbū *F1 λ'1* 55 qui uis *DFu* quiuis *ERγλ' vσgmz Pph.* qui is *M1 u.* 56 *om. M1* 56 *Quo D* personatu*s R* 57 que *gm* 58 que *om. γ* qđ *R* pius *M1 aut pr.* ordine] in ordine *ψ a. ras.* uerbum *DEMγvσgu* uersū *Fλ' z1* uerbumst] uer*bū ẽ z* ue*rbū ẽ R* u: est *cett.* 59 p̄pones *E* pręponesR1 prepones *M* preponens *z* pręponęs (.n *supra*) *γ* 60 ut *D in ras. EFMRγ uar. λ' vσagm Pseudacr.* et *D a. ras. ut uid. γ cum r1 γ* si soluas *DEFMγλ' vagu Pseudacr.* si soluas *R* sit soluas *λ* dissoluas *ψ corr. m y schol. F in interpret.* taetra *DEFMRγλ'* tetra (i *supra*) *vσamu* terra *g* 61 Bella *γ* ferat*os M* postis *DEM1 ut uid. Rγ a pr. cum L pr.* post*es M* postes *Fλ' vσgmu u.* 62 *post u.* 67 *ponit v pr.* 62 Inuenies *m Pseudacr. codd. Γ b V* Inuenias *cett. a Pph.* disiecti *Ω* discerpti *y (1 cod. Valarti) Pph.* menbra *EMλgmuz* poete *γφgm* 63 hec *λg* alios *z1* necne *DRλ'uz1* nec ne *EFMγvgm* 64 Hunc *M* Nec *E* tamtū *u* tan̄ *E* queram *Eλσmuz* merito. (. ne *supra*) *D* 65 Sus//pectum *R* sulcius *DEMγvσagm2 Pph. Pseudacr.* sulgius *FRλ' m a. ras. vz* uulgi' *u*

magnus uterque timor latronibus: at bene siquis
et uiuat puris manibus, contemnat utrumque.
ut sis tu similis Caeli Birrique latronum,
non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
quis manus insudet uolgi Hermogenisque Tigelli;
nec recito cuiquam nisi amicis, idque coactus,
non ubiuis coramue quibuslibet. in medio qui
scripta foro recitent, sunt multi, quique lauantes:
suaue locus uoci resonat conclusus. inanis
hoc iuuat, haut illud quaerentis, num sine sensu,
tempore num faciant alieno. 'laedere gaudes',
inquit, 'et hoc studio prauos facis.' unde petitum
hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,

---

67 S: m a g n u s u t e r q u e Paul. Nol. XXXII 107; Auien. orb. terr. 1351 71 S: Lucil. II p. 220 sq., 592—96; p. 325, 1009 Marx 75 sq. cf. Mart. III 44, 12: in thermas fugio, sonas ad aurem || Sen. epist. 56, 2: illum, cui uox sua in balneo placet 77 S: Ou. am. II 19, 24; Pers. 1, 112: h o c i u u a t (in exordio uersus) || Sen. de benef. I 12, 3 laudatus ad s. I 3, 66; carm. de prouid. diu. 575: s i n e s e n s u (in claus.) 78 S: Arator act. apost. I 521: erumpensque dies a l i e n o t e m p o r e 79 S: Ou. fast. IIII 247: u n d e p e t i t a (in claus.) || cf. Lucil. II p. 227, 612 fin.; p. 327, 1017 Marx

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 67 at] ad *E* et *aut* at *R1* ac *R2 l f1 y* 68 contemnat *γ g* cõntempnat *D corr. E F M R λ' ν σ a m z* condempnat *D a. ras.* contenpnat *u* 69 ut] Ut, *sed* U *in ras. ut uid. D* Et *u* tu sis *M σ v pr. Pseudacr.* sis tu *cett. Pph.* caeli *E M R γ Pph.* celi *g m* caelii *F λ' σ a* celii *D ν u z cons. Pseudacr.* birri *E F R γ λ' ν σ a g m u z Pph.* byrri *D* *utrum* byri *an* brri *exh. M n. l.* *a uersu* 70 *incipit altera quidem, sed uetusta manus in M maiores scribens litteras* 70 sim *Ω* sum *w y Pph. Porph.* capri *D E M R1 γ λ' ν σ φ corr. ψ a g m Pph.* caprii *R2 u z* capre *φ pr.* sulci neq; capri *m* sulci *D E M R1 γ ν σ a m u pr.* sulcii *g* sulgi *R2 z* sulgii *F λ' u corr.* suci *Pph.* 72 uolgi *E R1 cum r* uulgi *D* uulgi *cett. a* ermogenis *R1* hermoginis *σ* 73 Nec *D E M R γ ν σ a g m u z* Non *F λ' y* itq, *z* coactis *λ pr. σ pr.* 74 ubi uis *E ψ* 75 quique] quisq, *D pr.*
ł voci re
76 Suaui *R1* vocem *m* resonat] sonat *ψ* sonat *l* inanis *E F M1 R1 γ λ' ν1 a g z cum Argent.* III *G μ b* inanes *D M2 σ m u* 77 haut *E γ pr. cum β v* haud *D F M R γ corr. λ' ν σ a m u z* aut *g* quaerentis *M1 R γ a pr. g cum Argent.* III *pr.* querentis *E cum L* quaerentes *D F ν σ l* querentes *λ m u z* 78 ledere *E M R λ σ g m u z* 79 Inquit *D a. ras. γ a schol. F* Inquid *E* Inquis *F M R λ' ν σ g m u z cons. Pseudacr., cf. Epileg.* Inquit *melius sonat* prauos *R2 cum c1* prauis *R1* prauus *cett. R3 Pph. Pseudacr.* inde *R1* 80 im me *σ* me// iacis *R* 80 est—81 quibus *om. φ1 add. φ2*

uixi cum quibus? 'absentem qui rodit amicum,
qui non defendit alio culpante, solutos
qui captat risus hominum famamque dicacis,
fingere qui non uisa potest, commissa tacere
qui nequit: hic niger est, hunc tu, Romane, caueto.'
saepe tribus lectis uideas cenare quaternos,
e quibus unus auet quauis aspargere cunctos
praeter eum, qui praebet aquam; post hunc quoque potus,
condita cum uerax aperit praecordia Liber.
hic tibi comis et urbanus liberque videtur,
infesto nigris? ego si risi, quod ineptus

---

81—85 'absentem—caueto' T: floril. Nostrad. 81 'absentem—amicum' T: floril. Paris. 8818 a 81 S: Augustini ad fratres in eremo serm. 26: quisquis amat dictis a b s e n t u m r o d e r e uitam, hanc mensam uetitam nouerit esse sibi || Plaut. trin. 926: ne male loquere a p s e n t i a m i c o 82 sq. S: Verg. g. II 386: r i s u q u e s o l u t o || cf. Lucil. II p. 326, 1014 Marx 84 sq. T: floril. Paris. 8069 84 cf. Gerberti epist. 5: quoniam, ut ait poeta, nusquam tuta fides, et quia f i n g u n t u r nec u i s a nec audita, uoluntatem nostram uobis non nisi scriptis aperimus nec uestram aliter recipiemus 85 'hic — caueto' T: schol. Pers. 1, 110; Seruius ad ecl. 5, 56, g. I 320 (Augiens. LXXXVI); Lactant. schol. Statii Th. I 57; Calpurnius in Ter. haut. I 1, 73 S: Val. Max. I 8, 10 (uaticinium): nihil ad te hoc, R o m a n e, bellum 87 S: Arator act. apost. II 667: e q u i b u s u n a datur simul insons omnibus aetas 88 S: Ou. fast. III 275: Egeria est, q u a e p r a e b e t a q u a s 89 S: Theogn. 499 sqq.: *ἐν πυρὶ μὲν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἴδριες ἄνδρες γινώσκουσ᾽, ἀνδρὸς δ᾽ οἶνος ἔδειξε νόον, καὶ μάλα περ πινυτοῦ, τὸν ὑπὲρ μέτρον ἤρατο πίνων, ὥστε καταισχῦναι καὶ πρὶν ἐόντα σοφόν* || Sen. epist. 83, 16: uino exaestuante quicquid in imo iacet abditum, effertur et prodit in medium || Prud. peristeph. 10, 394: t e c t i s — p r a e c o r d i i s

---

*Ω* = *D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 81 Dixi *u pr.* qui] q̃s *floril. Paris.* 8818 a rodet *m* 82 deffendit *D* sulutos *D pr.* sodales *Vincentius* 83 dicatis *D λ pr. g* 84 uisa] iussa *g u*1 taceri *E* iacere *M*1 85 nequi*t* *R* hic niger] hoc nichil *Vincentius opp. floril. Nostrad.* romanę *ψ* 86 Sepe *σ g m u z* uideat *E* uidetis *λ′* uidea *g* uideas *cett. cum a* cenare *D R a g m u* caenare *F′ M ν σ l* caenẹre (a *supra*) *λ* canere *E* quaternais (o *supra*) *u* 87 unus *D E M R γ σ a g m u z*2 *Pph.* imus *F λ′ z*1 *(ν n. l.)* auet *D E γ λ′ ν σ φ ψ corr. a g m u z* //auet *M* hauet *R* aut *Pph.* novet *ψ pr.* () quamuis *E Pph.* quis (o *supra*) *g* quauis *cett. a Pseudacr.* () aspargere *E R ν σ* aspargere (e *supra*) *Pph.* aspergere *a cett.* cuntos *M* 88 Preter *E λ′ σ m u z* eum *in ras. D ut uid. om. M pr.* prebet *D R*1 *m* post] p' *E g m* quoque] q̊ȝ *g* 89 condita] Candida *y* precordia *R*1 *σ*1 *m z* libet *g* 90 comes *R*1 *z* comis et] cõmisc& *E* que *om. M pr.* 91 Infesto (ł infestus *supra*) *m* nigris? *interpungimus cum Fritzschio, alii* nigris: *uel* nigris; ego] ergo *E* ineptus] impetus *g*

pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
liuidus et mordax uideor tibi? mentio siquae
de Capitolini furtis iniecta Petilli
te coram fuerit, defendas, ut tuus est mos:
'me Capitolinus conuictore usus amicoque
a puero est, causaque mea permulta rogatus
fecit, et incolumis laetor quod uiuit in urbe:
sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
fugerit.' hic nigrae sucus lolliginis, haec est
aerugo mera. quod uitium procul afore chartis
atque animo prius, ut siquid promittere de me
possum aliud uere, promitto. liberius si
dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
cum uenia dabis. insueuit pater optumus hoc me,
ut fugerem exemplis uitiorum quaeque notando.
cum me hortaretur, parce, frugaliter atque

---

92 T: gloss. Mai class. auct. VIII 421: pastillos Rufillus holet 94 Pseudacr. ad s. I 10, 26: hunc Petilium dixit superius coronam rapuisse de Capitolio || Lucil. II p. 329, 1024 Marx 95 cf. adn. s. I 9, 1 96 S: Auson. parent. 15, 14 p. 63 P.: s o d a l i s e t c o n u i c t o r || Iulian. Caes. p. 326 B: *φίλον καὶ συμβιωτήν* 98 S: Ps. Cic. inuect. in Sall. 2 p. 12, 10 sq. Kurfess: non omnes tui similes i n c o l u m e s i n u r b e u i x i s s e n t 99 cf. adn. s. I 1, 27 102 sq. S: Catull. 109, 3: facite ut u e r e p r o m i t t e r e p o s s i t || paneg. in Pis. 250 B.: si tamen hoc ulli d e s e p r o m i t t e r e fas est 107 sq. T: Prisc. XVI 2, 16

---

*Ω* = *D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 92 Post illos *E* gargonius *D E M R γ ν a g z* gorgonius *F λ′ σ u′* gurgonius *m1* hircum *D F M R λ′ ν g u z* yrcū *E* hyrcum *σ a m* 93 Luuidus *D pr.* m̄cio *λ1* mencio *g* siquae *D E γ a m Pph.* siqȝ *g* siqua *F M R λ′ ν σ u z* 94 capitolini *D p. ras. M R p. ras. γ λ corr. σ ψ corr. a g m u z Porph. Pseudacr.* capitolinis *D a. ras. E F R a. ras. λ′ ν r* capitulini *Pph.* p& illa *E* 95 defendes *y Porph.* defendat *z1* defensos *σ* moı|s *g* nos *λ1* 96 me] Meo *E* cumuictore *z a. corr.* amico *m1* 97 a puero] ꝂP vero *E* 98 incolumis *F M R λ′ a u z Porph.* incolomis *E γ ν σ g m schol. F* incolimis *D* letor *g u* 99 ammiror *E g m* admiror *cett.* iuditium *E M γ ψ* 100 Fugeret *m corr.* hic *om. E* nigre *E R1 z1* nigret *g* succus *u* hec *λ g* 101 Acrugo *M* mọra (e supra) *M* uicium *D λ σ g m* afore *D E F M λ′ ν a g z schol. F* afore *R* afore (b supra) *γ* abfore *m* affore *σ u ()* cartis *σ g m* kartis *ν* 102 animo; prius *D* siquid *m* 103 Possim *z corr.* aliud *D E M γ ν σ a m u* aliquid *F R λ′ g z schol. F* liberius *R* 104 michi *u* 105 () optumus *z* optime *E* optimus *cett.* 106 uiciorum *D λ σ g* quaeque] quēq. (al supra) *D* quę (queq, supra) quod *γ* quoq, (q, supra) *E* queque *M R1 m* 107 ortar&ur *E*

uiuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
'nonne uides, Albi ut male uiuat filius utque
Baius inops? magnum documentum, ne patriam rem
perdere quis uelit.' a turpi meretricis amore
cum deterreret: 'Scetani dissimilis sis.'
ne sequerer moechas, concessa cum uenere uti
possem: 'deprensi non bella est fama Treboni'
aiebat. 'sapiens, uitatu quidque petitu
sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
traditum ab antiquis morem seruare tuamque,
dum custodis eges, uitam famamque tueri
incolumem possum; simul ac durauerit aetas

---

108 S: dist. Cat. III 11, 2: fac uiuas contentus eo quod tempora praebent 110 S: Lucr. VI 392: documen mortalibus acre || Prud. hamartig. 667 sq.: argumentum ingens, dominum . . . nolle malum 114 S: Caelius ap. Cic. ad fam. VIII 1, 4: non belli de eo rumores 115 sq. 'sapiens—reddet' T: gloss. Mai class. auct. VIII 597 S: Prop. I 10, 19 sq.: Cynthia (c. III 28, 12) me docuit semper, quaecumque petenda quaeque cauenda forent 119 sq. S: Lucr. IIII 1031: adulta aetas cum primum roborat artus || Paul. Nol. VI 219: at postquam robur membris accessit ab aeuo || Paul. Pell. eucharist. 50 sq. (poet. christ. min. I p. 293): quae (trieteris prima) postquam est expleta mihi, firmauit et artus inualidos crescens uigor || cf. adn. s. I 9, 34

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 108 uiuerem] Viuere *M1 R1 m z1* ////uti *R* mi *D E M R p. ras. σ a m u* mihi *F R a. ras. γ λ' ν g z Prisciani libri* ipe m *g* parasset *D F M R1 γ λ corr. σ a g m u z Priscianus* rass& *E* parar& *νy* parassem *λ'* parasse *R2* 109 Non me *z a. corr.* utque *DEMRγλ'2 σψau* ut q; *φ a. ras.* at quę *λ1* atque *ν g l1 ut uid. m* 110 Baius *DEMγλ corr. σ pr. a m* Barus *FRλ' σ corr. g schol. F* Barrus *u z* Bal[s]bus *ν ()* 111 qui *λ* uelit] uidit *M1 aut pr.* a *Dγνσ corr. φ corr. a l p. ras.* aut *EFRλ' g m u z* at *Mλ corr. σ pr.* turpe *g* 112 deterreret] deterrerer *γ cum r* setani *σ* sectani *g* scecani *z1* scetani *a z2 cett. ()* 113 męchas *Dg* męthas *M* mechas *σu* moehas *m pr. aut 1* moechas *cett.* uenere] [ne]uere *M* uen'it *g* 114 depraensi *R* dep̄hensi *u* [bona] bella *g* trebonis *σ* trebonij *z* 115 quitq, *E* quidue *y Pph. Pseudacr. in interpret. opp. glossar. Mai* [&] quodque *R1 g* 116 causa *M* reddat *ψ* reddit *R1 y glossar. Mai* ////tibi *R* tibi reddet *m* mi satis est si *EMσgmuz2* *mi satis* est si *R* mihi satis est si *Fλ' ν z1 Porph.* mi satis etsi *D* sed mihi sat si *γ a y* 119 Incolumem *MRaluz* Incolumen *Fλ* Incolomem *DEγνσgm* possim *Ey* possum *cett. ()* ac *R* etas *g*

membra animumque tuum, nabis sine cortice.' sic me
formabat puerum dictis, et siue iubebat,
ut facerem quid, 'habes auctorem, quo facias hoc',
unum ex iudicibus selectis obiciebat;
siue uetabat, 'an hoc inhonestum et inutile factu
necne sit addubites, flagret rumore malo cum
hic atque ille?' auidos uicinum funus ut aegros
exanimat mortisque metu sibi parcere cogit,
sic teneros animos aliena obprobria saepe
absterrent uitiis. ex hoc ego sanus ab illis,
perniciem quaecumque ferunt, mediocribus et quis
ignoscas uitiis teneor. fortassis et istinc
largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
consilium proprium. neque enim, cum lectulus aut me

---

120 **S**: Claud. Mar. aleth. I 232: membra animosque fouent || Apoll. Sidon. carm. 2, 245: gens animis membrisque minax 120 sq. **S**: Aldhelm. aenigm. 48, 1 p. 118 E.: sic me formauit naturae conditor almus 123 **S**: Ou. am. I 10, 38: non bene selecti iudicis arca 128 sq. 'sic—uitiis' **T**: floril. Nostrad. 188 131 sqq. **S**: Quintil. inst. II 4, 7: multum inde decoquent anni, multum ratio limabit || carm. de fig. (anthol. Lat. 485 R.) 140 sq.: multa hortantur me: res, aetas, tempus, amici, concilium tantae plebis 132 **S**: Lucr. VI 622: largiter in tanto spatio tamen auferet undis 133 sqq. **S**: Sen. dial. V 36, 1: faciebat hoc Sextius, ut consummato die, cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum: quod hodie malum tuum sanasti? cui vitio obstitisti? qua parte melior es?

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 120 Menbra *λz* nauis *R1 Pph.* (natabis *Porph. in textu*) 121 sine iubeat *E* 122 INCIPIT *cod. C* *Ω = CDEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* actorem *M1* 123 selectis *CDM2γσaz2 Pph.* se lectis *g* electis *FM1Rλ′νmuz1* electi *E* obitiebat *Ez* 124 uectabat *E* uetabit *addito signo dubitationis g* uetabant *R a. ras.* factum *DEMγσφagmu* factū *R* factu *Cλ′νψz ()* 125 Ne ne sciat dubites *g* at dubites *E* an dubit& *C pr.* an dubites *C corr. y* addubites *a cett.* flagret *CDEMRγνσagmu* fraglet *Fλ′* fragret *z* malo// *z* malo/// *R* n||ialoψ (m cū superscr.) *g* 126 atque] itaq, *E* auidos *CDEMRγλ2νσagmuz Pph. Pseudacr.* uides *Fλ′u uar. y* egros *guz* egrum *σ* 128 animos] amicos *C* obprobria *DFMRλ′νσagmuz Porph.* opprobria *γ* opꝑpria (i superscr.) *C* obꝑpa *E* sepe *λgmz* 129 Absterent *R* Abstinerent *E* uiciis *Dλσg* *uitiis R* 130 Perniciem *CDEFRγλ corr. agm Pph.* Perneciem *λ′ψ corr.* Pernitiem *Muz* quecumque *R1* quecūq; *φ* quęcunq; *CE* quecunque *m* quemcumque *Pph.* et *in ras. D ut uid.* 131 Ignoscas *CDEMRγλ corr. σagmu cum rβ′* Ignoscat (s superscr.) *ν* Ignoscat *Fλ′z* uitus *R1* uiciis *DR2λgm* fortassis et] fortasse ſ; *C* 132 abstulerint *D pr. EMγνσa* abstulerit *CD corr. FRλ′guz* etas *λg* 133 cum] cu *m om. D pr. aut1* cum me lectulus *Pph.*

porticus excepit, desum mihi. ‘rectius hoc est.’
‘hoc faciens uiuam melius.’ ‘sic dulcis amicis
occurram.’ ‘hoc quidam non belle: numquid ego illi
inprudens olim faciam simile?’ haec ego mecum
conpressis agito labris; ubi quid datur oti,
inludo chartis. hoc est mediocribus illis
ex uitiis unum: cui si concedere nolis,
multa poetarum ueniat manus, auxilio quae
sit mihi (nam multo plures sumus), ac ueluti te
Iudaei cogemus in hanc concedere turbam.

---

**134** S: Pers. 4, 9: hoc puto non iustum est, illud male, rectius illud **135** S: Pers. 5, 109: dulcis amicis (in claus.) **141** S: Sen. dial. VII 27, 2: tota illa comicorum poetarum manus || Quintil. inst. X 1, 76: sequitur oratorum ingens manus || Aldhelm. de uirginit. 2883: illic et uatum laetatur turma (u. l. turba) priscorum **143** S: sententiae quae feruntur Varronis ed. P. Germann p. 30: ratio est uitae in multam concedere turbam

---

*Ω = CDEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* **134** excipiet *σ* desum mihi] desum̄o *g* desum mi *z Pph.* di michi *σ* **135** fatiens *M* si *z1* amicus (cis) *u* amic*is* *g* **136** occurram] Hoc curam *γ pr.* numquid] non qui (d) *λ* ñc qd (= nunc quid) *C* nunqd *E* nunqu*id* *m* **137** Inprudens *CEFMRγσamuz* Imprudens *Dλ′νg Pseudacr.* faciam] fatiam *M om. D* hec *Eλφ* hoc *g* **138** Compressis *DMγνσagmz* Conpressis *CEFRu* Cumpressis *λ* labris] libris *D* q*d* *R1* q*d* *R2* quidatur (d) *λ* qđ datur *E pr.* oti *Cz* oci *σ* otii *FMRγλ′νu cum r Pph.* ocii *DEag* **139** Inludo *CERλ uar. a g u pr. gloss. Γ* Illudo *DMσm̊u corr.* Includo *φ uar. y* Incumbo *Fλ′νu uar. z* incubo *Pph.* cartis *gmz* kartis *ν* mediocris *Pph.* **140** uiciis *Dλg* **141** ueniat *CDFMRλ′νagmuz* ueniat ueniat *γ* uenit *E* ueniet *σ cum r Pseudacr.* *praetulit Bentleius* auxilio quae *CD a. ras. γνσaguz* auxilioque *D p. ras. EFMR1 cum r β′* auxilio que *Pseudacr.* **142** michi *σg* nam] iā *E* ac] et *y Ioann. Saresb.* ueluti te] uelut*ite* *z* uelut item *g* **143** Iudei *DMγλσgmuz*

## V.

Egressum magna me accepit Aricia Roma
hospitio modico; rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi,
differtum nautis, cauponibus atque malignis.
hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
praecinctis unum: minus est grauis Appia tardis.
hic ego propter aquam, quod erat deterrima, uentri
indico bellum, cenantis haut animo aequo

---

I. 5. In describendo itinere suo imitatus est Hor. Lucilium; cf. Philol. 1896 p. 416 sqq. 1 T: Seruius ad Verg. Aen. II 713 ed. Thilo S: Apoll. Sid. epist. I 5, 2: egresso mihi .... moenibus || Lucan. VI 75: (quantum) distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma || Claud. III cons. Hon. praef. 16: magna . . . Roma 1 sq. S: Plaut. Amphitr. 161 sq. hospitio accipiar || Cic. ad Att. II 16, 4: te . . . hospitio agresti accipiemus 3 S: Vopiscus Aurelian. 4, 2: Callicrates Tyrius Graecorum longe doctissimus scriptor 4 S: Iuu. 8, 174: permixtum nautis et furibus ac fugitiuis || Mart. III 57, 1: callidus...copo || cf. adn. s. I 1, 29 5 sq. 'altius—unum' T: Seruius ad Verg. Aen. I 210 VIII 724 S: Liu. XLIV 1, 4: diei unius expedito iter est || Clemens Alex. paedag. I 12 p. 149, 10 sq. ed. Stählin: *εὔζωνόν τε καὶ εὔλυτον ὁδαπορικὴν ἑτοιμότητα* 7 sq. S: Iulian. misopog. p. 340 B: *δεινή . . . τις ἐκ παιδαρίου με καὶ ἀνόητος ἀπάτη καταλαβοῦσα τῇ γαστρὶ πολεμεῖν ἔπεισεν*

---

*Ω = C D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* I 5. EGLOGA VI· *D Porph.* ODOEPORICOS *(om. σ)* ITER SVVM DESCRIBIT (DESCRIBIT ITER SVVM *E M σ*) BRVNDISII (BRVNDV: *r* ET BRVNDI: *σ*) *E M γ σ a cum r* DESCRIBIT ITER SVVM A ROMA · BRVNDISIVM SEXTA EGLOGA (EGLOGA·VI·*φ*) *F λ* EGLOGA · VI · deſcribit it̄ Suū a roma BRUNDISIUM *u item z addita uoce* usq, Iter ſuū aroma abbrundusiū scribit *m inscriptione carent C R ν g l cum β'* 1 Egressum] .gressum *E ν* me] m *R1* memagna *ν* accepit *C E M γ a g m cum β' r Pph. Seruius* excepit *D F λ' ν σ u z* excipit *R* ( ) aritia *C ν z* arithia *u* atroia *E* arua *M1* 2 Hospicio *D E λ' g m* rethor *λ' g m u* r&hor *E* ręthor *M* rhethor *ν* eliodorus *g* heliodrus *E* elio dorus *C* 3 Gręcorum *C y* Grecorum *R* Grecorum *cett. cum a Pseudacr.* longe *C D E M γ λ corr. σ l2 uar. z2 uar. cum a cons. Pseudacr.* linguae *D uar. F γ uar. λ' ν m u z* linguę *R* lingue *g* ( ) unde *E l, superscr. l* inde apii *u* appii *ν z* appi *cett.* 5 iter] iłt̄ *φ* dimisim' *u pr. aut1* diuissimus *l* alcius *E g* 6 Precinctis *M R u z* Precintis *λ* Precintis *m* Pare cinctis *C* Praecincti *Pph.* minus] nimis *σ y* apia *u* 7 ego] ergo *g* deterrima *Ω cum a Porph. cf. Gell. XVIII 5, 5* teterrima *m2 cum Argent.* III *et Pulmanni cod. H* uenti *E* 8 Indicio *E* cenantis *C E R1 cum a r1 ν* cęnantis *D pr. γ cum r2 b* caenantes *D corr. F ν σ g2 l m* cenantes *M λ g1 u z* haut *C E M* haud *cett. cum a* equo *g1*

expectans comites. iam nox inducere terris
umbras et caelo diffundere signa parabat;
tum pueri nautis, pueris conuicia nautae
ingerere: ‘huc appelle!’ ‘trecentos inseris.’ ‘ohe,
iam satis est.’ dum aes exigitur, dum mula ligatur,
tota abit hora. mali culices ranaeque palustres
auertunt somnos. absentem ut cantat amicam
multa prolutus uappa nauta atque uiator
certatim, tandem fessus dormire uiator
incipit ac missae pastum retinacula mulae
nauta piger saxo religat stertitque supinus.
iamque dies aderat, nil cum procedere lyntrem

---

9 sq. S: Verg. Aen. IIII 351 sq.: quotiens umentibus umbris nox operit terras, quotiens astra ignea surgunt || Claud. Mar. aleth. III 545: cum iam nox terris densas induceret umbras || Verg. ecl. 5, 40: inducite fontibus umbras || 9, 20: (quis) uiridi fontes induceret umbra || Ou. met. II 307: nubes inducere terris || Iuuencus IIII 470 sq.: nox haec quae lucida sidera (c. I 3, 2) terris inducit 10 S: Ou. met. XI 309: nox caelum sparserat astris || Sen. Agam. 465: nox prima caelum sparserat stellis || Paul. Nol. XVIIII 19: sparsit ut astrorum nocturno lumina caelo (creator) 12 sq. S: Mart. IIII 89, 1: ohe, iam satis est, ohe, libelle; item u. 9 || Pers. 1, 23: ohe (in claus.) 14 S: Ter. eun. 341: dum haec dicit, abiit hora 15 sq. ‘absentem—uappa’ T: gloss. Mai class. auct. VIII 614 S: Auson. Mos. 165 sqq.: inde uiator riparum subiecta tenens, hinc nauita labens probra canunt seris cultoribus || Apoll. Sidon. epist. II 10, 4 u. 28: sic, sic psallite nauta uel uiator 18 cf. Auson. Mos. 41 sq.: et cum per ripas nusquam cessante remulco intendunt collo mulorum uincula nautae 19 S: Aristoph. equit. 104: ῥέγκει ὕπτιος 20 S: Verg. Aen. II 132; Stat. s. III 1, 55; Sedul. pasch. carm. IIII 113: iamque dies aderat || Ou. met. III 519: namque dies aderit || Iuuencus II 368: iamque dies aderit || Verg. Aen. V 49: iamque dies . . . adest.

---

*Ω = CDEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 9 Expectantes *φa. ras.* Expectantans *u* Exspectans *σa* Expectas *g* Expectans *cett.* *nox R* 10 celo *λνgz* diffudere *R1γpr. a* 11 Dū *u* conuicia *Dνσag* conuitia *CEFMλ′muz* conuictia *γ* conui*c*ia *R* naute *CEg* 12 hunc *γλ* appelle *CEFMRγλ′ν σgmz Pph.* apelle *Du* applica *a gloss. Γ pro interpretatione* ohe *Cγνgmuz* ohae *cett.* 13 es *g* mula *R* 14 ora *Fλ* ra//nę *u* rane *R1gm* 15 Euertunt sonnos *u* ut cantat *EFMR1γλ′σ1mau* ut cantet *νpr.* cantat *CDR2 φ2gz Pph. glossar. Mai* cant& *ν corr.* *de interpunctione cf. Epileg.* amicāi *C* amicum *gloss. Mai* 16 Multum *m* prolitus (v supra) *R* uapa *C* uapp*a nauta R* atꝫ *g* 18 Incepit *C* misę *E* misse *Cγg1* mulę pastum retinacula missę *u* mule *g1* 19 saxo/// *R* sertit *om.* que *λpr.* suppinus *φ* supinis (v supra) *M* 20 adherat *F* cū nil *u* lyntrem *MRγ a corr.* lync rē *E* lintrem *a pr. cett.*

sentimus; donec cerebrosus prosilit unus
ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
fuste dolat. quarta uix demum exponimur hora.
ora manusque tua lauimus, Feronia, lympha.
milia tum pransi tria repimus atque subimus
impositum saxis late candentibus Anxur.
huc uenturus erat Maecenas optumus atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
legati, auersos soliti componere amicos.
hic oculis ego nigra meis collyria lippus
inlinere. interea Maecenas aduenit atque
Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
factus homo, Antoni non ut magis alter amicus.
Fundos Aufidio Lusco praetore libenter

---

21 S: Lucil. XV 514: te . . . insanum hominem et cerebrosum (II p. 191 Marx) || Rutil. Nam. I 445: quaenam peruersi rabies tam stulta? cerebri 23 S: Apul. met. VII 17, 480: fustium crebris ictibus dedolabar 'quarta—hora' T: carm. de fig. (anth. Lat. 485) 179 24 T: Eutychis art. II 16 p. 484 K. 25 S: Theocr. 7, 2: εἵρπομες ἐκ πόλιος 26 S: Martial. V 1, 6: salutiferis candidus Anxur aquis 28 S: Ennius ann. 497 M.: magnis de rebus (eadem uersus sede) 32 sq. 'ad—homo' T: Pseudacr. ad art. poet. 294; Seruius ad g. II 277 S: Auson. de uiro bono u. 3 p. 149 Sch.: totum se explorat ad unguem

---

*Ω = C D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 21 Sentin' *E* celebrosus *R*1 *ψ pr. m*1 22 Emulæ *E* mule *g* naute *Eg* que *om. ν*1 *aut pr. z* capit *R* capud *M* salicno *ν* 24 manus *om.* que *λ* tuas *D* fero//nia *R* foeronia *γ*. limpha *Dmu* 25 Millia *γa* Mili//a *E* Milia *R* Milia *cett.* repimus *CDFMRγλ'νagmz Pph. Porph. Pseudacr.* repin' *E* reppim' *u pr.* repsimus *σu corr.* () 26 Impositum *DMgl cum a* Impositū *ν* Inpositum *CEFRγλσamu Pph. Porph.* Inpositis *z*1 saxis late] saxis latę *C* late saxis *g* () saxum *a*2 *uar. z*1 anxur *CDEMRγνagmuz Pph. Porph. ad u.* 25. 26 *Pseudacr.* anxyr *Fλ Pph. ad u.* 26 anxir *l* 27 Hic *γl*1 maecenas *CDMRl* mecaenas *γ* maecaenas *F* mecenas *Eνσagmuz* optumus *z Regin. a. ras.* optimus *Ω Pseudacr.* 28 Cocceus *E* Coccenus *R a. ras.* magn' *E* 29 Legati ///uersos *R* acuersos *E pr.* aduersos *E corr. cum a* conponere *Fλνm* comp.: *cett.* 30 oculis *om. ν* meis *R* collyria *FRγg* collirigia *C* colliria *DEMλ'νσam'uz* lippos *m* lippis *ν*1 31 Inlinere *CDEFRλν*2 Inlinire *γν*1 *aglz* Illinere *Mσmu* maecenas *CDRν* mecęnas *γλ* mecęn,as *M* maecęnas *Fl* mecenas *Eσagmuz* atuenit *E* 32 Cocceus *ER* cap,ito *M* forceius *C post u. 32 eras. in R*: Legati (*u.* 29) — Hic oculis (*u.* 30) 33 antonii *DMR*2 *z* antino *C* antonio *u* 34 Fundos alfidio///// *R* afidio *M* losco *z a. corr.* pretore *Eλmz*

linquimus, insani ridentes praemia scribae,
praetextam et latum clauom prunaeque uatillum.
in Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena praebente domum, Capitone culinam.
postera lux oritur multo gratissima: namque
Plotius et Varius Sinuessae Vergiliusque
occurrunt, animae, qualis neque candidiores
terra tulit, neque quis me sit deuinctior alter.
o qui conplexus et gaudia quanta fuerunt!
nil nego contulerim iucundo sanus amico.
proxuma Campano ponti quae uillula, tectum
praebuit, et parochi, quae debent, ligna salemque.
hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.

---

**35** T: Prisc. II 2, 13; Alcuinus p. 2085 P. 'insani—scribae' T: Pseudacr. ad s. II 3, 43 **36** T: Seruius ad Aen. XI 788; gloss. Mai class. auct. VII 552: batillum, turibulum || 575: pruna, carbones uiui || VIII 80: batum, uas uini; batillum, paruum batum. Horatius: latum clauum prunaeque batillum || gloss. Isidor. 1601 t. VII 492 Aren.: uascillum paruum uas **40** sqq. 'Plotius—tulit' T: Prisc. XVII 5, 32 **41** sq. S: Ou. fast. VI 259 sq.: quo (rege) non metuentius ullum numinis ingenium t e r r a Sabina t u l i t || Prud. peristeph. 13, 1: Punica t e r r a t u l i t **44** S: Ou. am. III 1, 39: n o n e g o c o n t u l e r i m || Martial. VIII 28, 17: n o n e g o p r a e t u l e r i m **46** 'parochi—salemque' T: Prob. de nom. p. 209 K. cf. Vopisc. Aurelian. 7, 5: oleum, s a l e m, l i g n u m nemo exigat || Plaut. aulul. 413: neque l i g n a ego usquam gentium p r a e b e r i uidi pulcrius **47** T: Seruius ad g. I 273

---

*Ω = C D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **35** Liquimus *ν* ridentes] dentes *E* praemi *R*1 proemia *D z* premia *λ m* **36** Pretextam *λ u* Pretrextam *m* clauom *C* clauum *cett. Pph. Pseudacr.* prune *R*1 *g m* uatillum *Ω a Pph. Seruii Regin.* 1674 batillum *σ corr. cum r y glossar. Mai* batilum *Seruii Paris.* 7929 ( ) **37** mamurranū *ν* //lassi *E* lass*i* *R* *d*einde *R* **38** Munera *g* prebente *m z* domo *z*1 **39** Proxima *γ cum a b uar.* Postera *cett. γ uar.* mult*o* *R* nanque *C E γ m* **40** Plocius *C D λ ν g* uarius *C D E M R γ ν σ corr. a g m Seruius* uarus *F λ′ σ pr. u z* sinuesse *E ν g m u* uergilius *C D a. ras. E R*1 uirgilius *D corr. R*2 *cett. a* **41** anime *λ g* qualis *E R γ*
c i
*cum L pr. r* quales *cett. a* neque] n *g* canddiores *M* **42** neque quis] nequis *C* me] mi *g* sit] fit *C* deuincior *γ g* deuintior *u* **43** conplexus *C R λ σ φ m* complexus *a cett.* **44** contulerim] praetulerim *C y* iucundo *C D E F ν σ Pph. ante corr.* iucumdo *λ* iocundo *R γ a g m u z Pph. superscr.* io//cundo *M* **45** Proxuma *F λ′* Proxima *cett. a Pph.* porti *ν*1 quae] que *E R*1 *m*
c .t c
tetum *λ* tec·um *ψ* tertum *g* **46** Prebuit *ν m u z* parrochi *E* parohi *m* quae *C D E F M R γ ν σ m u z cum a Pph. Probus* que *λ* q̄ *l* qui *g y* ligna] lingua *E l*1 **47** Hic *ν*1 mule *g* mulae *y opp. Seru.* capue *R ν g m* ditellas *C M*

lusum it Maecenas, dormitum ego Vergiliusque:
namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
hinc nos Coccei recipit plenissima uilla,
quae super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicirri,
Musa, uelim memores, et quo patre natus uterque
contulerit litis. Messi clarum genus Osci;
Sarmenti domina extat: ab his maioribus orti
ad pugnam uenere. prior Sarmentus 'equi te
esse feri similem dico'. ridemus, et ipse
Messius 'accipio,' caput et mouet. 'o tua cornu
ni foret execto frons' inquit, 'quid faceres, cum
sic mutilus minitaris?' at illi foeda cicatrix
saetosam laeui frontem turpauerat oris.

---

51 sqq. S: Verg. Aen. I 8: Musa, mihi causas memora, quo numine laeso || Hom. Lat. 161 sq.: uos mihi nunc, Musae, . . . nomina clara ducum clarosque referte || cf. Sil. It. I 3 sq. 52 cf. Hesych. *Κίκιρρος] ἀλεκτρυών* 53 S: Hom. Il. II 484. XI 218. XVI 112: *ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι* || Sulpiciae sat. 59: Musa, uelim moneas 54 S: Verg. Aen. X 146 sq.: illi inter sese duri certamina belli contulerant || Auien. Arat. 279: seu patris Astraei clarum es genus 55 S: Stat. s. I 2, 71: patriciis maioribus ortum || Optat. Porf. carm. 8, 31 M.: meritis maioribus orta 58 S: Sen. apocol. 5: nescio quid illum minari, assidue enim caput mouere 59 sq. 'quid—minitaris' T: gloss. Mai class. auct. VIII 341 60 S: Seren. Sam. 818: foeda cicatrix (in claus.)

---

*Ω* = *C D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 48 it] ut *E* maecenas *CDMRνφ* mecęnas *γ* maecęnas *ψl* mecenas *Ελσagmuz* uergilius *C* uirgilius *R* ṽgilius *g* uirgilius *cett. cum a* 49 Nanque *Cγm* lippus *E* et *om. ν* 51 Que *gm* super] semp *C* Caudi cauponas] cauponas claudii *u* caudi *D g m r* caudii *Pseudacr.* claudi *C E γ ν σ a z Pph.* claudi *M* claudii *Fλ'u* //caudi *R*(.c) nun. *φ* nc̄// *mihi*// *R (signum ¯ ab 2. m.)* 52 scurre *γg1mz* scurrę *R* pugna *m1* messiiq; *E a. ras. R a. ras. Porph.* misiqȝ *g* cicerci *R1* cicirri *CMR2νσam cum fr Pph.* cicirci *γ* cicirei *E* cicerri *DFR2λ'guz* (cicirrius *Porph. in interpret.*) 53 uelī *R* patre] pat *C* 54 Contulerint *ν* litis *CDpr. EMR1 a1 cum r α pr. L pr. S1* lites *cett.* missi *g* Messi clarum] messidurū *M pr. aut1* ossci *ν* 55 exstat *Pph. opp. Ω* orti *m* 56 uenire *Eg* sarmentis *Eg* 57 feri≡*g* ferri *E* similem///// *R* redem' *E pr.* 58 Missus *E* Mesius *C(r)* accipito *g a. ras.* capud *m corr. u pr.* o *R* (i) 59 Si *u pr.* execto *CEFλ'* ex secto *σz* exsecto *cett. a* inqd *C* faceres *R* cū *ν* 60 mutulus *g1* minitaris *CFRλ'νagmuz cum r f Pseudacr. glossar. Mai* miniteris *D E M γ σ uid. Epileg.* illi *R* foeda *DERγνagz* faeda *CMσmu* feda *Fλ'* 61 Saetosam *C D F M R γ l u* Saetossam *λ* Setosam *Eνσam* Secosam *g* laeui *R2γσPph.* lęti *D* leui *cett. R1 a*

Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
nil illi larua aut tragicis opus esse coturnis.
multa Cicirrus ad haec: donasset iamne catenam
ex uoto Laribus, quaerebat; scriba quod esset,
nilo deterius dominae ius esse; rogabat
denique, cur umquam fugisset, cui satis una
farris libra foret, gracili sic tamque pusillo.
prosus iucunde cenam producimus illam.
tendimus hinc recta Beneuentum, ubi sedulus hospes
paene macros arsit dum turdos uersat in igni;
nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
uolcano summum properabat lambere tectum.

---

**64 S**: Ou. ex P. IIII 16, 29: tragicis innixa coturnis || Dracont. Orest. trag. 13: tragicis descende coturnis **72 T**: schol. Pers. 6, 24 **73 S**: Auien. Arat. 912: nam uaga per totam cunctis uia defluit aethram || Venant. Fort. uit. Mart. III 229: et uaga flamma natat **73 sq. S**: Verg. Aen. II 684: lambere flamma comas || Claud. rapt. Pros. I 170: lambit contiguas innoxia flamma pruinas || Cypr. Gall. genes. 662 sq.: flammae quae pariter muros atque ardua culmina lambunt **74 S**: Verg. Aen. II 310 sq.: dedit ampla ruinam uolcano superante domus || cf. Quint. inst. VIII 6, 24: Volcanum pro igne uolgo audimus || anthol. Lat. 443. 3: aurea quod summo splendent laquearia tecto || Sedul. pasch. carm. II 204: impiger e summo dilapsus lambere tecto

---

*Ω = C D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **62** Canpanū *u* immorbum *λ* fatiem *Mu* iocatus] locatus *C* uocatus *g* **63** saltrat *E* cyclopa *F λ′ g* ciclopa *D E M R γ ν a m u z* cillo pa *C* cidopo *E* rogarat *C* **64** larua] arua *z*1 barba *D a. ras. R ν*1 *φ uar. cum r* aut *supr. u. ν* āt *C* traicis *Mm* cuturnis *D pr.* coturnis *R* coturnis *cett. a* **65** cicirrus *C E M R*2 *γ ν*1 *σ a m cum r β* cicerrus *D F R*1 *λ′ ν*2 *g u z cum f* hec *λ′ g* donasset/// *R* **66** querebat *M λ m z* **67** Nilo deterius *ν y* Nihilo deterius *C D E F R γ λ′ a m z Pph.* Nichilo deterius *u cum β′*
b
Nullo deterius *ν*2 *uar. σ cum r corr. x* Deterius nihilo (nich: *g*) *g l*2 Nihilo
a
deterius *M*() dominae ius] domineius *R* domicevis *E* dominus *Pph.* domini ius *C γ ν cum a et Porphyrionis cod. P* dominae ius *cett.* (*g:* dñe) **68** unquam *E γ a m* nūc quā *g* umquam *cett.*() fuisset *M*1 cui satis] curatis *R*1 *ut uid.* satis] sanis *λ*1 **69** tamquā *g* **70** Prosus *R*1 *cum L pr. r*1 Prorsus *cett.* iucunde *C F γ λ′ ν a z*1 *cum r* iocunde *σ m z*2 iucundę *E M*1 *R* iocundę *M*2 *u* iucundā *D g* cenam *C E M R a g m z β′* caenam *D F γ λ′ ν σ u* perducimus *R g* produximus *σ pr.* producimus *cett. σ corr. a cum β′ r* **71** recta Beneuentum] beneuentū recte *u* recta *C E M R γ ν*1 *σ a g m* recte *D F λ′ ν*2 *z* ubi *sup. u. g* setulus *λ pr.* **72** Paene *C D M R γ ν σ* Pene *E F λ a g m u z corr. Pph.* Poene *l r* Pone *z a. corr.* tardos *φ*1 *z*1 turbos *E* in igni *C D E M R γ λ′ ν φ g u z* in igne *σ ψ m schol. Pers.* insignis *Pph.* **73** pūterē *M*1 dilapso *D E M γ ν σ a m u z*2 dilapsa *z*1 delapso *C F R λ′ g* **74** Volcano *C E F R λ′ z cum L Regin.*1 Vulcano *D M γ ν σ a g u* proparabat *R*1 tertum *g*

conuiuas auidos cenam seruosque timentis
tum rapere atque omnis restinguere uelle uideres.
incipit ex illo montis Apulia notos
ostentare mihi, quos torret Atabulus et quos
numquam erepsemus, nisi nos uicina Triuici
uilla recepisset lacrimoso non sine fumo,
udos cum foliis ramos urente camino.
hic ego mendacem stultissimus usque puellam
ad mediam noctem expecto; somnus tamen aufert
intentum ueneri: tum inmundo somnia uisu
nocturnam uestem maculant uentremque supinum.
quattuor hinc rapimur uiginti et milia raedis,
mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est,

---

75 sq. S: Stat. s. III 1, 76 sq.: diffugimus, festasque d a p e s redimitaque uina a b r i p i u n t f a m u l i 77 sq. S: Rutil. Namat. I 431: i n c i p i t obscuros o s t e n d e r e Corsica m o n t e s || Verg. Aen. III 703 sq.: arduos inde Agragans o s t e n t a t maxima longe moenia 78 T: Gellius II 22, 25: ut est Horatianus quoque ille Atabulus 80 S: Ou. met. X 6: fax . . . l a c r i m o s o stridula f u m o || Auson. epist. 14, 7 p. 245 P.: et tingit piceo l a c r i m o s a colonica f u m o 81 S: Iuu. 14, 118; Venant. Fort. IIII 26, 109: a r d e n t e c a m i n o || Cypr. Gall. genes. 190: s t r i d e n t e c a m i n o || Sedul. pasch. carm. I 234 P.: f l a g r a n t e c a m i n o (in claus.) 82 cf. Lucil. III 140 Marx 84 S: Cypr. Gall. genes. 689: s o m n i a u i s u (in claus.) 86 S: Lucil. III 126 Marx; Iuuencus II 311; Claudian. Eutrop. II 259: q u a t t u o r h i n c (in exordio hexam.) 87 S: Cypr. Gall. leuit. 34: et quae difficile est metato e d i c e r e u e r s u || Lucil. II p. 92, 228 Marx: seruorum est festus dies hic, quem plane hexametro uersu non dicere possis || cf. Ou. ex P. IIII 12 et 14, ubi nomen Tūtĭcānus in hexametro uitare cogitur

---

*Ω = C D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 75 Con*uiuas*//// *R* Conuuas (i supra) *M* cenam *M R σ a g m z* caenam *cett.* timentis *C E M R*1 *γ a cum L c r Regin.*1 timentes *D F λ′ ν σ g m u z* 76 Tunc *ν M*2 *uar. y* Tā *M* omnis *C D E M R γ σ a m z cum G L b c* omnes *F λ′ ν g u* restringuere *C R a. ras.* restiguere *M*1 uideri *E* 77 I:ncipit *u* montis *C D pr. R*1 *γ a g cum b pr.* montes *D corr. E F M λ′ ν σ m u z Pph. Pseudacr.* appulia *D* 78 Osten*tare* *φ* terret *C E γ* Atabulus] t *in litura R ψ* atalubus *g* 79 Nunquam *C E γ m* Numquam *cett. a* nos *om. ν*1 *aut pr.* uicina] auicina *C* triuici *C D corr. F M λ′ ν σ a g m u z Pph. Pseudacr.* triciui *D*1 *aut pr. E R γ* 80 Valla *E* lacrimo *E* lac’mos *g* 81 cō//foliis *R* ramos//*ur*ente *R* rammos *C* 83 noctē mediā *D* n≡octem *M* exspecto *z* somnos (v supra) *R* sōnū *ν*1 84 Intantum (e supra) *φ* inmundo *D E F γ ν σ a g l m u z Pph.* immundo *R* īmundo *C* inmodo (v̄ supra) *λ* in m///d//o (un supra) *M* 85 Nocturna *C* Noturnam *R*1 uentre *λ′* sopinū *C* supꝑinum *φ* 86 Quattuor *C E F M R γ ν a l u* Quatuor *D λ σ g m z* raedis *C F M R γ λ′* redis *E ν σ a g m u z* rhędis *D* 87 opidulo *C D* oppitulo (d supra) *g*

signis perfacilest: uenit uilissima rerum
hic aqua, sed panis longe pulcherrimus, ultra
callidus ut soleat umeris portare uiator;
nam Canusi lapidosus, aquae non ditior urna
qui locus a forti Diomede est conditus olim.
flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.
inde Rubos fessi peruenimus, utpote longum
carpentes iter et factum corruptius imbri.
postera tempestas melior, uia peior ad usque
Bari moenia piscosi. dein Gnatia lymphis
iratis extructa dedit risusque iocosque,
dum flamma sine tura liquescere limine sacro
persuadere cupit. credat Iudaeus Apella,
non ego: namque deos didici securum agere aeuom,

---

88 **S**: Lucr. II 381: perfacilest ... || Auien. Arat. 559: perfacile est 89 **S**: Auson. parent. 17, 4 p. 64 P.: longe pulcherrima (eadem uersus sede) 93 **S**: Auson. domest. IIII 59 p. 24 P.: inter maerentes, sed non ego maestus, amicos (iacui) 94 'inde—peruenimus' **T**: Seruius ad georg. I 266 **S**: Lucil. III 147 (II p. 71, 144) Marx 99 **S**: Verg. Aen. II 365 sq.: religiosa deorum limina 101 'namque—aeuom' **T**: Pseudacr. ad serm. II 6, 65 || **S**: Stat. s. V 3, 80: non ego || Lucan. VIII 242 sq.: quanto igitur mundi

---

*Ω = CDEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 88 pfacilē *G* pfacele ē *E* perfacile *u* perfacile (per facile *z*) est *cett. cum a Pph.* uillissima *u* 89 panis *om. u. pr.* l≡onge *M* 90 Callidus *R* Callidus *u* umeris *DR1 Pph.* umbris *C* humeris *cett. a cf. Fritzsche ad h. l.* 91 labidosus *D pr.* aquae] atq; *E* sed (aquae) *u* aque *g* dicior *DRλνgm* dulcior *Pph. cum β2 uar. et aliis* ditior *cett. a* 93 hinc] hic *νguz* hin *l pr.* uarius *CDEMRγνagm Pph.* uarus *Fλ′σuz* discedit] descedit *Pph.* discessit *Dσ* mestus *CDEMνgmuz* meaestus *λ* u. 94 *om. E1 opp. Pseudacr.* 94 fessi *add. in marg. z* utpute *C* 95 ymbri *νσm* imbre *Cν2 uar.* imbri *cett. a* 96 tempesta *E* peiora (ał ad) tusq, *γ* atusq, *EM1* 97 Bari *CDFRγλ′gz* Bar *M* Bari/// *m* Barri *Eσ* Barri *u* maenia *CDMu* menia *m* p//scosi *D* piscosi *R* piscoli *g* dein *CDEMγνσa* dehinc *Fλ′guz Pph.* deinc *R* gnatia *CD corr. EMRγν uar. σamz2 Pph.* gratia *D pr. Fλ′νuz1* grā *g* lymphis *DEFRγν agmz Pph. Pseudacr.* lympis *M* limphis *Cλ′σu* nimphis *μb* 98 extructa *CDEFMRνaguz Pph.* exstructa *γλσm* risus] rurs' *E* iocos] locos *C* l≡ocos *R* 99 INCIPIVNT *ξ = fragmenta Scheftlarensia* (— I 6, 130) thura *D* iura *g* limine *R* lumine *E pr. y* flumine *Cg* flamine *r1* ł limine *r2 superscr.* limne *Pph.* 100 credat *DEFMRγλ′νξσamuz2 Pph.* credet *Cgz1* iudeus *DEMλνξσgmuz Pseudacr.* apellat *λ* appella *R1* apellā *M* 101 nanque *Cγm* aeuom *C* aeuū *R* euū *g* aeuum *cett. ξ a*

nec, siquid miri faciat natura, deos id
tristis ex alto caeli demittere tecto.
Brundisium longae finis chartaeque uiaequest.

---

## VI.

Non quia, Maecenas, Lydorum quicquid Etruscos
incoluit finis, nemo generosior est te,
nec quod au*o*s tibi maternus fuit atque paternus,
olim qui magnis legionibus imperitarent,
ut plerique solent, naso suspendis adunco

---

dominis securius aeuum uerus pauper agit || Claud. bell. Gild. 107: duxi securius aeuum || carm. de prouid. diu. 430: qui placidum sanctis agerent in moribus aeuum **103 S**: Verg. ecl. 4, 7: caelo demittitur alto **104 S**: Pomp. Mela III 107

I. 6. **4 S**: Lucr. III 1023 sqq.: Lumina sis oculis etiam bonus Ancu' reliquit (cf. carm. IIII 7, 15), qui melior multis quam tu fuit, improbe, rebus. inde alii multi reges rerumque potentes occiderunt (cf. carm. I 28, 7), magnis qui gentibus imperitarunt || Paul. Nol. XXVI 170: magnis legionibus (eadem uersus sede) || Paul. Nol. XXVI 304: pestiferis Satanae legionibus imperitare || Apoll. Sid. c. 2, 204: innumerabilibus legionibus imperitabant **5** 'naso . . . adunco' **T**: schol. Pers. 1,40 **S**: Ter. heaut. 1062: adunco naso || Pers. 1, 40 sq.: rides, ait, et nimis uncis naribus indulges || Pers. 1, 118: excusso populum suspendere naso

---

*Ω = CDEFMRγλ′(λl)ν σ(a) gmu(x)z u.* **102** *om. v pr.* **102** Hec *g* miris *D a. ras.* faciat miri *Mξ* faciat] fatiat *v* faciaest *λ* facias *l* ficiat *g* deos] deo *E om. Pph.* **103** Tristis *C D E M R1 ξ a g cum G S* Tristes *Fλ′ v m u z Pph. Pseudacr.* celi *λ g m u z* demittere *CFRγλ′ a g u2 Pph.* dimittere *D E M v ξ σ m u1 z* **104** Brundisū *E* Brundusium *Mξ m a. ras.* Brundisium *cett. Pseudacr. in interpret.* Brundesium *Pph. Porph.* longe *C E M R1 v g m u z* cartae *E σ* charte *M R1* carthę *u* carte *g m* karte *v* chartæ uiæq, *z* uiaequest *Pph.* uiaeque (uieqʒ *g*), *om.* est, *g u1* uiaeque (uieque *Mm*) est *cett. ξ*

I. 6. AD MECENATEM DE VITA SVA *Eγσarf* AD MECENATĒ *M in marg.* EGLOGA (EGLOCA · *λ*) VII · *DFλuz inscriptione carent CRvglm* **1** maecenas *CDRv Pph.* maecaenas *Fλ′* mecenas *EMγσagmuz* lidorum *Cλσmu* quidquid *Cgm et duobus locis Pph.* q̄vicqd *E* quicquid *cett. cum a* ethruscos *u* **2** finis *C D E M R1 γ pr. ξ a g cum L pr. r Pph. uno loco* fines *F R2 λ′ v σ m u z et Pph. alt. loco* generosius *E u. 3 post u. 4 legitur in M* **3** Ne *Eγ* auus *Ω Pseudacr.* patennus *g* **4** imperitarent *F R1 v l m u z* inperitarent *λ* imperitaret *g* imperitarint *C D M γ ξ σ a cum r* inperitarint *E* imperitarunt *R2 y cf. Epileg.* **5** Vt *CDMR p. ras. γ λ p. ras. v φ a g m z cum f r* Aut *E R1 λ′ v uar. ξ ante ras.* Aut *ψ* adunco] acuto *cod. collegii Trinitatis schol. Pers.*

ignotos aut me libertino patre natum.
cum referre negas, quali sit quisque parente
natus, dum ingenuos, persuades hoc tibi uere,
ante potestatem Tulli atque ignobile regnum
multos saepe uiros nullis maioribus ortos
et uixisse probos, amplis et honoribus auctos;
contra Laeuinum, Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
non umquam pretio pluris licuisse, notante
iudice quo nosti populo, qui stultus honores
saepe dat indignis et famae seruit ineptus,
qui stupet in titulis et imaginibus: quid oportet
nos facere a uolgo longe longeque remotos?
namque -esto- populus Laeuino mallet honorem

---

**6 S**: Prud. apoth. 271: patre natum (in claus.), cf. 895 || Paul. Nol. XVIIII 138 **7 S**: Claudian. de cons. Stil. II 124: et qualis, non unde satus (quaeris) **10 S**: cf. adn. serm. I 5, 55; Cic. de off. I 32, 116: obscuris orti maioribus **11 S**: Ou. tr. II 45: diuitiis etiam multos et honoribus auctos || Prud. c. Symm. I 594: titulis et honoribus aucti || carm. epigr. 1530, 4: proconsulis auctus honore **13 S**: auctor de obitu Maecenatis u. 24: pulsa fugit || item Ou. met. VII 290 **14 S**: Lucian. Tim. 24: πολλοῖς ἄλλοις Ἀθηναίων οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις **15** iudice ... populo] cf. Cic. Brut. 289. Lael. 95 **15** sq. 'populus si stultus ... indignis' **T**: florileg. Nostr. 188 **17 S**: Verg. Aen. X 445 sq.: iuuenis ... stupet in Turno || Val. Flacc. I 262: stupet in ducibus **18 S**: Lucr. III 69: effugisse uolunt longe longeque remosse || II 106: dissiliunt longe longeque recursant || IIII 810: tempore semotum fuerit longeque remotum || Ou. met. IIII 325: sed longe cunctis longeque beatior illa || Lucan. VIIII 474; Paul. Petric. uit. Mart. V 791; Claud. Mar. Vict. aleth. III 283

---

*Ω = CDEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* **6** Ignatos *E* ut *DRp. ras. σ corr. φ corr.* aut *FMR a. ras. γλ'ξ p. ras. σ pr. a muz cum β corr. f a. ras. r* at ut *E* aut ut *Cg cum* $ξ_1$ & ut *ν* natum $D_2$ *FMγ uar. λ'νξσmuz cum β'* nat*um* *R* natus *C*$D_1$ natos *g* **7** Dū *u pr. y* nægas *D pr.* qualis *Eγ pr.* **9** tullii *guz* tulli *cett. Pph. Porph. Pseudacr. in interpr.* **10** Multo *CE* sepe *Eγλνσgmz* nulli *C* ort(o)vs *M* **11** amplis] multis *ν, sed* ł amplis *superscr. a 2. m., item z om.* ł **12** leuinum *DEMRγλ'νσgmuz Pseudacr.* **13** pulsus regno *Cgy* fugit *CDFγλ'νξσagu* fug*it* *R* fuit *EF corr. Mλ' corr.* $σ_2$ *mz ()* **14** Non unquam *Eξm* Non umquam *D corr. FMR corr. γλ'νauz Porph. cod. P* Non numquam *D a. ras. R a. ras. g Pph. cod. U* Nonnunq *C* precio *CDσgm* p̃ci *E* praecipio *Pph. cod. U* plures $l_1$ **16** Sepe *CEgmz* insignis (d) *ν superscr.* ł indignis fame *CEgm* fama *λ'* **17** inmaginib, *C* magnibus $R_1$ qđ *M* **18** facere a *R* uolgo *CEFRλ'νξmz cum L pr.* uulgo *DMγσagu* longeque] lateque *gy opp. Pph. ()* **19** Nanq; *Cγ* Namque *cett. a Pph.* esto] est *Pph.* leuino *γλνuz* leuīno *g* mallit *g*

quam Decio mandare nouo, censorque moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
uel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
sed fulgente trahit constrictos Gloria curru
non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
sumere depositum clauom fierique tribuno?
inuidia adcreuit, priuato quae minor esset.
nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
pellibus et latum demisit pectore clauom,
audit continuo: 'quis homo hic?' et 'quo patre natus?'
ut, siqui aegrotet quo morbo Barrus, haberi
et cupiat formonsus, eat quacumque, puellis
iniciat curam quaerendi singula, quali
sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
sic qui promittit ciuis, urbem sibi curae,

21 S: cf. adn. u. 6 22 S: Lucr. VI 548: et merito, quoniam || Mart. III 16, 6: nunc in pellicula, cerdo, tenere tua || Seren. Sam. c. 46, 851: ceruina . . . in pelle quiesces 24 sq. 'quo—clauom' T: schol. *Γ* ad s. I 6, 107 S: Ou. a. a. I 303: quo tibi, Pasiphaë, pretiosas sumere uestes 26 S: carm. epigr. 417, 8: inuidia creuit de nomine magna

*Ω* = *CDEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 21 Aapius *u* si] non *Pseudacr. in interpr.* sic *Ma. ras.* 22 quoniam] qūō *Rg* qꝛ ñ *M* 23 Set *γ* pr. constrictos] constructos *σx*1 constriptos *Porph.* contrictos *a pr.* 24 ignoros *g* quo tibi] qđibi *E* quo] quod *D a ras. Pph. opp. Pseudacr.* tilli *CDEFMR*2 *γλξσagmz Pph. Pseudacr.* tulli *R*1 *νσ corr. l a. ras. Pseudacr.* 25 clauom *C* clauum *cett.* fieri *R* fure *aut* fiere *C* tribunum *D corr. u*2 *z*2 tribunus *u*1 tribuno *a z*1 *cett. Pph. Pseudacr.* 26 adcreuit *CEFMRλ′νuz(rf)* accreuit *Dγσagm* quae minor] qui minor, *E* quae] q, *R* qꝫ *g* que *m* 27 nigris *om. u* impediet *CDR*3 *λ′σaz*2 *Pseudacr. cod. ν om. R*1 inpediet *EFγνm* īpediet *Mg* inpediit *φ corr. u cum ν* impediit *Pseudacr. cod. ζ* impedit *R*2 *z*1 28 demisit *CFMRγλ′νmuz cum a* demissis (t) *r* dimisit *DEg Pseudacr.* clauom *C* clauum *cett.* 29 hic et *CFRλ′gu* hic est *DEMγνσam cum β′r* est hic? *ay* hic aut *z()* 30 Vt *CDEMRγλ′νσψagmuz*2 *Pph. Pseudacr.* Et *φψ uar. in marg. a. ras. ut uid. z*1 siqui *DFMγp. ras. λνσz Pph. Pseudacr.* si qui *CRgm* siquis *γ a. ras.* siqui// *El* egrotet *Eνgmuz* barrus *CDEMγνσgmu cum a Pseudacr. in interpret.* uarrus *Fλ′z Pph. Pseudacr. cod. ν* barrus///, *haberi R* 31 Et cupiat *CDEFRγνσa*1 *m Pseudacr.* Vt cupiat *Mλ′ φ uar. ψ corr. a*2 *uz* Pcupiat *g ()* formonsus *C* formosus *cett.* quacunq; *C* q̄cūqꝫ *g* 32 INliciat *C* Illiciat *g* Initiat *EMR ut uid. mz* Iniciat *a cett.* inicit *Pseudacr. in interpr.* quęrend//i *ψ* querenti *E* querendi *Mgmz* 33 Si *R*1 facię *E* fatie *M* dente *R* 34 sic] Si *Cy* Sit *g* qui *R om. E* ciuis *CER*1 *aut pr. γ*1 *a cum abr Regin.*1 *Pseudacr. in interpr. (codd. νf V)* cui9 *g* ciues *cett. Pph.* cure *ν* curet *g*

'imperium fore et Italiam, delubra deorum,
quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
omnis mortalis curare et quaerere cogit.
'tune, Syri, Damae aut Dionysi filius, audes
deicere de saxo ciuis aut tradere Cadmo?'
'at Nouius collega gradu post me sedet uno:
namque est ille, pater quod erat meus'. 'hoc tibi Paulus
et Messalla uideris? at hic, si plostra ducenta
concurrantque foro tria funera, magna sonabit
cornua quod uincatque tubas: saltem tenet hoc nos.'
nunc ad me redeo libertino patre natum,
quem rodunt omnes libertino patre natum,
nunc, quia sim tibi, Maecenas, conuictor, at olim,

---

**37 S**: Enn. ann. 398: o m n i s m o r t a l i s uictores cordibus imis **38 T**: Prisc. XVIII 1, 4 (II p. 211 H.) **41 S**: Verg. ecl. 1, 7: n a m q u e e r i t i l l e mihi semper d e u s **43 S**: Iuu. 7, 108: ipsi m a g n a s o n a n t **44 S**: Plut. de soll. an. 19, 6: *ἔτυχε δέ τις ἐκεῖθεν τῶν πλουσίων ἐκκομιζόμενος ὑπὸ σάλπιγξι πολλαῖς καὶ γενομένης, ὥσπερ εἴωθε, κατὰ τὸν τόπον ἐπιστάσεως εὐδοκιμοῦντες οἱ σαλπιγκταὶ καὶ κελευόμενοι πολὺν χρόνον ἐνδιέτριψαν* ‖ cf. Sen. apocol. 12; Petron. c. 78 tenet] **S**: Cic. Brut. 193. 224; de off. I 121 **45 S**: Plaut. cist. 722 et Lucil. incert. 1227 (II p. 389) Marx: n u n c a d t e r e d e o **45 sq. S**: cf. adn. u. 6 **47 sqq.** 'nunc (Seruius: non) — conuictor' **T**: Seruius ad Aen.

---

*Ω = CDEFMRγλ'(λ'l)νσ(a)gmu(x)z* **35** fore] forte *g* delubra] et [s. &] delubra *R* . delubra *νz* **36** matre *om. γpr.* inhone = st'= *M* īhonestis *g* **37** Omnis *CR*1 *g cum L S* Omnes *cett.* mortalis *CMR*1 *γagcum L* mortales *cett.* curæ *E* querere *CEMγmuz* cogit *D*2 *σu* cogat *D*1 *EFMR*1 *γλ'νa gmz* pro cogit *superscr. z* cog& *C utuid.* **38** Tu ne *M corr.* Tu me *M pr.* Tunc *E* Tu *om.* ne *D* siri *CEνu plurimarum editionum comma post* 'Syri' *damnauit Madvig* dame *Cλgmz* damme *Pseudacr.* aud *γpr.* dionysi *F* dionisi *cett.* **39** Deiecere *g m a. ras. Porph. (UP)* de] e *ξσpr. gux*2 *om. M* saxo] xaso *φ* ciuis *CR*1*a* ciu9 *g* ciues *cett. Pph.* aut] & *uy* chatmo *σ* cadmo *cett. cum a (euanuit c) Pph. Porph. Pseudacr.* camo *q corr. codex Martinius cum Busl. et Nann.* chamo *Zulichemianus siue Carrionis cod. ()* **40** at] Ad *M* Et *u* Aut *γ pr.* pos *R*1 p9 *g* post *cett. R*2 *uu.* **41—II 7, 118** DESVNT *in cod. C* *Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* **41** Nanque *λ'm* ille *om. λ*1 meus qđ erat paṫ *ν* tib[i] *γ* **42** messalla *R (et monumentum Ancyranum)* messala *cett. cf. s.* I 10, 85 *et a. p.* 371 hic] his [c] *u* plostra *DEFMR*1 *γλ'νξσagmz Pph.* plustra *R*2 plaustra *u cum fy* **43** *de interpunctione cf. Epileg.: locutionem* 'magna sonare' *dirimere non licet* **44** Cornua *R* tenet *om. g uu.* 45 *sq. om. Argentorat.* III *pr. u.* 45 *om. z*1 *u.* 46 *om. L pr. b*1 *n*1 *q pr. t u.* 47 *ante* 46 *ponit S Bruxellensis* **46** omnes] homines *u* natum] natus *Dνag* **47** Nū *g* sim *EFMR*1 *γλ'νσagmuz Pph. Seruius* sum *D glossar. Mai* tibi Maecenas] mecenas tibi *u* maecenas *DMRνag* maecaenas *Fl Pph.* mecęnas *γ* mecenas *Eλσmuz* ~~et~~ [at] *g*

quod mihi pareret legio Romana tribuno.
dissimile hoc illi est, quia non, ut forsit honorem
iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum,
praesertim cautum dignos adsumere, praua
ambitione procul. felicem dicere non hoc
me possim, casu quod te sortitus amicum:
nulla etenim mihi te fors optulit; optimus olim
V*e*rgilius, post hunc Varius dixere quid essem.
ut ueni coram, singultim pauca locutus
(infans namque pudor prohibebat plura profari)
non ego me claro natum patre, non ego circum
me Satureiano uectari rura caballo,
sed, quod eram, narro. respondes, ut tuus est mos,
pauca: abeo, et reuocas nono post mense iubesque

---

I 214; gloss. Mai class. auct. VIII 598 **S**: Augustus in epist. ad Horatium in Suet. uit. Hor.: sume tibi aliquid iuris apud me, tamquam si conuictor mihi fueris || Ou. ex P. IIII 3, 15: ille ego conuictor **48 S**: Sil. It. VIII 575: parebat legio audaci permissa Cethego **49** sq. **T**: Prisc. XV 6, 35 || 'dissimile—quiuis': Prisc. XV 4, 24 **51 S**: Pers. 5, 24: dinoscere cautus **54 S**: Tac. hist. IIII 1: passim trucidatis, ut quemque fors obtulerat || Priscian. laud. Anastas. 84: optimus olim **55 S**: Cic. epi. V 12, 6: neque enim tu is es, qui, quid sis, nescias **56 T**: Prisc. XV 2, 5. 4, 19 'singultim . . locutus' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 553 **S**: Ou. met. VIII 705; Claud. Gigantom. 100: pauca locutus **58** sq. **S**: Plaut. rud. 933: oppida circum uectabar || Colum. I 3: more praepotentium, qui possident fines gentium, quos ne circumiri equis quidem ualent **59 T**: Seruius ad g. II 197 **S**: Varro de r. r. II 7, 6 || Lucil. II p. 352 Marx **60 S**: cf. adn. serm. I 9, 1

---

*Ω = D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **48** pateret *z1* pararet *D pr. E* **49** Dissimile *R* ille *E* quia] q< *g* qu*ia z* fors sit *g m2 y* forsan *R2 λ2 σ a u uar.* forsit *cett. Pph. Priscianus R1 non liquet ()* **50** qui uis *M ψ* qui*uis*/// *R* qui *uis z* te quoque] quiq te *g* **51** Presertim *E σ m u z* adsumere *F M R* adsum̄ere *g* assummere *λ′* assumere *a cett.* **52** Ambicione *D λ σ g m* **53** me] Te *u* possum *σ corr. l2 uar.* possim *cett. a ()* casui *g* quo (te) *g* **54** mihi sors *ν* optulit *γ λ g m* obtulit *D E F M R ν σ a l u z* obtimus *M1* **55** V*i*rgilius *R* Virgilius *a cett.* post] p̓ *M* uarus post hunc *z* uarius *D E M R γ ν σ corr. a g m* uarus *F λ′ σ pr. u z* esset *E* **56** uenit *λ* singultu *u* singultū *γ marg. schol. f* **57** nanque *λ m* **58** claro] clarum *E M1 γ a* natum] nat̄ū *ψ* **59** me] Ne *u pr.* saturae iano *F* sature//iano *D* sature iano *λ′ a g* satureiano *E M γ σ m Pph. Pseudacr. in interpr. Seruius* satyreiano *ν u z* satire iano *R1* satyre iano *R2* **60** eram] erat *u* respondit *m pr.* tutus *g* mos est *M* **61** pauca] ł pauca *(sic) γ* nono] non *Pph.* post] p̓ *M g*

esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
non patre praeclaro, sed uita et pectore puro.
atqui si uitiis mediocribus ac mea paucis
mendosast natura, alioqui recta, uelut si
egregio inspersos reprehendas corpore naeuos,
si neque auaritiam neque sordes ac mala lustra
obiciet uere quisquam mihi, purus et insons,
ut me conlaudem, si et uiuo carus amicis:
causa fuit pater his, qui macro pauper agello
noluit in Flaui ludum me mittere, magni
quo pueri magnis e centurionibus orti,
laeuo suspensi loculos tabulamque lacerto,

---

62–64 'magnum—puro' om. u. 63 T: floril. Nostrad. 188 63 S: Paul. Nol. X 273: turpi mutatus honestum 64 S: carm. epigr. 667, 1: uita et corpore purus || Lucil. VIII 296 M.; culex 68; Coripp. Ioh. IIII 270; carm. epigr. 787, 20: pectore puro (in claus.) 66 sq. 'uelut—naeuos' T: Hieronym. epist. ad Saluinam 79, 9 S: Sen. dial. VII 27, 4: hoc tale est, quale si quis pulcherrimorum corporum naeuos . . . derideat || Hieronym. epist. ad Ctesiph. 133, 2: quasi in corpore pulcherrimo naeuos quosdam et maculas demonstrare || Cassian. collat. X 1 p. 286, 11 sq. Petsch.: quod uelut pulchro corpori naeuum quendam uideatur adponere || Ou. trist. V 13, 14: nullus in egregio corpore naeuus erit 68 S: Apul. met. I 21: extremae auaritiae et sordis infimae 69 T: Probus cathol. t. IIII 28 K.; Claudius sacerd. II 48: insons insontis: sic Horatius 70 S: dist. Cat. II 16, 1: nec te collaudes || dist. Cat. I 40, 1; Paul. Nol. V 66: carus amicis (in claus.) 71 S: Verg. catal. 10, 1: pauper agelle (in claus.) 72 sqq. S: Philostr. uit. soph. II 27, 5: *ἱερὸν δὲ κατιδὼν καὶ παιδαγωγούς τε προσκαθημένους ἀκολούθους τε παῖδας ἄχθη βιβλίων ἐν πήραις ἀνημμένους*

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 62 magno (v) *D* ego *om. D pr.* dico (v) *M* dico *R1* qui] qđ *g* 64 preclaro *R1λσmuz* s& *γ* s; *u* s, *ν* sed *cett.* et *om. z* 65 Atqui *R* Atque *g* si] sit *g om. E* uiciis *Dλνg* ac *DEMRγνagmuzPph.* aut *Fλ′* at *φ2y* 66 Mendosa ē *R*, *sed.* ē *in ras.* Mendosa est *cett.* alioqui *FR1 z1* alio qui *λ* elioqui (a) *l* alioquin *DEMR2 γνσφ2ψ corr. agmuz2 Pph.* recta] uera *Pph.* uelut (b) rcta (a) *g* uelud *E* si *R* 67 Egreio *M* insparsos *EMRγagmuz cum β′ r* inspersos *DFλ′νσ Hieronymus* reprendas *σy* reprehendas *cett.* corpre *λ* nęuos *ξr* neuos *Ω* 68 auiritiam *γ* auariciam *Dλνg* ac mala] ac mula *M1 z* at mala *Pseudacr.* aut mala *Pph.* nec mala *y()* 69 Obitiet *Mz* Obiciat *D* Obiciet *cett. Pph.* quisquam uere *g Pph.* 70 conlaudem *EMRγνψagu pr. z* ʔclaudē (= conclaudem) *m* collaudem *D λ′ σ u corr.* laudem *φ* ut me laudem *Pseudacr. in interpr.* amicus *γ* 71 his pater *EM1 Rm cum β′* 72 flaui *DEMRγνagmu pr. Pph.* flauii *Fλ′ u corr. z* 73 Qui *g* magni *σ* e *DM σgmu* &e *z1* e *R* et *Fγλ′ r cum a om. Ez2* centurioribus *M* 74 Leuo *φgm*

ibant octonos referentes Idibus aeris,
sed puerum est ausus Romam portare docendum
artis, quas doceat quiuis eques atque senator
semet prognatos. uestem seruosque sequentis,
in magno ut populo, siqui uidisset, auita
ex re praeberi sumptus mihi crederet illos.
ipse mihi custos incorruptissimus omnis
circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
non solum facto, uerum obprobrio quoque turpi,
nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
si praeco paruas aut, ut fuit ipse, coactor
mercedes sequerer: neque ego essem questus. at hoc nunc

---

76 sq. S: Ou. trist. IIII 10, 15 sq.: protinus excolimur teneri curaque parentis imus ad insignis urbis ab arte uiros 78 S: Manil. II 634: ex semet genitos (in exordio uersus) 79 S: Florus I 26, 6: ut in magno et in dies maiore populo || Verg. Aen. I 148: ac ueluti magno in populo || Sulpic. Seuer. I 48, 1: Niniue . . . ut in magno populo abundans uitiis || Plaut. truc. 74: magno in populo || Ou. trist. I 1, 17: si quis, ut in populo, nostri non immemor exstat || ex P. IIII 5, 11: si quis, ut in populo, qui sitis et unde, requiret 81 sq. S: Germanic. Arat. phaenom. 333 Br.: talis ei custos aderit 82 S: Plaut. truc. 20, Bacchid. 1162; Cic. ad Att. I 13, 3: quid multa 82 sq. S: Ennod. CCCXLI 29 sq.: ornet cubile castitas, quae prima uirtutum micat || carm. epigr. 1187, 7: munus erat, Fortuna, tuum seruare pudicum || Plaut. trinum. 697: is est honos homini pudico meminisse officium suom || Cic. partit. or. 23, 79: custos uirtutum omnium dedecus fugiens laudemque maxime consequens uerecundia est 84 S: Ambros. explan. ps. 1, 36 p. 19 sq. Petsch.: sacerdotalis generis gratiam turpi obprobrio decolorauit 85 S: Plaut. epid. 108: quis . . . uitio id uortat tibi? cf. mil. 1349

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 75 octonos *D1 E R1 γ a g Pseudacr. cum r pr. s* octonis *D p. ras. F M λ' ν σ m u z* ͗rferentis idib9 *g* aeris *D E R1 γ pr. a cum r1* ęri *g* aera *D uar. F M R2 γ corr. λ' ν σ m u z cum β'* 76 Set *γ pr.* puer *M1* ausis *E* 77 Artis *E M1 R1 γ ξ cum μ a1* Artes *D F M2 R2 λ' ν σ g m u z a2* æques (v) *ν* 78 ṣestẽ *E* sequentis *E M R1 γ λ' ξ a cum r* sequentes *D F R2 λ2 ν σ g m u z* 79 siqui *D E F M γ λ' ν σ m z Pseudacronis lemma ν* siqui *R* si quis *g u* siquis *Pseudacr. in interpret.* ( ) 80 preberi *λ' φ (p. corr.) m z* p̄bere *g* crederit *E* 81 omnis *D E M R1 γ ξ a g2 cum G S c r* omnes *F R2 λ' ν σ g1 m u z* 83 seruabit *R* seruabat *F λ' u uar.* seruauit *cett. a Pph.* 84 obprobrio *F M R γ λ' ν σ a m z Pph.* obꝑprio *E* oꝑbrio *D* opꝑbrio *g* 85 sibi si ne *Pph.* uicio *ν g* ueteret *R1* 86 preco *z* 87 ego *om. D* essem] ēē *m* questus (or) *γ* ad hoc *D a. ras. F M R γ λ' ν σ a m u z Pseudacr.* adhc *E* at hoc *y (Vaticanus E apud Feam)* at hic *g* ab hoc *D p. ras.* ad haec *y (1 Bland. cum aliis)* ob hoc *σ2* ( ) *uid. Epil.*

laus illi debetur et a me gratia maior.
nil me paeniteat sanum patris huius; eoque
non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
quod non ingenuos habeat clarosque parentis,
sic me defendam. longe mea discrepat istis
et uox et ratio. nam si natura iuberet
a certis annis aeuom remeare peractum
atque alios legere, ad fastum quoscumque parentis
optaret sibi quisque, meis contentus honestos
fascibus et sellis nollem mihi sumere, demens
iudicio uolgi, sanus fortasse tuo, quod
nollem onus haut umquam solitus portare molestum.
nam mihi continuo maior quaerenda foret res
atque salutandi plures, ducendus et unus
et comes alter, uti ne solus rusue peregreue
exirem, plures calones atque caballi

---

88 S: Manil. V 267; Martial. XII 62, 13; Arator act. apost. II 9: gratia maior (in claus.) 90 sq S: Sen. de breu. uit. 15, 3: solemus dicere non fuisse in nostra potestate, quos sortiremur parentes 91 S: anthol. Lat. 216, 3; 254, 37: clarosque parentes (in claus.) 92 S: Pers. 6, 18: discrepet his alius 94 S: Eurip. suppl. 1080 sq.: *τί δὴ βροτοῖσιν οὐκ ἔστιν τόδε νέους δὶς εἶναι καὶ γέροντας αὖ πάλιν;* || Ou. met. VIIII 423 sq.: repetitum Mulciber aeuom poscit Erichthonio 103 sq. 'plures—petorrita' T: Isidorus orig. XX 12, 4 S: Columb. ad Seth. 49 (Monum. Germ. epist. III p. 184): pascere non pingui procurat fruge cauallos

---

*Ω = D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ(a) g m u(x) z* 88 gracia *g* 89 paeniteat *M ξ cum L n* poeniteat *γ ν* peniteat *D E F R λ′ σ a g m u z* huius] hutaui' *m* eo] ego *u pr.* 90 N*on. ut R* magno *y Pph.* 91 Quo *M* ingenuos] exiguos *E* parentis *E M R γ ξ a cum r* parentes *D F λ′ ν σ g m u z Pph.* 92 defensam *m* 93 racio *λ g m* 94 A *euanuit in R* Aucertis *λ* Acerti *E* aeuo ... pacto *L* aeuom] euum *g m u* aeuum *cett. a* remanere *E* 95 Adq; *φ pr.* fastus *Pph. Porph.* fastim *R1* quoscunq; *λ m* quoscumque *cett. u corr. a Pph.* qq; *u pr.* parentis *E M R γ ξ a cum G r* patentis *μ* parentes *D F λ′ ν σ g m u z Pph.* 96 Obtaret *F λ ξ* Obtaret *M* sibi] si *F λ′* honustos *σ* houestos *cett. ()* 97 michi *g* sumere] sume' *g* facere *uolebat u pr.* 98 Iuditio *E M γ ξ u* Ludicio *z* nulgi *E* uulgi *cett. cum ξ a* 99 Nollem *onus aut R* honus *ξ a2 l u z* onus *cett.* haut *D R2 γ1 σ* aut *E M R1 ν ξ m* haud *F γ2 λ′ g u z* unquam *E λ m* molestv *E* 100 michi *g* querenda *E R1 λ m z* *uu.* 101—103 ducendus—plures *om. E* 101 et] ut *γ1 aut pr. ut uid.* 102 come salter *F* uti ne] mille ut me *R1* uti nec *u* peregre aut *D F M R γ λ ν ξ σ a g m u z* peregre *l Pph. cum f n* peregreue *Wolfenbutt. III uid. Epileg.*

pascendi, ducenda petorrita. nunc mihi curto
ire licet mulo uel si libet usque Tarentum,
mantica cui lumbos onere ulceret atque eques armos:
obiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli,
cum Tiburte uia praetorem quinque secuntur
te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
hoc ego commodius quam tu, praeclare senator,
milibus atque aliis uiuo. quacumque *libidost,
incedo solus, percontor, quanti holus ac far,
fallacem circum uespertinumque pererro
saepe forum, adsisto diuinis. inde domum me
ad porri et ciceris refero laganique catinum.
cena ministratur pueris tribus, et lapis albus
pocula cum cyatho duo sustinet; astat echinus,

104 sq. S: Prop. V 1, 20 (L. M.): qualia nunc curto lustra nouantur equo || Cic. epist. VIII 18, 4: potes mulo isto, quem tibi reliquum dicis esse, quoniam cantherium comedisti, Romam peruehi || cf. Lucil. II p. 165 Marx 104 T: Quintil. inst. I 5, 57: plurima Gallica eualuerunt ut raeda ac petorritum, quorum altero tamen Cicero altero Horatius utitur 106 S: Lucil. 1207 (II p. 382 Marx): mantica cantheri costas grauitate premebat 114 sq. S: Verg. Aen. II 756 sq.: inde domum... me refero 116 sqq. cf. Iuu. 3, 203 sqq.: lectus erat Codro Procula minor,

*Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 104 ducenta *g* nunc *R* michi *g* curto] cureo *E* 105 *libet R* 106 onere *u* oneret *γ* eques *R* equos *E* 107 Obitiet *Mz* nemo sordes *DEFMRγνξσaglmuzPph.* sordes nemo *λν cum w* michi *g* quas //tibi *φ* tilli *DEFMγλξσamu uar. νz cum β' r Pph. Porph. Pseudacr.* ///tilli *R* tulli *νgl a. ras.* 108 tyburte *Eg* pretorem *Fγλz* quinque] quisq; *g* secuntur *Eγνξφmz cum β* secuntor *M* sequntur *ψ pr. u* sequuntur *DRλ'σψ corr. ag* 109 lasanum *R* saniim *g* portantes *M* (s *in ras.*) eonophor *M* enophorum *νσu* onophorum *z* eo nophorū *E* 110 comodius *R* comedius *m1* qua *z1* preclare *R1 lz* p̄dare *u* p̄clarę *M* 111 Millıb, *E* Millibus *R* Milibus *cett. a Pseudacr.* Militibus *G1 ()* quacunq; *m* quaecumque *R* est *om. ν* 112 percuntor *Mξ* quanti ///olus *R* holus *EM corr. γξ corr. aglmu cum β' r (om. M pr. ξ pr.)* olus *DFλνσz* 113 uespertinumquae *z* uespertinusque *S2 y opp. Pph. Porph. Pseudacr.* 114 Sepe *EMγσgmz* adsisto *EFRγλ'νaz Pph. cum β' r* assisto *DMξσgmu* unde *ν* 115 Aporri *D* at porri *Pph.* lagani *om.* que *ν* lagane *Ez* 116 Cena *EMRξgmz* Caena *ν a cett.* aluvs *ξ* 117 cyatho *Fσ Pph.* cyato *λ'z* ciatho *DMRγνξ g corr.* ciathto *E* ciato *m* clatho *g pr.* duo] mihi *y* (3 *Bland. Cruquii*) *opp. Pph.* astat *DEFMγνξσagmu* astat *R* adstat *λ'z2 Pph.* adsta *z1* //echinus *R* ethinus *M*

uilis cum patera gutus, Campana supellex.
deinde eo dormitum non sollicitus, mihi quod cras
surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
uoltum ferre negat Nouiorum posse minoris.
ad quartam iaceo; post hanc uagor aut ego lecto
aut scripto, quod me tacitum iuuet, unguor oliuo,
non quo fraudatis inmundus Natta lucernis.
ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
pransus non auide, quantum interpellet inani

---

urceoli sex, ornamentum abaci, nec non et paruolus infra cantharus et recubans sub eodem marmore Chiron 122 sq. S: Cic. epist. VIIII 20: ubi salutatio defluxit, litteris me inuoluo, aut scribo aut lego... inde, corpori omne tempus datur 123 S: Sen. dial. X 13, 2: alia deinceps huius notae, quae . . . nihil tacitam conscientiam iuuant 123 sq. 'unguor—lucernis' T: Seruius ad Aen. I 726; schol. Pers. 3, 31: nam ob pinguedinem incaluisse hunc Natam induxit, quod potest ab Horatio uideri translatum, qui ait: ungor—lucernis 123 S: Symphos. aenigm. 42, 3: ungor oliuo (in claus.) 125 sq.: 'ast—admonuit' T: Seruius ad g. III 443 || Eutychis art. II 16 p. 485 K. 126 S: Auien. Arat. phaenom 1275 H.: sed manet alterius uenientis tempora signi 127 S: Xen. oec. 11, 18: *ἀριστῶ . . . ὅσα μήτε κενὸς μήτε ἄγαν πλήρης διημερεύειν*

---

*Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 118 gutus *DEFMRγλ'νξσamz* guttus *gu* suppellex *φ a.ras.z* 119 mihi quod] qđ m(i) *u* 120 obe(v)undis *φ* obeundis *M* marsya *ERag* misia *D* marsia *cett.ξ* 121 Vuultū *u* Vultum *cett. ξ a Pph.* 122 At *E* post] p' *M* lecto] scripto *g opp. Pph. Pseudacr.* 123 scripto] scribo *g* iuuet *DEFMRγλνξσz* uiuet *l1* iuuat *gl2mu* unguor *EMRνξgmz* ungor *cett.* 124 non quo] quo non *schol. Pers.* furatis *Seruius opp. Pph. schol. Pers.* inmundus *EFγλ'νσmz Pph.* ĩmundus *Mξg* immundus *DR2au* immundum *R1* nat a *E* nata *R1 γ1 u schol. Pers.* nacta *g* natta *ξ a cett. Pph. Porph. Seruius* 125 Ast *||ubi|| R* ast] Est *ψ1 opp. Seru. Eutych.* laeuatum *R a. ras.* lauan(tū)dū *u* 126 Admonuit *DEFMRγνξσaz* Ammonuit *λ' gmu* rabiosi (ra*b*iosi *R* rabiosa *γpr.* rabidosı *ruar.y* rubidosi *Dpr.* rapidosi *y*) tempora (tempore *Dpr.λ1*) signi *DEFMRγλ'νξσamuz cum or Pph.* rabiosi t. s. *Pseudacr.* cāpū lusitq; trigonem *g apud Cruquium in editione Antv.* 1578 *p.* 382 *hanc legimus adnotationem:* "fugio rabiosi tempora sig. *Codex Bland. antiquissimus habet,* fugio campum lusumque trigonem. *sed supposita sunt puncta, vulgataque lectio est adnotata.* rabiosi tempora s." *in textum recepit p.* 372: "fugio rabiosi tempora signi". *Jos. Valart in editione Paris.* 1770 *p.* 318 *haec adnotauit:* "126. Campum lusumque trigonem: *ita e regiis. cod. unus, n.* 9219. *alii mss. habent* rabiosi tempora signi." *In textum recepit p.* 170: fugio ×Campum lusumque trigonem, *uid. Epileg.* 127 intepell& *E*

uentre diem durare, domesticus otior. haec est
uita solutorum misera ambitione grauique:
his me consolor uicturum suauius, ac si
quaestor auos pater atque meus patruusque fuisset.

---

## VII.

Proscripti Regis Rupili pus atque uenenum
hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, etiam litis cum Rege molestas,
durus homo atque odio qui posset uincere Regem,
confidens, tumidus, adeo sermonis amari,

---

I. 7. 1 'pus . . . uenenum'] cf. Lucil. fragm. 44 et 494 Marx 2 sq. 'opinor—esse' T: floril. Nostrad. 188 4 sq. T: Seruius ad Aen. IIII 345: diues agebat Clazomenis 6 S: Ter. Phorm. 849: numquam tu odio tuo me uinces || hec. 123: tundendo atque odio denique effecit senex || Lucr. IIII 479: sponte sua ueris quod possit uincere falsa || Coripp. Iust. II 73: luce sua plenam quae possit uincere lunam || Hilar. mart. Maccab. 241 (Cypr. Gall. p. 249 P.): iamque hunc poteras uel uincere regem

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* **128** Ventrẽ *E a. ras.* otio *R1* ocior *D λ g m* haec] hoc *D y* hac *g* **129** miser *R1 g* ambicione *D λ g m u*
*v*
**130** uictorum *R* uicturus *gv()* suauis *E* *in hoc uersu* DESINIT *ξ usque ad* I 8, 32 **131** Quaestor *R Pph.* Questor *cett.* auus *Ω Pph.* atque]
t
aq; *u om. E* fuisset *Rγ corr. νσu* fuissent *DEFMγ pr. λ′ gmz cum β′ r Pph. Porph.* fuisent *a, uid. Epil.*

I 7. IN (AD *z*) RVPILIVM (RVBILIVM *D*) REGEM PRAENESTINVM *Dσz cum f* DE CONTENTIONE PERSII ET RVPILII REGIS *EMγa* EGLOGA·VIII·(EGLOCA·VIII·*λ*) IN RVPILIV (RVPILLIVM *λ*) REGEM PRENESTINVM *Fλu* **1** Rupili] rupuli *Mνσ* rupulipus *D, prius p in ras.* pus atque] pulsatque *z ante ras.* *uenenum R* uenenūs *λ* **2** Hybrida *λ′ φ ψ2 g z Pph. Pseudacr.* Hybridra *ψ ante ras.* Ibrida *ν* Hibrida *cett. a* ultus *R* uultus *E* opimor *E a. ras.* **3** lyppis *z* **4** negocia *λνσg* habeat *E pr.* agebat *Seruius* **5** Glazomenis *σm* Clazomenus *E ante ras.* litis *D pr. E M R γ a m1 S1 c1* lites *cett.* **6** possit *g* **7** tumidusque *Fλ′νσz* tumidus *cett. a cf. Epileg.*

Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
conuenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors,
non aliam ob causam, nisi quod uirtus in utroque
summa fuit: duo si discordia uexet inertis,
aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
cum Lycio Glauco, discedat pigrior, ultro
muneribus missis), Bruto praetore tenente

---

8 T: gloss. Mai class. auct. VIII 69: bis senos—albis 8 S: Plaut. asin. 278 sq.: nam huic occasioni tempus si se subterduxerit, numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea 11 S: Sil. XV 577: aduersi . . . belli 13 S: anthol. Lat. 344, 7: ueniet mors ultima tandem || carm. epigr. 1702: ⟨ra⟩puit mors ultima || Lucil. iun. ap. Sen. epist. 24, 21: mors non una uenit, sed quae rapit, ultima mors est || Petron. 89, 63 sq.: continuat in mortem ultimam somnos || Apul. met. VII 2: paene ad ultimam mortem excarnificatus 16 sq. cf. Plin. epist. V 2: accepi pulcherrimos turdos—recipies ergo epistulas steriles et simpliciter ingratas ac ne illam quidem sollertiam Diomedis in permutando munere imitantes || Hom. Il. VI 119 sqq. 17 S: Hom. Il. II 875 sq.: *Σαρπηδὼν δ' ἦρχεν Λυκίων καὶ Γλαῦκος ἀμύμων, τηλόθεν ἐκ Λυκίης Ξάνθου ἀπὸ δινήεντος* 17 sq. S: Hom. Il. VI 234–236: *ἔνθ' αὖτε Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεύς, ὃς πρὸς Τυδείδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβεν, χρύσεα χαλκείων, ἑκατόμβοι' ἐννεαβοίων*

---

*Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 8 Sisenas *u* Sise(n)nsas *g* Sisennas *cett. Pph. Pseudacr.* bis senos *glossar. Mai* barros *ERγνσ corr. gm u1 aut pr. cum a glossar. Mai* barras *σ pr.* uarros *D a. ras. Fλ' Pph. cons. Porph.* baros *D corr.* uaros *u corr. z* partos *M pr.* parros *M corr.* aequis *F glossar. Mai* precurreret *γλz* p̄cederet *u opp. u marg. Pph. Pseudacr. glossar. Mai* al//bis *E* 9 ad] A *M1* nichil *gu* nil *ν* inter] in(t) *E* ĩ *g* 11 aduersum] aduersis *S1 y opp. Pph.* inter *E* 12 Haectora *FMz* Haetora *λ* priamidem *R m u* priamide*m* *E* priamiden./// *ν* priamiden *cett.* inter Achillem] int̄//acille *E* 13 ultĩa *g* 14 aliam ob] ob aliam *in litura u* ob causam] o(b)causam *g* uir*tus* *R* 15 uexit *a* inertis *E1 ut uid. MR1 γ a cum S1 r1* iner*tes* *E* inertes *cett.* inhertes *Pph.* inermes *y* 16 aut] At *γy* incid& *E* incidit *m* 17 lycio *λgz Pph.* licio *Dνσlm* litio *EMγau* lucio *L uar.* licyo *F* *utrum* lytio *an* lycio *exhib. R n. l.* clauco *M* claudo *E* pigrior *D2 aut corr. M2 uar. σ g l marg. u Argent. III cum G a h n s t v Zulich. y* pulchrior *EFRγλ' ν m u uar. z cum β' r* pulch(r)ior *a* pulcrior *D1 aut pr. M() u.* 18 *om. L pr.* 18 pruto *E* pretore *γλσz* p̄tore *E*

ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
compositum melius cum Bitho Bacchius. in ius
acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit causam: ridetur ab omni
conuentu; laudat Brutum laudatque cohortem;
solem Asiae Brutum appellat stellasque salubris
appellat comites, excepto Rege; Canem illum,
inuisum agricolis sidus, uenisse. ruebat
flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
tum Praenestinus salso multoque fluenti

---

19 S: Auien. orb. terr. 696: ditem Asiam (in exordio hexam.) 19 sq. S: consol. ad Liuiam 301 sq.: par bene compositum 24 S.: Kaibel inscr. 906: γαίης Ἰλλυρίδος δεύτερον ἠέλιον || Athen. VI 253 e: ὅμοιον ὥσπερ οἱ φίλοι μὲν ἀστέρες, ἥλιος δ' ἐκεῖνος || Verg. Aen. II 281 (Aeneas de Hectore): o lux Dardaniae || Ennod. CCXIII 13 p. 170 Vogel: luminibus locuples solem te Roma uocauit 24 sq. S: Amm. Marcell. XXII 9, 14 (de Iuliano): urbique propinquans in speciem alicuius numinis — excipitur miratus uoces multitudinis magnae salutare sidus inluxisse Eois partibus adclamantis 25 sq. S: (de Achille) Hom. Il. XXII 25 sqq.: τὸν δ' ὁ γέρων Πρίαμος πρῶτος ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ' ἐπεσσύμενον πεδίοιο, ὅς ῥά τ' ὀπώρης εἶσιν· ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαὶ φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῷ, ὅν τε κύν' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσιν· λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται 26 S: Lucan. X 35 sq.: sidus iniquum gentibus (Alexander) 26 sq. S: paneg. Lat. II 5 p. 93, 22 sqq. ed. Baehrens sen.: toto quippe proelio ferebare, non aliter quam magnus amnis solet hibernis imbribus auctus et niuibus passim fluere, qua campus est 28 S: Dem. de corona c. 43 § 136: τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῷ ῥέοντι || Sen. controu. IIII praef. 11: cum torrentis modo magnus quidem, sed turbidus flueret 28—31 S: Theocr. 10, 44 sq.: σφίγγετ' ἀμαλλοδέται τὰ δράγματα, μὴ παριών τις εἴπῃ· σύκινοι ἄνδρες, ἀπώλετο χοὖτος ὁ μισθός || Auson. Mos. 165—167 P. p. 126: inde uiator riparum subiecta terens, hinc nauita labens, probra canunt

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) νσ (a) gmu (x) z* 19 Ditē/// *M* assiam *g* rupuli *Mν l (f)* persii *uz* pugnant *l1* pugna *Pph.* uti non] ut *g* 20 Compositum *FMγν a z2 Pph.* Conpositum *E1 R1 σ* Compositus *D E2 R2 γ uar. g l m z1* Conpositus *λ u* bitho *DEFMγλ' agm* bito *Rνz Pseudacr.* bitto *u* bytho *σ Pph.* bachius *DMγν σgmz* bacchius *cett. cum a* bacchus *Pph. Porph.* in ius] intus *Cruquii V* 21 concurrunt *DEMγνσa cum βr* procurrunt *FRλ' muz* p̄currūt *g* ( ) specta,lū (cu) *D* spectalū (cu) *M* uterque] ,terq, (u) *E* 23 *laudatq. cohortem R in ras.* choortē *u* coortē *E* 24 apellat *D* salubris *γa* salubres *cett.* 25 Apellat *γ* Appellat *cett. cum a* regem *R* canǣ *E* 26 sydus *Mσg* sidus *R* ueniss& *λ* ru,eat (b) *E* 27 Fulmen *D* fert *g* hibernum quo rara securis fertur *M* quo *m ex* qua rara *R* securis *D ut uid.* 28 p̄nestinūs *u* prenestinus *σgmz* falso *M a. ras.* multo *D E R1 γ ν σ corr. a g m cum β' r Pph.* multum *F M R2 γ2 uar. λ' σ pr. u z* multo uel multum *Pseudacr. cod. Vat.* 3316

expressa arbusto regerit conuicia, durus
uindemiator et inuictus, cui saepe uiator
cessisset magna compellans uoce cuculum.
at Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat: 'per magnos, Brute, deos te
oro, qui reges consueris tollere, cur non
hunc Regem iugulas? operum hoc, mihi crede, *tuorumst.'

---

## VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum,
cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,

---

seris cultoribus **31 S**: Enn. ann. 37 M.: exim compellare pater me uoce uidetur || Verg. Aen. V 161: compellat uoce Menoeten || Iuuencus IIII 555: tali compellat uoce superbum || cf. Claud. rapt. Pros. III 113; Apoll. Sidon. carm. XV 192; Cypr. Gall. genes. 1204: tristi conpellat uoce maritum || num. 626: compellat uoce prophetam **32 S**: Aristoph. Plut. 720: *ὄξει διέμενος Σφηττίῳ* **33 S**: Verg. Aen. VIIII 258: per magnos, Nise, penates (obtestor) **34 S**: cf. adn. serm. I 3, 77 **35 S**: Tibull. IIII 4, 3: crede mihi, propera || Iustin. XXXI 7, 1: cum uincere Poenos opus Scipionum esset

I 8. **1—4** 'olim—formido' **T**: Lactant. instit. diu. II 4, 1. item Hieronym. comment. in Isaiam lib. XII c. 44 praemisso: super quo et Flaccus scribit in satura, deridens simulacra gentium **1—3** 'olim—deum' **T**: glossa uet. ad Prudent. apotheos. u. 293 **S**: Priap. c. 10,2 sqq. B.: non me Praxiteles Scopasue fecit nec sum Phidiaca manu politus, sed lignum rude uilicus dolauit et dixit mihi: tu Priapus esto || Mart. VIII 40, 6: si defecerit haec, et ipse lignum es (tu Priape) || Babr. fab. 30, 9 sq.:

---

*Ω = DEFMRγλ′ (λl)νσ(a)gmu(x)z* **29** Expresso *D* arbusta *Pph.* reger erit *γ* conuicia *DFRγλνagPph.* conuitia *EMσlmuz* **30** Vindemiator *D R a. ras. λ′ ν σ φ a. ras. a g m u Pph.* Vindemator *E M R p. ras. γ φ p. ras.* Vindeʒmiator *ψ* *Pseudacr. § haec scribit:* Vindemiator non dicitur, sed uindemator, et ni ita dixeris, uersus non stabit sepe *EMγνσgmz* **31** conpellans *Fλu* 9pellans *m* 9pellās *g* compellans *DEMRνσaz* compellens *γ* cucullum *D E F R2 λ corr. σ g l a. ras. u z* cucullum *γ* cuculum *M R1 λ pr. l p. ras. y* culullum *ν a. ras. cf. Epil.* **32** graecus *FR2 Pph.* grecus *cett.* (ḡcus *a*) postquiā *λ* italio *E a. ras.* pfusum *g* **33** Psicus *ν* magno *m* **34** regis *g* tollere consueris *M* consuerueris *y Pph.* censueris *E u.* 35 *in ras. z* **35** rege *λ′* operū *m* hoc] hūc *g* credere *E* tuorum *om.* est *gy* tuorum est *cett.*

I 8. DE *(om. z)* PRIAPO *(om. z)* EGLOGA · VIII · *Dz* EGLOGA · (EGLOCA *λ*) · VIIII · *Fλu* HAC (HOS *f*) SATIRA (SATYRA *f*) INDVCIT LOQVENTEM DE MALEFITIIS (MALEDICIS *M*) *M in marg. f* INDVCIT PRIAPVM LOQVENTEM *σ* INDVCIT PRIAPV̄ D̄M̄ HORTORVM *m* VERBA SVNT · PRIAPI *a* *sermoni 7 continuant γ1 g y inscriptione carent, sed maiorem litteram initialem ponunt E ν l β* **1** lĩ *ν* eram] erat *codd. D H K Prisciani* lignum] dignum *λ′ φ a. ras.* **2** scampnum *z* scannū *u* faceret *λ* facerene *R1* faceretne *R2*

maluit esse deum. deus inde ego, furum auiumque
maxima formido: nam fures dextra coercet
obscenoque ruber porrectus ab inguine palus,
ast inportunas uolucres in uertice harundo
terret fixa uetatque nouis considere in hortis.
huc prius angustis eiecta cadauera cellis
conseruos uili portanda locabat in arca;
hoc miserae plebi stabat commune sepulchrum,
Pantolabo scurrae Nomentanoque nepoti.

---

τἀμὰ νῦν ταλαντεύῃ· ἢ γάρ με νεκρὸν ἢ θεὸν σὺ ποιήσεις  **1** **T**: Prisc. XV 5, 28; Seruius ad Aen. XI 65; Alcuinus de gramm. p. 2085 P. 'olim truncus eram' **T**: schol. Argentorat. II ad epod. 17, 58. 76 **S**: Prop. V 2, 59: stipes acernus eram ‖ Ou. am. III 7, 15: truncus iners iacui, species et inutile pondus ‖ Ou. am 1 12, 13; Priap. 74, 3; Mart. VII 19, 1: inutile lignum (in claus.) ‖ Verg. g. II 442: utile lignum (in claus.) ‖ uita Adalberonis mirac. c. 1 [Pertz XIIII = XII 139]: nam quasi truncus erat ficulnus, inutile lignum  **1 sqq. S**: Arnob. adu. nat. V 17: cur pinus ipsa paulo ante . . . inertissimum nutans lignum mox ut aliquod praesens atque augustissimum numen . . . constituatur?  **2 S**: anthol. Lat. 263, 1 (= Auson. p. 417 P.): dum dubitat natura, marem faceretne puellam  **3 S**: Claud. paneg. Manl. Theod. 34: maluit esse suum ‖ Priap. 68, 14: maluit esse suam ‖ Auian. fab. 23, 2: fecerat esse deum  **3 sqq. S**: Verg. g. IIII 110 sq.: et custos furum atque auium cum falce saligna Hellespontiaci seruet tutela Priapi ‖ Tibull. I 1, 14 sq.: pomosisque ruber custos ponatur in hortis, terreat ut saeua falce Priapus aues ‖ Colum. X 31 sqq.: truncum forte dolatum arboris antiquae numen uenerare Ithyphalli terribilis membri, medio qui semper in horto inguinibus puero, praedoni falce minetur  **4—7** 'nam—fixa' **T**: Seruius ad g. IIII 411; mythogr. III tract. 6, 26 ap. Mai class. auct. III 204 (p. 189 Bode) 'fures—fixa' **T**: mythogr. I 2, 126 ap. Mai III 46 (p. 40 Bode)  **5 T**: Prisc. IIII 3, 18  **6 S**: Prop. V 7, 25: nec crepuit fissa me propter harundine custos  **9 S**: Lucan. VIII 736: da uilem Magno plebei funeris arcam  **10 S**: Lucr. V 259; Auson. epitaph. her. 11, 3 P. p. 76; 24[a], 1. p. 80; 34, 1 p. 85; carm. epigr. 1302, 5; 1413, 13; Tit. Gallic. 21, 1 (Alcim. Auit. p. 194 Peip.): commune sepulchrum (in claus.)  **11** cf. Pseudacr. ad s. II 1, 22:

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z*  4 coercet *D E R γ a*  cohercet *F M λ' ν σ g m z Ac.*  choercet *u*  5 rubra *g*  proiectus *mythographus* I  imguine *Ra. ras.*  paulus *λ a. ras.*  6 ast] Est *F λ'*  Aẹst *R, puncta ab 2. m.*  inportunas *D E F M γ λ corr. ν σ a m u z*  inportunas *R*  īp: *g*  importunas *l*  inportunus *λ pr.*  harundo *F λ' ν σ a g m u z Seruii Paris.* 7959  ⊦arundo *D*  arundo *E M R γ*  7 terret] terrae *mythographus* III  *fixa R*  uetatq; //// *R*  nobis *R1*  considere *D E F M R γ λ' ν σ a g m z*  insidere *u y Pph.*  consistere *y*  ortis *E m*  8 huc] Hvnc *prima littera maiore ut in nouo sermone g*  eicta *g*  cęllis *φ*  9 conseruos *Pseudacr. codd. c ζ*  conseruus *Ω Pseudacr. codd. f V*  uilis *F R2 λ' z*  archa *σ l2 u*  10 hoc] Hoc (c *suprascr.*) *M*  Hic *Bruxell.* 9777 *a 2. m.*  misere *E M g m z*  plebi] plebis *R2*  plebes *g*  phoebi *l1*  sepulchrum *E F M R γ λ' ν a g m*  sepulcrum *D σ u*  11 Pantolabo *D M R g u z Pph. Porph. Pseudacr.*  Panto labo *E F λ'*  Panta‿labo *γ*  Pantalabo *ν σ a*  Panto labo (labo *in ras.*) *m*  scurre *E g*  susurrę *D*  nomentoq; *M1*; *λ1* *ineptit*

mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur.
nunc licet Esquiliis habitare salubribus atque
aggere in aprico spatiari, quo modo tristes
albis informem spectabant ossibus agrum;
cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
hunc uexare locum curae sunt atque labori,
quantum carminibus quae uersant atque uenenis
humanos animos: has nullo perdere possum
nec prohibere modo, simul ac uaga luna decorum
protulit os, quin ossa legant herbasque nocentis.
uidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam, pedibus nudis passoque capillo,
cum Sagana maiore ululantem. pallor utrasque
fecerat horrendas aspectu. scalpere terram
unguibus et pullam diuellere mordicus agnam

---

nomina luxuriosorum, quos in priore libro etiam licentius carpsit 16 S: Hom. Il. XXIII 252 et XXIIII 793: ὀστέα λευκά ‖ Od. I 161. XXIIII 72. 76: λεύκ' ὀστέα ‖ Sen. Oed. 94: albens ossibus sparsis solum ‖ Lucan. VII 538; Sil. XV 557 17 T: Consentius c. 16 p. 400 K.: quod Horatius ait: feraeque suetae 18 S: Lucan. VIIII 621: cura laborque ‖ item Mart. V 21, 3 sq. et Auien. orb. terr. 1237 21 S: Stat. s. III 3, 54 sq.: et uaga seruit luna ‖ anthol. Lat. 487b (= carm. epigr. 902), 3: nam uaga bis quinos iam luna resumpserat orbes ‖ Cypr. Gall. Ies. Naue 351 sq.: uaga luna cohibuit...cursus 27 'pullam—agnam' T: gloss. Mai class. auct. VIII 362

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) νσ (a) gmu (x) z* 12 cippus *DEMṘγνσφ corr. agm a. ras. z2 uar.* ciprus *Fλ a. ras. mp. ras. z1* cyprus *l* cipus *u* agro *γ* 13 heredis *R1* haeredes *Fλ'* monimentum *l1 Porph.* sequerentur *FR2λ'ν muz Pseudacr.* sequeretur *cett. a* 14 Hunc *M1* libet *u* esquiliis *DE Mνuz Porph.* aesquiliis *Fγλ'σam Pseudacr.* esquiliis *R* esquis *g* exquiliis *f* 15 Agere *g* spaciari *νσgm* 16 informem] inforꝰ (= informen) *a* ł tū deformem *u (superscr.* in) *y opp. Pph.* inspectabāt *g* 17 cum] Cum *γ* mi *g* fu*res///* que *R* ferręq; *E* fereque *Rgm* feresque *σ1* suaete *F* suaetae *Mλ'ν* suae tę *z* suetea *E* suetę *R* 18 cure *M1 g* sint *Dσy* sint *u* sunt *cett. a* 19 Quamtū *λ* quae] q̄ *Fg* q̄ue *λ* que *M R1γ* uersant *DEFMRγλ'νσagm Pseudacr.* uexant *uy* "in aliis uexant lego" *gloss. Γ* 21 decorum] deorum *E pr. M pr. R pr.* 22 q*uin R* qndo *m* nocentis *EMR1γa1* nocentes *cett.* 23 succintā *F* subcinctam *z1* 25 sagna *M* sagna *R1* u*lul*antem *R1* ullulātē *g* 26 scalpare *ν* 27 Vungibus *ψ* deuellere *Rl* mordi*cus R*

coeperunt: cruor in fossam confusus, ut inde
manis elicerent animas responsa daturas.
lanea et effigies erat, altera cerea: maior
lanea, quae poenis compesceret inferiorem;
cerea suppliciter stabat, seruilibus ut quae
iam peritura modis. Hecaten uocat altera, saeuam
altera Tisiphonen: serpentis atque uideres
infernas errare canes, lunamque rubentem,
ne foret his testis, post magna latere sepulchra.
mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
coruorum atque in me ueniat mictum atque cacatum

30 'lanea—cerea' T: Porph. ad u. 34; Seruius ad Aen. IIII 508 31 S: Odo Cluniac. occup. VI 851: ergo uolet uariis deus hanc compescere poenis (scil. animam) 33 S: Theocr. 2, 12. 14. 28 sqq.; Verg. Aen. VI 247: uoce uocans Hecaten || Ou. met. XIIII 405: longis Hecaten ululatibus orat 34 sq. S: Ou. met. XIIII 410 sq.: et latrare canes et humus serpentibus atris squalere et tenues animae uolitare silentum 35 S: Prop. I 10, 8: (quamuis) et mediis caelo Luna ruberet equis || Orient. commonit. I 116: luna rubet 37 sq. T: Prisc. X 1, 1; floril. Cusanum 37 'merdis—albis' T: gloss. Mai class. auct. VIII 357 37 sq. S: Priap. 82, 11 sqq.: abegimusque uoce saepe, cum tibi senexue

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 28 Caeperunt *γνσmucuma* fossam Ceberūt *g* infosā *Eν* inspontā *M* comfusus *ν* *uu.* 29 *sq. inuerso ordine in g* 29 Manis *R*1 *m*2 Manes *cett.* manibus *Pph. (cod. U), sed sensu postulatur accusatiuus* manes *aut* manis elicerat *M* elirent *g* eliciant *u* elicerent *cett. Pph. a* responra *ν* daresponsa *u* *u.* 30 *om. z*1 *aut pr.* 30 et *om. u Pseudacr. Seruius opp. Pph. Porph.* effegies *z*2 effigees *λ* effiges *g* erat/////altera *R* cęrea *γσ* mai//|or *ν* 31 Laęnea *λ* poenis *DEFR corr. aut*2 *γσal* ponis *Rpr. aut*1 pęnis *νu* penis *Mλgm* conpesceret *Fγλσa uPph.* c̄pescere *E* compesceret *DMRνglmz* 32 Cęrea *νφ* supliciter *σ* subplicit̄ *E* ut quac *DRσuz cons. gloss. f* utquę *ν* ut que *γλg* utq; *FMlmcuma* atq; *E* 33 INCIPIT LACERUM FRAGM. *ξ (Scheftlar.)* hecaten *DEFRγλ′σagmz* lecaten *ξ* heccaten *M* hecatē *u* Hechaten *ν* uocet *γpr.* saeuam *DFλ′z* seuam *EMRγνξσgm* *u.* 34 *om. Regius*1 34 tisiphonen *DMz* tisiphonen *R* tisiphonem *γν* tisi//phonem *a* tisifonē *E* tysiphonē *g* tesyphonen *Fλ* tesiphonē *m* thesiphonē *lu* thesiphoten n *σ deficit ξ* serpentis *D pr. E M R*1 *γ*1 *g cum G pr. L a* ſrpentis *ξ* serpentes *cett. D superscr. R*2 *Pph.* uiderem *γ pr. aut*1 35 errare *R* rubentem *R* 36 foret] forte *E* post] p̄ *Mgm* sepulchra *EFMRγλ′νξamz cum β r* sepulcra *Dσgu* 37 Mencior *λg* capud *EMupr.* 38 ime n *γ* ueniat *DEFMRγλ′νσagmz Prisciani codd.* 5 ueniant *uy Priscianus (ed. Hertz) floril.* mictum *DEFMRγλ′νξσgmz cum a Priscianus floril.* minctum *u* atque] q; *γy*

Iulius et fragilis Pediatia furque Voranus.
singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
umbrae cum Sagana resonarint triste et acutum,
utque lupi barbam uariae cum dente colubrae
abdiderint furtim terris, et imagine cerea
largior arserit ignis, et ut non testis inultus
horruerim uoces Furiarum et facta duarum.
nam displosa sonat quantum uesica, pepedi
diffissa nate ficus: at illae currere in urbem.
Canidiae dentes, altum Saganae caliendrum
excidere atque herbas atque incantata lacertis
uincula cum magno risuque iocoque uideres.

---

coruus impigerue graculus sacrum feriret ore corneo caput 39 T: Prisc. V 4, 20 40 S: Ou. am. I 5, 23 et trist. III 7, 43: singula quid referam? || Venant. Fort. IIII 17, 10: singula si memores || carm. epigr. 325, 5: cetera quid memorem? 46 T: Prisc. X 4, 23; Eutychis art. II 4 p. 471 K. 'displosa—pepedi' T: gloss. Mai class. auct. VIII 458: quantum uesica displosa pepedi S: Lucr. VI 129 sqq.: tum perterricrepo sonitu dat scissa fragorem nec mirum, cum plena animae uensicula parua noenu ita dat paruum sonitum displosa repente || Sen. nat. quaest. II 27, 3: sonum qualem audire solemus, cum super caput alicuius dirupta uesica est: talia eduntur tonitrua, cum conglobata dissoluitur nubes 48 'altum Saganae caliendrum' T: gloss. Mai class. auct. VIII 88 49 sq. cf. Verg. ecl. 8, 77 sq.: necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores; necte, Amarylli, modo et Veneris, dic, uincula necto

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 39 pediatia *D F M R γ λ' a m z cum β' r Pph. Pseudacr.* pediacia *ν g* pedatia *u* pedacia *σ* pediatica *E* lacia *ξ* uoranis *γ p. ras. y* uoram' *E* 40 alt//na *D* *uu.* 41—44 *med. defic. ξ* 41 Umbre *g m* resonaret *g* resonarent *m* resonarent *cett. a* resonarint *S2 uar. et* 1 *Parisinus apud Valart p. 319 aduersante archetypo* resonarint *scripsimus cum Bentleio* 42 uarie *g m* uarię *S, a 2. manu superscr.* ł o

v                                    i

colobrae *R* colubre *M* columbre *g* colibrę *E* 43 Abdederint *E* Abdiderunt *b a. ras. ν Wolfenbutt.* III Abdiderint *cett. cum a* furtū *m1* inmagine *λ* cęrea *σ* certa *E* ter|ea *g* 44 asserit *E* ut non] non *φ1* non ut *σ pr.* 45 Or-

n

ruerim *a pr.* furtarum *g* 46 displosa *R* displo//sa *a* uesica *Prisciani cod. K* uessica *Prisciani cod. B a. ras.* ue//sica *Prisciani cod. G* pepedi *D corr. E F M R2 γ λ' ν ξ σ a g m u gloss. Γ Eutych. glossar. Mai* pepe‥di *D* pepidi *R1* pepedit *aliquot codd. Prisciani* 47 diffissa] Diffisa *γ a1 u* ille *E R1 λ' σ*

in

*g m* curre *E* in] p *E* 48 Canidie *E g m* saganae *R* sagane *g m* sagenę *ξ* sagene *M* caliendrum *D E M R γ ν a m z Pseudacr. ν Vat.* 3316 *glossar. Mai*

a                                    d

ciliendrum *σ* caliandrum *F λ' g u* caleanrum *Pph.* 50 uincula] . icula *E* risuque *R* uideres] deres *M*

## VIIII.

Ibam forte uia sacra, sicut meus est mos
nescio quid meditans nugarum, totus in illis.
accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
arreptaque manu 'quid agis, dulcissime rerum?'
'suauiter, ut nunc est' inquam, 'et cupio omnia, quae uis'.
cum adsectaretur, 'numquid uis?' occupo. at ille
'noris nos' inquit; 'docti sumus.' hic ego 'pluris

---

I 9. 1 sq.: 'ibam—nugarum' T: schol. Veronens. Verg. ecl. 6, 1 'ibam forte' T: Victorinus IIII 1, 28 1 S: Lucil. XVI 534 (Marx): ibat forte aries || Gellius III 13: ut ei mos erat || Paul. Nol. c. XXVII 309: qui meus est mos (in claus.) 2 S: Catull. 1, 3 sq.: namque tu solebas meas esse aliquid putare nugas || Symphos. praef. 9: nescio quas nugas est meditata diu. || Mart. V 80, 3: dum nostras legis exigisque nugas || IIII 72, 3: aes dabo pro nugis et emam tua carmina sanus? || anthol. Lat. 286, 9 sq.: nescio quas passim magno de nomine nugas est meditata diu || Laberius fragm. 137 R[2]: incipio adulescenturrire et nescio quid nugarum facere || Ter. adelph. 589: Ctesipho autem in amore est totus || Lucian. Hermotim. 2: οὕτως ὅλος εἶ ἐν τῷ πράγματι || Manil. II 802: totus in illis || carm. de prouid. diu. 966: totus in illum || Venant. Fort. VI 10, 41: totus in illos (in claus.) 3 S: Commod. carm. apol. 565: nomine tantum (in claus.) 4 S: Mart. II 67, 1 sq.: occurris quocumque loco mihi, Postume, clamas protinus et prima est haec tua uox: 'quid agis?' || Aristoph. Ach. 475: Εὐριπίδιον ὦ γλυκύτατον καὶ φίλτατον || Plat. Hipparch. p. 227 D: ὦ γλυκύτατε || Ou. a. a. I 213, her. 4, 125, met. VIII 49: pulcherrime rerum (in claus.) || Verg. g. II 534: rerum pulcherrima Roma 5 S: Ou. her. 16 (17), 169: ut nunc est (eadem uersus sede) || Plaut. Pers. 766: omnia quae tu uis, ea cupio || asin. 844: non eo quia tibi non cupiam, quae uelis 6 S: Ter. eun. 191: numquid uis aliud? || hec. 272: sed numquid uis? || Plaut. Bacch. 604: numquid uis?

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl)νσ(a)gmu(x)z* I 9. REFERT MOLESTIAM GARRVLI (CA: *E*) *DEM in marg. γσau in u additum est quod exhibet F* EGLOGA (EGLEGA *R2* EGLOCA *λ*)·X· *FR2λz Porph. inscriptione carent νglm* Sermo iste dicitur Molestus, Ἐπιφερόμενος *Pseudacr. ΓV* De epagomeno dicit *gloss. Γ* 1 .bā *ν* uia *om. γ pr.* meus] oms̄ *E* 2 *N*escio *ν* medicans *E1* 3 Accurrit *DEMRγνσ pr. almu corr. z cum β' r ()* Accurit *λ* Adcurrit *F* Occurrit *σ corr. gu pr. cum x Pph.* mihi] sic *Pph.* nomē *λ* 4 Arrepta[q] *M* Arrepte *λ* manus *R1 λ pr.* rerum] regum *R pr. aut1* 5 ut nunc est ut nunc est *γ* ut] &[ut] *M* inqua *φ* quae] q, *R* q[e] *m u.* 6 *om. E1 add. E2* 6 Cum//// sectaretur *m* assectaretur *E(2)γσa* adsectaretur *DFMRλ'νgz* assentaretur *u* numquid *MRγm* num quid *DE(2)Fλ'νσa uz* nc̄ qd *g* occupo] occupa *g om. E(2)* 7 inquit] at ille[inquit] *u* hic[a] pluris ego[a] *M*

hoc' inquam 'mihi eris.' misere discedere quaerens
ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
dicere nescio quid puero, cum sudor ad imos
manaret talos. 'o te, Bolane, cerebri
felicem' aiebam tacitus, cum quidlibet ille
garriret, uicos, urbem laudaret. ut illi
nil respondebam, 'misere cupis' inquit 'abire;
iamdudum uideo. sed nil agis; usque tenebo.
persequar. hinc quo nunc iter est tibi?' 'nil opus est te
circumagi: quendam uolo uisere non tibi notum;
trans Tiberim longe cubat is prope Caesaris hortos.'
'nil habeo quod agam, et non sum piger: usque sequar te.'
demitto auriculas ut iniquae mentis asellus,
cum grauius dorso subiit onus. incipit ille:

8 S: misere] Ter. heaut. 190. 365, Andr. 520, ad. 522. 698  9 sq. S.: Mart. V 61, 3: nescio quid dominae teneram qui garrit in aurem  10 sq. 'sudor—talos' T: schol. Iuu. 10, 178  11 sq. S: Gregor. Naz. apol. de fuga 90: μακάριος οὗτος ἐμοὶ τοῦ θάρσους || Sil. II 570: felix, Murre, necis cerebri] cf. Lucil. II 191, 514 Marx  13 T: Charis. p. 96 K.: urbem et uicos laudabat  15 S: Plaut. rud. 996; Prop. III 30 (32) 19; Ou. am. III 4, 2; met. VIII 140: nil agis || Verg. Aen. V 384: usque teneri (in claus.)  16 S: Ter. Phorm. 551 sq.: quoquo hinc asportabitur terrarum, certum persequi aut perire  17 S: Iuu. 9, 81: quo te circumagas  18 'trans—cubat' T: Pseudacr. ad epist. II 2, 68 S: Plaut. cas. 37: in morbo cubat  20 sq. S: Tyrtaeus fr. 6, 1 p. 12 B.[4]: ὥσπερ ὄνοι μεγάλοις ἄχθεσι τειρόμενοι || Ou. met. VIII 634: iniqua mente ferendo || Venant. Fort. II 16, 41: iniqua mente rotatur || Ennod. CXLIII 4 p. 162 Vogel: pecudes quod censet mentis iniquae  21 S: Verg. ecl. 6, 26: incipit ipse (in claus.)

*Ω* = *DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z*  8 Hunc *Epr.* michi *g* discere *E* querens *E M R*1 *γ λ' ν m u z*  9 hocius *γ a. ras.* otius *EMmuz* c̄si^s^tere *M* (a supra)  11 Maneret *E R*1 Maneret *M* manabat *schol. Iuuen.* bolante *E* uolane *Pseudacr.* balane *σ g* *recte etiam Pph. Porph.* celebri *R*1 *ut uid.*  12 Fęlicē *u* aiebam *D M R γ corr. ν σ a g m u z Pph.* agebam *E F γ*1 *aut pr. λ'* quid lib& *E γ* quilib; *g* quidlibet *cett.*  13 uicos *D E R*1 *γ σ a m u z*2 ficos *F M ν g l z*1 *Charisius* fic^v^os *λ* ficos *R*  14 misere·///// cupis *R* inqt *ν* nquid *R*  15 Iamdudum *D R γ a u* Iam dudum *E M ν ψ*2 *g m z cum β' r* Nam dudū *ψ*1 Namdudumç *λ* Nā dudū *l* Iā du dū *φ* Iam uideo dudum *σ pr.* s& *γ* nihil *ξ z*1 nihil *M* usq//// *M*  16 Persequar *E M R γ σ a g m u* Prosequar *D F λ' ν z cum r* ( ) iter est] ē iter *E* ītē *M pr. aut* 1  17 quendam *D E F M λ' ν σ a g m* quemdam *γ u*  18 Tranſtyberim *γ* Transtibrē *E* tyberim *σ g* is] his *E γ pr. a*1 *om. M pr.* is *R* cesaris *ν σ g m u z* ce//saris *M corr. om. M pr.* ortos *γ* ortos *E ν*  19 Nihil *Pph.* quod] quid *D pr. E pr. λ corr. u y* sequar te] sequastę *D*1 sequartę *D*2  20 Dimitto *g m* inique *E R*1 *g m z* asellis *E*  21 Dū *ν* subit *m* subiid *γ pr.* honus *γ u z*

'si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
non Varium facies: nam quis me scribere pluris
aut citius possit uersus? quis membra mouere
mollius? inuideat quod et Hermogenes, ego canto.'
interpellandi locus hic erat: 'est tibi mater,
cognati, quis te *saluost opus?' 'haut mihi quisquam;
omnis composui.' 'felices! nunc ego resto.
confice! namque instat fatum mihi triste, Sabella
quod puero cecinit diuina mota anus urna:
hunc neque dira uenena nec hosticus auferet ensis
nec laterum dolor aut tussis nec tarda podagra;
garrulus hunc quando consumet cumque: loquaces,
si sapiat, uitet, simul atque adoleuerit aetas.'
uentum erat ad Vestae, quarta iam parte diei

---

22 **S**: Ou. met. XIIII 356: si modo me noui 24 sq. **S**: Lucr. IIII 787: mollia membra mouere 28 **S**: Pers. 3, 97: iam pridem hunc sepeli: tu restas || Mart. IIII 24, 1 sq.: omnes, quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas extulit 29 sq. est parodia Homeri Od. VIIII 507 sq. 30 **S**: Claud. cons. Stil. II 363 sq.: sollemnibus urnam commouet auspiciis 31 **S**: Diog. Laert. VII 23, 27: *τὸν δ' οὔτ' ἄρ χειμὼν κρυόεις οὔτ' ὄμβρος ἀπείρων, οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αὐτή* 32 **S**: Catull. 71, 2: aut si quem merito tarda podagra secat 34 **S**: Iuuencus III 405: si sapiat, nectat saxo sua colla molari || cf. Ou. rem. 477 || Verg. Aen. XII 438: mox cum matura adoleuerit aetas || Petron. carm. 39, 5: adoleuerit aetas 35 **S**: Verg. Aen. VI 45: uentum erat ad limen || Sedul. pasch. carm. III 129: uentum erat ad maesti lugentia culmina tecti || Ou. fast. III 13. 651; Lucan. VII 545; Stat. Theb. II 65; Auien. orb. terr. 457: parte diei (in claus.)

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) νσ (a) gmu (x) z* 22 non Viscum] nobiscū *g* *uis*cum *R* 23 Varium] uarum *Fλ' σ u z opp. Porph. Pseudacr.* faties *M* nā//quis *R* nam qui *g* me *om. γ pr.* pluris *R* plures *cett. Pph.* 24 Ac *ν* cicius *Eσgm* menbra *gmuz* 25 Mollis *R*1 26 Inter pellandi *MRλ'* Int̄ bellandi *E* 27 quis (qui*s*/// *R*) te saluo est *DFMRγλ'σgm* quis saluo ē (*om.* te) *E* quib; est saluo te *u* quis te saluo opus ē *ν*() haut *D a. ras. EMγνσ Pph.* haud *D p. ras. FRλ' muz cum a* aut *f* $^{h}$aut *g* 28 Omnis *DEMRgz cum ξ a c GLSβr Voss.* Omnes *Fλ'νσm cum f Pph.* composui *DFMνglmz Pph. cum a* composui *λ* conposui *ERγσu* 29 nanq; *m* factum *u pr.* m̀ fatū *g* m$^{i}$ triste fatum$^{a}$ *m* triste *om. g* sabilla *E* 30 cecinit puero *σ* puro *E* an*us*/// *R* 31 nec] neque *gm Pph.* aufere*t* *R* 32 aut] â in *g corr., g pr. non liquet* tusis *m* nec] ne *M pr. om. g* 33 cunq; *m* 34 uitet] uites$^{t}$ *γ* uitat *σ*1 *y* atque *om. u* *a*doleuerit *R* etas *Mm* 35 Vestū *E* ueste *M*1 *m* uestē *g*

praeterita, et casu tum respondere uadato
debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
'si me amas' inquit, 'paulum hic ades.' 'inteream, si
aut ualeo stare aut noui ciuilia iura:
et propero quo scis.' 'dubius sum, quid faciam' inquit,
'tene relinquam an rem.' 'me, sodes'. 'non faciam' ille,
et praecedere coepit. ego, ut contendere durum
cum uictore, sequor. 'Maecenas quomodo tecum?'
hinc repetit; 'paucorum hominum et mentis bene sanae;
nemo dexterius fortuna est usus. haberes
magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
hunc hominem uelles si tradere. dispeream, ni
summosses omnis.' 'non isto uiuimus illic,

---

38 S: 'si me amas' Ter. heaut. 1031; Cic. ad Quint. fr. II 10 extr.; ad Att. V 17, 5 39 S: Iuu. 2, 51 sq.: numquid . . . ciuilia iura nouimus 41 S: Auson. technop. 14, 151 p. 168 P.: imperium, litem, uenerem cur una notat res 42 sq. S: Plin. epist. VIII 14, 21: in spectaculis quibusdam sors aliquem seponit ac seruat, qui cum uictore contendat 44 S: Ter. eun. 408 sq: immo sic homost: perpaucorum hominum || Cic. fragm. de fato (apud Macrob. sat. III 16, 3 sq.): cum Scipio unum et alterum . . . inuitaturus uideretur, in aurem Pontius 'Scipio' inquit 'uide, quid agas: acupenser iste paucorum hominum est' 47 sqq. 'hunc—modo' T: Prisc. X 3, 16 47 sq. 'hunc—omnis' T: Prisc. VIIII 8, 41 47 S: hunc hominem = me] cf. Ter. heaut. 356; Lucil. II pr. 161, 428 Marx; Ou. met. XIIII 675; Caes. b. c. III 57, 1: tradere et commendare || Catull. 92, 2: Lesbia me, dispeream, nisi amat

---

*Ω* = *DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 36 Preterita *Eνσmuz* tum] dū *E* cū *ν* uadato *DEFMRγνσaglmuz* uedato *λ* uadatus *Pseudacr.*
∴ bat
37 Debeat *u* Dicebat *g* nisi qd *g* quid *u* //ni *R* nisi *m* ui *E* quod ni *etiam Pph.* 38 inquid *λ* hic ades] incades *E* interea *M*1 *γγ* 39 Aut . . . aut *DEMRγ pr. σagmz*2 *Pph.* Haud . . . haud *Fγ corr. λ'νa. ras. u pr. z*1 Ahaud . . . haud *λ* (A *minio picta*) ualcā *g m* iura] qura *aut* cura *M*1 40 quos *R* fatiam *M* inquid *λ* 41 an *DEFMRγλ'νσagm Pph.* aut *uβ'* sodes me *m* fatiam *M* 42 precedere *Rγσz* cepit *Em* cępit *Mνσgu* durum est *ν σ corr.* durum *cett. Pph.* d. *Pseudacr.* 43 sequar *γ pr. a* sequor *cett. Pph. Porph.* maecenas *DEFRνσl Pph.* mecęnas *γ* mecenas *Mλagmuz* tecum est *bfy* 44 pauc//or| *M* sane *E corr. aut*2 *Rgz* sine *E pr. aut*1 45 fo'tūe *g* 46 Magn//// *M* posses *u* possit *g* fere *λ* 47 hominū *E* uelles] uelle *R*1 ferres *u*() tradidere *R* tardere *E* dispereamni *R in ras.* 48 Summosses *DERγνσagmu Priscian. cons. zξ* Submosses *Fλ'* Sūmos res *M* omnis *ER*1 *γ a cum r*1 *L* omnes *DFMλ'νσgmuzξ Priscianus* uiuimus *Ω Priscianus* uiuitur *μ superscr.* ÷ mo, *Zulich. y*

quo tu rere, modo. domus hac nec purior *ullast
nec magis his aliena malis: nil mi officit, inquam,
ditior hic aut est quia doctior: est locus uni
cuique suus.' 'magnum narras, uix credibile.' 'atqui
sic habet.' 'accendis, quare cupiam magis illi
proxumus esse.' 'uelis tantummodo: quae tua uirtus,
expugnabis; et est qui uinci possit, eoque
difficilis aditus primos habet.' 'haut mihi dero:
muneribus seruos corrumpam; non, hodie si
exclusus fuero, desistam; tempora quaeram,
occurram in triuiis, deducam. nil sine magno
uita labore dedit mortalibus.' haec dum agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus et illum

---

50 **S**: inquam] parenthetice usurpari solet apud Lucretium 54 sq. **T**: Diomed. 1 p. 386 K.: modo uelis, quae tua uirtus. expugnabis 54 **S**: Cic. ad fam. V 20 extr.: q u a e t u a est suauitas 56 **T**: histor. miscell. ed. Eyssenhardt VII c. 17: Maecenas . . . diligebat . . . Vergilium Flaccumque poetas, rarus quidem ad ⟨recipiendas amicitias, ad⟩ retinendas constantissimus **S**: anthol. Lat. 632, 4: d i f f i c i l e m q u e a d i t u m p r i m o spectantibus offert 56 et 58 **S**: Verg. Aen. IIII 293 sq.: temptaturum a d i t u s et, quae mollissima fandi t e m p o r a ‖ 423: sola uiri mollis a d i t u s et t e m p o r a noras 59 sq. 'nil (Hieronymus: nihil) — mortalibus' **T**: Hieronym. epist. 58 **S**: Soph. El. 945: *ὅρα, πόνου τοι χωρὶς οὐδὲν εὐτυχεῖ* ‖ Phocylid. 162: *οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον* ‖ Epicharm. ap. Xen. mem. II 1, 20: *τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί* ‖ Hesiod. *ἔργα* 289: *τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν* ‖ Eurip. Erechth. fr. 364 N.: *ἐκ τῶν πόνων τοι τἀγάθ' αὔξεται βροτοῖς* ‖ Pind. Ol. 5, 34: *αἰεὶ δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνος*

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) ν σ (a) g m u (x) z* 49 nec] ne *γy* ne[c] *λ φ ι m u* purior] pulchrior *S* ulla] illa *u* est *om. Rb* et 2 *codd. Bersmanni* 50 nec] Ne[c] *u* //nil *l* nil *a cett. Pseudacr.* () mi *Dp. ras. E M R γ ν σ φ p. ras. a Pseudacr.* mihi *D a. ras. F λ' u corr. z om. g m u pr.* () inquam] umquam *σ pr. u* () 51 Dicior *D λ σ g m* hic aut] aut hic *u* (*et in marg.* hic) aut] haud *Fλ'* 52 su[v]//s *γ corr.* suis *γ pr.* suus *cett.* credile *m* atqui *D E M γ ν σ a m u z 2* atq*ui* *R* atque *Fλ' g z 1* atquin *v w* *u.* 53 *om. D pr.* 53 [h]ab& *λ* 54 Proxumus *F R 1 ut uid. λ 1* Proxim*us* *R* Proximus *cett. λ p. ras. a* uel*is* *R* uelit *g* quae] que *R 1 λ* 55 Expugnabit *σ pr.* Expugnabilis *Mg* poss[i]et *M* eoq// *D* eo[qd]eoq; *u* eo quod *y* 56 Difficilis *D pr. E F M R 1 γ λ' a cum G L S 1 r f c Zulich.* Difficili *g* Difficiles *D corr. σ m u z* Difficeles *ν* primos aditus *D* haut *E M ν* haud *cett. a* dero *R 1 g* deero *a cett.* 57 seruos *om. E pr.* 58 tempora *E* tempor[a]e *u* queram *M γ g m z* 59 Occurrã *g maiore littera initiali ut in nouo sermone* in *om. g* nil *R* 60 hec *E M R 1 g m* ait *f* () ecce *λ* 61 aristcius *g m* aristhius *u* et] ad *R* et *aut* at *g*

qui pulchre nosset. consistimus. ‘unde uenis?’ et
‘quo tendis?’ rogat et respondet. uellere coepi
et pressare manu lentissima bracchia, nutans,
distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus
ridens dissimulare: meum iecur urere bilis.
‘certe nescio quid secreto uelle loqui te
aiebas mecum.’ ‘memini bene, sed meliore
tempore dicam. hodie tricensima sabbata. uin tu
curtis Iudaeis oppedere?’ ‘nulla mihi’ inquam
‘*religiost.’ ‘at mi: sum paulo infirmior, unus
multorum. ignosces; alias loquar.’ huncine solem
tam nigrum surrexe mihi! fugit improbus ac me
sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
aduersarius et ‘quo tu turpissime?’ magna

62 **S**: Cic. epi. X 28, 1: Lepidum enim pulchre noram 64 **S**: Rutil. Namat. I 248: bracchia lenta 68 sq. **S**: Cic. ad Att. X 7, 1: meliore tempore 69 **S**: Commod. instr. I 40, 3: et sabbata uestra spernit et tricesimas ... resecuit ... de lege 69 sqq. ‘uin—est’ **T**: Prisc. X 4, 23 70 **S**: Pers. 5, 184: labra moues (cf. epist. I 16, 60) tacitus recutitaque sabbata palles || Apoll. Sid. carm. XXII 201: recutitorum primordia Iudaeorum || Mart. VII 30, 5: recutitorum .. inguina Iudaeorum oppedere] cf. Aristoph. Plut. 618, nubes 293 71 sq. **S**: Lucian. somn. 9: *τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς* || Lucil. II p. 167, 448 Marx: unus de multis || Cic. (Tusc. Brut. offic.): unus e multis 75 **S**: turpissime] *ὦ μιαρώτατε*

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 62 pulchrę *φ* pulcre *u* uenis et *D corr. E M R corr. γ λ' corr. ν σ φ corr. a m u z corr. Pph.* uenisset *D pr. F R pr. λ' g z a. corr.* 63 tendit *F λ' z1 opp. Pph.* respondit *σ pr. μ Pph.* respondet *σ corr. cett.* cępit *u* cępi *M σ m* cepi *ν g* 64 prensare *γ ν a1 m* pensare *E M σ* pressare *D R ψ u z Pph. Porph.* p̄ssare *g l cum a2* pręssare *λ φ ()* manu] matu *λ ante corr.* lentissima *R* lęntissima *σ* bracchia *Pph. Porph.* brachia *Ω a* nutans] mutans *E* 65 occultos *M* male *R* 66 Ridem *E1* bilis] bellis *F R1 λ' z a. corr.* 67 uelli *R1* 68 set *γ* meliore *D E M R1 γ σ a u* meliori *F R2 λ' ν g m z* 69 hodie *om. g m* tricensima *R* tricessima *l a. ras.* tricesima *D E F M γ λ ν σ a g m z Pph.* trigesima *u y* uintu *D γ ν l (f)* uin tu *F M λ σ g m cum a Pph.* *uin tu E* uentu *R1* 70 iudaeis *F M R γ* iudeis *D E λ ν σ g l m u z* oppedere] opponere *E pr. u* obponere *Prisciani cod. R1* opperiere *g* mi *γ p. ras. σ* 71 Religio *E M R1 γ λ σ1 a m z cum β'* Relligio *D F R2 ν σ2 l u cum r* Riligio *g* *cf. Epil.; scriptura rell. grammaticis deberi uidetur* est *om. g* at] aut *E1* mi *γ p. ras. σ m p. ras.* michi *g* mihi *cett. a Pph.* 72 ignoscis *ν* huncine *E F σ l m Pseudacr. in interpret.* hunccine *D M γ λ ν a g u z cum r Pph.* hunc me *R a. ras.* 73 Iā *ν* surrexēs *λ* surrexisse *M* michi *g* fugit] figit *R* fingit *E* improbus *D γ λ' g m u z cum r Pseudacr.* inprobus *E F M R ν σ cum a β* ac me] ame *γ* 74 liquit *σ* ueni *g* ouius *R1* 75 tu *om. u pr. z1 et β' opp. Pph.* turpissime *R*

inclamat uoce, et 'licet antestari?' ego uero
oppono auriculam. rapit in ius: clamor utrimque,
undique concursus. sic me seruauit Apollo.

---

## X.

[Lucili, quam sis mendosus, teste Catone
defensore tuo peruincam, qui male factos
emendare parat uersus, hoc lenius ille,
quo melior uir est, longe subtilior illo,
qui multum puer et loris et funibus udis
exoratus, ut esset opem qui ferre poetis
antiquis posset contra fastidia nostra,
grammaticorum equitum doctissimus. ut redeam illuc:]

Nempe incomposito dixi pede currere uersus

---

76 'licet antestari' **T**: Eutychis art. II 15 p. 484 K. **S**: Plaut. Curc. 621: l i c e t [te] a n t e s t a r i? || Lucr. III 952: non merito i n c l a m e t magis et u o c e increpet acri 77 **S**: Plaut. Poen. 1336: r a p i m u s i n i u s || cf. rud. 859 78 'sic—Apollo' **T**: schol. Iuu. 1, 128 **S**: Claud. carm. min. III 4: s i c m e meus implet A p o l l o || Hom. Il. XX 443 sq.: *τὸν δ' ἐξήρπαξεν Ἀπόλλων ῥεῖα μάλ' ὥς τε θεός, ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ* || III 380: *τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη*, qui Homeri locus a Lucilio quoque adhibetur (VI 231 Marx)

I 10. 1 **S**: exordium ap. Persium Horati imitatorem s. 3, 1: 'nempe hoc adsidue e. q. s.' eidem s. 5, 1 Horatiani sermonis I 3 exordium ante oculos uersatum esse arbitramur 1—3 **T**: Hieronym. epist. 84: mordetur

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 76 Inclamat *D E F M R γ λ' σ1 a g m cum r* Exclamat *ν u z cum β' r uar.* antestare *R* 77 Oppo *E* Obpono *ν* Opponc (no) *M pr.* Oppono *a cett. Pph.* auricula *g1* utrimque] utrumque *E γ* 78 Vmdiq. *u* Vundiq. *D* seruabit *schol. Iuuen.* apollo *R*

I 10. EGLOGA · XI · *F λ u z Porph.* SATYRA · XI · *Paris. n* AD MALEDICTIONEM (MALEDICTIONE *a f* MALEDICTVM *σ*) LVCILII (LOC: *r*) RESPONDET (RESPONDIT *r*) *E M γ σ a f r y inscriptione carent D R ν g l m* [1—8 'Lucili—illuc' (*uersus interpolati*) *hi octo uersus spurii leguntur in F λ' β'' (β f h) μ b2 marg. n p q v' (v w) Paris.* 7977. 8212. 10401 *Petropolit., omittuntur in D E M R γ ν σ a g m u z G L S α b1 r s Regin. Argentorat. III Harleiano* 2699 *Burneiano* 179 *et permultis aliis. continuantur aut antecedenti sermoni (β' μ n p) aut quasi sermonis decimi exordium exhibentur (F λ'). uetustiores scholiastae ad unum omnes: Porphyrio, Pseudacr. schol. Γ de satis obscuris octo uersibus tacent. Ficti esse uidentur non ante saeculum quartum, uid. Epileg. p. 504—506.* (). *De uaria lectione uide Holderi adnotationem accuratissimam et locupletissimam in editione prima* 83—85] 1 incomposito *D E M R γ σ ψ a g l m u z Pph. Ac.* inconposito *λ ν φ* ////uersus *R*

Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
urbem defricuit, charta laudatur eadem.
nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera: nam sic
et Laberi mimos ut pulchra poemata mirer.
ergo non satis est risu diducere rictum
auditoris; et est quaedam tamen hic quoque uirtus:
est breuitate opus, ut currat sententia neu se
impediat uerbis lassas onerantibus auris,
et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso,
defendente uicem modo rhetoris atque poetae,
interdum urbani, parcentis uiribus atque
extenuantis eas consulto. ridiculum acri
fortius et melius magnas plerumque secat res.

---

et Lucilius, quod incomposito currat pede et tamen sales eius leposque laudantur **2 S**: Lactant. de fals. rel. 18, 4: quis tam stulte ineptus est? **3** sq. 'quod (quae B) — defricuit' **T**: Consentius p. 348 K. **3 S**: Auson. prof. 1, 31 P. p. 49: sale multo (in claus.) **4 S**: Pers. 1, 114: secuit Lucilius urbem **7 S**: Iuu. 10, 230: diducere rictum (in claus.) || Quintil. inst. I 11, 9: obseruandum erit etiam, ut recta sit facies dicentis, ne labra distorqueantur, ne immodicus hiatus rictum discindat **11** cf. Cic. Brut. 30, 113: in tristi et seuero genere dicendi || Lucil. XXX 1014 Marx: tristibus dictis **14** sq. 'ridiculum—res' **T**: Porphyr. ad u. 17; floril. Nostrad. 188 **15 S**: Cic. de or. II 58, 236: odiosasque res saepe . . . ioco risuque dissoluit (orator) || Quintil. inst. VI 3, 9: (risus) rerum . . . saepe . . . maximarum momenta uertit, ut cum odium iramque frequentissime frangat

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) νσ (a) gmu (x) z* 2 Lucilii *Mνuz* lucilii *ν a. ras. u z* fauctor *z1* inepti est *R1 m z1 cum β' r1 y* inepte est *cett. a R2 z2* inepte/// ẽ *ν* 3 fateatur *R* at] ad *D pr.* ac *l* 4 carta *σgm* karta *ν* 5 Nec hoc tribuens tamen *M* caetera *Dγνσa* nam *D1 E1 R cum c1 h1 Pph. Pseudacr.* num *D2 E2 F Mγλ'νσamz* nec *uy* n̄ *gy* 6
*mimos*
minos *E* pulcra *u* 7 risu *R* diducere] deducere *D corr. F λ' u z* rectum *R1 g* 8 quedam *λσm* hec *u* 9 ut currat sententia neu se] est modo tristi. saepe iocoso. *D pr.*
*r* t
curat *E* curras *u* sentencia *λνg* *u.* 10 *sq. om. D1* 10 Impediat *D(2) Mγνσφagmuz* Inpediat *Eλψ* Inpediat *R* honerantibus *Fλ'z* honerantib, *D(2)* auris *R1* aures *cett. R2 a* 11 sepe *D(2) Eγλνσgmz* iocoso *R* *u.* 12 *om. R1 et L1, ante u.* 11 *ponit ν*
c
12 Defendente *λ* rethoris *EMγνσgmu* poete *E cons. g* 13 urbane *Fl1* urbem *R1* 14 Extennuantis *λ*
n
Extenuatis *R φ1* Extenuatis *DMψ* acre *g* 15 Forcius *λg* et] ac *y Porph. ad u.* 17 *opp. Pph. ad u.* 14—15

illi, scripta quibus comoedia prisca uiris est,
hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes umquam legit, neque simius iste
nil praeter Caluom et doctus cantare Catullum.
'at magnum fecit, quod uerbis Graeca Latinis
miscuit.' o seri studiorum, quine putetis
difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
contigit? 'at sermo lingua concinnus utraque
suauior, ut Chio nota si commixta *Falernist.'
cum uersus facias, te ipsum percontor, an et cum
dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?
scilicet oblitus patriaeque patrisque Latini,

18 simius] gloss. γ ad u. 79: quem supra ait simium **S**: Aristoph. ran. 707: *ὁ πίθηκος οὗτος . . . Κλειγένης ὁ μικρός* ‖ Aristot. poet. 26, 4: *ὡς λίαν γὰρ ὑπερβάλλοντα πίθηκον ὁ Μιννίσκος τὸν Καλλιππίδην ἐκάλει* 20 sq. 'at—miscuit' **T**: Iulius Rufinianus de fig. sent. et eloc. § 6 p. 39 sq. Halm 20 **S**: Cic. or. 30, 105: m a g n u m f e c i s s e m u s ‖ in Verr. II 3, 42: 20—24 Pseudacr. ad s. I 10, 66: idest: et quamuis Greca carmina Lucilius Latinis primus admiscuerit, quod superius deprehendit 21 sqq. 'o—contigit' **T**: Prisc. XVI 2, 12 21 **S**: seri studiorum] *ὀψιμαθεῖς*: Plat. de rep. III p. 409 B: *ὀψιμαθὴς τῆς ἀδικίας* ‖ Theophr. char. 27: *περὶ ὀψιμαθίας* ‖ Cic. epi. VIIII 20, 2: *ὀψιμαθεῖς* . . . homines scis quam insolentes sint ‖ Sil. It. III 255: consilio uiridis sed belli serus Ilertes ‖ Gell. XI 7: est adeo id uitium plerumque serae eruditionis, quam Graeci *ὀψιμαθίαν* appellant, ut e. q. s. 23 sq. **S**: Auson. epist. 18, 28—31 P. p. 244: quique sacri lacerum collegit corpus Homeri quique n o t a s spuriis u e r s i b u s apposuit: Cecropiae commune decus Latiaeque Camenae, solus qui C h i u m m i s c e t et Ammineum 24 **S**: Tibull. II 1, 27 sq.: nunc mihi fumosos ueteris proferte F a l e r n o s consulis et C h i o soluite uincla cado 25 **S**: Mart. VIII 20, 1: c u m f a c i a s u e r s u s 27 **S**: Verg. Aen. VII 92: pater . . . Latinus ‖ item XI 469 ‖

*Ω* = *DEFMRγλ′ (λl) νσ (a) gmu (x) z* 16 Illis *γ* comodia *γ* comedia *D EMνσgmuz* 17 stabat *g* imitaNdi *ν* quos] quas *γ1* 18 Hermogenus *R* Hermogines *σ* unquam *Eagm* umquam *cett.* simius] putidus *R* simus *γpr.* 19 preter *νσ* caluom *Fλ′* caluum *cett.* doctus *σy* et doctus *cett.* edoctus *a* catulum *R1* catillum *R2* 20 Et *ν* Vt *g* gręca *FRPph.* ḡca *l* greca *DEMγλνσagmuz* 21 o s//cri *γ* o sęri *Mν* o *sa*eri *R* quine *FMRγλ′ amu Pph. Porph.* qui ne *Dνσz Priscianus* () qui. ne *E* q̄d ne *g* putetis *DEFMRγλ′ ν2 σ g pr. m z cum a r Pph. Porph. Priscianus* putatis *ν1 g corr. u* 22 Dificile *E* rodio *νσmu* phitoleonti *σu* pitho leonti *E Rz* pitho leonti *m* pytho leonti *g* 23 at] ac *g* lingua utraque concinnus *M* concinus *λ* 24 ut *DEMγσψ2 a g l2 m u cum β′ r Pph. Pseudacr.* ut *R* et *Fλ′νz* commista *λpr.* conmissa *R* cōmissa *g* falernist *R1 ut uid.* falerni est *cett. R2* 25 te ipsum] ip̄m *g* pconctor *E* et cum] ecum *E pr.* ectum *R1* tecum *g* 26 Dura//ū *u* sit] et sic *g* petilli *DFλ′νσgmuz Pph.* petelli *EMRγ* 27 patrieque *σgm* patriaeque patrisque] patrię patriiq; *u* patrieq patrisq; *σ u2 uar.* latini *DEMγνσφ corr. a g m u z2* latin *F u2 uar. z1* latine *R1 λ′* ()

cum Pedius causas exudet Publicola atque
Corvinus, patriis intermiscere petita
uerba foris malis, Canusini more bilinguis?
atque ego cum Graecos facerem, natus mare citra,
uersiculos, uetuit me tali uoce Quirinus,
post mediam noctem uisus, cum somnia uera:
'in siluam non ligna feras insanius ac si
magnas Graecorum malis implere cateruas'.
turgidus Alpinus iugulat dum Memnona dumque
defingit Rheni luteum caput, haec ego ludo,
quae neque in aede sonent certantia iudice Tarpa,

---

Sall. Cat. 6. 52, Iug. 87: patria parentesque **30 S**: bilinguis] huius modi populos *διγλώττους καὶ μιγάδας* uocat Dio Chrys. or. 53 p. 277 R. || Lucil. II p. 356, 1124 Marx **33 S**: Hom. Od. IIII 841: *ὥς οἱ ἐναργὲς ὄνειρον ἐπέσσυτο νυκτὸς ἀμολγῷ* || Mosch. 2, 1 sqq.: *Εὐρώπῃ ποτὲ Κύπρις ἐπὶ γλυκὺν ἧκεν ὄνειρον, νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσταται, ἔγγυθι δ' ἠώς· ὕπνος ὅτε γλυκίων μέλιτος βλεφάροισιν ἐφίζων, λυσιμελής, πεδάᾳ μαλακῷ κατὰ φάεα δεσμῷ· εὖτε καὶ ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων* || Ou. her. 18 (19), 195 sq.: sub aurora iam dormitante lucerna, somnia quo cerni tempore uera solent || (Tibull.) III 4, 1: nec sint insomnia uera **34** 'in siluam ne ligna feras' **T**: praef. s. Eusebii (Hieronymi) in librum psalmorum [Vall. VIIII 1157]; Hieronymus adu. Pelag. 3, 19; idem Sophronio epist. 134; Petrus Cluniacensis epist. II 12: et quamuis secundum uulgare prouerbium stolidissimum uídeatur humeris ligna ad siluam deferre || Hieronymus adu. Rufinum 1, 17: ne ueteri prouerbio sus Mineruam docere uidear et in siluam ligna portare || Apoll. Sid. ep. 7, 3: hac enim fronte possemus fluminibus aquas, siluis ligna transmittere **37** 'defingit' **T**: Philoxenus (prodrom. corpor. gloss. p. 189 L.): diffingit

---

*Ω = D E F M R γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **28** Com (v) *R* pedib, *E1* exudet *D corr. E M R1 γ ν σ a z* exsudet *D pr. F R2 λ' g u Pph.* ex sudet *m* poblicola *R* publicula *a1* publicola *a2 cett. Pph. Porph. Pseudacr.* **29** patris *R1 aut pr.* patri(is)s *g* **30** Ụerb//a *M* malles *u pr.* malet *R* canusin *R1* more] mere *E* **31** Atque *Ω* Atqui *z2* graecos *R cum Regin.* ḡcos *a l y* grecos *cett.* ego *om. M pr.* facere *M1* natus]& *M1* **32** uetuit] monuit *g* **33** uisus noctem *σ* sonnia *u* **34** siluas *D* silua *R1* siluam (m *in ras.*) *m* ligni (a) *φ* lingua *σ g l r y* ligna *cett.* *σ superscr.* feres *σ* //insanius *λ* ac si] acri *R1* **35** gręcoʀ/ *ψ* ḡcorum *l* crecoʀ/ *E* grecorum *D M R γ λ ν σ φ a g m u z* inplere *σ* implere *cett. a* **36** memnona *D E F λ' ν g Pph. Porph. Pseudacr. in interpret.* menona *γ* me*nnona*//// *R* mennona *a u z β' r* me(n),nona *M* men(n),ona *m* memona *σ* **37** Defingit *D M ν* Deffingit *β' r pr.* Defindit *E y* Diffingit *F λ' g m u r corr.* Difingit *R2 γ σ a* Difigit *R1* diffinget *Pph.* diffingat *Porph.* Diffindit *z* reni *z* lutulentū *g* capud *E* caput haec] p^t hoc *g z1* hęc *ψ* hec *D M λ ν2 z2* hoc *E1 ν1 g* haec *cett. Pph.* ego *om. M pr.* **38** Que *M g m* ede *R ν g m u* sonant *φ pr.* certancia *λ σ* cortancita *g* Tarpa] carā *g*

nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
arguta meretrice potes Dauoque Chremeta
eludente senem comis garrire libellos
unus uiuorum, Fundani; Pollio regum
facta canit pede ter percusso; forte epos acer,
ut nemo, Varius ducit; molle atque facetum
Vergilio adnuerunt gaudentes rure Camenae.
hoc erat, experto frustra Varrone Atacino
atque quibusdam aliis melius quod scribere possem,
inuentore minor; neque ego illi detrahere ausim
haerentem capiti cum multa laude coronam.
at dixi fluere hunc lutulentum, saepe ferentem

---

**39 S**: Sil. VII 393: iterum atque iterum **40 sq. S**: Manil. V 472 (466) sqq.: comica componet laetis spectacula ludis, ardentis iuuenes raptasque in amore puellas e l u s o s q u e s e n e s agilesque per omnia seruos **43 S**: Calpurn. ecl. 4, 128 sq.: seu cantare iuuat seu t e r p e d e laeta f e r i r e carmina **44 S**: Ou. trist. I 11, 17 sq.: tamen ipse trementi c a r m i n a d u c e b a m qualiacumque manu 'Varius—facetum' **T**: Seruius ad Verg. ecl. 9, 35 **44 sq.** cf. Quiutil. instit. VI 3, 20: neque enim diceret Horatius f a c e t u m carminis genus natura concessum esse V e r g i l i o **49 S**: Lucr. VI 95: te duce ut insigni capiam c u m l a u d e c o r o n a m || carm. epigr. 712, 16: fruitur c u m l a u d e c o r o n a m **50 S**: cf. adn. serm. I 4, 11

---

*Ω* = *D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **39** Neṭ (c) *λ* rideant *m* atque *om. M*1 ac *add. M*2 spectanda *D E*2 *M R*2 *γ ν σ a l*2 *m uar. cum β′ r* spectata *F R*1 *λ′ m u z* spectantia *E*1 spectatq; *g* theathris *σ* **40** potest *F R*1 *λ′* potens *φ*2 *m Pph.* putes *E pr.* daoq. *R*1 chremata *R* crhemeta *u* cremeta *g* **41** eludente] Et ludent *E*1 senim *R*1 sen͡ạ (e) *g* carrire *R*1 labellos *D pr. aut*1 **42** unus] Elu *ψ*1 (*uolebat* Eludente) E Vn̄us *ψ* uiuoṇum (r) *ψ* uiroʀ, *ν* fundani uiuorū *m* **43** Fata *g cum q pr.* cani *R*1 epos acer] eo sacer *g* () **44** nemo *E* (neme *E*1) uarius *D E M R γ ν σ a g m z Porph. Pseudacr.* uarus *F λ′ u* () ducit *D*1 *E M γ ν a m* ducit (i) *R* dicit *σ g* ductu *F λ l uar. u z* dictu *l* dıc̄tū *D* () mole *ψ* **45** Vergilio *R*1 *cum L pr. Regin.* Virgilio *cett. R*2 *a Pseudacr.* () adnuerunt *M R z cum h n*1 *q v* adnumerunt *E* annuerunt *g* annuerint *D u* adnuerint *F λ′ ν* annuerant *γ σ a m* adnuerant *z* () camene *E g m* **46** exptū *m* uarone *γ g* **47** possem] possim *F R*1 *λ′ z* **48** *ego ψ* illi *om. λ*1 *ψ pr. u opp. Pseudacr.* ausi *M*1 *g* aus//i//m *R* ausum *σ ante corr.* **49** Haerentem *M R ψ* Herentem *cett. a* capite *γ*1 *ut uid.* cum multa *Ω a* cumula *R*1 cumulata *F uar. y* **50** At *D corr. E*2 *M R*2 *γ ν φ ψ*2 *a g m u z Pph.* Ad *D pr. E*1 *R*1 *σ pr.* Et *λ′ ψ*1 dixi *R* dixi// *u* dixti *coni. Ritter* lutulentē *E*1 s//epe *R*1 s//ępe *R*2 sepe *E M γ λ ν g m z* fęrentē *M* ferentum *λ pr.*

plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
non ridet uersus Enni grauitate minores,
cum de se loquitur non ut maiore reprensis?
quid uetat et nosmet Lucili scripta legentis
quaerere, num illius, num rerum dura negarit
uersiculos natura magis factos et euntis
mollius ac siquis pedibus quid claudere senis,
hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
ante cibum uersus, totidem cenatus? Etrusci
quale fuit Cassi rapido feruentius amni
ingenium, capsis quem fama est esse librisque
ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,

---

51 S: Cornific. III 2: Karthago tollenda an relinquenda uideatur 53 cf. Gell. XVII 21, 49: neque magno interuallo postea Q. Ennius et iuxta Caecilius et Terentius et subinde Pacuuius et Pacuuio iam sene Accius clariorque tunc in poematis eorum obtrectandis Lucilius fuit 54 T: Seruius ad Aen. XI 602 S: Lucil. II p. 376, 1190 Marx 56 S: cf. serm. I 1, 25 58 S: Cic. de or. III 48, 184: orationem, quae quidem est polita, atque facta quodam modo || Brut. 8, 30: adcurata et facta quodam modo oratio || Aristot. rhet. 3, 2 || Longin. 8: *πεποιημένην λέξιν καὶ τροπικήν* || Demetr. Phal. 28: *ἁπλοῦν καὶ ἀποίητον βούλεται εἶναι τὸ πάθος* 58 sq. S: Mart. XI 90, 1 sq.: carmina nulla probas molli quae limite currunt, sed quae per salebras altaque saxa ruunt 62 S: Sen. Med. 414: rapidus amnis

---

*Ω = D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 51 quidæm *λ* quidā (e suprascr.) *g* relinquendis age] r'linquēs agé *g* age] ego *ν* quaeso *F l u z* queso *λ pr. cum β pr.* quaero *D E R1 γ ν σ a Pph.* quero *M λ corr. g m cum β corr.* 52 nichil *g u* repndis *M σ y* reprehendis *cett. a* omero *E* 53 Nihil *E* traici *E* tragicis *u* motat licilius *E* acci *D E M R1 γ σ a g m Porph.* accii *F R2 λ′ u z* acti *ν* 54 ennii *R2 g l u z* gra=uitate *m* minoris *g y* (*Argent.* III *Regin. c s*) minores *cett. cum a Pph.* 55 *se R* reprensis *D E M R γ ν σ φ a m z* reprehensis *λ′ ψ u Pph.* rephensis *λ* 56 nosmet] nosinet *M* nos *R1* lucilii *g m u z* luciliï *R* lucilli *ν* legentis *R1 cum Wolfenb.* III legentes *cett. a* 57 Querere *E γ ν g m z* 58 factos] facto*s R* altos *g* et *om. E* euntis *D pr. M R γ a cum r pr. G μ Pseudacr.* uentis (e suprascr.) *E* euntes *D corr. cett.* 59 ac *D E F M R λ′ ν σ a g m z* at *u* & *γ* () quid] qui*d R* quo *z2* qui *z1* () senes *g* 61 Anne *g* cybum *z* uersos *g* caenatus *D F ν l* cenatus *a cett.* 62 crassi *φ* cassis *z a. ras.* feruemius *g* feruentuus *E* fruentius *R1* anni *u* amne *σ* 63 Ingeniom (v suprascr.) *γ* capsis *R* quem] quẽ *D* ẽẽ *M* 64 propiis *R1* *lucilius inquā φ* inquam] in quā *M* im *g u*

comis et urbanus, fuerit limatior idem
quam rudis et Graecis intacti carminis auctor
quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
si foret hoc nostrum fato delapsus in aeu*o*m,
detereret sibi multa, recideret omne quod ultra
perfectum traheretur, et in uersu faciendo
saepe caput scaberet, uiuos et roderet unguis.
saepe stilum uertas, iterum quae digna legi sint
scripturus, neque te ut miretur turba labores,
contentus paucis lectoribus. an tua demens
uilibus in ludis dictari carmina malis?
non ego: nam satis est equitem mihi plaudere, ut audax,

---

66 **S**: Stat. s. I 2, 238: intactum dicere carmen || Iuu. 11, 100: tunc rudis et Graias mirari nescius artes 69 **S**: Tac. hist. II 76: si quid ardoris ac ferociae miles habuit, . . . deteritur 71 **T**: schol. Pers. 1, 106; Eutychis ars II 1 p. 467 K. **S**: Lucil. XXVIIII 882 sq. Marx: hic me ubi uidet, subblanditur ⟨fur⟩, palpatur, caput scabit, pedes legit || Varr. fr. p. 261: scabens caput nouo partu poetico || Pers. 5, 162 sq.: unguem adrodens || Apoll. Sidon. carm. 2, 170: arroso quicquid sapit ungue Cleanthes || Lucian. dial. deor. 22, 1: δακὼν τὸν δάκτυλον 72 sq. 'saepe—scripturus' **T**: Hieronym. comment. in ecclesiasten c. 2 72 'saepe—uertas' **T**: Pompeii commentum ap. Keil. V 1 p. 109 **S**: Cic. in Verr. act. 2 lib. II 41, 101: uertit stilum || Hieronym. epist. ad Rufinum 74, 6: quia in altero saepe stilum uertimus, iterum quae legi digna sint scripturi || idem in Amos. prol. lib. III: ut, quod alii stilum saepe uertendo non audent scribere || Cic. Brut. 18, 71: nam et Odyssia Latina est sic tamquam opus aliquod Daedali et Liuianae fabulae non satis dignae, quae iterum legantur 73—76 **S**: Prop. II 3, 13 (III 4, 13) sq.: haec ubi contigerint, populi confusa ualeto fabula; nam domina iudice tutus ero || Verg. catal. 9 (11), 64 Ribb.: hoc satis est, pingui nil mihi cum populo 75 **S**: Pers. 1, 29 sq.: ten cirratorum centum dictata fuisse pro nihilo pendas?

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* *u.* 65 *om.* *φ*1 *opp. Pseudacr.*

65 urbanis *Fλ′z*1 l≡imatior (i *suprascr.*) *M* limator *ψ* limacior *g m* 66 ru*dis R* graecis *R Pph.* grecis *cett.* 67 set *γ* 68 facto *E* dilatus *σgm* dilapsus *R* dilapsus *cett. a* ( ) delapsus *y* (3 *Bland.*) euum *λgmu* aeuum *cett.* 69 D&errer& *E* reciderit *R*1 qđ *R* *u.* 71 *om.* *φ*1 71 Sepe *EMgmz* capu‡ (t *suprascr.*) *E* tapud (c *suprascr.*) *M* scabar& *E* scaperet *R*2 foderet *g* scalperet *f uar. Pph.* roderet] cogeret *g* unguis *D pr. E R*1 *γ a r Paris.* 7979 (*Colbertius*) ungi *aut* unge *M*1 ungues *M*2 *cett. Pph. schol. Pers. Eutych.* 72 Sepe *νgm* stılum] illū *g* uertas] ûtasse *g* quae] q. *E* q, *R* que *Mm* legissint *M a. ras. γ a. ras.* legissent *R*1 *u*1 sint] sunt *m* 74 demens] clemens *E pr. M* 75 uilibus] Milibus *λ′ψ* in ludis] illudis (N *suprascr.*) *γ* 76 nam] n̄ *u* equitem] equidē *E om. D pr.* mihi] mi *R*1 *om. u*

contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
men moueat cimex Pantilius, aut cruciet quod
uellicet absentem Demetrius aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conuiua Tigelli?
Plotius et Varius, Maecenas Vergiliusque,
Valgius et probet haec Octauius optimus atque
Fuscus et haec utinam Viscorum laudet uterque.
ambitione relegata te dicere possum,
Pollio, te, Messalla, tuo cum fratre, simulque
uos, Bibul*e* et Serui, simul his te, candide Furni,
compluris alios, doctos ego quos et amicos
prudens praetereo: quibus haec, sint qualiacumque,
adridere uelim, doliturus, si placeant spe

---

77 'explosa—dixit' T: Seruius ad ecl. 10, 6  78 S: Pers. 1, 88: men moueat || Antiphan. in anth. Pal. XI 322, 6: *εἰρώνων λαθροδάκναι κόριες* (grammatici) || Philostr. uit. sophist. II 10, 3: *ἐκαρτέρει* (Hadrianus sophista) *τὰ ἐξ αὐτοῦ πάντα, δήγματα κόρεων τὰς ἐκ τῶν τοιούτων λοιδορίας καλῶν* 79 'uellicet—Demetrius' T: Eutychis ars II 2 p. 109 K.  88 sq. S: Stat. s. II praef. fin.: haec qualiacumque sunt, melior carissime, si tibi non displicuerint || Sueton. Aug. 87: hortatur ferenda esse praesentia, qualiacumque sint  Iuu. 15, 49: qualiacumque (in claus.)

---

*Ω = DEFMRγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z*  77 Contemp*t*is *R*  Conteuptis *u*  expulsa *gm*  ar*bus* cula *M*  arbustula *Egm*  arbuscula *cett. a Pph. Porph.*
ł ci
*Seruius*  dicit *M*  78 cimex *in ras. γ*  *c*imex *a*  cumex *u*  cimes *g*  pontilius *m*  potillus *g*  crucit& *E*  crucit *R1*  crutiet *z*  79 Vel licet *z*  80 Fanius *g*  hermo*g*enes *R1*  hermoginis *σ*  ermocenis *E*  ledat *Evσgmuz*  lęuat *R1*  c̄uia *E*  tegelli *E*  tigilli *gy*  *u.* 81 *om. D pr.*  81 Plotius *FMRγλ′uz cum a*  Plocius *DEνσgm*  uarius *DEMRγνσgm cum a*  uarus *Fλ′uz(β′r)*  maecenas *Rl*  męcęnas *φ*  mecęnas *γψ*  mecenas *DEMλνσgmuz cum a*  uergilius *R1*  uirgilius *cett. R2 a*  *u.* 82 *post u.* 83 *pon. gm cum L*  82 hec *Mλgm om. u*  hoctauius *γ*  octauus *M*  83 hec *Mm*  h^c *g*
s
utinam] uninã *E*  ficorum *σ*  laudat *F pr. g*  84 Ambicione *DFλσgm*  relegat*a* *te R*  85 Pollo *E*  Pollio *R*  Pollio *cett. Pseudacr. in interpret.*  messalla *FRλ*  messala *cett. cum a*  tuo cum] uocū *g*  fra*t*re *E*  (fracte *E1*)  86 bibuli *Ω*  Bibule *Muretus*  et *om. σ pr.*  serui *DEMRγνσgl1muz1 cum a*  seruii *Fλl2z2*  & simul *z*  his te] iste *Ey*  87 Compluris *R1 cum c*  Cū≡plures *ν*  Complures *DMR2γσagm*  Conplures *EFλ′*  Cum plures *z*  Conpluresq; *u*  88 p̄tereo *EFMλ′νgmu*  pretereo *DR1*  hec *gm*  sunt *σ pr. g*  sint *cett. cum a*  qualia cumque *DRγλ′ν*  qualiacumque *EFMguz*
n
qualiacunq; *m*  89 Adridere *DERνmz*  Arridere *FMγλ′σagu*  placeat *E*

deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
discipularum inter iubeo plorare cathedras.
i, puer, atque meo citus haec subscribe libello.

---

91 S: Aristoph. Plut. 58: *ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγω σοι* || Acharn. 1131: *κλάειν κελεύων Λάμαχον* || Dio Chrys. or. 8 p. 287 R: *ἐκέλευσε κλαίειν* 92 S: Prop. III (IIII) 23, 23: i puer et citus haec aliqua propone columna || Pers. 5, 126: i puer (in exordio hexam.) || 1, 120: uidi, uidi ipse, libelle || Catull. 1, 1: quoi dono lepidum nouom libellum?

---

*Ω = DEFMRγλ' (λl) νσ(a) gmu (x) z*  90 clemetri *M*  te *om. Pph. ad h. l.*  teque *om. Porph. ad u.* 18  tigilli *g y Pph. ad h. l. et Porph. ad u.* 18  91 Discipularum *D F M R γ λ ν σ a g m u z Pph. Pseudacr.*  Discupularū *E*  Discipulorum *Fuar. l1 cum β1 y*  92 haec] hec *Mgm*  hoc *R*  hoc *z*

SERMONVM LIBER · I · EXPLĪC· || INCIPIT LIBER (*om. x*) · II · *E z cum x*  SERMONV̄ LIB̄ · I · EXPLIC̄ (EXP̄ *ψ om. λ*) INCIPIT · LIB̄ (*om. F*) · II · *F λ'*  SERMONV̄ LIB̄ · I · EXPLIC || (*abscisus*) INCIP̄ LIB̄ · II · *M*  HORATII FLACCI SERMONV̄ LIB̄ · I · EXPLICIT · INCIP̄ · LIB̄ · II · AD TREBATIV̄ IVRIS CONSVLTVM · *γ*  SERMONV̄ LIB̄ EXPLICIT · INCIPIT · SCBS *u*  Expt. liber .I. Sermonum .Incip̄ · II · *σ*  .Q. hōcij flacij S₃monū liber p'm⁹ explicit || Incipit 2⁹ foelici^r. velut ī dyalogū. || Trebanio loquiř *g2*  HORATI FLACCI SERMONVM LIBER · I · EXPLICIT · INCIPIT EIVSDEM LIBER · II · *Porph. Subscriptione carent D R v g1 m*

## Q. HORATI FLACCI

# SERMONVM

## LIBER SECVNDVS.

### I.

Sunt quibus in satura uidear nimis acer et ultra
legem tendere opus; sine neruis altera, quicquid
composui, pars esse putat similisque meorum
mille die uersus deduci posse. Trebati,
quid faciam, praescribe. 'quiescas.' ne faciam, inquis,
omnino uersus? 'aio.' peream male, si non

---

II 1. Horatius hoc sermone Lucilium (II p. 219 Marx) imitatur. 1 sq. 'sunt—opus' T: Porph. et Pseudacr. ad serm. I 1, 1 1 S: Manil. III 537. 681. IIII 227. V 189: s u n t q u i b u s (in exordio hexam.) 4 S: Val. Max. III 7, 11 extr. 1: cum quereretur (Euripides), quod eo triduo non ultra tres u e r s u s . . . d e d u c e r e p o t u i s s e t || Ou. ex. P. I 5, 13: luctor d e d u c e r e u e r s u m

---

II. 1. *Ω = D E F M R γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* ·NCIPIT L̶ · SCDS SERMONV̄ *ν* Ad trebatiū eq^l^tē romanū scribit *u* AD TREBATIV̄ EQVITĒ ROMANV̄ · *m* *u. 1 litteris maiusculis scriptus in R* 1 SATVRA *R* satura *Porph. ad serm.* I 1, 1 satyra *D M λ′ σ ψ a g m z (β) Pph. Porph. ad h. u. Pseudacr. codd. ν b ad serm.* I 1, 1 satira *E γ ν φ x (f) Pseudacr. γ ad serm.* I 1, 1 uidear nimis] nimis vider *E* uidear *D M R γ λ ν σ φ2 a g m z Porph. et Pseudacr. ad serm.* I 1, 1 uideor *F l ut uid. (sed parum liquet) u om. Pph. cf. Epileg.* 2 Lege *g* tenere *g* tendere *cett. Porph. et Pseudacr. ad serm.* I 1, 1 intendere *y* quidqid̄ *F* quid quid *l* quitquid *g* quicquid *cett.* *u. 3 add. ν in marg.* 3 C̄posui *ν* Cumposui *R1* Cv̄ posui *E pr.* Composui *cett. E corr. R2* similis *E R1 γ σ corr. a g cum S1 c* similes *R2 cett.* m^e^orum *M* 4 die] di^e^ *λ* dies *γ* deduci *D E M R1 γ ν g m* diduci *F R2 λ′ u z* tr^e^abati *g* 5 fatiā *u* prescribe *F λ m z* quiescam *F1 ut uid. cum r y* quiescas *cett. φ2 ψ uar.* fatiā *M* inqd *γ* inquis *R* inquies *m* 6 aio *g* ago *E pr.* pereamale *R1* non] nan *γ pr.*

optimum erat; uerum nequeo dormire. 'ter uncti
transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
inriguomque mero sub noctem corpus habento.
aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Caesaris inuicti res dicere, multa laborum
praemia laturus.' cupidum, pater optime, uires
deficiunt: neque enim quiuis horrentia pilis
agmina nec fracta pereuntis cuspide Gallos
aut labentis equo describat uolnera Parthi.
'attamen et iustum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius.' haut mihi dero,
cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
uerba per attentam non ibunt Caesaris aurem,
cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.

---

10 **S**: Ou. fast. II 762: caeco raptus amore 11 **S**: Ou. trist. V 1, 41: inuicti . . . Caesaris ira 12 **S**: Corrip. Joh. I 265 IIII 44: pater optime (eadem uersus sede) 15 **T**: schol. Pers. 5, 4 16 sq. 'et scribere—Lucilius' **T**: Prisc. VII 2, 4 18 **S**: Ou. met. VI 406: tempore dextro

---

*Ω = DEFMRγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 7 Obtimū *Mλ* nequeo dormire] neq; odor mire(c) *g* ter] iter *E* et *g* uncti] unti *γ* 8 transnanto] Trans nanto *Mνφ* Transnato *Eγpr.Pph.* Trasnanto *ψ* tyberī *g* 9 Inriguum *DEFRλνuz* Irriguum *γσaglm* Iriguum *M* nocte *R*1 10 aut] At *ν* te rapit] ter apud *g* rapit] capit *D pr. Basil.* I *Bentlei Colbertinus* 11 Cesaris *EMgu* 12 Premia *νmu* P̄mia *g* Proemia *z* obtime *λ* 13 horencia *g* 14 nec] ne *Eν* facta(r) *E* pereuntis *D*2 *EMRγa*1 *cum G*1 *S Pph.* preuntis *D*1 pereuntes *Fλ'νσgmuz* gallos *R* 15 labentes *E* labantis *ν* describat *EMγνφ*2 *a uar. ψ*2 *u cum a r* describit *DFRλ'σz* describet *gm* descripsit *schol. Pers.* () *cf. Epileg.* uuulnera *Regin.* uulnena(r) *ψ* uulnera *cett. schol. Pers.* 16 At tamen *DRλ'νσgm* Attamen *cett. Pph. Pseudacr.* posses uel poteras *σ a uerbo* poteras DEFICIT *R*1, *cetera scripta sunt a* 2. *manu et alio atramento* *Ω = DEFMγλ'(λl)νσ(a)gmu(x)z* 17 haut *EMλσ* haud *DFγνaglmuz Pseudacr.* () dero *g* deero *cett.* () *uu.* 18—85 *extat ξ* 18 Dum *λ'ψ* cum *cett. Pseudacr.* feret] fer//t(e) *ψ* foret *Mξ* ferat *y* nisi] aut 1 cod. *Bland. opp. Acr. in interpr.* dextro] deero *D a. ras.* dero *D p. ras.* flucci(e) *z pr.* 19 per attentam] parat tentā *E* attentam] adtentam(e) *z* attantā *φ* ibant(u) *g* cesaris *gu* 20 males *g* palpebre *D a. ras.* palparere *g* palpare *ν* palpere *cett. ξ Pph.* recalci//trat *ψ* calcitrat *g*

'quanto rectius hoc, quam tristi laedere uersu
Pantolabum scurram Nomentanumque nepotem,
cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et odit.'
quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
accessit feruor capiti numerusque lucernis;
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem
pugnis; quot capitum uiuont, totidem studiorum
milia: me pedibus delectat claudere uerba
Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
ille uelut fidis arcana sodalibus olim
credebat libris, neque si male cesserat, usquam
decurrens alio, neque si bene: quo fit, ut omnis
uotiua pateat ueluti descripta tabella
uita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus, anceps:
nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
missus ad hoc pulsis, uetus est ut fama, Sabellis,

---

21 S: cf. Lucil. II p. 326, 1014 Marx 24 S: cf. Lucil. II p. 344, 1079 Marx 25 S: Petron. 64: et sane iam lucernae mihi plures uidebantur ardere || Iuu. 6, 304 sq.: cum iam uertigine tectum ambulat et geminis exurgit mensa lucernis || anthol. Pal. XII 199, 3 sq.: *χὠ λύχνος ἔσχισται διδύμην φλόγα καὶ δὶς ἀριθμέω . . . τοὺς ἀνακεκλιμένους* || Lucil. II p. 232, 628 Marx 26 T: schol. Stat. Th. VI 329 26 sq. S: Apoll. Sidon. carm. 7, 35: Castor equo, Pollux coestu || Arnob. adu. nat. I 36 p. 23 sqq. Reiff.: Tyndaridae Castores, equos unus domitare consuetus, alter pugillator bonus || Hom. Il. III 237 27 sq. 'quot—milia' T: schol. Pers. 5, 52 29 T: Porph. uita Horati 30 S: Boeth. phil. cons. II 8 metr. 26 sq.: hic fidis etiam sua dictat iura sodalibus 31 S: Ou. met. X 80: seu quod male cesserat illi || Veget. r. m. III 10: quae si male cesserint, minus noceant 35 T: Porph. uita Horati

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 21 hoc] hic *E* laedere *μ b Argent. III* ledere *Ωξa* 22 Panto labū *EFMγξ* Pantobabum *Dpr.* Pantalabum *σ recte cett. Ac.* scurram] scurritē *E* momentanum *σ in litura* que *DEMγνξφ corr. agmu* ue *Fλ′z(rf) Pph.* nopotē *E* poetā *u1* 23 quis$^{q\cdot}$ *E* 24 millonius *gm Pph. Porph.* milonius *cett. ξ a* semel] simul *y Porph. in interpret.* 25 numeris$^{v}$ *E* 26 Castor] ℟ Castor *u* 27 quot] quod *Eφ1 l1* uiuunt *Ω ξ a schol. Pers.* *u.* 28 *om. E1* 28 Millia *m* Milia *cett. ξ* claudere] cladere *Mξ* uerbū *uy* 29 Lucilii *νσgmuz(f)* Lucili *cett. ξ a Porphyrionis uita* ritu] ritum *Porph. uita Horati* 30 uelud *g* archana *λ′νσgmuz* 31 cesserat *u1 cum β pr.* gesserat *DEFMγλ′νξσagmu2 z cum β corr. rf()* usquam *DEFγλ′ν σ2 a g m* umquam *F uar. σ1 u z* usq, *M* usq; *ξ* 32 Accurrens *M1* quo] qđ *E* ut] et *g om. z pr.* omnis] om̃s *u pr.* 34 sequor] liquor *g* apolus$^{v}$ *γ* appulus *ν* apulus *cett. ξ* 36 Ma,ssus$^{i}$ *D* est *om. g* ut] et *M ξ*

quo ne per uacuom Romano incurreret hostis,
siue quod Apula gens seu quod Lucania bellum
incuteret uiolenta. sed hic stilus haut petet ultro
quemquam animantem et me ueluti custodiet ensis
uagina tectus: quem cur destringere coner
tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
Iuppiter, ut pereat positum robigine telum,
nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
qui me commorit (melius non tangere, clamo),
flebit et insignis tota cantabitur urbe.
Ceruius iratus leges minitatur et urnam,
Canidia Albuci, quibus est inimica, uenenum,
grande malum Turius, siquid se iudice certes.
ut, quo quisque ualet, suspectos terreat, utque
imperet hoc natura potens, sic collige mecum.

---

40 sq. **S**: Stat. s. IIII 5, 51 sq.: ensisque uagina quiescit; stringere ni iubeant amici 42 sq. 'o—rubigine ferrum' **T**: Prisc. XV 6, 35 42 **S**: Iuu. 14, 255; Paul. Nol. XX 224: et pater et rex (in claus.) || Venant. Fort. carm. VI 1, 86: ut pater et rex sit 42 sq. **S**: Callim. fr. 33c Schn.: *Ζεῦ πάτερ, ὡς Χαλύβων πᾶν ἀπόλοιτο γένος* = Catull. 66, 48: Iuppiter, ut Chalybum omne genus pereat 44—46 **T**: Prisc. XVII 1, 5 45 sq. 'qui—flebit' **T**: Prisc. X 3, 16 46 **S**: Ou. am. III 1, 21: tota iactaris in urbe || remed. 363: dum toto canter in orbe || Stat. s. I 2, 197: Asteris et uatis totam cantata per urbem 49 **S**: Dracont. laud. dei III 583: grande malum || item Coripp. Ioh. IIII 158 51 **S**: Iuu. 13, 191: sic collige

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 37 uacuum *Ω* 38 Seue *λ* appula *ν* seu quot *F* 39 Incutteret *g* Incurr&(te) *E* set *γ* se *M* sɔ *ν* si *E* sed *cett. Pph. Pseudacr.* haut *EMλξσm Pph.* haud *cett., a parum liquet* pito(&) (*an* pret̄?) *E* petit *Mσ* petet *cett. Pph.* 40 quemquam] Quēq; *ξu* 41 quem] quę̄ *E* que *M1* destringére *DEγξσψ uar. a g m z* de stringere *ν* destinguere *M* distringere *Fλ′u* coner *D in ras.* *u.* 42 *in ras. D* 43 Iuppiter *EMνξσ gmuz Pph.* Iupiter *DFγλ′a* robigine *EM1ξ* rubigine *cett. M2 Priscianus* taelum *Fλ′* collum *y* ferrum *Priscian. opp. Pseudacr.* 44 quisq, *M* quisq; *ξ* pacis] paucis *ψ a. ras. l a. ras.* 45 Qui/// *m* me *om. z1* commorit *DEMγνξaglmuz Priscianus* conmorit *Fλ* 46 fleuit 5 *codd. Prisciani lib.* XVII, 2 *codd. lib.* X nota(t) *E* urbę *F* 47 Ceruius *Ω* ( ) legem *m* 48 Canida(l) *λ* Canidiam *γ pr.* est *om. D pr.* ////ē *ν* 49 malum] ,alū(m) *E* Turius] turias *DFlz* torius *u* quid . . . certes *Eγν1ξσa Pph.* quis . . . certes *M* quid . . . certet *D corr.* quis . . . certet *Dpr. Fγ uar. λ′ν2 gmuz* 50 ut] Et *uξ* ualeat *u* ualeat *g* 51 mecum] metū *λ a. ras.*

dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus
monstratum? Scaeuae uiuacem crede nepoti
matrem; nil faciet sceleris pia dextera (mirum,
ut neque calce lupus quemquam neque dente petit bos):
sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
expectat seu mors atris circumuolat alis,
diues, inops, Romae, seu fors ita iusserit, exul,
quisquis erit uitae scribam color. 'o puer, ut sis
uitalis metuo, et maiorum nequis amicus
frigore te feriat.' quid? cum est Lucilius ausus
primus in hunc operis componere carmina morem,
detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora

---

57 S: Stat. Th. IIII 517; Auson. parent. 18, 9 p. 41 P.: tranquilla senectus (in claus.) 58 S: Verg. Aen. II 360: nox atra caua circumuolat umbra || VI 866: nox atra caput tristi circumuolat umbra || Ou. met. II 719: spemque suam motis auidus circumuolat alis || met. XIIII 507: plausis circumuolat alis || trist. II 171: ducem solitis circumuolet alis || Manil. V 489; Stat. Theb. I 51 sq.; Aegrit. Perd. 38: circumuolat alis (in claus.) || Gratt. cyneg. 348: nigris orbem circumsonat alis || Hom. Il. XVI 350: ϑανάτου δὲ μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν 59 S: Auson. epist. 22, 39 P.: iamque uirum cernam, si fors ita iusserit 60 S: Auson. epigr. 25, 3 p. 320: non unus uitae color est 61 sq. S: Pers. 1, 108 sq.: uide sis, ne maiorum tibi forte limina (Hor. epod. 2, 8) frigescant 64 sq. S: Sall. Iug. 31, 10: incedunt per

---

*Ω = DEFMγλ' (λl) vσ(a) gmu(x) z* 52 cornu *D* (curnu *D1*) petet *g* 53 Monstratā *F1 l1* scaeuae *γ ξ Pph.* sæuæ *M* sceuę *DFλ' vσuz* sęue *E* sceue *m* scenę *g* uiuace *M1 ξ* crede] credere *F a. ras.* 54 nil] nihil *λ a. ras.* facet (i) *λ* faceret (ł faciet) *u* faciat *g cum f* mirum *Ωa* (//mirum *l*) nimirum *Meineke, sed cf. Sulpic. Luperc. anthol.* 543, 23 sq. *Meyer:* Mirum, ni pulchras artes Romana iuuentus discat 55 neque] ne *E* quemquam] quenq̧ *u* q̃quã *g* neque dente] dente (neq;) *λ* nec dente *φl* dente (nec) *ψ* petit *λ* petat *Fσ corr. glm(x) z2* petit *in ras. ut uid. D* petit *cett. ξ a* 56 Set *γ pr.* S; *Mm* mala *DE2 Fγ corr. λ' v ξ2 uar. σ a g m u z Pph.* male *E1 M γ pr. ξ1* tell& *E1* tollit *σ opp. cett. Pph.* anum *om. g* uiciato *Dγvσgm* 57 Neu *u* fatiam *M* 58 Exspectat *λ pr. m* Expectet (a) *g* Expectat *cett. a* mors] sors *γ pr.* circum uolat *DEMγvσψl* circumuolat *λφgmuz* 59 inobs *M* rome *λvσgm(x)* lusserit *y* 60 Quisq; *g* erit] erat *λ pr. ut uid.* uite *λgm* o] o' *M* 61 maiorẽ *E* amicis (n) *D pr.* 62 Frigora *v1* feriat] metuat *g* est *om. D* 63 hunc] huc *λ* huc *g* componere *D E M γ λ' ξ σ a m z cum β' r* conponere *Fv* u 9pon'e *g* 64 pellem] (:—: pellem) morẽ *u* nitidus] nitidis *v1* nitiđ// *z* nitidus/// *m*

cederet, introrsum turpis: num Laelius et qui
duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
ingenio offensi aut laeso doluere Metello
famosisque Lupo coperto uersibus? atqui
primores populi arripuit populumque tributim,
scilicet uni aequos uirtuti atque eius amicis.
quin ubi se a uolgo et scaena in secreta remorant
uirtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli,
nugari cum illo et discincti ludere, donec
dequoqueretur holus, soliti. quicquid sum ego, quamuis
infra Lucili censum ingeniumque, tamen me

---

o r a uestra magnifici, sacerdotia et consulatus, pars triumphos suos ostentantes **65 S**: Aldhelm. de uirginit. 1400: t u r p i t e r i n t r o r s u m bulliret uermibus atris **69 T**: gloss. Mai class. auct. VIII 579 **S**: populumque tributim] schol. Pers. 1, 114 || Lucil. 1263 sq. Marx **70 S**: Lucil. 1334 sqq. **71** sq. **S**: Cic. de off. III 1, 2: ille enim requiescens a reipublicae pulcherrimis muneribus otium sibi sumebat aliquando et e coetu hominum frequentiaque interdum tamquam in portum se in solitudinem recipiebat **72 S**: Auson. epist. 27, 44 sq. p. 278 P.: qualia magnus S c i p i o longaeuique dedit s a p i e n t i a L a e l i || Claud. bell. Goth. 140 sq.: u i r t u s S c i p i a d a e || Stat. de bell. Germ. fragm. 1 (siluae ed. Klotz p. 150): Nestoris m i t i s p r u d e n t i a Crispi **75 S**: Ou. trist. II 115 sq.: sit quoque nostra domus uel c e n s u parua uel ortu, i n g e n i o certe non latet illa meo || cf. ex Ponto I 9, 39 sqq.

---

*Ω = D E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **65** Cęderet *γ* Cederet *superscr.* in *ν z* in cederet *y Nic. Heinsius* intorsum *D M ξ* introrsus *g m* introrsum *cett.* lelius *D E γ ν σ g m u z* aut *D in ras. E F M γ λ′ ν corr. ξ σ a* et *D a. ras. ut uid. ν pr. g m u z cf. Epileg.* **66** opressa *E* kartagine *E M ν ξ z cum f* cartagine

⊢
*D F λ g m x* cart: *l* ćarthagine *γ pr. σ a* karthagine *γ corr.* chartagine *u*
i
**67** Ingeno *λ* laeso] lapso *λ* les//o *D* leso *ν σ g m u z* deluere *E1* metællo
s ııı o
*D a. ras.* **68** Famosiq. *D* copto *D* cooptis *u* cooperto *cett. ξ Pph.* atqui] a//qui *ν* atqꝫ *g* at qui *ξ* &qui *F l a. ras.* **69** populis *glossar. Mai* tributim
u
*D corr. E2 F γ λ′ ν σ a m u z Pph.* tributum *D pr. ut vid. E1 M ξ g* ( ) **70** ęqus *a* aequus *D E F M γ λ′ ν ξ σ u z* equus *g m* **71** vvlgo *g* uulgo *cett.* et] eᵗ *F* in *g*
c
scaena *σ l m* scena *D E F M γ λ ν ξ g u z* **72** scipàidę *D* ſtipiade *g* scipiade *z* laeli *E M2 γ λ corr. φ ψ corr. a1 l x* lęlli *D* laedi *M1 λ pr. ξ a. corr. ψ a. ras.* lelii
c
*ν u z* leli *σ g m* **73** distinti *γ* **74** Dequoqueretur *F γ a u z cum a G a β b1 f cf. Epileg. ad s.* II 2, 41 *et Fritzsche* Dequoqueret *λ* Decoqueretur *D M ν ξ σ g m cum r*

,co co
olus *ν* De,queretur *l* Dequeritur *E* holus *cett. ξ a* quidquid *F σ a1 l* qd *g*
a
quicquid *eett. ξ a2* quamuis] quam uis *M ψ ν m* qmuis *λ* quauis *y* **75** lucilii *F λ′ u z Pph. Porph.* me *M*

cum magnis uixisse inuita fatebitur usque
inuidia, et fragili quaerens inlidere dentem
offendet solido, nisi quid tu, docte Trebati,
dissentis. 'equidem nihil hinc diffingere possum.
sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoti
incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
iudiciumque.' esto, siquis mala: sed bona siquis
iudice condiderit laudatus Caesare? siquis
opprobriis dignum latrauerit, integer ipse?
'soluentur risu tabulae, tu missus abibis.'

---

## II.

Quae uirtus et quanta, boni, sit uiuere paruo
(nec meus hic sermo est, sed quae praecepit Ofellus

---

82 sq.: respicit ad legem Corneliam de iniuriis: siquis librum ad infamiam alicuius pertinentem . . . (digest. XLVII 10, 5 || Lucil. II 206, 552 Marx  86 **S**: Manil. V 162: missus abibit (in claus.)

II 2. 1 **S**: Tibull. I 1, 25(7): uiuere paruo (in claus.)  2 **S**: cf. Eurip. Hel. 513: *λόγος γάρ ἐστιν οὐκ ἐμός, σοφῶν δ' ἔπος* || Plat. symp.

---

*Ω = DEFMγλ' (λl)νσ(a)gmu(x)z*  77 Inuida *g*  quęrens *M ut uid.* querens *λσgmuz*  quaerens *cett. ξ*  inlidere *EFMγλ1νξagmz*  illidere *Dσlu*  78 Offendit *σ*  solido] solito *D uar.*  solłido *g*  trabati (e superscr.) *E*  79 nihil *DEFMγλ'νξσazPph.*  nichil *u*  nil *gm*  hic *z1* ()  diffingere *γauxz cum βrLa v uar. Pseudacr. (νζ)*  difingere *σ*  deffing'e *g*  diffindere *D pr. Mν corr. ξbf uar. m*  diffundere *E*  diffidere *D corr. Fλν pr. v l2 (l1 n. l.) u uar. Pph.; Porph.:* 'Diffingere: legitur et diffidere' () *de hoc loco dubio cf. Epileg. p.* 518 *sq. Holder ipse prob. diffingere*  80 Set *γ pr.*  S; *Mm*  negoci *λ*  negotii *Fνmuz*  negocii *g*  *u.* 81 *om. γ pr. opp. Pph. Porph.*  81 I//ncutiat *D*  Incuciat (v superscr.) *Mξgm*  Incitiat *E*  sanctarum] scãrũ *u*  inscia (ci superscr.) *M*  inccicia *σgm u.* 82 in — 84 condiderit *om. μ*  82 cond⟨ı⟩derit *ν*  83 () Iuditiũ *EMu*  set *γ pr.*  84 laudatus *DEFγνξagl1u*  laudatur *M2λσl2mz*  laudat *M1* ()  cesare *νgmu*  85 Obprobriis *DFMλ'νσmuz*  Opprobriis *γξag*  Opꝑpriis *E* ()  ipsę *φ*  *ipsę ψ*  *uu.* 86 — II 3, 64 *desunt in ξ*  86 Solent *M*  tabule *g*  tabulae *cett. Pph. Pseudacr.*  rabulae *Francke fort. recte*  tu] *i* tu *g*

II 2. AD OFFELLIVM *DEM*  EGLOGA·II· *Fz*  EGLOGA·II· AD OFELLVM *λ*  Hic subpsona offelli luxuriosos carpit. *m*  Ad ofellum loquitur *σ*  *inscriptione carent γνglu*  1 Que *g*  quanti *z1*  boui *D pr. EFMγλνσagm2 in ras. uxz*  bono *D corr.*  bonis *l a. ras. y Pph.* () *sit m in ras.*  2 set *γ*  quae *DEFMγλ'σaguz*  quem *νl2mx*  precepit *λz*  recepit *E*  ofellus *DEFM2γλ corr. νσgluxz*  offellus *M1 λ pr. m*  ofella *σ superscr. opp. Pseudacr. in interpr.*

rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerua),
discite non inter lances mensasque nitentis,
cum stupet insanis acies fulgoribus et cum
adclinis falsis animus meliora recusat,
uerum hic inpransi mecum disquirite. ‘cur hoc?’
dicam, si potero. male uerum examinat omnis
corruptus iudex. leporem sectatus equoue
lassus ab indomito uel, si Romana fatigat
militia adsuetum gr*ae*cari, seu pila uelox
molliter austerum studio fallente laborem,
seu te discus agit (pete cedentem aera disco):
cum labor extuderit fastidia, siccus, inanis
sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella Falerno
ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
defendens piscis hiemat mare: cum sale panis

---

177 A: *ἡ μέν μοι ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐστὶ κατὰ τὴν Εὐριπίδου Μελανίππην· οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ μῦθος, ἀλλὰ Φαίδρου τοῦδε, ὃν μέλλω λέγειν.* T: Ofellus] Pseudacr. ad s. II 2, 53: ipse est, de quo etiam superius dixit 3 S: Cic. Lael. 5, 18: ad istorum (sc. philosophorum Graecorum) normam fuisse sapientes ‖ Priap. 3, 10: crassa Minerua mea est 8 sq. S: sors apud Ritschelium Pr. L. M. E. I p. 267 sq.: de uero falsa ne fiant iudice falso 10 sq. ‘uel—graecari’ T: Eutychis ars II 3 p. 470 K. 12 S: Ou. met. VI 60: studio fallente laborem 13 S: Stat. s. V 3, 53: non finderet aera disco 15 sq. S: Venant. Fort. carm. VII 5, 11: non sic inficiunt placidissima mella Falernum 16 T: gloss. Mai class. auct. VIII 459 (sed ‘non’ pro ‘ne’) 16 sq. S: Verg. Aen. VII 214: atra subegit hiems 17 S: Auson. ed. 2, 5 p. 1 Sch.: insanum quamuis

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 3 abnormis *F a. ras. Mγ corr. ν a. ras. g l a. ras. m u corr. z Pseudacr.* ab normis *D* abnormi *EF p. ras. γ pr. λ ν p. ras. σ a l p. ras. u pr. Pseudacr. uar.* ( ) crassa *m* 4 nitentis *DEγaz1 cum S Regin.* nitentes *FMλ′νσgmuz2* 5 cum] Tum *M* aties *z u.* 6 *om. E1 aut pr.* 6 Adlinis *M1* Adcliuis *g* Acclinis *M2 ut uid. σ m* Adclinis *cett. a cum β′r* 7 Verbū *E* hic] hoc *ν* hęc *m* 8 uero *D pr.* ęexaminat *ψ* exanimat *u* 9 sectatur *z1* 10 La*ss*us *D* indomuto *g* fatiget *Eutych.* 11 Milicia *Dσgm* M$\overset{i}{\text{a}}$litia *ψ* adsuetum *DE2Fνσmz Pph. Eutych.* atsuetū *E1* assuetum *γagu(f)* *ass*uetū *M* grecari *Ω Pseudacr.* egraegari *Pph.* 12 fall$\overset{e}{\text{a}}$nte *D* fallante *ν* 13 te *om. g* agit *DEFMγλ′σuz* aget *νgm* ait *a* cędentē *νφ2ψ* cędente *φ1 l* cedente *m* aera] mera *F1 l1* 14 extuderit *DEMγνσaglp. ras. m* exstuderit *F l a. ras.* extulerit *λuz* 15 Spenne *u a. ras.* uile *M1* nisi] $\overset{i}{\text{n}}$/// *m* hymettia *gm cum L* himettia *D a. ras. γ* hymetia *Fλ′z* himetia *Dp. ras. Eνa* himętia *M* himecia *σ* ymetia *u* f$\overset{a}{\text{e}}$lerno *ψ* 16 bibe$\overset{r}{\text{i}}$s *M* duluta *E* deluta *Mσ opp. Pseudacr. glossar. Mai* 17 piscis *Dpr. γνag cum Sc1r1* pisces *D corr. EFMλ′σmux* piscet *z* hyemat *z*

latrantem stomachum bene leniet. unde putas aut
qui partum? non in caro nidore uoluptas
summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere
sudando: pinguem uitiis albumque neque ostrea
nec scarus aut poterit peregrina iuuare lagois.
uix tamen eripiam, posito pauone uelis quin
hoc potius quam gallina tergere palatum,
corruptus uanis rerum, quia ueneat auro
rara auis et picta pandat spectacula cauda:
tamquam ad rem attineat quicquam. num uesceris ista,
quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
carne tamen quamuis distat nil, hac magis illam
imparibus formis deceptum te petere! esto:
unde datum sentis, lupus hic Tiberinus an alto

---

hiemet mare || Pers. 6, 7: hibernatque meum mare 18 S: anth. Pal. VI 89, 7 sq.: *τῷ σὺ δίδου... ὑλακτούσης νηδύος ἡσυχίην* || Kerkidas ap. Gregor. Naz. comparatio uitarum 96 sq. (Migne XXXVII 656): *ἄρτος ἡ καρυκία ἐμοὶ τὸ πέμμα τ' ἐξ ἁλῶν δ' ἅπαν γλυκύ* 20 sq. Porph. ad h. l.: Socrates primus ait, qui, cum in noctem usque spatiaretur, interrogatus a quodam, cur hoc faceret, respondit: *ὄψον συνάγω,* significans se ideo deambulare, ut cibum libenti animo adpeteret (Xen. mem. I 3, 5) 20 S: pulmentaria] Pers. 3, 102 21 S: Pers. 3, 98: atque albo uentre lauatur 23 sq. 'posito– palatum' T: Prisc. VIIII 9, 50 24 T: schol. Pers. 3, 114 26 S: Iuu. 6, 165: rara auis (in exordio hexam.) 31 sq. S: Prudentius cathemerinon 3, 169: hiare lupum 31 S: Pers. 5, 124: unde datum hoc sumis? || lupus . . . Tiberinus: Lucil. II p. 371 Marx (u. 1176); Titius ap. Macrob. Sat. III 16, 16

---

*Ω = DEFMγλ' (λl) νσ(a) gmu(x) z* 18 stomacū *Fλ* leniet *DFMγνσag lmuz* len&^i *E* lini^e*t λ* *u.* 19 *om. u opp. Pseudacr.* 20 set *γ* pulumentaria *D* quere *Mλσgmz* 21 neque *DEFMγλ'νσauzPph.* nec *gm* uiciis *νσgmpr.* ostręa *D* ostra *M1* 22 aut *om. g* potuit *g* lagonis *Fλ'z a. ras. Pph.* laganis *g* 23 () 24 Nec *z1* pocius *Dσg* quam] qua *E* 25 Corruptis *M1* 26 pandat] pand^a et *ψ* pandit *g pr. u* cauda] caudla *E*() 27 Tamquam *DMγλ'νσxz* Tanquam *EFagmu* ad *om. D* attineat *DEM γνσam* adtineat *Fλ'u* ptineat *gzcumr1* qdquā *g* num] nec *l1* nc̃ *v* r^ū ç *μ* 28 Quē *E1* num] nec *γ corr.* () color *g* honor *cett.* () 29 quā uis *DFλamz* quamuis *EγνσguPph.* ꝙ *M1* quiuis *Pseudacr.* distet *m uyPseudacr. in interpret.* instat *D pr. ut uid.* nihil *Eσ* nichil *g* hac *DE FMγλ'νσamz* hęc *uy* hec *g* illa *DFMγλ'νamuz* illā *Eγuar. σψ uar. g Pseudacr. in interpr.* 30 Inparibus *DEFλ' mu Pph. Pseudacr. cod. γ* Imparibus *Mγνσagz Pseudacr. codd. r V c ζ* te patet *FMγuar. λ'νσ corr. uz* te p*atet D* te pauet *m* te petere *D1 ut uid. γσ pr. ψ uar. ag Pseudacr.* depe*tere E* petere *Porph.* 31 tyberin9 *g* an] in *F l opp. ψ uar. cett.*

captus hiet? pontisne inter iactatus an amnis
ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
mullum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
ducit te species, uideo. quo pertinet ergo
proceros odisse lupos? quia scilicet illis
maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
ieiunus raro stomachus u*o*lgaria temnit.
'porrectum magno magnum spectare catino
uellem' ait Harpyis gula digna rapacibus. at uos,
praesentes Austri, coquite horum obsonia. quamquam
putet aper rhombusque recens, mala copia quando
aegrum sollicitat stomachum, cum rapula plenus
atque acidas mauolt inulas. necdum omnis abacta
pauperies epulis regum: nam uilibus ouis

---

37 sqq. cf. Philoxenus (prodrom. corporis glossar. p. 320 L.) **39 S**: Lucr. I 741: et grauiter m a g n i m a g n o cecidere ibi casu **40** sq. 'at—obsonia' **T**: Pseudacr. ad s. II 8, 7 **41 T**: schol. r. Iuuen. 4, 59 conlat. ab O. Keller uid. Epil. p. 523

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 32 pontis *D*1 *ut uid. E M γ ν ψ corr. a g l m cum G*1 *ut uid. a Regin. Pph.* pontes *λ σ φ u corr. z Pseudacr.* pontos *D* pontus *ψ pr. u pr.* -ne] ue *m* iectatus *g* amnis] annis *u* 33 Hostia *γ* tus*ci* *D* insana *E* 34 si(n)gula *E* 35 speties *z* quo *D E M γ ν σ ψ*2 *uar. a g m u Pph.* quid *F λ' z* 37 natura *g u.* 38 *suspectant uel damnant Bentley Zeune Valart opp. schol.* 38 Ieiuniis *M* Ieiunis *λ* Ieuinus *D*1 raro *D E M γ λ ν σ φ uar. ψ*2 *uar. a g m u*2 *uar. x Pseudacr. (cod. v)* rari *γ uar. z p. ras. Pseudacr. uar. (cod. v)* raris *F l*1 *u z*1 *Pph.* rare *Porph. in interpret.* ( ) stomacus *λ* uulgaria *Ω Pseudacr.* temnit *D E M γ a g* tempnit *F λ' ν σ m z* tenpnit *u* 39 *Porre*tū *F* magno] magnu *D pr. γ pr.* magnum *r* magnum *superscr.* mutum *σ* 40 Vellem *D*2 *E F M λ' σ a g m u z* Velle *D*1 *γ* Vell& *ν* ait] agit *γ* harpyis *m cum L* arpyis *D E*2 *M γ cum r Pseudacr.* harpiis *g* arpiis *F λ' σ a u z* arpigis *ν* arpis *E*1 41 Presentes *D E m u z Pseudacr. om. Pseudacr. ad serm.* II 8, 6 coquite *Ω schol. Iuun.* quoquite *G*1 *f* quoquere *recepit etiam O. Ribbeck Verg. Aen.* VII 636 *uid. Epileg.* obsonia *D E F M γ corr. λ' σ g m u z Pseudacr. ad serm.* II 8, 6 opsonia *ν Pseudacr. cod. E ad serm.* II 8, 6 oposonia *γ pr.* op//sonia *a* quamquam *D E M γ σ g m u Pseudacr.* quanqam *ν a corr. z* quaquam *a pr.* quāuis *λ' φ γ* quā uis *ψ* 42 rombus *D E M γ ν σ a m u* rhombus *F λ' g β'* que *om. u pr.* mala] male *E M ν m* 43 A//grū *D* Egrū *g m* sollicita*t* *E* sollicitas *E*1 sollic& *Pseudacr. (Vatic.* 3316) stomacū *λ* crapula *g* ///rapula *m* 44 mauolt *E F λ' m cum b Regin.*1 mauult *D M γ ν σ a g u z Pph.* necdum *E λ φ g u z Pseudacr.* nec dum *D M γ ν ψ l m* 45 Pauperie*s* *M* regum] renū *g*

nigrisque est oleis hodie locus. haut ita pridem
Galloni praeconis erat acipensere mensa
infamis. quid? tunc rhombos minus aequor alebat?
tutus erat rhombus tutoque ciconia nido,
donec uos auctor docuit praetorius. ergo
siquis nunc mergos suauis edixerit assos,
parebit praui docilis Romana iuuentus.
sordidus a tenui uictu distabit Ofello
iudice. nam frustra uitium uitaueris illud,
si te alio prauom detorseris. Auidienus,
cui Canis ex uero dictum cognomen adhaeret,
quinquennis oleas est et siluestria corna,
ac nisi mutatum parcit defundere uinum, et

---

47 **S**: Galloni] Lucil. 1238 sq. Marx: 'o Publi, o gurges Galloni, es homo miser' inquit 56 **S**: Seren. Sam. 64, 1101: hinc quondam Fabio uerum cognomen adhaesit

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 46 *oleis M* haut *M γ pr. cum f r*1 *ut uid.* aud *E* haud *cett. a* 47 Gallonis *γ a. ras.* Galloni *cett. Pph. Pseudacr.* ( ) preconis *ν σ z* acipensere *D E*2 *F M corr. λ' m u corr. z Pph.* acipensare *M pr.* accipensere *σ* acipiensere *ψ corr.* accipiensere *ν a r Pseudacr. in textu cons. Porph.* accipiens͜ere *E*1 *γ g* arrūpere *u pr.* acquipens̃ *F uar.* 48 tunc *D E M γ σ a m* tum *F λ' ν g u z Pph.* rombos *D E M ν σ m* rhombos *F γ λ' a g z* rhombus *u y* aequor alebat *D F γ λ' ν σ a u z*1 eq: *g m* aequora (eq$^{o}$ra *M*) alebant *D*2 *E M z*2 ( ) *u.* 49 *om. g opp. Pseudacr.* 49 rhombus] rombus *D M ν σ m* rho$^{v}$mbos *E* 50 auctor] *Porph.:* 'uictor, legitur et auctor' pretorius *E γ λ m u z* historius *g* 51 $^{m}$//ergos *m* suauis *D*1 *E M γ a cum G S c Pph.* suaues *cett.* ed*i*xerit *a* 52 Pṟarebit *ν* praui *λ a. corr.* 53 *nouum sermonem incipiunt D φ corr. g m z Porph. cum G L S r s aliisque* CORRIPIT SORDIDOS SVB OFELLI NOMINE *φ marg.* CORRIPIT SORDIDOS EGLOGA III· *L* EGLOGA III· *D z G S s* DE DISCRETIONE SAPIENTIS *m inscriptione carent g r* 53 Sordib, *E* a] ac *F pr. l a. ras. z a. ras.* distabit *u'* distabat *D E F M γ λ' ν σ a m z* distaba *g ( ) uid. Epileg.* offello *λ m* 54 uicium *ν g m* uitaberis *u* uitauerit$^{s}$ *l* 55 prauum *Ω* tetorseris *E*1 auidien*is E* 56 uero] utero *E a. ras. M*1 dictum *Ω* ductum *y* ( ) 'ex uero' *aduerbii loco positum ideoque lectio* ductum *reprobanda uidetur, cf. Dräger historische Syntax* I § 24 *et* 287 adhaeret *D M ν a* adheret *cett.* 57 Quinquennis *D*1 *E γ ν a cum a μ Paris.* 10401 Quin|q̄ennis *M* Quinquenni soleas *g* Quinquenṇes *D*2 *F λ' σ m z* Quinquennas *u cum f* 58 motatū *E* parcit, cit. *in ras. z* defundere *D E M γ a g m z* de fundere *ν* fundere *F λ'* diffundere *λ'*2 *σ u* ( ) et *om. M λ*

cuius odorem olei nequeas perferre, licebit
ille repotia, natalis aliosue dierum
festos albatus celebret, cornu ipse bilibri
caulibus instillat, ueteris non parcus aceti.
quali igitur uictu sapiens utetur, et horum
utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.
mundus erit, qua non offendat sordibus, atque
in neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuci senis exemplo, dum munia didit,
saeuos erit, nec sic ut simplex Naeuius unctam
conuiuis praebebit aquam: uitium hoc quoque magnum.
accipe nunc, uictus tenuis quae quantaque secum
adferat. in primis ualeas bene. nam uariae res
ut noceant homini, credas memor illius escae,
quae simplex olim tibi sederit: at simul assis

---

60 sq. **S**: Auson. epist. 5, 49 p. 228 P.: n a t a l i s si forte fuit sollemnis amico coniugioque dapes aut sacra r e p o t i a patrum 61 **S**: Pers. 2, 40: quamuis te a l b a t a rogarit 67 **S**: Manil. IIII 364 sq.: repetitaque m u n i a d i u i d i t 70 **S**: Verg. Aen. II 65: A c c i p e n u n c Danaum insidias || carm. epigr. 1171, 3: A c c i p e n u n c cineres miseri 71 sqq. **S**: Aristot. problem. α, 15 (p. 861ᵃ Bekk.): ἡ ποικίλη τροφὴ νοσώδης

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z* 59 olei] olet *Fpr. l*1 nequeas perferre] neq; asp ferre *g* 60 ille] Illeq; *M* repotia *DEMγamPph. Pseudacr.* repocia *σg* reportia *Fλ′uzPorph.* reporcia *ν* natalis *D*1 *Eγgmz cum LSc r uar. Regin.*1 natales *D*2 *E uar. FMλ′νσu* dierum] deorum *superscr.* ie *Eu* 61 festos] Festus *u pr.* Etistos *E*1 62 non parcus] parcus non *Pph.* acęti *M* 63 Quasi *E*1 64 hac canis aiunt, hac lupus urget *Pph.* urguet *Eg* urget *cett.* () hac] ʰ,ac *M* hic *m* aiunt *D*1 *EFMγλ′νσagmz cum β′r uar. x* angit *D*2 *u* () 65 qua *D*1 *EM*1 *γν uar. amPph.* qui *D*2 *Fγ uar. λ′νσguz* () offendat *DEFMγλ′νagzPph.* offendet *l uar. u′* offendit *D superscr. σm* () sordidus *z* () 67 didit *D corr. E*2 *γσψ*2 *a cum r x Pseudacr.* dedit *D pr. ut uid. E*1 *FM*1 *λ′gmuz* dedit (ł didit) *ν* 68 saeuos *Porph.* Seuus *σmz*1 *(f)* Seruis *g* Saeuus *cett. z*2 sic ut] sic̄ (c) *ν* sit ut *E* ut *om. u pr. γ* naeuius *Fγλ′a* neuius *DEMνσgmuzPseudacr.* 69 Conuiuiis *Du* prebebit *σz* uicium *νσgm* 70 nuc (n) uiṅctus *λ* tenuis// *E om. Ac.* que *m Pph.* 71 Adferat *EFλ′νz* Afferat *DMγσagmu* ualeat *γpr.* uarie *λg* 72 hominis *γa. ras.* credes *m* ęscę *γ* esce *φgm* esse (c) *λ* ascę (e) *E* aescae *z* esscę *ν* 73 Que *gm* sederat *σpr.* sederit *M* at *E* (ad *E*1 *ut uid.*) ac *g z*1 *cum ν* at *cett. az*2

miscueris elixa, simul conchylia turdis,
dulcia se in bilem uertent stomachoque tumultum
lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
cena desurgat dubia? quin corpus onustum
hesternis uitiis animum quoque praegrauat una
atque adfigit humo diuinae particulam aurae.
alter, ubi dicto citius curata sopori
membra dedit, uegetus praescripta ad munia surgit.
hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
siue diem festum rediens aduexerit annus,
seu recreare uolet tenuatum corpus, ubique
accedent anni, tractari mollius aetas
inbecilla uolet: tibi quidnam accedet ad istam,
quam puer et ualidus praesumis, mollitiem, seu

---

77 T: Philoxenus (prodrom. corporis glossar. p. 70, 7 L.): Vulc. desurgit: *ἀφοδεύει, ὡς Ὡράτιος* S: Ter. Phorm. 342: cena dubia adponitur || Auson. Mos. 102: dubiae facturus fercula cenae  79 S: Plat. Phaedon p. 83 D: *ἑκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἧλον ἔχουσα προσηλοῖ αὐτὴν (τὴν ψυχὴν) πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾷ* || Plutarch. symp. 8, 2 c. 1: *ὁ γὰρ ἡδονῆς καὶ ἀλγηδόνος ἧλος, ὃς πρὸς τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν προσηλοῖ, μέγιστον κακὸν ἔχειν ἔοικε* || August. c. Faust. XV 7 p. 430, 1 sq.: metuentes, ne particulam dei sui sordibus carnis adfigant || Sen. epist. 58, 14: solo adfixa || Liu. VIII 7, 11: terrae adfixit || XXIX 2, 15: terrae adfixum || Hieronym. adu. Iouinian. II p. 202 Ben.: ciborum auiditas, quod animum quasi quibusdam compedibus degrauatum in terra teneat, quis ignorat?  84 sqq. 'seu—puer' T: floril. Nostrad. 188 (om. tenuatum—uolet)  85 sq. 'tractari—istam' T: floril. Nostrad. 188

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmu(x)z*  74 Miscueris (////////// above) *M* conchylia *Eγ* conchilia (////////// above) *DFMλ′νσagmz* chonchilia *u*  75 Dultia *z* uertunt *σ* stomacho (q' above) *M*  76 lenta] L//// (enta above) *D* petuita *λ*  77 Cena *MγagzPph..* Caena *DEFλ′νσmu* honustum (h above) *γλ* onestū *E* onestum *z*  78 uiciis *νg* animū *u* pregrauat *γσz*  79 adfigit *EMzcumr* affigit *DFγλ′νσauuar.* effigit *g* affecit *m* afflixit *u* () particula maurę *z*1  80 dicto] dico (t above) *E* dictus *D pr.* ut dicto *g* cicius *DEνσg* cuius *M pr. aut*1 *ut uid.*  81 Menbra *γu* uegetus] uegetis *M*1 uietus *m* prescripta *σmz*  82 *Hic D* trans currere *γνφ* qndam (9 above) *λ*  83 festum rediens] rediens festū *D opp. Ac.* aduexerit *Ω* adduxerit *σ*2 *x* adduxerat *r* reduxerit *z superscr.* ()  84 tenuatī *ν*  85 Accedunt *νu* tracctari *D* et tractari (mollius above) *Regin.* nulli' *u* etas *λg* ętati *y*  86 Inbecilla *DEγλνσagmu* Inbicilla *M* Imbecilla *Flz* accedet] addetur *z* illam *ν uar. y*  87 et ualidus] inualidus *ν* presumis *σλz* p̄sumis *g* mollitiem *Mγmuz*2 molliciem *DFλ′νσg* mollicē *E* mollitiam *z*1

dura ualetudo inciderit seu tarda senectus?
rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
illis nullus erat, sed, credo, hac mente, quod hospes
tardius adueniens uitiatum commodius quam
integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
heroas natum tellus me prima tulisset!
das aliquid famae, quae carmine gratior aurem
occupat humanam: grandes rhombi patinaeque
grande ferunt una cum damno dedecus; adde
iratum patruom, uicinos, te tibi iniquom
et frustra mortis cupidum, cum derit egenti
as, laquei pretium. 'iure' inquit 'Trausius istis

88 S: Verg. Aen. VIIII 610; Tibull. II 2, 19; Sil. X 103; Alcim. Auit. V 396: tarda senectus (in claus.) 93 S: Claudian. in Rufin. I 106: talem progenies hominum si prisca tulisset 94 S: Tacit. ann. I 7: dabat et famae || Sil. IIII 73: det inania famae || Sen. de clem. I 15, 5: principes multa debent etiam famae dare 94 sq. S: Verg. Aen. III 294: incredibilis rerum fama occupat auris Xenoph. Hier. 1, 5: *τοῦ μὲν ἥδιστον ἀκροάματος ἐπαίνου οὔποτε σπανίζετε* || Cic. pro Arch. 9, 20: Themistoclem . . . dixisse aiunt, cum ex eo quaereretur, quod acroama aut cuius uocem libentissime audiret: eius, a quo sua uirtus optime praedicaretur || Porph. ad h. u. laudat Antisthenem, qui, cum uidisset adulescentem luxuriosum acroamatibus deditum, ait: miserum te, adulescens, qui numquam audisti summum acroama, id est laudem tuam || Plin. epist. VII 32, 2: est enim, ut Xenophon ait, *ἥδιστον ἄκουσμα ἔπαινος* 95 S: Pers. 2, 42: pingues (grandes cod. Montepess. 125) patinae 99 S: Lucian. Tim. c. 20: *πολλοὺς ἂν εἰπεῖν ἔχοιμί σοι χθὲς μὲν οὐδὲ ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι βρόχον ἐσχηκότας, ἄφνω δὲ τήμερον πλουσίους* || Plaut. Pseud.

*Ω* = *D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* 88 ualetudo *E F M λ' σ a u pr.* ual(e)tudo (e s. l.) *φ corr. u corr.* ualitudo *D γ* ualitudo *ν g m z Pseudacr.* 89 rancidū[?] *ν* nass[?] *M* 90 set *γ pr.* 91 uitiaret *M γ a m r Pseudacr. in interpret.* uiciaret *E σ* uitiatum *D F γ uar. λ' u z* uiciatum *ν σ uar. g* () 92 dominum *z1* 93 Herohas *λ* 94 fame *g* que *g* gracior *D σ g* 95 Occupat *ν σ corr. ψ corr. g l1 u z Pph.* Occupet *D E M γ σ pr. ψ2 uar. a l2 m* Hoccupat *F* hoccupet *λ* () *uid. Epileg.* rhombi *E F M γ λ' a g m u z* rombi *D ν σ* rhūbi *f* patenę (i s. l.) *D* datine *M* patina *g1* patinae *cett. g2* 96 Grande*s* f[?]er̃ *E* dampno *ν φ z* da,no (mp s. l.) *D* danpno *u* damno *cett. a* deducus (e s. l.) *λ* adde] exte (adde s. l.; r) *u* 97 iniqum *M* iniquum *cett. Pph. Pseudacr.* 98 derit *ν1 g* deepit *E* de erit *γ ψ l* deerit *cett.* 99 As *D pr. E F M γ λ' ν pr. σ a g m Pph.* Aes *D corr. F uar. ν corr. l2* //as *z* [?] As *u* () as laquei] Asia que *F* Asiaq& *l1* precium *E λ ν g m* [?] pretium *z* trausius *D M γ λ σ a g m u1* trauius *F ν l z Pph. Porph.* transius *E1* traulius *u2 marg.* tranius *Pseudacr. cod. ν* ()

iurgatur uerbis: ego uectigalia magna
diuitiasque habeo tribus amplas regibus'. ergo,
quod superat, non est melius quo insumere possis?
cur eget indignus quisquam te diuite? quare
templa ruunt antiqua deum? cur, improbe, carae
non aliquid patriae tanto emetiris aceruo?
uni nimirum recte tibi semper erunt res,
o magnus posthac inimicis risus! uterne
ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
pluribus adsuerit mentem corpusque superbum,
an qui contentus paruo metuensque futuri
in pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
quo magis his credas, puer hunc ego paruos Ofellum
integris opibus noui non latius usum
quam nunc accisis. uideas metato in agello

---

I 1, 85—87: Cal.: actumst de me hodie. set potes nunc mutuam drachumam mihi unam dare, quam cras reddam tibi? Pseud.: uix hercle opino, etsi me opponam pignori. set quid una drachuma facere uis? Cal.: restim uolo mihi emere. Pseud.: quamobrem? Cal.: qui me faciam pensilem **100** et **110 S**: Cic. ad Att. XII 19, 1: equidem iam nihil egeo uectigalibus, set (al. et) paruo contentus esse possum **103** 'cur—diuite' **T**: Seruius ad Aen. VI 611; schol. Pers. 3, 70 **104 S**: Lucr. III 1024: improbe (eadem uersus sede) **106 S**: Cic. epist. VIIII 9, 1: rectissime sunt apud te omnia **107 S**: Eurip. Med. 797: οὐ γὰρ γελᾶσθαι τλητὸν ἐξ ἐχθρῶν **108 S**: Apoll. Sidon. carm. 5, 117 sq.: ut unum casibus in dubiis iunctus sequeretur **110 S**: Stat. Theb. VI 765: metuensque futuri **113 S**: Iuu. 14, 234: indulgent sibi latius ipsi

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **100** Iurgatus *E1* uectalia *M* **101** Diuicias *σ g* *ergo E* ergo hoc *σ* **102** uincere *u* sumere (insumere) *L* **104** Templarū (ī) *E* antiqua ruunt *M* (vnt) cur *om. M* inprobe *D E γ a cum β* īpbe *g* improbe *cett.* carā *E* care *M g* **105** patrie *g* tanto] etanto *M m* **106** recte tibi *D E F γ λ' σ a g u z* rectę tibi *M ν m* tibi recte *y Pseudacr.* recte (*om.* tibi) *Pph.* ( ) erunt *Ω Pph.* eunt *Harlei.* 3754. 4862 **107** inimici *u* **108** At *g* dubius *Dpr.* fidet] sidet *M1* ? fi& *Fl1 opp. φ corr. Pph.* fidit *g m* sibi] tibi *E* cercius *D σ g* cerius *M* **109** adsuerit *E2 F M1 λ' ν z Pph.* atsuerit (u) *E1* assuerit *D M2 γ σ a g m u* **110** an] At *γ* Aṭ *l* (n) At *y* an qui] Antiqui *E a. ras. y* An//qui *λ* contus (ten) *λ* **112** his] hic *Pph.* puer *E p. ras. F p. ras. λ σ g l p. ras. m u z p. ras.* puerum *D E a. ras. F1 M γ ν a l a. ras. z a. ras.* paruus *Ω* offellū *λ opp. Pseudacr. in textu* **113** latius] lacius *g* lautius *y* usum *z* **114** abcisis *E pr. aut corr.* uideas *om. E* metatum *F λ' z1* mercato *u uar. z2* metato *cett. F corr. ψ uar. z2 uar. Pseudacr.*

cum pecore et gnatis fortem mercede colonum
'non ego' narrantem 'temere edi luce profesta
quicquam praeter holus fumosae cum pede pernae.
ac mihi seu longum post tempus uenerat hospes
siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
uicinus, bene erat non piscibus urbe petitis,
sed pullo atque haedo; tunc pensilis uua secundas
et nux ornabat mensas cum duplice ficu.
post hoc ludus erat culpa potare magistra,
ac uenerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
explicuit uino contractae seria frontis.
saeuiat atque nouos moueat Fortuna tumultus:
quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius aut uos,
o pueri, nituistis, ut huc nouos incola uenit?

---

116 'temere—profesta' T: gloss. Mai class. auct. VIII 235 121 sq. 'tunc—ficu' T: Prisc. VII 12, 63 122 'cum duplice ficu' T: Charis. I 15 p. 96 K. 125 S: Ou. fast. V 341: nulla coronata peraguntur seria fronte 126 S: Sall. Cat. 10, 1: saeuire fortuna . . . coepit || Ou. ex P. II 3, 51: quo fortuna magis saeuit || Apul. met. XI 15: eat nunc (fortuna) et summo furore saeuiat

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **115** pec‡tore *M* gnatis *E F M γ λ' ν σ a g m z* gnatis *D* natis *u* sortem *M1* colone͡ (u) *g* **116** edi luce *D E M σ φ p. ras. a1 g m u z2 cum β' r Pseudacr. in textu glossar. Mai* edi//luce *γ* de luce *γ uar. λ* et edulce *F1 l1* edulce *Pph.* & edi luce *ψ corr.* & de luce *ν ψ uar. a2, z1 n. l.* profecta *E pr. F opp. Pph. Porph. Pseudacr. (v) glossar. Mai* ꝑfeēsta (i) *M* **117** Qd- quã (u) *g* Quicqd *M* preter *E γ φ m z* pter *M* fumose *M g* fumusę *E* perne *g* **118** Ac *D E M γ λ' ν σ a φ g m z1* At *ψ u z2 Pseudacr. (v)* longus *D pr.* **119** uocuo *γ pr.* uacuo *cett. Pseudacr. (v)* conuiuịa *λ* ymbrem *ν σ* **121** Set *γ pr.* hędo *M γ λ ν a corr.* hedo *F σ g l m u z* aedo *D E a pr.* tunc *D E M γ σ a m* tum *F λ' ν g u z Priscianus* **122** nox (v) *E* ornabat (⊢) *γ* dupplice *g* ficu *D F γ λ' a u Charisius Prisciani cod. optimus* fico *E M ν σ g m z* **123** hoc] hac *ν* portare *E* **124** caeres *σ* uti *σ pr. cum x* ita *cett.* ita ut *λ2* ( ) surge'at *g* **125** Explucuit *a* c̄tractaę *M* contracīt͡ę (l) *D* frontes *λ* **126** Seuiat *D M ν σ g m u z* Sveuiat *E* nouuos *E* tumutus *λ* **127** inminuet *E* ĩminuet *M* imminuet *cett.* quanto *E γ a l2* quantum *cett.* aut *om. E pr.* ego] (ego o) g *m om. g* partius *M σ φ m u z* **128** nituistis *D pr. E F2 M2 γ ν σ g m z2 cum a x Pseudacr.* nuuistis *M1* instituistis *D corr. F1 l1 z1 Pph.* in//tuistis *λ* uixistis (v) *u* hoc *ψ* nouus *Ω Pph.* ueni *σ*

nam propriae telluris erum natura neque illum
nec me nec quemquam statuit: nos expulit ille,
illum aut nequities aut uafri inscitia iuris,
postremum expellet certe uiuacior heres.
nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
nunc mihi, nunc alii. quocirca uiuite fortes,
fortiaque aduersis opponite pectora rebus.'

---

## III.

'Sic raro scribis, ut toto non quater anno
membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,

---

**129—135** Eurip. Phoen. 555: *οὔτοι τὰ χρήματ᾽ ἴδια κέκτηνται βροτοῖς* || Alexand. fr. 52, 6 N.: *ἴδιον οὐδὲν ἔχομεν* **131** T: Porph. ad s. II 3, 94: ut et supra: illud aut nequities **133** sq.: anthol. Pal. VIIII 74: *Ἀχαιμενίδου γενόμην ποτέ, νῦν δὲ Μενίππου, καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρου βήσομαι εἰς ἕτερον· καὶ γὰρ ἐκεῖνος* (al. *κεῖνος*) *ἔχειν μέ ποτ᾽ ᾤετο καὶ πάλιν οὗτος οἴεται, εἰμὶ δ᾽ ὅλως οὐδενός, ἀλλὰ τύχης* **135** sq. T: schol. m ad Hor. c. II 10, 22: ut in libro sermonum, ubi corripit sordidos sub Offelli nomine: uiuite—rebus
II 3. **2** S: Prud. c. Symm. II 580: prospera quaeque retexis

---

*Ω = D E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m u (x) z* **129** N *a ν* proprie *g l m* propriae
⊦
*cett. a* erum *D E M1 γ σ a g z* herum *F λ′ ν m u z* erū *M2* neque] nec *g m* **130** quem‿quam *γ* quemquã *λ* quequam *m* **131** nequicies *ν g* uaftri
i legis
*γpr.* ufri *M1* inscicia *M g* ruris *ν* *post u.* 131 VNVM FOLIVM EXCISVM EST IN *D et* DESINT *cod. u cuius in supplementum recepimus cod. v* *Ω = E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* **132** Postremum *E F M γ λ′ ν v z* Post
ni
tremū *a* Postremo *σ g m* expellit *E* uiuatior *E M ν z* **133** umbre, *E*
v
umbræ ni *z* nuper] nop *E* **134** erit *E F M γ λ′ σ a g m v z* erat *ν* propius *z1* cædet *F λ′* cędit *ν* **135** aliis *λ y* quo circa *E F M ν g z cum x* **136** Forcia *g* obponite *ν*

II 3. DAMASIPPVM INTRODVCIT TRACTANTEM SECVM *(om. r)* HORATIVS (ORATIVS *M om. r*) *E M (r)* EGLOCA · III · (TERTIA · *v*) *F λ v* DE DAMASIPPO *add. ψ* DAMASIPPV̄ SECV̄ LOQVENTĒ INDUCIT · *m* EGLOGA · IIII · *z* *inscriptionibus carent γ ν σ g l* **1** Sic *E2 F M γ λ′ σ a m v z cum L β corr. r* ·ic *ν* Si *E1 F corr. g cum β′ Pph. Pseudacr.* () rato *E* scribes *E1 γ ψ corr. a g Pph. Pseudacr.* scribis *E2 F M λ′ ν σ v z cum L β′ r* () **2** Menbranam *z* queq; *m* retexens] repixens *F uar.* recensens *ν*

iratus tibi, quod uini somnique benignus
nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est:
culpantur frustra calami, inmeritusque laborat
iratis natus paries dis atque poetis.
atqui u*o*ltus erat multa et praeclara minantis,
si uacu*o*m tepido cepisset uillula tecto.
quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
inuidiam placare paras uirtute relicta?
contemnere, miser! uitanda est improba Siren
desidia, aut, quicquid uita meliore parasti,
ponendum aequo animo.' di te, Damasippe, deaeque
uerum ob consilium donent tonsore. sed unde
tam bene me nosti? 'posquam omnis res mea Ianum
ad medium fracta est, aliena negotia curo,
excussus propriis. olim nam quaerere amabam,
quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus aere,

---

3 **S**: Prud. cathem. 7, 12: u i n i a t q u e s o m n i degener socordia || Verg. Aen. II 265: s o m n o u i n o q u e sepultam 4 **S**: Ter. Phorm. IIII 4, 13: q u i d f i e t? 6 **S**: Lucil. II p. 290, 844 Marx: n i l e s t 8 **S**: Pers. 4, 27: d i s i r a t i s 9 **T**: Seruius ad Aen. II 96 13 sq. 'quin tu inuidiam—miser' **T**: schol. Pers. 3, 21 in gloss. Pithoeanis 14 sq. **S**: Eurip. Hippol. 384: *σχολὴ τερπνὸν κακόν* 16 sq. 'di—tonsore' **T**: historia pontificalis 39 [mon. Germ. SS. XX 542]

---

*Ω = E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* 4 ab *E M γ λ ν σ ψ2 a l2 v z cum β' r* at *F g l1 m* () 5 fugisti sobrius· ergo *1 Bland. Cruquii* ergo] esto *c1* () 6 incipe *in ras. φ* 7 inmeritus *E F λ ν m v z cum r f* immeritus *γ σ a l* ĩmeritus *M g cum β* 8 iratis] Iratus *Pph.* diis *g m* 9 uultus *Ω Seruius* preclara *σ m v z* 10 uacuum *Ω* coepisset *E F M γ* caepisset *σ* 11 Qorsum *φ* plantona *γ a. ras.* 12 Eupolin *E M λ' ν σ ψ a g m z* Eupolim *γ φ v cum β' r* archilocum *F λ' g m v* archilocho *z* tantos] quin tu *schol. Pers.* 13 placere *E* pares *γ pr. y opp. Pph. schol. Pers.* 14 Contemnere *F σ a g l cum r schol. Pers.* Comtemnere *γ* Contempnere *M λ ν m v z cum β'* Contempne *E* miser *om. M* improba *M ν a g l m v z cum β' r Pseudacr. in textu* inproba *E F γ λ σ'* siren *E M γ ν g l v z* syren *F λ m* 15 quidquid *F g l* quid quod *λ* quicquid *cett. a cum β' r Pseudacr. v* meliora *φ a. ras.* 16 equo *M g* di] dii *m v1 z* de *g* damasipę *v* deeqȝ *g* 17 sed unde] scđe *E* set *γ pr.* 18 bene ////me *λ* postquam] pos.t qā *μ* 19 negocia *λ' ν σ g v* 20 querere *E M γ m v z* 21 uafer] faber *F λ' γ uar. a uar. z cum β' r opp. Pph. Porph. Pseudacr.* lauisset] lauasset *φ pr. y opp. Pph.* sisyphus *F g Pph.* sisiphus *M γ λ m v Pseudacr. in textu* sisippus *E* sysiphus *ν l z* ere *g*

quid sculptum infabre, quid fusum durius esset.
callidus huic signo ponebam milia centum;
hortos egregiasque domos mercarier unus
cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
imposuere mihi cognomen compita.' noui
et miror morbi purgatum te illius. 'atqui
emouit ueterem mire nouos, ut solet, in cor
traiecto lateris miseri capitisue dolore,
ut lethargicus hic, cum fit pugil et medicum urget.'
dum nequid simile huic, esto ut libet. 'o bone, ne te
frustrere: insanis et tu stultique prope omnes,
siquid Stertinius ueri crepat, unde ego mira
descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
solatus iussit sapientem pascere barbam
atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
nam male re gesta cum uellem mittere operto
me capite in flumen, dexter stetit et 'caue faxis
te quicquam indignum: pudor' inquit 'te malus angit,

---

31 **S**: Lucr. III 206; Pers. 6, 43; Licentius carm. ad Augustin. 41: o bone  35 **S**: Verg. Aen. VII 391: pascere crinem

---

*Ω = EFMγλ' (λl) νσ (a) gmv (x) z*  22 Qui *E*  sculptum *Eγλσ' ψ uar. a corr. mvz*  sc^v^lptum *M*  scalptum *Fνgl cum r*  scultum *β'* ()  infabri *g a. u.* 23 *usque ad* II 6, 92 DEFICIT *genuinus cod. z*; *Ω = EFMγλ' (λl) νσ (a) gmv (x)*  23 hu^i^c *M*  poenebā *E*  24 egreias *Mνσ*  25 merculiale *Mpr. γpr. mpr.* merculię *E*  26 Inposuere *EFλ Pph.*  Imposuere *Mγνσaglmv*  compita *EFMγalmv p. corr. cum β' r Porph.*  copita *λ*  competa *νσgv a. corr.*  27 E^t^ *M*  morbi miror *m*  atqui *om. E1 σ*  at qui *g*  atquin *v*  28 Emouit *FMγλ'ν p. ras. σ a v cum β' r*  Et mouit *E ν a. ras. g m y*  nou^v^,s *l*  nouos *b pr. ut uid.* nou^e^vs *a*  nouus *cett.*  29 Traicto *γ*  ue *EMσ' gm Ac.*  que *Fγλ' ν a v cum β' r*  30 lethargicus *EFgl cum β' Pseudacr.*  letargicus *Mλσmv*  loethargicus *γ a* lętargicus *ν*  medicum] modicū *Fνagl1 cum β' ut uid.* ()  urget *Mγλνσ' amv* urgvet *E*  urguet *g*  urget *Fl*  31 huic *om. g*  esto *φ*  libet o] liber et o *g* bene *E*  ne *om. E*  32 Frustre *λ*  tu *om. E*  *post hunc u. ponunt u.* 40 *β' b pr. neque eundem suo loco omittunt*  33 Si///qd *M*  Siquit *E*  ueri *EM γνσψ uar. a1 g l2 m*  uerum *Fλ' v cum β' r*  uere *a2* ()  34 Describi *E*  precepta *σv*  hec *γ*  h̄ *λ*  hoc *g*  *u.* 35 *om. q pr. opp. Pph.*  35 sapientiā *E*  36 fabritio *Mγ*  fabricicio *λ*  37 cum] c̄ *λ*  uellet *Pseudacr.* (ν)  op^e^orto *ψ*  38 dexter stetit] dextersterit *E*  stertit *g*  39 quidquā *g*  te malus] temadus *γ a. ras.*  angit *EMγν uar. σ pr. ψ uar. a g m*  urget *Fλ' ν σ corr. v cum β' r* ()

insanos qui inter uereare insanus haberi.
primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
solo, nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
quem mala stultitia et quemcumque inscitia ueri
caecum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
autumat. haec populos, haec magnos formula reges
excepto sapiente tenet. nunc accipe, quare
desipiant omnes aeque ac tu, qui tibi nomen
insano posuere. uelut siluis, ubi passim
palantis error certo de tramite pellit,
ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit, unus utrique
error, sed uariis inludit partibus: hoc te
crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
stultitiae nihilum metuenda timentis, ut ignis,
ut rupes fluuiosque in campo *o*pstare queratur.
alterum et huic uarum et nihilo sapientius ignis

---

**40 S**: Symphos. praefat. aenigm. u. 14: i n s a n o s i n t e r s a n u m non esse necesse est **42 S**: cf. adn. s. I 1, 121 **50** sq. 'ille—error' **T**: Prisc. XV 4, 19 **53** sqq. **S**: Xenoph. mem. I 1, 14: *τῶν τε γὰρ μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τ ὰ μ ὴ φ ο β ε ρ ὰ φ ο β ε ῖ σ θ α ι* **56** sq. **S**: Sil. XV 41: per medias uolitare acies m e d i o s q u e p e r i g n i s ‖ anthol. Lat. 653, 17: p e r m e d i o s i g n e s

---

*Ω = E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x)* *u.* 40 *om. L*1 **40** qui] qui[d] *φ* uereare] uereate[r] *E* uerarc *M* **41** furere] furor *v* si erit] siet *F λ′ y* in *om. g* **42** nihil *λ pr.* ///nil *ν* **43** Qē *E* stulticia *E ν σ g m v* quemcumque *E F M γ λ′ ν σ a* quęcūq; *m* q̄cūq; *g* quemcunq; *v*( ) īsitia *λ* inscia *σ* inscicia *ν* īsciscia *g* uęri *g* **44** Cecum *E M g m v* chrysippi *λ′* chrysyppi *F* chrisippi *E γ ν a g m* crisippi *M σ v Pseudacr.* rex *g* **45** hęc (hæc *ν*) . . . hec *E ν* hec . . . hec *g* **47** ęquę *M m* equę *E* eque *λ g* **48** Insani *ν y opp. Pseudacr.* (*ν*) uelud *g* **49** Palantis *E cum L S α μ c r* Pallantis *γ a. corr. a* Palantes *cett.* de tramite] d&ramiite *E* **50** sinistrosū *Paris.* 10401 sinistrorsum *cett. Priscian.* abid *m pr.* utrique *F λ′ ν g m v cum β′ r Priscian.* utrisque *E M γ σ cum β corr. f r*2 *uar., a n. l.* ( ) *uid. Epilcg.* **51** s& *γ* inludit *F γ λ a m* illudit *E M ν σ g l v* parcib, *E* **52** crede] Cre *E* nihilo *E M γ λ′ ν σ ψ m* nichilo *φ g v* **53** trahit *γ ν* thrahat *l*; *a n. l.* **54** Stulticiae *E ν m* Stultie[ci] *g* nichilum *g v* nichilo *φ pr. ut uid.* ignis *E γ ψ corr. cum α μ c* ignes *F M λ′ ν σ g m v*; *a n. l.* **55** rupes] rupis *g* quæratur *ν* q̄ratur *g* **56** hu[i]c *M* uarum *E F M*1 *γ λ a g cum β′ r Pph. Porph. Pseudacr.* uarium *M*2 *ν σ ψ l m v* nihilo *E F M λ′ ν σ a g m cum f r uar.* ni[c]hilo *γ* nichilo *v* nilo *Regin.*1 *y* ignis *E M γ ν a cum α* ignes *F λ′ σ g m v cum β′ r*

per medios fluuiosque ruentis. clamet amica
mater, honesta soror, cum cognatis pater, uxor:
'hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serua!'
non magis audierit quam Fufius ebrius olim,
cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis
'mater, te appello' clamantibus. huic ego uolgus
errori similem cunctum insanire docebo.
insanit ueteres statuas Damasippus emendo:
integer est mentis Damasippi creditor? esto.
'accipe, quod numquam reddas mihi' si tibi dicam,
tune insanus eris, si acceperis? an magis excors
reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
scribe decem a Nerio: non est satis; adde Cicutae
nodosi tabulas centum, mille adde catenas:
effugiet tamen haec sceleratus uincula Proteus.
cum rapies in ius malis ridentem alienis,
fiet aper, modo auis, modo saxum et, cum uolet, arbor.

---

57 sq. S: Hes. theog. 932: *παρὰ μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι* 62 S: Cic. Tusc. I 44, 106: m a t e r, t e a p p e l l o 69 T: Seruius ad Aen. VII 422 'scribe decem a Nerio' T: schol. Pers. 2, 14 71 T: Proteus] cf. quod ex Apuleio laudauimus testimonium ad epist. I 1, 90 72 S: Hom. Od. XX 347: *οἱ δ' ἤδη γνάθμοισι γελώων ἀλλοτρίοισι*

---

*Ω* = *EFMγλ' (λl) v σ (a) g m v (x)* 57 fluui, q; *m* ruentis] ruentes *Fv pr. l a. ras. y* clamat *g* 59 rupis *M* ruptis *E* maxiāma *M* 60 fufius *E Fγ σ a l a. ras. cum r2 Pph. Porph.* fufi'///*M* fusius *M1 ut uid. v l p. ras. m v cum β' r1* fusus *λ g* () 61 edormit *E M γ λ v σ ψ p. ras. a g m v Porph.* edormiit *Fly* catienis *E F M γ λ' v σ a m Pph. Porph. Pseudacr.* catenis *φ uar.* cacienis *g* 62 appello *EFMv σ g l m v* apello *γ λ a cum β' r* uulgus *E M g m cum r* uolgum *λ* uulgum *F corr. γ v2 σ a v* uulgūs *l (littera* g *in erasa* t *ut uid.)* uultum *F v1 ut uid.* 63 Errorēi *E* Errore *F pr. l1* Error *g* similis *F* simile *m* cuctv̄ (n) *M* cuncta *F pr. l a. ras. y* II 3, 65—II 3, 133 REDIT *fragm. ξ Scheftlar.* 66 nunquam *E* numquam *cett. ξ* michi *v* si] si b *g pr.* sit *λ pr.* 67 acciperis *EMξ* 68 Reiacta *γ* preda *v σ v* presens *ξ σ m* fer//t *v* 69 Scripe *ξ* anerio *EFMγλ' v v* nerio *σ corr. g m cum x schol. Pers.* a nerio *a Pph. Pseudacr.* (); *Pph. Porph.*: 'a Nerio. Quidam Anerio *ὑφ' ἕν* legunt' est adde satis *M* cicute *g corr. m* cicutis *g pr.* 70 cathenas *v* 71 Effugit *E* tamen haec *bis habuit λ pr.* haec sceleratus] hic celeratus *E* hec *g* uincla *v* proteus *E F M γ λ' ξ a Pseudacr.* protheus *v σ ψ corr. g m* 72 rabies *Eg* ius *EMγ uar. ξ φ corr. g l uar. m cum f Pph. Porph.* iura *F a. ras. γ λ' v σ a v cum β r* iusra *(ra a m. tertia) φ* () 73 auis] apis *v Pseudacr.*

si male rem gerere insani est, contra bene sani,
putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perelli
dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
audire atque togam iubeo componere, quisquis
ambitione mala aut argenti pallet amore,
quisquis luxuria tristiue superstitione
aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
dum doceo insanire omnis, uos ordine adite.
danda est ellebori multo pars maxima auaris;
nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
heredes Staberi summam incidere sepulcro,
ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
damnati populo paria atque epulum arbitrio Arri,
frumenti quantum metit Africa. 'siue ego praue
seu recte hoc uolui, ne sis patruos mihi.' credo,
hoc Staberi prudentem animum uidisse. 'quid ergo
sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
heredes uoluit?' quoad uixit, credidit ingens

---

76 **T**: Seruius ad Aen. VII 422 83 **T**: schol. Pers. 4, 16 87 **S**: Apoll. Sidon. carm. 22, 171: huc ueniet calidis q u a n t u m m e t i t A f r i c a terris 88 **S**: Pers. 3, 96: n e s i s m i h i t u t o r

---

*Ω = EFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* 74 si male rem] Simularē *E1* gererem *γ pr.* 75 REDIT *D* *Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* mihi *om. D pr.* michi *v* parelli *mv Pph. Porph.* perilli *a* perelli *cett. ξ v uar.* 76 nunquam *EFa* numquam *cett. ξ* 77 audire atque] Atq. audire *D* conponere *EFν* componere *cett. ξ a Pph. Porph.* q ̄i quis *M* *u.* 78 *ante u.* 77 *ponit m* *u.* 78 aut — 79 luxuria *om. q* 78 Ambicione *σg* amorē *E* 79 supersticione *σgm* 80 morbo *om. E* huc] hunc *γ pr.* hu//c *ν* ł hvc *ν marg.* 81 oīs *Paris.* 10401 *pr.* omnes *Ωξa* 82 ellobori *E pr.* 83 an *om. λ′ φ pr. y opp. Pph. schol. Pers.* anticyram *Mσ cum ξ rf Pph. Porph. Pseudacr. schol. Pers.* antyciram *Dgm cum β* antycyram *Fl* anticiram *γνv* anticycyrā *λ* antiscyrā *E* racio *g* 84 Hæredes *Fl* Heredes *cett.* sepulchro *DFMγλ′νξσagmv Porph.* sepulcro (re) *E* 85 dacentum *λ* 86 Dampnati *λνmv* Damnati *cett. ξ al* paria (f) *m* arri *EMγξσagm cum rf Porph.* arrii *DFλ′νv (β)* 87 africa *γ* affrica *νσg* afria (c) *E* *u.* 89 *ante u.* 88 *ponit Zulichem.* 88 recto *ν* 89 uidisse *Ω()* quid] qđ *λ* ergo] ego *Eλ′ pr.* 90 Sentit *ν* consūmā *λ* patrimoni *DMγξσa cum β* patromonii *l* patrimonii *cett. cum rf* 91 Hęredes *Fλ* Heredes *cett. ξ* uoluit] ~~staberi~~ (uoluit) *φ* quoad uixit *λψ* quo aduixit *E2γν ξgmv cum rf* quo ad uixit *Dσφl cum β* qaduixit (o) *M* qđ aduixit *E1 cum a*

pauperiem uitium et cauit nihil acrius, ut, si
forte minus locuples uno quadrante periret,
ipse uideretur sibi nequior. omnis enim res,
uirtus, fama, decus, diuina humanaque pulchris
diuitiis parent; quas qui construxerit, ille
clarus erit, fortis, iustus. ʽsapiensne?ʼ etiam, et rex
et quicquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
sperauit magnae laudi fore. quid simile isti
Graecus Aristippus, qui seruos proicere aurum
in media iussit Libya, quia tardius irent
propter onus segnes? uter est insanior horum?
nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
nec studio citharae nec Musae deditus ulli,
si scalpra et formas non sutor, nautica uela

---

95 sqq. ʽuirtus — uoletʼ T: floril. Paris. 8818 a et Nostrad. 188 95 S: anthol. Lat. 376, 6: uirtus, forma, decus 97 T: Prisc. XVI 2, 12 100 sq. S: Auson. domest. 1, 13 p. 17 P. spargit Aristippus mediis in Syrtibus aurum 103 T: Pseudacr. ad u. 210 || floril. Paris. 8069 et Nostrad. 188 104 sq. S: Auson. epigr. 7, 3 sq. p. 313 P.: hoc genere et chordas et plectra et barbita condes: omnia mercatus cras citharoedus eris || Xenoph. oecon. 1, 10: *ὥσπερ γε αὐλοὶ τῷ μὲν ἐπισταμένῳ ἀξίως λόγου αὐλεῖν χρήματά εἰσι, τῷ δὲ μὴ ἐπισταμένῳ οὐδὲν μᾶλλον ἢ ἄχρηστοι λίθοι, εἰ μὴ ἀποδιδοῖτό γε αὐτούς* 106 T: gloss. Mai class. auct. VIII 551: hinc etiam Horatius in odis: si — sutor

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* 92 uicium *νσgv* nil *σ* nichil *v* nihil *cett. ξ σ2 uar.* 93 qadrante (o *suprascr.*) *M* periret *DEMγξσagmv cum r* perisset (i *suprascr.*) *F λ′ v cum β′* () 94 nequeor *D* 95 pulcris *φ g* pulchris *cett. ξ* 96 Diuiciis *g* parem *M1 aut pr.* construxerit *DEMγξσagm* contraxerit *Fλ′νv cum β′* () 97 fortis iustus] iustus fortis *Pph. opp. Priscian. floril. Paris.* 8818 a iustus sapiens] sapiens iustus *D y opp. Priscian.* ne *Fγνσ pr. a l in ras. cum L β′ r Priscian. floril. Nostrad.* que *D E M ψ uar. l aur. cum ξ Pseudacr. flor. Paris.* 8818 a *om. λ σ corr. ψ corr. g m v cum β p. ras.* () et] *om. g y floril. Nostrad. Paris.* 8818a *opp. cett. ξ Priscian.* grex *M a. ras.* 98 quidquid *F λ′ g* ueluti] uelut in *λ′* uelutin *F* 99 magne *Eλg* simili *E* 100 Graecus *F cum ξ Pph.* Grecus *cett.* aristrippus *g* proicere] ꝓiecere *Ey* 101 Immedia *D* libya *F λ′* libia *DEMγξσmv* lybia *νg* qua *Mξ* 102 onus *DFMγλ′νξσagm* honus *E v cum r a. ras. f* 103 litem quod] quod litem *y floril. Nostrad. Paris.* 8069 *opp. Pph. et Pseudacr. ad u.* 210 quod] quid *D1 aut pr. uu.* 104—140 *om. Porph.* 104 citharas *DE1 Mγνξgv* cytharas *Fλ′σm* conportet *EFνm cum β* comportet *DMλ′ξσav cum r f* cōp: *g* in unum] inum *v* 105 citharae *DMγνξv* cithare *g* cytharae *EFλ′σm* muse *g* 106 scalbra *m* suttor *m* nautia *Eλ p. ras.*

auersus mercaturis: delirus et amens
undique dicatur merito. qui discrepat istis,
qui nummos aurumque recondit, nescius uti
compositis metuensque uelut contingere sacrum?
siquis ad ingentem frumenti semper aceru*o*m
porrectus uigilet cum longo fuste, neque illinc
audeat esuriens dominus contingere granum,
ac potius foliis parcus uescatur amaris;
si positis intus Chii ueterisque Falerni
mille cadis, nihil est, ter centum milibus, acre
potet acetum; age, si et stramentis incubet unde-
octoginta annos natus, cui stragula uestis,
blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca:
nimirum insanus paucis uideatur, eo quod
maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
filius aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
dis inimice senex, custodis? ne tibi desit?
quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
ungere si caules oleo meliore caputque

---

**109** sq. T: floril. Nostrad. 188 **109 S**: cf. adn. s. I 1, 67 **110 S**: Stat. Th. VI 765: metuensque futuri **111** sq. **S**: Lucil. XVIII 555 (II p. 207 Marx) **114 S**: Verg. Aen. XII 766: sacer Fauno foliis oleaster amaris **117** sq. 'unde—uestis' T: Prisc. XVIII 24, 210 **118** cf. Iuu. 6, 192 sq.: tune etiam, quam sextus et octogensimus annus pulsat **119** 'blattarum et—putrescant' T: gloss. Mai class. auct. VIII 68 **S**: Columb. ad Seth. 48 (mon. Germ. epist. III p. 184): nec molles cumulat tinearum ad pabula uestes **121 S**: Ou. ex P. I 2, 83: maxima pars hominum || Varro sat. Menipp. 128 Büch.: a morbo stimulatus eodem **123 S**: Dem. de cor. 119: *ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος καὶ θεοῖς ἐχθρός*

---

*Ω = D E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **108** qui *D p. ras. F M γ λ′ ν ξ σ a m v p. ras. cum β′ r Pseudacr.* quid *D a. ras. E g ut uid.* ( ) istis *D E M γ ξ σ ψ corr. a g v cum r Pseudacr.* iste *F λ′ ν m cum β′* ( ) **110** Conpositis *ν* uelud *λ* contigere *γ* **111** frum̄tis *E* aceruum *Ω ξ* **112** Proiectus *μ* **114** pocius *σ g* folii *E* uescatur] uexatur *E a* pascatur *M ξ σ* **115** Sic *v a. ras.* positus *E* ueteresq; *m* **116** nichil *v* ter centum *γ ν g m v* tercentū *D F λ′ Pseudacr.* trecentum *E M1 ξ* **117** Potat *g* sta[r]m̄tis *E* **118** Occtoginta *D* annis *ν* strangula *m* **119** Blattarum *D E F γ ν g m v glossar. Mai* Plattarum *M* Blatarum *λ pr. σ* ac] et *gloss. Mai* epule *g* putrescant *gloss. Mai* ( ) archa *σ* **120** insanis *M1* **121** pars] par *E* **122** eciam *g* hec *γ g* hebibat *g* haeres *E F λ′ m* **123** Dı́is *v* Diis *g m* **124** Qvntvlum *E* Quātulū *g* sūme enī *g* enim summe *v* curtabit] curtabat *λ′* curtabitur *M a. ras.* **125** Vngere *D F M γ λ′ ν ξ σ a m v cum β′ r* Vnguere *E g* mediore *D a. ras.* capud *E M*

coeperis inpexa foedum porrigine? quare,
si quiduis satis est, periuras, surripis, aufers
undique? tun sanus? populum si caedere saxis
incipias seruosue, tuo quos aere pararis,
insanum te omnes pueri clamentque puellae;
cum laqueo uxorem interemis matremque ueneno,
incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
nec ferro ut demens genetricem occidis Orestes.
an tu reris eum occisa insanisse parente,
ac non ante malis dementem actum Furiis quam
in matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,

---

126 'impexa—porci' T: gloss. Mai class. auct. VIII 421 'impexa foedum porrigine' T: gloss. Mai class. auct. VIII 437 'inpexum foeda porrigine' T: ibid. VIII 435   127 S: Plaut. mil. 750: commodulum opsona, mihi quiduis sat est || Turpilius 142—144 p. 102 Ribb.: profecto ut quisque minimo contentus fuit, ita fortunatam uitam uixit maxime, ut philosophi aiunt isti, quibus quiduis sat est   129 S: Ter. Phorm. 511: II 2, 26: ancillam aere emptam meo

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)*   126 Cęperis *M σ m*   Ceperis *g v*   impexa *σ g v cum f x glossar. Mai pp.* 421. 437   inpexa *cett. ξ a β cum r cons. Pseudacr.*   foedum *D E γ ν ξ g cum f r glossar. Mai*   fedum *F M λ′ ν*   fędum *σ m*   porrigine] prurigine *ν pr.*   porigine *ξ pr.*   *u.* 127 *om. ξ pr.*   127 Siquiduis *D*   Siquid uis *EMνξm*   quid uis *Fγlv*   q(i)duis *λ*   periuras *γνagm cum f*   peiuras *D E F M λ′ ξ σ a v cum β r cf. u.* 164   surripis] subripis *a1*   128 tun sanus *Eγpr. ψ p. ras. a1 g m cum r*   tunc sanus *D*   tu insanus *FM γ superscr. λ′ ν ξ a2 v*   tum sanus *σ cum β x*   cędere *m cum b Regin.*   credere *g*   cedere *cett. ξ*   129 seruosque *M ξ m*   tuos *DEFMγλ′νξσamv*   tuo *gy hoc nunc praetulimus propter euphoniam et conlato Petron. c.* 447, *quem laudauimus in Epileg. ad h. u.; cf. etiam codicis g lectionem serm.* II 3, 208; *uide praeterea Epil. p.* 804   ere *g*   parabis *σ*   paratis *ξ*   130 te] ē (te) *E*   clamænt *D*   puelle *g*   131 interemis *EMξ cum μ pr. f h Regin. Pseudacr. (v)*   interimis *DFγλ′νσagmv*   132 Incolumi *Fλσ2 a v cum β′ r Pseudacr. (v)*   Incalumi (o) *l*   Incolomi *D E M γ ν ξ σ1 g m*   tu *om. M λ ξ pr. σ1 a pr.*   agris *E1*   133 Ne (c) *ν*   ferro ut demens *D E F γ λ′ ν g m*   demens ferro ut *M ξ σ pr.*   occidit genitricem *v*   genetricem *EFMξ cum μ h*   genitricem *cett. ψ corr. a*   occidit *ν σ corr. l v cum r f*   occidis *cett. ν uar. ξ σ pr. a cum β*   horestes *λ*   *Inde a u.* 134 DEFICIT *fragm. ξ usque ad s.* II 6, 80   134 eum] en *λ*   135 ac] an// *in ras. v*   136 //iu// gulo *λ*   tepe fec̄ *l*   *u.* 137 *om. λ pr.*   137 est *om. g y*   malę *Mv*   male = tutę *D (sic)*   male tvæ (t) *E*   tute *g*   horestes *γλ*

nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
non Pyladen ferro uiolare aususue sororem
Electran, tantum maledicit utrique uocando
hanc Furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
pauper Opimius argenti positi intus et auri,
qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla uappamque profestis,
quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres
iam circum loculos et clauis laetus ouansque
curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
excitat hoc pacto: mensam poni iubet atque
effundi saccos nummorum, accedere pluris
ad numerandum. hominem sic erigit, addit et illud:
'ni tua custodis, auidus iam haec auferet heres.'
'men uiuo?' 'ut uiuas igitur, uigila. hoc age.' 'quid uis?'

---

139 sq. S: Iuu. 8, 217 sq. (de Oreste): sed nec Electrae iugulo se polluit 140 sq. S: Eurip. Orest. 264 sq. 142—157 T: mythogr. II 226 p. 149 Bod.: quidam uir Opimius admodum extitit auarus, ut quum multis diuitiis abundaret, ipse festis diebus Veientanum pessimum uinum biberet, priuatis autem diebus uappam, quod est Veientano deterius. hic forte prae nimia sollicitudine incidit in letargum morbum. tunc eius laetus heres coepit circa loculos currere et claues quaerere, sperans illum cito moriturum. accedens medicus fidelis cognita morbi causa et pecunia tota ante se numerata dixit aegro: nisi tua custodias, nihil distat fame an morbo pereas 142 T: schol. m ad Hor. c. III 16, 18: hinc in secundo libro sermonum dicit: pauper—auari 143 T: schol. Pers. 5, 147

---

*Ω = DEFMγλ' (λl) νσ(a) gmv (x)* 138 fęcit *γ* facit *Mpr.* quod///tu *M* quod] q *λ* quę// (e *in eras.* i *ut uid.*) *D* reprendere *σ y* reprehendere *cett.* *a* possit *γ pr.* 139 pyladen *g* piladen *M γ ν σ a m cum r f* pilanden *E* phyladen *F* philaden *D l a. ras.* philadem *v* filadē *λ* ausus ue *DFMγλνσ agmv* ausus ue *l* aususq; *E* 140 Electran *EFMγλ' ν1 a1 cum L ut uid. r* Electram *Dν2 σgmv cum β' a2* male dicit *DEFMl cum β* maledicit *γλνσg mv* utrique] utrisq, *E* uocandū [o] *λ* 141 REDIT *Porph.* aliud] aliū *F y* bilis *D* uilis *Pph.* 142 opimus *Fλ'g* poti [si] *E* 143 Veientanum] uegentanum *Fγλ' a v cum β'* 144 sonitus *g* uapā *φ1* 145 lethargo *DFglv cum r2 f* letargo *M λ cum r1* loethargo *γ a* lithargo *E* laethargo *v m* lętargo *σ cum β* heres] hęres *FMlm* heros *E* 146 circa *σ* locros [ul] *g* clauis *D pr. Eγ ν a cum r1* claues *cett.* letus *M λ g v* 147 modicus *g pr.* celebratq, *E* 149 pluris *Regin.1* plures *Ω* 150 hōies *g corr.* addit] addidit *Eλ* 151 Ne *g* auferest *v* haeres *EFγλ'νm* 152 uigil *γ pr.* quod *D1 Fλ'* quid *cett. D2*

'deficient inopem uenae te, ni cibus atque
ingens accedit stomacho fultura ruenti.
tu cessas? agedum, sume hoc tisanarium oryzae.'
'quanti emptae?' 'paruo.' 'quanti ergo?' 'octussibus.' 'eheu!
quid refert, morbo an furtis pereamque rapinis?'
'quisnam igitur sanus?' qui non stultus. 'quid auarus?'
stultus et insanus. 'quid, siquis non sit auarus,
continuo sanus?' minime. 'cur, Stoice?' dicam.
non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
hic aeger: recte est igitur surgetque? negabit,
quod latus aut renes morbo temptentur acuto.

---

**153** sq. **S**: Lucr. II 1146 sq.: omnia debet enim cibus integrare nouando et fulcire cibus, cibus omnia sustentare || Colum. VI 24, 4: quae (sc. uacca) cum partum edidit, nisi cibis fulta est, . . . labore fatigata nato subtrahit alimentum || Sen. epist. 95, 22: antiqui medici nesciebant dare cibum saepius et uino fulcire uenas cadentes || Sen. de benef. III 9, 2: excepisse idonea cibo tempora et cadentes uenas uino refecisse || Ou. ex P. I 3, 9 sq.: et iam deficiens sic ad tua uerba reuixi, ut solet infuso uena redire mero || Maxim. eleg. V 29: a quantum mentem stomachi fultura mouebat **156** 'quanti emptae?—octussibus' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 35 **158** 'quisnam igitur sanus' **T**: Pseudacr. ad u. 168 **161** **T**: schol. Pers. 3, 65 **163** **T**: Prisc. VI 6, 30: Horatius in II sermonum: quod—acuto **S**: Plaut. Men. 872: heu hercle morbum acutum || Seren. Sam. 398 B.: si latus inmeritum morbo temptatur acuto || idem 26 B.: portio si capitis morbo temptatur acuto || Cic. Tusc. IIII 14, 31: animi ualentes morbo temptari non possunt

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **153** Defitient *M* Deficiant *E*1 uene *g* uenae te] uena[e],te *E* ni] ne[l]þ *γ* ni,cib; *M* **154** accedit *E F M γ ν a g l m cum β' r* accedat *D λ σ' ψ corr. v* stomaco *v* **155** tu] Num *σ* sume̅ *m* tisanarium *D M γ σ a g m v Pseudacr.* tisinariū *ν* tisariū *E* tysanarium *F λ' cum β'* ti[p]sanarium *r* oryze *l* orizae *D E F γ ν σ a m v cum β r* orize *M λ g cum f* **156** Qanti *D* emptae *D E F corr. γ ν σ cum β r glossar. Mai* ẽptę *M* empte *g v cum f* empta ẽ *m* empti *F λ' y* emtae *a, superscr. a2. m.* ał ti ergo *om. γ ν1 a1* octussibus *D E F γ ν σ a l cum r Pseudacr. (v) glossar. Mai* octussibi;; *λ* octusibus *M l p. ras.* octo assib; *m y Pseudacr. interpr. om. g* () eheu *D2 F M γ λ' ν σ a m v cum r f* oheu *D1 a. ras.* ehu *E* heheu *β om. g* **157** an *om. ν* pereamne *ν* pereamque *cett.* () *ante u.* 158 INCIP̄· DE STOICIS DISPUTARE *φ marg. noui sermonis initium cum titulo* EGLOGA · V · *G* **158** quid] quis *M* 159 quid—160 sanus *om. g opp. Pseudacr. u.* 160 *ante u.* 159 *ponit b u.* 159 *om. p1 opp. Pseudacr.* **160** stoyce *m* **162** Hoc *E*1 eger *D σ g m v* ager *λ'* est *om. y* surgit *g* **163** aut *D E F M γ λ' ν σ a Priscian.* et *σ2 uar. g m v cum x* morbo] mor//no *E* temptentur] tententur *codd. Bland.* tẽnentur *M*1 tempnentur *E pr.* temptantur *ν g cum r f Priscian.*

non est periurus neque sordidus: immolet aequis
hic porcum Laribus; uerum ambitiosus et audax;
nauiget Anticyram. quid enim differt, barathrone
dones quicquid habes, an numquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo praedia, diues
antiquo censu, gnatis diuisse duobus
fertur et hoc moriens pueris dixisse uocatis
ad lectum: 'posquam te talos, Aule, nucesque
ferre sinu laxo, donare et ludere uidi,
te, Tiberi, numerare, cauis abscondere tristem,
extimui, ne uos ageret uesania discors,
tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
quare per diuos oratus uterque Penatis,

---

**166** 'nauiget Anticyram' T: Porph. ad s. II 3, 83 S: Prud. hamartig. 42: q u i d  e n i m  d i f f e r t generatio simplex **166** sq. S: Plaut. Curcul. 121: age effunde hoc cito in b a r a t h r u m **168** sq. 'diues (om. Regin. 1674) antiquo censu' T: Seruius ad Aen. VII 537 **172** S: Sen. de benef. IIII 24, 2: non recipit sordidum uirtus amatorem; s o l u t o ad illam s i n u ueniendum est

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* **164** periurus *Ω* piuriis *aut* piurius *M*1 peiurus *G*1 immolet] īmolet *λ* imolet *g* equus *M*1 *m*1 **165** Hi^c *λ* portum *λ′* porcam *ν* uerum] utrū *F* ambiciosus *νσgmv* *u.* 166 *om. E* **166** anticyram *Fγλ′ cum βr Pseudacr.* anticyra *D* anticiram *νσ′agv cum f* antyciram *Mm* quid] q̧ *λ* barathrone *DFλ′g corr. v Pph.* barathone *γa cum r* barathoni *m* baratrone *σg pr. cum β′* balathrone *ν* balatrone *M* balatroni *x Porph.:* Quidam legunt barathro, ut ueniat a nominatiuo barathrus **167** quicquid *DEMγνσψ pr. amv Pseudacr. (v)* quidquid *cett.* nunq̧ *D* numquam *cett.* **168** *noui sermonis faciunt initium M marg. λ′ νm cum ILSaβ′ μhnp Paris.* 10401 *Bruxell.* 10064 *Valentian. II Wolfenbuttel. I, non Porph. Pseudacr.* CONTRA AVAROS · ET AMBICIOSOS *λ* CONTRA AVAROS & AMBITIOSOS EGLOGA · V · *M marg. h cons. p* CONTRA AMBITIOSOS & AVAROS *n* Contra ambitiosos & auaros · egloga · v *S* CONTRA AMBITIOSOS EGLOGA V *I* DE SANITATE MENTIS *m* *maiorem litteram initialem exhibent ψbL, minio pictam cod. s* **168** Seruus *ν* opidius *Mσg* canusi *om. g* casusi *E* duo] duo quondā *g* predia *Eσg*2 *v* p̄lia *g*1 prelia *Pseudacr. in textu (v)* **169** censo *E* gnatis] ignatis *E* natis *y* diuisse *DEMγλ′νσ′ψ corr. gmv Pseudacr. Seruius* diuisisse *Fa ex interpr. Pseudacronis* ( ) **170** uocatis] duob; *ν*1 *u.* 171 *om. b opp. Pseudacr.* **171** posquā *ν* p'quam (u) *M* postquam *cett. Pseudacr.* talos *ψl* aule *ψ* ale *φ* **172** et] te *L pr. om. gy* laudere *E* **173** Te *om. EM*1 *y* Tiberi] tibi *ψ pr.* tyberi *σg* tiberī *m* **174** Extimuit *Mg* uesania *D*2 *λ′νσv cum β′* uaesania *F* insania *D*1 *EMγagmx cum r uid. Epileg.* **175** numentanum *γm* mometanū *g* tu ne] tūc *g* sequere *D*1 *λ′am*1 *v* sequererere *E* cycutā *ν* **176** oratus] rogatus *ν pr.* penatis *F*1 *γλa cum G*1 *L pr.* p//natis *E* penates *DF*2 *Mνσ′gmv*

tu caue ne minuas, te ne maius facias id,
quod satis esse putat pater et natura coercet.
praeterea, ne uos titillet gloria, iure
iurando opstringam ambo: uter aedilis fueritue
uestrum praetor, is intestabilis et sacer esto.
in cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
latus ut in circo spatiere et aeneus ut stes,
nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
astuta ingenuum uolpes imitata leonem.' —
'nequis humasse uelit Aiacem, Atrida, uetas cur?'
'rex sum.' 'nil ultra quaero plebeius'. 'et aequam
rem imperito; ac sicui uideor non iustus, inulto
dicere quod sentit permitto.' 'maxime regum,

---

**177** sq. **S**: Plato de rep. I p. 330 B: *μέσος τις γέγονα χρηματιστὴς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὅσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησε· Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὔσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, ἐὰν μὴ ἐλάττω καταλίπω τούτοισι, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τινι πλείω ἢ παρέλαβον* **183 S**: Ou. her. 9, 127: ingreditur late lato spectabilis auro || Sen. epist. 76, 31 (de histrionibus): cum praesente populo lati (sic codd.) incesserunt et coturnati || Verg. ecl. 7, 31 sq.: de marmore ... stabis || Prud. c. Symm. I 102: et aeneus adstat || Priap. 44, 1: quamuis sic ligneus astem **186 S**: Pers. 5, 117: astutam .. uulpem **187 T**: Seruius ad Aen. III 475; Prisc. VII 2, 7 **187** sqq. **S**: Soph. Ai. 1047 sqq. **188 S**: Ou. rem. 481: nam si rex ego sum || Iuu. 10, 72: nil plus interrogo

---

*Ω = DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* **177** mavis *E* fatias *M* facies *g* **178** coercet *Fγνσacumr* cohercet *DEMλ′gmvxcumβ′* **179** Preterea *λσ* **180** opstringā *cpr.* obstricigā *E* obstringam *cett. c corr.* edilis *DMγλgmvx* **181** prętor *σv* pretoris *γ* p̄toris. his *F* ał p̄torib; his *ψ marg.* is *om. g* īītestabilis *D* initestabilis *D1* inętonabilis *E* **182** cicera *Pph.* tu]// *φ* perdasque] p̱dasne *F uar.* **183** latus] Catus *f1* () circos *ψ a. ras.* circos paciere *g* spaciere *νσmv* et *Fλ′y cons. Prudent.* aut *DEMγν2σagm cum β′r* &ut *ν1vy cf. Epileg.* aeneus *EFMλ′νσ′v* ęneus *Dγm* eneus *g* ut
ut
stes *DEFMγνσ′aglm Pseudacr.* instes *λ* astes *q* asstes *v* astes *w*
**184** agris nummis insane paternis nudus *M* nudus *om. Dy* nunus *v pr.*
v
**186** ingenuum] ingeniū *λg* uolpes *Eψ Regin.* uulpes *DMγλνσ′φagmv* uolpes *l* **187** humassę *E* uellet *Pph. opp. Seruius Priscianus* ///atrida *m* **188** nil *Fγλ′νσagmv* nihil *DEMPph.* quaero *DFMγλ′νam* quero *Eσgv* () plepeius *E* equam *Mγg* **189** imperito *DEFMγνσ′almv cum β′r* īperito *λg*
b a
ac *DEFMγνσ′aglmv* at *λ*() cui *om. Dpr.* **190** Quid dicere *g* quę *Dy*

di tibi dent capta classem reducere Troia.
ergo consulere et mox respondere licebit?'
'consule.' 'cur Aiax, heros ab Achille secundus,
putescit, totiens seruatis clarus Achiuis?
gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?'
'mille ouium insanus morti dedit, inclitum Vlixen
et Menelaum una mecum se occidere clamans.'
'tu, cum pro uitula statuis dulcem Aulide gnatam
ante aras spargisque mola caput, improbe, salsa,
rectum animi seruas *cursum? insanus quid enim Aiax
fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit uim
uxore et gnato; mala multa precatus Atridis
non ille aut Teucrum aut ipsum uiolauit Vlixen.'
'uerum ego, ut haerentis aduerso litore nauis

---

**191 S**: Prop. V 9, 59: d i t i b i d e n t (in exordio hexam.) || Ou. am. I 8, 113; trist. III 1, 23; Mart. VI 87, 1. X 34, 1 **193 S**: Hom. Il. II 768 sq.: *ἀνδρῶν αὖ μέγ' ἄριστος ἔην Τελαμώνιος Αἴας, ὄφρ' Ἀχιλεὺς μήνιεν· ὃ γὰρ πολὺ φέρτατος ἦεν* || Od. XI 550 sq.: *Αἴανθ', ὃς περὶ μὲν εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα* || Verg. ecl. 5, 49: alter ab illo **194 S**: Hom. Il. XI 395: *πύθεται· οἰωνοὶ δὲ περὶ πλέες ἠὲ γυναῖκες* **195 S**: Hom. Il. I 255 sq.: *ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες, ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ* **202 S**: Cypr. Gall. genes. 170: s t e r n e r e ... f e r r o || Dracont. Orest. trag. 190: s t e r n e r e f e r r o

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **191** Dii *γ g m* Di *D E F M λ' ν σ a v Pph.* dem *M a. ras.* capta classem] classem capta *E M y* reducere] reddúcere *γ2 λ σ' cum f* dedúcere *m Pph.* () **193** aiax *γ* aia// *l* (x) acille *λ'* (h) **194** Putescit *D E F M γ λ ν σ' a v pr. cum β pr. f r* Putrescit *g m v p. corr. cum β corr.* Potescit (u) *l* () totiens *D F M λ' ν x* totꝑẽs *γ* tociens *E σ m v cum β' r* tocies *g* seru*ati*[s] *M* seruatus *ψ pr. y* **196** quem] quos *g* patruo *g* sepulcro *σ* sepulchro *cett.* **197** insanus] sanus *Pph.* ulixen *D E M γ ν σ ψ a l m cum β r* ulixem *λ φ g v cum f* **198** et *om. ν* menalaum *g* **199** statuisti *E* audile *M* vlide *E* gnatam *m in ras.* natam *cett. cf. Epil. ad s.* I 1, 83 **200** aram *S y* spargis *g* inꝑbe (i) *D F γ* ĩꝑbe *λ g* ꝑbe *E* improbe *M ν σ a l m v* falsa *M* **201** cursum *coni. Bothe cf. s.* II 5, 78 quorsum *D E M2 γ λ corr. ν σ' φ ψ uar. a l m v cum β r pr.* quorsum *r* quorum *M corr. λ pr. ψ g cum f Pph. Porph. Pseudacr. in textu* qorum *M1* **202** ferro strauit *m* uim] uini *E* **203** Vxorem *γ* gnato *D E M γ ν ψ2 a g l m cum r f* nato *F λ cum β* gnata *σ v* ma///*la M* p̄catur *M* **204** ulixen *D γ ν m x cum β Pph.* ulixem *E F λ' σ a g v cum r f* ulixẽ ẽ *M* **205** haerentis *a l cum c1* herentis *E γ v cum L S r pr.* erentis *μ* haerentes *F λ* herentes *D M σ g v cum β' r corr.* herentes *m* auerso *m* litore *D E F M γ a g l m x cum β r* littore *λ ν σ v cum f* nauis *D pr. E γ v a l cum β r G pr. L S b c1 Regin.* naues *cett.*

eriperem, prudens placaui sanguine diuos.'
'nempe tuo, furiose.' 'meo, sed non furiosus.'
'qui species alias ueris scelerisque tumultu
permixtas capiet, commotus habebitur, atque
stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax inmeritos cum occidit desipit agnos:
cum prudens scelus ob titulos admittis inanis,
stas animo et purum est uitio tibi, cum *tumidumst, cor?'
siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
huic uestem, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum,
Rufam aut Pusillam appellet fortique marito
destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
praetor et ad sanos abeat tutela propinquos.
quid? siquis gnatam pro muta deuouet agna,
integer est animi? ne dixeris. ergo ubi praua

---

**206** **S**: Verg. Aen. II 116: s a n g u i n e p l a c a s t i s uentos || Lucan. II 173 sq.: quid s a n g u i n e manes p l a c a t o s Catuli referam? || Claud. IIII cons. Hon. 97: p l a c a u i t s a n g u i n e manes **208** sq. **S**: Sen. epist. 53, 7: qui leuiter dormit et s p e c i e s secundum quietem c a p i t || idem de ira II 1, 4: s p e c i e m c a p e r e acceptae iniuriae **213** **S**: Hom. Il. VIIII 646: *ἀλλά μοι οἰδάνεται κραδίη χόλῳ* **216** sq. 'fortique—uxorem' **T**: Donatus ad Ter. hec. 556

---

*Ω* = *DEFMγλ' (λl) νσ (a) gmv (x)* **206** placui *m* sag^a^ne *g* **207** tuos *φ a. ras.* furiosę *E* set *γ* **208** ueris sceleris *g*1 ueri sceleris *DEMγνσ' ag*2 *mv cum β' r* ueris celeris *Fλ'* ueris celeri *Pph. uid. Epileg. et cf. serm.* II 3, 129 () tumultum *γpr. y* **210** Stult^i^ita *M* Ṡtulticia *Dνσgm* -ne] -ue *v* ne erret] ne^h^erret *F* nichilum *gv* an ira] amira *φ a. ras.* **211** cum i: *Dgmx* i: dum *v cum β'* i: cum *cett. a* () immeritos *DEγνσ' aglv* inmeritos *Fλm cum β' r* īmeritos *Mg* dessipit *M* **212** p^ru^dens *D* scęl' *m* admittis] admittit *v cum r a. ras. y* cōmittis *m* cōmittit *g* committit *Pph.* () inanis *Fλ' ν*1 *cum G*1 *c*1 *Regin.*1 *Pph.* inanes *DEMγλ corr. ν*2 *σ' agmv* **213** Stans *g* uicio *ν σ ψ*2 *g v om. F λ cum β' y* tibi *om. E γ pr. a ante corr. l*1 tumidum *om.* est *λy* timidum est *Mσ pr.* tumidum est *cett. σ corr. a u.* **214** DEFICIT *cod. M* *Ω* = *DEFγλ' νσ (a) gmv (x)* **214** nitida *g* **215** Huic gnate ut uestē *g* gnatae] gnate *Em* gratae *a pr.* **216** aut *Ω* () Pusillam] pus iam *g* () apellet *γl* fortemq; *ν*1 **218** Pretor *Dγλσmv* Precor *E* sanas *g* habeat *Eγpr.* **219** Quod *v* Quid *cett.* () gnatam *DFγλ' νσ am cum rf* gnatas *E* natam *gvx cum β* muta] m^u^itta *λ* multa *Eg* deuo*u*et *D* **220** Inte^ge^r *D* ergo] ergu *Epr.*

stultitia, hic summa est insania; qui sceleratus,
et furiosus erit; quem cepit uitrea fama,
hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
nunc age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
uincet enim stultos ratio insanire nepotes.
hic simul accepit patrimoni mille talenta,
edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
unguentarius ac Tusci turba impia uici,
cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum
mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
uerba facit leno: 'quicquid mihi, quicquid et horum
cuique domi est, id crede tuum et uel nunc pete uel cras.'
accipe, quid contra haec iuuenis responderit aequos:
'in niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
cenem ego; tu piscis hiberno ex aequore uerris.
segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer!

---

**222** 'quem—fama' T: floril. Cusan. S: Ou. am. III 6, 33: q u e m c e p i t Martia Thebe **228** 'ac—uici' T: Seruius ad Aen. V 560 **235** S: Sil. XIIII 262: retibus a e q u o r u e r r e r e || Aus. Mos. 244 p. 130 P.: nodosis decepta plagis examina u e r r i t || 281 p. 131 P.: a e q u o r e a m solitus con u e r r e r e Tethyn || Apul. apol. p. 292 Elm. p. 257 Oud.: ut faber mihi p i s c e m e u e r r e r e t

---

*Ω = DEFγλ′ (λl) vσ (a) gmv (x)* **221** St. est hic summa *v* Stulticia *DEσgmv* suma *D* qui] quis *F g pr.* scelleratus *g* **222** cepit *σ g v y Pph. floril. Cus.* caepit *vm* copit[e] *E* cọpit[e] *l* coepit *DFγλax* fama] forma *F uar. v1* uu. 223 sq. *inuerso ordine in r pr.* **223** circumtonuit *Fλgvσ′* circum tonuit *Eγvlm* circū *tonuit D gaudens D* cruentes *φ pr. g* **224** *ab hoc uersu noui sermonis initium statuit v* nunc] Hunc *E* luxeriã[v] *φ* luxuriem *v pr.* numentanum *γ* nomen uanū[n] *F1 λ1* **225** Vincet *DEγvσ′ ψ corr. a g m v Pseudacr. (v)* Vincit *Fλ′* uicit *r ()* enim *om. g* racio *g* **226** patrimoni *γλ′vσφ a1 cum β* patromoni *ψ a. ras.* patrimonii *E a2 g m v cum f* matrimoni *D* **227** E//dicit *D* Et dicit *E* pomanarius, *superscr.* uel pomarius *v* **228** Vnguentarius *EFγλvagv* Vngentarius *Dσ′lm cum r* impia] inpia *y Pph.* (īpia *σ*) **229** scurṭis[r] *λ* curris *g* uelabro (ue *in ras. ut uid.*) *D* **230** quid tum? *DFγvσaglmv* q, tū? *λ* qui tum *x* quid dū *E a. ras.* quid dū *E corr.* uenire *E* **231** quicquid . . . quicquid] quidquid . . . quidquid *Fλg* quid quid . . . quiquid *l* et horum] eorum *F uar.* **233** haec *DFγλ′vσamv* hec *Eg* hoc *r om. y* iuenis *E* aequos *Pph.* equus *g* aequus *cett.* **234** lacana *l1* lucana *cett.* ocreatur *E* apros *σ* **235** cenem] Caenem *Fλ′vmx* tu] tū *E* piscis *Eva cum μcf* pisces *Fγλ′σ′gmv* pissces *D* aequore *EFλ′vm* equore *Dγσgv* uellis *DEγσ′aglv cum β corr. Pseudacr. (Vatic.* 3316) uerris *D uar. Fλv l uar. m cum β′ r ()* **236** Signis *ψ uar.*

sume tibi deciens; tibi tantundem; tibi triplex,
unde uxor media currit de nocte uocata.'
filius Aesopi detractam ex aure Metellae,
scilicet ut deciens solidum absorberet, aceto
diluit insignem bacam: qui sanior, ac si
illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
nequitia et nugis, prauorum et amore gemellum,
luscinias soliti inpenso prandere coemptas,
quorsum abeant, sani ut creta an carbone notati?
aedificare casas, plostello adiungere mures,

---

**239** sqq. **S**: Macrob. Sat. III 17, 17: regina (sc. Cleopatra) . . . unionem d e m p t u m e x a u r e . . . demisit eumque mature dissolutum . . a b s o r b u i t || Plin. n. h. VIIII 122: prior id fecerat Romae in unionibus magnae taxationis Clodius tragoedi Aesopi filius . . . . . ., ut experiretur in gloria palati, quidnam saperent margaritae: atque ut mire placuere, ne solus hoc sciret, singulos uniones conuiuis quoque a b s o r b e n d o s dedit **243 S**: Paul. Nol. XXI 837: p a r n o b i l e nomine Christi || Gregor. Naz. or. XLIII 22 (Migne XXXVI 525 A): ξυνωρὶς οὐκ ἀνώνυμος (de se ipso et Basilio) **245 T**: ex Charis. arte gramm. exc. p. 552 K.: et luscinia (luscina cod. Bobiensis), ut Horatius dicit **246 T**: schol. Pers. 5, 108 **S**: Ter. eun. 305: nescio . . . q u o r s u m e a m **247 S**: Iuu. 15, 153: a e d i f i c a r e d o m o s

---

*Ω* = *DEFγλ′ (λl) ν σ (a) g m v (x)* **237** Sume *g* tibi] ł *m* decies *Ω cf. u.* 240 tantundem *DEγλ′νσ′amv cum r f* tantūdē *Fg cum β* **238** currit *Ω* ( ) noctę *v* uocata *Ω* citata *y (cod. Barberinus A a2. m. apud Feam); Pph. Porph.*: 'Citata] legitur et uocata' **239** esopi *Fλ′σ′* esoppi *v* metellae *DEγλ′νφ2 uar. ψ uar. g Pph. Porph.* metellę *v* metallae *Fm* **240** deciens *Pph.* decies *Ω Porph. Pseudacr. in textu* absorberet] absorderet *Pph.* exorberet *Fλv* exsorberet *ψ corr. cum β′ r* obsorberet *ay* acceto *λ* **241** bacam *EFγνσ′ agl* baccam *Dλmv* qui sanior] qui//sanior *D* qui insanior *y uu.* 243. 242 *hoc ordine leguntur in D, sed ante u.* 243 *adscriptum est* 'posterior'; *ante*
i
*u.* 242 'por' **242** iaceret *om. D* iaceretqз *g* iaceret uel *σ* coaclam *γa*
i
cloaca *g* **243** arrii *v* nobole *g* **244** Nequicia *νσg* **245** Lucinias
i
*Fλ pr.* Luscinas *D* Luscinas *E* Lucilias *ν* inpenso] penso *D* inpendo *E*
r
impenso *gvx* ( ) pandere *g* coemptas] coeptas *λ* **246** habeant *Eλ ante ras. νa* sani ut creta an] sani/// creta aut *v* sani ut *DEγσaglm cum β* sani *λφ*
i
*v post ras. cum r1 schol. Pers.* sanii *ψ* insani *ψ uar. Pph.* sanꝑ ạn *ν* sanin *y* ( ) *uid. Epileg.* notati *DEFγλ′ν2σv* nōti *g* notanti *m* not::: *a* notandi *D2 ν1 et ν uar. cum r2 y Pseudacr. in interpret.* ( ) **247** Aedificare *DEγνσlm Pph.* Edificare *λφgvx* Adificare *ψ* cassas *E* plostello] postella *Fλ* postello *l1*
lo e
ꝑstello *g* plostella *F uar.* muris *Fλ cum L pr.* muros *l* mures *DEγλ̣ corr. νσ′ ψ uar. agmv*

ludere par impar, equitare in harundine longa
siquem delectet barbatum, amentia uerset.
si puerilius his ratio esse euincet amare,
nec quicquam differre, utrumne in puluere, trimus
quale prius, ludas opus, an meretricis amore
sollicitus plores: quaero, faciasne quod olim
mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
*postquamst inpransi correptus uoce magistri?
porrigis irato puero cum poma, recusat;

---

252 **S**: cf. adn. s. I 4, 111  254—257 **T**: Fronto epist. ad M. Caesarem I 7 p. 23 sq. Naber: plane multum mihi facetiarum contulit istic Oratius Flaccus memorabilis poeta, mihique propter Mecenatem et Mecenatianos hortos meos non alienus. is namque Oratius sermonum libr. s. fabulam istam Polemonis inseruit, si (se cod.) recte memini, hisce uersibus ⟨spatium unius uersus in cod.⟩: 'mutatus—magistri'; cf. schol. Iuu. 1, 12: Frontonis platanos] in Horatiana domo, in qua poetae recitabant 255 **S**: Quintil. instit. XI 3, 144: palliolum sicut f a s c i a s, quibus crura uestiuntur, et f o c a l i a et aurium ligamenta sola excusare potest ualetudo || Philoxenus (prodrom. corporis glossar. L.) II 576: cubital] cusitale (leg. cubitale) 257 anthol. Lat. 883, 8: u o c e m a g i s t r i (in claus.) **T**: Pseudacr. ad s. II 2, 7

---

*Ω = D E F γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 248 Laudare *E* inpar *F l Pph.* īpar *λ* impar *D E γ ν σ a g m v* harundine *D E γ σ ψ a g l v* arundine *λ ν φ m cum β' r* 249 siquem] Siqid̄ *E* delectet *D E γ ν σ' a g v uar.* delectat *F λ' m* delectum *v* uerset] uersat *f y* uincet *F uar.* 250 Si *D pr. F* $\gamma_1$ $\lambda_2$ $\nu_2$ *g* $l_1$ $v_1$ *cum* $\beta_2$ *f Pph. Pseudacr. (v)* *S*i *a* Sic *D corr. E* $\gamma_2$ $\lambda_1$ *ut uid.* $\nu_1$ *σ* $\psi_2$ *m cum* $\beta_1$ *r* Se $l_2$ $v_2$ ( ) puer‿iĭ liusγ esse] esset *F g Pph.* euincet *D E γ λ' ν σ' a m v* *e*uincet *F* uincet $F_1$ *ut uid. cum β'* vinc'e *g* 251 nec quicquam] Nequicquā *ν* $a_2$ *in litura* Nec qdquā *g* differre *E F γ ν σ g l m v cum β' r; in ras. D* diferre *a* deferre *λ pr.* utrumine *λ* trimıs *γ* ( ) 252 ≡ludas *m* meritricis *g* 253 Solititus *E* plores] ploras *m* plures *F pr.* quero *E σ m v* facinasne *E* faciesne *a* 254 Motatus *E* mutatus *cett. Pph. Fronto* polemon *D pr. E F γ λ' σ g m corr. v superscr. Pph. Porph. Pseudacr. codd. γ b f Fronto* *pole*mon *a* palemon *D corr. ν v x cum β corr. Pseudacr. codd. Γ f c ζ alt. loco* pilemon *m pr.* ( ) ponas *l* ponas *v* poenas *F pr. Frontonis cod.* 255 Fasceolas *m* Fascicolas *E* cubitale *Ω* cubital *Pph. Fronto y,* (1 *cod. Bersmanni,* 1 *Chisianus Feae*) ( ) *uid. Epil. et praefat. p.* XXXVII potus] postus *Frontonis cod.* 256 ex *om. Frontonis cod.* carpsise *γ* carpisse *E λ pr. m v uar.* carpsisse *cett. Fronto* 257 -st] est *Ω, sed om. v* inpransi *D E F γ ν a g l m v Pseudacr. ad serm.* II 2, 7 *Frontonis cod.* impransi $\sigma_2$ *supr. u.* īpsi *λ, ras. supra p* correctus *v* correptus *cett. Pseudacr. ad serm.* II 2, 7

'sume, catelle!' negat; si non des, optet. amator
exclusus qui distat, agit ubi secum, eat an non,
quo rediturus erat non arcessitus, et haeret
inuisis foribus? 'nec nunc, cum me uocet ultro,
accedam? an potius mediter finire dolores?
exclusit; reuocat: redeam? non, si obsecret.' ecce
seruos, non paulo sapientior: 'o ere, quae res
nec modum habet neque consilium, ratione modoque
tractari non u*o*lt, in amore haec sunt mala, bellum,
pax rursum: haec siquis tempestatis prope ritu
mobilia et caeca fluitantia sorte laboret
reddere certa sibi, nihilo plus explicet ac si
insanire paret certa ratione modoque.'

---

**259** cf. Hieronym. epist. ad Eustoch. p. 41 extr. Bened.: istius modi mulierculae hortari solent et dicere: mi c a t e l l e, rebus tuis utere et uiue, dum uiuis || Plaut. asin. 693: dic igitur me anaticulam, columbulam uel c a t e l l u m **262** sq. **S**: schol. Pers. 5, 161: quod (Daui) exemplum inducit ad similitudinem uitiorum, a quibus recedere non possumus. hoc et Horatius et Terentius in eunucho (u. 11 sq.) cum dicit: quid igitur faciam? non eam, ne n u n c quidem, c u m a r c e s s o r (cf. u. 261) u l t r o? ergo hoc ait: Daue, mihi crede, dispono praeteritis renunciare moribus || Pers. 5, 172 sq.: quidnam igitur faciam? n e c n u n c, c u m a c c e r s a t (cf. u. 261) et u l t r o supplicet, a c c e d a m? **263** **S**: Verg. Aen. XII 880: possem tantos f i n i r e d o l o r e s || cf. Ou. met. XIII 317: lenire dolores || ex P. I 6, 41: finire dolorem **264** **S**: Cic. in Cat. I 4, 10: e x c l u s i eos

---

*Ω* = *DEFγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* **259** optat *σ′v* optet *cett.* *u.* 260 *om.* *λpr.* **260** qui] quid *m* quiḍ *v* distat] instat *ψ uar.* **261** erat non] . sit . non *φ* arcessitus *γλ′agvxcumr* arces situs *DF* accersitus *Eνσmcumβ′* acersitus *γuar.* haeret *DFγνl* heret *λσgmv* aer& *E* **262** nec *DEFγλ a.ras.νσamν1 Pph.* nc̃ ne *λ p. ras. glν2x cf. Epileg.* nunc] non *γaν1* c̣ụṃ *r* cum me] me cū *m* me reū *g* uocat *σ* uocet *cett.* **263** an] ac *ν* pocius *gv* meditor *D* dolores] labores *ν1 Paris.* 10401 **264** Excludit *Dpr.y* si] sit *λa.ras.* **265** Seruos *g* Seruius *l a.ras.* Seruus *cett.* non] nam *γ* ere *DEFγν1σag* ere *ν2φ* *h*ere *ψ* here *λmvcumβ′r* o ere quae res] óhereq̄*res* *λ* o*h*e requẹ·res *l* orerequires *F* oere quires *ν* (*sed* ⊢ *a 2. m.*) o//erequẹres *φ2* quae] que *g* qui *F1λ1ν1* **266** nec] Hoc *λpr.* habet *om.* *F1l1* que] qui *Fpr.* **267** Tractare *γpr.lpr.* uult *Ω* hec *g* belū *E* **268** sursū *λ1* hec *Eg* si qui *l* prope] ꝑpe quoq; *ν* **269** ceca *Eσmv* ceca *g* sorte] forte *Ey* **270** Redder& *E* nichilo *gv* explicit *gm*

quid? cum Picenis excerpens semina pomis
gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
quid? cum balba feris annoso uerba palato,
aedificante casas qui sanior? adde cruorem
stultitiae, atque ignem gladio scrutare modo, inquam,
Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
cerritus fuit? an commotae crimine mentis
absolues hominem et sceleris damnabis eundem,
ex more imponens cognata uocabula rebus?
libertinus erat, qui circum compita siccus
lautis mane senex manibus currebat et 'unum',
'quid tam magnum?' addens, 'unum me surpite morti!
dis etenim facile est' orabat, sanus utrisque
auribus atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uolgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Meneni.

---

274 **T**: floril. Cusanum **S**: Ou. am. II 6, 47; Pers. 1, 35; Prud. apoth. 980. Dracont. Romul. VIII 13: uerba palato (in claus.) **276 S**: Pythagorae symbolum: *πῦρ σιδήρῳ μὴ σαλεύειν* **282 S**: Hom. Il. VI 266 sq.: *χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον ἅζομαι* || Hes. *ἔργ.* 724 sqq.: *μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβων αἴθοπα οἶνον χερσὶν ἀνίπτοισιν μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν. οὐ γὰρ τοί γε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς* **283 S**: Pers. 5, 120: quid tam paruum? **284 S**: Theogn. 13 sq.: *εὐχομένῳ μοι κλῦθι, κακὰς δ' ἀπὸ κῆρας ἄλαλκε· σοὶ μὲν τοῦτο, θεά, σμικρόν, ἐμοὶ δὲ μέγα* **285 S**: Manil. II 505; Iuu. 11, 170; Prud. hamartig. 300: auribus atque oculis

---

*Ω = DEFγλ'(λl) ν σ(a)gmv(x)* **272** Qui.[d] *φ* Qui *l1 y Pph.* Quod *Pseudacr. codd. γ b* Q[c]d *ψ* Quid *cett. a Pseudacr. f* piscenis *λ* exerpens *D* exerc& *Pph.* **273** forte] sorte *β' y* pene *D* e//s *λ* **275** Edificante *gv* **276** Stulticiae *D E ν σ m* Stulticie *g* ignem *om. v1* **277** Ellade *m* precipitat *γ m v* **278** an] hanc *γ pr.* commote *Egv* **279** et] ac *σ pr.* damnabis *DEFγλσm* dānat9 *g* dampnabis *ν a l v* **280** inponens *E F* īponens *λ* imponens *Dγνσaglmv* **281** *nouum sermonem incipit sed sine titulo φ* competa *σ g v a. corr.* composita *ψ* **283** quid tam *D1 E F pr. γ1 λ a v cum β' r* Quiddam *D2 F corr. γ2 ν σ' g l m ()* surripe *D p. ras. cum r* **284** Disc& enī *E* Diis etenī *g* Diis enī *m* **285** la[i]tigiosus *λ* **286** uenderit *Eσ* hec *g* uolgvs *ψ corr.* uolgo *ψ pr.* uulgo *λ φ pr. g pr. m x ut uid.* uulgum *l a. ras.* uulgus *DEγνσφ corr. a g corr. l corr. v* **287** Chrysippus *Fγa Pph. Porph.* Crysippus *Dl* Chrysyppus *λ* Chrisippus *ν* Crisippus *Eσgmv1* Crisippi *v2* fecunda *DEFσglv cum β' r* fęcunda *λνm* foecunda *γa* menenii *φ* me[ne]mini *ψ* me[i]neni *l* meenenī *m*

'Iuppiter, ingentis qui das adimisque dolores',
mater ait pueri menses iam quinque cubantis,
'frigida si puerum quartana reliquerit, illo
mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
in Tiberi stabit.' casus medicusue leuarit
aegrum ex praecipiti: mater delira necabit
in gelida fixum ripa febremque reducet.
quone malo mentem concussa? timore deorum.'
haec mihi Stertinius, sapientum octauos, amico
arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
dixerit insanum qui me, totidem audiet atque
respicere ignoto discet pendentia tergo.'
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris,
qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
'quid? caput abscisum demens cum portat Agaue

---

298 **S**: Soph. Ai. 1322 sq. Dind.: sq.: *ἐγὼ γὰρ ἀνδρὶ συγγνώμην ἔχω κλύοντι φλαῦρα συμβαλεῖν ἔπη κακά* || Hom. Il. XX 250: *ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις* || Hes. *ἔργ.* 721: *εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις* 299 **S**: Catull. 22, 21: non uidemus manticae quod in tergo est 303 sq. **S**: Ou. met. VIIII 636 sqq.: tum uero a pectore uestem diripuit planxitque suos furibunda lacertos; iamque palam est demens

---

*Ω = D E F γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 288 Iuppiter *E λ ν σ φ m v* Iupiter *D γ ψ g l; a n. l.* ingentis *E F γ λ ν a g cum a pr. c* ingentes *D σ φ corr. l m v* 289 mensis *F ν*
i
*a pr.* menses *cett.* iam *om. D* cubantes *λ* 291 Mane *F γ corr. λ' ν m v Pph.* Magne *D γ pr. σ' φ uar. ψ2 a g l2* Magno *E* quo] quando *λ y* qđ *ψ a. ras.* quo tu
. quotuin i
indicis] ioui . dicis *φ* indicis] īdicas *λ* inducis *g* ieninia *m* 292 tyberi *g m* cassus *E* medicusue] medicusque *F λ' v ( )* leuarit *D F γ λ' ν σ g m v* lauarit *E* 293 Egrum *λ g m v* precipiti *γ σ v* negabit *E γ uar.* *u.* 294 *maiore littera incipit g* 294 febrim *F λ' ν g pr. v cum L* febrem *cett. ψ corr. a g corr.* febrm *r*
e
*uid. Epileg.* reducit *ν σ pr. g pr. m a. corr.* 295 mente *m* concussa *E F γ λ'*
c s
*ν σ uar. a g m x* c̃,u,sa *D* percussa *σ* 296 Hec *g* michi *v* sapientium *m*
a
octauos *Pph.* octauus *Ω* 297 post hoc *v* ne *om. D pr.* compellarer] compellaret *v1* conpellarer *F cum r* 298 insanus *D a. ras.* 299 Respicietre *γ* ignoto *D* pendencia *g* 300 damnum *D E γ λ σ g m cum r Pph.*
n
dampnum *F ν l v cum β'; a n. l.* uedas *λ* uenda *D1* 301 Qua *p. ras. mutatum in* Quo *v* qua me] Me quia *E* stulticia *σ g m ( )* 302 michi *v* 303 Qui *g* capit *E* demens] manibus *σ2 uar. g m cum x ( ) uid. Epileg.* cum portat Agaue] adgraue portat *E* cum portat a: *D F γ λ' ν σ' g m v ( )* agaui *F uar.*

gnati infelicis, sibi tunc furiosa uidetur?'
stultum me fateor (liceat concedere ueris)
atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
aegrotare putes animi uitio. 'accipe: primum
aedificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
ad summum totus moduli bipedalis, et idem
corpore maiorem rides Turbonis in armis
spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
an quodcumque facit Maecenas, te quoque uerum est
tanto dissimilem et tanto certare minorem?
absentis ranae pullis uituli pede pressis
unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
belua cognatos eliserit: illa rogare,
quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?
'maior dimidio.' 'num tanto?' cum magis atque
se magis inflaret, 'non, si te ruperis' inquit,
'par eris.' haec a te non multum abludit imago.
adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino:

---

inconcessamque fatetur spem ueneris || Cic. in Pis. 20, 47: ego te non uecordem, non furiosum, non mente captum, non tragico illo Oreste aut Atho monte dementiorem putem || Sen. Oed. 1026 sqq. Peiper: en ecce rapido saeua prosiluit gradu Iocasta uaecors qualis attonita et furens Cadmea mater abstulit gnato caput sensitue raptum **305** S: Lucret. III 538: libeat concedere falsum **310** sq. 'corpore—spiritum' T: Prisc. VI 3, 16 **310** 'Turbonis in armis' T: Seruius ad Aen. I 83 et VII 378 **313** S: Sil. V 76: heu fatis superi certare minores! **319** S: Phaedr. I 24, 9 sq.: dum uult ualidius inflare sese, rupto iacuit corpore **321** 'oleum adde camino' T: Seruius ad Aen. IIII 54 S: Hieronym. epist. ad Eustoch. 22, 8: quid oleum flammae adicimus || idem epist.

---

*Ω = DEFγλ' (λl) νσ (a) gmv (x)* **304** tunc *DE corr. γ σ1 a g* tum *F λ' ν m v* nc *E pr.* num *σ2 x* **306** eciam *g* **307** Egrotare *g v* uicio *ν σ g v* **308** Edificas *g* **309** pipetalis *γ pr.* **310** maiorem] maiori *ψ p. ras. Prisciani cod. A* maiore *Prisciani codd. B D G L K* **311** Incessū & spiritum *E* incessum] incensū *F1 cum f* **312** qđcunq. *E m v* męcenas *ν σ y* mecenas *cett.* **313** Tauto *Ω* Tantum *y ( ) uid. Epileg.* *a. u.* 314 REDIT *cod. M* *Ω = DE*
s
*FMγλ' (λl) νσ (a) gmv (x)* **314** rane *g* presis *γ* p̄sis *ν* **315** ingens] īgeus *g* (*u in ras.*) **316** Belba *Pph.* deliserit *Pph.* diserit *M pr.* **317** nun *γ* tantum *E cum μ corr. Bland. uet. cod. Tons. cons. Porph. uid. Epileg.* tantan *φ2 superscr. cum c1* tanta *ν* tandem *D corr. F M γ λ' σ a g m v om. D pr.* ( ) sufflans se *M γ σ' a g m cum r* sufl: se *ν* sufflans si *D pr. F l cum β'* sufflans sic *D corr. λ y* sufflans s// *E* se inflans sic *v* sufflans *Porph.* fuisset] fuus& *λ* fuisset *g* fuissent *D pr.* **318** tanto] tantū *l y* ( ) **319** si] se *λ pr.* inquid *γ a. ras.* **320** Par// *M* hec *g*

quae siquis sanus fecit, sanus facis et tu.
non dico horrendam rabiem' — iam desine! 'cultum
maiorem censu . . .' teneas, Damasippe, tuis te!
'mille puellarum, puerorum mille furores . . .'
o maior, tandem parcas, insane, minori!

---

## IIII.

Vnde et quo Catius? 'non est mihi tempus, auenti
ponere signa nouis praeceptis, qualia uincunt
Pythagoran Anytique reum doctumque Platona.'
peccatum fateor, cum te sic tempore laeuo
interpellarim; sed des ueniam bonus, oro.
quodsi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,

---

ad Rustic. 125, 11: aut si acceperis, oleum igni adicias || prouerbium Graecum: *ἐλαίῳ πῦρ σβεννύειν* 325 **S**: Valer. Flacc. I 727: infelix iam mille furoribus Haemus || cf. Stat. Theb. VII 41; Prud. c. Symm. I praef. 83: uictrix edomitis mille furoribus

II 4. 1 'unde—Catius' **T**: Prisc. XV 5, 30 **S**: Plat. Phaedr. init.: *φίλε Φαῖδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν;*

---

*Ω = D E F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **322** fecit. sanus facis et *D2 E F M γ λ' ν σ' a g m v* facit. et sanus facies *D1 cum β'* facis⁊ san' (e)facies *ψ uar.* facit sanus facit et *r* sanis facis et tu *Pph.* ( ) *post u.* 322 *legitur in φ pr.:* Quę siquis sanus facies facis⁊ san' facies tu **323** dic*o D* dicam *y* · orrenda *E* **324** censu *D* censuị *v* **326** minore *λ pr.* minorem *F uar.*

II. 4. M· (MODO *ψ om. σ*) CATIVM INDVCIT LVXVRIOSVM (*om. σ*) CENARV̄ (CAENARV̄ *σ ψ* CEṆARV̄ *Mx* CEṆẸ *r*) P̄CEPTA (PREC: *σ r*) TRADENTEM (DANTẼ *x om. M*) *E M σ' ψ marg. r* DE ORDINATIONE CENARVM *m* EGLOGA QVARTA · *v* inscriptione carent *D γ λ' ν φ a g cum β, sine interuallo g* **1** ·nde *ν* quo] quo//quo *D* cacius *σ g* quatius *v* auenṭi *D E pr. M ν σ φ corr. ψ uar. a g l m v x* hauenti *γ φ2 ut uid.* habenti *F* auendi *E p. ras. λ pr.* AVTENTI (auenti) *r* **2** preceptis *γ λ σ v* uincunt *D E M γ ν2 σ' a g2 l cum β' r* uincent *F λ ν1 g1 m* uincant *v*( ) **3** Pythagoran *E λ' φ* Pytagoran *M ν ψ g cum r* Phytagoran *x* Pithagoran *D* Pitagoran *γ m* Pithagoram *σ v* anytique *D M γ a g m* anitiq; *F2 λ corr. ν v* annityque *x* utiq; *F λ pr.* anetique *σ* antique *l* antyquite *E* anyti *om.* que *Pph.* platona *D E F M λ' ν σ a g m v* platonem *γ Pseudacr.* (*Vat.* 3316) **4** sic te *g m* leuo *E* *M λ ν σ g m v* **5** Inter bellarū *M1* Interpellarū *a* Interpellarem *F ν cum r* Interpellarim *cett. φ corr. cum β'* set *γ* sed des] reddes *ν* **6** Quodsi *r y Pph. Pseudacr. (v)* Quod si *Ω* si interciderit] sinterciderit *D pr.* nunc] ṭc̄ (n) *ν* aliquit *γ* repetis *m pr.*

siue est naturae hoc siue artis, mirus utroque.
'quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem,
utpote res tenuis, tenui sermone peractas.'
ede hominis nomen, simul et, Romanus an hospes.
'ipsa memor praecepta canam, celabitur auctor.
longa quibus facies ouis erit, illa memento,
ut suci melioris et ut magis alba rotundis,
ponere: namque marem cohibent callosa uitellum.
cole suburbano qui siccis creuit in agris
dulcior: inriguo nihil est elutius horto.
si uespertinus subito te oppresserit hospes,
ne gallina malum responset dura palato,
doctus eris uiuam mixto mersare Falerno:
hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
natura est; aliis male creditur. ille salubris

---

**9 S**: Prud. hamartig. 532: tenuem tenui ferit aere mentem (uis) **11 S**: Arator act. apost. II 82: quam bene uox Pauli cecinit praecepta lauacri **12—14 T**: Plin. n. h. X 145: quae oblonga sint oua, gratioris saporis putat Horatius Flaccus. feminam edunt, quae rotundiora gignuntur, reliqua marem **14** 'marem—uitellum' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 597 **16** 'inriguo—horto' **T**: gloss. Mai VIII 302 **21 S**: anthol. Lat. 449, 3: male creditur illi || Verg. ecl. 3, 94 sq.: non bene ripae creditur

---

*Ω = D E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **7** nature *λ* **8** Quin// *m* Quid *F pr. λ a. ras.* id erat] aderat *M* erit *σ y* erat *cett.* cure *g* cuncti *λ1* cunta *ν* tenerem] tenorē *λ1* **9** Vtpute *r pr.* Vt poteris *F pr.* Vt pote *l* (*res* superscr.) res *om. λ′* tenuis *E F pr. λ′ pr. g m1 cum c* tenues *cett. F corr. λ′ corr. m2* pactis (a superscr.) *λ* **10** Et de *E* hominis] nominis *M1* et *om. E* **11** Ipsa *E F M γ λ′ ν a g cum r* Ipse *D σ′ m v cum β′* celibitur *E* celabrabitur *λ* celebrabitur *F λ2 uar. l1* cęlabitur *ν* celabitur *cett. F uar.* **12** faties *M* erit] erat *a1* **13** suci *D E F M γ ν σ′ a g l m* succi *v* su//ci (i superscr.) *λ* meloris *E* **14** nanq; *m* cohibent *D E M γ λ corr. ν σ′ φ2 a g m v Pph.* ꝑhibent *F λ′ y glossar. Mai* **15** Colle *F g l a. ras.* Caule *φ uar. v cum r2 uar.* Cole *cett. a λ corr. ψ corr.* ( ) agris] herbis *D uar. uu.* 16—18 *post u.* 23 *pon. a* **16** Dultior *m* inriguo *E F λ′* ĩriguo *M* irriguo *D γ λ corr. ν σ a g m v glossar. Mai* nichil *g v* elucius *F g l v* inhorto *E* orto *λ pr. g* **17** hospes] ortus *E* **18** gillina (a superscr.) *E* responset *D2 F M λ ν l corr. v x cum β′ r* responsat *γ a Pseudacr.* (*Vat.* 3316) respondet *D1 E σ corr. g m* responda *l pr.* responde *σ pr.* **19** mixto] musto *Landinus* mulso *y* uersare *superscr.* uel m *v* **20** hoc] Hic (o superscr.) *λ* fatiet *M γ* protensibus *γ pr.* obtima *D pr.* **21** salubris *E γ ν1 σ2 a g pr. cum r c L pr. p Regin* salubres *cett.*

aestates peraget, qui nigris prandia moris
finiet, ante grauem quae legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno:
mendose, quoniam uacuis committere uenis
nil nisi lene decet: leni praecordia mulso
prolueris melius. si dura morabitur aluos,
mitulus et uiles pellent obstantia conchae
et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
lubrica nascentes implent conchylia lunae;
sed non omne mare est generosae fertile testae:
murice Baiano melior Lucrina peloris,
ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini,
pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
nec sibi cenarum quiuis temere arroget artem,

---

25 S: cf. adn. s. I 6, 22; Lucan. IIII 369: aera non passus uacuis discurrere uenis 28 T: Seren. Sam. 529 sq. Baehrens: quodque ratis melius uerbis dicemus Horati, mitulus (Mytilus Med.) et uiles pellunt obstantia conchae 29 'Coo' T: fragm. gramm. Bobiens. p. 542 K.; schol. Lucan. VIII 247: Coos est insula, unde Horatius dicit Coum uinum S: Seren. Sam. 179: ceparum non sine suco 30 S: Stat. s. IIII 6, 11: lubrica qua recubent conchylia mollius alga 32 sq. S: Iuu. 4, 140 sqq.: Circeis nata forent an Lucrinum ad saxum Rutupinoue edita fundo ostrea, callebat primo deprendere morsu 33 T: Seruius ad g. I 207; grammaticus de dubiis nominibus p. 578 K.: ut Oratius: Circeis Miseno oriuntur echini (Catalogue des manuscr. des départem. 1849 p. 669 [cod. de Laon]); gramm. de generibus nom. 34 T: gloss. Mai class. auct. VIII 435 'et molle Tarentum' T: Macrob. Saturn. II 14

---

*Ω* = *DEFMγλ′(λl)νσ(a)gmv(x)* 22 Estatē[e] *g* Estates *σ* Aestatis *v cum r* peraget *Fλν corr. g l2 m r2* peragret *v* peragit *DEMγ ν pr. σ′ ψ2 a l1 cum β′ r1* 26 len//e *λ* lege *F pr. γ* cedet *g* leni] pleni *γ a. ras.* precordia *νσv* mulso] [u]iso *F uar.* 27 Plueris *M* alus *μ* aluus *Ω* 28 Mitulus *EFMγνσagl Pph. Porph.* Mittulus *λ* Mutilus *D* Mutulus *m* Mitilus *v* Mytilus *Sereni Sam. cod. Med.* () pellent] pollent *D pr. E Sereni Sam. Pictor.* pellunt *Sereni cod. Turic.* opstantia *ψ pr.* obstancia *g* obstantia *cett.* conche *λ g* 29 lapthi *M* lapethi *σ* l//,pathi[a] *D* laphathi *m* beuis[r] *γ* set *γ* albe *E* coo *DEFMγλ′ a g cum β pr. Pph.* choo *νσmv* 30 inplent *β* īplent *g* cōplent *Dγ* implent *cett. a* conchylia *M corr. cum h n* conchilia *cett. M pr. Pph.* lunae] lune *g* lunam *F2 uar. opp. Pph.* 31 Set *γ* generose *gm* terte[s] *E* teste *gm* 32 Maurice *g* Baiano] palato *E1 aut pr.* lucrana *D a. ras.* 33 O//strea *D* ochini *E* echinni *λ* 34 iactabat *E* turentū *λ pr.* 35 Haec *D1* caenarum *λ′νσφm* quiuis *Eγλ′νv Pseudacr.* qui uis *DFm* quāuis *g* [*quā*] uis *M* argoget *Em1* arroget *cett.* artem] arcem *a g Pseudacr.* (*Vat.* 3316)

non prius exacta tenui ratione saporum.
nec satis est cara piscis auerrere mensa
ignarum, quibus est ius aptius et quibus assis
languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber et iligna nutritus glande rotundas
curuat aper lances carnem uitantis inertem:
nam Laurens malus est, uluis et harundine pinguis.
uinea submittit capreas non semper edulis.
fecundi leporis sapiens sectabitur armos.
piscibus atque auibus quae natura et foret aetas,
ante meum nulli patuit quaesita palatum.
sunt quorum ingenium noua tantum crustula promit.
nequaquam satis in re una consumere curam,
ut siquis solum hoc, mala ne sint uina, laboret,
quali perfundat piscis securus oliuo.

---

**43 T**: schol. *Γ* ad epod. 2, 34 **44 T**: Donat. ad Ter. eun. 426 **50 S**: Iuu. 5, 86: ipse Venafrano piscem p e r f u n d i t || Cypr. Gall. genes. 1089: liquido totum p e r f u n d i t o l i u o

---

*Ω = D E F M γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x)* **36** Non] Nun *M pr.* Ni *D2 y* 'Non] ꝑ nisi' *ψ* racione *g* **37** piscis *E M γ v a m cum β L1 S b q1 Pph. Pseudacr.* (*Vat.* 3316) pisces *cett.* auerrere *F γ λ′ v a cum r Pph. Porph. Pseudacr.* (*Vat.* 3316) af(u)errere *E* auererem *m* auertere *D M σ′ ψ2 g v cum β′* ( ) **38** ius aptius] apicius *g* vis aptius *E* **39** ĩcupitũ *M1* reponet *D E M γ σ ψ corr. a l corr. v cum β′ r2* reponit *F λ′ v g m x cum r1 Pph.* **40** Umbria *g* ilina *v1* iligniа *g1* ligna *φ a. corr.* nutritur. *v1* grande *g pr.* rotundus *F2 uar.* **41** carmen *D a. corr.* ui//tantis *a* **42** laureus *g* laures *a pr.* uuis *σ pr.* huluis *m* harundine *D E M γ σ g m v* arundine *F λ′ a v* **43** uinea] Vi//r//ea *γ* summittit *D E M γ v σ′ a g l m v schol. Γ ad epod.* 2, 34 submittit *F λ* capreas] cape(r)tas *E* crapreas *M a. ras.* edulis *D pr. ut uid. E F γ λ′ a g cum G Pph.* edullis *schol. Γ ad epod.* 2, 34 edules *D corr. ut uid. M v σ′ ψ corr. m v cum β′ r* edulas *x2* **44** Fecundi *D E F M λ′ v g v cum β r Pph. Pseudacr. Donatus* Fęcundi *f* Foecundi *γ a* Fecundae *σ2 m cum x* ( ) **45** auibus] pauis *F2 uar. a2 uar. L1 ut uid.* etas *M g* **46** mecv̄ *E* nulli patuit] patuit nulli *β′ y* quesita *E M σ g v* que=sita *m* **47** tantum noua *v* tantum] tam̄ *F1 λ pr. om. E pr. y* crustola *E* promunt *Pph.* **48** nequaquam] Neque(a)quā *v* una *in ras. D* cōsum̄e *g* **49** ne sint] nescit *F1 λ* ñ(ne) sint *g* *u.* 50 *om. M b1* **50** Quale *F* perfundat *D E γ λ v σ φ corr. a g m cum r* profundat *F l v cum β′* piscis *E F γ λ a g m cum β r pr. L1 μ b1 n pr. p* pisces *cett.* secur(u)is *ψ* oliuo *m*

Massica si caelo suppones uina sereno,
nocturna, siquid crassi est, tenuabitur aura,
et decedet odor neruis inimicus: at illa
integrum perdunt lino uitiata saporem.
Surrentina uafer qui miscet faece Falerna
uina, columbino limum bene colligit ouo,
quatenus ima petit uoluens aliena uitellus.
tostis marcentem squillis recreabis et Afra
potorem coclea: nam lactuca innatat acri
post uinum stomacho; perna magis et magis hillis
flagitat inmorsus refici, quin omnia malit,
quaecumque inmundis feruent allata popinis.
est operae pretium duplicis pernoscere iuris
naturam. simplex et dulci constat oliuo,

---

55 T: schol. Pers. 3, 93   57 T: Porph. et schol. F ad serm. II 4, 14 'uoluens aliena uitellus' T: gloss. Mai class. auct. VIII 597   59 sq. S: Plin. n. h. XXIII 38: stomacho innatat   60 'perna—hillis' T: gloss. Mai class. auct. VIII 274   61 'flagitat inmorsus refici' T: gloss. Mai class. auct. VIII 338   62 S: Auson. Mos. 124 p. 124 P.: feruet fumosis olido nidore popinis   63 S: Mart. VII 37, 2; Prud. Apoth. 952; Dracont. Romul. V 83: est operae pretium

---

*Ω = DEFMγλ' (λl) vσ (a) gmv (x)*   51 celo *EMgPph.* suppones *DEFMγλ' agmvxPph.* supones *v* subponas *σ cum β' r pr.*   52 Nocturno *F pr.* siquid] siqđ *D* ienuabitur (?) *M1* aura] aula *l pr.*   53 dedecet *g* neruus *g1* inimic' *D*   54 uiciata *vgmv* sapore *D*   55 fęce *γ schol. Pers.* fece
e i . fa f
*DFMλ'vσgmv* fạcę *E* .lerna *γ* ṿalerna *E*   56 colūbino *λ* limumum *γ*
m
liṇū *λ* uinū *F*   57 Quatenus *Dpr. EFMγλ' vσamv cum f Porph. ad serm.* II 4, 14 *Pseudacr.* (*Vat.* 3316) Quatinus *D corr. g x cum β r* petit *DEFMγλ' vσ1 gv* petat *σ2 m cum x* petunt *Porph. schol. F*   58 squilis *γ, sed in marg.* squillis scillis *m* sciillis *g*   59 coclea *DEFMγλ' vσavx* cloclea *m* cochlea *g*
a
l&uca *E* īnattịt *λ* agri *l1 Pph.*   60 P' *m* stomaco *v* et *DFγλ' vgmvx cum β' r2 uar. Pseudacr. gloss. Mai om. a* ac *EMσa cum r uid. Epileg.* hillis *DEMγ*
h
*vσamv Pseudacr.* (*Vat.* 3316) *glossar. Mai* hilla *g* illis *λ* *h*illis *l* illis *Fγ*
i
*marg. cum r2 uar. schol. Γ uar.* hillụs *r*   61 in morsus *lm* īmorsus *λg*
in
immorsus *σ* inmorsus *cett. cum β' r gloss. Mai* quin] q// *λ*   62 Quęcunq; *mv* Quecūqȝ *g* inmundis] īmundis *λg* immundis *γalv* () allata *Ω Pseudacr. ad u.* 60 aliata *F2 uar.* albata *L* ablata *Regin. uar. schol. f* adipata *s* pompinis *M1*   63 opere *DEMγvσgmv* precium *DEλvσgmv*   64 e dulci *DFλσa cum β* *e dulci E* edulci *vglmv* e÷ dulci *γ* eduli *F uar. M* constat] stat *E*

quod pingui miscere mero muriaque decebit
non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis
Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
pressa Venafranae quod baca remisit oliuae.
Picenis cedunt pomis Tiburtia suco:
nam facie praestant. uennuncula conuenit ollis;
rectius Albanam fumo duraueris uuam.
hanc ego cum malis, ego faecem primus et allec,
primus et inuenior piper album cum sale nigro
incretum puris circumposuisse catillis.
inmanest uitium dare milia terna macello

---

65 S: Tibull. I 1, 9: pinguia musta || Celsus II 18: id uinum, quod paucorum annorum, uel austerum uel pingue est || Colum. X 432: pingui spumantia dolia musto 66 S: Pers. 3, 76: menaque quod prima nondum defecerit orca 68 S: Mart. III 65, 2: de Corycio quae uenit aura croco || Priap. 54, 1: insuper addas || Paul. Nol. XI 3; Alcim. Auit. carm. II 165: insuper addis || Auson. ecl. 16, 11 p. 101 P. = 8, 11 p. 13 Schenkl: insuper addens (in claus.) 69 S: Mart. XIII 101, 1: hoc tibi Campani sudauit baca Venafri 73 sqq. 'ego primus faecem et allec miscui' T: Nonius p. 120

---

*Ω = DEFMγλ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 65 quod] At *a* muria] moria *F uar. a1 l1* muriam *v1* murta *Pph.* 66 qua] q; *λ cum β pr.* quae *F a l a. ras. cum r corr.* quam *v1* qua *D* qui *ν* qua *cett. F uar. v2* byzantia *β b Regin.* bizantia *DEFMa l m v x cum r* bizancia *ν σ g cum f* briantia *γ* brantia *λ* BIZANTVR *F marg.* putuit *DEMγν2 σ' φ uar. ψ2 a g m v* puuit *λ* pu^h^tuit (p *in ras. ut uid.*) *l* puduit *F ν1* ( ) orca *v* 67 sectis] sictis *λ* in sectis *m* inferuint *g* 68 Corycio *Fλ' g m Pph.* Corytio *a x* Coricio *DEσv* Coritio *Mγ* Corricio *ν* cro^co^ *D* chroco *σ* addes] addens *Fλ'* 69 uenafranae *λ' m* uena franę *F γ v* uenaf//ranę *D* uænafranę *E* uenafrane *M ν corr. g* uenenafrę *ν pr.* quod] .quod (d *in ras.* r *ut uid.*) *γ* baca remisit] baccar misit *g* baca *EFMγνσ a l cum r* bacca *cett.* bacha *β'* oliue *m* 70 Picęnis *D* tiburcia *g* tyburtia *m* 71 nam] Ne *E* facie *m* fatie *M* prestant *DFσmv* uennuncula *DEF cum r* uennucula *Mγλ' φ2 uar. ψ uar. m x* uennucala *a* uenuncula *ν Pseudacr.* uenucula *g v cum β'* uenicula *σ* ÷llis *ν* 72 a^l^banā *D* dira^v^ueris *ν* 73 Hanc e^r^go *E* faecem *FMγλνσ a Pph.* fac^h^thē *E* fecem *D g l m v x* allec] allec *E* hallec *D cum r* alec *a* 74 inuenior *D a. ras. E corr. F γ uar. λ'* inueni *D p. ras. Mγνσ' a m v cum β' r Pseudacr. Vat. 3316* inuentor *E pr. g schol. Γ*( ) 75 circum posuisse *DEMγ v l schol. Γ* circūposuisse *Fλ g m v x* //catillis *D* 76 inmanest] Imma·ē· *ν* Immane ē *M g* ·ne· Inmane (*om.* est) *λ* Inmane est *cett.* uicium *νσgv* millia *g*

angustoque uagos piscis urgere catino.
magna mouet stomacho fastidia, seu puer unctis
tractauit calicem manibus, dum furta ligurrit,
siue grauis ueteri craterae limus adhaesit.
uilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
consistit sumptus? neclectis, flagitium ingens.
ten lapides uarios lutulenta radere palma
et Tyrias dare circum inluta toralia uestis
oblitum, quanto curam sumptumque minorem
haec habeant, tanto reprehendi iustius illis,
quae nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?'
docte Cati, per amicitiam diuosque rogatus
ducere me auditum, perges quocumque, memento.

---

78 sqq. S: Querolus 38, 2—7: calidam fumosam non uult neque calices unguentatos .... ampullam truncam limosamque densis fultam cerulis non simpliciter intuetur 79 T: gloss. Mai class. auct. VIII 318 81 sq. T: gloss. Mai class. auct. VIII 535: unde Horatius in sermonibus: in scope quantus consistit sumptus; et haec scopa, ae l. illud unde domus mundatur; unde idem in eodem libro: uilibus in scopis. in mappis 81 S: mappis] Lucil. II p. 368, 1164 Marx 83 S: Sen. Troad. 846 (836 L.): an ferax uarii lapidis Carystos 87 S: Iuuencus III 754: contingere mensis || Arator acta apost. II 1006: contingere mensas

---

*Ω = DEFMγλ' (λl) vσ (a) gmv (x)* 77 A//g'//toq; (n) *λ* Agnustoq; *F1* Augustoque *σ* piscis *EFMγλ' a cum aμ n1 p* pisces *Dvσ' ψ corr. gm* urguere *g cum r1* 78 Magana *g* Magno *φ pr.* mouet *Fλσ' gm cum β corr.* mouent *DEMγvψ corr. alv cum β' r* 79 fulta *φ pr.* frustra *v1* furta *cett. φ corr. gloss. Mai* frusta *φ uar. cum f2 y* 80 craterae *DEMγv2 ξσ' ψ p. ras. almv cum β' r2* cratere *r1* cratrę *λ* creterrę *Fv1* creterre *g* () adhesit *EMγλ' ξ gmv* 81 im mappis *v1* scobe] scope *γ v1 a m glossar. Mai* 82 Consistat *g m y opp. glossar. Mai* neclectis *Fritzsche et Epileg.* neglectis *Ω ξ2* neglectus *v1 ξ ante ras. y* flagicium *σg* 83 ten] Te en *φ* Te (n) *v* lapidos (e) *λ* lapidis *a1* luitilenta *D* luculenta *Fv pr. ut uid. l1 Pseudacr. Vat.* 3316 84 tirias *vσv* inluta *EMγvξσ' a cum β' r* inluta (in *in ras.*) *D* inlota *Fλ* illota *lv* ĩlitta *g* torilia (a) *E* to'ia *g* thoralia *m* uestis *EMξ m1* uestes *cett. a uid. Epileg.* 85 sumptum] sũpto (v) *φ* 86 Hec *σg* reprendi *λ' v2 σ ψ pr. y* reprehendi *cett.* 87 Que *γλg* nisi] (i) //n *m* in *E* 88 amiciciam *Dvσgmv* amiticiam *EM* imititiã *λ* quocunque *v* rogatus (v) *D*

nam quamuis memori referas mihi pectore cuncta,
non tamen interpres tantundem iuueris. adde
uoltum habitumque hominis, quem tu uidisse beatus
non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
non mediocris inest, fontis ut adire remotos
atque haurire queam uitae praecepta beatae.'

## V.

Hoc quoque, Teresia, praeter narrata petenti
responde, quibus amissas reparare queam res
artibus atque modis. quid rides? 'iamne doloso
non satis est Ithacam reuehi patriosque Penatis

90 T: Prisc. VII 16, 78 S: Iuu. 11, 28: fingendum et memori tractandum pectore ‖ Paul. Nol. VIIII 3: cum patrium memori traheremus pectore Sion 92 S: Calpurn. buc. 7, 77: uultumque habitumque ‖ Stat. Theb. IIII 546: uultus habitusque

II. 5. Horatius adludit ad ea, quae Homerus de Ulixis ad inferos descensu finxit Od. X 490 sqq. Ulixis cum Tiresia congressum describit Hom. Od. XI 90 sqq. 1 S: anthol. Lat. 286 R. (Symphosius), 1; Mart. Cap. IIII 327 u. 1 p. 98 Eyssenh.: haec quoque (in initio uersus et carminis) ‖ Phocylid. fr. 1, 1; 3, 1 B. et saepius: καὶ τόδε Φωκυλίδεω 4 S: Ou. her. 3, 67: patriique penates (in claus.)

*Ω = DEFMγλ' (λl) νσ (a) gmv (x)* 90 Num *codd. Prisciani* quamuis] quā *Ey* referas memori *gm cum x* memori referas *cett. ξ a Priscian.* pectorae *D a. ras. M* 91 non] Nam *γ pr.* intepretes *m* tantūdem *gl* tantundem *cett. ξ a* iueris *EM1 ξ* iuueris *cett. a* 92 Voltu *E corr.* Vtui *E pr.* Vultum *cett. ξ* tu *om. M1* 93 Nomagni *D* mihi] michi *v* tibi *m* curā *E u.* 94 *om. E pr.* 94 inest] en ∾̇ *λ* fontis *EFMγλνξagm cum LSaμbcfhn pr. p r Regin. Regio* fontes *Dσ' l cum β* ut *erasum in φ* adire] audire *F a. ras. γ* r(e)omotos *E* 95 queam] Quam *Pph.* uite *λg* precepta *σv* beatae] beate *g* bear' *ψ uar.*

II. 5. VLIXES AD TIRESIAM (TẎR: *σφ* TER: *r*) VATEM (MATREM VATEM *r*) *M σ φ r cons. ξ* IN TRODVCIT VLIXEN C̄SVLENTĒ TYRESIAM *m* EGLOGA QVINTA *v* *inscriptione carent DEγλ'νψag priori sermoni continuat ψ* 1 .oc *ν* quoꝗ̄q; *g* teresia *D E F γ ν ξ pr. a v1 Pph. Porph. schol. Γ* tiresia *Mλ' ξ corr. v2 x Pseudacr.* tyresia *σgm* preter *v* narrare *v1 u.* 3 INCIPIVNT *fragmenta ε admodum lacera*

*Ω = D E F M γ ε λ' (λl) ν σ (a) g m v x* 3 Partibus *g* quid] q(i) *Ey* iamne *E F γ ε λ ν ξ σ a g cum β r* iam ne *DMlm cum f* tãne *φ2 uar.* tãnę *ψ uar.* doloso *D E F corr. M γ ε λ corr. ν ξ σ' a g l m v* dolosos *F a. ras. λ a. ras.* 4 ithacam *Dεσmv* itacā *E* ita(h)chã *F M λ' ξ* itacam *ν g x* ithicam *γ a* reuechi *γ a. ras.* penates *Ω* nepotes *x y*

aspicere?' o nulli quicquam mentite, uides ut
nudus inopsque domum redeam te uate; neque illic
aut apotheca procis intacta est aut pecus: atqui
et genus et uirtus, nisi cum re, uilior *algast.
'quando pauperiem missis ambagibus horres,
accipe, qua ratione queas ditescere. turdus
siue aliud priuom dabitur tibi, deuolet illuc,
res ubi magna nitet domino sene; dulcia poma
et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
ante Larem gustet uenerabilior Lare diues:
qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
sanguine fraterno, fugitiuos, ne tamen illi
tu comes exterior, si postulet, ire recuses.'
utne tegam spurco Damae latus? haut ita Troiae
me gessi, certans semper melioribus. 'ergo

---

**5 S**: Theocr. 24, 64: *Τειρεσίαν τόκα μάντιν ἀλαθέα πάντα λέγοντα* **6 S**: Ou. a. a. II 11: non satis est (cf. hic u. 4) uenisse tibi me uate (item Lucan. VII 553) puellam **7 S**: Hom. Od. I 91 sq.: *οἵ* (sc. proci Penelopes) *τέ οἱ αἰεὶ μῆλ' ἁδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς* **8 T**: mythogr. II 165 p. 131 Bod. **S**: Ou. met. VII 27: et genus et uirtus ‖ Prop. III 18, 11: quid genus aut uirtus ‖ Verg. ecl. 7, 42: uilior alga **9 S**: Ou. her. 7, 149 sq.: ambage remissa accipe ‖ Plaut. cist. 747: sed quaeso ambages, mulier, mitte **12 S**: Tibull. I 5, 31; Cypr. Gall. genes. 106; Aldhelm. de uirginit. 238: dulcia poma (in claus.) **15 S**: Hom. Il. VIIII 63: *ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος* **16 sq. S**: Verg. Aen. II 704: nec, nate, tibi comes ire recuso ‖ Stat. Ach. I 539: neque enim comes ire recusem

---

*Ω = D E F M γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 5 Asspicere *σ* qd͠q *g* mentitę *γ* men,te *M* ut *add. ε2 in ras.* 6 inobs *M1* redeat *F1 ε l pr.* illic *M* *u. 7 om. M1 ξ1 add. M2 ξ2* 7 atqui *D E F p. ras. γ λ ν2 ξ2 σ' a g l p. ras. m* autqui *F pr. ν1 l a. ras.* atquin *v* 8 cum re] cure *E1* algast] alga *ε y* alga est *cett.* 9 Quanto *E* ambagibus missis *M* 10 racione// *m* 11 aliud] : : : : iqđ *ε* priuum *D E F M γ ε ν uar. ξ σ' a g l m v uar. cum β r Pph. Porph. Pseudacr.* primum *γ uar. λ ξ2 uar. v cum f* primū *ν* 'legitur et primum' *Pseudacr.* p'uum aliter
o
p'mum *Pseudacr. Vat.* 3316 12 sene] sine *E1 F1 ν1 g* 13 quescumque *γ*
. uis
quoscunque *v* feres *D a. ras.* 15 quamuis] quam// *γ* quam uis *ν cum r1*
a
quis *g* 16 Sagne *g* fugitiuus *Ω* ne] nec *D ε* non *σ pr. y* 18 Ut ne *maiore littera initiali ut in nouo sermone l* Vt ne *M ν ξ σ' g m v cum β'* Vtne *D E γ λ a cum r penitus deletum in ε* Visne al ut *F* ł uiolentia *gloss. F* ( ) tega// *M1* tegā// *M2* damę *D γ x* dame *cett. ξ* haut *M ε ν ξ φ2 ψ corr. cum β* aut *F λ* haud *cett. a* troiae *D E M γ ε ν2 ξ σ' a l2 v cum β r Pseudacr. Vat.* 3316 troie *F λ g m* troia *ε ν1 l1 cum S1 b c f s* 19 gesti *E*

pauper eris.' fortem hoc animum tolerare iubebo,
et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
diuitias aerisque ruam, dic, augur, aceruos.
'dixi equidem et dico: captes astutus ubique
testamenta senum, neu, si uafer unus et alter
insidiatorem praeroso fugerit hamo,
aut spem deponas aut artem inlusus omittas.
magna minorue foro si res certabitur olim:
uiuet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
qui meliorem audax uocet in ius, illius esto
defensor; fama ciuem causaque priorem
sperne, domi si gnatus erit fecundaue coniunx.
'Quinte' puta aut 'Publi' (gaudent praenomine molles
auriculae), 'tibi me uirtus tua fecit amicum:
ius anceps noui, causas defendere possum;

---

20 sq. **S**: Hom. Od. XX 18, ubi Achilles ait: *τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ᾽ ἔτλης* || Ou. ex Pont. III 7, 13: haec quoque, Naso, feres, etenim peiora tulisti || Verg. Aen. I 199: o passi grauiora, dabit deus his quoque finem **22 S**: Manil. IIII 923: numerosos aeris aceruos **23 S**: acta SS. Tarachi, Probi et Andronici 1 p. 453 Ruinart (ed. Ratisbon.): ego dixi et dico || Ter. hec. 722: iam dudum dixi idemque nunc dico || Plaut. mil. 1059: dixi hoc tibi dudum et nunc dico **24 S**: Iuu. 14, 33: unus et alter (in claus.) || cf. Iuuencus I 269; Paul. Diac. XX 11 p. 97 Neff **25 T**: Pseudacr. ad s. II 5, 44: quia dixerat: praeroso fugerit hamo **26 T**: Prisc. II 1, 5 **32 S**: Verg. Aen. VI 383: gaudet cognomine terrae **32** sq. 'gaudent—auriculae' **T**: floril. Nostr. et Par. 8818 a **S**: Pers. 1, 107 sq.: sed quid opus teneras mordaci radere uero auriculas? **34 S**: Alcim. Auit. carm. III 350: Ius anceps (in exordio hexam.)

---

*Ω = DEFMγελ' (λl) ν σ (a) g m v (x)* **20** forte *v* tollerare *M* iubeo *E* uidebo *β* **21** maiore *ε* tuli] attuli *F2 uar.* **22** Dituitias//// *M* Diuicias *σg* eris *g* que] quae *Pph.* ruam] eruam *E ξ a. ras. g m a. ras.* **23** quidam *g* captas *g* **24** neu] seu *Fν1 cum r2 uar.* ne *β'* **25** preroso *m v* fuerit *E* fugeris *Fpr.* amo *ελ a pr. opp. Pseudacr. Vat.* 3316 **26** aut] Haut *φ2* ut *F uar.* deponas spem *M* inlusus *D E F λ cum r* illusus *M γ ε ν ξ σ' a g l m v Prisciani codd. R G L K* **27** minorq, *g* **28** uiuet uter] Vinctū *ε pr.* Viuetu *ε corr.* uiuet] Viuit *m* uter *M a. ras.* ut *M p. ras.* inter *v a. corr.* gnatis *Ω ξ* natis *β* improbus] īpb9 *g* imbrobus *M1 ξ* inprobus *γ* **31** Sterne *ψ uar.* Serne *ε* gnatus *Ω* natus *β r2* foecunda *γ a* fecundi *E1* fęcunda *ξ σ cum f* fecunda *cett.* ue] q; *g* coniux *FMλ σ pr. v* coniunx *cett. ε ξ a* **32** Quiꝫnte *γ* (Quunte *γ pr.*) Qunte *D l* Quin te *ε* aut] at *F marg.* gaudent *E* Audent *floril. Paris.* 8818 a prenomine *v* **33** Auricule *E g* Auricole *m* **34** causa *E* possim *f*

eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
contemptum quassa nuce pauperet: haec mea cura est,
nequid tu perdas neu sis iocus.' ire domum atque
pelliculam curare iube; fi cognitor ipse;
persta atque obdura, seu rubra Canicula findet
infantis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana niue conspuet Alpis.
'nonne uides' aliquis cubito stantem prope tangens
inquiet, 'ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?'
plures adnabunt thynni et cetaria crescent.
sicui praeterea ualidus male filius in re
praeclara sublatus aletur, ne manifestum
caelibis obsequium nudet te, leniter in spem

---

39 sq. 'Persius findit infantes statuas' T: Seruius ad ge. III 363 39 S: Ou. am. III 11, 7: perfer et obdura || Catull. 8, 11: perfer, obdura 41 T: Quintil. inst. VIII 6, 17 Horatium non nominans; cf. uersum Furii Albini: Iuppiter hibernas cana niue conspuit Alpes 42 S: cf. s. I 4, 109; Pers. 4, 34: est prope te ignotus, cubito qui tangat 44 T: gloss. Mai class. auct. VIII 108

---

*Ω = D E F M γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 35 qui uis oculus citus *E* cicius *ε g m* michi *g v* quam te] quante *g* 36 quassa *Ω ξ Pph.* cassa *σ2 cum x* ( ) *uid. Epil.* nuce] ceu *ε* pauperet (et *in ras.*) *φ* paupte *M* mea cura est] me:::::: *ε* 37 neu] ne *M* iocus] Iocus (*i longa*) *γ* locus *φ2 uar. ψ uar. opp. Pseudacr.* 38 Pellicurā *E* fi *D E γ ε λ ν p. ras. ξ ψ2 l2 v cum β' r* si *F M a l1 ut uid. m* sis *ν1 a. ras. ut uid. σ φ corr cum β corr.* ei fit *g* ( ) cognitur *E1* cognitor *cett.* ( ) *Pseudacr. Vat.* 3316 39 Persta *D E F2 γ ν ξ σ' a g m v Pseudacr.* Ꝑsta *M* Presta *F1 λ' cum f y* P̄usta *φ2 uar.* atque] ac *in ras. m* obdura] pdura *m* findet] fundet *β opp. Pph.* findit *Seruius opp. Pph.* 40 Infantis *D pr. ut uid. E M γ ξ a g m1 cum r2 in ras. L n p Pph.* infantes *D corr. F ε corr. λ' ν σ' m2 v Seruius* pingui (n *in ras.*) *D* pigui/// *m* tentus] tens// *φ* tantus *λ opp. Pseudacr.* tensus *y* omaso] amaso *D pr.* amasa *λ corr.* omas//o *ε* 41 Furias *ψ* Furius *cett. ξ a Pph. Porph. Pseudacr.* Iuppiter *Quintilianus* ( ) ibernas *λ* hibernas *E* conspuet] cōspues *g* conspuit *y Pseudacr. Quintil.* consuit *Porph.* alpis *γ in ras.* alpas *ε* alpes *cett. ξ a Pseudacr. Quintil.* 43 paciens *D ε λ ξ σ g m* 44 annabunt *ε σ* adnabunt *cett. ξ a gloss. Mai* thynni *E γ a g corr. cum β* tynni *D ε g pr.* thinni *F M λ' ν ξ v* tinni *σ' m glossar. Mai* cecaria *g* crescet *φ2 uar. ψ uar. opp. glossar. Mai post u.* 44 VNVM FOLIVM EXCIDIT *in cod. v* *Ω = D E F M γ ε λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* *u.* 45 *om. λ pr.* 45 sicui] Sic in *E* preterea *F σ v* male] mele *E1* 46 Preclara *M ε σ v* Pleclara *γ* ne] ne^c *D* 47 Caelibis *D F γ ξ σ' a l m* Cęlebis *M* Celebis *g* Celibis *E ε v* Celibus *λ*

adrepe officiosus, ut*i* scribare secundus
heres et, siquis casus puerum egerit Orco,
in uacuom uenias: perraro haec alea fallit.
qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
abnuere et tabulas a te remouere memento,
sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
cera uelit uersu; solus multisne coheres,
ueloci percurre oculo. plerumque recoctus
scriba ex quinqueuiro coruom deludet hiantem,
captatorque dabit risus Nasica Corano.'
num furis? an prudens ludis me obscura canendo?
'o Laertiade, quicquid dicam, aut erit aut non:
diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.'
quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.

---

**53** limis **T**: Philoxenus (prodrom. corpor. glossar. p. 189 L.) **55** sq. 'plerumque—hiantem' **T**: Seruius ad Aen. XI 552 **56** 'coruom deludet hiantem' **T**: schol. *Γ* ad u. 61 **S**: Aristoph. Plut. 369: *σὲ μὲν οἶδ' ὃ κρώζεις* **59** **T**: Prisc. VII 2, 6 'quicquid—non' **T**: Boetius philos. consol. V 3 praemisso: quid hoc differt uaticinio illo ridiculo Tiresiae? **S**: Philostrat. uita Apollonii 4, 43: *ἔστι τι μέγα καὶ οὐκ ἔσται* **60** **S**: Verg. ecl. 3, 104: eris mihi magnus Apollo ‖ cf. Verg. Aen. VIIII 654; Dracont. Romul. II 106 **61** **S**: Verg. ecl. 1, 18: sed tamen iste deus qui sit, da, Tityre, nobis

---

*Ω = D E F M γ ε λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* **48** Adrepe *E M ε ξ σ g* Arrepe *D γ φ corr. m2 v p. corr. x Pseudacr. Vat.* 3316 Arripe *F λ' a m1 v a. corr.* offitiosus *M γ φ* ut et *D F M γ ε λ' ξ σ' a m v* et ut *E2 p. ras.* ut *om.* et *g* uti *Heindorf* utei *Teuffel* ut ei *Madvig, sed elocutio* secundus alicui *prorsus inusitata fuisse uidetur itemque apud poetas Augustanae aetatis forma* utei *cf. Epil.* secundis (v supra d) *M* **49** Hęres *γ* orcho *λ* horco *ε* **50** uacuom (v supra o) *γ* uacuo (v supra o) *μ* uacuum *cett. ξ a* hec *E g* alea] halea *ε a. ras.* alea// *λ* fallit] falli; *λ* fallet (r& supra) *ψ pr. ut uid. y* **51** cunq, *v* **52** abnuere et] Abnuele *λ* mouere *g* **53** limus *σ* **54** Caera *D E l m* C : : : : *ε* solus] olus *g* coheres *E2 M γ ε σ a g m v* cohęres *λ ψ* cohaes *l* choeres *D* choę res *φ* coherces *F uar.* cohertes *E1* **55** ueloci] Velo *λ* V: : : : *ε* **56** Scripa *λ pr.* Scribe *E* quinqueuiro] quinque uiro *D E M λ' g m v* quoq; uiro ∴ ł ex quinque *ψ* quiq; (n supra) uiro ł ex quinq; *φ* deludet *D E F M γ ε λ' σ' a m corr. v Pph. schol. γ ad u.* 61 deludit *g m pr. schol. b ad u.* 61 deludat *schol. Vat.* 3316 *ad u.* 61 **58** me] meo *ψ a. ras.* obscura] obsecra *E* **59** laertiade *a y* laerciade *D m v* lęrtiadę *M* lertiade *F γ ε λ'* lerciade *E σ' g* quidquid *F γ a. ras. λ'* quitqd *g* quicquid *cett. a cons. β' r* erat *g* annon *σ* **60** magnus mihi donat] mihi magnus donat *g* michi *v* **61** si licet *D p. ras. ε λ p. ras. σ' φ g* *si licet m* silicet *E M* seuicet *v* scilicet *cett. a* ede] edam *v* ()

'tempore, quo iuuenis Parthis horrendus, ab alto
demissum genus Aenea, tellure marique
magnus erit, forti nubet procera Corano
filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit atque
ut legat orabit; multum Nasica negatas
accipiet tandem et tacitus leget inuenietque
nil sibi legatum praeter plorare suisque.
illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa
libertusue senem delirum temperet, illis
accedas socius; laudes, lauderis ut absens.
adiuuat hoc quoque, sed uincit longe prius ipsum
expugnare caput. scribet mala carmina uecors:
laudato. scortator erit: caue te roget; ultro
Penelopam facilis potiori trade.' putasne,
perduci poterit tam frugi tamque pudica,
quam nequiere proci recto depellere cursu?

---

62 sq. **S**: Stat. Theb. III 286: demissumque Iouis serie genus || Stat. s. II 1, 85: serie generis demissa propago || Tacit. ann. XII 58: Romanum Troia demissum est et Iuliae stirpis auctorem Aeneam **63 S**: Apoll. Sidon. carm. 2, 371: tellure marique (in claus.) **69 S**: Ps. Quintil. declam. min. CCCXXI p. 265, 20 sq. Ritter: mihi quid relictum est praeter luctus et lacrimas? || Ou. her. 19 (18), 16: quod faciam, superest praeter amare nihil || Claud. Mar. Vict. aleth. III 110 sq.: miseris nil praeter scisse remansit maiores arcana suos

---

*Ω = D E F M γ ε λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* **62** iuenis *E* iuuenis *cett.* **63** Dimissum *D* enęa *γ* enea *E g* **65** nasice *σ φ g m* nassicę *ε* **66** tum] Tū *E2* Tu *E1* Tunc *λ* fatiet *M* **67** legat orabit] legator abit *E ε* legatos abit *M* legat] legat//// *γ* orabit (or *in ras.*) *D* **68** et *om. D pr. γ* **69** preter *σ m v* **70** hec *λ g* iubẹo *φ* **71** delyrum *ε* delibrū *E* illis, *superscr.* ł istis *v* **72** accedas] Accedeṭ[s] *λ* Accedat *F l* Acced:::: *ε* sotius *M m* laudares *g* **73** Adiuuat (*a in ras.*) *D* Adi[v]uat *E* q q[a]ȝ *g* set *γ* uincit *D E M γ ε λ' ψ a2 aut corr. x* ui[n],cit *φ* uicit *v* uincet *σ a1 aut pr. g m* **74** Expurgare *ε pr.* capud *M* scribet] scribit *F ε v* carmina] 'crimina *ε* **75** sortator *E1 λ pr.* caue te] cauete *E F* caueto *a* caueas *v* cauet. eroget *F uar.* te roget] t̄ roget *λ* **76** Penelopam] Pene lopā *λ* Plene lop[e]ā *l* Penelopem *γp. ras. v* fatilis *M* potiori⸗ *m* pociori *g v* **77** tamque] tanquā *g* tanq; [t *in ras.* n (?)] *m* **78** nequiere *M σ' cum G b2 c r1 s v Zulich.1* nequiuere *cett.* recto] tecto *λ pr.*

'uenit enim magnum donandi parca iuuentus,
nec tantum ueneris quantum studiosa culinae:
sic tibi Penelope *frugist; quae si semel uno
de sene gustarit tecum partita lucellum,
ut canis a corio numquam absterrebitur uncto.
me sene, quod dicam, factum est: anus improba Thebis
ex testamento sic est elata: cadauer
unctum oleo largo nudis [h]umeris tulit heres,
scilicet elabi si posset mortua; credo,
quod nimium institerat uiuenti. cautus adito,
neu desis operae neue immoderatus abundes.
difficilem et morosum offendet garrulus; ultra
'non' 'etiam' sileas; Dauos sis comicus atque

---

79 S: Prop. I 8, 37: quamuis magna daret, quamuis maiora daturus || Pers. 5, 66 sq.: quid? quasi magnum nempe diem donas? || Lamprid. Alex. 37, 1: spectacula frequentauit cum summa donandi parsimonia 83 T: floril. Paris. 8069 91 S: Cic. nat. d. I 25, 7: aut 'etiam' aut 'non' || cf. de fato 10, 21; Acad. II 30, 97

---

*Ω = DEFMγελ′(λl)σ(a)gmv(x)* 79 magnu *M* magnum *cett.* magno *cod. Sorb.* (*non noster*) *apud Valart, Valart p.* 323, *Simeon Bosius* (*Dubois*) *Tancquil Faber, interpret.* uenit = uenalis est; *noster cod. s exhibet* magnū
℘parata v
parca *om. ψ*1 *aut pr.* parta *F uar.* 80 tantum] tandem *γpr.* calinae *φ* 81 Si *E* penelope] pene lopæ *λ* penolopen *M* fruigi *D* frugi// *m* est (e *ex* i) *m* quae] que *Eλ* 82 Dese ne *E* partica *EFpr.* locellum *g* lucellia *λpr.* 83 nunquam *Eam* numquam *cett. Pph. Porph.* absterribitur *g* 84 sene] sæne *ε a. ras.* dicam factum est] factum est dicam *gm* factum] facta *D* improba *Eγalmvx cum β′ r* ĩ℘ba *λg* inproba *DFMεσ* 86 humeris *Ω* haeres *Fλ′* *uu.* 87—II 6, 33 DESVNT *in cod. E* *uu.* 87—II 6, 60 DESVNT *in cod. ε* *Ω = DFMγλ′(λl)σ(a)gmv(x)* 87 elabi *DF*2 *Mγλσ corr. agl*2 *mvx cum β′ r*2 *uar.* &abi *F*1 et labi *l*1 *y* ut labi *σpr. cum r* () si *Ω* sic *β′ r*()
s
88 institerat *DMγφ corr. agmvx cum β′ r Pseudacr. Vat.* 3316 intiterat *l* institerit *σy* extiterat *F cum β*2 *uar.* titerat *λ* 89 dæsis *φ* ope *gmv* neue] neuel *Fγly* neue immoderatus] ne uelim moderat' *l* neuelim moderat' *ψ* neue l immoderatus *φ* immoderatus *DFMγalmv* ĩmoderatus *λg cum f*
e
inmoderatus *σ′ cum β r* habundes *m* habūdas *g* abundes *cett. a* 90 offendit
t
*Flmy* offendere *r* offendet *cett.*() ultra *D ut uid. FMγ pr. λσ pr. a gmv* ultro *γ corr. σ corr. φ*2 *uar. lx cum β*2 *y* () *cum u.* 91 REDIT *cod. ν Ω = DFMγλ′νσ(a)gmv(x)* 91 'non' 'etiam' *primus interpunxit Samuelsson* clauus *M* dauus *cett.* sis] tibi *m*

stes capite obstipo, mult*a*m similis metuenti.
obsequio grassare; mone, si increbruit aura,
cautus uti uelet carum caput; extrahe turba
oppositis umeris; aurem substringe loquaci.
importunus amat laudari: donec 'ohe iam!'
ad caelum manibus sublatis dixerit, urge et
crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
cum te seruitio longo curaque leuarit
et certum uigilans 'quartae sit partis Vlixes'
audieris 'heres': 'ergo nunc Dama sodalis
nusquam est? unde mihi tam fortem tamque fidelem?'
sparge subinde et, si paulum potes, inlacrimare; est
gaudia prodentem u*o*ltum celare. sepulchrum
permissum arbitrio sine sordibus extrue: funus
egregie factum laudet uicinia. siquis
forte coheredum senior male tussiet, huic tu
dic, ex parte tua seu fundi siue domus sit
emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
imperiosa trahit Proserpina: uiue ualeque'.

---

92 S: Pers. 3, 80: obstipo capite 93 S: Cic. epist. ad fam. VII 20,3: uentus increbrescit 99 S: Lucr. II 365: curaque leuare || Ou. met. V 500: curaque leuata 100 S: Ou. her. 10, 9: incertum uigilans 104 S: Sil. VI 384 sq.: seruabam uoltus ducis ac prodentia sensum lumina || Sen. Phaedr. 371 (364 L.): proditur uoltu furor || Lucan. III 356 sq.: cum turbato iam prodita uultu ira ducis || Prud. psychomach. 277: et comi moderatur gaudia uultu 110 S: Theocr. 1, 130: ἦ γὰρ ἐγὼν ὑπ᾽ ἔρωτος ἐς Ἅιδαν ἕλκομαι ἤδη

---

*Ω = D F M γ λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x)* 92 multum *Ω* multam *coni. Blümner* metuendĩ *φ* 93 crassare *M ψ2 l1 v2 cum β* grassare *cett. v1 Pseudacr. Vat.* 3316 increbruit *D M γ σ corr. g V* increbuit *F λ' σ pr. a v* increpuit *γ uar. ν cum β' r* increpu,t (i supra) *m* () 94 uel̶let *λ a. ras. a v* *inde a u.* 95 DEFICIVNT *codd. D M*

*Ω = F γ λ' ν σ (a) g m v (x)* 95 Obpositis *m* umeris (*h* supra) *l* umeris (h supra) *ψ* humeris *cett.* loquacem *F pr. Pph. Porph.* 96 Inportunus *F λ ν m cum β* Importunus *γ a g l v x cum f r* Oportunus *σ* ohe iam] oeiam *λ'* oeia *F opp. φ2 uar. ψ2* 97 celū *λ g* sublatus *λ a. ras.* urgue *g* urge *cett. a* urge et *y* 99 seruicio *σ g* 100 qua'te *g* sit] esto *v* parcis *g1* ulixis *F* 101 hęres *F λ'* damaso dalis *g* 102 Nunquam (ł quã supra) *v1* tamque] taq; *ψ* tãq̃; *g* 103 illacrimare *σ' g v* inlacrimare *cett.* est *del. σ2 a p. ras. x cf. praefat.* I² *p.* XLIII rem *l pr.* 104 prodente *φ1* multū *F l1* uultum *cett. F2* caelare *F λ' m* celato *σ2 y* sepulcrum *σ* 105 exstrue *γ ν σ v* extrue *cett. a* 106 laudat *l2* 107 choheredū *g* cohęre dū *F* 108 seu *om. v1* 109 numo *γ* addiceres *λ a. ras.* addiceris (*e* supra) *v* sed] set *γ* Et *ν* me] ne *F1* me *F uar.*

## VI.

Hoc erat in uotis: modus agri non ita magnus,
hortus ubi et tecto uicinus iugis aquae fons
et paulum siluae super his foret. auctius atque
di melius fecere. bene est. nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
si neque maiorem feci ratione mala rem
nec sum facturus uitio culpaue minorem,
si ueneror stultus nihil horum: 'o si angulus ille
proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
o si urnam argenti fors quae mihi monstret, ut illi,
thesauro inuento qui mercennarius agrum
illum ipsum mercatus arauit, diues amico
Hercule!' si, quod adest, gratum iuuat, hac prece te oro:
pingue pecus domino facias et cetera praeter
ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis!

---

II. 6. **1 S**: Verg. Aen. XII 259: 'hoc erat, hoc, uotis', || Pers. 3, 49: scire erat in uoto **4 S**: Ou. am. II 7, 19. her. 3, 125: di melius (in exordio hexam.) || Iuu. 10, 72: bene habet, nil plus interrogo || Sil. XVI 83 sq.: nil amplius, inquit, uos hodie posco, superi **5 S**: propria] Lucil. XVII 550 sq. (II p. 205 Marx), XXVII 701 (II p. 254 Marx) **6 sq. S**: Auson. domest. IIII 17 p. 22 P.: litibus abstinui: non auxi, non minui rem **8 S**: Pers. 6, 13: angulus ille (in claus.) **8 sqq. S**: Pers. 2, 9—12: o si ebulliat patruus et o si sub rastro crepet argenti mihi seria dextro Hercule **14 S**: Paul. Nol. XX 72: pingue pecus || Ou. met. XI 148: pingue sed ingenium **15 S**: cf. adn. s. I 6, 81 sq.

---

*Ω = F γ λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x)* II. 6. DE QVIETE AGRESTI *ψ l x cum f r* De modo agri & serui oratii de morib, disceptatio *φ* DE IOCUNDITATE AGELLI SUI· *m* EGLOGA SEXTA· *v* inscriptione carent *γ λ ν σ a g* *priori sermoni continuat Porph.* 1 . oc *ν* 2 Ortus *γ* tectus *γ a. ras. a* aquae] atqȝ *λ a. ras.* aque *g* 3 silue *g* auctius *ψ*
ı. opto *opto*
4 Di *F λ′ σ* Dii *γ ν a g m v x* nihil *γ a* nil *cett.* oro] orto *γ* oro *m* opto *ν1 a2 uar.* 5 nate] na// //te *φ* hec *λ g* michi *v* faxis] fixis *λ* faxs|ı//s *ψ* 6 racione *σ g* 7 uicio *σ g v* ue *F ν l v cum β′ r* que *γ λ σ a g m* ()
denormat
8 si ueneror] Siue neror *F γ g* nichil *g v* o] *om. g* 9 denormat] deformet *m* dinormat *ν1* () 10 o] *om. λ pr. x* Heu *F ψ1* ó *φ uar.* quae] q̄ *ψ* q; *λ′ φ*
e
que *φ2* quę *m* ue *g* quam *ν2 y* michi *v* monstrat *v* ille *ν1 g m x* illi *cett.* () *post u. 10 sequitur u. 17 in r* 11 Tres auro *γ* Tresauro *a* Thesauro *cett.*; *scripturam* 'thensauri' *in interpret. exhibet Porph. cf. Epil.* mercenarius *σ v* 12 amicus *Pph.* 13 quod *Ω* quid *F uar. y* iuuat] viuat *g* hac] ac *γ2 λ pr. ν cum f* oro te *g* 14 caetera *F γ a l* preter *λ m v* 15 michi *v* adsis *F λ′ ν a2 m v cum r* assis· *γ λ corr. σ′ a1 g*

ergo ubi me in montis et in arcem ex urbe remoui,
quid prius inlustrem saturis musaque pedestri?
nec mala me ambitio perdit nec plumbeus Auster
autumnusque grauis, Libitinae quaestus acerbae.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
unde homines operum primos uitaeque labores
instituunt (sic dis placitum), tu carminis esto
principium. Romae sponsorem me rapis: 'heia,
ne prior officio quisquam respondeat, urge.'
siue Aquilo radit terras seu bruma niualem
interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
postmodo, quod mi obsit, clare certumque locuto
luctandum in turba et facienda iniuria tardis.
'quid uis, insane, et quas res agis?' improbus urget
iratis precibus: 'tu pulses omne quod obstat,

---

19 S: Sen. Herc. fur. 949 (955) sq.: autumnus grauis 20 T: Seruius ad Aen. VII 607; mythogr. III tractat. 4, 9 ap. Mai. class. auct. III 181 = III 9 p. 170 Bod. S: Apul. apol. 56 p. 64 Helm: adgnomenta ei duo indita: Charon . . . sed alterum, quod libentius audit . . . Mesentius 27 T: Seruius ad ecl. 1, 30 29 S: Plaut. Poen. 1372: quam rem agis, miles?

---

*Ω* = *F γ λ′ (λ l) v σ (a) g m v (x)* 16 me *om. m* montis *F γ λ′ a g cum G1 L c npr. p r1* montes *v σ′ m v* 17 inlustrem *F λ m* illustrem *γ v σ′ a g l v* satiris *σ a1 v cum β′* satyris *cett. a2* saturis *p1* 18 me *om. F* ambicio *σ g m v u.* 19 *bis extat in λ* 19 Libitinae] libitine *g m* libitinę *ψ* libithinę *φ* ł libitinę *l* quaestus *σ λ* questus *cett. a* acerbe *λ g* 20 Matutinę *λ* libencius *g* 21 pmos opū *g* uite *g m* 22 dis] dis *γ* diis *g m* 23 rome *g* heia *F g l v* eia *λ* eia *γ v σ′ a n. l., om. m* 24 officitio *γ* urgue *g cum r* urges *φ2 v2* urge *cett. a* ( ) 25 Sine *g inde a u.* 26 *duo folia* DESVNT *in cod. v usque ad u.* 117 *Ω* = *F γ λ′ σ (a) g m v (x)* 26 gyro *F λ′ g cum β′* giro *γ σ′ a m v cum r* 27 Post modo *λ′ m* Postmodo *cett.* quod] quid *F uar.* qd *g* obsit mihi *m* mi *γ σ ψ p. ras. a1 g l p. ras. m p. ras. cum β r1* mi *(sic) v* mihi *F a2 l a. ras. m a. ras. cum fr2 om. λ* certum] multum *Seruius* locuto *γ σ′ φ2 ψ1 a g l2 m v Seruius* locuti *λ* locut' *φ* locuta *ψ* locutū *β uar. cum aliis, l1 n. l.* 29 Quid tibi uis *F γ λ′ σ′ a g m cum L1* Quid uis *λ p. ras. v cum β corr. L p. ras.* tibi *ut lemma exh. Pseudacr. Vatic.* 3316 agis] *om. g cum a Harlei.* 4862 *Monac.* 14685 *fol.* 103 *Zulich.* inpbus *F λ cum r* improbus *γ σ′ a g l m v* urget] urguet *g cum r* urges *y u.* 30 *post u.* 33 *in ima pagina ponitur addito signo* d *in M2* 30 Iratus *λ* pluses *λ* pulsas *σ′* puls9 et *g* pulces *Pseudacr. Vat.* 3316 pulses *cett. Pph.* obstet *m1* obstat *cett. a m2 cf. s.* I 1, 113

ad Maecenatem memori si mente recurras?'
hoc iuuat et melli est, non mentiar. at simul atras
uentumst Esquilias, aliena negotia centum
per caput et circa saliunt latus. 'ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras'.
'de re communi scribae magna atque noua te
orabant hodie meminisses, Quinte, reuerti'.
'imprimat his, cura, Maecenas signa tabellis.'
dixeris 'experiar': 'si uis, potes' addit et instat.
septimus octauo propior iam fugerit annus,
ex quo Maecenas me coepit habere suorum
in numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere raeda
uellet iter faciens, et cui concredere nugas
hoc genus: 'hora quota est?' 'Thraex est Gallina Syro par?'

---

31 T: Prisc. VII 12, 63 S: Alcim. Auit. carm. VI 278: atque ad discipulos alacri cum mente recurrunt 32 melli est] ex Graeco μέλι ἐστί 33 cf. schol. Iuu. 1, 12: 'Frontonis platani in Oratiana domo, in qua poetae recitabant'. Fronto ad Marc. Caes. 2, 8 (1, 8 p. 23 Nab.) Horatius mihi propter Maecenatem ac Maecenatianos hortos meos non alienus' 36 S: Plaut. Aulul. 199 sq.: quod te uolo de communi re appellare mea et tua || Titinius u. 63 Ribb.: rem magnam aiebat uelle se mecum loqui 42 raeda] cf. Quintil. in adnot. ad s. I 6, 104

---

*Ω = F γ λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* 31 męcenatem *m cum r* mecaenatem *γ λ' ψ* mecenatem *cett.* memori] mememori *m* memeri *ψ pr.* 32 melli// est *m* melli *γ σ' $φ_2$ ψ uar. a g l $m_2$ v uar. Pseudacr. et Porphyrio originarius* (*nam interpretatur* 'pro iucundum est') melius *F Pph.* mel *λ v* non] si *g* mēciar *g* mentior *σ m* mentiar *cett. Pph.* at] at// *λ'* ad *g* ac *v cum r* et *F opp. F uar.* simulacras *g* simul] sim ue *φ uar.* simue *ψ uar.* atras] acras *g* 33 Ventumst *$F_1$* Ventum est *cett. $F_2$* esquilias *l m v x*
s
aesquilias *F γ σ a* ęquilias *λ* esquillas *g* negocia *σ g m v cum u.* 34 REDIT *cod. E* *Ω = E F γ λ' σ (a) g m v (x)* 34 capud *E* secundam] scd̄ās̥ *E* 35 ad puteal cras ad esses *g* 36 scribe *E g Pph.* noua te *$c_2$ Regin.$_2$* nouate *g cum β $r_1$* nouare *E* noua tę *uel* nouatae *cett., a. n. l. cf. Pseudacr.* ( ) 37 Orabant *E γ λ' $φ_2$ $ψ_2$ superscr. a g m v* Orabat *$F_1$ y* Quinte] quincte *F l a. ras.* quin 6 te *F uar. opp. Pseudacr. Vat.* 3316 38 Inprimat *E F γ λ m v cum r* Imprimat *σ' a g l cum f* męcena *m* maecenas *L S μ n* mecenas *cett.* tabellas *F σ pr. l a. ras.* 39 Dixerit *$m_1$* experiar (a *in ras.*) *m* 40 propior] ꝑprior *F γ corr. λ'* 41 maecenas *σ' cum r y* mecaenas *F λ'* mecenas *E γ a g m v* cepit *E φ g m v* 42 dumtaxat *E F γ λ a v cum r* dum taxat *σ' m cum β'* dū taxit *l* dūtaxat *g*
c dere v
raeda *L* reda *E γ σ' a g m v* rhęda *F λ' cf.* I 5, 86 43 congre *φ* 44 gens *E* hora *om. E* quota] qđ ā *E* Thraex est] traxe *E* threx *$F_1$ γ a cum $β_1$* *Pseudacr. Vat.* 3316 trex *f* thrax *$F_2$ λ'* thrax r trax *σ' g m v* thræx *y* ('*duo* [*om. ed.* 1573] *Bland.*') *cf. Epil.* callina *E* syro *F γ λ' σ cum r* siro *E a g m v*

'matutina parum cautos iam frigora mordent,'
et quae rimosa bene deponuntur in aure.
per totum hoc tempus subiectior in diem et horam
inuidiae noster. ludos spectauerat una,
luserat in campo: 'Fortunae filius!' omnes.
frigidus a rostris manat per compita rumor:
quicumque obuius est, me consulit: 'o bone (nam te
scire, deos quoniam propius contingis, oportet),
numquid de Dacis audisti?' nil equidem. 'ut tu
semper eris derisor!' at omnes di exagitent me,
si quicquam. 'quid? militibus promissa Triquetra
praedia Caesar an est Itala tellure daturus?'
iurantem me scire nihil mirantur ut unum
scilicet egregii mortalem altique silenti.
perditur haec inter misero lux, non sine uotis:
o rus, quando ego te aspiciam, quandoque licebit
nunc ueterum libris, nunc somno et inertibus horis

---

45 **S**: Calpurn. V 32 sq.: dum matutina relaxat frigora sol || anthol. Lat. 1023, 1 M. = 646 R.: uer erat, et blando mordentia frigora sensu 48 **S**: noster = ego] item Plaut. rud. 1245 R. 49 **S**: Soph. Oed. R. 1080 sq.: ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων τῆς εὖ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι 59 **S**: Cypr. Gall. genes. 52: gignitur haec inter || cf. Lucr. V 78 60 **S**: Paul. Nol. VI 282: quandoque licebit 61 sq. **S**: Lucr. III 1066: aut abit in somnum grauis atque obliuia quaerit

---

*Ω = E F γ λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* 45 cantos *v a. corr.* 46 que *g* disponuntur *E1* deponuntur *cett. E2 Pph.* aurae *E λ* aurem *v* 47 subiector *g* 48 Inuidiae; noster *E γ λ σ' cum β2 f* Inuidiae. noster *ψ2 m cum r* Inuidiae (Inuidie *g*) noster *a g cum β1* Inuidiae n͠rr *F l1* Inuidiae; n͠rr *l2* spectauerit *g cum r pr.* spectauerat *cett. Pseudacr. Vat.* 3316 49 fortune *E g* 50 competa (te above) *g v a. corr.* 51 Quicunq; *E v* nam te] nāq; *λ* 52 ꝓprius *F λ* 53 Nunqd *m v* Dacis] clacis *E1* nihil *E F a l1 cum r1* nihil *γ λ* nil *σ' g l2 m v* 54 deris//or *γ* at *E p. ras. σ g m* ad *cett. E a. ras. a x cum r* () di////exagitent *F l* di exagitent te *F marg.* di *E F λ' σ' v cum r* dii *γ a g* dii *m* exagitant *E*

55 si] Sic *γ a. ras.* quicquam] qdq̃ *g* 56 Predia *E γ σ corr. m v* Prelia *σ pr.* cesar *E σ g v* est Itala] etala *E* 57 nichil *g v* mirantur *E γ σ' φ2 ψ corr. a g l m v* mirtantur *λ* miratur *F y* ut *E2 F λ σ' l corr. m v cum β uar.* et *E1 γ a g l pr. cum β' r* 58 egregii] egreii *F* egregiei *Zulich.* silenti *E γ λ σ a g cum f r* silentii *F l m v cum β* 59 hec *g* 60 te' *g* aspitiā *E* que *om. E u.* 61 REDIT *cod. ε* *Ω = E F γ ε λ' σ (a) g m v (x)* 61 u&erē liberis *E* somno] sommo *E* et inertibus] etinerib, *E* inhertibus *λ* horis] hortis *F λ' v* horis *φ uar.* oris (h above) *ψ2 uar.*

ducere sollicitae iucunda obliuia uitae?
o quando faba Pythagorae cognata simulque
uncta satis pingui ponentur holuscula lardo?
o noctes cenaeque deum, quibus ipse meique
ante Larem proprium uescor uernasque procaces
pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
siccat inaequalis calices conuiua, solutus
legibus insanis, seu quis capit acria fortis
pocula, seu modicis uuescit laetius. ergo
sermo oritur, non de uillis domibusue alienis,
nec, male necne Lepos saltet; sed, quod magis ad nos
pertinet et nescire malum est, agitamus: utrumne
diuitiis homines an sint uirtute beati,

---

62 **S**: Val. Flacc. IIII 536: longae ducentem obliuia poenae || Paul. Nol. XVI 218: humanis ducens obliuia rebus || XVIIII 455: oppressis obliuia ducere curis || cf. Stat. Theb. I 341: grata... obliuia uitae || silu. I 4, 57: pigra obliuia uitae 63 **S**: Seren. Sam. 39, 741: Pythagorae cognata (sc. faba) 67 **S**: Verg. Aen. V 92: libauitque dapes || Stat. Ach. I 184: tunc libare dapes || Lucr. IIII 779 sq.: quod cuique libido uenerit 68 **S**: Iuu. 5, 47: siccabis calicem anthol. Pal. XI 45 sq.: *αὐτοθελὴς ἥδιστος ἀεὶ πότος· ὃς δὲ κ' ἀνάγκῃ, ὑβριστὴς οἴνῳ τ' ἐστὶ καὶ οἰνοπότῃ* || Lycophron Menedem. ap. Diog. Laert. II 140 sqq.: *ὡς ἐκ βακχείας δαιτὸς ἡβαιὰ κύλιξ αὐτοῖς κυκλεῖται πρὸς μέτρον, τράγημα δὲ ὁ σωφρονιστὴς τοῖς φιληκόοις λόγοις*

---

*Ω = E F γ ε λ' (λ l) σ (a) g m v (x)* 62 sollicite *E γ g v* iucunda *E F λ' x* iocunda *γ ε σ φ2 a g m v* uite *E g m* 63 quado *ε* pythagorae *a l m cum r Pph. Porph.* pythagore *g* pytagorae *F λ* phytagorae *x* phitagorae *σ* pithagore *E* pithagor:: *ε* pitagore *v* cognato *λ* 64 U=ncta *ψ* ponuntur *g m* pone:::::: *ε* ponentur *cett.* holuscula *E F γ ε λ g m* oluscula *v* oluscula *σ l* la'do *g* 65 cenae *a pr. v cum β* cene *ε g* caene *F λ* coenae *γ a corr.* caenae *cett.* quibus]// qb; *λ* 66 lare *ε* ꝓcacis *m pr.* 67 dabibus *E pr.* prout *E γ σ' ψ corr. a l v cum β' r Pseudacr. Vat.* 3316 cum ut *F g m v uar.* //// ut *λ* cuique] unicuiq; *m* 68 sic̄ inæqual calices *gloss. F* inaequalis *E a l cum μ c p r2* inequalis *γ cum r1* inaequales *F ε λ σ'* inequales *g m v* conuiuia *λ ψ a. ras.* solutus *m* 70 seu *om. ε* uuescit *γ ε σ a cum L β1 r Pseudacr. Vat.* 3316 uescit *F* humescit *λ' ψ p. ras. g m v x cum β2 f* umescit *E* () letius *λ v* lecius *g* lęcius *E* 71 Semo *γ* 72 necne] nec *ε cum r pr.* ne *g* necne Lepos] nec lene post *F* necne nepos *φ2 ψ uar.* ede pos *φ uar.* edepos *ψ uar.* Lepos] nepos *γ corr. λ φ2 ψ uar. y* lepos *γ a. ras. ε σ' a g l m v Pph. Porph.* pos *E* At edepos salt& *ψ uar.* sal,et *m* set *γ* 74 Diuiciis *σ g* an sint homines *m* an sint] an sin *l* ansin *E* an sit *g cum r pr.*

quidue ad amicitias, usus rectumne, trahat nos,
et quae sit natura boni summumque quid eius.
Ceruius haec inter uicinus garrit anilis
ex re fabellas. siquis nam laudat Arelli
sollicitas ignarus opes, sic incipit: 'olim
rusticus urbanum murem mus paupere fertur
accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum,
asper et attentus quaesitis, ut tamen artum
solueret hospitiis animum. quid multa? neque ille
sepositi ciceris nec longae inuidit auenae,
aridum et ore ferens acinum semessaque lardi
frusta dedit, cupiens uaria fastidia cena
uincere tangentis male singula dente superbo,

---

79—81 'olim—amicum' T: Donat. ad Ter. Andr. 925    79 S: Apoll. Sidon. carm. 5, 320 sq.: quisquis sic incipit. olim post Capreas Tiberi || olim etc.] cf. Aristoph. uesp. 1182. Babrius 108. Plaut. Stich. 539. Phaedr. III 17, 1    79 sqq. T: August. contra mendacium 13, 28 p. 509, 2 sqq. Zycha: nec apud auctores tantum saecularium litterarum, ut apud Horatium, mus loquitur muri et mustela uulpeculae (epist. I 7, 29 sqq.), ut per narrationem fictam ad id quod agitur, uerax significatio referatur || praeexercitamina Prisciani grammatici ex Hermogene uersa, de fabula 1, 1 p. 551 Halm: usi sunt tamen ea (fabula) uetustissimi quoque auctores, ut Hesiodus Archilochus Horatius, Hesiodus quidem lusciniae, Archilochus autem uulpis, Horatius muris    S: Antoninus *εἰς ἑαυτόν* XI 22 p. 154 ed. Stich eadem fabula usus est: *τὸν μῦν τὸν ὀρεινὸν καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασόβησιν*    83 sq. 'nec ciceris—auenae' T: Quintil. inst. VIIII 3, 17    S: cf. adn. s. I 6, 82

---

*Ω = E F γ ε λ' (λ l) σ (a) g m v (x)*    75 ad *om. E*    amititias *λ*    amiticias *E*    amicicias *σ g m v*    76 quae] que *E*    que] q; *g corr.*    qđ *g pr.*    eius] es *E*    77 Ceruius *γ ε λ' σ' φ2 uar. a g m v schol. γ Pseudacr. Vat.* 3316    Ceru(i)us *E*    Curuius *F*    turuius *F uar.*    turpius *φ uar. ψ3 uar.* ()    haec] has *a2 g γ opp. cett.* ()    uicinus *F λ'2 σ2 a m v x cum β' r corr.*    uicinos *E2 F uar. γ corr. λ1 σ1 g*    uicino *E1*    uicinas *γ pr. l1* ()    anilis *λ' ψ1*    an illis *φ uar. ψ2 gloss. ψ uar.*    ani(e)lis *ψ (e a s. m.)*    anilles *φ*    aniles *E γ σ' a g m v, abscisum ε*    78 nā siquis *σ m*    80 papere *E*    *uu.* 81—II 7, 27 *extant aliquot fragmenta cod. ξ, initia uersuum*—95 *perierunt*    81 Accepisce *E*    82 Aspes *E pr.*    attentus *F γ λ' σ a v cum β' Pseudacr. Vat.* 3316    adtent' *E cum r*    intentus *g m y*    *interiit ε* ()    quesitis *E σ m*    ut tamen] ue(t), ta men *ψ*    //q̄ (at quę) tamen *φ*    ut tamen *cett. F uar.*    artum] arctum *v*    arcum *g* ()    83 hospiciis *σ g v*    hospitibus *γ uar.*    neque] n(e)que *γ*    84 Sepositis *λ a. ras. cum r1*    Sepositiš *γ* ()    nec] neq; *g ξ*    longe *E g m v*    īuidet auene *g*    85 semessa *E cum Zulich.*    semęsa *F x*    semesa *cett.*    86 Frustra *E λ φ a. ras. g*    cena *g v cum β*    cęnę *m1 aut pr. cum r1*    caena *cett. m2 aut corr.*    87 angentis *g*    sigula *E*

cum pater ipse domus palea porrectus in horna
esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
tandem urbanus ad hunc 'quid te iuuat' inquit, 'amice,
praerupti nemoris patientem uiuere dorso?
uis tu homines urbemque feris praeponere siluis?
carpe uiam, mihi crede, comes; terrestria quando
mortalis animas uiuont sortita, neque ulla est
aut magno aut paruo leti fuga: quo, bone, circa,
dum licet, in rebus iucundis uiue beatus,
uiue memor, quam sis aeui breuis'. haec ubi dicta
agrestem pepulere, domo leuis exilit; inde
ambo propositum peragunt iter, urbis auentes
moenia nocturni subrepere. iamque tenebat
nox medium caeli spatium, cum ponit uterque
in locuplete domo uestigia, rubro ubi cocco
tincta super lectos canderet uestis eburnos,

---

88 **S**: Iuuencus IIII 187: uir pater ipse domus 91 **S**: Verg. g. III 436: dorso nemoris 93 **S**: Verg. Aen. VI 629: carpe uiam || mihi crede] cf. adn. s. I 7, 35 97 **S**: Prop. 5, 153: uiue memor leti || Val. Flacc. II 384; Stat. Theb. VIII 338; Sil. XVI 393: haec ubi dicta (in claus.) 99 **S**: Verg. Aen. VI 384: ergo iter inceptum peragunt 100 sq. **S**: Verg. Aen. V 835 sq.: iamque fere mediam caeli nox umida metam contigerat

---

*Ω = EFγελ' (λl) σ (a) gmv (x)* 88 ipsæ *E pr.* in orna *Fγ a pr. v cum n* inorna *Eελξσ cum f schol. Vat.* 3316 in horna *a corr. g l x cum β schol. Γ* inhorna *m* In urna *F uar. y* *u.* 89 *om.* $F_1$ *u.* 89 *inter uu.* 109 *et* 110 *fuerat in λ, suo loco in marg. add.* 90 adhuc $E_1$ $l_1$ quid] quod *ε* iuuat *om.* $ξ_1$ inquid *Eγ* amici *g* 91 Praeruptis *γ a* Prerupti *λ' σ v schol. y* P̄rupti *m* Ꝑrupti *g* nemoris] nec moris *E* ne *λ* patientem] paciētē *g* patientiā *E* dorso] torso *ε* *u.* 92 REDIT *cod. z,* *Ω = EFγελ' σ a g m v (x) z* 92 Vis tu *Fλ' σ' g m v* Vistu *Eγ* *interiit ε* Vin tu *y*() preponere *γ* soluis *E* 93 michi *v* *In g post u.* 93 *in media pagina* 71r *secuntur epist.* I 16, 67 sqq.; *ad hunc sermonem redit ima codicis pagina* 117v 94 Mortalis *E γ σ superscr. ψ uar. a x cum c p r Regin.*1 Mortales *F λ' σ pr. g m v z* *interiit ε* uiuunt *Ω* uiunt *a fort. recte* sortita] sortitata *λ* 95 leti *v cum μ n p q* laeti *ε m z cum f* lecti *cum r*1 et *g* l[o]ęti *γ* loeti *Eλ' ξ σ' φ a cum r*2 loeti// *ψ* bone *Fλvz cum a* bene *Eγεσglmx*() 96 iucundis *E F λ' ξ x z cum r* ::::: dis *ε* iocundis *γ σ φ p. ras. m v cum β'* iocundes *g* uiue] uiuis *ε* 97 quam///[uis] *v* eui *g v* hec *E* haec ubi dicta] exilit inde *g* 98 Agrestrē *E* domo. leuis *E* 99 in̄ter *ψ* auentis *F* auentes *cett.* $F_2$ *uu.* 100—102 *desunt in ε* 100 Menia *E g v z* M[o]ene *λ* Męnia *m* nocturni] noctur *λ* surrepe *g* 101 celi *g* spacium *σ g* cum ponit] c[v̄]oponit *E* covmponit *v* cõponit *m*

multaque de magna superessent fercula cena,
quae procul extructis inerant hesterna canistris.
ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
agrestem, ueluti succinctus cursitat hospes
continuatque dapes, nec non uerniliter ipsis
fungitur officiis, praelambens omne quod affert.
ille cubans gaudet mutata sorte bonisque
rebus agit laetum conuiuam, cum subito ingens
ualuarum strepitus lectis excussit utrumque.
currere per totum pauidi conclaue, magisque
exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
personuit canibus. tum rusticus ʿhaut mihi uita
est opus hacʾ ait et ʿualeas: me silua cauosque
tutus ab insidiis tenui solabitur eruo.ʾ

---

105 S: Cic. Cat. mai. 13, 44: epulis extructisque mensis ‖ Ou. met. XI 119 sq.: mensas . . . extructas dapibus ‖ Lucil. XIII 442 (II p. 165) Marx 108 S: Caecil. Stat. u. 131 Ribb.: uerniliter 109 S: praelambens] Lucil. XXIII 585 (II p. 218) Marx; cf. s. I 3, 80 sq. 110 sq. S: Lucr. III 1002: explere bonis rebus 114 S: Verg. Aen. X 101: domus alta ‖ Sil. XVII 475.

---

*Ω* = *EFγελ′(λl)σ(a)gmv(x)z* 104 supe& (n) *E* cena *Eγ a g cum β r*2 caena (a) *λ′ ξ σ ψ m v z cum f* caene *φ* cęnę *ε* cenę *r*1 105 Que *Eg* inerant] ińerant *g* hesterna] externa *Eξ* esterna *v* 106 ergo] Ego *ε* ubi *om. Fλz* ppurę (r e) *g* locauit] locabat *z*2 *uar.* 107 uetuti (l) *λ* 108 Concinuatque dabes *ξ* uerniliter *E F γ*1 *ε ξ σ a g z schol. F* uernaliter *γ*2 *φ p. ras. ψ uar. l m v x cum β corr. schol. Vat.* 3316 ueralit̄ *λ* () 109 offitiis *γ* p̄labens *g* pre lambens *z* p̄lambens *ξ x* praelambens *cett.* adfert *E* affert *γ ε ξ σ′ a g l m v* afflat *F λ z* *inter uu.* 109 *et* 110 *uersus* 89 *erasus est in λ* 110 motata *E* 111 rebus—conuiuam *et* 112—114 *non extant in ξ* letū *g* supito (v) *ξ* 112 Vallarū (u) *E σ* 113 conclade *λ* 114 molossis *Eγσ′agmz cum r* molosis *Fελv cum β′* molosı|ıs (s i) *l* 115 tum] dū *E* tunc *v* haut *γελσ′ a pr. cum r*1 at *E* haud *cett.* aut *f* [116 hac *Eγεξσψaglmvxz* hęc *λ y* hac ał hęc *φ* ah *F*2 *uar.* ait] agit *γ* ualeas *Ω* ualeat *y*() cauos] cuius *l*1 cauus *cett. l*2 117 insidiis] insinsidiis *λ* eruo] curo *g*

## VII.

'Iamdudum ausculto et cupiens tibi dicere seru*o*s
pauca reformido.' Dau*o*sne? 'ita, Dau*o*s, amicum
mancipium domino et frugi, quod sit satis, hoc est,
ut uitale putes.' age, libertate Decembri,
quando ita maiores uoluerunt, utere; narra.
'pars hominum uitiis gaudet constanter et urget
propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
interdum prauis obnoxia. saepe notatus
cum tribus anellis, modo laeua Priscus inani,
uixit inaequalis, clau*o*m ut mutaret in horas,
aedibus ex magnis subito se conderet, unde
mundior exiret uix libertinus honeste,
iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis

---

II. 7. Cf. Cic. parad. V; Pers. 5. **3 S**: Ter. ad. V 9, 2 (de Syro seruo): f r u g i h o m o es **4** 'age libertate decembri' **T**: Pseudacr. ad s. II 7, 40 **7 S**: Manil. IIII 256 sq.: mutataque saepe mens n a t a t || Sen. epist. 35, 4: profice et ante omnia hoc cura, ut constes tibi . . . mutatio uoluntatis indicat animum n a t a r e, aliubi atque aliubi apparere || Sil. VII 726: subitisque bonis mens aegra n a t a b a t **10 S**: Lucr. V 273 sq.: aera nunc igitur dicam, qui corpore toto innumerabiliter priuas m u t a t u r i n h o r a s **11 S**: Lucr. III 1058—1060: exit saepe foras m a g n i s e x a e d i b u s ille, esse domi quem pertaesumst, subitoque reuertit, quippe foris nilo melius qui sentiat esse **13** cf. Ou. her. 2, 83: atque aliquis iam nunc d o c t a s eat, inquit, A t h e n a s

---

II 7. REDIT *cod. ν* *Ω = E F γ ε λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* DE IOCVNDITATE DECEMBRIS (DECEMBRI *σ1* DECEMBR̄ *z*) MENSIS (*om. ξ σ1*) ET SERVILI LICENTIA (LICENCIA *φ*) *F2 ε σ′ l z* (ET—LIC: *om. σ′*) INDVCIT SERVV̄ SUV̄ SECV̄ LOQVENTĒ · *m* EGLOGA SEPTIMA *v* *inscriptione carent E F1 γ λ ν a g Porph. continuant priori sermoni F y* () 1 Iamdudū *λ′ ν φ x z cum r Pseudacr.* Iam dudum *E γ ε ξ σ ψ a g m v Pph.* ser[u]rus *γ* seru//s *E* seruos *ε1* ? seruus *cett.* 2 dausne *ε1 ut uid.* dauusne *cett. ξ* dauum *ε1* dauus *cett. ε2 ξ* 4 uitale] uix tale *S uar. c uar.* 5 uoluerunt] habuere *g* 6 uiciis *E2 σ g v* urguet *g* urget *cett. def. ξ, a n. l.* 7 capescens *E γ a l1 cum r1 f* capessens *cett. cum β r2 def. ξ* 8 prauis] paruis *E ξ1* obnoxia] obnox[i]a *ψ* obnox*ia φ* sepe *E γ ε σ g m v z opp. ξ* 9 laeua *F ε λ a pr.* leua *E γ ξ ν σ g l m v z* 10 inequalis *γ λ m* inequal[i]es *g* clauum *Ω Pseudacr.* motar& *E* in horas] in oras *F* inoras *λ* horas *σ pr.* 11 Edibus *γ g* ex *in ras. ξ2* ex magnis ex magnis subit *ε* 12 uix—13 Romae *om. E1* 12 honestę *ψ* 13 moechus *γ corr. λ ξ φ a cum r* moecldus *ψ* mechus *γ pr. ε g l x* męchus *ν σ m* moecus *z* mecus *v* doctus *E γ ε uar. ν2 ξ σ φ p. ras. a1 aut2 l cum r Pseudacr. cod. Vat.* 3316 doctor *F ε λ ν1 g m v z cum β′ Pseudacr. cod. c* () adhenis *E*

uiuere, Vortumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
scurra Volanerius, postqnam illi iusta cheragra
contudit articulos, qui pro se tolleret atque
mitteret in phimum talos, mercede diurna
conductum pauit: quanto constantior isdem
in uitiis, tanto leuius miser ac prior illo,
qui iam contento, iam laxo fune laborat.
non dices, hodie quorsum haec tam putida tendant,
furcifer? 'ad te, inquam.' quo pacto, pessime? 'laudas
fortunam et mores antiquae plebis, et idem,
siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses,
aut quia non sentis, quod clamas rectius esse,

---

14 T: Prisc. XVII 7, 45  15 sq. S: Pers. 5, 58 sq.: sed cum lapidosa cheragra fregerit articulos || Macrob. II 4, 16: Vatinius contusus podagra  17 S: Mart. XIIII 16, 1: quae scit compositos manus improba mittere talos  17 sq. S: Caecil. Stat. 22 sq. R.: mercede huc conductus tua aduenio  19 sq. T: schol. m ad epist. I 10, 48: hinc in libris sermonum de seruili licentia dicit: ac prior ille idest melior est, qui iam contento quam laxo fune laborat, idest melior est ille, qui scit paruis contentus esse, quam qui laxis diuitiis uult superbire  21 S: Pers. 5, 5: quorsum haec?  22 S: Pers. 2, 46: quo, pessime, pacto  24 S: Pers. 6, 15: usque recusem || Auson. epist. 14, 31 p. 246: usque recuses (in claus.)

---

*Ω* = *E F γ ε λ′ (λ l) ν σ (a) g m v (x) z*  14 uortumnis *h q*  uortunnis *v* uertumnis *cett. ξ Pseudacr. Priscian. cf. Epileg.*  quot quot *λ′ ξ*  qđ qđ *E1 g* qđ qt̄ *E2*  quot tot *ε*  sunt natus] sternatus *F uar. Prisciani cod. S opp. Pseudacr.*  nọt' (a sup.) *g*  15 illi] sibi *σ*  iusta] ius sta *ε*  cheragra *ε cum r corr.*  ceragra *m*  chiragra *E ν ξ x z cum r pr.*  ciragra *γ*  chyragra *λ φ ψ uar. a*  cyragra *l*  cyragra (h sup.) *ψ*  ciragra *σ g v*  16 Contudit *E F γ ν ξ σ′ a g l m v z Pseudacr.*  Contulit *λ y*  Contundit *ε ( )*  tollere *E γ*  17 in phimum *E γ ε ν1 ut uid. ξ ψ2 a cum β′ r pr.*  imphimum *Pseudacr. Vat.* 3316  in fimū (in pirgum sup.) *λ φ y Pph. Porph.*  infimū *l*  inphimum *z*  *in phimū σ*  infiṃụ̄ *ψ1*  inphirgum *r corr.*  in pyrgum *ε uar. ν2 z uar.*  in pirgum *φ2 uar. g m x*  in spirgum *v ( )* 18 pauit] patuit *ε*  cōstancior *g*  idem *E F p. ras. γ λ ν ξ σ′ v cum β p. ras. r f Pseudacr. Vat.* 3316  isdem *F a. ras. ε a g m z cum β a. ras. r2 uar. uid. Epileg.*  isdē *l*  ijsdem *omnes Bland.*  19 Inuiris *g*  uiciis *ε v*  leuius] est melius *F λ′*  ac prior *F ε2 λ′ σ′ v z* acrior *E γ ε1 ν ξ a g m z2 uar. cum β r2 Pseudacr. Vat.* 3316 ( ) *uid. Epileg.*  illo *σ uar. φ2 uar. v x cum β2*  ille *cett. ξ a ( ) uid. Epileg.*  20 iam . . . iam *λ′ ξ σ′ g m v cum f schol. Γ*  iam . . . quam *γ ε ν1 a z2 uar.*  tam . . . quam *F γ uar. ν2 ξ2 uar. z ( )*  iā contento (*om. altero* iam) *E*  contento] contempto *ε v*  21 haec] hae (c sup.) *λ*  hec *σ g*  22 laudas *E F uar. γ ε λ′ ν σ′ a g m v z*  laudes *F y* 23 antiq; *E*  idem *om. g*  24 te *om. g*  u. 25 *om. m1*  25 rectiṭus *E*

aut quia non firmus rectum defendis et haeres
nequicquam caeno cupiens euellere plantam.
Romae rus optas; absentem rusticus urbem
tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
ad cenam, laudas securum holus ac, uelut usquam
uinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
quod nusquam tibi sit potandum, iusserit ad se
Maecenas serum sub lumina prima uenire
conuiuam: 'nemon oleum feret ocius? ecquis
audit?' cum magno blateras clamore fugisque.
Muluius et scurrae, tibi non referenda precati,
discedunt. 'etenim fateor me' dixerit ille

---

26 sq. S: Ter. Phorm. V 2, 15: in eodem luto haesitas 27 S: prouerbium Graecum: αἴρειν ἔξω πόδα πηλοῦ 28 sq. T: schol. m ad epist. I 11, 20: huic simile in libro sermonum inuenitur. dicit enim: Rome rus optas, absentem rusticus urbem tollis ad astra leuis idest inconstans 29 S: Verg. ecl. 5, 51: Daphninque tuum tollemus ad astra 30 S: Pers. 3, 36: cultrixque foci secura patella 34 'conuiuam—ocius' T: floril. Nostrad. 188 34 S: Arrian. Epict. III 26, 22: οὐδεὶς φέρει φαγεῖν || Ter. Phorm. I 2, 102: puer, heus! nemon huc prodit? 35 sq. T: gloss. Mai class. auct. VIII 340: dicimus etiam hic mulius, lii, pro custode mulorum; unde Horatius: blateras clamore (clamo cod.) fugisque † mulius 35 'magno—furisque' T: floril. Cusanum 'magno blateras clamore' T: Eutychis ars II 13 p. 481 K. 36 'tibi—precati' T: Prisc. XVIII 25, 230

---

*Ω = E F γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* 26 non firmus *E F γ ε ν ξ σ' a g l m v z* infirmus *λ* & h$^{c}$ęris *(uirgula a 2. m.) E* haeres *F λ' ξ v* heres *cett.* *a u.* 27 *incipit* **alia manus** *in cod. a* 27 Nequicquam *γ* Ne qtquā *g* Nequiquam *E F ε λ' ν ξ σ' z* Nec quicquam *v* Ne quiq$^{a}$ *m* caeno *F ν ξ σ' l m cum a r* ceno *E γ ε λ g v z cum β'* auellere *σ pr.* *post* 'plantam' DESINIT *cod. ξ* *uu.* 28—69 DESVNT *in cod. ε*. *Ω = E F γ λ' ν σ (a) g m v (x) z* 28 Romerus$^{a}$ *λ* Romerus *g* obtas *E* 29 si nusquam] sin usquam *y* sinus quam *g z1* sinusquā *v m* es] es// *γ* 30 caenam *F l m x cum a* cenam *cett.* olus *E σ* holus *cett.* uelud *E g* usquam *Ω* () 31 Vinctus *Ω* uictus *F uar.* Unctus *x y* eas] //as *F* eas *l* () 32 nusquam] numquam *γ a. ras. cum f y* iusserit] viserit *E1* 33 Maecenas *E v m cum a* Mi//cenas *λ* Maecęnas *l* Mecęnas *γ* Mecenas *F σ' g v z* seru// *E* 34 Cū uiuā *λ* öeū$^{l}$ *l* fert *E ν2 σ' ψ2 l m cum r f* feret *F γ λ ν1 g v z cum β a* () otius *λ' m v x z* ecquis *F γ λ' ν σ' m v cum Pseudacr. Vat.* 3316 ecquis *a* et quis *E g cum β* haec quis *F uar. z* 35 magna *F* plateras *E* lateras *schol. γ* fugis *E F γ λ' ν σ g v z Pseudacr. glossar. Mai* furis *γ uar. ν uar. m Pph. floril. Cus.* () 36 Muluius *E F γ λ ν σ g v z Pseudacr. Vat.* 3316 Miluius *l m y Pseudacr. cod. c* scurrae] currę *λ* scurre *g* refrenanda *E* p̄catus *F a· ras.* *u.* 37 *om. cod. μ*

'duci uentre leuem, nasum nidore supinor,
inbecillus, iners, siquid uis, adde, popino.
tu cum sis quod ego et fortassis nequior, ultro
insectere uelut melior, uerbisque decoris
obuoluas uitium?' quid, si me stultior ipso
quingentis empto dragmis deprenderis? aufer
me uoltu terrere; manum stomachumque teneto,
dum, quae Crispini docuit me ianitor, edo.
te coniunx aliena capit, meretricula Dauom:
peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
natura intendit, sub clara nuda lucerna
quaecumque excepit turgentis uerbera caudae,
clunibus aut agitauit equom lasciua supinum,
dimittit neque famosum neque sollicitum, ne
ditior aut formae melioris meiat eodem.
tu cum proiectis insignibus, anulo equestri

---

39 T: gloss. Mai class. auct. VIII 424 S: Cic. ad Att. VII 2, 3: adde, si quid uis, probum 40 T: floril. Nostrad. 188 41 sq. 'uerbisque—uitium' T: schol. Pers. 5, 106 48 cf. Athen. XIII p. 569 49 S: Auson. Mos. 98; Auian. fab. 7, 5; Dracont. Romul. VIII 352: uerbera caudae (in claus.) || οὐράν = αἰδοῖον Soph. fr. 974 N.

---

*Ω = EFγλ' (λl) vσ (a) gmv (x) z* 38 supinor *F uar. γ λ ν σ v z Pseudacr.* suppinor *E* supino *Flm Pph.* supini *g* 39 Inbecillus *EFγλνσ' mvz cum β' ar* Imbecillus *gl* Inbecillis *ψ uar. y glossar. Mai* 40 Cū tu *g* fortasses *ν a. corr.* ultra *λ* 41 uelud *φ pr.* 42 Obuoluas *EFγλ' νgmvxz* Obuoluis *σ schol. Pers.* uicium *gv* quod *ν* si me] si^m^ne *E* me stultior] mestu ulcior *g* astutior *F uar. y* ipso *Fγλνmz cum β1 ar* ipse *Eσψ2 glv cum β2 f* 43 empto] emptos *λ* emptis *ψ a. ras.* dracmis *Fλ'* deragmis *m pr.* dragmis *Eγνσ' gm corr. z* dran,mis *v* deprenderis *Eγνσ' gm cum afr* deprehenderis *Fλvz cum β Pseudacr. Vat.* 3316 depēnderis *l* 44 uoltu *Fλ' vz cum r Regin.*1 uultu *cett.* manum] manu *λ* stomacum *ν* 45 Dum quae *Fgxz cum β corr. ar* Dumquę^que^ *ν* Dum. *l* Dum q̄ *v* Dumque *cett. cum β'* crispini *E pr. F γσ' gmvz cum β' ar* chrispini *E corr. ν* crisipi *φ uar.* crisippi *ψ uar.* crissippi *λ* crysippi *l uu.* 46—91 DEFICIT *cod. ν Ω = EFγλ' σ (a) gmv (x) z* 46 coniunx *EFγglvz cum ar* iunx *λ* coniux *σ' m cum β'* dauum *Ω* 47 cruce] crece *E* 48 intendit *EFγλ' σz1* incendit *gmvx corr. z2 cum f uar.* () lucerna nuda *E* lacerna *σ* 49 Quecumque *γg* Quęcunq; *mv* excepit *EFσ' gl mvz cum β a* excoepit *γ* accepit *λ* () turgentis] turientis *E* urgentis *F1 l1 x cum f* caude *gm* 50 Crunibus *v a. corr.* ęqum *G* equum *Ω* suppinum *λ* 51 ne] me *z u.* 52 *om. γ pr. opp. schol. Γ* 52 Didtior *E* Dicior *g* forme *Eλg* eodem] edem *E1 γ* 53 tu cum] Tecū *Fl1* equestri] eodem *g*

Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
non es quod simulas? metuens induceris atque
altercante libidinibus tremis ossa pauore.
quid refert, uri uirgis ferroque necari
auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
quo te demisit peccati conscia erilis,
contractum genibus tangas caput? estne marito
matronae peccantis in ambo iusta potestas?
in corruptorem uel iustior. illa tamen se
non habitu mutatue loco peccatue superne,
cum te formidet mulier neque credat amanti.
ibis sub furcam prudens dominoque furenti
committes rem omnem et uitam et cum corpore famam.
euasti: credo, metues doctusque cauebis;
quaeres, quando iterum paueas iterumque perire
possis, o totiens seru*o*s! quae belua ruptis,

---

55 cf. Apul. met. VIIII 20: iamque nocte promota solum perducit ad domum probeque c a p i t e c o n t e c t o amatorem strenuum infert adusque dominae cubiculum || Isidor. orig. XVIIII 26: cum egrediebantur de ludi prostibulo iuuenes . . . u e l a m e n t o t e g e b a n t c a p u t  57 **T**: Philoxenus (Prodrom. corpor. gloss. p. 188 L.) 'altercante'  58 **S**: cf. s. II 3, 157; Petron. 117: uri, uinciri, uerberari f e r r o q u e n e c a r i || Sen. epist. 4, 8: illius turpissimi auctoramenti uerba sunt: u r i, uinciri f e r r o q u e n e c a r i

---

*Ω = E F γ λ′ (λ l) σ (a) g m v (x) z*  54 Dama] clama *E pr.* damma *g cum r*  55 lacerna] lucerna *E γ pr. l pr. z1*  56 es quod] esqȝ *g*  induceris] educere *F uar. y*  57 altercante] Alt̄ candente *E*  Alternante *g v1 cum Argent.* III *a. ras.*  lidinibus *z1*  ossa] ꝑ ossa *g*  58 refert uri] referturi *l1* re- (ł uni) fertur *Pph.*  refert] refer*t ψ*  refert̃ *φ*  uri] urgi *M2* ()  59 turpi] turbi *E*  turpe *g*  archa *λ′ g x*  60 demisit *E γ g l v x*  dimisit *F λ σ m z*  peccati conscia herilis demisit *E γ pr.*  d: peccati conscia erilis (*uel* herilis) *cett.*  erilis *F g l v z cum β′ a Regin.*  herilis *E γ λ σ′ m*  61 Contractum *F γ σ m v cum β′ a r*  Contractu *E x*  Contractum ut *λ′ g*  Contractum *ut ψ*  Contractum *superscr. s. ut z* ()  capud *E*  capt. *λ*  62 ambo *E F γ g z cum β′ a r*  ambos *λ′ σ′ m v*  64 motatue *E*  peccatue *E γ σ g l m z2 uar.*  peccatque *F λ v z cum β corr. y*  peccatne *y Pph.* ()  66 furenti] prudenti *λ*  67 Committas *γ pr. y*  Comittes *v*  Cõmites *λ*  Committes *cett.*  cum *om. E*  fama *g*  68 euasti] Euasit *F uar. opp. Pseudacr. Vat.* 3316  metues doctusque *E F λ′ m v x cum β′ a r*  metuens doctusque *γ g z*  doctus metuensque *σ*  69 Quaeres *F2 σ′ l z cum β a r*  Quę res *γ pr.*  Queres *E v*  Quere*s m*  Quaeris *F1 λ cum β corr.*  Queris *g y*  iterum *om. λ*  *u.* 70 REDIT *cod. ε*  *Ω = E F γ ε λ′ σ (a) g m v (x) z*  70 o] *om. z1*  tociens *ε σ cum a*  toties *z*  tocies *g*  seruus *Ω*  quę *F λ′*  q. *ε*  belua] beluarua *E*  ruptis *om. z1*

cum semel effugit, reddit se praua catenis?
'non sum moechus' ais: neque ego, hercule, fur, ubi uasa
praetereo sapiens argentea. tolle periclum:
iam uaga prosiliet frenis natura remotis.
tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
tot tantisque minor, quem ter uindicta quaterque
imposita haut umquam misera formidine priuet?
adde super, dictis quod non leuius ualeat: nam
siue uicarius est, qui seruo paret, uti mos
uester ait, seu conseruos: tibi quid sum ego? nempe
tu, mihi qui imperitas, alii seruis miser atque
duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
quisnam igitur liber? sapiens, sibi qui imperiosus,
quem neque pauperies neque mors neque uincula terrent,
responsare cupidinibus, contemnere honores
fortis, et in se ipso totus teres atque rotundus,

---

81 sq. S: Plat. legg. I p. 644 E: *τόδε δὲ ἴσμεν, ὅτι ταῦτα τὰ πάθη ἐν ἡμῖν οἷον νεῦρα ἢ μήρινθοί τινες ἐνοῦσαι σπῶσί τε ἡμᾶς καὶ ἀλλήλαις ἀνθέλκουσιν ἐναντίαι οὖσαι ἐπ' ἐναντίας πράξεις* 83 S: Stat. s. II 6, 16 sq.: qui sponte sibique imperiosus erat || Sen. de benef. V 7, 5: quem magis admiraberis quam qui imperat sibi, quam qui se habet in potestate? || Plin. n. h. XXXIIII 62 (Tiberius) imperiosus sui in initio principatus 85 T: Porph. ad s. II 7, 104: ut supra: responsare cupidinibus 86 T: Augustin. de quantitate animae 27 (I 414c Ben.) 86 sq. S: Auson. ed. 16, 1 sq. 5 sq. p. 149 Sch.: teres atque rotundus externae nequid labris per leuia sidat || Aldhelm. aenigm. C 57 p. 148 Ehw.: plasmon teres atque rotunda || M. Antonin. VIII 4, 1 extr.: mentem nihil impedit aut attingit, *ὅταν γένηται σφαῖρος κυκλοτερής*, ubi facta fuerit

---

*Ω* = *E F γ ε λ'* (*λ l*) *σ* (*a*) *g m v* (*x*) *z* 71 semel] se me *ε* 72 moechus *F γ ε l z cum* h *a corr.* moecus *λ* moelchus *E* męchus *m* mechus *σ' g cum a pr.* mecus *v* ais] ait *g y Pph.* aio *γ pr.* ercule *E* uasa] uisa *g* () 73 Pretereo *F σ m v z* Pretero *λ'* argentea uasa tolle *g* periclum] pictum *F uar. l uar.* 74 natura] nata *E1* 76 quam *g* 77 Inposita *E ε σ* Imposita *F γ λ' g m v x z* haut *E λ σ* haud *F γ ε g l m v x z* umquam *F γ ε λ' σ' v z cum β' a* unquam *E g m cum r* priuet] priuat *F uar. ε v z cum β' opp. Pseudacr.* BRIUAT *l uar.* 78 super *E γ ε σ' φ2 g l v cum β' a r2 uar.* supra *F λ m z* 79 parat *ε opp. Pseudacr. Vat.* 3316 uti mos *E F2 γ ε σ' l m2 v* utimos *m1 z* ut imos *g* ut est mos *F λ* 80 ait] agit *σ2 x* conseruos *a1, uid. Epileg. p.* 583 conseruus *Ω* quid *σ' g l2 m v z cum β' a* quod *E F γ λ'* () 81 imperitas *E F γ λ' σ' g m v z* inperitas *ε* alii *E ε σ1 φ p. ras. x z cum β' a r* aliis *F γ λ' σ2 g v cum β corr.* alio *m* () 82 Duceres *ε* 83 Quis nā *E* que *E F γ λ σ' g m z cum a r* qui *ε l v cum β'* () *uid. Epileg.* (*locus dubius*) 85 contemnere *γ g l m cum a* contempnere *E F ε λ σ' v z cum β' r* honorē *ε y* 86 teres] terr&[s] *E opp. Augustin.*

externi nequid ualeat per leue morari,
in quem manca ruit semper fortuna. potesne
ex his ut proprium quid noscere? quinque talenta
poscit te mulier, uexat foribusque repulsum
perfundit gelida, rursus uocat: eripe turpi
colla iugo, 'liber, liber sum' dic age! non quis:
urget enim dominus mentem non lenis et acris
subiectat lasso stimulos uersatque negantem.
uel cum Pausiaca torpes, insane, tabella,
qui peccas minus atque ego, cum Fului Rutubaeque
aut Pacideiani contento poplite miror
proelia rubrica picta aut carbone, uelut si
re uera pugnent, feriant uitentque mouentes
arma uiri? nequam et cessator Dau*o*s: at ipse
subtilis ueterum iudex et callidus audis.
nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens

---

sphaerae instar, t e r e s e t r o t u n d a || idem XII 13, 3: tranquille generoseque uitam transiges, *ἐὰν ποιήσῃς σεαυτὸν οἷος ὁ Ἐμπεδόκλειος σφαῖρος κυκλοτερής, δίνῃ περιήγετο γαίων* || Cic. parad. V 3, 17: nemo potest non beatissimus esse, qui est t o t u s aptus ex sese, quique i n s e u n o possit omnia **87 S**: Pers. 1, 64: p e r l e u e seueros **88** 'in—fortuna' **T**: floril. Paris. 8069; Nostrad. 188 **S**: Cic. parad. V 1, 34: cui etiam . . . Fortuna ipsa cedit **89 S**: Ou. her. 3, 33: bis q u i n q u e t a l e n t a (in claus.) **89—94** cf. Cic. parad. V 2, 36: an—appellandum puto **93 S**: Pers. 5, 127: seruitium a c r e

---

*Ω = E F γ ε λ' (λ l) σ (a) g m (x) z v* **87** nequid] ne quit *F*1 per leue] pleue *F m* pleua *ψ uar.* pleuet *φ uar.* *uu.* 88—90 *post u.* 91 *ponit f* **88** In que *g* manca ruit] manu caruit *g* manca] manna *floril. Nostrad.* potesne] potestne *F*1 *γ λ' cum a r* **89** propium *E γ cum a* *u.* 92 REDIT *cod. v* *Ω = E F γ ε λ' ν σ (a) g m v (x) z* **92** *unum* liber *omis. ε l pr.* **93** Vrguet *g cum a* non lenis] nis noletus *σ* leuis *m* acris *E F ε λ g cum G*1 *β c* acres *γ ν σ l m v z* **94** stimulus s *E pr.* uersat] uexat *y Pseudacr. Vat.* 3316 necātem' *g* **95** torp& *E* topens *ε* ł e insanæ *F* **96** Quid *E* peccas *v* ego *om. ε y* rutube*ti* *σ* t **97** Au *γ* placide iani *F*2 *γ λ' ν m v z cum r* placideiani *x* placideani *E* placidę iani *β a* placidiani *ε σ* placidi iani *v uar. cum f* paci deiani *ψ*1 pacideiani *φ*1 *Pph.* pacide iani *g* ( ) contempto *E v z*1 contento *cett. z*2 *Pph. Pseudacr.* poblite *m x corr.* **98** Proelia *γ ε l z cum a* Praelia *E F λ σ* P̄lia *ν g m* Prelia *v x cum β* uelud *γ g* **99** mouentes *E γ ν σ' φ*2 *ψ corr. g l*2 *m v z* mouentis *F uar. ε l*1 morientes *F λ* **100** et v̄ *om. F λ' ν*1 *y opp. Pseudacr.* daus *ε* dauus *cett.* **101** u&ere *E* calidus *ε* v **102** si ducor] seducor *Pph.* dicor *m*

uirtus atque animus cenis responsat opimis?
obsequium uentris mihi perniciosius est cur?
tergo plector enim. qui tu inpunitior illa,
quae paruo sumi nequeunt, obsonia captas?
nempe inamarescunt epulae sine fine petitae,
inlusique pedes uitiosum ferre recusant
corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uuam
furtiua mutat strigili? qui praedia uendit,
nil seruile gulae parens habet? adde quod idem
non horam tecum esse potes, non otia recte
ponere, teque ipsum uitas fugitiuos et erro,
iam uino quaerens, iam somno fallere curam.
frustra: nam comes atra premit sequiturque fugacem.'

---

**105 S**: Pers. 5, 129 sqq.: sed si intus et in iecore aegro nascuntur domini, qui tu inpunitior exis atque hic, quem ad strigiles (u. 110) scutica et metus egit erilis? **107 sqq. S**: Sen. epist. 15, 3: inde pallor et neruorum uino madentium tremor et miserabilior ex cruditatibus quam ex fame macies, inde incerti labantium pedes et semper, qualis in ipsa ebrietate titubatio **108** cf. Plaut. Pseud. V 1, 5: magnum hoc uitium uinost: pedes captat primum **109** sq. 'an—strigili' **T**: Prisc. VII 14, 70 **110 S**: Lucil. II 245, 673 Marx **112 S**: Pers. 4, 52: tecum habita **113 T**: gloss. Mai class. auct. VIII 186: et hic erro, nis. i. uagus quilibet et instabilis; unde Horatius: teque—erro **113** cf. Aristoph. au. 169 sq.: *ἄνθρωπος ὄρνις ἀστάθμητος πετόμενος ἀτέκμαρτος, οὐδὲν οὐδέποτ' ἐν ταὐτῷ μένων* **114 S**: Nemesian. ecl. 1, 59: fallere curas (in claus.) || Alexis ap. Athen. X p. 449 *ὕπνος βροτείων, ὦ κόρη, παυστὴρ πόνων*

---

*Ω = E F γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* **103** cenis *γ g m v cum β a* caenis *cett.* respondat *E* opimis] opinis *ε* opt[i]ms *g* **104** perniciosius *E F λ ν g v cum β a r* pern[i]itiosus *γ* perniciosus *ε σ cum f* pnitiosi' *m* pnitiosus *l z* **105** qui tu *E F2 ν σ' g l2 m v z corr. Pseudacr. cod. v* qui *tu r* quid tu *γ λ z a. ras. cum a Pseudacr. Vat.* 3316 quid (*om.* tu) *ε* qui dum *F1 l1* () inpunitior *E λ' v x* inpunicior *g* impunitior *F γ ε ν σ z* īpuni//tior *m* illa] ulla *λ'* **106** Que *γ g m* paruo sumi] aruosū in *ε* paruo] pua *g* ꝑaruo = pro aruo *z a. ras.* svmi *E* obsonia *E F λ' σ' g m v z cum β' r* ipsonia *γ* opsonia *ν cum a* *u.* 107 *om. ν pr.* **107** īmarescunt *g* epule *g* petite *E g m z1* **108** Inlusi *E F ε λ' z cum β r* Illusi *γ σ' g m v cum a f* Inclusi *ν* pedes *om. ε* uiciosum *ε g v* recusent *m* **109** hinc *m* peccauit *Priscianus* nocte *ε* qui] q[ω] *g* **110** Furtiuam . . . strigilem *v* () motat *E* preda *ν* pr[i]da *z* predia *σ ψ m x* **111** seruire *ε corr. y* gule *E φ1 g* habet] habeat *z* habens *v1* adde *om. z* qđ///idē *m* idem] idem tu *z* **112** tecum] te : : : : *ε* putes *E pr.* ocia *E σ' g v* **113** fugitiuus *Ω glossar. Mai* et erro *Ω glossar. Mai* ut erro *r* () **114** quęrens *γ ε* querens *cett.* curam] noctē *g* **115** Frusta *z1* sequturq; fuga : : : *ε*

unde mihi lapidem? ʻquorsum est opus?' unde sagittas?
ʻaut insanit homo aut uersus facit.' ocius hinc te
ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

---

## VIII.

Vt Nasidieni iuuit te cena beati?
nam mihi quaerenti conuiuam dictus here illic
de medio potare die. ʻsic, ut mihi numquam
in uita fuerit melius'. da, si graue non est,
quae prima iratum uentrem placauerit esca.
ʻin primis Lucanus aper leni fuit Austro
captus, ut aiebat cenae pater; acria circum
rapula, lactucae, radices, qualia lassum

---

116 **S**: Plaut. capt. 600: crucior lapidem non habere me ‖ Sen. Herc. Oet. 1278: unde nunc fulmen mihi? 117 sq. **S**: Vell. Pat. II 85: cum se Canidius praecipiti fuga rapuisset...ad Antonium 118 **S**: Plaut. most. 18: augebis ruri numerum, genus ferratile ‖ cf. Sen. de ira III 29, 1: a seruitute urbana et feriata translatus ad durum opus (rustici laboris)

II. 8. Horatius Lucilium hoc sermone imitatus est (Lucil. II 372, 1174 Marx) 1 **T**: Prisc. XVII 5, 38 **S**: Stat. s. III 6, 3 sq.: rapuit me cena benigni Vindicis 2 sq. 'nam—die' **T**: Prisc. XV 3, 14 et schol. γ epist. I 5, 2 4 **S**: da = dic] Verg. ecl. 1, 18: da, Tityre nobis ‖ carm. epigr. 1013, 1: si graue non, hosp⟨es fuerit⟩ 8 sq. **S**: Paul. Petric. uit. Mart. III 422 sq.: et uix exiguis semper parcissimus escis defessum

---

*Ω = EFγελ′(λl)νσ(a)gmv(x)z* 117 ocius *Fγλgv* otius *Eεvσlmz* u. 118 REDIT *C* *Ω = CEFγελ′νσ(a)gmv(x)z* 118 N--i *z* accedis (da superscr.) *g* nona] noua *ε σ1 v in litura*

II. 8. AD FVNDANIVM (FVNDANVM *z2 f*) *φ2 l z2 cum f* AD FVNDANIVM CENAM (CĘNAM *σ*) NASIDIENI REFERENTEM (REFERRE *r*) *σ r* AD FVNDANIV̄ (I *ex* V̄) DECENA NASIDIENI *m* FVNDANIVM DE CĘNA NASIDIENI INTERROGAT *x* EGLOGA OCTAVA *v* *inscriptione carent C E F γ ε λ ν g cum a* 1 nasi dieni *F* nasideni *m1* iuuit te] inuite *λ2* inuitte *λ1* cena *C g v cum β r* caena *cett.* 2 querenti (q̄renti *F*) *Ω* conuiua *γ* qu. conu.] conuiuam quaerenti *Priscianus* dictus here] dictı::::re *ε* heri *σ pr. v pr. x* here *cett. σ corr. v corr. Priscianus* here *z, superscr.* pro heri 3 sicut *Cνφ* nunquam *C E g m v pr.* numquam *cett. v corr.* 4 da—non] *euanuit in ε* da *Fλvz cum β2* dic *C E γ ε ν σ′ g l m, superscr. v uid. Epileg.* ( ) si] sic *γ cum a1* 5 Que *γ g* uentrem] tre *ε* uentre *l1* placauerit *Fελνgz cum β a corr.* pacauerit *CE2γl corr. mv cum a pr. f r* puc: *l pr.* pa cauerat (i superscr.) *σ* peccauerit *E1 y* esca] :::: *ε* aesca *z* 6 Inprimis *CEvglz cum r* In primis *F ε λ σ m v cum β′ a* Imprimis *γ* fuit] fluit *ε* 7 cenae *Cεv cum β r* cene *g z* caenae *E Fγνσ′ l cum a* caene *λ m* 8 Rappula *ε σ z cum β′* Rapula *cett. Pph.* lactuce *g* lassum] lapsum *ε*

peruellunt stomachum, siser, allec, faecula Coa.
his ubi sublatis puer alte cinctus acernam
gausape purpureo mensam pertersit, et alter
sublegit, quodcumque iaceret inutile quodque
posset cenantis offendere: ut Attica uirgo
cum sacris Cereris procedit fuscus Hydaspes,
Caecuba uina ferens, Alcon Chium maris expers.
hic erus: 'Albanum, Maecenas, siue Falernum
te magis appositis delectat, habemus utrumque'.
diuitias miseras! sed quis cenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
'summus ego et prope me Viscus Thurinus et infra,
si memini, Varius; cum Seruilio Balatrone

---

releuans stomachum 9 T: Prisc. VI 4, 20 'siser—Coa' T: gloss. Mai class. auct. VIII 230 10 sq. 'his—pertersit' T: Prisc. VII 11, 55 'acernam—pertexit' T: gloss. Mai class. auct. VIII 15 S: Lucil. II 212, 568 Marx 11 'gausape purpureo mensam pertersit acernam' T: Prisc. VII 15, 74 15 T: Prisc. II 8, 46; cf. incerti excerpta argumenti grammatici § 56 p. 210 Eichenf. et Endl.: Caecuba uina optima dicuntur S: Pers. 6, 39: maris expers (in claus.) 19 S: Prosper epigr. 70 (67), 1: nosse labores (in claus.) 21 Pseudacr. § ad s. I 2,2:

---

*Ω = C E F γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* 9 allęc *F* hallec *E cum r* alec *y glossar. Mai* allec *cett.* faecula *C E F γ λ' Pseudacr. Vat.* 3316 *glossar. Mai* fecula *ε ν σ' g m v z* ( ) Coa] coha *F ε λ* choha *l z* choa *ν* coa *g* co& *C* Coa piper allece non sine aceto *Priscianus praue admixto u.* 49 10 ubi *E γ ν corr. σ' φ2 uar. ψ2 g l m v cum β a r, superscr. z2* ut *C F ε λ ν pr. z cum f Priscianus* sublatas *λ opp. Priscian.* alter *g* 11 pertersit] detersit *g x* pertexit *glossar. Mai* 12 qđcunq; *C E m v* quodque *ψ* 13 cenantis *C cum L β1* caenantis *F ε* cenantes *γ g v z cum β2 f r* caenantes *E λ' ν σ ψ superscr. m cum a* offenderet *ε cum f a. ras. Pseudacr. Vat.* 3316 14 cereis *E* cęreris *m* hydaspes *C E ε ν l m z cum β' r Pph.* hydas pes *F* hydapes *λ* hidaspes *γ σ' cum a Pseudacr. Vat.* 3316 hyda,pses *g* idaspes *v in ras.* 15 Caecuba] cae//uba *ψ* cecuba *g v z* al c̄chiū *ε* alc̄chiū *C* alchon *m* 16 herus *ν σ m v cum β* erus *cett.* albinum *C* albanum *superscr.* uel album *v* maecenas *C E ε φ l m x cum a r* męcęnas *γ* mecaenas *ψ* meceenas *λ* mecenas *ν σ g v z* ualernū *E* 17 adpositis *C F ε λ' v z cum β' r* appositis *E γ σ' g m v cum a* utrunq; *m* 18 Diuicias *σ g* s; quid *m1* set *γ* cenantibus *C γ g v z cum β' r* caenantibus *F ε λ' ν σ' m cum a* canentib, *E* unam *λ a. ras.* 19 Fundã *ε* Funda *E* pulcre *F ε* fu'it pulchre *g* 20 et *om. C* prope] pro *ε ν cum β'* ( ) thurinus *F γ ε ν l z cum β' a r* thurrinus *E v x* thrrin' *λ* turinus *C m2 uar.* turinus *σ* trinus *g* terrinus *m* ( ) 21 si memini] seminici *ε* uarias *λ* balathrone *C F γ λ' v cum a* balathone *m* balatrone *E ε σ' g v z*

Vibidius, quos Maecenas adduxerat umbras;
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
ridiculus totas semel absorbere placentas;
Nomentanus ad hoc, qui, siquid forte lateret,
indice monstraret digito: nam cetera turba,
nos, inquam, cenamus auis, conchylia, piscis,
longe dissimilem noto celantia sucum,
ut uel continuo patuit, cum passeris atque
ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
post hoc me docuit melimela rubere minorem
ad lunam delecta: quid hoc intersit, ab ipso
audieris melius. tum Vibidius Balatroni:
'nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti',
et calices poscit maiores. uertere pallor

---

balatrones autem luxuriosos ac perditos uocat a Seruilio Balatrone, cuius in secundo meminit 24 S: Lucan. VII 843: uiscera nec totas auide sorbere medullas || Lucian. asin. 28: μάζας ὅλας ποιοῦσα κατέπινεν 29 sq. T: Prisc. XVII, † init. add. in codd. RDI 34 S: Verg. Aen. II 670: moriemur inulti || Ou. met. VIIII 131; Dracont. Orest. trag. 168

---

*Ω* = *CEFγελ′(λl)νσ(a)gmv(x)z* 22 Vbidius *λ* quos *CEFγελ′σ2 uar. cum β′ a r Pph.* quas *νσgmzy Porph.* quás *v* maecenas *Cενlmx cum r Pph.* maecaenas *λ* mecenas *EFγσgvz cum β′ a* adduxerit *C* adduxerat *cett. Pph.* *uu.* 23 *sq. om. λ1 add. marg. λ2 inter uu.* 9 *et* 10 23 Numentanus *m* portius *Cγσmxz* porcius *Fνgv* porticus *E* forcius *v uar.* 24 semel *CFενgl1 z cum β′* simul *Eγλσ′ψ uar. l2 mv z2 uar. cum a r Pseudacr. Vatic.* 3316 ( ) *cf. Senec. nat. quaest.* IIII 2, 25 *et Epileg.* absorbere *CEFγνσ′glmv cum a Pph.* obsorbere *ελz cum β′* ( ) 25 Nonmentan' *λ* Numentanus *m1* 26 monstrare *E* mostrar& *L* cętera *γνσ′l cum a f* 27 cenamus *Fλ′gmvz cum β′ r* caenamus *Eγενσ cum a* cernam' *C* auis *CFενut uid. cum Lβ pr. c* aues *Eγλ′σ′ψ*
n łē
*corr. gmvz cum β corr. a f r* conchylia *ε* cochylia *γ* conchilia *cett.* piscis *v* pisces *cett.* 28 cęlantia *σφm* celancia *g* succum *λ* secum *F1* sucum *cett. ψ2* 29 passeres *σ1 m1* *u.* 30 *om. ε* 30 Angustata *ψ1 opp. Priscian.* porrexerit *CEFγλ′vg Prisciani cod. R* porrexerat *σ′mvz uid. Epileg.* rhompi *m pr.* rombi *σg* 31 hoc] hęc *m* m&im&a *F uar. z in textu* melibela *x* melimela
e
*cett. z2 uar.* rubera *φ* rubore *g* 33 Audieras *g* balathroni *CEγλ′νφ*
h
*m cum a r* balatroni *ψ* balatroni *σ′ g z cum β′* ( ) labatroni *ε* 34 dampnose *z cum β′* moriemur *CFγελ′νσ1 gmvz Pseudacr. Vat.* 3316 moriamur *Eσ2 ψ2 xy* 35 poscit *Ω* ( ) poscunt *y* maiores] meliores *cy opp. schol. γ*

tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acris
potores, uel quod male dicunt liberius uel
feruida quod subtile exurdant uina palatum.
inuertunt Allifanis uinaria tota
Vibidius Balatroque, secutis omnibus; imi
conuiuae lecti nihilum nocuere lagoenis.
adfertur squillas inter murena natantis
in patina porrecta. sub hoc erus 'haec grauida' inquit
'capta est, deterior post partum carne futura.
his mixtum ius est: oleo, quod prima Venafri
pressit cella, garo de sucis piscis Hiberi,
uino quinquenni, uerum citra mare nato,
dum coquitur (cocto Chium sic conuenit, ut non
hoc magis ullum aliud), pipere albo, non sine aceto,
quod Methymnaeam uitio mutauerit uuam.
erucas uiridis, inulas ego primus amaras
monstraui incoquere; inlutos Curtillus echinos,

39 'inuertunt Alifanis uinaria' T: gloss. Mai class. auct. VIII 44
49 'piper albo non sine aceto' T: Prisc. VI 4, 20

*Ω = C E F γ ε λ' (λ l) ν σ (a) g m v (x) z* **36** parrochi *γ* paroichi *g* nihil *ε ψ a. ras. l z* sic] sit *E* ut] $\overset{v}{\&}$ *E* in *ε* acris *E F γ λ' σ corr. z cum a r* acres *C ε ν σ pr. g m uu.* 37—83 DESVNT *in cod. ε Ω = C E F γ λ' ν σ (a) g m v (x) z* **37** Pzotures *C* maledicunt *g m corr. z* male dicunt *cett.* **38** suptile *μ* subtilem *z* subtile *cett.* exsurdant *m x* exsurdat *g* exurdant *cett.* **39** alifanis *λ glossar. Mai* alii fanis $F_1$ *Pph.* alii lifanis *ν* alliffanis *m* allifanis *cett.* **40** Vbidius *λ* balathro *C λ' ν φ m* bala$\overset{h}{t}$ro *ψ* balatro *E γ σ' g z* imi $E_1$ *γ ν g m* $z_2$ *cum a* $f_1$ *r schol. γ Pseudacr. Vat.* 3316 imis *C* $E_2$ *F λ' σ' v* $z_1$ *cum β* $f_2$ ( ) **41** Cōuiue *g* lect$\overset{i}{ẹ}$ *g* nichilum *λ'* nocue$\overset{r}{l}$e *λ* laconis $F_1$ lagoenis *C E γ* $ψ_2$ *x cum a* lagenis *σ* $φ_2$ *l v* $z_1$ *cum β' r* logenis *λ* lagęnis *ν m* $z_2$ laguenis *g u.* 42 *om. g* **42** Adfertur *C E z cum* $β_1$ *r* Affertur *F γ λ' ν σ' m cum* $β_2$ *a f* sq$\overset{i}{u}$llas *ψ* scillas $l_1$ natantis *C E F γ λ cum L β' a p r* natantes *ν σ' ψ corr. l m v z* **43** pacina $E_1$ hęc *m pr.* herus *ν z* erus *cett.* haec] aec *λ* hec *E z* grauida] gaudia *λ* inquid *C E* **44** p9 *g* **45** oleū *g* **46** cella *om. E* çella *x* **47** quinqueni *γ* quinquennii *g* **48** quoquitur *λ Regin.* coquitur *cett.* **50** methymneam *γ g* metchymneam *m* me thy̆mneā̃ *C* methimneam *F λ' ν z cum a f r* m&himnaeā̃ *E* metimneam *σ* uicio *σ g* motauerit *C E* **51** Aerucas *λ φ corr. ψ marg.* Erucas *C E ν g l m x z* Aẹerucas *ψ* Arulas *uel* Arusas *φ pr. ut uid.* Eruscas *γ Pseudacr. Vat.* 3316 uiridis *C E cum β' c* uirides *F γ ν σ' l m z cum a* lurides *g* $\overset{i}{u}$rides *λ* **52** inquoquere *F λ cum G f* incoquere *C E γ ν σ' g l m z* illutos *σ* inlotos *φ superscr. v* inlutos *cett.* $\overset{l}{(\ )}$ curtilus *λ* cortillus *C m*

ut melius muria quod testa marina remittat.'
interea suspensa grauis aulaea ruinas
in patinam fecere, trahentia pulueris atri
quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
nos maius ueriti, posquam nihil esse pericli
sensimus, erigimur: Rufus posito capite, ut si
filius inmaturus obisset, flere. quis esset
finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
tolleret: 'heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
te deus? ut semper gaudes inludere rebus
humanis!' Varius mappa compescere risum
uix poterat. Balatro, suspendens omnia naso,
'haec est condicio uiuendi' aiebat, 'eoque
responsura tuo *numquamst par fama labori.
tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
sollicitudine districtum, ne panis adustus,
ne male conditum ius apponatur, ut omnes
praecincti recte pueri comptique ministrent?

---

54—56 T: Seruius ad Aen. I 697 58 sq. S: Apul. met. IIII 24, 290: quae inter genua sua deposito capite sine modo flebat 62 sq. S: Ou. ex P. IIII 3, 49: ludit in humanis diuina potentia rebus 64 cf. Hieronym. epist. 85 ad Paulinum 4: ne me putes in modum rustici Balatronis cuncta Origenis reprobare, quae scripsit || Pers. 1, 118: callidus excusso populum suspendere naso

---

Ω = *CEFγλ'(λl)vσ(a)gmv(x)z* 53 quod] quam *z* quo *y*( ) murina *C* remittat *Fγλ' v σ superscr. v z cum β' a r* remittas *E pr.* remittit *C E corr. σ pr. g m x*( ) 54 grauis *C E F γ λ' v g cum G L M a c Regin.*1 *Pph.* graues *σ m z Seruius* aulaea *γ Porph. Seruius* aulea *C E F λ' v σ' g m z* 55 fęcere *γ*
ce i
fere *C* trahñcia *g* atris *φ*1 56 aqulo *ψ* 57 post quā *F'l* p'quā *m* nihit *C uu.* 59—95 DEFICIT *cod. l* Ω = *CEFγλνσ(a)gmv(x)z* 59 inmaturus *Fγλνmz cum β' ar* īmaturus *σg* immaturus *Cx, E n. l.* 60 ni] in *g* ñm̃tanus *λ* momētanus *g* Numentanus *m* 62 inludere *CEFγλz cum ar* illudere *νσ' gm* 63 Human⁹ *λ* uariis *F*1 mappā *C* c̄pescere (= conp.) *CE* compescere *cett.* 64 balathro *CFλνm cum r* balatro *Eσ' gvz cum β'* barathro *γ inde a u.* 65 DEFICIT *cod. ν* Ω = *CEFγλσ(a)gmv(x)z* 65 haec] Hoc *γ pr. cum a* Hec *γ corr. g* condicio *EFσg* conditio *Cγλmxz cum β' a r* 66 nunquam *Em* numquam *cett.* est *om. x* par] pars *λ a. ras. om. γ pr.*
a
67 Ten *Cσmy* ut *om. g* accipiẹr *ψ* torquerier omni] torqueri (torquere *φ*) romani *F uar.* 68 destrictum *σ* 69 ius *om. Ψ pr.* adponatur *C* apponatur *cett.* 70 Precincti *λσz* Pre cincti *m* recte pueri *EFλσ' vz cum β' a r* recte pueri//// *γ* pueri recte *Cgm cum L* comti *ψ*

adde hos praeterea casus, aul*a*ea ruant si,
ut modo, si patinam pede lapsus frangat agaso.
sed conuiuatoris, uti ducis ingenium res
aduersae nudare solent, celare secundae.'
Nasidienus ad haec: 'tibi di, quaecumque preceris,
commoda dent: ita uir bonus es conuiuaque comis';
et soleas poscit. tum in lecto quoque uideres
stridere secreta diuisos aure susurros.'
nullos his mallem ludos spectasse; sed illa
redde age, quae deinceps risisti. 'Vibidius dum
quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagoena,
quod sibi poscenti non dantur pocula, dumque
ridetur fictis rerum Balatrone secundo,
Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
emendaturus fortunam. deinde secuti
mazonomo pueri magno discerpta ferentes
membra gruis sparsi sale multo non sine farre,

---

73 sq. 'Multorum ingenium—secunde' (hoc uerbum om. Nostrad.) **T**: floril. Paris. 8818[a] et Nostrad. 188 74 **T**: floril. Paris. 8069 75 sq. **S**: Hom. Od. VI 180: *σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς* || Plaut. asin. 44: d i t i b i d e n t q u a e q u o m q u e optes || id. mil. IIII 2, 48: di tibi dent quae optes || id. Poen. V 2, 95: di tibi dent omnes quae uelis || id. Pseudol. IIII 1, 26: tantum tibi boni di immortales duint, quantum tu tibi optes || Mart. VI 87, 1: d i t i b i d e n t et tu, Caesar, q u a e c u m q u e m e r e r i s 85 **S**: Coripp. Ioh. VIII 384: d e i n d e s e c u t i || Verg. Aen. III 327. V 296; Sil. V 362; Coripp. Ioh. IIII 632: d e i n d e s e c u t u s (in claus.) 86 sq. 'discerpta—farre' **T**: Prisc. VI 16, 81 86 **S**: Nemesian. de aucupio 16 sq. (Baehrens, Poet. Lat. min. III p. 204): saepe ego mutantem sub iniquo pondere uidi m a z o n o m i p u e r u m

---

*Ω = C E F γ λ σ (a) g m v (x) z* 71 $^{h}$os *λ* p̄terea *E F g m* preterea *λ σ z* aulea *Ω* 72 frangit *x*1 73 Set *γ pr.* ducis] dicis *γ pr. cum r pr.* 74 Aduerse *γ g* cęlare *σ m* secunde *g* 75 Nasidenus *m* hec *E g* di] dii *σ g m z om. F*1 *λ* quęcunq; *C E* quecūq; *λ* precaris *E γ σ′ g m cum a r* preceris *C F λ σ superscr. v z cum β′* precæris *x corr.* 76 es] *es ψ* & *ψ*1 es// *φ* est *φ*1 *Paris.* 8214 77 uider$^{e}$is *λ* 78 diuisos *Ω z*2, *sed parum liquet z*1 79 expectasse *z* 81 Querit *γ g m z* quoquę *C* f$^{r}$acta *γ* lagoena *E γ x z cum a f* lagona *C F λ* lagęna *m* laguena *g* lagena *F uar. σ v cum β r* 82 dantur *E γ σ*1 *x cum β′ a r* dentur *C λ σ*2 *F g m v z uid. Epileg. u.* 83 REDIT *ε* *Ω = C E F γ ε λ σ (a) g m v (x) z* 83 fictis] uictis *E F uar.* balatrone *E γ ε σ′ z cum β′ a* balathrone *F λ m cum r* abalatrone *C* alatrone *g* 84 Namsidiene *λ*1 mutate *E ε g* motatę *C* 86 magni *F*1 *z* 87 gruis] grauis *λ*1

pinguibus et ficis pastum iecur anseris albi,
et leporum au*o*lsos, ut multo suauius, armos,
quam si cum lumbis quis edit; tum pectore adusto
uidimus et merulas poni et sine clune palumbes,
suauis res, si non causas narraret earum et
naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
ut nihil omnino gustaremus, uelut illis
Canidia adflasset peior serpentibus Afris.'

89 sq. 'et—edat' T: Prisc. XVII 7, 47   95 cf. Ou. met. VIII 819 sq. (de serpente): seque uiro inspirat faucesque et pectus et ora adflat || Colum. VIII 5, 18: cauendum est, ne pulli a serpentibus adflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat uniuersos; (de serpentibus Afris) || cf. Lucan. VIIII 607 sqq.

*Ω = C E F γ ε λ σ (a) g m v (x) z*   88 albis *ε*1 *ut uid.* albe *g* albae *y* [*Bland. cod. antiq. et Tons. ap. Cruq., Feae Suecouatic.* 1701 *a* 1. *m. Pulmanni cod. H*] albi *cett.*   89 leporis *f r pr.* auulsos *C E F γ λ σ′ g m v* uulsos *ε z cum f* ( )   90 quis edit] qui sedit *ψ pr. m*1 *aut pr.* edit *Ω* (ędit *Pseudacr. Vat.* 3316) edat *x*2 *y Priscian.* tum] dum *ε* cum *C E ut uid.* adusta *ψ*1 *opp. schol. γ Pseudacr. Vat.* 3316   92 Suaues *z y* Suauis *cett. cum multis aliis ut G L μ c f h n p Argentor. III Gembl. Reginens.*   94 nichil *g* uelud *ε* uelut illis] ueluti si *μ*   95 adflasset *C F ε λ z cum r* afflasset *E γ σ′ g m cum a f* afris *E F uar. γ ε g m v z cum a f r* atris *C F λ σ g uar. cum L* afris ł atris *x*

Q · (*om. λ Porph.*) HORATII · FLACCI · SERMONV̄ LIBER SECVNDVS (·II· *λ φ Porph.*) EXPLICIT *F λ Porph.* ORATII FL . CARMEN SECVLARE EXPLICIT · INCIPIT LIBER EPL̄AR̄ *ε* SERMONŪ LIB̄·II·EXPLICIT·INCIPIT LIB̄·I·EPISTOLARŪ [EPISTVLARV̄ *x*] *σ′* ExPLiciunT Libri · hor̃ · Qvinti Flacci · | Incipit Vita Eivsdem · — *m* EXPLICIVNT POEMATA · *z* FINIT DECIMVS LIBER RORATII FELICITER *a* Sermonum liber hic finem dat uatis orati. *r* *subscriptione carent C E γ g*

# Q. HORATI FLACCI
# EPISTVLARVM
## LIBER PRIMVS.

Prima dicte mihi, summa dicende camena,
spectatum satis et donatum iam rude quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo:
non eadem est aetas, non mens. Veianius armis
Herculis ad postem fixis latet abditus agro,

---

Epist. I. 1. **1 T**: Seru. ad ecl. 8, 11 **S**: Hom. Il. VIIII 97: *ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ᾽ ἄρξομαι* || Hesiod. theog. 47 sq.: (de Musis) *δεύτερον αὖτε Ζῆνα θεῶν πατέρ᾽ ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν ἀρχόμεναι θ᾽ ὑμνεῦσι θεαὶ λήγουσί τ᾽ ἀοιδῆς* || hymn. in Apoll. 3 sq.: *σὲ δ᾽ ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν ἡδυεπὴς πρῶτόν τε καὶ ὕστατον αἰὲν ἀείδει* || Theogn. 1—4: *οὔποτε σεῖο λήσομαι ἀρχόμενος οὐδ᾽ ἀποπαυόμενος, ἀλλ᾽ αἰεὶ πρῶτον σὲ καὶ ὕστατον ἔν τε μέσοισιν ἀείσω* || Theocr. 17, 1—4: *ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα καὶ ἐς Δία λήγετε, Μοῖσαι, ἀθανάτων τὸν ἄριστον ἐπὴν κλείωμεν ἀοιδαῖς· ἀνδρῶν δ᾽ αὖ Πτολεμαῖος ἐνὶ πρώτοισι λεγέσθω καὶ πύματος καὶ μέσσος* || Verg. ecl. 8, 11: a te principium, tibi desinam **2 S**: Iuu. 7, 171: sibi dabit ipse rudem || 6, 113: accepta rude coepisset Veiento uideri? || cf. adnot. nostr. ad u. 7 sqq. **3 S**: Nemesian. ecl. 1, 9 sq.: hos annos canamque meam, mihi care, senectam tu iuuenis carusque deis (cf. carm. I 31, 13) in carmina cogis? **4 sq. T**: 'Veianius—fixis' Seru. ad Aen. I 248 **S**: Calpurn. ecl. 4, 30: non eadem nobis sunt tempora, non deus idem || Iuu. 5, 1: atque eademst mens || Hegesippus in anth. Pal. VI 178: *δέξαι μ᾽, Ἡράκλεις, Ἀρχεστράτου ἱερὸν ὅπλον, ὄφρα ποτὶ ξεστὰν* (al. *ποτὲ στεπτὰν*) *παστάδα κεκλιμένα γηραλέα τελέθοιμι* **5 S**: Iuu. 6, 237: abditus interea latet et secretus adulter

---

Epist. I. 1. *Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ′ (δ d) λ′ (λ l) ν π σ g m v* INCIPIT EPISTOLARVM LIBER (*om. A*) PRIMVS (*om. A δ′*) EIVSDEM (*sic M; om. A δ′*) *A M δ′ φ* INCIP̄ EP. ISTOLARVM || LIBER PRIMVS AD IVLIVM FLORVM *γ* Q. HŌR FLACCI CARM̃ EPISTOLAR̨ INCIPIT LIB̄·I *ψ* (*cons. l*) CARM̃ EPISTOLAR̨ INCIPIT· LIB̄·I· *λ* INCIPIT LIB̄·1·EPISTOLARŨ *σ* EPL̄ARŨ LIBER PRIMVS INCIPIT *π* QUINTI· HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER PRIM' INCIPIT *v* Q.Iı.F.· CARM̈ SCL̄ARE EXPLICIT. INCIP̄ EPL̄ARṼ LIBER *m* *inscriptione carent E*1 *R ν g* *in A E F R γ δ′ λ′ ν m epistulae post carmen saec. leguntur, in σ g Porph. post sermones, in M v post artem poeticam* 1 dicendi *A* camæna *R* 2 queris *A R*1 *ut uid. γ λ d* 3 Mecenas *F γ d g l m v* Micenas *R λ* inducere *ν* 4 ęadē *A* ueniamus *R*1 5 adit(u)ıs *g*

ne populum extrema totiens exoret harena.
est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
'solue senescentem mature sanus equom, ne
peccet ad extremum ridendus et ilia ducat'.
nunc itaque et uersus et cetera ludicra pono;
quid uerum atque decens, curo et rogo et omnis in hoc sum;
condo et compono, quae mox depromere possim.
  ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
nullius addictus iurare in uerba magistri,
quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
nunc agilis fio et mersor ciuilibus undis,
uirtutis uerae custos rigidusque satelles;
nunc in Aristippi furtim praecepta relabor

---

7 sqq.: **S**: Ou. trist. IIII 8, 19 sqq.: ne cadat et multas palmas inhonestet adeptus, languidus in pratis gramina carpit equus. miles ut emeritis non est satis utilis annis, ponit ad antiquos, quae tulit arma, Lares. sic igitur tarda uires minuente senecta, me quoque donari iam rude (u. 2) tempus erat   7 **S**: Verg. ecl. 2, 36 et 3, 33: 'est mihi' in exordio hexam. || Plaut. mil. III 1, 179 (774 R.): perpurgatis..auribus || Pers. 5, 96: stat contra ratio et secretam garrit in aurem || idem 5, 63: purgatas inseris aures fruge Cleanthea   8 sq. **T**: floril. Nostrad. **S**: Ennius apud Cic. de senect. 5, 14: sicut fortis equos, spatio qui saepe supremo uicit Olympia, nunc senio confectu' quiescit || Ibycus fragm. 2 B: *ὥστε φερέζυγος ἵππος ἀεθλοφόρος ποτὶ γήραϊ ἀέκων . . . ἐς ἅμιλλαν ἔβα*   9 **S**: Ven. Fort. VII 8, 10: ilia lassa trahens   11 **T**: floril. Nostrad. **S**: Boeth. comment. in isag. Porph. lib. I c. 4: 'quid uerum quidque decens sit'. || Lucian. Hermot. 2: *οὕτως ὅλος εἶ ἐν τῷ πράγματι*; cf. adn. s. I 9, 2. 12 **T**: schol. Veronens. Verg. ecl. 6, 7 p. 73 K.   13 **S**: Ou. met. X 220: at si forte roges   14 **S**: Cic. Tusc. II 2, 5: certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti et consecrati sunt || Ou. a. a. I 687 iurabant omnes in laesi uerba mariti || Prosper de ingratis 572: quorum ructatis verba, magistri. || Quintil. inst. III, 1, 22: neque enim me cuiusquam sectae uelut quadam superstitione imbutus addixi || cf. etiam Petron. 117   15 **S**: Cic. Acad. II 3, 8: ad quamcumque sunt disciplinam quasi tempestate delati, ad eam tamquam ad saxum adhaerescunt || Phocylid. 113: *καιρῷ λατρεύειν μηδ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισιν*   16 **S**: Catull. 68, 13: accipe quis merser fortunae fluctibus ipse   17 **S**: Lucan. II 389 de Catone: iustitiae custos, rigidi seruator honesti || [anonymi satira de lite u. 118: si iudex custos rigidus legisque magister (Barthii aduersar. VII 18)]

---

*Ω* = *AEF(φψ)MRγδ'(δd)λ'(λl)νπσgmv*   6 Nec *E*   totiens] tociens *γσg*   exoret] exornet *Fδ'λ'()*   harena *Eνσgm Pseudacr.*   aræna *A*   arena *cett.*   7 crebro] cerebro *g*   8 aequum *δ a. ras.*   equum *cett.*   9 illa *Ma. ras. g*   10 cętera *Fγδ'*   ludica *R1*   11 in hoc sum] *R1 ineptit*   12 Conde *A*   compono *Aγδ'mv*   cōpono *Mπσgl*   conpono *ERλν*   13 duce] doce// *R1*   14 addictus *FM corr. δ'λ' (sed in λ* addi *in ras.) νπσgm v Pph.*   adductus *AEM a. ras. Rγδ'2 gloss. Γ*   15 cunq, *Emv*   16 ciuibus *m*   17 uerae *EFδνπσl*   ueri *A*   uere *cett.*   satellis *FRδ'λ'π*   18 *post* Nunc *quinque litterae erasae in R*   fistim (ur *superscr.*) *R*   precepta *Amv*

et mihi res, non me rebus subiungere conor.
ut nox longa quibus mentitur amica, diesque
longa uidetur opus debentibus, ut piger annus
pupillis, quos dura premit custodia matrum:
sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae spem
consiliumque morantur agendi nauiter id, quod
aeque pauperibus prodest, locupletibus aeque,
aeque neclectum pueris senibusque nocebit.
restat ut his ego me ipse regam solerque elementis.
  non possis oculo quantum contendere Lynceus:
non tamen idcirco contemnas lippus inungui;
nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
est quadam prodire tenus, si non datur ultra.

---

19—21 T: florileg. Nostrad. 19 T: Porph. ad epist. I 10, 40 20 sq. S: Sen. de breuit. uitae 16, 2: quod saepe illis longus uidetur dies || Auson. technopaegn. 7 (de inconexis) u. 10 p. 160 P.: longa dies operosa uiro, sed temperies nox || Theocr. id. 12, 1 sq.: *ἤλυθες, ὦ φίλε κοῦρε, τρίτῃ σὺν νυκτὶ καὶ ἠοῖ, ἤλυθες; οἱ δὲ ποθεῦντες ἐν ἤματι γηράσκουσιν* 21 S: 'piger annus' etiam Stat. s. IIII 4, 40 || Verg. ge. I 32: tardis . . . mensibus 23 sq. T: floril. Nostrad. 24—26 T: 'id—nocebit' Io. Victor. VI 6, 429 25 sq. S: Diogenes apud Diog. Laert. VI 68: *τὴν παιδείαν εἶπε τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις παραμυθίαν, τοῖς δὲ πένησι πλοῦτον, τοῖς δὲ πλουσίοις κόσμον εἶναι* 26 T: floril. Nostrad. S: Claud. Mar. Vict. aleth. III 693: puerique senesque 28 T: schol. Vossian. Lucan. VI 672. floril. Nostrad. S: prouerb. Graecum: *ὑπὲρ τὸν Λυγκέα* 30—63 T: floril. Nostrad. 30 *αἱ ἀνίκατοι χέρες* Glyconis laudantur ab Antipatro Thessalonicensi in anth. Pal. VII 692, 3 32 T:

---

*Ω = AEF(φψ)MRγδ′(δd)λ′(λl)νπσgmv* 19 et] ac *Porph. ad epist.* I 10, 40 21 ut] aut *R a. ras.* p$^{g}$ier *A* 22 Pupilis *R*1 prȩmit *R a. ras.* 23 temporaq, uespem *A* temp*ora δ* temporaq.$^{æ}$ *R* 24 gnauiter *v floril. Nostr.* nauiter *cett. in v ut forma notabilior adscriptum est* NAVITER *u.* 25 *om. δ′*1 *aut pr. et flor. Nostr.* 25 Aequē . . . aeque*m A* Aeqūae *l* laupletibus *R*1 lucupletibus *m* aequȩ *δ′* 26 Aequȩ *δ* neclectum *AR*1 *γ d* neglectum *cett.* senibus puerisque *v opp. flor. Nostr.* senib; quȩ *λ* 27 ut his] uitis *M*1 rogam *A* regū *M*1 solemque *R*1 28 oculos *λ pr. v*1 oculo *cett. Pph. schol. Lucan. flor. Nostr.* linceus *γσlmv* 29 Num tamen *γ*1 iccirco *E R (cf. u. 61)* idcirco *cett.* cōtemnas *g* contempnas *M R δ′ vσlmv* inungui *AEFMγλ′νπσg* in///ungui *R* inungi *δ′mv* 30 Non *v* desperas *g* menbra *M m v* clyconis *A* cliconis *M* gliconis *γνσmv* glyconis *cett.* 'alii milonis legunt' *Pseudacr.* 31 nolis corpus *g* cheragra *AERπ pr.* chiragra *γ λ pr. v g corr.* chi//ragra *M* chyragra *F δ′ λ corr. π corr. l* ciragra *σ g pr. flor. Nostr.* cyragra *mv* 32 quadam *A pr. EFMπ corr. σ*1 *Pseudacr. gloss. Γ* quodam *A corr. R γ λ′ ν π ψ corr. ead. m. d g m v flor. Nostr.* quo*dam δ*() prodire] ire *γ*

feruet auaritia miseroque cupidine pectus:
sunt uerba et uoces, quibus hunc lenire dolorem
possis et magnam morbi deponere partem.
laudis amore tumes: sunt certa piacula, quae te
ter pure lecto poterunt recreare libello.
inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
si modo culturae patientem commodet aurem.
uirtus est uitium fugere et sapientia prima
stultitia caruisse. uides, quae maxima credis

---

Alcuinus de diu. officiis c. 18 p. 1190a **S**: Plaut. trin. 485—487: semper tu hoc facito, Lesbonice, cogites id optumum esse, tute uti sis optumus: si id nequeas, saltem ut optumis sis proxumus **33 S**: Columbanus ad Hunaldum u. 7: ardet auaritia caecaque cupidine pectus || idem ad Sethum u. 45: non misera capitur caecaque cupidine rerum **34** sq. **S**: Aeschyl. Prom. 377 sq.: *γιγνώσκεις ὅτι ὀργῆς ζεούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι* || Eurip. Hippol. 477 sqq.: *νοσοῦσα δ' εὖ πως τὴν νόσον καταστρέφου. εἰσὶν δ' ἐπῳδαὶ καὶ λόγοι θελκτήριοι. φανήσεταί τι τῆσδε φάρμακον νόσου* || Menand. fr. 540 Mein.: *λύπης ἰατρός ἐστιν ἀνθρώποις λόγος· ψυχῆς γὰρ οὗτος μόνος ἔχει ἰάματα. λέγουσι δ' αὐτὸν οἱ πάλαι σοφώτατοι ἀστεῖον εἶναι φάρμακον* **34 S**: Lucr. IIII 533: uoces uerbaque || Claud. Rufin. II 87: lenire dolorem || Ou. met. XIII 317: lenire dolores (in fine hexametri) **35 S**: Catull. 76, 25: ipse ualere opto et taetrum hunc deponere morbum (sc. amorem) **36** sq. **T**: Augustinus de ciuit. d. V 13; epist. IIII 231, 3 **36 S**: Prud. peristeph. XIII 75: laudis amori (in exordio uersus) **39** sq. **S**: Accius trag. u. 683 sq. p. 224 R.[2]: nullum est ingenium tantum neque cor tam ferum, quod non labascat lingua, mitiscat malo || Lactant. de mort. persec. 3: nulla . . . natio tam feris moribus uiuens, ut non suscepto dei cultu ad iustitiae opera mitesceret || Sen. de ira II 12: nulli sunt tam feri et sui iuris affectus, ut non disciplina perdomentur || Brunck. gnom. p. 320: *ἅπαντας ἡ παίδευσις ἡμέρους ποιεῖ* **39 T**: floril. Paris. 8069 et 8818a **40 S**: Arnobius IIII p. 149: uos aures patientissimas commodatis || Firmic. Matern. 25 p. 65, 6 sq. Ziegler: sanctarum aurium mihi commodate patientiam || Ou. trist. V 12, 53: commodet aurem || cf. s. I 1, 22: ut praebeat aurem **41** sq. **S**: Cleobul. ap. Diogen. Laert. I 92: *ἀρετῆς οἰκεῖον εἶναι, κακίας ἀλλότριον, ἀδικίαν φεύγειν* || Theogn. 1177 sq. Bgk.: *εἴ κ' εἴης ἔργων αἰσχρῶν ἀπαθὴς καὶ ἀεργός, Κύρνε, μεγίστην κεν πεῖραν ἔχοις ἀρετῆς* || Iuuen. 13, 189: prima docet rectum sapientia || Sen. epist. 28, 9: 'initium est salutis notitia peccati' egregie mihi hoc dixisse uidetur Epicurus || Quintil. inst. VIII 3, 41: prima uirtus est uitio carere **41** 'uirtus—fugere' **T**: Quintil. inst. VIIII 3, 10; floril. Paris. 8069; uituperauit Lactant. instit. diu. VI 5, 12

---

*Ω* = *A E F* (*φ ψ*) *M R γ δ'* (*δ d*) *λ'* (*λ l*) *ν π σ g m v* **33** auaricia *M λ ν g v* misero *Ω* misera *v*2 *floril. Nostr.* cupine *A* **34** hunc *supra uersum γ* linire *A γ*1 *aut pr.* dolorum *R*1 **35** Possim *R* magna *δ*1 *g* **36** tumens *A* certe *E*1 quete *A* **37** puri *R*1 **38** inhers *A δ* **39** ut *Ω flor. Nostr. et Paris.* 8069 qui *y flor. Paris.* 8818a mittescere *E R*1 **40** pacientem *F λ π σ g m* **41** uicium *M g* sapiencia *λ g* **42** Stultia *R*1 Stulticia *A E M λ σ g v* uidens *A a. ras.*

esse mala, exiguom censum turpemque repulsam,
quanto deuites animi capitisque labore;
impiger extremos curris mercator ad Indos,
per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
ne cures ea, quae stulte miraris et optas,
discere et audire et meliori credere non uis?
quis circum pagos et circum compita pugnax
magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
cui sit condicio dulcis sine puluere palmae?
uilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
'o ciues, ciues, quaerenda pecunia *primumst
uirtus post nummos!' haec Ianus summus ab imo

43 **S**: Iuuen. 13, 7: census tenuis || Apoll. Sid. carm. 5, 11: tristique repulsa 45—48 **S**: Ps.-Isocrat. ad Demonic. c. 19 p. 5 Bens.: *ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω . . . αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τᾷ βελτίω καταστῆσαι τὴν αὑτῶν διάνοιαν* || Ou. rem. am. 229 sqq.: ut corpus redimas, ferrum patieris et ignes, arida nec sitiens ora leuabis aqua: ut ualeas animo, quicquam tolerare negabis? at pretium pars haec corpore maius habet || cf. etiam Plat. apol. p. 29 D. E. Diogen. Laert. VI 27 45 **T**: floril. Paris. 8818[a] **S**: Stat. s. III 2, 91: non uel ad ignotos ibam comes impiger Indos || Claudian. de IIII. cons. Hon. 257: tu licet extremos late dominere per Indos 46 **S**: Theogn. 175 sqq.: *ἣν* (sc. *πενίην*) *δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον ῥιπτεῖν καὶ πετρέων, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων . . . χρὴ γὰρ ὁμῶς ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης δίζησθαι χαλεπῆς, Κύρνε, λύσιν πενίης.* Iam Porph. ad u. 45 adnotat: Hoc loco Theognidis uersus imitatus est per ignes] cf. Aristoph. Lys. 133 sq.: *διὰ τοῦ πυρὸς θέλω βαδίζειν* 50 **T**: Priscian. XVIII 27, 284: Attici *στέφεται τῷδε καὶ τόδε.* et Romani 'coronatur illam rem' et 'illa re', quomodo etiam 'induitur'. Horatius 'coronari Olympia' **S**: Simonides fr. 188 B.: *'Ολύμπια ἐστεφανώθην* 51 **S**: cf. Otto, Sprichw. p. 290 52 **S**: Columbanus ad Hunaldum u. 9 53 sq. 'o—nummos' **T**: florileg. Paris. 8818[a] **S**: Phocyl. fr. 10: *δίζησθαι βιοτήν· ἀρετὴν δ' ὅταν ᾖ βίος ἀσκεῖν* 53 **S**: Plaut. Curc. 625: o ciues, ciues! 54 sq. 'haec—prodocet' **T**: schol. *Γ' a* b f V epist. I 20, 1 54 sqq. **S**: Plut. de cupid. diu. VIII

*Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 43 repulsam] laborem *R δ'1 ut uid. ν1 π* repulsam *δ'2 ν2 cett.* 44 labore] repulsam *R* dolore *γ δ'1 π1 ut vid.* labore *γ uar. δ' in ras. ν2 π in ras. cett. flor. Nostr.; ν1 n. l.; in R transpositionis signa addita sunt supra uoces* laborem *et* repulsam 45 Inpiger *R m v Pph. flor. Nostr.* Impiger *cett.* curris *Ω Porph. gloss. Γ flor. Nostr.* currit *cod. Basil. II floril. Paris.* 8818[a] *Pseudacr. cod. ζ ad art. poet.* 117 46 pauperie *γ* fugens *E* 47 que *E R1 aut pr. λ* stultę *F* 48 Dicere *F R1 δ'1 λ'1 π1* Discere *cett.; Pseudacr.:* '*ὕστερον πρότερον,* nam prius audimus, postea discimus' 49 cōpita *E* cōpeta *g* pugnax *E*, x *i. ras.(?)* 50 contemnat *F λ π g* contempnat *cett.* olimpia *E M δ' ν σ m v* pes *λ1* 51 Cum *σ1* condicio *A λ σ ψ g* conditio *cett.* palme *λ* 52 Vilius est argentum auro *v* 53 *alterum* ciues *om. R1* querenda *R1 δ' λ σ m* pecunia *δ* est *om. floril. Nostr.* 54 numos *δ1* nummos *δ2 cett.* hoc *π1* Ianus] cianus *A*

prodocet, haec recinunt iuuenes dictata senesque
[laeuo suspensi loculos tabulamque lacerto].
est animus tibi, sunt mores et lingua fidesque,
sed quadringentis sex septem milia desunt:
plebs eris. at pueri ludentes 'rex eris' aiunt,
'si recte facies'. hic murus aeneus esto,
nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

---

p. 87 R.: *ταῦτά ἐστιν ἃ παραινοῦσι καὶ διδάσκουσι· κέρδαινε καὶ φείδου καὶ τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς* || Iuu. 14, 205—209: illa tuo sententia semper in ore uersetur dis atque ipso Ioue digna poeta: 'unde habeas quaerit nemo, sed oportet habere' [cf. uu. 65. 66]. hoc monstrant uetulae pueris repentibus assae, hoc discunt omnes ante alpha et beta puellae **55 S**: Cic. de fin. IIII 4: quasi dictata decantare || Ou. met. VIII 525: iuuenesque senesque **58 S**: Iuu. 5, 132 sqq.: quadringenta tibi siquis deus aut similis dis et melior fatis donaret homuncio: quantus ex nihilo fieres? **59** sq. **T**: Io. Victoriens. 4, 1 p. 360 B.: 'pueri—facies' **S**: Isidor. orig. VIIII 3, 4: reges a regendo . . . recte igitur faciendo regis nomen tenetur, peccando amittitur, unde et apud nostros tale erat prouerbium: rex eris, si recte facias; si non facias, non eris || Porph. ad u. 62: pueri lusu cantare solent: rex erit, qui recte faciet, qui non faciet, non erit || Auson. edyll. 27, 6 (de inconexis) u. 3 Sch.: qui recte faciet, non qui dominatur, erit rex **59 S**: Gualtheri Alex. V 507 sq.: respectu principis huius plebs erit **60 S**: Aeschin. in Ctesiph. 25 p. 71 Br.: *χαλκοῦν καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος* || Plat. legg. VI p. 778 D: *χαλκᾶ καὶ σιδηρᾶ . . . τείχη* **60** sq. **S**: Lucian. de calumn. non temere cred. c. 20: *ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένος* || Diogenes (Orelli opusc. Gr. uet. sent. II p. 68 nr. 47): *τίς γὰρ ἂν ἧττον φοβοῖτό τι ἢ θαρσοίη μάλιστα ἢ ὅστις αὑτῷ μηδὲν συν-*

---

*Ω = AEF(φψ)MRγδ′(δd)λ′(λl)νπσgmv* **55** Ꝓprodocet *δ* Predocet *uel* Praedocet *σ cum x a Petrop.* Prodocet *cett. Pseudacr. ad epist. I 20, 1 floril. Nostr.* *u.* **56** *Guyet aliique delendum censent: nam turbato in sequentibus ordine et Porphyrionis silentio adeo augentur suspiciones, ut facere non possint, quin hunc uersum ex serm.* I 6, 74 *perperam huc translatum esse arbitrentur (uid. Epileg.); ceterum habent u.* 56 *codices ad unum omnes, testantur etiam Pseudacr. gloss. Γ floril. Nostr., tuentur Fea Doederlein Fritzsche Schmid Vahlen* **56** Laeuo *A F* Leuo *cett.* oculos *g* tabulas *m* que *om. ν1* *u.* 57 *ante u.* 58 *exhibent E g cum S Buslidiano duobus Pulmannianis florileg. Nostr.* || *u.* 58 *ante u.* 57 *habent A F M Rγδ′λ′νπσmv* 57 Ast *δ′ cum Reginensi1* mores lingua *g* est lingua *Ey (codd. Bentlei) flor. Nostr.* et lingua *cett.* 58 Sed] Set *g* ꝭi (= Set) *E* Si *σ2 cum S2 uar. Regin.2 uar.* [*Mavortius?*] *μ aliis flor. Nostr.* Sed, *superscr.* s. si *ν* desunt *AEMR γδ′νπ a. ras. σgm* desint *Fλ′π p. ras. v cum L1* *u.* 59 *om. l pr.* **59** Pleps$^{\text{i}}$ *A cum β b corr. p* Plebs *cett. uid. Epil.* seris *M a. ras.* **60** Sed *M* facias *m y cons. Isidor. opp. floril. Nostrad. Ioann. Victoriens.; cf. Auson. et Porph., quos supra laudauimus* *ante* aeneus *add. R2* et ęneus *νπ* aneus *A* eneus *g* **61** Nil—tibi *bis in cod. γ* Nihil *ER* Nichil *A* Nil *cett.* c̄scire$^{\text{si}}$ bi *E* conscire *A* tibi *γ fol.* 83$^{\text{b}}$ $^{\text{ał sibi}}$tibi *γ fol.* 84$^{\text{a}}$ palescere *γ*

Roscia, dic sodes, melior lex an *puerorumst
nenia, quae regnum recte facientibus offert,
et maribus Curiis et decantata Camillis?
isne tibi melius suadet, qui 'rem facias, rem,
si possis, recte, si non, quocumque modo rem,
ut propius spectes lacrumosa poemata Pupi,'
an qui Fortunae te responsare superbae
liberum et erectum praesens hortatur et aptat?
quodsi me populus Romanus forte roget, cur
non ut porticibus sic iudiciis fruar isdem,
nec sequar aut fugiam, quae diligit ipse uel odit,
olim quod uolpes aegroto cauta leoni

---

*ειδείη κακόν;* || Orelli I p. 34 nr. 109: *ἰσχὺς καὶ τεῖχος καὶ ὅπλον σοφοῦ ἡ φρόνησις* 62 sq. 'puerorum—offert' **T**: Io. Victoriens. 4, 1 p. 360 B. **S**: Plat. Theaet. p. 146 A: *ὁ δὲ ἁμαρτὼν καὶ ὃς ἂν ἀεὶ ἁμαρτάνῃ, καθεδεῖται, ὥσπερ φασὶν οἱ παῖδες οἱ σφαιρίζοντες, ὄνος. ὃς δ' ἂν περιγένηται ἀναμάρτητος, βασιλεύσει ἡμῶν καὶ ἐπιτάξει ὅ τι ἂν βούληται ἀποκρίνεσθαι* **64** Curiis et . . . Camillis] **S**: Lucan. VI 786 sq. VII 358. Mart. I 24, 3. VIIII 27, 6. Sil. It. XIII 722 sq. Verg. cul. 362. 367 **65** sq. **68—70** **T**: floril. Nostrad. **67** cf. Arnob. IIII 9 R.: quis ad extremum deam Pecuniam esse credat, quam velut maximum numen uestrae indicant litterae donare anulos aureos, loca in ludis atque in spectaculis priora e. q. s. || cf. epist. I 6, 37 **68** **S**: Sen. epist. 16, 5: haec (sc. philosophia) adhortabitur, ut deo libenter pareamus, ut fortunae contumaciter resistamus || Ou. trist. V 8, 7 sq.: nec metuis dubio Fortunae stantis in orbe numen et exosae uerba superba deae? || ceterum Epicureum est *τὸ τύχῃ ἀντιτάττεσθαι,* Diog. Laert. X 120 **69** **S**: Sen. de uita beata 4: (beatam uitam dicit) liberum animum et erectum et interritum ac stabilem, extra metum, extra cupiditatem positum. **72—80** **T**: floril. Nostrad. **73** sqq. 'Luciliana sunt haec' Porph.; cf. Lucil. 988 sq. Marx: quid sibi uolt, quare fit ut introuorsus et ad te spectent atque ferant vestigia se omnia prorsus? **S**: Sen. de otio 1: nec uiam bonam

---

*Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **62** puerorum est *Ω Ioann. Victor.* puerorum *om.* est *S Reginens. flor. Nostr.* **63** nenia *Ω* que *g* **64** currus *M a. ras.* et *om. g* decanta *δ'* **65** Hisne *γ* suades *γ* uadet *M*1 rem tibi facias rem *F* **66** recte *om. ψ*1 quocunque *E m v* quocuque *M* **67** pripius *R*1 lacrumosa *R*1 lacrimosa *R*2 *cett. cf. Epileg.* puppi *A corr. R*2 *γ ψ*2 pupi *cett. Pseudacr. gloss. Γ cons. tituli lapidum* **68** fortune *δ*1 *ut uid. λ* tu *λ*1 tę *φ* te *cett. schol. Γ* superbe *d g flor. Nostr.* **69** rectum *R*1 presens *A R*1 *δ ν σ m v* ortatur *A γ* aptat *A E F M R*1 *γ δ' λ' ν π σ v flor. Nostr.* optat *Mauortius ut uid. R*2 *g l pr. m cum Bruxell. et Reginensi cf. uar. lect. epist.* I 6, 55 () **71** porticipicibus *δ'*1 iudicis *E M*1 *σ*1 iuditiis *φ* iudicii *R* isdem *A E corr. F M δ' λ' ν π corr. σ g v* ~~isdem~~ *R* isdem *m* idem *E a. corr. γ π pr.; in γ superscr.* ꝑ isdē **72** Ne *E v* aut *A E M γ δ σ g cum L β b flor. Nostr.* ac *F λ' v y* et *R ν π d m* sequar///fugiam *δ* quae *E F M γ δ' σ g m v* que *A λ' ν flor. Nostr.* quem *R π* **73** uolpes *F λ' π*2 *cum L r* uulpes *R π*1 *cett.* agroto *A* egroto *M λ' ν σ g m v*

respondit, referam: 'quia me uestigia terrent,
omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.'
belua multorum es capitum: nam quid sequar aut quem?
  pars hominum gestit conducere publica; sunt qui
frustis et pomis uiduas uenentur auaras
excipiantque senes, quos in uiuaria mittant;
multis occulto crescit res faenore. uerum
esto aliis alios rebus studiisque teneri:
idem eadem possunt horam durare probantes?
'nullus in orbe sinus Bais praelucet amoenis'
si dixit diues, lacus et mare sentit amorem
festinantis eri; cui si uitiosa libido
fecerit auspicium, 'cras ferramenta Teanum

---

ac malam per se aestimamus, sed turba u e s t i g i o r u m, in quibus n u l l a sunt redeuntium || Esopus nr. 83 apud Hervieux fabul. II 556 sq.: q u i a u e s t i g i a t e r r e n t m e o m n i a i n t u s s p e c t a n t i a e t n u l l a r e t r o r s u m **73 T**: Quintiliani codices instit. V 11, 20: et Horatius ne in poemate quidem humilem generis huius usum putauit in illis uersibus: 'quod dixit uolpes aegroto catta (leg. cauta) leoni' **S**: Lucil. 980 sq. Marx: l e o n e m a e g r o t u m e t l a s s u m **76** 'belua—capitum' **T**: schol. $\Gamma$ V ad u. 90 **S**: Plat. de rep. VIIII 12 p. 588 C: *τὸν ἔρωτα* dixit *πολυκέφαλον ὥς τὸν δῆμον* **79 S**: Iuu. 3, 308: sic inde huc omnes tamquam ad u i u a r i a currunt **80 S**: Antiphanes in anth. Pal. VIIII 409, 4: *λαθροπόδας . . τόκους* **82—100 T**: f l o r i l. N o s t r a d. **83 S**: Iuu. 3, 4 sq.: ianua B a i a r u m est et gratum litus a m o e n i secessus || Stat. s. IIII 7, 18 sq.: non tamen portu retinent a m o e n o desides B a i a e || Symmach. epist. I 5, 1: licet Campaniae a m o e n a p r a e n i t e a n t **85 S**: Auson. epigr. 67, 2 Sch.: repperit obscenas ueneres u i t i o s a l i b i d o **85 sq. T**: schol. Claud. in Rufin. p. 88 (saec. VI) ed. C. A. Pret in revue de philol. VIII p. 85: nam si u i t i o s a l i b i d o f e c e r i t a u s p i c i u m; cf. Auson. epigr. 71, 2: 'repperit obscenas ueneres u i t i o s a l i b i d o'

---

*Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ′ (δ d) λ′ (λ l) ν π σ g m v* **74** me *om. M*1 τ̄rent *ψ* **75** spectancia *λ* **76** quem *A E M R*1 *γ σ g l*2 *m v flor. Nostr.* quae *F l*1 *R*2 *δ′ ν π* uẽ q; *λ* **77** Par *A* **78** Fruistis *δ′*1 Erustis *(teste Wölfflino) superscr. ab altera m.*: vel frustis *σ* Crustis *σ*1 *x Petropolit.* Frustis *cett. σ*2 *uar. flor. Nostr. gloss. Γ interpr.:* 's. carnis uel piscis' *Vatic.* 3316: 'frustris (*sic*)] par-ticulis ciborum' (i) poms *λ* **79** Excipiunt *φ a. corr.* uinaria *δ*1 *σ*1 *g R* mitant *δ′*1 mutant *σ*1 *g flor. Nostr.* **80** faenore *A R ν* foenore *E M δ′ σ* foenere *γ* fenore *F λ′ ν π m v flor. Nostr.* uenere *g* **81** alios aliis *v* aliis] ta//us (ve) *φ* studiis teneri *F* **82** I//dē *E* hora *l p. ras. v p. ras.* horam *cett. Pph. gloss. Γ flor. Nostr.* **83** urbe *F*1 *δ′ π corr.* baiis *F ν l v cons. R* bai//is *λ* bais *cett.* prælii & *A* prelucet *R γ σ* amenis *M g m* amęnis *ν σ* amoenis *cett.* **84** locus *A a. corr.* **85** eri *A M R γ δ ν π g* heri *F λ′ m v* ⊢eri *E σ d* cuius uitiosa *γ* uiciosa *M λ ν σ g* **86** Fęcerit *γ* auspitium *E γ l m* aut spiciū *A* feramenta *M R* teaṇnum *λ* teanam *v*

tolletis, fabri!' — lectus genialis in aula est:
nil ait esse prius, melius nil caelibe uita;
si non est, iurat bene solis esse maritis.
quo teneam uoltus mutantem Protea nodo? —
quid pauper? — ride: mutat cenacula, lectos,
balnea, tonsores, conducto nauigio aeque
nauseat ac locuples, quem ducit priua triremis.
  si curatus inaequali tonsore capillos
occurri, rides; si forte subucula pexae
trita subest tunicae, uel si toga dissidet impar,
rides: quid, mea cum pugnat sententia secum,
quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit,
aestuat et uitae disconuenit ordine toto,

---

87 **T**: glossar. Mai class. auct. VIII 260: genialis lectus, ubi sponsus et sponsa cubant 88 **S**: Auson. ecl. 2, 6 p. 87 P.: c a e l i b e u i t a (in clausul. hex.) 90 cf. Pseudacr. ad h. u.: ex fabula Virgilii (g. IIII 387—414) facit prouerbium, qui narrat Proteum uatem Neptuni in mille formas mutari 93 'nauseat—prima triremis' **T**: gloss. Mai tribus locis [classic. auct. VIII 381. 494. 508] 94—97: 'si—rides' **T**: [Rufinianus] de schematis lexeos § 18 p. 52 Halm 95—97 **S**: Mart. II 58, 1: p e x a t u s pulchre r i d e s mea, Zoile, t r i t a ‖ Iuu. 3, 148 sq.: si foeda et scissa lacerna, si t o g a s o r d i d u l a est 95 sq. 'si—tunicae' **T**: glossar. Mai class. auct. VIII 525 **S**: Hieronymus adu. Iouinianum II 21: tunc p e x a t u n i c a et nigra s u b u c u l a uestiebaris 96 **S**: Quintil. inst. XI 3, 141: supra quod ora ex t o g a duplex aequaliter s e d e a t 97 **S**: Ou. met. XV 27: p u g n a t q u e diu s e n t e n t i a s e c u m 98 **S**: Sen. de otio 1, 2: fluctuamus aliudque ex alio comprehendimus: p e t i t a relinquimus, relicta r e p e t i m u s 99 sq. **T**: Hieronymus comment. in Ecclesiasten c. 3: 'diruit—rotundis. aestuat—toto' 99 **S**: Quintil. inst. X 7, 33: sic anceps inter utrumque animus a e s t u a t

---

*Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 87 fabri///; ///lectus *R* inalila *M a. ras.* 88 Nila//it *E* nihil *R*1 caelibe *E F δ' σ l* celibe *A M R γ λ ν π m v* celeba *g* 90 prothea ·*λ σ g m* uoltus *F λ'* uultus *cett.* 91 Quod *δ'* rides *ν* motat *E* cenacula *A E M λ π σ g v* caenacula *cett.* 92 nauio *R* aequae *A M* eque *g* 93 ≟ac *F* lucuples *m pr.* an *glossar. Mai p.* 494 *et* 580 quæ̣ *l* quē̜ *m* priua] prima *glossar. Mai tribus locis et flor. Nostr.* 94 Sic *Pph.* curatus *Ω Pph. Rufinianus flor. Nostr.* curtatus *y (Reginens.*2 *Zulichem. a. ras.)* 'tonsus' *interpr. gloss. Γ cf. Petron.* 107 ( ) inequali *λ* tensore *E* 95 Occurri *F M R δ' λ' ν*1 *aut pr. π σ g v Rufinianus* Ocurri *E γ* Occuri *flor. Nostr.* Occurrit *v*2 Occurit *A* Occurro *ν corr. aut* 2 *m* redes *R*1 subulula *λ pr.* subuca *A* pe̜xae *φ* 96 Trito *E*1 *aut pr.* dissip& *δ*1; *recte δ*2 *d*
d
inpar *E ν m* impar *cett. Rufinianus flor. Nostr.* 97 quod *E*2 qui *A*
v
conpugnat *λ* sentencia *λ g* mecum *R δ'*1 *ν g m* secum *cett. ν uar. flor. Nostr.*
i i
98 petit *A* petit *R* 99 Estuat *γ σ g*

diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?
insanire putas sollemnia me neque rides
nec medici credis nec curatoris egere
a praetore dati, rerum tutela mearum
cum sis et praue sectum stomacheris ob unguem
de te pendentis, te respicientis amici.
  ad summam: sapiens uno minor est Ioue, diues,
liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
praecipue sanus, nisi cum pituita *molestast.

---

**100 S**: Cic. de fin. II 12, 36: quid iudicant sensus? . . . quadratum, rotundum **102 S**: Iuu. 14, 288: 'curatoris eget, qui nauem mercibus implet'. **103 S**: Ou. trist. V 14, 15: rerum . . . tutela mearum || Iuu. 14, 112: rerum tutela suarum || Val. Flacc. V 643 'est amor et rerum cunctis tutela suarum' || Mart. V, 1, 7: rerum felix tutela || Apul. met. VI 2: tu uero rerum mearum tutelam nunc geris **106—108 T**: floril. Nostr. **106 S**: Ou. met. XV 858 (de Augusto): sic et Saturnus minor est Ioue || Sen. epist. 31, 2: ad summam sapiens eris, si . . . || Iuu. 3, 79 in summa, non Maurus erat || Sen. de constant. sap. 8: sapiens . . . uicinus proximusque diis consistit, excepta mortalitate similis deo || idem epist. 73: Iuppiter quo antecedit uirum bonum? diutius bonus est. sapiens nihilo se minoris aestimat, quod uirtutes eius spatio breuiore clauduntur e. q. s. **107 S**: Cic de fin. III 22, 75: recte etiam pulcher appellabitur; animi enim lineamenta sunt pulchriora quam corporis || Lucian. Hermot. 16: *μόνος βασιλεύς, μόνος πλούσιος* (u. 106), *μόνος σοφὸς καὶ συνόλως ἅπαντα* || Lucil. 1225 sq. Marx: nondum etiam hic haec omnia habebit: formonsus, diues, liber, rex solus ut extet (al. uocetur) || Varro sat. Menipp. 245 B.: solus rex, solus rhetor, solus formonsus, fortis e. q. s. || Iuu. 7, 190 sq.: felix et pulcher et acer, felix et sapiens et nobilis et generosus || Plut. de adul. et am. c. 16 p. 58 E.: *εἶτα τῶν μὲν Στωικῶν οὐδὲ ἀκούειν ἔνιοι ὑπομένουσι τὸν σοφὸν ὁμοῦ πλούσιον, καλόν, εὐγενῆ, βασιλέα προσαγορευόντων*

---

*Ω = A E F (φ ψ) M R γ δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **100** edificat *γ* motat *E* muttat *λ* quodrata *R1* rutundis *A E R1* **101** Insamre *R a. ras.* putas *A E M γ δ' π2 σ g l m v Pph. Pseudacr. gloss. Γ* putas/// *R* putat *F λ1 aut pr. v pr. aut1 v uar.* sollemnia *E R γ v g Pph.* solemnia *A δ' π v* sollempnia *F M λ' σ m* **102** nec] ne *m* aegere *δ'* *INDE A V.* 103—I 18, 46 *DEFICIT COD. d cuius in supplementum adhibuimus cod. z* *Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* **103** pretore *R γ δ' σ m v* dato *δ1* **104** prauae *A R δ* sectum *om. δ pr.* sedcum *R a. ras.* seecum *R p. ras.* sertum *g* sed tū *A* stomacharis *m* **105** De te] Bete *M* **106** Adsumas *δ1* Adsumma// *z1* sapiens *δ* dines *M1* **107** diniq; *E* **108** Precipue *A δ' λ' ψ m v* saniis *δ1* cum pituita] cupit uita *M1* molest*a z (a in ras.)* est *om. q* molesta est *Ω*

## II.

Troiani belli scriptorem, Maxime Lolli,
dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
cur ita crediderim, nisi quid te distinet, audi.
 fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Graecia barbariae lento conlisa duello,
stultorum regum et populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere causam:
quid Paris? ut saluos regnet uiuatque beatus,
cogi posse negat. Nestor componere litis

I. 2. 1—4 **S**: Xenoph. sympos. 4, 6: *Ὅμηρος ὁ σοφώτατος πεποίηκε σχεδὸν περὶ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων* 1 **S**: Auson. perioch. 1 in Iliadem: si Homerum scriptorem Troici belli eatenus, qua Iliadem suam incipit quaque finit, percenseamus ‖ Ou. ex P. II 8, 2: Maxime Cotta 2 'dum tu declamas Romae' **T**: Porphyr. ad u. 64 3 sq. **T**: Ioannes Victoriensis 5, 3 p. 393 B.: sicut Oratius de Homero dicit: qui — dicit 3 **S**: Aristot. ethic. Nicom. II 3, 7 p. 17 D.: *τριῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰς τὰς αἱρέσεις καὶ τριῶν τῶν εἰς τὰς φυγάς, καλοῦ, συμφέροντος, ἡδέος, καὶ τριῶν τῶν ἐναντίων, αἰσχροῦ, βλαβεροῦ, λυπηροῦ* ‖ Auson. ecl. 3, 16 p. 91 P.: quid gestum in tempore, quid non? 5 **S**: Apoll. Sidon. carm. II 357: quem cur nimis oderit, audi ‖ Calpurn. ecl. 4, 50: nisi forte tuas melior sonus auocat (al. aduocet) aures 7 **S**: Cypr. Gall. Iesu N. 483: cupiunt conlidere bello 9 sq. ex Hom. Il. VII 348 sqq. 9 **S**: Ter. hecyr. IIII 2, 22: omnis causas praecidere omnibus 11 **S**: Verg. ecl. 3, 108: componere lites

I. 2. *Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* AD LOLLIVM *E F δ λ' π σ m* AD LOLIVM *γ* AD LOLLIVM MAXIMVM *v inscriptione carent A M R ν g z* 1 sciptorem *A* scriptore *R*1 loldi *E* lolli *cett. Pph.* 2 rome *σ g m* preneste *m* 3 Quicquid *A σ a. ras.* qd ... qđ ... qđ *M* q (= qui) non *E* 4 Planius *A E M γ δ*2 *uar. σ g m gloss. Γ* 'planius uel plenius' *Pseudacr.* (*Vat.* 3316) Plenius *R γ*2 *uar. λ ν π φ v z* Plęnius *ψ l* Pplenius *δ* () crhrysippo *R*1 crhysippo *R*2 chrisippo *F M δ λ' g m z* crysippo *π* crisippo *v*
i
crispino *σ* cratore *γ g m* cantore *σ*1 5 credderim *M* distinet *E*1 *ut vid. δ*1 *λ π ψ corr. l p. ras. v uar. z*2 distenet *F δ*2 destinet *A a. corr. E*1 *(?) R γ l a. ras. z*1 destinet *ν* detinet *A corr. E p. ras. M σ g m v* 6 paris *E*1 *R*1 7 Grecia
a
*M δ λ g m v* Gretia *z* Grętia *ψ l* barbariae *A E M R δ*2 *π σ z* brbariæ *ν* barbarę *δ*1 barbarie *F γ λ' g v* barbarice *m* conlisa *A*1 *F R δ' λ π schol. γ* collisa *A*2 *E M γ ν σ g m v* 8 regum *δ* aestus *A E γ δ*2 *σ* estus *M g Vatic. 3316* aestum *F R λ' π v z* estum *δ*1 *m*; *ν euanuit* () 9 belli censet *E* precidere *A ν σ v z* praecedere *R*1 10 Quid *A E pr. (?) M R γ δ*2 *π σ g m v* Quod *E corr. F δ*1 *λ' ν v uar. z* ut] aut *g pr.* saluus *Ω schol. Γ* () uiu&q, *F* 11 Nestor] neestor *E* mnestor *g* ne forte *A* componere] conponere *λ ν* litis *R π* lites *cett.*

inter Peliden festinat et inter Atriden:
hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
seditione, dolis, scelere atque libidine et ira
Iliacos intra muros peccatur et extra.
  rursus, quid uirtus et quid sapientia possit,
utile proposuit nobis exemplar Vlixen,
qui domitor Troiae multorum prouidus urbes
et mores hominum inspexit, latumque per aequor,
dum sibi, dum sociis reditum parat. aspera multa
pertulit, aduersis rerum inmersabilis undis.
Sirenum uoces et Circae pocula nosti:
quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
sub domina meretrice fuisset turpis et excors,

---

13 **S**: Ou. am. III 1, 20: hic, hic est, quem ferus urit amor 14 **T**: floril. Nostrad. **S**: Phaedr. I 30, 1 R.: humiles laborant, ubi potentes dissident || Hesiod. op. et dies 260—262 Rz.: *ὄφρ' ἀποτείσῃ δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας σκολιῶς ἐνέποντες* 15 sq. **S**: M. Aurel. 8, 15. 12, 16 16 'Yliacos—extra' **T**: Ioannes Victoriensis 5, 1 p. 383 B. **S**: Ennius ann. lib. XVII (421 sq. M.): occumbunt multi letum ferroque lapique aut intra muros aut extra praecipe casu 19 sq. ex Hom. Od. I 2 sq.: *ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε, πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδε ἄστεα καὶ νόον ἔγνω* 20 **S**: Ter. ad. III 3, 60—62 (414 sqq. Fl.): denique inspicere tamquam in speculum in uitas omnium iubeo || Hom. Il. VI 291 et VIIII 72: *εὐρέα πόντον* || Il. II 159: *εὐρέα νῶτα θαλάσσης* || Od. IIII 435: *θαλάσσης εὐρέα κόλπον* || Theocr. id. 22, 15: *εὐρεῖα θάλασσα* || Apollon. Rhod. I 631: *πλατὺν πόντον* 21 **S**: Hom. Od. I 5: *ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων* 21 sq. Hom. Od. I 4: *πολλὰ δ' ὅ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν* 23 'Sirenum—nouit' **T**: Valerius epist. ad Rufinum 'ne ducat uxorem' post opera Hieronymi edit. Paris. 1705 II 337: 'sed qui Sirenum uoces et Circae pocula nouit' Sirenum uoces] cf. Hom. Od. XII 39 sqq. || Circae pocula] Hom. Od. X 136 sqq. Tibull. Ouid. Symmach. (ep. I 47) alii; cf. Otto, Sprichw. p. 84 25 **T**: Seruius ad Aen. VII 19 et glossar. Mai class. auct. VIII 102 **S**: Hom. Od. X 301 de Circe: *μή σ' ἀπογυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θήῃ*

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 12 peliden *E F M γ δ' λ' ν π* pelliden *A* pelidem *R σ g m v* festinet *M δ1 l pr. y* atridem *R a. corr. λ ν σ g v* atriden *cett.* 13 Hunc *A E M2 R γ2 superscr. δ'2 ν σ g l2 m v gloss. Γ* Huc *M1* Nunc *F γ δ'1 λ' π* ūtq; *M* 14 Quidquid *A R pr.* Quitquid *g* Quicquid *cett. flor. Nostr.* 15 Sedicione *M λ g* scelere] slre *R1 aut pr.* libine *A* 17 qđ ... qđ *M* sapiencia *λ g* poss& *E* 18 ulixen *A M R p. ras. γ δ' ν σ l m* ullixen *R pr.* ulyxen *F π* ulixem *E g v* ulyxem *λ* 19 domi[na]tor *F λ* troiae *R* 21 sotiis *A M z* 22 Ꝑculit *E* aduersus *E uar. λ a. ras. g pr.* et uersis *γ* inmersabilis] imm: *σ* īm: *g* 23 circe *M ν g* circęs *v* (s *add. recent. m.*) circae *cett. Symmachus* circes *u uar. Petropol. s2 Zulichem. Valerius ad Rufinum* 24 Que *λ* sotiis *A M* 25 meritrice *M*

uixisset canis inmundus uel amica luto sus.
  nos numerus sumus et fruges consumere nati,
sponsi Penelopae nebulones Alcinoique
in cute curanda plus aequo operata iuuentus,
cui pulchrum fuit in medios dormire dies et
ad strepitum citharae cessatum ducere curam.
  ut iugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
ut te ipsum serues, non expergisceris? atqui
si noles sanus, curres hydropicus; et ni

---

26 'et amica luto sus' **T**: Seruius ad Verg. georg. I 400 (cod. Augiens. CLXXXVI). idem ad Aen. VIII 83. Isidor. orig. XII 1, 25 **S**: Lactant. inst. III 8, 9: obscenus canis aut sus ille lutulentus || idem instit. epit. c. 36: satius omnino non esse, quam post hominis formam suem uel canem uiuere? || Sedul. pasch. carm. III 81 sq.: sed pecus immunda gaudens lue, semper amicum sordibus || Petri epist. II 2, 22: κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα καὶ ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου || 'sus lutosa' etiam anthol. Lat. ed. Burm. II p. 562  **27—70** 'nos—diu' **T**: floril. Nostrad.  **27 sq. T**: Priscian. inst. VI 17, 88. VII 4, 12  **27** numerus] ex Graeco ἀριθμός uid. Eurip. Her. 927 N. Aristoph. nub. 1203 alibi 'fruges—nati' **T**: schol. *Γa* b E ad epist. I 4, 16  **28 sq.** 'nebulones—aequo op. i.' **T**: Porph. ad epist. I 25, 24 Hold. **S**: Auson. epist. 9, 13—15 Sch.: nam mihi non saliare epulum, non cena dapalis, qualem Penelopae nebulonum mensa procorum Alcinoique habuit nitidae cutis uncta iuventus || cf. etiam Gell. XVIIII 9, 8.  **29 S**: Iuu. 2, 105: et curare cutem  **30** sq. cf. Hom. Od. VIII 248 sq.  **31 S**: Verg. Aen. IIII 560: ducere somnos (in clausul.) || cf. Stat. s. V 3, 292  **32 T**: Seru. ad ge. I 287 (cod. Augiens. CLXXXVI Hold.) **S**: Ou. am. III 8, 21: quotiens hominem iugulauerit (ubi clausula 'nocte latrones') || inscr. pariet. Pompei. CIL IV 1902 (= carm. epigr. no. 43 Büch.): de nocte multa cum surrexit ⟨Meuius⟩  **34 S**: Cels. III 21: (hydropicis) multum ambulandum, currendum aliquid  **34 sq.** cf. Prudent. cathem. I 9: post solis ortum fulgidi suum est cubile spernere, ni parte noctis addita tempus labori adieceris.

---

*Ω = AEFMRγδ' (δz) λ' (λl) vπσgmv*  *u.* **26** *om. v pr.* inmundus] immundus *δ l*  immundus *R* īmundus *g*  lutosus *R M l z*  **27** numeros *R*1 consūmere *F g l*  **28** Sposi *g*  penolopae *R*  penelope *E π g m z*  penelopes *v* penelopae *cett. Ausonius*  penelopes *w flor. Nostr.* ( )  **29** equo *λ g*  operata *δ* operosa *Petropol.*2  **30** Qui *δ*1  pulcrum *π*  **31** Ad estrepitum *γ*  Astrepitum *φ*  cathare *R*1  chithare *M*  chythare *λ' φ*  chyttarę *ψ*  cytharę *z* citharae *R*2 *cett.*  curam *A E uar. ab ead. m. ut uid. F M R γ δ' λ' v π σ g uar. m v Pseudacr.* (*Vatic.* 3316) *flor. Nostr.*  somnum *E δ*2 *uar. π uar. g z*2 *cum S*2 *uar.* melius curā
curā *(sic) b* ( ) *uu.* 32 *sq. inuerso ordine exhibent b c h*  **32** hominem *A E F M R δ' λ' v π g m*2 *v*  homines *A corr. γ σ m*1 *Seruius flor. Nostr.* ( )  surgunt] uigilant *Seruius*  **33** seruies *R a. ras.*  serueNT *E pr.*  atqui *A E M γ δ*2 *σ g m v*2 *z uar.*  atq/// (i) *π*  atque *F R δ*1 *λ' v z flor. Nostr.*  atquin *v*1  **34** noles *A E F M R γ δ' v π σ z*  nolis *λ' g m v flor. Nostr.* ( )  curres *A E*1 *M R γ δ*2 *v*1 *π σ g m Pseudacr.*  cures *E p. ras. F δ*1 *λ' v*2 *v z flor. Nostr.*  hidropicus *δ σ*  ydropicus *v π v*  idropicus *M*

posces ante diem librum cum lumine, si non
intendes animum studiis et rebus honestis,
inuidia uel amore uigil torquebere. nam cur,
quae laedunt oculum, festinas demere: siquid
est animum, differs curandi tempus in annum?
dimidium facti qui coepit, habet: sapere aude;
incipe! uiuendi qui recte prorogat horam,
rusticus expectat, dum defluat amnis: at ille
labitur et labetur in omne uolubilis aeuom.
quaeritur argentum puerisque beata creandis
uxor, et incultae pacantur uomere siluae:

---

36 'intendant—honestis' **T**: Io. Victoriens. 6, 11 p. 446 B. **S**: Ennodius CV 3 p. 124: studiis . . . honestis || Iuu. 6, 444: rebus honestis (in clausul.) **37—39 S**: Ou. rem. am. 229 sqq.: ut corpus redimas, ferrum patieris et ignis, arida nec sitiens ora leuabis aqua: ut ualeas animo, quicquam tolerare negabis? || Sen. epist. 53, 9: si aeger esses.... toto animo id ageres, ut quam primum morbo liberareris. quid ergo? non et nunc idem facias? **37** amore vigil t.] **S**: Theocr. 10, 10: *οὐδαμά νυν συνέβα τοι ἀγρυπνῆσαι δι' ἔρωτα* **39** est animum] **S**: Hom. Il. XXIIII 129: *σὴν ἔδεαι κραδίην* || VI 202: *ὃν θυμὸν κατέδων* **40** sq. **S**: Auson. epigr. 84, 1 Sch.: incipe! dimidium facti est coepisse || Plat. legg. VI p. 753 E: *ἀρχὴ γὰρ λέγεται μὲν ἥμισυ παντὸς ἐν ταῖς παροιμίαις ἔργου* || Sen. epist. 34, 3: principia totius operis dimidium occupare dicuntur || Hieron. comm. in Zachar. II 6: dimidium facti qui bene coepit habet || cf. Lucian. somn. 3. Hermot. 3 **T**: 'sapere aude' praemiss.: 'et quod ait Horatius' Augustinus de quantit. animae **41 S**: Aeschyl. Prom. 999 sq.: *τόλμησον φρονεῖν* || 'incipe!'] cf. Prop. III 5. Mart. II 64, 5. || Auson. edyll. XII 5: Incipe! quicquid agas: pro toto est prima operis pars **42 S**: Iuu. 14, 25 sq.: rusticus expectas, ut non sit adultera Largae filia **43 S**: Ou. am. I 8, 49: labitur occulte fallitque uolubilis aetas. || idem metam. XV 179 sqq.: ipsa quoque adsiduo labuntur tempora motu, non secus ac flumen; neque enim consistere flumen nec leuis hora potest e. q. s. || similiter etiam met. X 519 **44** sq. **S**: Sen. controu. I 6, 7: inpotens (al. insolens) malum est beata uxor **45 S**: Germanicus in Arati phaen. p. 96 (ed. 1589): fructusque dabat pacata colono sponte sua tellus

---

*Ω = AEFMRγδ' (δz) λ' (λl) νπσgmv* **35** limine (v suprascr.) *M* **36** Intendens *Rνπ a. ras.* Intendas *π2 flor. Nostr.* **38** Que *Mλg* ledunt *EFMδ1λπgmvz* ledunt *Rν2* ludunt *ν1* oculos *Aγδ2λ corr. σ1 gv flor. Nostr.* occulos *M* () siquod *Fλ'νπ2* si quod *mv* **39** difers *A* **40** cepit *δ1gmz* sapere *λ* **41** qui recte uiuendi *E σ corr. g cum Pph.* uiuendi qui recte *cett. et σ1* uiuendi recte qui *y flor. Nostr.; uid. Epileg. ad hunc uersum et p. 890* **42** expectat *δ* defluat] fluat *A pr. σ pr.* amnis] ātnis *φ* annis (m suprascr.) *z* annus *R a. ras. ut uid.* illi *E* **43** inuolubilis ōme *γ* aeuum *Ω* **44** Queritur *γδ'λgm* **45** Uxori *z* inculte *λz* pa///cantur *R* sylue̜ *M*

quod satis est cui contingit, nil amplius optet.
non domus et fundus, non aeris aceruos et auri
aegroto domini deduxit corpore febris,
non animo curas: ualeat possessor oportet,
si comportatis rebus bene cogitat uti.
qui cupit aut metuit, iuuat illum sic domus et res,
ut lippum pictae tabulae, fomenta podagram,
auriculas citharae collecta sorde dolentis.
*sincerumst nisi uas, quodcumque infundis, acescit.

---

**46 T**: schol. $\gamma$ ad carm. III 16, 43 sq.: 'bene est—manu' **S**: Lucr. II 1149: 'quod satis est' in uersus exordio || cf. Ou. fast. I 33. Paul. Nol. V 60 || Sen. epist. 108, 11: quod uolt, habet qui uelle, quod satis est, potest **47 sqq. S**: Varro sat. Menipp. p. 103 R.: non fit thensauris, non auro pectu' solutum, non demunt animis curas ac relligiones Persarum montes, non atria diuiti' Crassi || Lucr. II 34 sqq.: nec calidae citius decedunt corpore febres, textilibus si in picturis ostroque rubenti iacteris quam si in plebeia ueste cubandumst; quapropter quoniam nil nostro in corpore gazae proficiunt e. q. s. || Tib. III 3, 21: non opibus mentes hominum curaeque leuantur **51 S**: anthol. Lat. 489, 33: cupit metuitque || cf. 804, 12 **53** 'collecta sorde dolentis' **T**: Probi appendix p. 195 K. **54 T**: floril. Paris. 8818ª. gloss. Mai class. auct. VIII 15 **54—61** cf. Cassian. collat. XIIII 2 p. 417: nemo enim in uas faetidum atque corruptum unguentum aliquod nobile . . . aut pretiosi quicquam liquoris infundit. facilius enim quamuis odoratissimam myram semel horrendis imbuta faetoribus testa contaminat, quam ut aliquid ex eo suauitatis aut gratiae ipsa concipiat. **S**: Lucret. VI 17. 18. 22. 23 B.: intellegit ibi uitium uas efficere ipsum omniaque illius uitio corrumpier . . . taetro quasi con-

---

*Ω* = *A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* **46** contigit *δ λ R2* con(n)tigit *R1* contingit *cett. flor. Nostr.* ( ) nihil *A M R γ δ' ν π m z* ( ) nichil *g flor. Nostr.* nil *E F λ' σ v* optes *A* opte et *γ* *uu.* 47—49 *om. ν1* **47** eris *A λ* accruus *Ω flor. Nostr.* **48** dedux̄ *δ* deduxit *cett. gloss. Γ flor. Nostr. pr.* deducit *y cum flor. Nostr. corr.* deducet *v2 uar. y* febris *R π1 cum Reginens.1* febres *A2 E1 F λ' ν2 g m v z* febrem *A E2 M γ δ2 σ flor. Nostr.* **49** possessor *A* **50** conportatis *F R2 γ δ' λ ν σ flor. Nostr.* conpartatis *R1* comportatis *cett.* **51** aut] au(t) *δ* ac *v y* et] aut (ł aut) *A superscr. flor. Nostr.* //et *δ* et *cett.* **52** lyppū *F λ'* picte tabule *λ g flor. Nostr.* pictae tabulae *cett. cons. Pph.* pictae *in marg. σ* fomenta *Ω Porph. flor. Nostr.* podagra *M* podagram (v) *R* podagram *cett. Pph. flor. Nostr.* podagrum *y Pottieri cod.* 10 *et* 1 *apud Oudendorpium ad Appul. met.* V *p.* 339 *Dessauens.* II **53** cytharae *F R δ' λ' π σ* cithare *E g* dolentis *A pr. γ π1 Probus* dolendis *R* dolentes *cett. et A corr. π2 flor. Nostr.* **54** Sincerum est *Ω* Sincerum (*om.* est) *flor. Nostr. Par.* 8818ª *glossar. Mai* infundit *δ* acescit *A E pr. F M δ' λ' ν π pr. σ m v Pseudacr. (cod. b) ad epist.* I 2, 69 *flor. Paris.* 8818ª *glossar. Mai* //acescit *R* acessit *E corr. γ1 ut uid. g pr* acesit *g corr.* //acescit *π a. corr.* acescet *π. corr.* acestit *γ2* ascessit *flor. Nostr.*

sperne uoluptates: nocet empta dolore uoluptas.
semper auarus eget: certum uoto pete finem.
inuidus alterius macrescit rebus opimis:
inuidia Siculi non inuenere tyranni
maius tormentum. qui non moderabitur irae,
infectum uolet esse, dolor quod suaserit et mens,
dum poenas odio per uim festinat inulto.
ira furor breuis est: animum rege; qui nisi paret,

---

spurcare sapore omnia cernebat quaecumque receperat intus || Epictet. ap. Gell. XVII 19, 3 H.: *ἄνθρωπε, ποῦ βάλλεις; σκέψαι, εἰ κεκάθαρται τὸ ἀγγεῖον . . . ἢν σαπῇ, οὖρον ἢ ὄξος γένοιτο, ἢ εἴ τι τούτων χεῖρον* || Augustin. epist. XXXVIII 2 (II p. 65 Goldb.): ita enim inueterascens ira fit odium, dum quasi iusti doloris admixta dulcedo diutius eam in uase detinet, donec totum acescat uasque corrumpat 55 sperne voluptates] **T**: Hieron. adu. Iouin. II c. 12 **S**: Menand. p. 334 Mein.: *φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην* || Manil. V 113: turpisque e m i t u r uel morte u o l u p t a s 56 'semper auarus eget' **T**: Hieronym. comm. in Ecclesiasten c. 5 et in Ies. I 2. Isid. orig. X 9. Columbanus ad Sethum u. 37: semper a. e. summo testante poeta || floril. Paris. 8818[a]; in Aquisgrano palatio u. 67 ed. Dümmler **S**: Sen. Herc. fur. 166 sqq. Auson. edyll. 3, 15: cui nullus finis cupiendi, est nullus habendi . . . nullo fine beatus pauper in auro est || Sen. ep. 15, 12: finem constitue, quem transire ne possis quidem, si velis 57—59 'inuidus—tormentum' **T**: florilegium Paris. 8818[a]; sed hic et in florilegio Nostradam. post versum 57 legitur pentameter: 'et uidet illius prospera cum lacrimis' — eadem reperiuntur apud Vincentium Bellouacensem specul. hist. VII 68 57 **T**: schol. ad Stat. Theb. I 124 **S**: Lucr. III 75 sqq.: macerat inuidia; ante oculos illum esse potentem, illum aspectari, claro qui incedit honore . . . queruntur 58 sq. 'inuidia—tormentum' **T**: schol. Lucan. I 288. **S**: Curtius VIII 12, 18: inuidos homines nihil aliud quam ipsorum esse tormenta || Lactant. inst. VI 4, 20: aliis inspirat inuidiam, ut suis ipsi tormentis occupati nihil aliud cogitent quam eorum, quos oderint, felicitatem || anthol. Lat. 485[b] R.[2]: iustius inuidia nihil est, quae protinus ipsum auctorem rodit excruciatque animum 59 'dolor' et 'ira' iunguntur Tac. ann. I 41. Verg. Aen. VIIII 66 61 hunc uersum omisit floril. Nostrad. **S**: Seneca de ira III 1, 4: cetera uitia impellunt animos, ira praecipitat || Ou. met. V 668: ibimus in poenas et qua uocat ira, sequemur || Arist. eth. Nicom. VII 6 [7] Did.: *ὁ θυμὸς διὰ θερμότητα καὶ ταχύτητα τῆς φύσεως ἀκούσας μέν, οὐκ ἐπίταγμα δ' ἀκούσας ὁ ρ μ ᾷ π ρ ὸ ς τ ὴ ν τ ι μ ω ρ ί α ν* 62 sq. **T**: floril. Paris. 8818[a] 62 **S**: Philemon ed. Mein. p. 417: *μαινόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζώμεθα* || Cato minor ap. Stob. 175, 33: *τὸν ὀργιζόμενον νόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν* || Themistius or. de amic. p. 7 D (3 p. 72): *ἐγὼ δ' οἶμαι τ ὴ ν ὀ ρ γ ὴ ν μ α ν ί α ν ὀ λ ι γ ο χ ρ ό ν ι ο ν εἶναι* || Sen. de ira I 1, 2: quidam ex sapientibus uiris iram dixerunt brevem insaniam || 'animum rege' Chilon ap. Orell. 1 p. 140: *θυμοῦ κράτει* || Periander ibid. p. 186: *ὀργῆς κρατεῖν* || Sen. Phaedr. 255 sq.: moderare, alumne, mentis effrenae impetus; a n i m o s c o e r c e!

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 55 empta] emta *M om. A pr.* 57 ma*crescit δ ut uid.* macræscit *λ* marcescit *σ1 y flor. Nostr. et Paris.* 8818[a] rebus macrescit *ν u.* 58 *om. δ1* 59 maius] magis *flor. Paris.* 8818[a] irae *A E M R γ δ2 ν σ l2 m v Pph. cod. W gloss. Γ* irę *π2* ire *g flor. Nostr.* iram *A2 F δ1 λ'1 π1 z* aeuum *Pph. cod. U* (euum *Pph. cod. P*) 61 pęnas *σ m* 62 fusor *R a. corr.*

imperat; hunc frenis, hunc tu compesce catena.
fingit equom tenera docilem ceruice magister
ire uiam, qua monstret eques; uenaticus, ex quo
tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
militat in siluis catulus. nunc adbibe puro
pectore uerba puer, nunc te melioribus offer:
quo semel est inbuta recens, seruabit odorem

---

63 S: Plaut. trin. 310 R. = II 2, 29: tu si animum uicisti potius, quam animus te, est, quod gaudeas || Ps.-Phocyl. 57 (Bgk): χαλίνου δ' ἄγριον ἄρην (al. ὀργήν) || Greg. Naz. ap. Orell. I p. 402: θυμὸν χαλίνου || Iuu. 8, 88: pone irae frena modumque || Lactant. inst. V 10, 9: qui . . . iram frenare non quiuerit || Ou. her. 20, 85: nec me compesce catenis 64 S: Grattius cyn. 517 sq.: at tota leui Nasamonia uirga fingit equos || in eadem re eodem utitur exemplo Plutarch. de puer. inst. 3, 26: τίνες δ' ἵπποι καλῶς πωλοδαμνηθέντες οὐκ εὐπειθεῖς ἐγένοντο τοῖς ἀναβάταις; 65—67 huc respicit Plutarchus de audit. VI p. 175 R.: οὗτοι μὲν οὖν κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ὥσπερ οἱ δειλοὶ καὶ γλίσχροι σκύλακες τὰ δέρματα δάκνοντες οἴκοι καὶ τὰ τίλματα τίλλοντες τῶν θηρίων αὐτῶν οὐχ ἅπτονται 66 sq. ‘ceruinam catulus pellem latrauit in aula’ T: Seruius ad Aen. VII 480 67 sq. S: Cic. de fin. III 2, 9: uideo equidem, inquam, sed tamen iam infici debet iis artibus, quas, si, dum est tener, combiberit, ad maiora uenerit paratior || Stat. silu. V 2, 58 sq.: bibe talia pronis auribus || cf. etiam: Plaut. mil. III 3, 10 [883 R.] (loc. corrupto) adbibere || Enn. ap. Gellium VII 17, 10: ea libertas est qui pectus purum et firmum gestitat || Lucr. V 18: at bene non poterat sine puro pectore uiui 69 sq. ‘quo—diu’ T: Augustinus de ciu. dei I 3. floril. Paris. 8818[a] S: Enn. annal. u. 366 M.: conchyli quom iam semel est imbuta ueneno || Lucan. X 333 sq.: sed non uesana Pothini mens inbuta semel sacra iam caede uacabat || Quintil. inst. I 1, 5: et natura tenacissimi sumus eorum, quae rudibus annis percepimus: ut sapor, quo noua imbuas, durat, nec lanarum colores, quibus simplex ille candor mutatus est, elui possunt || Hieron. epist. 10 ad Paulum: ‘etiamsi aqua plena sit, tamen eundem odorem lagoena seruat, quo, dum rudis esset, imbuta est || idem epist. ad Laetam 107, 4 I B. (Venet. 1769) p. 682: recens testa diu et saporem retinet et odorem, quo primum imbuta est || idem adu. Ruf. I 30: si litteras didicisses, oleret testa ingeniosi tui, quo semel fuisset imbuta 69 T: floril. Paris. 8069 omisso ‘est’ || cf. Pseudacr. ad h. u.: semel pro primum ut Maro (Verg. Aen. XII 208)

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 63 conpesce *A F M R1 γ λ ν* compesce *R2 cett. flor. Nostr.* catena *A F R γ δ' λ' ν π v* catęna *M* cathena *flor. Nostr.* at enis *E1* catenis *E2 σ2 g m cum S c Zulich.2* cathenis *flor. Paris.* 8818[a] 64 ecum *ν pr. ut uid. Pph.* equm *ν corr. flor. Nostr.* equū *δ ut uid.*, quū *in ras.* haequum *φ* equum *ψ* equum *cett.* 65 Ira *A* Iræ *b a. ras.* qua *E ν1 (?)* *l cum S p. ras. Petrens. c1* quia *R1 ut uid.* quam *cett. flor. Nostr.* monstret *E F M R δ' λ' π* mostret *A* monstrat *ν σ g m v cum S flor. Nostr.* ęquęs *A* 66 Ceruinam pellem latrauit tempore in aulā *γ* pella *φ* p//ellē *ψ* puella *F1 (?)* lacerauit *y* 67 syluis *M* silius *R1 ut uid.* adbibe *A E F γ δ2 λ' ν π m v z* adhibe *M R δ1 aut pr. ut uid. g flor. Nostr.* adibe (b) *σ*( ) 68 Pectorę *A* Pictore *z* 69 Quod *l a. ras.* inbuta *A E F M R1 γ λ π σ z* imbuta *R2 δ2 ν l m v flor. Nostr. et Paris.* īb: *g* imputa *δ1*

testa diu. quodsi cessas aut strenu*o*s anteis,
nec tardum opperior nec praecedentibus insto.

---

## III.

Iuli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thracane uos Hebrusque niuali compede uinctus,
an freta uicinas inter currentia turris,
an pingues Asiae campi collesque morantur?
quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?

---

70 sq. **S**: Soph. Aiax 1038 sq.: *ὅτῳ δὲ μὴ τάδ' ἐστὶν ἐν γνώμῃ φίλα, κεῖνός τ' ἐκεῖνα στεργέτω, κἀγὼ τάδε* 71 **S**: Diog. Laert. V 20 de Aristotele: *ἐρωτηθείς, πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ μαθηταί, ἔφη· ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες τοὺς ὑστεροῦντας μὴ ἀναμένωσιν* || anthol. Lat. 806, 9: 'cedentibus instat' in clausula || cf. Alcim. Auit. V 359: et festinantibus instant.

I. 3. 1 **S**: Verg. Aen. I 331 sq.: quibus orbis in oris (in clausul. hexam.) iactemur, doceas 2 **S**: Pers. 2, 17 (in fine hexam.): quod scire laboro || cf. Catull. 67, 17. Ou. met. X 413. buc. Einsiedl. 2, 11. Boeth. cons. 5, 3—14 3 **S**: Symphos. aenigm. 10, 111 sq.: unda fui quondam . . . nunc rigidi caeli duris conexa catenis || Ou. ex P. I 6, 31: uinctus . . . compede || II 2, 96: undaque uincta gelu || Tib. II 6, 25: compede uinctum || cf. etiam Paul. Nolan. X 311. Prosper de ingrat. 391 et 652. Cyprian. Gall. exod. 493. 4 **S**: Lucan. VIIII 954 sq. H. (de Sesto et Abydo): Threiciasque legit fauces et amore notatum aequor et Heroas lacrimoso littore turres || cf. Catull. 64, 358 5 **S**: campi collesque] cf. Wölfflin, Sitzgsber. d. Münch. Akad. 1881 p. 50 sq. || Priscian. perieg. 796: Asiae per campos 6 sqq. **S**: Auson. epist. 4, 8 Sch.

---

*Ω* = *A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* **70** strennuus *E M g* **71** operior *A M R1 γ σ g m v* opperior *E* opperior *R2 cett.* nec *A* nec *E* precedentibus *γ ν σ v z*

I. 3. AD IVLIVM FLORVM *E F R γ δ' λ' π σ m v (et f) cons. Pseudacr.; Petropolit. (cons. Sorbon.) add.* SATYRARVM SCRIPTOREM. *inscriptione carent A M ν g* 1 milit*et* *δ* militet *cett.* militat *y* () horis *E λ pr. v*

i n
2 Glaudius *σ* pungus *M* priuigenus *γ* 3 Threca *E* Tracha *F γ λ'* Traca *M σ g l* Thraca *cett.* ebriusq; *E* conpede *A Pph.* compede *cett.* *u. 4 ad marg. A* 4 an] ac *Pph.* uici*nas inter A; nas inter suppleuit A2 abscisso A1; item rres in* turre*s* currencia *λ* turris *M γ1 ν2 g cum S1 a p Pph.* tu*rres A* turres *E F R2 δ2 λ' σ m v z Porph.* terres *δ1* terris *R1*
e
ł turris *b a* e
terras *ν1 m uar.* terras *π* () 5 colles campiq, *σ* morantur *v* mirantur *M* 6 choors *A M ν* coors *γ* operum *om. γ pr.* struat *ν σ2* struit *cett.* 7 augus *A* sumat *ν σ2* sūmit *g λ in ras. cum μ* sumit *cett.*

bella quis et paces longum diffundit in aeuom?
quid Titius, Romana breui uenturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
fastidire lacus et riuos ausus apertos?
ut ualet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa,
an tragica desaeuit et ampullatur in arte?
quid mihi Celsus agit? monitus multumque monendus,
priuatas ut quaerat opes et tangere uitet
scripta, Palatinus quaecumque recepit Apollo,
ne, si forte suas repetitum uenerit olim
grex auium plumas, moueat cornicula risum
furtiuis nudata coloribus. — ipse quid audes?
quae circumuolitas agilis thyma? non tibi paruom
ingenium, non incultum est et turpiter hirtum:

---

8 Ou. a. a. III 657: longum redimendus in aeuum || cf. met. XV 621 et ex P. IIII 8, 7. Prudent. contra Symm. II 167. Cypr. Gall. genes. 422. u. 8 sq. cf. Verg. Aen. IIII 195: passim... uirum diffundit in ora 9 **S**: Propert. III 1, 24: nomen in ora venit || III 9, 32: uenies tu quoque in ora virum || praeiuit Ennius (Cic. Tusc. I 15, 34): uolito uiuos per ora uirum || Auson. Mos. u. 476 Sch.: ibis in ora hominum laetoque fouebere cantu 10 **S**: Lucret. IIII 2 sq.: iuuat integros accedere fontis atque haurire || Prop. II 10, 25: nondum Ascraeos norunt mea carmina fontes || Ou. ex Pont. IIII 2, 47: at tu, cui bibitur felicius Aonius fons 11 **S**: Auson. Mos. 342: fastidisse lacus || Manilius II 10 sq.: amnemque in tenues ausa est deducere riuos unius fecunda bonis 13 'auspice' **T**: Philoxenus, prodrom. gloss. Lat. p. 189 L. 14 **T**: 'tragica—arte' gloss. Mai class. auct. VIII 55 ampullatur] ληκυθίζει, cf. etiam Aristoph. ran. 1208 et Callim. ap. Hephaestionem p. 20. 16—20 'priuatas—coloribus' **T**: Reinerus de ineptiis cuiusdam idiotae 2 [mon. Germ. SS. XX p. 603] 17 **S**: Calpurn. ecl. 4, 158 sq.: nam tibi fas est sacra Palatini penetralia uisere Phoebi 18—20 **T**: floril. Nostr.: quodsi forte—coloribus' cf. Tertull. adu. Valentinianos p. 453 ed. B. Rhen. de graculo Aesopeo 18 sq. **S**: Auianus fab. 5, 3: ne detracta grauem faciant miracula risum 19 'moueat—risum' **T**: Seru. ad Aen. XI 522

---

*Ω* = *A E F M R γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ g m v* 8 pacis *M σ pr. y* pacem *y* diffu(n)dit *R* diffundat *ν σ2* aeuum *Ω* 9 ticius *A M γ σ g* in//ora *R* 10 Pyndarici *F λ* 'haustu⟨s⟩] num haustu ?' *Pph. Porph.* 11 riuus ausos *M* opertos *σ1* 14 thragica *E* traica *A ν pr. σ1* desaeuit *E R corr. φ* deseuit *cett.* ambulatur *M* au̧rtes (ł agit) *γ* 15 ait *γ* ai(g)t *δ* agit *cett. Pph.* 16 querat *E γ λ m v z* angere *R1* uit(s)æ *φ* 19 cornicula *Ω flor. Nostr. Reinerus cons. Porph.* uulpecula *Seruius* 21 thima *E M γ δ′ ν σ g* tima *v* paru(v)om *π* paruum *cett.* 22 nō *λ* et *A E M R γ δ′ ν π1 σ g m v* nec *F λ′ π2 v uar.* hyrtum *F R1 λ′* hyrcum *γ*

seu linguam causis acuis seu ciuica iura
respondere paras seu condis amabile carmen,
prima feres hederae uictricis praemia. quodsi
frigida curarum fomenta relinquere posses,
quo te caelestis sapientia duceret, ires.
hoc opus, hoc studium parui properemus et ampli,
si patriae uolumus, si nobis uiuere cari.
  debes hoc etiam rescribere, sit tibi curae,
quantae conueniat, Munatius? an male sarta
gratia nequicquam coit et rescinditur, ac uos
seu calidus sanguis seu rerum inscitia uexat

---

23—25 'seu ciuica—prima feres hedere uictricis praemia palme' **T**: Pseudacr. ad c. I 10, 1 codd. cp 23 **S**: Cic. Brut. 97, 331: qui non l i n g u a m modo a c u i s s e s exercitatione dicendi || χαλκεύειν γλῶσσαν πρός τινι exhibet Pind. Pyth. 1, 86 Dissenius 24 **T**: deterioris notae Pseudacr. ad a. p. 436 25—29 **T**: floril. Nostr.: 'quodsi—capi' 25 **S**: Verg. ecl. 8, 12 sq.: atque hanc sine tempora circum inter u i c t r i c e s h e d e r a m tibi serpere laurus 26 sqq. **S**: Plin. ep. I 3, 3: quin tu . . . . humiles et sordidas curas aliis mandas et ipse te in alto isto pinguique secessu studiis adseris? hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, haec quies e. q. s. || Pythag. aur. uers. 45 sq.: ταῦτα πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα· τούτων χρὴ ἐρᾶν σε, ταῦτά σε τῆς θείης ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει 26 **S**: Ou. ex P. IIII 2, 45: solacia frigida || Plin. ep. I 9, 3: quot dies quam frigidis rebus absumpsi! || Satyrus in delectu epigr. Gr. I 53, 5: ψυχρὰ . . . . παραμύθια 27 **S**: Diog. Laert. III 63 . . . τὴν φιλοσοφίαν . . . ὄρεξιν οὖσαν τῆς θ ε ί α ς σ ο φ ί α ς || Cic. Tusc. V 4, 10: Socrates . . . . . primus philosophiam deuocauit e c a e l o 28 sq. **T**: Ioa. Victoriens. p. 271 B 28 'parui properemus', ut e contrario 'ampli' diuites dicuntur schol. Bern. Verg. ecl. 7, 29 Hagen 31—35 'heu male parta—diuitis' **T**: flor. Nostr. 31 sq. **T**: Hieronym. contra Rufin. I 1: Flaccus quoque in epistula, quam scribit ad Florum: 'male', ait, 'sarta gratia nequicquam coit et rescinditur' 32 **S**: Petron. 113: ueritus ne inter initia c o e u n t i s g r a t i a e recentem cicatricem r e s c i n d e r e t

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 24 Responsare *E* 25 hederae
h h
*E1 γ δ' ν φ l2 aut corr. v* ęderae *π* ederę *ψ* hedere *g* edere *λ* ęderae *A* ederae *E2 R σ l1 aut pr. m* edere feres *M* premia *A R1 φ* quodsi] q, si *E1* quidsi *M l pr.* qđ sis *m a. ras.* 27 celestis *M g m z* caelestis *cett.* celestes *flor.*
v̄ ł uolum'
*Nostr.* sapiencia *λ* 28 studio̤ *M* 29 patrie *γ λ g* cupimus *v* kari *m v cum Basil. Metropolit.* 30 sit *A E F M R γ λ' δ2 g m v z Pph. Porph. gloss. Γ* si *δ1 A p. ras. y* sit, *t in ras. ν : ergo* sit *ν1* si *ν2* sit *ν3* cure *λ g* 31 Quante *A R δ1 λ* Quanti *//M* conueni//// *A* conuenit *E pr.* minatius *A R ν π pr. m*
n
minacius *g* numatius *M m uar. v* an] a *R* mala *g* 32 Gracia *A* nequicquam *A γ2 flor. Nostr.* nequitquam *g* nequiquam *γ1 cett. Pph. Porph.* cogit
ł c
*γ* at *v y* at *(praetulit Bentl.) ν* ac *cett. flor. Nostr.* 33 Seu . . . seu *γ2 superscr. σ cum Londinensi Dorvilliano (uid. praef. vol. I p. XLI) Zulichem. Edit. Veneta* 1481 Seu *etiam miniator cod. Paris. p* Heu . . . . heu *cett.* Heu . . . et *flor. Nostr.* uexat *E* uersat *y*

indomita ceruice feros? ubicumque locorum
uiuitis, indigni fraternum rumpere foedus,
pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

---

## IIII.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
scribere quod Cassi Parmensis opuscula uincat,
an tacitum siluas inter reptare salubris,
curantem quicquid dignum sapiente bonoque est?
non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
di tibi diuitias dederunt artemque fruendi.
quid uoueat dulci nutricula maius alumno,
qui sapere et fari possit quae sentiat, et cui
gratia, fama, ualetudo contingat abunde,
et mundus uictus non deficiente crumina?

---

35 **S**: anth. Lat. 649, 27 R.: rumpere foedus (in clausula) 36 **S**: Ou. am. II 11, 46: pro reditu uictima uota cadet || Verg. ecl. 3, 85: Pierides, uitulam lectori pascite uestro || Tib. (Lygdam.) III 3, 27: pro dulci reditu quaecumque uouentur.

I. 4. 1 candide iudex] candide lector Ou. trist. I 11, 35. IIII 10, 132 4 **S**: Tib. IIII 13, 9 sq. (ipse de se): sic ego secretis possum bene uiuere siluis, qua nulla humano sit uia trita pede 6 sine pectore] Ou. met. XIII 290. heroïd. 16 (15), 305 **S**: Hom. Il. VI 156 sq.: *τῷ δὲ θεοὶ κάλλος . . . . ὤπασαν* 8—14 **T**: floril. Nostr. 11 **S**: Ammian. Marc.

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 34 ferox *γ1* ubicunque *m v* locorum] colorum *A* 35 *ru*mpere *δ* fedus *λ* fędus *M m* foedus *cett.*

I. 4. AD ALBIVM TIBVLLVM (TEB: *R* TVBELLIVM *m om. σ*) *E R γ σ m* AD ALBIVM (BALBIṼ *z*) ELEGO℞ (ELEGIVM *F λ' v* ELEGIORŨ *ν π*) SCRIPTOREM *F δ' λ' ν π v inscriptione carent A M g* 1 A ALBI *A* 2 regine *E* 3 cassi *A E M R γ δ corr. ν π σ m Pph. Porph. Pseudacr.* (*Vatic.* 3316) cassii *F δ a. ras. v* cassu *l z* casu *λ* cṛassi *g* 4 interreptare *M R δ σ g m v1* inter reptare *A E F γ corr. λ' ν π v2 Pph. Pseudacr. Vatic.* 3316 reptare] tēptare *γ pr.* salubris *R γ1 π1 σ2 Pph.* salubres *cett.* 5 quidquid *π a. ras.* quitquit *g* quicquid *cett.* bonumque *R γ π a. ras. π uar. ν parum liquet* 6 di *A E F R γ λ' ν π σ m v* dii *M δ' λ2 ψ corr. g* 7 Di *A E R γ λ' ν π σ φ m v* Dii *M δ' ψ g* diuicas *M λ* dederunt *A F R γ δ λ' π1 v1 z1* dederant *E M λ corr. ν π2 σ g m v2 z2* ( ) 8 maius] magis *A R1* 9 Qui *E1 R δ1 l z1* ( ) Quiⁿ *δ2 λ π ψ* Qin *φ* Quin *A E2 γ g m φ z2* Qun *M* Quam *ν σ v* quae] q.ue *A* quia *R1 ν* qui *R2* 10 Gracia *A* ualitudo *γ σ2 g m z* continguat *ψ a. ras.* contingit *δ1* habunde *M γ δ1 z* 11 Et mundus *A E M R γ δ2 ν π corr. σ g m* Et modus et *F δ1 λ' π a. corr. v z* crumina *A F R pr.(?) γ δ' ν π m pr.* grumina *R corr.* crumena *E M λ' σ ψ corr. g m corr. v*

inter spem curamque, timores inter et iras
omnem crede diem tibi diluxisse supremum:
grata superueniet quae non sperabitur hora.
me pinguem et nitidum bene curata cute uises,
cum ridere uoles, Epicuri de grege porcum.

---

## V.

Si potes Archiacis conuiua recumbere lectis
nec modica cenare times holus omne patella,
supremo te sole domi, Torquate, manebo.
uina bibes iterum Tauro diffusa palustris

---

XXVIIII 5, 37: mundiore uictu stipendioque milite recreato || Auson. grat. act. p. 291 edit. Bip.: uictum, uestitum, suppellectilem munda, non splendida || Iuu. 11, 38: deficiente crumina 12 **S**: Stat. Theb. V 125 sq.: postquam timor iraque cessit uoltibus || Apollin. Sid. ep. II 12: inter spem metumque suspensi || Alcim. Auit. VI 72: spemque metumque inter 13 sq. **S**: M. Antonin. comm. VII 69 p. 95: *τοῦτο ἔχει ἡ πλειότης τοῦ ἤθους· τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν* || Mart. IIII 54, 3 sq.: si sapis, utaris totis, Colline, diebus extremumque tibi semper adesse putes || Ou. trist. I 3, 68: in lucro, quae datur hora, mihi est || Plutarch. de tranqu. an. 16: *ὁ τῆς αὔριον ἥκιστα δεόμενος, ὥς φησιν Ἐπίκουρος, ἥδιστα πρόσεισι πρὸς τὴν αὔριον* || cf. etiam Columb. praec. uiuendi 23 15 sq. **T**: Hieron. adu. Iouin. II c. 12 **S**: Cic. in Pis. 16, 37: Epicure noster ex hora producte, non ex schola || cf. ad fam. VIIII 203, 5 || Hieron. adu. Iouin. II c. 36: Epicurum nostrum sudantem in hortulis suis inter adulescentulos et mulierculas alloquamur; fauent tibi crassi, nitidi, dealbati.... quoscumque formosos, quoscumque calamistratos, quos crine composito, quos rubentibus baccis uidero, de tuo armento sunt, immo inter tuos sues grunniunt || Auson. epist. 9, 15: nitidae cutis uncta iuuentus 16 **S**: CIL X 2971: ex Epicureio gaudiuigente choro (Puteol.)

I. 5. 1 **S**: 'Si potes' in exordio hexam. Ou. rem. am. 723 et Pers. 4, 46 || Martial. III 30, 1: gratis conuiua recumbis || Arator act. apost. I 577: ad quam (mensam) conuiua recumbit 2 **S**: Iuu. 5, 84 sq.: tibi . . . ponitur exigua feralis cena patella 3 'supremo . . . sole' **S**: primo sole Ou. met. VIIII 93. Calpurn. ecl. 8, 7 4 sq. **S**: Iuu. 10, 276: Minturnarum paludes

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 12 tumores inter et iram *E* īram *E cum Basil.* 13 duxisse *z1* supræmū *A* *u.* 14 *om. g* 14 super ueniat *A1 l1* que *λ* speratur *σ1* 15 cur*ata* *δ* curuata *l1* 16 noles *M* cū grege *E*

I. 5. AD TORQVATVM *E F R γ δ' λ' σ m v cum r f L; E (et L) y add.:* ORATOREM *inscriptione carent cett.* 1 archiacis *v* archiacis (ł arcaicis) *cett. Pph. Pseudacr.* archaicis *y* 2 Ne^c *z* cęnare *R2 γ π* cenarę *A* times, s *in rasura R* olus *E* holus *cett. Pph. Acr.* (*cod. r et Vat.* 3316) 4 taur*o* *δ* palustris *R1 π2 g z* palustri *A1 δ1 ?* pulustris *M* palustres *A2 δ2 π1 cett.*

inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum.
si melius quid habes, arcesse, uel imperium fer.
iamdudum splendet focus et tibi munda supellex.
  mitte leuis spes et certamina diuitiarum
et Moschi causam: cras nato Caesare festus
dat ueniam somnumque dies; impune licebit
aestiuam sermone benigno tendere noctem.
  quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
parcus ob heredis curam nimiumque seuerus
adsidet insano: potare et spargere flores
incipiam patiarque uel inconsultus haberi.

---

5 S: Mart. XIII 111: de Sinuessanis uenerunt Massica prelis 7 S: Auson. grat. act. p. 291 Bip.: uictum, uestitum, supellectilem munda, non splendida 8 T: flor. Nostr. S: Iuu. 11, 183 sq.: sed nunc dilatis auerte negotia curis et gratam requiem dona tibi—leuis spes || Solon 13, 36 B.: *κούφαις ἐλπίσι τερπόμεϑα* 10 S: Lucan. VIII 749: da ueniam || Claud. cons. Stil. II 23: 'das ueniam' in exordio hexametri 11 S: Hieron. ep. 130 ad Demetriadem: numquam dies tibi longi erunt, sed, quamuis aestiuis tendantur solibus, breues uidebuntur || Verg. Aen. I 748: uario noctem sermone trahebat || Ou. met. XII 159: noctem sermone trahunt || Lucan. X 173 sq.: longis Caesar producere noctem inchoat alloquiis || Plin. ep. VIIII 36, 4: ita uariis sermonibus uespera extenditur || Cypr. Gall. genes. 419: sermone benigno || cf. carm. de provid. diuina 311 12—14 'quo—insano' T: floril. Nostr. 12 S: Caton. distich. IIII 16,2: quid tibi diuitias, si semper pauper abundes? || Maximian. eleg. I 181 sq.: quid mihi diuitiae, quarum si dempseris usum, quamuis largus opum, semper egenus ero? || Ou. am. II 19, 7: quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet? || ibid. III 7, 49: quo mihi fortunae tantum? || Sen. de tranqu. anim. 9: quo mihi innumerabiles libros et bibliothecas? || Ou. am. III 4, 41: quo tibi formosam, si non nisi casta placebat? 13 sq. S: Antiph. ap. Stob. III p. 266 G.: *λύπη μανίας ὁμότοιχος εἶναί μοι δοκεῖ*

---

*Ω* = *A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 5 menturnas *M R*1 *γ* meneturnas *A* sinuesanum *γ δ'* 6 Se *λ pr.* Si *λ corr. cett.* () qui *R*1 quod *l pr.* arcesse *A F M R γ δ' λ' ν π σ g m* accerse *E v* accersse *l*2 inperium fer *λ ν* īperium fer *g* imperium fer *cett.* in pera fer *speciose coni. Granville Penn* 7 Iam dudum (Iamdudum *R δ' cum L et aliis*) *Ω* spendet *M pr. aut*1 *σ*1 suppellex *z* sup$^{l}$elex *δ* 8 leuis *A*1 *E M R γ*1 *ν π σ*2 *g* leues *A*2 *γ*2 *σ*1 *cett.* diuiciarum *A M*2 *g* diuinarum *M*1 9 causa *l*1 cesare *A M R*1 *λ σ g v z* 10 Da *M* sonumque *γ* inpune *A M R γ δ' λ ν π σ Pph.* impune *E F g l m v* 11 Estinā *A* 12 quo] Quod *γ* Quid, *uar.* quo *σ* tibi *M* fortunam (fortunā) *A a. ras. E F δ a. ras. λ' ν a. ras. π g*1 *z a. corr.* fortuna *A p. ras. M R γ δ p. ras. ν p. ras. ut uid. σ g*2 *m v z p. corr. flor. Nostr.* () 13 heredes *R*1 *π*1 14 Adsidet *A E F R δ' λ ν π* Assidet *M γ σ g l m v flor. Nostr.* portare *A a. ras.* 15 paciar *E M* pa˙ciar *λ*

quid non ebrietas dissignat? operta recludit,
spes iubet esse ratas, ad proelia trudit inertem,
sollicitis animis onus eximit, addocet artes.
fecundi calices quem non fecere disertum,
contracta quem non in paupertate solutum?
  haec ego procurare et idoneus imperor et non
inuitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
conruget naris, ne non et cantharus et lanx

---

**16—20** T: floril. Nostr. **16** T: schol. *Γ* epist. I 7, 6 **S**: Theocr. 29, 1: *οἶνος . . . . λέγεται καὶ ἀλάθεα* || Plut. de garrul. VIII p. 7 R.: *τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, ὡς οἱ παροιμιαζόμενοί φασιν* || cf. Hom. Od. XIIII 463 sqq. Ou. a. a. I 241 sq. **17** **S**: Aristot. eth. Nicom. III 8, 14 p. 34 Did.: *εὐέλπιδες γὰρ γίνονται (οἱ μεθυσκόμενοι)* || Plat. de legg. I p. 649 A B: *πιόντα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν αὑτοῦ ποιεῖ πρῶτον ἵλεων εὐθὺς μᾶλλον πρότερον, καὶ ὁπόσῳ ἂν πλέον αὐτοῦ γεύηται, τοσούτῳ πλειόνων ἐλπίδων ἀγαθῶν πληροῦσθαι καὶ δυνάμεως εἰς δόξαν* || Sen. de ira I 13, 3 sq.: utilis, inquit, ira est, quia pugnaciores facit. isto modo et e b r i e t a s: facit enim proteruos et audaces, multique meliores ad ferrum fuere male sobrii . . . et mortis timor etiam inertissimos excitauit in proelium **18** **S**: Venant. Fort. X 12 a, 3: 's o l l i c i t i s a n i m i s' in exord. hexam. **19** T: schol. *Γ* ad Hor. epist. I 15, 20 || schol. (Paris. saecul. XI) ad Ter. eun. IIII 5, 1 (727 Fl.): unde Oratius: faecundi calices quem non fecere disertum? **S**: Ou. met. XIIII 791: lurida supponunt f e c u n d o sulphura fonti || trist. V 12, 37 sq.: denique non paruas animo dat gloria uires et f e c u n d a f a c i t pectora laudis amor || Symphos. aenigm. prol. 5 B.: madidae facundia linguae **20** sq. **S**: Cic. ad. fam. XV 19, 8: sollicito animo an soluto **21** sq. 'haec—inuitus' T: Seru. ad Aen. X 444 **22** sq. 'ne turpe—nares' T: glossar. Mai tribus locis class. auct. VIII 153. 501. 582 'ne turpe toral' T: Seru. ad. Aen. I 701 'ne sordida mappa' T: Seru. ad Aen. II 272 **23** T: cf. Quintil. instit. XI 3, 80: nam et corrugare nares, ut

---

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* **16** ebritas *A* hebrietas *R a. ras. λ' φ z* dissignat *A E M R γ δ' λ' ν π φ corr. ψ m Porph. Pseudacr. (Vat.* 3316) *Pseudacr. ad epist.* I 7, 6 designat *σ φ pr. g v flor. Nostr. Pph. Porph. in interpretatione:*
                                          a
'Dissignat: apperit' **17** rateṣ *M* proelia *A E F R γ λ'* p̄lia *M δ π σ g* prẹlia *ν* prelia *m v z* inertem *E R π σ1 ψ corr. m gloss. Γ uar.* inhertem *δ1 ν z* inermem
                                          ł inermem
*A M γ δ2 λ' σ2 g flor. Nostr.* inermem *F (sic)* inermen *v* **18** ///animis *R* onus] sonus *R a. ras.* &doc& *E* acdocet *z2* ad//docet *A* atdocet *π* artes *Ω flor. Nostr.* artis *μ* **19** Fecundi *F M σ g l v z2 Pseudacr. cod. ν* foecundi *cod. f ad epist.* I 15, 20 *bis flor. Nostr. schol. r ad Ter. eun.* Fecumdi *λ* Faecundi *R2 γ ν π corr. m* Fancundi *A* Facundi *E R1 δ' π pr. z1 Pseudacronis codd. γ b ad l. l.* dissertum *M a. ras. R1 δ a. ras. π a. ras. z a. ras.* desertū *l pr.* **21** Nec ego *M* ergo *γ a. ras. λ a. ras.* et idoneus procurare (prucarare *γ pr.*) imperor *γ* **22** Inuictus nec *λ pr.* **23** Conruget *A E F M R δ2 λ' m z cum G S b p Barcin. Reginens.*1 Congru& *δ1* Corruget *γ ν2 π σ g v Pph. Porph.*; *ν1 non liquet* naris *A E M R2 π Pph.* naris *R* nares *cett. cf. Iuu.* 14, 194 narīs *cod. r Paris.* nec non et *ν g z2* cantarus *R2 δ' σ v* lans *F R1 λ' π*

ostendat tibi te, ne fidos inter amicos
sit qui dicta foras eliminet, ut coeat par
iungaturque pari. Butram tibi Septiciumque,
et nisi cena prior potiorque puella Sabinum
detinet, adsumam. locus est et pluribus umbris:
sed nimis arta premunt olidae conuiuia caprae.
tu quotus esse uelis rescribe, et rebus omissis
atria seruantem postico falle clientem.

---

## VI.

Nil admirari prope res est una, Numici,
solaque, quae possit facere et seruare beatum.

---

Horatius ait, indecorum est **S**: Pers. 3, 87: ingeminat tremulos n a s o c r i s p a n t e cachinnos 24 sq. 'ne—eliminat' **T**: floril. Nostr. 25 sq. cf. Plat. conu. 18, 3: *ὁ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχει, ὡς ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει* || Cic. de senect. 3, 7: pares uetere prouerbio cum paribus facillime congregantur 27 potior] Graece *κρείσσων* 28 umbris] Graece *σκιαῖς* (Plut.) 30 **S**: Martial. XIIII 217: dic q u o t u s et quanti cupias cenare 31 **S**: Seruius ad Aen. II 453. Sen. de breuit. uit. 14, 4: quam multi per refertum clientibus atrium prodire uitabunt et per obscuros aedium aditus profugient? || Suet. Claud. 18: ut aegre nec nisi p o s t i c o euadere in Palatium ualuerit.

I. 6. 1 sq. **T**: floril. Nostrad. **S**: Democrit. ap. Orell. I p. 94: *σοφίη ἄθαμβος ἀξίη πάντων τιμιωτάτη οὖσα.* inprimis huc pertinet eiusdem *εὐθυμία*, quam eandem *ἀ θ α μ β ί α ν* et *ἀθαυμαστίαν* vocasse dicitur, *καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ὑπὸ μηδενὸς ταραττομένη φόβου ἢ δεισιδαιμονίας ἢ ἄλλου τινὸς πάθους* || Cic. Tusc. III 14, 30: haec est illa praestans et diuina sapientia . . . n i h i l a d m i r a r i, cum acciderit etc. || idem '*μὴ θαυμάζειν*' docuerunt Pythagoras (Plut. de auditione c. 8) et Zeno (Diog. Laert. VII 123) **S**: Plin. paneg. 76, 4: u n u s s o l u s q u e censebat ||

---

*Ω* = *AEFMRγδ′ (δz) λ′ (λl) νπσgmv* 25 Sic *M* faras *M* foras seliminet *A* eliminat *y flor. Nostr.* ut *AEMRγδ′ν*$\pi_1$ *aut pr. σgmv* et *Fλ′* $\pi_2$ *aut corr.* 26 butram *AMRγ*$\delta_2$*νπφgmz* brutam *Eλ′σψ* *butrā* $\delta_1$ (ł butrā above) brutam *v*() septitium *γ* septticium *M* septicum $R_1$ septimium *v* (ł septiciū above) septicium $R_2$ *cett.* 27 cena *Eδ′ σgv om. A* $R_1$ scaena *l* caena $R_2$ *cett.* pocior *λ* 28 adsumam *A corr. E cum* $r_1$ ad suṃmā *A pr.* ad summam *Rνσ*$l_1$ *mv gloss. Γ* adsummam *Fδ′λπ*$l_2$ assumas *M* adsūmū *g*() 29 Set *γ* Sed *cett. Pph.* arta *Ω* olidee *A* olide $\delta_1$ *λ* conuiua *l* ca*prẹ* *E* capreę *M* 30 rescribę *φ* rescribere $\delta_1$ rescribit *l pr.* 31 seru//antem *R* postico *R* dientem *R*

I. 6. AD NVMICIVM (NVMITIUM *vf*) *γ v cum f* AD NVMICVM *FRδ′λ′m (r L qui addit:* DE ADMIRACIONE) Ad numiciū de ammiratione & Cupiditate rerū *E cons. y; inscr. om. AMνπσg* 1 NICHIL *A* Nihil $R_1$ *Pph.* ·il *γ* admirari *AFR*$\gamma_1$ *δ′λνπσg*$l_2$ *v Pph. flor. Nostr.* ammirari *E*$\gamma_2$ $l_1$ *m cum ε* amirari *M* properes. *disting. multi codd.* 2 solaque quae] Sola quaeque $R_1$ Sola quaeq: (quę above) *l* Solaq; /.//que *m* Sola que *flor. Nostr.* solaque] Solaqꝫ/// *λ* Solaq/// *γ*

hunc solem et stellas et decedentia certis
tempora momentis sunt qui formidine nulla
inbuti spectent: quid censes munera terrae?
quid maris extremos Arabas ditantis et Indos
ludicra? quid plausus et amici dona Quiritis?
quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
qui timet his aduersa, fere miratur eodem
quo cupiens pacto: pauor est utrubique molestus,
inprouisa simul species exterret utrumque.
gaudeat an doleat, cupiat metuatne: quid ad rem,
si, quicquid uidit melius peiusue sua spe,
defixis oculis animoque et corpore torpet?

---

Iuu. 8, 20: nobilitas sola est atque unica uirtus || Cic. acad. I 10, 35: idque appellaret (Zeno) honestum, quod esset simplex quoddam et solum et unum bonum   **3** sq. **S**: Lucr. V 1216 sqq. Manil. III 289 sq.: paribus per tempora uersa momentis redeunt || Catull. 65 [66], 4   **6 S**: Catull. 11, 2: in extremos penetrabit Indos, ut cedant certis sidera temporibus   **7 T**: cf. Diomedes lib. I p. 327 K.: Flaccus in satura Quiritem dixit (= Pers. 5, 75) || Seruius [Sergius] comm. in Donatum p. 432 K.: legimus apud Horatium hunc quiritem, ut sit nominatiuus hic quiris   **9** sqq. **S**: Sen. epist. 123, 13: quod assequi poterimus, si scierimus duo esse genera rerum, quae nos aut inuitent aut fugent. inuitant diuitiae, uoluptates, forma, ambitio, cetera blanda et adridentia; fugat labor, mors, dolor, ignominia, uictus adstrictior. debemus itaque exerceri, ne haec timeamus, ne illa cupiamus   **10** sq. **S**: Ou. fast. III 362: sollicitae mentes speque metuque pauent   **11 S**: Cic. Tusc. IIII 6, 12: simul obiecta species est cuiusquam, quod bonum uideatur, ad id adipiscendum impellit ipsa natura e. q. s. || Lucr. II 1040: nouitate exterritus ipsa   **12 S**: Verg. Aen. VI 733: hinc metuunt cupiuntque, dolent gaudentque   quid ad rem] **S**: anthol. Lat. 412, 15 sq.: quid ad rem, si plorem || Cic. de legg. II 6, 15: siue fuit siue non fuit, nihil ad rem   **14 S**: Sil. It. VIIII 253: defixique omine torpent || Ou. met. XIII 541: torpet et aduersa figit modo lumina terra || Liu. III 47, 6: stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit || Apollon. Rhod. III 422 sq.: *ὁ δὲ σῖγα ποδῶν πάρος ὄμματα πήξας ἧστ᾽ αὔτως ἄφθογγος ἀμηχανέων κακότητι*

---

*Ω = AEFMRγδ′ (δz) λ′ (λl) νπσgmv*   3 Nunc *λ′ y*   decedencia *λ g*   decidencia *m*   4 nullu *M pr.*   5 Inbuti *M δ′ ν σ v*   Imbuti *AEFRγλ′πgm*   tærrę *A*   terre *gm*   *u.* 6 *om. E pr., add. ead. m.*   6 arabes *F λ′*   arabas *cett.*   ditantes $z_2$   et *om. A*   7 plau*sus et amici δ*   9 his *AEMRγ*$δ_1$*νπ a. ras. σ g v flor. Nostr.*   *his m*   is *F δ p. ras. λ′ z cum y*   10 est *om. φ m p. ras.*   utrubique *AER*   utrobique *cett. flor. Nostr.*   *cf. gloss. Hildebrand. p.* 296, 258: 'utrubique, undique' ()   11 Improuisa *g*   Inpr: *cett. flor. Nostr.*   speties *Az*   exterret (exterrit $R_1$) utrumque *F M R γ δ′ λ′ ν π σ g m v flor. Nostr.*   exterruit utrū *E*   exterruit. utrumque *A*   12 metuat*ne v*   metuatue $A_2$ *flor. Nostr.*   metuat *R pr.*   metuatne *cett.* ()   *u.* 13 *om.* $m_1$   13 quidquid *g*   quicquid *cett.*   peiusne *R δ y*   peiusq, *z*   peiusue *cett. flor. Nostr.*   14 animo et $M_1$

insani sapiens nomen ferat, aequos iniqui,
ultra quam satis est uirtutem si petat ipsam.
 i nunc, argentum et marmor uetus aeraque et artes
suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores;
gaude quod spectant oculi te mille loquentem;
nauos mane forum et uespertinus pete tectum,
ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus et (indignum, quod sit peioribus ortus)
hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
quicquid sub terra est, in apricum proferet aetas,
defodiet condetque nitentia. cum bene notum
porticus Agrippae, uia te conspexerit Appi,

15 cf. Ou. fast. II 717: Brutus erat s t u l t i s a p i e n s imitator 17 S: i nunc] haec elocutio orta ex Homeri Iliad. III 432 saepenumero usurpatur ut Ou. am. II 3, 1; ex P. I 3, 61. Auson. edyll. 18, 2, 48. Petron. 115. anthol. Lat. II nr. 910, 7 Meyer. Sen. de breu. uitae 12, 8; de benef. VI 35, 5; epist. 88, 37; consol. ad Helu. 6, 8; nat. qu. I 16. Plin. epist. IV 27, 4. Iuu. 6, 305. 10, 66. Mart. I 36 21 S: Ou. fast. V 209: est mihi fecundus d o t a l i b u s hortus in a g r i s 22 uoce 'indignum' parenthetice usus est etiam Ou. am. I 6, 1 et met. V 37 sit peioribus ortus] S: Pers. 6, 15: ditescant o r t i p e i o r i b u s 23 S: Plut. de tranqu. anim. 7 p. 840 R.: *ἐν τῷ βίῳ δὲ τὰ πράγματα δίδωσι περιόντα πολλῶν μέγα φρονεῖν καὶ ζηλωτὸν μᾶλλον εἶναι ἢ ζηλοῦν ἑτέρους* 24 sq. S: Soph. Ai. 646 sq.: *ἅπανθ᾽ ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος φύει τ᾽ ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται* || Lucr. V 1452 sq.: sic unum quicquid paulatim p r o t r a h i t a e t a s in medium 25 sq. S: Ou. ex P. II 4, 19 sq.: nos fora u i d e r u n t pariter, nos p o r t i c u s omnis, nos u i a, nos iunctis curua theatra locis

*Ω = A E F M R γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ g m v* 15 Insam *R1* Insanis *A R1 corr. a. ras.* Insani *R2 p. ras. cett. Pph. flor. Nostr.* ferat] foret *z2 flor. Nostr.* equs *flor. Nostr.* equus *A M g* aequus *cett.* 16 petat *E F R δ′ λ′ ν π v flor. Nostr.*
℘e
peteat *A* petet *M γ g m* petit *σ* () ipsū *M1* 17 era *E λ φ g* artis *μ*
cu
artẹs *A* artes *cett. Pph.* 18 Suspice *A2 F M R γ δ′ λ′2 ν π corr. σ2 g m v gloss. Γ* Suscipe *A1 E λ′1 π pr. σ1 Pph. Porph.* (*Porph. scribit:* potest et suscipe subdistingui) tirios *E γ l m v* 19 Gande *M1* Gaudes *Pph.* spectant *A F M*
*v*
*R γ δ′ λ′ π σ g m v Pph. flor. Nostr.* spectent *E ν cum y gloss. ν* 20 Nauos *l* GNauus *λ2* Gnauus *v y flor. Nostr.* Nausis *M1* Nauus *λ1 cett.* () tecū *E1 R1*
t
21 emeat *R* eme tot *M1* emetat agris *z2 in ras.* 22 Mutus et *Ω* Mutus ut *f* indignus *E A2* 23 quantū *z1* 24 Quidquid *π1 g* Quicquid *cett. flor. Nostr.* in apertum *z2 superscr. flor. Nostr.* proferet *A2 E ν σ2*
ł a
*g2 l2 m z Pph. flor. Nostr.* ℘ feret *v* proferat *A1 F M R γ λ′ π σ1* ℘ fer///& *δ* profert *g1* 25 intentia *R1 ut uid.* nttentia *M* 26 agryppę *l* agryppe *λ* et *post* Agrippae *om. A E M R γ ν π g m, exhibent F δ′ λ′ σ v flor. Nostr.; Porph. et Pseudacr. (ex Porph. sumptus) in interpretatione habent* et appii *F δ λ v*
℘ *appii*
appy *z* apii *l* appi *ν*

ire tamen restat, Numa quo deuenit et Ancus.
si latus aut renes morbo temptantur acuto,
quaere fugam morbi. uis recte uiuere (quis non?):
si uirtus hoc una potest dare, fortis omissis
hoc age deliciis. uirtutem uerba putas et
lucum ligna: caue ne portus occupet alter,
ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas;
mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
tertia succedant et quae pars quadrat aceru*o*m.
scilicet uxorem cum dote fidemque et amicos
et genus et formam regina Pecunia donat,

---

27 cf. Ennius ap. Festum p. 242 L.: postquam lumina sis oculis etiam bonus Ancus reliquit || Lucr. III 1025 L.: lumina sis oculis etiam bonus Ancus reliquit 28 **S**: Seren. Sam. 388 B.: si latus inmeritum morbo temptatur acuto || idem 26 B.: portio si capitis morbo temptatur acuto 30 sq. **S**: Sen. epist. 108, 27: itaque toto hoc agemus animo et omissis, ad quae deuertimur, in rem unam laboremus 31 (cf. epist. I 17, 41) **S**: morientis Bruti uox apud Dion. Cass. XLVII 49: *ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ᾽ ἦσθ᾽· ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν, σὺ δ᾽ ἄρ᾽ ἐδούλευες τύχῃ* || Florus IIII 7, 11: quam uerum est, quod moriens Brutus efflauit, non in re, sed in uerbo tantum esse uirtutem || Cic. Lael. 23, 86: a multis uirtus ipsa contemnitur et uenditatio quaedam atque ostentatio esse dicitur || Sen. epist. 123: uirtutes et philosophia et iustitia uerborum inanium crepitus est 32 sq. **S**: Pers. 6, 75 sq.: mercare atque excute sollers omne latus mundi nec sit praestantior alter 34—38 **T**: floril. Nostr. 34 sq. **S**: Catull. 5, 7 sq.: da mi basia mille, deinde centum, dein mille altera, dein secunda centum 36 fidemque] **S**: Iuu. 3, 143 sq.: quantum quisque sua nummorum seruat in arca, tantum habet et fidei || amicos] **S**: Menand. fr. 165 Mein.: *ἐὰν δ᾽ ἔχωμεν χρήμαθ᾽, ἕξομεν φίλους* || Plaut. stich. 520 R.: ut quoique homini res paratast, perinde amicis utitur 37 **S**: Hilarius genesis 127: et genus et formam || Eurip. Phoen.

---

uo de
*Ω* = *AEFMRγδ′(δz)λ′(λl)νπσgmv* 27 numa *R* qđ *ψ* qđ *g* quouenit *φ* *d*euenit *z* 28 aut renes] aurenes *A*1 *λ* et renes *v y* temptatur *γ* 29 Que refugam *g* fugum *A* qīs *M* 31 Hoc *Ω*() delitiis *mz* delictis *Eψ uar. Pph.*
a
delictus *φ uar.* diuitiis *flor. Nostr.* uerb/// *M* putas *A corr. EFMRγδ*2 *λ′*
ł ut
*νπσgmv flor. Nostr.* putes *A pr. δ*1 *z*() ut *λ*2 *σ*2 *φ corr. z*1 *flor. Nostr.* et *v* et *z*2 *cett.* 32 Locū *λ*1 caue ne] cauere *λ*1 33 Nec *m* cibyratica *AR νπm* *cybi*ratica *E* cybiratica *γ*2 *g* cibiratica *FMδλ′σ* cybratica *γ*1 tibiratica *v z* bythina *γm* bithina *EMδ′νgv* bithyna *AFRλ′π* bitina *σ*
v oton
negocia *λ g v* 34 rotondentur *z* rotundantur *λ* rutundentur *E* rudentur *A*
*tun* tun
rodentur *R* roden*tur π* et *om. AMγδ*1*(?) σ*1 *m exhibent EFRδ in ras. λ′νπσ*2 *g*
// ////
*v z flor. Nostr.* 35 Tercia *Mφg* que *λ* quadret *EFδ′λ′ν v corr. aut*2 *Pseudacr. Vat.* 3316 quadrat *AMRγπσgm v*1 *gloss. Eγ flor. Nostr.* aceruum *Ω* 36 et *om. E*

ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
mancupiis locuples eget aeris Cappadocum rex:
ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
si posset centum scaenae praebere rogatus,
'qui possum tot?' ait; 'tamen et quaeram et quot habebo
mittam': post paulo scribit sibi milia quinque
esse domi *chlamydum; partem uel tolleret omnis.
exilis domus est, ubi non et multa supersunt
et dominum fallunt et prosunt furibus. ergo
si res sola potest facere et seruare beatum,
hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.

---

439 sqq.: τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα, δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει . . . . (442) πένης γὰρ οὐδὲν εὐγενὴς ἀνήρ ‖ Menand. ap. Stob. 91, 9: τοῦτο μόνον ἐπισκοτεῖ καὶ δυσγενείᾳ . . . τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι ‖ regina Pecunia] **S**: Arnob. IIII c. 9 R.: quis deum (*al.* deam) P e c u n i a m esse credat, quam uelut maximum numen uestrae indicant litterae d o n a r e anulos aureos, loca in ludis atque in spectaculis priora e. q. s. [cf. epist. I 1, 67] ‖ Iuu. 1, 112 sqq.: inter nos sanctissima diuitiarum maiestas, etsi funesta Pecunia templo nondum habitas **38 T**: Prisc. inst. IIII 1, 5. Abbo Floriacens. quaest. gramm. c. 6 [= Mai class. auct. V 355] **S**: Hieron. epist. ad Rustic. 125, 18 t. I B p. 945: hic b e n e n u m m a t u s e. q. s. ‖ Suadela Venusque] **S**: Ibyc. fr. 5 B.: σὲ μὲν Κ ύ π ρ ι ς ἅ τ' ἀγανοβλέφαρος Π ε ι θ ὼ . . . θρέψαν Venusque] **S**: Eurip. Dan. fr. 324 N. **39 S**: Cic. ad Att. VI 1, 4: (de Cappadocum rege) nihil r e g e e g e n t i u s **40—45 S**: Plut. Lucull. c. 39, 6: στρατηγοῦ δέ ποτε φιλοτιμουμένου περὶ θέας καὶ χορῷ τινι κόσμον αἰτουμένου πορφυρᾶς χλαμύδας ἀπεκρίνατο σκεψάμενος, ἂν ἔχῃ, δώσειν, εἶτα μεθ' ἡμέραν ἠρώτησεν αὐτόν, ὁπόσων δέοιτο. τοῦ δὲ ἑκατὸν ἀρκέσειν φήσαντος ἐκέλευσε λαβεῖν δὶς τοσαύτας· εἰς ὃ καὶ Φλάκκος ὁ ποιητὴς ἐπιπεφώνηκεν, ὡς οὐ νομίζει πλοῦτον, οὗ μὴ τὰ παρορώμενα καὶ λανθάνοντα πλείονα τῶν φαινομένων ἐστί **43** m i l i a q u i n q u e (in clausula hexam.)] Mart. X 11, 5. Commod. apol. 653. Iuuenc. III 248. Claud. carm. min. app. 21, 7 **45—48 T**: floril. Nostr. **45 S**: Ou. trist. IV 1, 103: m u l t a s u p e r s u n t **46 S**: Ou. am. III 7, 71: tu d o m i n a m f a l l i s ‖ id. fast. IIII 645: d o m i n u m f a l l e b a t

---

*Ω* = *A E F M R γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ g m v* 38 numatum *E δ1* nummatum *cett. flor. Nostr.* 39 Mancupiis *F δ pr. λ′ π1 z* Mancipiis *cett.* āeg& *F* acris *M* eris *γ* capadocum *M γ σ* 40 Nec *E* Ni *δ* Ne *cett.* hic (h *superscr.*) *R* chlamydes *A* clamides *F M γ δ′ λ′ ν π σ g m v* chlamides *E R* sucullus *M* 41 possunt *R1* poss*et δ* posse*t z* possit *ν π1* scaenae *A R γ δ′ ν σ l m z* scęne *F M* scene *g* scenae *cett.* prebere *A γ m z* 42 ait *om. δ pr.* a//it *π* queram *E γ σ m v z* quot] quod *E M R ν pr. aut1 ψ pr. g* habebit *M1* 43 post] p' *E F λ* millia *E a. ras.* milia *E p. ras. cett.* 44 chlamidum *A E* damidū *λ pr.* clamydū *π* clamidum *cett.* part*e*m *δ* toleret *A* omnis *μ* omnes *Ω, sed uid. Epileg. ad u.* 17 45 Exiles (i *superscr.*) *R* Exillis *m a. ras.* est *om. A1* et] ex *A1* 47 facere *om. A1* 48 primus *A1 E M δ2 σ g m flor. Nostr.* primum *A2 F R δ1 λ′ ν π v z* primum (ł primum tu primus *superscr.*) *γ* omitas *δ*

si fortunatum species et gratia praestat,
mercemur seruom, qui dictet nomina, laeuom
qui fodicet latus et cogat trans pondera dextram
porrigere: ʽhic multum in Fabia ualet, ille Velina;
cui libet hic fasces dabit eripietque curule
cui uolet inportunus ebur.ʼ ʽfraterʼ ʽpaterʼ adde:
ut *cuiquest aetas, ita quemque facetus adopta.
  si bene qui cenat bene uiuit, lucet, eamus
quo ducit gula, piscemur, uenemur, ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, seruos
differtum transire forum populumque iubebat,
unus ut e multis populo spectante referret
emptum mulus aprum. crudi tumidique lauemur,
quid deceat, quid non, obliti, Caerite cera

52 ille Velina] S: Persius 5, 73: ʽquisque Velinaʼ in fine hexam.: contulit iam gloss. *Γ* ad h. u. 53 sq. S: Ou. fast. V 51: illa datos fasces commendat eburque curule ‖ Iuu. 10, 91: illi summas donare curules? 54 T: cod. Paris. 8175 fol. 29 praemisso ʽOratiusʼ 54 sq. S: Spartianus Did. Iulian. 4, 1: unumquemque ut erat aetas uel patrem uel filium uel parentem affatus blandissime est 55 T: floril. Paris. 8069 S: Mart. IIII 31, 9: nomen adopta (in fine hexam.) 56 sq. ʽsi—gulaʼ T: schol. Persii 4, 17 59 cf. Cic. Phil. III 13, 32: uidetisne refertum forum populumque Romanum ad spem recuperandae libertatis erectum? 60 ʽpopulo spectanteʼ Sen. de uita beata 20, 4. Mart. VII 82, 5. anthol. Lat. 199, 4. Alcim. Auit. V 418. Auian. fab. 38, 9 62 sq. T: Prisc. inst. IIII 5, 29 ʽCaerite—Ulixeiʼ T: Prisc. inst. VI 18, 92

*Ω = A E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* 49 Sic *E* fortunarum *M* speties *A λ z* pręstat *R* p̄stat *l* prestet *m* p̄stit *g* prestat *cett. et ν2 in ras.*
*tet*
50 seruum *Ω* dic///// *z* dictat *g* dicet& nomina *δ* laeuum *E cum x et duobus Pulmannianis et duobus Feae quorum alter ab alt. m. et Cruq. codd. Mart. et Sil.* leuum *σ corr.* saeuum *A F R γ δ' λ' ν* (sae *in ras.*) seuum *M π σ1 g m v*( ) 51 fodicet *A E F M R γ δ λ' ν1 π m* fodicet *g z* fodiet *ν p. ras. σ* fodiat *λ corr. v*( ) pondera *A E M R γ δ'2 λ'2 ν π2 σ g m* pondere *F (superscr.* a*) δ'1 λ'1 π1 z1* 53 hic] his *R1 ν pr. (?) π1 (?)* is *δ' ν pr. ut uid.* fascis *γ pr.* falces *g* fasces *cett. uid. Epileg.* 54 inportunus *A E F M R γ δ ν π m z* inpoturnus *λ* importunus *σ g l v* 55 quenque *m* cuique *om.* est *Valent.* adapta *F λ' ν2 y* 56 cenat *A E F R1 λ' ν g m z* cęnat *M R2 γ δ π σ* uiuit bene *schol. Pers. INDE A V.* 57 *DEFICIT COD. M VSQVE AD EPIST.* I 16, 34 *Ω = A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v.* 57 ducet *λ corr. g2 cum Bruxell. Paris.* 7976 *schol. Pers.* docet *g1* ducit *cett.* ueneremur *δ a. ras. g* 58 Gargilius *A E R γ δ2 ν σ g m v Pseudacr.* Gragilius *F δ1 λ' π z* Gracilius *f* et seruos *m* 59 transire] transferre *g* 60 ut] et *E γ λ pr.* refferret *γ* 61 et crudi *m* timidi *E* lauentur *g* 62 qui non *A* cexite cexa *g1* cerite *λ g2 z* caera *δ l m*

digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlixi,
cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
si, Mimnermus uti censet, sine amore iocisque
nil est iucundum, uiuas in amore iocisque.
uiue, uale! siquid nouisti rectius istis,
candidus inperti; si nil, his utere mecum.

---

## VII.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum
Sextilem totum mendax desideror. atqui,
si me uiuere uis sanum recteque ualentem,

---

65 sq. **S**: Mimnermus fr. 1 Bgk.: *τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄτερ χρυσέης Ἀφροδίτης; τεθναίην, ὅτε μοι μηκέτι ταῦτα μέλοι, κρυπταδίη φιλότης καὶ μείλιχα δῶρα καὶ εὐνή* 67 sq. **S**: Isocr. ad Nicocl. c. 11, 39: *χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων* ‖ Plaut. Epid. II 2, 78 (263) sq.: si placebit, utitor consilium; si non placebit, reperitote rectius ‖ Hieron. adu. Iouin. II p. 76 ed. 1684: aut profer meliores epulas et me conuiua utere aut qualicumque nostra cenula contentus esto ‖ Nicephorus epist. 30 apud Boissonad. anecd. Gr. uol. III p. 364: *εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι βέλτιον καὶ ἄμεινον ἔγνωτε, μὴ ἀποκνήσητε καὶ ἡμᾶς διδάξαι* 67 **S**: Sulpiciae sat. 69: uiue, uale (in initio hexam.)

---

*Ω = A E F R γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ g m v* **63** remiū uiciosum *A1, corr. A2* uitiorum *R1* itacensis *F λ' v* ulixi *E γ σ g m cum Bruxell. pr. ut uid. Nostrad.* ulixei *A F R δ' λ' ν π v* 1 *cod. Prisciani lib.* IIII, *idem hanc formam testatur lib.* VI ulixis *plerique codd. Prisciani lib.* IIII *Porph. in interpret.* **64** Qui *λ pr.* patria *A E γ δ2 σ φ g m v z p. ras.* patriae *R δ' λ' ν1 π ψ1 aut pr. z a. ras.* **65** *INCIPIVNT FOLIA HAMBVRGENSIA COD. A DEFICIT PARISINVS u.* 65 *R2 in lacuna exhibet* **65** mimnermus *A E2 R γ δ2 ν σ corr. φ g2 m z2 Porph.* mimnernus *λ' π ψ* mamnermus *σ pr.* mimenermus *g1* meninermus *E1* mineruus *δ1 v z1* mimuermus *v uar.* uticens& (t supra) *A u.* 66 *om. z1* **66** Nil ē *E* Nihil *R γ* iocundum *γ δ σ v z2* amo///e (r supra) *R* amoge (r supra) *A* locisque *R a. ras.* Iocisque *R p. ras.* locisquę *λ* Iocisq. *l* **67** *N*ouisti *δ* **68** inperti *A R1 γ δ' ν π m v* imperti *E F R2 λ' σ g* si nil *A1 E σ g m* si nihil *γ* si non *A2 F R δ in ras. λ' ν π v r*

I. 7. AD MECENATEM *A2 E F R γ δ' λ' σ m v cum L f r; F δ' λ' σ cum r add.*: EXCUSAT SE QUOD (QUIA *δ' r*) DIUTIUS MORETUR (MORARETUR *λ ψ* MORATVR *δ' r* morabat̃ *σ*) IN AGRIS (ī aGRo *σ*); *inscr. carent A1 ν π g* **1** rupe *σ1* **2** Sextile *A l z1 (?)* atqui *E1 γ2 δ2 ν π2 v y* atque *A E2 F R δ1 λ' π1 σ g m z* () **3** sanum recteque ualentem *A E R γ δ2 ν π σ g m* recteque uidere ualentem *δ1 v z cum y* recteque (uidere supra) ualentem *λ* (sanum supra) · recteque ualentem *F l* (sanum *fort. ab alt. m. in l.*) sanum *recteq.; ualentē v ut uid.*

quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
Maecenas, ueniam, dum ficus prima calorque
dissignatorem decorat lictoribus atris,
dum pueris omnis pater et matercula pallet,
officiosaque sedulitas et opella forensis
adducit febris et testamenta resignat.
quodsi bruma niues Albanis inlinet agris,
ad mare descendet uates tuos et sibi parcet
contractusque leget; te, dulcis amice, reuiset
cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
  non quo more piris uesci Calaber iubet hospes,
tu me fecisti locupletem. 'uescere sodes.'
'iam satis est.' 'at tu, quantum uis, tolle.' 'benigne.'
'non inuisa feres pueris munuscula paruis.'

---

8 sq. 'et opella—febres' T: gloss. Mai class. auct. VIII 391  8 S: Apoll. Sidon. epist. II 12, 15: 'medicorum ... qui parum docti et satis seduli languidos multos officiosissime occidunt'  10 'si—agris' T: schol. ΓV ad s. II 3, 5 praemiss. 'in libris epistularum' S: Lucr. V 744: tandem bruma niues adfert || Cic. de deuin. I 11, 18: tumulos Albano in monte niualis  11 S: Plin. epist. II 8, 2: sibi parcere est ualetudinem curare  12 S: Pers. 5, 23 (ubi etiam ad c. I 3, 8. III 17, 5 respicit): 'tibi, dulcis amice' || Hieron. ep. 63 (de Vigilantio): 'grauissimo frigore solus atque contractus Dormitantius uigilabit in lectulo'  13 S: Verg. ge. IIII 305—307: hoc geritur, Zephyris primum inpellentibus undas, . . . ante garrula quam tignis nidum suspendat hirundo. || Colum. X 77—80: post ubi Ripheae torpentia frigora brumae candidus aprica Zephyrus regelauerit aura . . . ueris et aduentum nidis cantarit hirundo || Leonid. in anthol. Pal. X 1: λαλαγεῦσα χελιδὼν ἤδη μέμβλωκεν χὠ χαρίεις Ζέφυρος || Oppian. A. III 244: εἰαρινὴ Ζεφύρου πρωτάγγελος ὄρνις || cf. Ou. fast. II 853: fallimur an ueris praenuntia uenit hirundo  15—22 T: floril. Nostr.: 'uescere sodes—paratum'

---

*Ω* = *A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v*  4 das *add. z2 supra u.*  egro *λ σ g m v*  egrotare *E σ g m v*  5 Maecenas *R δ ν σ*  Mecęnas (*uirgula ab alt. m.*) *γ*  Mecęnas (a supra ę) *π*  Mecenas *cett.*  dum—6 atris *add. R2*  color *A R2 ν1*  calor *cett.* (*σ in ras.*)  6 Designatorem *A R2 γ2 ν σ m*  Disignatorem *g*  Dissign: *cett.*  d& orat *R2*  7 pallat *A*  8 Offitiosa *F γ*  forenses *l pr. aut1*  9 Adducit *E F γ λ' σ g m v glossar. Mai*  Abducit *π2*  Adducet *R δ' ν π1*  Adduc *A*  febris *R1 π cum Reginens.1*  febre *A*  fibras *z1*  febres *cett.* (*δ in ras.*) *glossar. Mai*  signat *add. R2*  10 bruina *g*  inlinet *A E F R2 δ' λ ν π*  īlinet *g*  illinet *γ σ m v Pseudacr. ad serm.* II 3, 5  11 descendit *σ*  12 amite *A*  reui/set *λ*  reuises (t supra s) *R1*  reuisens *π*  13 zephiris *γ ν σ g v z*  cepheris *E*  concedis *E cum f y*  concedas (ł e supra a) *v*  concedes *cett.*  hirundune *A*  hyrundine *F λ'*  harundine *σ*  14 mori *l1*  uescit *λ pr.*  15 lucupletem *δ l pr.*  16 quamtū *λ*  attolle *E*  diuine ł benigne *F*  benigne *cett. flor. Nostr.*

'tam teneor dono, quam si dimittar onustus.'
'ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques.'
prodigus et stultus donat, quae spernit et odit:
haec seges ingratos tulit et feret omnibus annis.
uir bonus et sapiens dignis ait esse paratus,
nec tamen ignorat, quid distent aera lupinis.
dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
quodsi me noles usquam discedere, reddes
forte latus, nigros angusta fronte capillos,
reddes dulce loqui, reddes ridere decorum et
inter uina fugam Cinarae maerere proteruae.
forte per angustam tenuis u*o*lpecula rimam

---

18 T: floril. Paris. 8818[a] 20 S: Sen. epist. 120, 9: mentitur prodigus liberalem, cum multum intersit, utrum quis dare sciat an seruasse nesciat. multi . . . sunt . . . qui non donant, sed proiciunt 21 sq. cf. Cic. de orat. II 65, 261: ut sementem feceris, ita metes 21 T: Seru. ad Aen. III 142 S: clausula 'omnibus annis' Ou. ex P. II 10, 43. Claud. bell. Goth. 540. Paul. Nol. XXI 57 et saepius 22 T: Charisius p. 267 K.: soloecismus per casus ut: 'uir bonus et sapiens dignis ait esse paratus' pro: ait se dignis paratum esse. consentit Seru. ad Aen. II 377 S: Auson. edyll. 30, 1 Sch.: 'uir bonus et sapiens' || Ennod. CCVI 6 p. 167 Vogel: compositus simplex, tu b o n u s e t s a p i e n s; cf. Mart. IV 5, 1: 'u i r b o n u s et pauper' 24 S: Lucr. V 1 sq.: d i g n u m . . . carmen condere p r o rerum maiestate 26 cf. Quint. inst. XI 3, 40: laterum firmitas 28 S: Claud. Eutrop. II 435: 'inter uina' in exordio hexam. 29—33 T: floril. Nostr.; uulpiculae . . . fabellam refert Porph. ad epist. I 7, 1. Horatius secutus est Lucilium || cf. Hieron. epist. ad Saluinam 79, 3 de uirginitate seruanda corp. script. eccl. Lat. uol. 55 sect. 1, 2 p. 91: docet et Aesopi

---

*Ω = A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* 18 Iam *m* tenear *σ* honustus *γ* 19 hec *Eg* relinquis *F λ'* relinquens *A* relinques *cett. gloss. Γ flor. Nostr.* 20 quae] que *λ* q. *A R1* 21 ingratos *A E1 aut pr. γ2 λ corr. π pr. g v flor. Nostr.* ingrato/// *R* ingrato *γ1 E2 aut corr. δ2 σ m z* ingratis *F λ' π corr.* ingrata *ν* 22 ait *A E R1 γ ν π pr. σ g2 m pr. Pseudacr. flor. Nostr., om. g1* agit *F R2 λ' π corr. m corr. z y* ag*it* (ł ait) *δ* agit *v* paratus *A1 F R δ λ'1 γ uar. ν pr. π1 σ1 uar. v z1 y Charis. Seru.* paratũṣ *E, corr. ead. m. (?)* paratum *A2 γ λ'2 π2 σ2 g m v1 uar. z2 flor. Nostr.* paratu *ν p. ras. σ1* ( ) 23 quid] qui *R1 π* 24 prestabo *A F γ δ' λ' ν σ m v* 25 noles *A E λ' p. ras. π p. ras. σ m v z2* nolles *F R γ δ' λ' π g quod quidem inrepsisse uidetur ex gloss.* ('nollet' *gloss. ε*) nolis *ν* unq *E y* (///) umquam *A* 26 augustia (///) *σ1* 28 figam *R1* cinerę *E pr.* cinere *γ pr.* cinare *R γ corr. v z1* cinyre (a) *ψ* cinyre *λ* cynirę *φ l* cynare *g* cinarae *A E corr. δ ν π σ m z2* merere *F γ δ' λ' σ g m v* maerere *A E R ν π* proterue *λ g z* 29 *in l scholiastae manu in marg. adscriptum est:* FABULA UULPECULAE uulpicula *R1* uulpecula *cett. Pseudacr. ad serm.* I 1, 53 *gloss. Mai flor. Nostr. eademque lectio Seruio ante oculos uersata esse uideatur testimonio epist.* I 13, 19

repserat in cumeram frumenti, pastaque rursus
ire foras pleno tendebat corpore frustra;
cui mustela procul ʿsi uisʾ ait ʿeffugere istinc,
macra cauom repetes artum, quem macra subisti.ʾ
hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
nec somnum plebis laudo satur altilium nec
otia diuitiis Arabum liberrima muto.
saepe uerecundum laudasti rexque paterque
audisti coram nec uerbo parcius absens:
inspice, si possum donata reponere laetus.
haut male Telemachus, proles patientis Vlixi:
ʿnon est aptus equis Ithace locus, ut neque planis
porrectus spatiis nec multae prodigus herbae:
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.ʾ
paruom parua decent: mihi iam non regia Roma,

---

fabula plenum muris uentrem per angustum foramen egredi non ualere || Augustin. contra mend. ad Consentium c. 28. Isidor. orig. I 39. Cyrill. apol. II c. 11 (Migne patrolog. Graec. uol. 76). Chrysost. orat. XLVII c. 20 Emp. Babri fab. 86 29 sq. ʿforte—frumentiʾ **T**: Pseudacr. § ad s. I 1, 53 ʿforte—cumeramʾ **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 131 **33 S**: Phaedr. IIII 6, 3: artos . . . cauos **35 T**: prodrom. gloss. Lat. p. 327 L. **36 S**: Prisc. Perieg. 868: d i u e s A r a b s; cf. 896 **37 S**: Mart. II 68, 1 sq.: quod te nomine iam tuo saluto, quem regem et dominum prius vocabam e. q. s. **40** patientis Ulixi] **S**: Hom. Il. X 498: *ὁ τλήμων Ὀδυσεύς* (uar. lect.:) sapientis Ulixi] **S**: Prisc. perieg. 449: s a p i e n t i s U l i x i (in clausula) || Hom. Od. I 48: *ἀλλά μοι ἀμφ᾽ Ὀδυσῆι δαΐφρονι δαίεται ἦτορ* **41—44 S**: Hom. Od. IIII 605: *ἐν δ᾽ Ἰθάκῃ οὔτ᾽ ἄρ δρόμοι εὐρέες οὔτε τι λειμών* (cf. ib. 607 sq.) **44** ʿparuum parua decentʾ **T**: floril. Nostr. et Paris. 8818ᵃ **S**: Claudian. contra poet. uanos u. 14: quondam d e c u e r u n t ludicra p a r u u m || Cypr. Gall. Leuit. 64 sq.: munera p a r u u m p a r u a manent regia Roma] **S**: Mart. XII 8, 1 sq.: terrarum dea gentiumque Roma, cui par est nihil et nihil secundum

---

*Ω* = *A E F R γ δ′ λ′ ν π σ g m v* **30** in crumeram *v*1 in cameram *R*2 *ν π*1 *y* in cumeram *cett. Pph. ad h. u. Pseudacr. ad serm.* I 1, 53 *gloss. Mai flor. Nostr.* rursum *ν σ*1 rursus *cett.* **32** Cū *A*2 mustella *R a. ras. λ a. ras.* mutela *A*1 agit *A a. ras.* **33** arctum *v flor. Nostr.* quem] quod *ν* quod *σ* **34** Haec *Pph.* Hac// *R* compellor *A E F δ′ π σ g l m v Pph.* conpellor *R γ λ ν* () **36** Ocia *σ v* diuiciis *λ* **37** Sepe *E ν g m z* rex *om.* que *E* **38** Audistis *A a. ras.* partius *E F R δ′ λ′ ν π σ* **39** letus *λ g m* **40** Haut *E R*2 *γ λ*2 *σ m z*2 Haud *A δ*2 *v g l corr. v* At *F δ′*1 *λ*1 Aut *R*1 *π*1 *l pr.* Vt *π*2 pacientis *E*2 *γ* sapientis *E*1 *cum c* ulixi *E γ δ*2 *σ g* ulixei *A F R δ*1 *λ′ ν π*
h
*m v z* **41** ithace *E R g* hit,ace *A* ithacae *γ δ′ ν π σ*2 *m Pph. gloss. Γ* itacae *F λ*2 *σ*1 Ita cae *l* itace *λ*1 *v* **42** spaciis *F λ ν σ m v* multe *E* **43** Atridae
pt v
*γ ψ l a. ras. z* atra *l* **44** Parum *r* Paruum *Ω flor. Nostr.*

13*

sed uacuom Tibur placet aut inbelle Tarentum.
  strenuos et fortis causisque Philippus agendis
clarus, ab officiis octauam circiter horam
dum redit atque foro nimium distare Carinas
iam grandis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
adrasum quendam uacua tonsoris in umbra
cultello proprios purgantem leniter unguis.
'Demetri', (puer hic non laeue iussa Philippi
accipiebat) 'abi, quaere et refer, unde domo, quis,
cuius fortunae, quo sit patre quoue patrono.'
it, redit et narrat, Volteium nomine Menam,
praeconem, tenui censu, sine crimine, notum
et properare loco et cessare et quaerere et uti,
gaudentem paruisque sodalibus et lare certo

---

**46—98 T**: floril. Nostr. **46 S**: Sen. ep. 77, 5: uir fortis ac strenuus || Cic. Phil. II 32, 78: redisti, ut cognosceret te, si minus fortem, attamen strenuum **50 S**: Petron. 32: adrasum excluserat caput **53 S**: Verg. Aen. VIII 114: qui genus? unde domo? || Sen. consol. ad Heluiam 6, 3: unde domo quisque sit quaere **55 S**: Ou. fast. I 126 et eleg. in Maecen. 6 Bähr. p. 126: it redit || multo saepius inuenitur itque reditque: Verg. Aen. VI 122. Tib. II 6, 46. Ou. trist. V 7, 14. Stat. Theb. VIII 49 **56 S**: Iuuenal. 7, 207: tenuem et sine pondere terram || Ou. am. I 3, 13. Quintil. decl. 301 p. 186, 3 Ritter: inops censu, sed integer, sine crimine, sine fabula || Capitol. Anton. c. 10, 4: multis..pauperibus, sine crimine.... dignitates ... concesset **58 S**: Sen. Med. 481 (478): per spes tuorum liberum et certum larem || Auien. descr. orbis 282: certi laris inscia gens est

---

*Ω = A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* 45 Set *γ* S, *E* tybur *δ'* imbelle *l* ībelle *g* inbelle *cett. post u.* 45 *nouam epistulam incipiunt F λ' y hac addita inscriptione (excepto l):* FABULA UULTEI *in codice A aliquid in marg. sinistro erasum est* **46** Strunuu' *A* Strennuus *σ g* Strenuus *cett. Pph. flor. Nostr.* phylippus *F λ'* philyppus *π* **47** offitiis *φ* **48** charinas *E* **49** gradis *A* nati *R*1 quaeritur *E F* ut *om. E*1 *add.* 2 uti *δ* **50** A*dr*asum *φ* Arrasum *σ v* Adrasum *cett.* quandam *π* tensoris *E* **51** proprios *Ω flor. Nostr.* proprio *y* purgantem] res*ec*antem *E* resecantem *g cum cod. Paris. p uar. a* 2. *m. Reginens.* purgantem *cett. flor. Nostr.* unguis *A*1 *R π* ungues *A*2 *cett. flor. Nostr.* **52** Dimetri *E γ* laeue *A* leue *R* (//) leue *E δ*2 *ν π*2 *σ g m v corr. aut* 2 *flor. Nostr.* leuę *γ* leui *F δ*1 *λ' π*1 *v*1 *aut pr. z* phylippi *F λ'* **53** quere *E γ λ σ g m z* **54** patre et q: *R*1 **55** It redit *A corr. E F*2 *γ δ ν π*2 *σ g l m v z*2 *flor. Nostr.* Id redit *A a. corr.* I//*i*t redit *R*2 Et redit *F*1 *R*1 *λ*1 *π*1 *z*1 uultei *F*1 uulteum *l v flor. Nostr.* uulteū (i) *λ* uult ei,ū *A* uultenī *g* uulteium *cett.* nominem enam *A* męnam *ν m* menan *γ* menam *cett. flor. Nostr.* **56** Preconem *γ δ' λ' σ ψ m v* Preconem (//?) *A* **57** locum *F δ'*1 *λ'*1 *π*1 *y* querere *γ λ ν m z* **58** paruis (q̄) sodalibus *δ* iacerto *R*1 lacerto (re) *π*

et ludis et post decisa negotia campo.
'scitari libet ex ipso quodcumque refers: dic
ad cenam ueniat.' non sane credere Mena,
mirari secum tacitus. quid multa? 'benigne'
respondet. 'neget ille mihi?' 'negat improbus et te
ne*c*legit aut horret.' Volteium mane Philippus
uilia uendentem tunicato scruta popello
occupat et saluere iubet prior: ille Philippo
excusare laborem et mercennaria uincla,
quod non mane domum uenisset, denique quod non
prouidisset eum. 'sic ignouisse putato
me tibi, si cenas hodie mecum.' 'ut libet.' 'ergo
post nonam uenies: nunc i, rem strenu*o*s auge.'
ut uentum ad *cenamst, dicenda tacenda locutus
tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe

---

59 **S**: Suet. Vesp. 21: post decisa quaecumque obuenissent negotia || Frontonis principia historiae p. 207 N.: post decisa negotia 65 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 537 **S**: Hieron. Hilarion: 'audiuit Methonae a quodam Iudaeo uilia populis scruta uendente' || id. in Ezech. c. 27: communi uocabulo: scruta uendentium || 'γρύτη scruta' gloss. uet. 66 **S**: Cic. ad Attic. IIII 14 extr.: Dionysium iube saluere 67 **S**: Iuuenc. euang. hist. III 696 sq.: tum iuuenis sese tam sordida uincla laboris nolle pati memorat 69 prouidisset] cf. Plaut. Asinar. II 4, 44 (450): non hercle te prouideram 72 **S**: Pers. 4, 5 dicenda tacendaque calles || Soph. Oed. Col. 1001: ῥητὸν ἄρρητόν τ' ἔπος || Martian. Cap. VIIII 998: fandis tacenda farcinat

---

*Ω* = *A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* 59 negoeia *λ* capo *δ1 ut uid.* 60 Sectari *g* quodcunque *E R m v* quocūque *π1* 61 cenam *A E R π g m v z flor. Nostr.* caenam *cett.* mena *m* mena *cett. flor. Nostr.* 62 quid] quit *A* qđ *l* 63 Respondet *A E F R γ λ' ν π σ1 m v* Respondit *δ' σ2 g flor. Nostr.* neget . . . negat *E1 F R δ' λ'1 ν σ2* negat . . . negat *A E2 γ λ'2 σ1 ψ2 g m v flor. Nostr.* *posterius* negat *om. π y* inprobus *R γ λ* ip̄bus *g* improbus *cett.*
*aut*
& te *λ* 64 Negligit *λ corr. v flor. Nostr.* Neglegit *cett.* uolteium *δ cum*
v
*Barcinon.* uolteium *z* uuolteium *F λ corr. aut2* uultenī *g* uulteium *cett.*
ł milia fracta
phylippus *F λ'* 65 scruta popello *φ* 66 Ocupat *F λ pr.* saluare *γ π1 σ* phylippo *F λ'* 67 Excusar*e R* mercenaria *A v flor. Nostr.* mærcēnaria *λ v* mercennaria *cett.* 69 Prouidisset *Ω flor. Nostr.* Praeuidisset *y* 'in alio
o
praeuidisset legitur' *gloss. Γ* ign*o*uisse *δ* igni uisse *A* ignouiss & *λ* 70 caenas *F R2 γ δ' ν l* 71 nuncirem *R a. ras.* nuncrem *A* strennuus *σ* 72 caenam *F γ δ ν σ l* est *hoc loco om. π, addit u.* 73 *post* dormitum 73 dimittur *γ m* hic *A E R2 γ δ2 λ uar. ν π2 σ g m v, om. F1 R1 δ1 π1* hic] est *λ' ψ2* ast *φ corr. l2 cum Petropolit. Valent.* II *flor. Nostr.* ergo *z*

occultum uisus decurrere piscis ad hamum,
mane cliens et iam certus conuiua, iubetur
rura suburbana indictis comes ire Latinis.
impositus mannis aruom caelumque Sabinum
non cessat laudare. uidet ridetque Philippus,
et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
dum septem donat sestertia, mutua septem
promittit, persuadet uti mercetur agellum.
mercatur. ne te longis ambagibus ultra
quam satis est morer: ex nitido fit rusticus atque
sulcos et uineta crepat mera, praeparat ulmos,
immoritur studiis et amore senescit habendi.
uerum ubi oues furto, morbo periere capellae,
spem mentita seges, bos est enectus arando,
offensus damnis media de nocte caballum

---

74 **S**: Plaut. curcul. III 61 (431 R.): meus hic est: hamum uorat || Graeci dicunt δελεάζειν 76 **S**: Ou. a. a. II 265: 'rure suburbano' in exordio uersus || comes ire ⏑ - -] item Verg. Aen. II 704. Valer. Flacc. VII 202. Stat. s. III 5, 43. V 1, 127. Achill. I 539 77 sq. 'impositus—laudare' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 349 83 nitidus = urbanus opp. rusticus: Ambros. serm. 32 82 sq. **S**: Ou. met. VII 520: neu longa ambage morer uos 84 crepat] **S**: Lucr. II 1170 || cf. Mart. IIII 78 (79), 8: Sigeriosque meros Partheniosque sonas 85 **S**: Plaut. Stich. I 3, 62 (215) sq.: prae maerore ades miser atque aegritudine consenui || Ou. fast. I 195: amor, qui nunc est summus habendi || id. met. I 131: amor sceleratus habendi || Verg. Aen. VIII 327: et amor successit habendi || georg. IIII 177: innatus apes amor usque habendi || Prudent. psychom. 478: amor insatiatus habendi 87 **T**: Prisc. inst. VIIII 6, 34. floril. cod. Cusani C 14 **S**: Sil. It. VII 160: numquam tellus mentita colono || Tib. II 1, 19: neu seges eludat messem fallacibus herbis 'bos—arando' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 202 et 371 88 **S**: Iuu. 14, 190:

---

Ω = *A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* 74 uisus *v* (est *superscr.*) uis^us *z* pisces *A*1 *R*1 *γ* amum *A R*1 *γ σ l pr.* 75 et iam *A p. ras. E F δ ν π* etiam *A a. ras. R γ λ' σ g m v z flor. Nostr.* couiua *δ* 77 Inpositus *A E F λ ν π gloss. Mai* Impositus *cett. flor. Nostr.* manis *A* ma^n^nis *γ* inannis *R*1 mannus *φ a. ras.* mannas *λ pr.* aruum *Ω* celum *E λ σ g z* 78 lauda^re^ti *A* phylippus *F λ'* philyppus *π*1 79 querit *σ m v z* 80 Tum *ν*2 *g* sestercia *E g* 81 Promittis *R*1 mercemur *l* 82 n & e *R* neτ elongis *A (superscr. lineola ab a. m. add.)* nec te *π l* ne te *cett. flor. Nostr.* ambigibus *A*1 ambiguus *R π*1 ambagi^bus^, *l* 83 mores *l a. corr.* 84 preparat *A γ λ σ m v z* p̄para *δ* 85 Inmoritur *E ν flor. Nostr.* Immoritur *cett.* 86 Uerū ibi *E* perir^e^e *z* perire *A*1 *δ flor. Nostr.* capelle *λ g* 87 bos ēẹ enectus *γ* ^v^nectus *A*1 88 Offensis *A* dampnis *F δ' λ' v flor. Nostr.*

arripit iratusque Philippi tendit ad aedis.
quem simul aspexit scabrum intonsumque Philippus,
'durus' ait, 'Voltei, nimis attentusque uideris
esse mihi.' 'pol me miserum, patrone, uocares,
si uelles' inquit 'uerum mihi ponere nomen.
quod te per Genium dextramque deosque Penatis
obsecro et obtestor, uitae me redde priori!'
  qui semel aspexit, quantum dimissa petitis
praestent, mature redeat repetatque relicta.
metiri se quemque suo modulo ac pede uerum est.

---

media de nocte || Mart. VI 89, 1: media iam nocte || anthol. Lat. 148, 1: media sub nocte (eadem uersus sede) **90 S**: Ou. fast. IIII 431: quam simul aspexit || id. met. III 486. fast. V 235 **91 T**: Prisc. inst. VII 5, 22 **92** sq. **S**: Eurip. Iph. Taur. 500: *τὸ μὲν δίκαιον δυστυχεῖς καλοίμεθ' ἄν* || Plaut. Pers. IIII 4, 94 (646) sq. **94** sq. **S**: Ter. Andr. I 5, 54. 56 (289. 291) sqq.: quod te ego per dextram hanc oro et per genium tuom te obtestor ne e. q. s. || cf. Sil. It. XIII 463 sq. **98 T**: floril. Paris. 8069 **S**: Cic. off. I 31, 110: nos studia nostra nostrae naturae regula metiamur || Lucan. VIII 527: metiri sua (al. se) quemque (codd. add.: regna) decet uiresque fateri || Auian. fab. V 1 sq.: metiri se quemque decet . . . propriisque iuuari laudibus || Babr. 67, 9: *μέτρει σεαυτόν* || Paulus epist. ad Cor. II 10, 12: *αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες* || Graecum prou.: *μηδὲ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα* || cf. Sen. de ira 3, 7 || Lucian. imag 21: *παραμετρῇς τῷ οἰκείῳ μέτρῳ ἑκάτερον* uerum est] cf. Prisc. inst. XVIII 206 interpolatus: nostri quoque uerum pro iusto et iustum pro uero frequenter ponunt || Seru. ad Verg. Aen. XII 694: alii . . . . ueteri more dictum accipiunt; uerum enim quod rectum et bonum esset, appellabant

---

*Ω = A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* **89** Eripit *π p. ras. φ* Arripit *φ uar. cett. flor. Nostr.* philippe *R1* phylippi *F λ'* philyppi *π* aedis *R π* aedes *E γ ν σ l m v z* haedes *F* h̄ędem (s) *δ* a|ı|d|ı///// adedes *A1* edes *A2 λ g flor. Nostr. u.* 90 *om. A1* **90** Que *g* aspexit *Ω flor. Nostr.* philippis *R1* phylippus (v) *F λ'* philyppus *π* **91** Duros *δ* uoltei *δ* uultei *cett. flor. Nostr.* attentus *A E R γ δ2 λ' corr. ν σ g m v z flor. Nostr. Prisc.* adtentus *F λ' pr. π* attendus *δ1* uideres *R1* **92** poli ne *E* me miserum me *v* **93** ponere *A E γ λ uar. ν uar. σ g* imponere *z2* dicere *A2 uar. F R δ λ' ν π m v z1 flor. Nostr.* **94** penatis *π* penates *cett. flor. Nostr.* **95** ob//testor *γ* **96** semel aspexit *R y cod. Mart. Cruquii et aliquot Lambini* simul aspexit *cett. flor. Nostr.* dimessa *π1* dim(e)essa *R* demissa *γ ν* **97** Prestant *A* Prestent *E δ' σ φ v* maturae *A E R γ δ π a. ras. m*

## VIII.

Celso gaudere et bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti scribaeque Neronis.
si quaeret quid agam, dic multa et pulchra minantem
uiuere nec recte nec suauiter; haut quia grando
contuderit uitis oleamque momorderit aestus,
nec quia longinquis armentum aegrotet in agris,
sed quia mente minus ualidus quam corpore toto
nil audire uelim, nil discere, quod leuet aegrum,
fidis offendar medicis, irascar amicis,
cur me funesto properent arcere ueterno,
quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam,
Romae Tibur amem, uentosus Tibure Romam.

---

I. 8. 3 S: Phaedr. IIII 23, 4 ed. L. Müller: qui, magna cum minaris: extricas nihil 4—12 T: floril. Nostr. 7 S: Ou. trist. III 8, 33 sq.: nec melius ualeo, quam corpore, mente, sed aegra est utraque pars aeque || in fine hexam. 'corpore toto' saepissime apud Lucr., aliquotiens apud Ouid., semel apud Vergil. 10 T: 'cur—properas arcere ueterno' gloss. Mai class. auct. VIII 602 S: Rutil. itiner. 391 H.: septima quaeque dies turpi damnata ueterno 11 S: Ou. met. VII 20 sq.: uideo meliora proboque, deteriora sequar || cf. Sen. epist. 21, 1: melius probas honesta quam sequeris || id. Phaedr. 178 sq.: furor cogit sequi peiora; uadit animus in praeceps sciens || Eurip. fr. 838 N.[2]: *αἰαῖ, τόδ' ἤδη θεῖον ἀνθρώποις κακόν, ὅταν τις εἰδῇ τἀγαθόν, χρῆται δὲ μή* || id. Hippol. 379 sqq. 12 T: Porph. et schol. F ad s. II 7, 28. Seru. ad Aen. IIII 224. floril. Nostr.

---

I. 8. *Ω = A E F R γ δ' λ' ν π σ g m v* AD CELSVM (CLESVM *A*) ALBINOVANVM (ALVINOVANVM *γ* ALBINOBANV̄ *λ* ALBIUANUM *R* ALBINVUANUM *δ*) COMITEM (*om. v*) NERONIS (*om. v*) *A E F R γ δ' λ' g2 m v (fr. cons. L) inscr. om. ν π σ* 1 rem///gerere *δ* gerere Albinouano] ^ albino uano ^gerere *σ* albiuano *R2* albinouado *g1* albinouanum *v1* 2 scribe *λ g m v* 3 quaeret *R δ ν π ψ l* queret *A2 E λ φ v z* querit *A1 σ m* quaerit *γ g* pulcra *F λ' v uar.* pulc*h*ra *l* p̄clara *v* 4 rectę *γ* nec] ne *l* suaue *σ* haut *E R1 λ pr. σ m flor. Nostr.* haud *A F R2 γ δ ν π2 g l v z* aut *λ corr. π1* 5 Contunderit *A1* uitis *E pr. ut uid. R π* uites *cett. flor. Nostr.* oleamque *A F R γ δ' λ' ν π g m v flor. Nostr.* oleumque *σ* oleamue *E cum μ Reginens.1* 6 longinqu*is* *δ* arment*um* *R* egrotet *λ g* agrotet *A* egrotat *flor. Nostr.* inagis *A1* agris *cett. flor. Nostr.* 7 S, *E* ualibdus *A1* 8 *DEFICIT COD. δ VSQVE AD EPIST.* II 2, 19 *Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* nihil discere *R1 z* egrum *F g* 10 me] mihi *E* fumesto *R a. ras.* funesto q *F* properant (e) *A* arcere] algere *aut* augere *R1* urguere *π* arcere *cett. Pph. flor. Nostr.* 11 fug(i)am *R* que *A R1 z1* creda *A1* 12 Rome *λ ν σ g m* amen *R1* uentosus *A E R1 γ λ uar. ν π2 uar. σ ψ uar. g m v1 z2 Pseudacr. Seruius flor. Nostr.* uenturus *F R2 λ' π v2 z1 y Porph. ad serm.* II 7, 28()

post haec, ut ualeat, quo pacto rem gerat et se,
ut placeat iuueni, percontare, utque cohorti.
si dicet 'recte', primum gaudere, subinde
praeceptum auriculis hoc instillare memento:
'ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.'

---

## VIIII.

Septimius, Claudi, nimirum intellegit unus,
quanti me facias. nam cum rogat et prece cogit,
scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
munere cum fungi propioris censet amici:
quid possim uidet ac nouit me ualdius ipso.
multa quidem dixi, cur excusatus abirem;
sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
sic ego, maioris fugiens obprobria culpae,

---

16 S: Iuu. 3, 122 sq.: facilem stillauit in aurem exiguum de naturae patriaeque ueneno || Boeth. de philos. consol. I 4, 31: instillabas enim auribus cogitationibusque meis cottidie Pythagoricum ἕπου θεῷ || cf. Sen. de benef. VI 16, 6 instillare memento] S: Stat. silu. IIII 4, 11: haec reddere uerba memento 17 T: floril. Nostr. S: Cic. de off. I 26, 90

I. 9. 1 T: Pseudacro ad carm. II 6, 1 2 S: Plin. ep. VIIII 21, 4 uereor ne uidear non rogare, sed cogere, si precibus eius meas iunxero || Ps.-Publil. Syr. p. 121 W.: cogit rogando, qui rogat potentior 6 T: Pseudacr. ad a. p. 321: 'ualdius' pro ualidius ut alibi: nouit me ualdius ipso 7–9 T: floril. Nostr. 8 S: Aristot. eth. Nicom. IIII 7, 3: ὁ δὲ εἴρων δοκεῖ . . . ἀρνεῖσθαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ ἐλάττω ποιεῖν

---

Ω = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 14 perconctare *σ v* percontare *cett.* atque *E2 y* utque *cett. Pph.* choorti *σ* 16 Preceptum *A F γ λ' σ z* auricolis *σ* 17 sic te nos *g* noc *te λ pr.* feramus *R*

I. 9. AD CLAVDIVM NERONEM *A F R γ λ' g2 v z cum Lfr* SEPTIMUM CŌMENDAT NERONI *E* Claud̄ neroni septimū amicū suū V cmendat *m* *inscr. carent ν π σ g1* 1 Septimus *E λ pr. σ φ a. corr.* CLA,DI *A* intelligit *l v z* intellegit *cett.* *u. 2 om. l pr. aut1* 2 me] te *σ* facies *R1 λ pr.* 4 lengentis *A* 5 Munerae *R* cumfingi *R1* confungi *R2* proprioris *R γ a. ras. π a. ras.* propioris *m* 6 Quis *A pr.* ac nouit *E ν σ1 g m y* acnouit *A2 γ* agcnouit *A1* agnouit *F R λ' π σ2 v z* ualidius *γ* 7 excussatus *R* 8 Set *γ* ne] non *F λ a. ras.* fixisse *v* 9 proprie *g z1* *u. 10 om. m* 10 opprria *E* opprobria *A R ν v cum r1* obprobria *cett.* culpe *λ g*

frontis ad urbanae descendi praemia. quodsi
depositum laudas ob amici iussa pudorem,
scribe tui gregis hunc et fortem crede bonumque.

---

## X.

Urbis amatorem Fuscum saluere iubemus
ruris amatores, hac in re scilicet una
multum dissimiles, ad cetera paene gemelli
fraternis animis, quicquid negat alter, et alter,
adnuimus pariter: uetuli notique columbi,
tu nidum seruas, ego laudo ruris amoeni
riuos et musco circumlita saxa nemusque.
quid quaeris? uiuo et regno, simul ista reliqui,
quae uos ad caelum fertis rumore secundo,

---

11 sq. **S**: Mart. XI 27, 7: aut cum perfricuit frontem posuitque pudorem   12 **S**: Mart. III 68, 5: deposito post uina rosasque pudore   13 **S**: Ter. eun. V 8, 54 (1084): unum etiam uos oro, ut me in uestrum gregem recipiatis || Cic. ad fam. XIII 77, 2: M. Bolanum, uirum bonum et fortem . . . tibi magno opere commendo

I. 10. 1 **T**: schol. cod. Monac. 375 fol. 139 ad s. I 9, 61. gloss. Mai class. auct. VIII 548   **S**: Venant. Fort. carm. V 3, 5: urbis amator || Plaut. asin. II 2, 30 (296): iubeo te salvere uoce summa || Lucil. VI 230 Marx: saluere iubere || Auson. epist. 4, 2 Sch.: iubeo saluere || Aristoph. Ach. 200: *χαίρειν κελεύων κτλ.*   2–5 **S**: Ou. ex P. III 2, 87 sq.: exstitit hoc unum, quo non conuenerit illis: cetera par concors et sine lite fuit   4 cf. Menand. fr. 262 Mein.: *ἡδύ γ' ἐν ἀδελφοῖς ἐστιν ὁμονοίας ἔρως* || Orientius commonit. II 119: 'alter et alter' in clausula   7 'circumlita' **T**: Philoxenus prodrom. gloss. Lat. p. 189 L.   **S**: Catull. 68, 58: riuus muscoso prosilit e lapide || cf. Calpurn. ecl. 6, 67 sq. Verg. ecl. 6, 62   8 **S**: Iuu. 2, 134: 'quid quaeris?' || Cic. ad fam. VII 24, 1: olim, cum regnare existimabamur   9 **S**: Dictys Cret. IIII 8: Aiacem . . . laudibus celebrant atque ad caelum ferunt   rumore secundo] Enn. ann. VII 254 sq. ap. Non. IIII 385 M.: ruinas: mox auferre domos populi rumore

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z*   **11** urbane *λ g z*1   proemia *E*   premia *A m v z*   *u.* 13 *om. π pr.*   **13** bonumq;///// *γ*

I. 10. AD ARISTIVM FVSCVM GRAMMATICVM (GRAMAT: *A* CRAMAT: *λ* GRA^T^ECVM *R, om. m v*) *A F R γ λ' m v z (L), add. F λ' m z (r)*: IN URBE COMMORANTEM (CONM: *λ*); FVSCO ARISTO IN URBE CŌMORANTI *E*   *inscr. carent ν π σ g*   **1** saluare *A γ pr.*   saluire *glossar. Mai*   **3** at *E ν*2 *z y*   ad *A F R γ λ' ν*1 *π σ g m v* ()   caetera *F γ ν σ l m*   paenę *A*   poenæ *γ*   pọene *l*   pene *E F λ g v z*   gimelli *E*   **4** quidquit *g*   siqd *E*   quicquid *cett.*   **5** Adnuimus *A*1 *E F R γ λ'*   Annuimus *A*2 *ν π σ g m v z*   **8** queris *A E γ λ σ m z*   relinqui *A*   **9** celum *λ g*   fertis *A E F R γ λ' ν π g z*   effertis *σ m v y* ()

utque sacerdotis fugitiu*o*s liba recuso.
pane egeo iam mellitis potiore placentis.
  uiuere naturae si conuenienter oportet,
ponendaeque domo quaerenda est area primum,
nouistine locum potiorem rure beato?
est ubi plus tepeant hiemes, ubi gratior aura
leniat et rabiem Canis et momenta Leonis,
cum semel accepit Solem furibundus acutum?
est ubi diuellat somnos minus inuida cura?
deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
quam quae per pronum trepidat cum murmure riu*o*m?
nempe inter uarias nutritur silua columnas,

---

secundo (in claus.) || Verg. Aen. VIII 90: ergo iter inceptum celerant rumore secundo || Sueius ap. Macrob. Saturn. VI 1: redeunt, referunt rumore petito secundo (in claus.) || Claud. carm. min. XXV 63. carm. epigr. 252, 2: rumore secundo (in claus.) || Lact. inst. diu. III c. 8, 39: honor ad aliquem secundo rumore delatus **12–44 T**: floril. Nostr. **13 S**: Verg. ge. I 182: posuitque domos **14 S**: Mart. III 47, 6: omnes beati copias trahens ruris **15 S**: Auson. ep. 25, 97 Sch.: egelidae ut tepeant hiemes **17 T**: Pseudacr. schol. *Γ* ad s. II 3, 163 **S**: Hesiod. ἔργ. 414: *μένος ὀξέος ἠελίοιο* **18 S**: Verg. ge. III 530: nec somnos abrumpit cura salubris || Plut. de uirt. et uit. 2 p. 100 F: *φροντίσι καὶ μερίμναις καὶ ζηλοτυπίαις ἐκκόπτουσα τὸν ὕπνον καὶ διαφθείρουσα* || Claud. in Rufin. I 211 sqq.: hic mollis panditur herba sollicitum curis non abruptura soporem || Anacreont. 3, 9 de Amore: *κατά μεν σχίσεις ὀνείρους* || cf. Sen. Herc. Oet. 644 (648) sq.: caespes Tyrio mollior ostro solet impauidos ducere somnos **19 S**: Mart. VIIII 57, 6: litoribus nitent lapilli || Calpurn. ecl. 6, 72: melior uiret herba tapetis **21 S**: Manil. IV 417: pronis fugientia (al. pactis fulgentia) flumina riuis || Verg. copa 12: est crepitans rauco murmure riuus aquae || Ou. rem. am. 177: aspice labentis iucundo murmure riuos || Claud. in Rufin. I 214: labentis murmura riui || Auson. edyll. 6, 7 = ed. XXIIII 2, 7 Sch.: sine murmure riuos || cf. Quintil. decl. XIII 3 p. 251 R.

---

*Ω* = *A E F R γ λ′ ν π σ g m v z* **10** Utq,$^{ve}$ *A* fugiti,$^{v}$us *l* fugitiuus *cett. Pph.* biba *z* recusam *m* **11** aegeo *z* pociore *λ* **12** si] sic *F λ′ π a. ras.* **13** Ponendae *Ω gloss. Γ flor. Nostr.* Ponenda *fuar. a manu schol.* () domo$^{ꝑ\ domui}$ *γ* d*omvi E quod inrepsit ex gloss.* domo *om. g1* querenda *λ g z* *uu.* 14—20 *non liquet ν* *uu.* 15–17 *om. σ1* **15** Ast *z a. corr.* Est *z corr. item u.* 18 tepe*ant E* ubi gratior — 16 Canis *om. A1* **16** Canis et] cani fert *E a. ras.* **18** diuellat *E pr. F R λ′ ν π σ2 uar. z* () depellat *A E corr. γ σ g m v flor. Nostr.* somn*o*s *π* **19** libicis *E γ π σ l v z* mittet *z pr.* **21** que *A* trepidas$^{t}$ *A* *murmure* $^{n}_{p}$ *ri it//ū R* $^{n}_{p}$ ri*u* um *ν* riuum *cett. flor. Nostr.* **22** columpnas *z* *post u.* 22 *in π sex uersus erasi sunt, tum sequitur u.* 23

laudaturque domus, longos quae prospicit agros.
naturam expelles furca, tamen usque recurret
et mala perrumpet furtim fastidia uictrix.
  non, qui Sidonio contendere callidus ostro
nescit Aquinatem potantia uellera fucum,
certius accipiet damnum propiusue medullis,
quam qui non poterit uero distinguere falsum.
quem res plus nimio delectauere secundae,
mutatae quatient. siquid mirabere, pones
inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
reges et regum uita praecurrere amicos.
  ceru*o*s equ*o*m pugna melior communibus herbis

23 **S**: Ou. met. VIII 330: prospicit arua 24 **T**: floril. Paris. $8818^a$ **S**: Iuu. 13, 239 sq.: tamen ad mores natura recurrit damnatos, fixa et mutari nescia 'expelles furca' **S**: Lucian. Tim. 12: *μονονουχὶ δικράνοις ἐξεώθει με τῆς οἰκίας* || Aristoph. pax 637: *δικροῖς ἐώθουν τὴν θεὸν κεκράγμασιν* 26 **S**: Stat. silu. V 1, 225 sq.: hic te Sidonio uelatam molliter ostro . . . composuit (coniunx) 27 **S**: Auien. II [Arat.] 346: Assyriumque bibunt noua uellera fucum (al. sucum) || Claud. in Rufin. I 207: rapiunt Tyrios (t)ibi uellera fucos (al. sucos) || Ou. a. a. III 187: lana tot aut plures sucos bibit || Paulin. c. 17, 23: medicata uellera fuco 28 **S**: Ou. am. II 19, 43: mordeat ista tuas aliquando cura medullas || Eur. Hipp. 255: *πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς* 29 **S**: Epict. diss. I 11, 11: *καὶ μὴν τὸ μὲν τῶν χρωμάτων καὶ ὀσμῶν, ἔτι δὲ χυλῶν κριτήριον ἀγνοεῖν τυχὸν οὐ μεγάλη ζημία, τὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν τῷ ἀνθρώπῳ δοκεῖ σοι μικρὰ ζημία εἶναι τῷ ἀγνοοῦντι; ἡ μεγίστη μὲν οὖν* || Sen. epist. 71, 7: Socrates . . . . hanc summam dixit esse sapientiam: bona malaque distinguere || Pers. 5, 105: ueri speciem dinoscere calles || Iuu. 10, 2—4: pauci dinoscere possunt uera bona atque illis multum diuersa, remota erroris nebula || Apoll. Sidon. carm. 15, 111: quod sapiunt ueroque valent discernere falsum || Alcim. Auit. carm. II 203: falsum discernere uero 30—32 **S**: Sen. cons. ad Helu. 5, 4: neminem aduersa fortuna comminuit, nisi quem secunda decepit || M. Antonin. VII 27: *φυλάσσου μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν αὐτοῖς* (bonis caducis) *ἐθέλῃς ἐκτιμᾶν αὐτά, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθήσεσθαι* 30 sq. 'quem—mutatae quatient' **T**: floril. Paris. $8818^a$ 32 sq. **S**: Sen. Octau. 915 sq. P.: bene paupertas humili tecto contenta latet 34 sqq. cf. Aristot. rhet. II 20: *Στησίχορος . . . εἶπεν αὐτοῖς λόγον, ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δ' ἐλάφου καὶ διαφθείραντος τὴν νομὴν βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον. ὁ δέ φησιν,*

v
*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 23 domos *l* conspicit *γ* 24 expelles *Ω flor. Nostr.* expellas *y* repelles *flor. Paris.* $8818^a$ 25 prorumpet *ν v flor. Nostr.* furtum *R a. ras.* fastidia $A_2$ *E σ g* $z_2$ *flor. Nostr.* fastigia $A_1$ *F R γ λ' ν π m v* $z_1$ uestigia *y* 26 siṭdonio *A* 27 pontantia *R a. ras.* potentia
e
*A* $γ_1$ *φ pr.* uel lara *A* uellere $R_1$ 28 dampnum *F λ' ν v z* propiusque $A_1$ *γ* $σ_1$ $g_2$ propriusue *R* propiusue $A_2$ *cett. flor. Nostr.* ( ) 31 Mutate *A* Motatae *E* quacient *E* $A_2$ faciunt $A_1$ miraberę *A* mirarabere *γ* pone$^s$ *E* 32 Inui///tu' *A* 33 uitę $A_1$ precurrere *v z* 34 Ceruus *Ω* equum *Ω flor. Nostr.*

pellebat, donec minor in certamine longo
implorauit opes hominis frenumque recepit;
sed posquam uictor uiolens discessit ab hoste,
non equitem dorso, non frenum depulit ore.
sic, qui pauperiem ueritus potiore metallis
libertate caret, dominum uehet improbus atque
seruiet aeternum, quia paruo nesciet uti.
cui non conueniet sua res, ut calceus olim,
si pede maior erit, subuertet, si minor, uret.
  laetus sorte tua uiues sapienter, Aristi,
nec me dimittes incastigatum, ubi plura
cogere, quam satis est, ac non cessare uidebor.
imperat aut seruit collecta pecunia cuique,

---

*ἐὰν λάβῃ χαλινὸν καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν ἔχων ἀκόντια. συνομολογήσαντος δὲ καὶ ἀναβάντος ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ* **36 S**: Stat. s. III 5, 26: tua frena libens docilisque recepi **37—41 S**: Stat. s. I 1, 54 sq.: hic domini (40) numquam mutabit habenas perpetuus frenis (38), atque uni seruiet (41) astro **37 S**: Ou. trist. II 177: hic tibi sic redeat superato uictor ab hoste || Ou. met. XV 569: ut uictor domito remeabat ab hoste **40 sq. S**: dominus = *κύριος* (Epict. enchir. 14, 2), seruit = *δοῦλός ἐστι* (Epict. diss. 4, 1): sunt termini stoicorum || Marcell. palingen. zodiac. uit. Leon. 452 sqq.: turpissima res est nimirum, possis cum liber uiuere paruo, quaerere seruitio maioris praemia census, ac libertatem, sine qua laudabile nil est, uendere et imperium domini tolerare superbi **41 T**: floril. Paris. 8818 a. Augustin. in heptateuch. I 31 **S**: Claud. in Rufin. I 200 sq.: contentus honesto Fabricius paruo || ibid. 215 sq.: uiuitur exiguo melius. natura beatis omnibus esse dedit, siquis cognouerit uti **42 sq. T**: floril. Paris. 8069 **S**: prouerb.: *μηδὲ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα* (uid. supra adn. epist. I 7, 98) **44 S**: Mart. VII 2, 5: felix sorte tua || Dracont. Romul. II 107: felix sorte sua **44—46 S**: Sen. ep. 2, 4: honesta . . . res est laeta paupertas. illa uero non est paupertas, si laeta est || Epict. fr. 129 Dübn.: *εὐγνώμων ὁ μὴ λυπούμενος ἐφ' οἷς μὴ ἔχει* **45 sq. S**: Boeth. cons. philos. III carm. 3, 2: non expleturas cogat auarus opes **47 sq. T**: floril. Nostr. [sine interpol.] || Donat. ad Ter. hec. II 1, 27 (224) **S**: Sen. de uit. beat. 26, 1: diuitiae . . . apud sapientem

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* **36** Inplorant *R*1 Inplorauit *R*2 *ψ* Implorauit *cett. flor. Nostr.* fronum (e superscr.) *g* regnum *π*, *ab* 2. *manu superscr.* ł frenum **37** Set *γ* posquam *α* uiolens uictor *E cum μ* uictor uiolens *cett. flor. Nostr.* **38** equidē *A a. corr.* **39** ueritus] fugiens *ν* *ueritus E* priore *A pr.* potentiore *π a. ras.* **40** uehit *Ey* uehet *cett. Pph. flor. Nostr.* inprobus *R*1 *ν Pph. Pseudacr. flor. Nostr.* ĩprobus *g* improbus *A R*2 *cett.* **41** qui *γ p. ras. Augustinus florilegia Nostr. et Paris.* 8818 a qua *σ*1 quia *cett.* paruo quia nesciet *ν* nesciat (g superscr.) *A pr. z*1 nesciet *A corr. z*2 *cett. testimonia* **42** ut] et *F λ' z* **43** uret *v* urget *σ g m y* **44** sortae *A* uiuis *E*1 eristi *E*1 **45** dimittis *R ν π* dimittes *cett.* dimittas *f*1 *cum aliis* **46** fatis ē *γ* ac] hac *σ* *ac R* **47** imperet *σ* aut *Ω flor. Nostr.* ac *β*1 seruet *σ*1

tortum digna sequi potius quam ducere funem.
  haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
excepto, quod non simul esses, cetera laetus.

---

## XI.

Quid tibi uisa Chios, Bullati, notaque Lesbos,
quid concinna Samos, quid Croesi regia Sardis,
Zmyrna quid et Colophon? maiora minoraue fama,
cunctane prae campo et Tiberino flumine sordent,
an uenit in uotum Attalicis ex urbibus una,
an Lebedum laudas odio maris atque uiarum?
  scis, Lebedus quid sit: Gabiis desertior atque

---

uirum in seruitute sunt, apud stultum in imperio || Publil. Syr. 998 ed. Bothe: pecunia est ancilla, si scis uti, si nescis, era || Iuu. 10, 12 'congesta pecunia' eadem uersus sede || Bion ap. Diog. Laert. IIII 50 de auaro: *οὐχ οὗτος τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον* || August. tract. XXX p. 130, 231 ed. G. Morin: 'possideat, non possideatur' || Ps.-August. (Quod uult deus?) sermo de tempore barbarico c. 6 (Migne XL 704): 'possedit, non possessus est' || Gregor. M. hom. in euang. XXXVI 11 (Migne LXXVI 1272 D): ut terrena res possideatur, non possideat 47 **S**: Columb. ad Seth. u. 51: ne subitis pereat collecta pecunia flammis 49 cf. testim. ad epist. II 2, 214 50 **S**: Cic. ad Quint. fr. II 12, 1 B.: ego me in Cumano et Pompeiano, praeterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam || Alciphr. I 39, 3 M.: *οἷον ἡμῶν ἐγένετο τὸ συμπόσιον . . . ὅσων χαρίτων πλῆρες . . . ἓν μόνον ἡμῖν ἔλιπε, σύ· τὰ δ' ἄλλα οὔ* || Ou. ex P. IIII 14, 3. Quintil. inst. VIIII 4, 79

I. 11. 1 **S**: Ter. eun. II 2, 42 (273) sq.: quid uidetur hoc tibi mancipium? 2 sq. **T**: Prisc. instit. VII 17, 83: 'Smyrna quid et Colophon, quid Croesi regia Sardis' 4 **S**: Verg. ecl. 2, 44: sordent tibi munera nostra 6 **S**: Tac. ann. II 14: si taedio uiarum ac maris finem cupiant || Thuc. VI 49: *Μέγαρα . . . ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν* || Ou. trist. V 4, 1 sq.: epistula . . . lassaque facta mari lassaque facta uia || met. III 448 sq.: nec nos mare separat ingens nec uia 7 sq. (et

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 48 dign*a* *z* pocius *λ g* 49 dictabā̃t *g* 50 quod] qđ̃s̃ *F* esse *R* caetera *F γ λ' ν π σ m z* letus *γ g*

I. 11. AD BVLLATIVM *A E F R γ λ' m v z cum Lfr, add. E*: REVERSUM DE ASIA *inscr. carent ν π σ g* 1 QVIT *A* CHIVS *A1* lespos *E σ* 2 concinnas amos *A* 3 Zmyrna *A R λ2 ν ψ2* Zmirna *E γ φ g z* Smyrna *λ1 π σ ψ1 m* (S *in ψ et λ a miniatore addita*) Smirna *l v* quid et] *aut* quidem et *aut* quidem *codd. Prisciani* cholophon *F λ'* colopho^n.//// *z* minoraq, *E y* minoraue *cett.* minorane *Reginens.* 4 Cunctane *E F λ' ν2 σ g m v z* Cunctaque *A R γ ν1 ut uid. π* precam ∾ poectiberino *γ* tibirino *R1 l a. corr.* *u.* 6 *om. σ1* 6 labedum *γ* 7 Scis] An *σ1* quid lebedus *z* lebedū *m* gali ų̃s *A1* glabiis *F λ'* disertior *σ1*

Fidenis uicus; tamen illic uiuere uellem,
oblitusque meorum, obliuiscendus et illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.
  sed neque qui Capua Romam petit, imbre lutoque
aspersus uolet in caupona uiuere; nec qui
frigus collegit, furnos et balnea laudat
ut fortunatam plene praestantia uitam;
nec, si te ualidus iactauerit Auster in alto,
idcirco nauem trans Aegaeum mare uendas.
incolumi Rhodos et Mytilene pulchra facit, quod
paenula solstitio, campestre niualibus auris,

---

30) **S**: Iuu. 10, 99—102: huius, qui trahitur, praetextam sumere mauis, an Fidenarum Gabiorumque esse potestas et de mensura ius dicere, uasa minora frangere pannosus uacuis aedilis Ulubris? || cf. Verg. Aen. VI 773: Gabios urbemque Fidenam **10 S**: Lucr. II 1 sq. B. — quod quidem iam uidit schol. Hor. Γ ad h. u. (Lucrecii sensus. ille enim ita ait:) — 'Suaue mari magno turbantibus (motantibus schol. *Γ* b) aequora uentis et terra (sic schol. Hor. Γb) magnum alterius spectare laborem' || Archippus apud Stob. LVIIII 7 M.: *ὡς ἡδὺ τὴν θάλατταν ἀπὸ τῆς γῆς ὁρᾶν* || item Epict. fr. CXXI p. 27 Dübn. || Apul. de magia II p. 77 Bip.: prospectu maris, qui mihi gratissimus est, liberius me ex ea fruiturum || 'furere' de mari Lucan. V 599. Sen. trag. Val. Flaccus alii; Graeci *μαίνεσθαι* **11** sq. Epict. diss. II 23, 36 sq. p. 196 Sch.: *οἷον εἴ τις ἀπιὼν εἰς τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ καὶ διοδεύων πανδοκεῖον καλὸν ἀρέσαντος αὐτῷ τοῦ πανδοκείου καταμένοι ἐν τῷ πανδοκείῳ* **13 S**: Iuu. 7, 4: balneolum Gabiis, Romae conducere furnos **15 S**: Verg. Aen. I 3: multum ille et terris iactatus et alto || ib. I 29 sqq.: iactatos aequore toto (in clausula) Troas . . . arcebat

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z*   **8** ///cus (vi) *E*   **9** Oblitus *ψ*   ipsis *ν*
**10** Nuptunum *R*1   eterra *uel* e terra *F λ' π m v z item Pseudacr. et codd. Lucreti* II 1 *sq.*   y (= et) terra *A*2   & terra *E*   exterra *A*1 *R γ ν σ g cum ά*   sperare *g*
**11** Set *γ*   qui] qu (*sic*) *E*   lutoq, *R*   **12** Aspersus *Ω Pph.*   caupana *E*
**13** collegit *R*   fornos *Porph. in interpr.*   furnos (y) *λ φ, sed in φ* ẏ *nihil est nisi signum scholii ad marginem adscripti, in λ scholia desunt: cognationis horum librorum memorabile sane indicium*   furnos (φ) *ψ*   furnos *cett. Pph.*   laudet *A*1
**14** Et *F*1 *l*1   Ut *λ, sed* U *a miniatore*   plenae *A*   prestantia *F γ z*   prestancia *λ*   **15** Nec·te (si.) *φ*   Nec te si *ν y*   Nec si te *cett. Pph.*   **16** Idcircti *E ex* Idcirco   Iccirco *σ cum x*   Idcirco *cett.*   nauim *A*2 *R*2 *m z*2   nauem *A*1 *R*1 *z*1 *cett.*   aegaeum *A R γ ν*   aegeum *π ψ l z*   egeum *E λ σ φ g m v*   **17** Incolumi *A E F R λ' π v z Pph.*   Incolomi *γ ν σ g m*   rhodos *A E F R γ λ' ν π σ*2 *g z*   rodos *v*   rhodus *σ*1 *m*   mytilene *ψ l*   mytylene *A γ*2   mittylene *g*   myetilene *R*   myetylene *ν*   mitilene *E σ m v*   myrtilene *λ*   mitylene *γ*1 *φ*   mitylenę *z*   mithylene *π*   **18** Paenula *A E R ν π Pph. Porph.*   Poenula *g*   Pen : *cett.*   solsticio (l elcii) *ν σ g*   sosticio *λ* (*sic*)   sol*sticio v y*   solstitio et campestre *m*   cāprestre *λ*   īualibus *g*1   horis *σ*1   auris *σ*2 *cett.*

per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
dum licet ac uoltum seruat Fortuna benignum,
Romae laudetur Samos et Chios et Rhodos absens.
  tu, quamcumque deus tibi fortunauerit horam,
grata sume manu neu dulcia differ in annum,
ut, quocumque loco fueris, uixisse libenter
te dicas: nam si ratio et prudentia curas,
non locus effusi late maris arbiter aufert,
caelum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

---

**20 S**: Philemon p. 339 Mein.: *ὅταν ποτ' ἀνθρώποισιν ἡ Τύχη γελᾷ* || Ou. trist. I 5, 27: d u m iuuat et u o l t u ridet F o r t u n a sereno || Stat. s. V 1, 75: reditque gradu F o r t u n a b e n i g n o **21 S**: Verg. ge. II 412 sq.: laudato ingentia rura, exiguum colito || Epict. diss. III 24, 109 Sch.: *κἂν ἐν Ῥώμῃ ἦς, μὴ ἀνάπλασσε τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβήν, ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς ἐκεῖ μελέτα* **22—30 T**: floril. Nostrad. **22 sq. T**: Ioa. Victoriens. I 3 p. 286 B. schol. Lucan. II 651: 'quamcunque—manu etc.' **S**: inscr. apud Feam: uiue in dies et horas || Ter. heaut. II 3, 104 (345): datur, fruare dum licet || Pers. 5, 151 sq.: indulge genio, carpamus d u l c i a: nostrum est, quod uiuis || Pallad. in delect. epigr. VII 28, 5: *τέρπεο . . . τὸν ἐφημέριον βίον ἕλκων* **23 S**: Ou. rem. am. 93: sed propera n e c te uenturas d i f f e r i n horas **25 S**: Plut. de tranqu. anim. c. 4 p. 466 F.: *οὐ γὰρ ἡ συνήθεια ποιεῖ τοῖς ἑλομένοις τὸν ἄριστον βίον ἡδύν, ὥς τις εἶπεν, ἀλλὰ τὸ φρονεῖν ἅμα τὸν αὐτὸν βίον ποιεῖ καὶ ἄριστον καὶ ἥδιστον* **26 S**: Lucan. X 209: i m m e n s a e Cyllenius a r b i t e r u n d a e est || Vellei. II 43, 1: e f f u s i s s i m u m Hadriatici m a r i s . . . sinum **27 T**: floril. Paris. 8818[a] || 'gentilis poeta' apud Hieron. ep. 16 ad Damasum c. 2 [Vallars. I 42[c]]: 'caelum, non animum mutat, qui trans mare currit' **S**: Lucr. III 1053—1075 Lchm. Aeschin. contra Ctesiph. 78 p. 407 Bekk.: *οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξεν* || Sen. ep. 28, 1. 2. 5: a n i m u m debes m u t a r e, non c a e l u m, licet uastum traieceris mare, licet, ut ait Vergilius noster, terraeque nubesque recedant, sequentur te, quocunque perueneris, uitia .... locum ex loco m u t a s, cum illud, quod quaeris, bene uiuere (29), omni loco positum sit || id. epist. 104, 8: quid prodest mare traicere et urbes m u t a r e? si uis ista, quibus urgeris, effugere, non aliubi sis oportet, sed alius, puta uenisse te Athenas, puta Rhodon (u. 21); elige arbitrio tuo ciuitatem: quid ad rem pertinet, quos illa mores habeat? tuos adferes || Aesopus apud Hervieux les fabulistes latins II 576: c o e l u m enim est m u t a r e, n o n a n i m u m t r a n s m a r e c u r r e r e

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z*   19 tyberis *A corr. R ν σ g z*   tyberes *A pr.*   20 ac] .&c *λ*   & *v y*   ac *cett.* ()   (ł ac)   uultum *Ω*   ultum *y*   seruiat *R a. ras.*   21 samos *F λ' ν π σ g m v z*   samos *R* (a o)   smus *A*   samus *E γ1*   chios *A2 E F R λ' ν π σ m v z*   chius *A1 γ1 g*   rhodos *A2 E F R λ' ν π σ m v corr. 1 aut 2 z*   rhodus *A1 γ1 g v pr.*   absens *Ω*   22 quacumq, *z1*   quamcunque *E m v*   oram *A E p. ras. R γ p. ras. π m z2*   ora *z1*   23 summe *R1*   sūme *g*   summanu *γ1*   nec *v y flor. Nostr. Io. Victor.*   neu *cett.*   dultia *z*   24 Vt *A E γ σ φ2 g v flor. Nostr.*   Tu *F R λ' ν π m z*   quocunque *E m v*   25 racio *λ g*   27 Caelum *Ω*   motant *E*   mittāt *g*   mutat . . . currit *Hieronymus*   qui] q̆ *flor. Paris.* 8818[a]

strenua nos exercet inertia: nauibus atque
quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic est,
est Vlubris, animus si te non deficit aequos.

---

## XII.

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
si recte frueris, non est ut copia maior
ab Ioue donari possit tibi. tolle querellas:
pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
si uentri bene, si *laterist pedibusque tuis, nil
diuitiae poterunt regales addere maius.
si forte in medio positorum abstemius herbis

---

28 **S**: Sen. dial. 9 de tranqu. an. 12, 3: his (sc. formicis per arbusta repentibus) plerique similem uitam agunt, quorum non inmerito quis inqietam inertiam dixerit || id. ep. 56, 8: interdum quies inquieta est ... nos male habet inertia sui impatiens || Plin. ep. VIIII 6, 4: otiosissimis occupationibus || Apoll. Sidon. ep. I 5, 11: occupatissimam uacationem || Iuu. 9, 132: conuenient et carpentis et nauibus omnes || Cic. ad Quint. fr. II 15, 2: tum equis, tum quadrigis (cf. Cic. de off. III 33, 116) **29** sq. **S**: Epictet. diss. II 16, 47 Sch.: *ἔξω ζητῶν ἀεὶ τὴν εὔροιαν καὶ μηδέποτ' εὐροεῖν δυνάμενος. ἐκεῖ γὰρ αὐτὴν ζητεῖς, οὗ μή ἐστιν, ἀφεὶς ἐκεῖ ζητεῖν, ὅπου ἐστίν* || Sen. epist. 28, 5 uide supra ad u. 27 **30 S**: Ulubras uacuas appellat Iuu. 10, 102

I. 12. **2—6 T**: floril. Nostrad. **2 S**: non est ut] elocutio Lucretiana, ut V 146 || 'copia maior' in clausula: Lucr. V 1288. Ou. met. VIII 838. Aetna 427. anthol. Lat. 286, 173 **4 T**: floril. Paris. 8818 [a]. Porph. ad u. 5 **5** sq. **S**: Solon apud Plut. uit. Sol. 2: *ἰσόν τοι πλουτοῦσιν, ὅτῳ πολὺς ἄργυρός ἐστιν καὶ χρυσὸς καὶ γῆς πυροφόρου πεδία ἵπποι θ' ἡμίονοί τε καὶ ᾧ τὰ δέοντα πάρεστιν γαστρί τε καὶ πλευραῖς καὶ ποσὶν ἁβρὰ παθεῖν παιδός τ' ἠδὲ γυναικός* || item Theogn. 719 sqq. **7 S**: Auson. profess. 4, 19 sq.:

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 28 Strēnua *g* Strenua *cett. Pph. flor. Nostr.* ex///er//et (a supra) *A* *u.* 30 *om. E*1, *add. E*2 *ut uid. in marg.* 30 [v]lubris *z* ulibris *σ* æqūs (u supra) *A* æqus *μ pr.* aequus *cett.*

I. 12. AD ICCIVM *E F λ' v* AD HICCIVM *γ cum r* AD ICTIṼ LOQVITVR *z* *F λ' z cum r add.*: QUEM (QUAM *λ*) CUM (UI *l*, *om. r*) QUADAM ADMONITIONE (ADMONICIONE *λ r* ÃMONITIONE *z*) LAUDAT; HIC ICCIV̄ CV̄ Q[A]DĀ MONITIONE LAVDAT *m* *inscr. om. A R ν π σ g* 1 Agrippe *A g* sicci *A a. ras.* icci *cett. Pseudacr. cons. Porph.* 2 fueris *R*1 3 A ioue *flor. Nostr.* querellas *R γ a. ras. z* quaerellas *π* quaerelas *F λ* querelas *cett. flor. Nostr.* 4 rerum cui *ν* suppetis *l pr.* suppedit *g* 5 laterist] saltim est *flor. Nostr.* lateri ē *A ν m et perexiguo interuallo ψ* lateriē *φ l* lateriēm̄ *γ* latrie (est supra, i infra) *λ* lateri est *E R π σ v* lateri ~ *z* latere est *g* lateri *om.* est *ε* 6 Diuicię *λ* 7 abstemius *Ω Pph.*

uiuis et urtica, sic uiues protinus, ut te
confestim liquidus Fortunae riu*o*s inauret,
uel quia naturam mutare pecunia nescit,
uel quia cuncta putas una uirtute minora.
miramur, si Democriti pecus edit agellos
cultaque, dum peregre est animus sine corpore uelox,
cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
nil paru*o*m sapias et adhuc sublimia cures:
quae mare compescant causae, quid temperet annum,
stellae sponte sua iussaene uagentur et errent,
quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem,

---

salibus modestus, felle nullo perlitus, uini cibique a b s t e m i u s 8 **S**: Pers. 6, 69 sq.: mihi festa luce coquatur u r t i c a 8 sq. **T**: Eutyches I 3, 3 p. 461 K.: Horatius in epistularum libro I: ut te confestim largus fortunae r i u u s i n a u r e t' 9 **S**: Lucr. V 1256 Lchm.: argenti riuus et auri || Hieronym. ad Eust. ep. 22 c. 32: a u r u m l i q u e s c i t in litteras 12 cf. Lactant. inst. III 23, 4: l a u d a t u r D e m o c r i t u s, quod a g r o s suos reliquerit eosque p a s c u a publica fieri passus sit || Ioannes Chrysostom. ad uiduam Iun. I ed. Paris. nou. p. 423: D e m o c r i t u m uocat *μηλόβοτον ἀνέντα τὴν χώραν τὴν αὑτοῦ* 13 **S**: Cic. Tusc. V 39, 114 K.: quom alii saepe, quod ante pedes esset, non uiderent, i l l e (sc. Democritus) in infinitatem omnem p e r e g r i n a b a t u r, ut nulla in extremitate consisteret || Lucret. I 72 sqq.: uiuida uis animi peruicit et extra processit longe flammantia moenia mundi, atque omne immensum p e r a g r a u i t m e n t e a n i m o q u e (sc. Democriti assecla Epicurus) || Cic. de fin. II 31, 102: haec non erant eius, qui innumerabiles mundos infinitasque regiones, quarum nulla esset ora, m e n t e p e r a g r a u i s s e t || Apul. de mundo p. 101 ed. W.: homines . . . philosophiam ducem nacti eiusque inuentis imbuti a n i m o p e r e g r i n a r i ausi sunt per caeli plagas e. q. s. peregre—uelox] **T**: floril. Nostr. sine corpore uelox] **S**: Plat. Phaedr. p. 249 C: *μόνη πτεροῦται ἡ τοῦ φιλοσόφου διάνοια* 14 **S**: Prudent. perist. III 256: s c a b i e m q u e cordis sustinet || Auson. edyll. 11 p. 190 ed. Bip.: hunc locum... nostra illa poetica s c a b i e s coepit exscalpere, cuius morbi quoniam facile c o n t a g i u m est, utinam ad te quoque prurigo commigret || iam apud Ciceronem de legg. I 17, 47 s c a b i e s tropice usurpatur 15 **S**: Liu. XXVIIII 1, 13: n i h i l enim p a r u u m, sed Carthaginis iam excidia agitabat animo || Lucian. Alexand. 4: *τὸ μηδὲν μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νοῦν* 16 **S**: Verg. ge. II 479 sq.: qua ui maria alta tumescant obicibus ruptis rursusque in se ipsa residant || Stat. s. I 2, 157: uersumque domus sibi t e m p e r a t a n n u m || Plin. n. h. II 13: hic (sc. sol) uices temporum a n n u m q u e semper renascentem . . . t e m p e r a t 18 **S**: Verg. Aen. IIII 80 sq.: lumenque o b s c u r a uicissim l u n a p r e m i t || Stat. s. V 3, 22 sq.: quae minuat Phoeben quaeque

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 8 urticis *m* sic(vi)ues *z* protinus *Ω Pseudacr.* 9 liquidus] largus *Eutyches* conf: liq:] claudius *Pph.* riuus *Ω* 10 motare *E* 12 ed(at)////(a) gellos *A* agell*o*s *z* 13 dum] du *A* cum *m* 15 parum *v y* paruum *cett.* 16 compescant *R σ m v z* cōpescant *E π g l* conpescant *A F γ λ ν* conpesc. *Pph.* cause *λ* quid] qui *λ* temperat *F R λ' π m z* 17 Stelle *E λ g* iussene *λ* 18 qui proferat *λ*

quid uelit et possit rerum concordia discors,
Empedocles an Stertinium deliret acumen?
  uerum, seu piscis seu porrum et caepe trucidas,
utere Pompeio Grospho et, siquid petet, ultro
defer: nil Grosphus nisi uerum orabit et aequom.
uilis amicorum est annona, bonis ubi quid dest.
  ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippae, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit; ius imperiumque Prahates

---

integrare latentem causa queat  19 'concordia discors' T: Donat. ad Terent. eun. IIII 4, 53 (721), sed Horatio non nominato S: Ou. met. I 433: discors concordia fetibus apta est || Lactant. inst. II 9, 17: philosophi quidam et poetae discordi concordia mundum constare dixerunt || Zeno Veron. tract. I 12, 4 p. 86 Giuliari: discors concordia || Dirae 6: rerum discordia gliscet || Manil. I 142: discordia concors || Licent. carm. ad Augustin. 130 (IIII p. 540): concors discordia rerum || Sen. n. qu. VII 27, 4: tota huius mundi concordia ex discordibus constat || Lucan. I 98: temporis angusti mansit concordia discors || Paul. Nol. c. VIII 20: fiat discordia concors || Ennod. CCXXIIII 21 p. 179 V.: foedera naturae rupit concordia pugnax || Empedocles ap. Diog. Laert. VIII 76: ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα, ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει || Iustin. Martyr ad Graec. cohort. 4 p. 22 ed. Otto: Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος ὁ Ἀκραγαντῖνος τέσσαρα στοιχεῖα πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ, γῆν· δύο δὲ ἀρχικὰς δυνάμεις φιλίαν τε καὶ νεῖκος, ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτική, ἡ δὲ διαιρετικόν  21 S: Iuu. 15, 9: porrum et caepe nefas uiolare et frangere morsu || Prudent. perist. X 259 sq.: appone porris religiosas arulas, uenerare acerbum caepe, mordax alium || id. contra Symmach. II 867: porrum et caepe deos imponere nubibus ausi  24 T: flor. Nostr. S: Plaut. mil. glor. 733—735 R.: si hoc parauissent et homines essent minus multi mali et minus audacter scelesta facerent facta: et postea qui homines probi essent, esset is annona uilior  25 S: 'ne tamen ignores' cf. Ou. her. 19 (20), 129 et 213. fast. I 45 VI 25 Martial. I 2, 5

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z*  19 discors concordia rerum *v*  rerum concordia discors *cett. Pph.*  20 Enpedocles *A F R γ l m z*  Empodocles *σ*  stertinū *F λ' z*  deleret *R*1  21 piscis *A*1 *E*1 *R ν π*  pisces *cett.*  cepe *A F R λ' ν g m v z*  22 grospo *E*  petit *g*  petet *cett. Pph.*  ultro *Ω Porph.*  ultro *γ*, *superscr. ab* 2. *m.* ał ultra  23 Deffer *γ*  nil] nec *v*  orabat (i superscr.) *σ*1  æqũm *A*  ęcũ (q superscr.) *π*  equum *λ g*  aequum *cett.*  24 Velis *R a. corr.*  quid dest *R*  quid est *π*1  quidē ē *A*1 *E*1 *a. ras.*  quid deest (ł non superscr.) *A*2 *E*2 *cett. flor. Nostr.*  25 Ne tamen] Nec non *π z*1  Nec tamen *v y*  quod *R a. ras.*  si *A*1  26 Cantabar (e superscr.) *A*  agrippe *A λ g*  cladi *R*1  claudii *v*  claudu *z*  27 cęcidit *γ*  inperium *λ*  prahates *A*1 *R γ π m z cons. Pseudacr. cod. γ*  praates *φ*  praataes *ψ l*  phraates *E*  phrahates *σ g v*  prahates ⊢ *A*2  phraates ⊢ *ν*  praates ⊢ ⊢ *λ Pph.*

Caesaris accepit genibus minor; aurea fruges
Italiae pleno defundit Copia cornu.

---

## XIII.

Vt proficiscentem docui te saepe diuque,
Augusto reddes signata uolumina, Vinni,
si ualidus, si laetus erit, si denique poscet;
ne studio nostri pecces odiumque libellis
sedulus inportes opera uehemente minister.
si te forte meae grauis uret sarcina chartae,
abicito potius quam, quo perferre iuberis,
clitellas ferus inpingas Asinaeque paternum
cognomen uertas in risum et fabula fias.
uiribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
uictor propositi simul ac perueneris illuc,

---

29 Ou. met. VIIII 88: diuesque meo bona Copia cornu est || Apoll. Sidon. carm. 11, 114: hic redolet patulo Fortuna Copia cornu || Passio S. Arnulfi 301 sq. (Harster p. 96): 'cui pleno copia cornu ridebit'. Copiam pleno cornu exhibet etiam Boethius de philos. consol. c. II 2, 6.

I. 13. 1 saepe diuque] **S**: Cic. pro Quinctio 31, 96: saepe et diu **6—8 T**: Priscian. instit. XVIII 4, 50: Horatius epistularum I: si—inpingas 7 sq. quam—impingas' T: glossar. Mai class. auct. VIII 148 8 'clitellas ferus inpingas' T: Porphyr. ad u. 19 **9 S**: Tib. I 4, 83: parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam || Pers. 5, 152: et fabula fies || cf. Prop. I 15, 24. II 24, 1. Iuu. 10, 167 **10—12** 'uiribus—onus' T: Prisc. l. l.

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 28 Che saris *A* Cesaris *ν g* fruges *Ω* 29 defundit *A1 γ λ corr. σ1 g* defudit *E F R λ' π σ p. ras. m z gloss. r* diffudit *ν y* diffundit *v y* difundit *A2*

I. 13. *Inscriptio* AD VIN NIVM *finis est foliorum Hamburgensium cod. A* *REDIT cod. A Paris.* AD (*om. E*) VINIVM (*sic λ*, VINNIVM *A2 F R γ l v z cum f r*, VENNIVM *E L*) ASELLAM (*sic A2*, ASELLVM *E F λ' m r z*, ASELLIVM *v*, *om. R γ L*) *A E F R γ λ' m v z cum L r*; *add. E F λ' m v z*: MONET (MONENS *F λ' m*) VT CARMINA CAESARI (CES: *λ m z*) TRADAT *inscr. om. ν π σ g* 1 ////ut *R* docui/// *R* sepe *E φ1 g m v z* 2 reddas *v2 y* uenni *E* uinni *cett.* 3 lectus *λ* 4 Nec *R2 ν1 φ a. ras.* 5 importes *E R2 g l* inportes *cett.* operante hemente *A1* magister *λ pr.* 6 Site, t *in ras. A* urit *E y* urget *m y* uret *cett.* urat *Priscianus* chartae *A R γ* cartae *F ν π σ l m z* carte *λ* //cartę *v* carthę *E* carthe *g* 7 abitito *σ* abicite (o *supra*) *λ* pocius *λ* preferre *σ1* 8 impingas *E l* inpinguas *φ a. ras. v y* inpingas *cett.* asine *R1 λ* 10 diuos *E* cliues *R1* per (*supra* per) flumina *z* lammas *E v y* lãmas *l (uirgula fort. ab a. m.)* lamas *R* lamas *cett. Pph. Pseudacr. Prisc.*

sic positum seruabis onus, ne forte sub ala
fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
ut uinosa glomus furtiuae Pyrria lanae,
ut cum pilleolo soleas conuiua tribulis.
ne uolgo narres te sudauisse ferendo
carmina, quae possint oculos aur*i*sque morari
Caesaris; oratus multa prece, nitere porro.
uade, uale: caue ne titubes mandataque frangas.

---

## XIIII.

Vilice siluarum et mihi me reddentis agelli,
quem tu fastidis habitatum quinque focis et
quinque bonos solitum Variam dimittere patres,
certemus, spinas animone ego fortius an tu

---

12 S: Verg. Aen. II 644: sic, o sic positum ‖ ge. IIII 303: sic positum 14 T: gloss. Mai class. auct. VIII 255; de Pyrria cf. Titinius fr. inc. XXI p. 136 R. 15 T: gloss. Mai class. auct. VIII 417. 579 17 S: Ou. trist. II 519 sq.: mea . . poemata . . . saepe oculos etiam detinuere tuos 19 T: Seru. ad Aen. IIII 409

I. 14. 1 'mihi me reddentis agelli' T: schol. Γ epist. I 18, 101 S: Priap. 82, 1 V.: vilicus .... cultor agelli ‖ Sen. de breu. uitae 8,5: nemo restituet annos, nemo iterum te tibi reddet ‖ Pomp. Mela I 52: se sibi reddidit ‖ Claudian. carm. min. XXII 43: me redde mihi ‖ Ambros. expos. euang. Luc. VII 220 p. 380, 12 Sch.: se sibi reddidit ‖ Apoll. Sidon. carm. 7, 112: uix me mihi reddere Nerua coepit 4 sq. S: Nilus ap. Orell. sent. Gr. vett. I 150 p. 338: οὐ μακρὰν τὸ θέρος· ἀκανθῶν τοίνυν τὸν ἀγρὸν τῆς ψυχῆς ἀπαλλάξωμεν ‖ Catull. 64, 72: spinosas Erycina serens in pectore curas ‖ Paulin. c. 28, 294: spinae sunt animo

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 12 Si positū *A*1 serbabis (v superscr.) *σ* honus *γ z* 13 port*e*s *E* 14 ut] ł sic̄ *z*2 *uar.* glomus *A*1 *E R γ π σ Pseudacr. cod. Γ gloss. Γ* glomos *A*2 *E*2 *uar. F λ' g m z glossar. Mai Pseudacr. codd. v b f V* globos *ν v y* *furtiue A* furtiue *m g*2 f//urtiue *λ* furtiua *g*1 pyrria *π φ z Pseudacr.* pirria *cett.* purri *Pph.* 15 pilleolo *Ω y Pseudacr.* conuiuia *γ* 16 Nec *E y* Neu *σ y* Ne *cett.* uolgo *A*1 *F R λ' π g m z*1 uulgo *A*2 *E γ ν σ v z*2 nares (ꝑ ut superscr.) *R*1 sudauis *A*1 17 quae] ł̃ quę *φ* aures *Ω* mirari *g pr.* 18 Cesaris *E g v* 19 Viue *v*, *superscr. ab* 2. *m.* ł uade Va*de* *z*

I. 14. AD VILICVM (VILICIVM *A* VILLICVM *l m v L r*) *A F R γ λ' m v z cum L f r*, *add. F λ' m v*: SVVM DE VARIETATE STUDII (D: V: S: *om. m v*). AD AGELLVM *E* *inscr. carent ν π σ g* 1 Vilice *A F R γ λ' ν z cum G*1 *a b*1 *c Bruxell.*1 *Pph. Pseudacr. cod. v* Villice *E σ g m v* Vi*l*lice *π* 2 Quę̃ *A* 3 bariā *m z y* uariam *cett. cons. Porph.*; *v parum liquet*

euellas agro, et melior sit Horatius an res.
  me quamuis Lamiae pietas et cura moratur,
fratrem maerentis, rapto de fratre dolentis
insolabiliter, tamen istuc mens animusque
fert et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum:
cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
stultus uterque locum inmeritum causatur inique:
in culpa est animus, qui se non effugit umquam.
  tu mediastinus tacita prece rura petebas,
nunc urbem et ludos, et balnea uilicus optas:
me constare mihi scis et discedere tristem,
quandocumque trahunt inuisa negotia Romam.
non eadem miramur; eo disconuenit inter
meque et te: nam quae deserta et inhospita tesqua

---

5 **S**: Velleius Pat. II 91, 3: nec melior illi res familiaris quam mens foret 7 **S**: Cic. ad Attic. XII 28, 2: maerorem minui, dolorem nec potui, nec, si possem, uellem ‖ Ou. ex P. I 9, 1: de rapto tuo uenit epistula Celso 8 **S**: Stat. s. II 1, 103: mens animusque ‖ Lucr. I 74: mente animoque (in clausula) ‖ Verg. Aen. VI 11: mentem animumque 9 **S**: Lucret. II 263 sqq.: nonne uides etiam patefactis tempore puncto carceribus non posse tamen prorumpere equorum uim cupidam iam desubito, quam mens auet ipsa 11—13 **T**: floril. Nostr. 13 **S**: Lucr. III 1068 sq: hoc se quisque modo fugit, at quom, scilicet, ut fit, effugere haut potis est, ingratis haeret et odit 14 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 353 19 'deserta—tesqua' **T**: ibid. VIII 584 **S**: Accius (Philoct.) u. 554 Ribb.: quis tu es mortalis, qui in deserta et tesqua te adportes loca? ‖ Apollin. Sidon. c. 16, 91: inhospita tesqua ‖ cf. Verg. Aen. IIII 41 sq.: et inhospita Syrtis, hinc deserta siti regio

---

*Ω* = *A E F R γ λ′ ν π σ g m v z* 5 Euelles *z* Euellas *cett.* oratius (H above *E*) *A R γ ν π g v* oratius *l* an tu res *g a. ras.* 6 moretur *λ corr. π corr. φ corr. v corr. y* moratur *cett.* 7 maerentis *A R ν* moerentis *g* merentis *cett.* 9 et *om. R*1 spaciis *E λ ν g v* obstancia *g* obstantia *cett. Porph.* 10 Rore (v above) *λ* In uentu (*uiuentem* above) *A* 11 sors *A F R γ λ′ ν π m v z flor. Nostr.* res *E σ g y* 12 Sulť *λ* immeritum *A γ l g* inmeritum *E F R λ ν π σ m v z flor. Nostr.* clausař (*l* above) *E a. ras.* causatur *R* iniquae *E* 13 Incupa *E* se] te *flor. Nostr.* unquam *E g m v flor. Nostr.* ũquam *l* 14 tu] tum *gloss. Mai* mediestinus *E pr.* mediastenus *λ uar. π*1 medias tenus *R* rure *g* petabas *A* patebas (e above) *γ l* 15 uidicus *A*1 *aut pr.* uillicus *E corr. π*2 *σ*2 *g m v* uilicus *cett.* 16 Ne *R*1 discedere] discere *A* 17 Quandocunque *E m v* negocia *λ g v* 18 Num *z*1 disc(‖)‿uenit (va above) *E* 19 nanqꝫ *E pr.* namqꝫ *E corr.* quae] que *R* qua *A pr.* (?) *σ*1 quae *aperte exhib. A F γ λ′ ν π σ*2 *g*2 *m v z* qui *g*1 *ut uid.* ( ) diserta *E* t̄esqua *E*

credis, amoena uocat mecum qui sentit, et odit,
quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina
incutiunt urbis desiderium, uideo, et quod
angulus iste feret piper et tus ocius uua,
nec uicina subest uinum praebere taberna
quae possit tibi, nec meretrix tibicina, cuius
ad strepitum salias terrae grauis: et tamen urges
iampridem non tacta ligonibus arua bouemque
disiunctum curas et strictis frondibus exples;
addit opus pigro riuos, si decidit imber,
multa mole docendus aprico parcere prato.
  nunc age, quid nostrum concentum diuidat, audi.
quem tenues decuere togae nitidique capilli,

---

21 **S**: s. I 2, 30: nullam nisi olenti in f o r n i c e stantem || Verg. catal. 5 (13), 27 sq.: neque in culinam et u n c t a compitalia dapesque duces sordidas 22 **S**: Lucr. I 19: omnibus i n c u t i e n s blandum per pectora amorem 23 **S**: Apollin. Sidon. epist. VII 17, 21: a n g u l u s i s t e placet paupertinusque recessus 26 **S**: epist. I 2, 31: ad s t r e p i t u m citharae; similiter c. IIII 3, 18 || a. p. 430: saliet, tundet pede t e r r a m || terrae grauis] Hom. Il. XVIII 104: ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης || Tib. I 9, 8: et durum terrae rusticus u r g u e t opus 27 **S**: Ou. ex P. I 8, 59: purgare l i g o n i b u s a r u a || met. I 101 sq.: immunis rastroque i n t a c t a nec ullis saucia uomeribus . . . tellus || Iuuen. 5, 119: d i s i u n g e b o u e s 28 **S**: Verg. ecl. 9, 61: agricolae s t r i n g u n t f r o n d e s || Verg. Aen. III 630: e x p l e t u s dapibus || ge. III 430 sq.: piscibus atram . . ingluuiem ranisque . . e x p l e t 29 sq. **S**: Cato r. r. 155: cum pluere incipiet, familiam cum ferreis sarculis exire oportet 30 **S**: a. p. 67 sq.: amnis d o c t u s iter melius 31 **S**: Cic. de off. I 145: maior et melior actionum quam sonorum c o n c e n t u s est 32 **S**: Ou. her. 20 (21), 166: de nitidis . . . . comis

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 20 amęna *λ π m* que *λ pr.* 21 Que *λ g* pulcra *λ ψ v* fornæx *A* fornis *λ' pr.* ⁝unca (t *superscr.*) *E* popinę *π z* popina *cett.* 22 Incutunt *R*1 23 ferex *A* ferat *ψ uar.* tus *A E F R γ λ' π g m z Porph.* thus *ν σ v* otius *A λ ν ψ m z* uṇa (u *superscr.*) *A l* una *R a. ras.* 24 *Nec E* subest] q̄ subest *g* prebere *γ λ ν σ m v z* 25 Que *λ g* possit *E F λ' π g v z* posset *A R γ ν σ m* meritrix *ν g* meretrix *cett.* tibicina ē *γ* 26 t̄re *λ* urges *E F R*2 *γ λ p. ras. ν σ l m v z* urgues *A R*1 *λ a. ras. π g Pph.* 27 tacita (im *superscr.*) *R a. ras.* bouenq; *λ* 28 exples frondibus *E pr.* frontibus *ε pr.* exples *ψ* 29 Addidit *A* (*sed tertia* d *in* t *mutata*) *pig*ro *R* pygro *λ* riuis (*v superscr.*) *z* riuus *cett.* rius (u *superscr.*) *μ* si] ⁝sicū *E* /////ymber *z* 30 ducendus *A ν*1 *aut pr.* paịro (r *superscr.*) *A* 31 c̄sensū *E* conc̣entum (u *superscr.*) *l* diuidit *R* 32 Que *m*1 decorę *R*1 *ut uid.* toge *λ g* niti.q, (. di *superscr.*) *z*

quem scis immunem Cinarae placuisse rapaci,
quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
cena breuis iuuat et prope riuum somnus in herba;
nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
limat, non odio obscuro morsuque uenenat:
rident uicini glaebas et saxa mouentem.
cum seruis urbana diaria rodere mauis;
horum tu in numerum uoto ruis: inuidet usum
lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
optat ephippia bos piger, optat arare caballus:
quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

---

**34** cf. epist. I 18, 91: potores b i b u l i m e d i a d e nocte F a l e r n i **36—38 T**: floril. Nostrad. **36 S**: Verg. ecl. 9, 14: nouas i n c i d e r e lites **37** sq.: **S**: Petron. 113, 6: o b l i q u i s trucibusque o c u l i s utrumque spectabam || Ou. met. II 787: deam (Inuidiam) o b l i q u o fugientem l u m i n e cernens **38 S**: Apul. met. VI 12: u e n e n a t i s m o r s i b u s in exitium saeuire mortalium || Symmach. epist. I 31, 2: an uereris aemuli u e n e n a lectoris, ne libellus tuus a d m o r s u duri dentis uratur? || Apollin. Sidon. ep. IIII 22, 6 fin.: non reliquisti cur u e n e n a t o m o r s u secere || cf. Alciphr. epist. I 15: *δυσμενὴς καὶ βάσκανος ὁ τῶν γειτόνων ὀφθαλμός, φησὶν ἡ παροιμία* **40 T**: gloss. Mai class. auct. VIII 159 **41** sq. **T**: 'inuidet—horti' Prisc. instit. XVIII 18, 138 **42 T**: gloss. Mai classic. auct. VIII 134 **43 T**: floril. Nostr. 'optat ephippia bos piger' **T**: gloss. Mai cl. auct. VIII 196 **S**: Pind. frg. 234: *ὑφ' ἅρμασιν ἵππος, ἐν δ' ἀρότρῳ βοῦς· παρὰ ναῦν δ' ἰθύει τάχιστα δελφίς, κάπρῳ δὲ βουλεύοντι φόνον κύνα χρὴ τλάθυμον ἐξευρεῖν* || Plut. de tranqu. an. c. 13 p. 472 C: *ὅθεν οὐ πάντα πάντων ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ τῷ Πυθικῷ γράμματι πειθόμενον αὐτὸν καταμαθεῖν· εἶτα χρῆσθαι πρὸς ἕν, ὃ πέφυκε, καὶ μὴ πρὸς ἄλλον ἄλλοτε βίου ζῆλον ἕλκειν καὶ παραβιάζεσθαι τὴν φύσιν. 'ἐν ἅρμασιν ἵππος, ἐν δ' ἀρότρῳ βοῦς κτλ.'* || Maxim. Tyr. 31, 3 (2, 3 p. 4 Dübn.): *εἴ τις ἐπεχείρει τὸν βοῦν ὑπολύσας τῶν ἀρότρων καὶ τὸν ἵππον τῶν ἁρμάτων . . . ὑπαγαγεῖν τὸν μὲν βοῦν τῷ ἅρματι, τὸν δὲ ἵππον τῷ ἀρότρῳ, ἆρ' οὐκ ἂν ἦν πρὸς μὲν τὴν φύσιν παράξνομος;* **44 S**: Aristoph. uesp. 1431: *ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην* ||

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* **33** inmunem *A γ σ m v z* immunem
a
*E F R λ' ν π* īmunem *g* cinarae *E γ λ corr. π σ φ corr. m z* cinerę *A* cinare
ł nocte
*R g v* cincerę *v* cinyrae *F λ a. corr.* cinyre *l* **34** luce *σ*; *cf. epi.* I 18, 91
u
**35** Cena *A E R g v* Caena *cett.* rium *A* riuum *cett.* **36** ne clusisse *g* s, *E* **37** oblico *A λ pr.* obliquo *cett. flor. Nostr.* commoda] quomode *A* **39** glaebas *A* glebas *cett.* **39** uomentem *m* **40** cibaria *g Pseudacr. uar.* diaria *cett. Pph. Pseudacr.* maius *A pr.* **41** *H*orum *ψ* uisum *R a. ras.* **42** & pecoris & tibi *A* pecorum *glossar. Mai* argutus] insignis *glossar. Mai* orti *A R λ m* **43** ephippia *A E R π σ m z Pseudacr.* ephipia *γ g* ephypia
ł epipha
*F λ'* epithia *v, v non liquet* caballū *g* **44** excerceat *A*

## XV.

Quae sit hiems Veliae, quod caelum, Vala, Salerni,
quorum hominum regio et qualis uia (nam mihi Baias
Musa superuacuas Antonius, et tamen illis
me facit inuisum, gelida cum perluor unda
per medium frigus. sane murteta relinqui
dictaque cessantem neruis elidere morbum
sulpura contemni uicus gemit, inuidus aegris,
qui caput et stomachum supponere fontibus audent
Clusinis Gabiosque petunt et frigida rura.
mutandus locus est et deuersoria nota
praeteragendus equos. ʻquo tendis? non mihi Cumas

---

Plato de rep. IIII p. 433 A: *ὅτι ἕνα ἕκαστον ἓν δέοι ἐπιτηδεύειν . . . εἰς ὃ αὐτοῦ ἡ φύσις ἐπιτηδειοτάτη πεφυκυῖα εἴη* || Cic. de off. I 31, 114: ad quas igitur res aptissimi erimus, in iis potissimum elaborabimus || Cic. Tusc. I 18, 41: quam quisque norit artem, in hac se exerceat || Pindar. Nem. I 25 sq. Dissenius: *τέχναι δ' ἑτέρων ἕτεραι· χρὴ δ' εὐθείαις ὁδοῖς στείχοντα μάρνασθαι φυᾷ* || Prop. II 1, 46: qua pote quisque, in ea conterat arte diem

I. 15. 2 sqq. Suet. Aug. 81: quia calida fomenta non proderant, frigidis curari coactus auctore Antonio Musa (Augustus) || Dio Cassius LIII 30: *καὶ αὐτὸν (Αὔγουστον) μηδὲν ἔτι μηδὲ τῶν πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον Ἀντώνιός τις Μούσας καὶ ψυχρολουσίαις καὶ ψυχροποσίαις ἀνέσωσε* 4 **S**: Ou. fast. V 435: cumque manus puras fontana perluit unda || met. III 173: dumque ibi perluitur solita Titania lympha || Cypr. Gall. genesis 602: atque pedes geminos frigenti ut perluat unda (in claus.) || Sil. It. XIIII 222: perluit unda (in claus.) 5 **T**: ʻsane murteta relinqui' gloss. Mai class. auct. VIII 338 **S**: Cels. III 21, 6: maximeque utiles naturales et siccae sudationes sunt, quales super Baias in murtetis habemus 6 **S**: Cels. II 15, 1: quibus lentae morborum reliquiae remanent neque aliter eliduntur 11 **S**: Stat. Theb. II 351: quo tendis iter?

---

I. 15. *Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* AD NVMONIVM VALAM (VALA *R*) *A F R γ λ m v z cum L f r* ad ualam scribit *l2* De lauacris frigidis *add. 1 Bland. titulo carent E ν π σ g l1 E1 continuauerat hanc epistulam praecedenti* 1 QUEM *A* si *R1* hiems *E(?) R2 π g v* hyemþ *l* hiemps *cett. Pph.* ualię *σ* celū *λ g m z* ualla *σ* 2 mihi Baias *om. m* 3 supuacua *F1 ut uid. Pph.* supuacuas// *λ' z* 4 dum *m* perluor *E F γ λ' ν σ g m v z* perluor *R p. corr. π in ras.* perriuor *A π1 ut uid.* peri///uor *R1* peruehor *E uar. y gloss. Γ uar.* perheor *c1* perlauor *R2 uar.* proluor *l2* () 5 murteta *A pr. R γ λ pr. ν π1 σ φ l2 (l1 n. l.) m Pseudacr. glossar. Mai* murteta *g* murteca *ψ z* mur&a *E1* morteta *λ2* myrteta *E2 λ corr. ut uid. π2 Pph.* mirteta *A*
h
*corr. v cum f* 7 Sulpura *A R gloss. γ* Sulpura *π* Sulphura *cett. cum L Pph. Pseudacr.* contemni *E γ π g* contempni *A F R λ' ν σ m v z* 8 stomacum *z1* subponere *ν σ m v* supponere *cett.* 9 Clusinos *E1 y* Clusinis *cett.* () glabios *F λ' π z* 10 Motandus *E* deuersoria *A pr. R Pph.* diuersorria *λ* diuersoria *A corr. cett.* 11 Preteragendus *F γ pr. λ ν σ m z* equus *Ω om. g1*

est iter aut Baias' laeua stomachosus habena
dicet eques, sed equi frenato est auris in ore);
maior utrum populum frumenti copia pascat,
collectosne bibant imbres puteosne perennis
iugis aquae (nam uina nihil moror illius orae.
rure meo possum quiduis perferre patique:
ad mare cum ueni, generosum et lene requiro,
quod curas abigat, quod cum spe diuite manet
in uenas animumque meum, quod uerba ministret,
quod me Lucanae iuuenem commendet amicae);

---

**16 S**: Sall. Iug. 89, 6: iugi aqua || Hor. serm. II 6, 2: tecto uicinus iugis aquae fons || Cic. de diu. II 13, 31: aquae iugis colore praesentiunt || Hesiod. ap. Athen. II 41e: κρήνης ἀενάου || Plaut. triu. 297: nil ego istos moror faeceos mores || Hor. epi. II 1, 264: nil moror officium, quod me grauat || Verg. Aen. V 400: nec dona moror || Capit. M. Aurel. 10, 8: neque umquam recessit de curia, nisi consul dixisset: 'nihil uos moramur, p. c.' **17 T**: [Sergius] explanat. in Donatum lib. I p. 511 K. **S**: Hor. epi. I 16, 74 sq.: quid me perferre patique indignum coges? || Lucr. V 314: (silices) nec ualidas acui uires perferre patique finiti || Lucr. II 291: ferre patique (in clausula) || Mart. VII 39, 3: cum perferre patique iam negaret || cf. XII 60, 13: perferre patique || Ter. Andr. I 1, 35 (62): perferre ac pati **18 S**: Tibull. III 6, 5: madeant generoso pocula Baccho || Ou. met. IIII 765: generosi munere Bacchi || Ou. rem. am. 567 sq.: generosae fertilis uuae uinea **19 sq. S**: Hor. epi. I 5, 17 sqq.: (ebrietas) spes iubet esse ratas . . . sollicitis animis onus eximit, addocet artis, fecundi calices quem non fecere disertum? || Thucyd. V 103: ἐλπὶς . . . δάπανος γὰρ φύσει || Panyasis ap. Athen. II 37b: πάσας δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει πινόμενος κατὰ μέτρον || Hom. Od. XIIII 466: (οἶνος) καί τι ἔπος προέηκεν ὅ πέρ τ' ἄρρητον ἄμεινον **21 S**: Hor. epi. I 1, 20 sq.: ut nox longa quibus mentitur amica . . . uidetur

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* **12** aut] ut *π1* at *π2* laeua *b α Bruxell.* leua *Ω* stomachosus *E F R γ λ' ν π g m z* stomachus *A σ*
ł cat'
stomachandus *v* abena *A* auena *R1 π1* **13** Dicit *E* aeques *F λ* set *γ* equi *A E F R γ2 λ' ν π2 σ g m v corr. Pph.* qui *γ1* equis *γ uar. π1 v a. ras. z* aures *E pr.* **15** ymbres *ν m* puteosque *v y* puteosne *cett.* puteosue *y* perennis *R ν π cum G α μ b Bruxell.* pærennis *A* perhennis *z* perennes *E σ g (?) m v* perhennes *F γ λ'* perōes *g1 (?)* **16** Iugis *A E2 uar. F R γ λ' ν π σ g2 uar. m z Pseudacr.* Dulcis *E λ*
ł iugis
*uar. g1 Pseudacr. V* Dulcis *v gloss. Γ* : dulcis] aliter iugis ( ) **17** possum *Ω* possim *y* quid uis *uel* quiduis *Ω* quod uis *G* suffere *v y* perfer *A pr.* pati quæ *A* **18** cum ueni] conueni *π* uenio *γ2 σ m* ueni *cett.* **21** lucane *λ g* Iuuenē, *maiore I, A l* uiuentē *σ* commendat *A R γ m* cōmodet *g pr.* commendet *cett. Porph.*

tractus uter pluris lepores, uter educet apros,
utra magis piscis et echinos aequora celent,
pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reuerti,
scribere te nobis, tibi nos adcredere par est.
  Maenius, ut rebus maternis atque paternis
fortiter absumptis urbanus coepit haberi
scurra, uagus non qui certum praesepe teneret,
inpransus non qui ciuem dinosceret hoste,
quaelibet in quemuis obprobria fingere saeuos,

---

22. 23. 25 **T**: Porph. ad u. 1 22 **T**: Prisc. instit. VII 7, 34 **S**: Cic. pro Plancio 9, 22: t r a c t u s ille celeberrimus Venafranus || Caes. bell. ciu. III 112, 8: in hoc t r a c t u oppidi pars erat regiae || Verg. ge. II 182 sq.: indicio est t r a c t u surgens oleaster eodem plurimus || lepores—apros] eadem animalia coniunguntur: Iuu. 11, 138. Lucian. epist. Sat. 28. conu. 22. de hist. conscr. 20. Athen. VIIII 63. 64 p. 401 || Tib. I 1, 13: pomum nouus e d u c a t annus 25 **T**: schol. *Γ* ad u. 2 26 **S**: Iuu. 11, 39: aere paterno ac rebus mersis in uentrem 27 sq. **S**: Plaut. trin. 202: u r b a n i assidui cives quos s c u r r a s uocant || most. 15: tu u r b a n u s uero s c u r r a, deliciae popli, rus mihi tu obiectas? || Catull. 22, 2: homo . . . dicax et u r b a n u s . . . qui modo s c u r r a . . . uidebatur 28 **S**: Plaut. curc. 228: quin reciperet se huc esum ad p r a e s e p e m suam || Eurip. fr. 379 N.: *νῦν δ' ἤν τις οἴκων πλουσίαν ἔχῃ φ ά τ ν η ν* || Eubulus fr. com. Gr. ed. M. III p. 270: *πολλοὶ φυγόντες δεσπότας ἐλεύθεροι ὄντες πάλιν ζητοῦσι τὴν αὐτὴν φάτνην* 29 **S**: Manil. V 494: nec pacem bello, c i u e m d i s c e r n e t a b h o s t e || Plaut. trin. I 2, 65 (102): h o s t i s n e a n c i u i s comedis, parui pendere 30 **S**: Cic. in Verr. I 5, 15: ne qua (c r i m i n a) in istum f i n g e r e existimer || Ou. her. 12, 177: in faciem moresque meos noua c r i m i n a f i n g a s || Amm. Marc. XVII 11, 2: in ueteres quoque magnificos duces uitia c r i m i n a q u e . . . f i n x i s s e malignitatem

---

u
*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 22 in͞r *A* inter *σ* pluris *A E R γ*1 *π z cum G pr. b Bruxell. Reginens. pr. Priscianus* plures *F λ' ν σ*
t
*g m v Porph. ad u.* 1 utei,e ducer& *A* utere duceret *R* ut duceret *g* educet] ederet *σ* 23 piscis *E* pisces *cett. Porph. ad u.* 1 aechinos *R*
r
caelent *F λ' π* 24 phaeax *A R π* pheax *cett.* 25 Scibe *σ* adcredere *E Porph. ad u.* 1 ad credere *l a. ras.* at credere *F z* accredere *R λ π*2 *σ g m v* ac credere *A γ ν l p. ras.* hoc credere *π*1 *ut uid.* 26 *noua epistula, cui inscriptum* AD MAENIVM (MEN : *F v r*) *F v z cum r* *noua epistula sine hoc titulo E ν π σ g m* *continuantur sequentia antecedentibus in A R γ λ' Porph.* Maenius *A E γ ν Pph.* *M*enuus *g* oenius *σ* Menius *cett.* 27 cepit *γ g* 28 presepe *R γ λ m* praesepe *uel* p̄sepe *cett. Pph.* 29 Inpraisus *A* Impransus *E l* In-
ł ciuem
pransus *cett. Porph.* ciuem] uicem *E*1 *π*1 cui est *v* di=nosceret *R* disnosceret *R a. ras. cum f a. ras.* (*teste Slaughtero*) dinosceret *cett.* hostē *E* 30 Quelibet *γ σ g* opprobria *A R g v* opꝑpria *E* obprobria *cett.* seuus *E g z* saeuus *cett.* ()

pernicies et tempestas barathrumque macelli,
quicquid quaesierat, uentri donabat auaro.
hic ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
aut paulum abstulerat, patinas cenabat omasi,
uilis et agninae, tribus ursis quod satis esset,
scilicet ut uentres lamna candente nepotum
diceret urendos correctus Bestius. idem,
quicquid erat nanctus praedae maioris, ubi omne
uerterat in fumum et cinerem, 'non hercule miror',
aiebat, 'siqui comedunt bona, cum sit obeso
nil melius turdo, nil uolua pulchrius ampla'.

---

31 sq. **S**: Clodius uocatur apud Cic. (de domo sua 53, 137) procella patriae, turbo ac tempestas pacis atque otii || Prud. perist. X 78 sq.: tu uentilator urbis et uulgi leuis procella || Plaut. curc. I 2, 28 (120 Fl.) sq.: at iam bibes ... ecfunde hoc cito in barathrum || Apollin. Sidon. carm. 5, 324 sq.: post quina Vitelli milia famosi uentris damnata barathro || Alexis in Demetrio ap. Athen. VIII p. 338d Kaibel: *πρότερον μὲν εἰ πνεύσειε βορρᾶς ἢ νότος ἐν τῇ θαλάττῃ λαμπρός, ἰχθῦς οὐκ ἐνῆν οὐδενὶ φαγεῖν, νυνὶ δὲ πρὸς τοῖς πνεύμασι τούτοις Φάϋλλος προσγέγονε χειμὼν τρίτος· ἐπὰν γὰρ ἐκνεφίας καταιγίσας τύχῃ ἐς τὴν ἀγοράν, τοὔψον πριάμενος οἴχεται φέρων ἅπαν τὸ ληφθέν* 32 uentri donabat auaro] **S**: Alciphr. III 34, 3: *τὴν ἀπλήρωτον ἐμπλῆσαι γαστέρα* 36 sq. **S**: Prop. IIII 7, 35 B.: Lygdamus uratur, candescat lamina uernae || Valer. Max. VI 8, 1: plurimis enim laceratus uerberibus eculeoque inpositus, candentibus etiam laminis ustus (sc. seruus) || Galen. de placit. Hippocr. et Plat. p. 579 Müller = p. 584 K.: *οὕτω γ' οὖν εἰώθασι καὶ νῦν ποιεῖν οἱ τοὺς ἁμαρτάνοντας οἰκέτας καταδικάζοντες, τῶν μὲν ἀποδιδρασκόντων τὰ σκέλη καίοντές τε καὶ κατασχάζοντες καὶ παίοντες, τῶν δὲ κλεπτόντων τὰς χεῖρας, ὥσπερ γε καὶ τῶν γαστριμάργων τὴν γαστέρα καὶ τῶν φλυαρούντων τὴν γλῶτταν* 37 Bestius] cf. Pers. 6, 37 41 **S**: Anti-

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 31 Pernities *γ l z* Pernecies *v* barathrum *A R z* baratrum *cett.* marcelli *z1* 32 Quidquid *g* Quicquid *R cett.* quesierat *λ σ m z1* donabat *A E γ λ uar. σ π2 uar. g m*
ł bat
donarat *F R λ' ν π z* donarat *v* 33 nequicie *λ g* 34 Haut *σ* caenabat *F γ π l*
n
celabat *v* cenabat *cett.* 35 agnini *A E2 R2 γ λ ν σ φ2 g l2 m* agninae *π ψ l1* agnine *R1 φ1* agmine *E1* agminę *v* agni netribus *z* esset] e& *E natum ex* e& 36 lamma *ν1 σ m v* lamna *cett.* 37 correctus *A γ ν σ ψ uar.*
c v
*l1 ut uid. m v corr. (?) z* correptus *E F λ π g l2 v pr. (?)* correptos *R* correptor *y* corrector *v2 uar.* 38 Quidquid *g* Quicquid *π* Quicquid *cett.* Siquid *y* nanctus *R a. ras.* natus *λ pr.* nactos *E pr.* nactus *cett.* prędę
e
*A* prede *E* predę *z* p̄de *λ* omnē *E* 39 Verteret *E ψ pr.* Verterat *v* Verterat *cett. Pph. cod. W* Vertat *Pph. cod. U* cinere *z1* ercule *λ π* 40 siq*ui E* siq//// *g* sibi *λ pr.* obęso *π l* oboeso *φ* 41 N*il z* uolua *F λ'1 π z1 cum b1* ulua *E corr.* uiua *E pr.* uulua *A R γ λ'2 ν σ φ corr. g m v z2* pulcrius *R σ v* dulcius *y*

nimirum hic ego sum; nam tuta et paru*o*la laudo,
cum res deficiunt, satis inter uilia fortis:
uerum ubi quid melius contingit et unctius, idem
uos sapere et solos aio bene uiuere, quorum
conspicitur nitidis fundata pecunia uillis.

---

## XVI.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quincti,
aruo pascat erum an bacis opulentet oliuae,
pomisne et pratis an amicta uitibus ulmo,
scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
continui montes si dissocientur opaca
ualle, sed ut ueniens dextrum latus aspiciat Sol,

---

phanes ap. Athen. III c. 57 p. 100d: *μήτραν τινὲς πωλοῦσιν, ἥδιστον κρέας* || Mart. XIII 56: te fortasse magis capiet de uirgine porca, me materna graui de sue uolua capit 42—46 'ego—uillis' T: floril. Nostr. 42 S: Ou. trist. V 10, 37: barbarus hic ego sum || Commod. instr. I 31, 6: innocens hic ego sum 44 S: Mart. V 44, 7: captus es unctiore mensa

I. 16. 2 uocem 'opulentare' post Horatium usurpant Colum. et Apollin. Sidon.; gloss. Lobbaei p. 30 exhibet: 'opulento *πλουτίζω*' 3 S: Ou. met. X 100 itemque Coripp. laud. Iustin. IIII 42: amictae uitibus ulmi || Ou. ex P. III 8, 13: non hic pampineis amicitur uitibus ulmus 4 S: Auson. edyll. 3, 17 (XII 2, 17 Sch.): ager iste meus quantus sit nosce 5—10 T: floril. Nostr. 6 sq. ueniens . . . discedens] S: Verg. ge. IIII 466: te ueniente die, te decedente canebat

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* *u.* 42 *post u.* 43 *pon. R* 42 tuta] tua *F pr.* ////*tuta E* paruala *A, R non liquet* paruula *cett.* *uu.* 43 *sq. post u.* 38 *pon. A*1 *π*1 *σ pr. g* *uu.* 43 *sq. post u.* 39 *pon. γ; post u.* 41 *pon. Bruxell.*1 *uu.* 43 *sq. recte pon. A*2 *E F λ' ν corr. σ corr. π*2 *m v z flor. Nostr.* *u.* 43 *om. L*1 *aut pr., add. in marg.* *u.* 44 *om. ν pr., add. in marg.* *u.* 44 *hic om. et post epist.* I 16, 19 *inserit c*1 43 defitiunt *φ* 45 aio] alio *F λ' π z a. ras.* animo *flor. Nostr.* 46 uallis *F*1 *λ' π*1 *z*1

I. 16. AD QVINTIVM (QVINTINVM *A* QVINCTIVM *R*2) *A R*1 *γ v cum f* AD QVINTIVM (UINTIVM *E* QUIM TIVM *λ*) DE SITV (DESITUM *λ* DE SITVRA *π*) AGRI (AGRIS *E*) SVI (*om. λ*) *E F λ π m z cum L r* *inscr. carent ν σ l g* 1 PERCONCTERIS *σ corr.* percuncteris *ν* perconteris *cett. Pph.* quincti *R a. ras. g* quinti *cett. Porph. Pseudacr.* 2 herum *F λ' ν σ m v z* erum *cett.* baccis *v z* bacis *cett.* () opulent*et*/// *z* oliue *E*1 *λ g* 3 Pomisne *Ω* an pratis *E*1 *g cum μ c Reginens.*2 at pratis *E*2 et pratis *cett.* () amica *E*1 *φ uar.* iuncta *σ cum x* amicta *cett. Pph. gloss. ν* uictib. *A* 4 & *supra u. E* 5 si *E pr. γ σ Pph.* sçi *A* s//i *g* ni *E corr. F γ uar. λ' ν π m v z* nidis socientur *R* nisi *α q in marg. Basil* II *flor. Nostr. cf. Epileg.* 6 s, *E* *a*spiciat *R* aspiciat *cett.*

laeu*o*m discedens curru fugiente uaporet:
temperiem laudes. quid? si rubicunda benigni
corna uepres et pruna ferant, si quercus et ilex
multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra:
dicas adductum propius frondere Tarentum.
fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo.
hae latebrae dulces, etiam, si credis, amoenae,
incolumem tibi me praestant Septembribus horis.
  tu recte uiuis, si curas esse quod audis.
iactamus iampridem omnis te Roma beatum:
sed uereor, necui de te plus quam tibi credas,

---

8 sq. **S**: Calpurn. ecl. 4, 24: rubicundaque collige corna || Verg. ge. II 34: prunis lapidosa rubescere corna 12—17 **T**: floril. Nostr. 12 'fons—idoneus' **T**: Porph. ad epist. I 18, 105 et schol. *Γ* 15 **S**: Seren. Sam. de medic. 6, 82: dulcibus ex latebris 16 **S**: Auson. 6 (edyll. 8), 9 Sch.: Septembribus horis 17 **S**: Aldhelm. de uirginit. 88: 'qui recte uiuunt' in hexam. exordio || Aeschyl. sept. 592 Wil.: *οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει* || Mart. X 47, 12: quod sis, esse uelis, nihilque malis || Lucr. V 1133 sq.: quandoquidem sapiunt alieno ex ore petuntque res ex auditis potius quam sensibus ipsis || Cic. de off. II 12, 43: praeclare Socrates hanc uiam ad gloriam proximam . . . dicebat esse, si quis id ageret, ut qualis haberi uellet, talis esset || Publil. Syr. olim uulgatus: quid ipse sis, non quid habearis, interest; uid. Publil. ed. Wölfflin p. 100 19 sq. **S**: Simpl. ad Epictet. enchir. 23 p. 60: *μὴ πρὸς τὰ ἐκτὸς καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποτείνου, τοὺς μηδὲ ἀξίους ὄντας τῶν τοιούτων κριτάς, ἀλλὰ σεαυτῷ φαίνου, καὶ ἱκανόν ἐστι* || Sen. epist. 80, 9: intus te ipse considera. nunc qualis sis, aliis credis || id. epist. 110 extr.: id ages, ut sis felix, non ut uidearis, et ut

---

*Ω = A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 7 Leuam *γ* Leuum *λ ν ψ g m v flor. Nostr.* Laeuum *cett.* descendens *π* discedens *cett.* 8 quid si *A E F γ λ ν π g m v z* quidsi *R1* quod si *σ* quodsi *R2 l cum r1* //rubicunda *γ* benigni *A E1 γ σ φ corr. g l2* benignę *π2 ψ l1 m2* benigne *E2 R γ2 uar. λ ν π1 φ pr. m1 v z flor. Nostr.*
r
9 Corna// *R* Conua *A* pruiua *g* si *E F λ' ν g m v z om. A1 R* et *A2 γ π σ* hinc *flor. Nostr.* 10 iuuet *A E F R γ λ' ν π g m z* iuuat *σ flor. Nostr.*
ł a
iuuet *v* 11 Discas *A a. ras.* Dicas et adductũ *E* 13 thraecã *A a. ras. R a.*
ł traciã
*ras. ν* trhęcã *π* threcam *F1 λ pr.* threcã *l* threcum *z1* thracam *A p. ras. E F corr. R corr. γ λ corr. σ g m z2* tracham *v flor. Nostr.* ambiat *om. v, add. in marg.* 14 utilis . utilis *E F R γ λ' ν σ g m v z flor. Nostr.* utilis *ε1* aptus et utilis *π φ corr. cons. A* apt' & aluo; utilis *additis signis transposit.*
*e*
*supra* aluo *et* utilis *A* 15 He *g z* Kaletebre *λ* etiam si] he si mihi *flor. Nostr.* etia *A* eciam *g* etiam *cett.* amoene *γ g* amice *σ* 16 Incolumem *E F R λ' π2 z* ·Incolumen *A π1 v flor. Nostr.* Incolomem *γ ν σ g m* prestant *m* septembrius *E1* 19 Set *γ* necui *Pph.* tibi *om. A1*

neue putes alium sapiente bonoque beatum,
neu, si te populus sanum recteque ualentem
dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
  siquis bella tibi terra pugnata marique
dicat et his uerbis uacuas permulceat auris:
'tene magis saluom populus uelit an populum tu,
seruet in ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,
Iuppiter', Augusti laudes adgnoscere possis:
cum pateris sapiens emendatusque uocari,
respondesne tuo, dic sodes, nomine? 'nempe
uir bonus et prudens dici delector ego ac tu.'
qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet, ut si
detulerit fasces indigno, detrahet idem.

---

tibi uidearis, non aliis || Cat. distich. I 14: plus aliis de te quam tu tibi credere noli || Hieron. ad Demetr. 4 p. 18 C.: saepe adulantium resistimus uerbis ad faciem et in secreto mentis fauemus maximumque fructum cepisse non ducimus, si uel fictis laudibus praedicamur, nec cogitamus quod ipsi sumus, sed quid alteris esse uideamur 20—24 **T**: floril. Nostr. 20 **T**: Charis. p. 268, 17 K. 22 sq. **S**: Pers. 3, 100—102: sed tremor inter uina subit calidumque trientem excutit e manibus, dentes crepuere retecti, uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris 24 cf. Pers. 4, 43 sq.: ilia subter caecum uolnus habes pudor malus] **S**: *αἰδὼς κακή* ap. Eurip. Hippol. 385 || Sen. de tranqu. an. 2, 5: quos sub ingenti titulo laborantis in sua simulatione pudor magis quam uoluntas tenet. 26 **S**: Plaut. trin. prol. 11: accipite et date uaciuas auris, dum eloquor || Lucr. I 50 sq. B.: uacuas auris adhibe || Calpurn. ecl. 4, 47 sq.: non ipse daret mihi forsitan aurem . . . uacuam || Cic. orat. 49, 163: duae sunt . . . res, quae permulcent auris, sonus et numerus || Sil. It. XI 290: permulcet cantibus aures || Apul. met. I 1: auresque tuas beniuolas lepido susurro permulceam || cf. anthol. Lat. 635, 20. Ven. Fort. carm. X 11, 4 30—33 **T**: floril. Nostr. 33 **S**: Verg. Aen. X 508: haec te prima dies bello dedit, haec eadem aufert

---

*Ω* = *A E F R γ λ' ν π σ g m v z* 20 Nec ue *R* alium a sapiente *flor. Nostr.* 22 febrem *Ω flor. Nostr.* pectus *R*1 *g y gloss. Γ uar.* legitur & pect' tenpus ////// *π* tempus *cett. flor. Nostr.* subtempus *γ* 23 Dissimiles *σ m*1 24 cęlat *F π σ l* 26 demulceat *v* permulceat *cett.* auris *A E*1 *R*1 *γ pr. π* aures *cett.* 27 saluum *Ω Pph.* 29 Iupiter *F γ λ'* Iuppiter *cett. Porph. ad u.* 25 adgnoscere *A*1 *E R Porph. ad u.* 25 agnoscere *cett. Porph. ad u.* 29 possis cum, pateris *Porph. cod. W* 30 pateris *F R*2 *γ λ' π g v z flor. Nostr.* poteris *R*1 *ν m cum a r* cupias *E A*2 *σ* *aut* pateris *aut* poteris (o) *A*1 31 tuo] tu (ó) *ψ* to (o) *φ pr.* tu o *λ* tuo///o *l* tu(o) *ν* tu *z* 32 et] ac *ν* 33 auferret *R a. ras.* ut si *A E γ λ uar. ν π σ g l p. ras. m* uts≡i *R* aut si *F λ corr. l a. ras. v z* idem *flor. Nostr.* ausi *λ pr.* 34 detrahet *A*2 *E F λ' ν π g m v z* detrahit *A*1 *γ λ uar. σ* detrahat *R*

'pone, meum est' inquit: pono tristisque recedo.
  idem si clamet furem, neget esse pudicum,
contendat laqueo collum pressisse paternum,
mordear obprobriis falsis mutemque colores?
falsus honor iuuat et mendax infamia terret
quem nisi mendosum et medicandum? uir bonus est quis?
  'qui consulta patrum, qui leges iuraque seruat,
quo multae magnaeque secantur iudice lites,
quo *res sponsore et quo causae teste tenentur.'
sed uidet hunc omnis domus et uicinia tota
introrsum turpem, speciosum pelle decora.
'nec furtum feci nec fugi' si mihi dicat
seruos: 'habes pretium, loris non ureris' aio.

---

35 **S**: Lucret. III 993—995 B.: Sisyphus in uita quoque nobis ante oculos est, qui petere a populo fasces saeuasque secures imbibit et semper uictus tristisque recedit 36—79 **T**: floril. Nostrad. 38 **S**: Ou. trist. IIII 10, 123 sq.: nec qui detractat praesentia, liuor iniquo ullum de nostris dente momordit opus || Aurel. Vict. Nerua 12, 5: perinde trepidauit, ut mutato colore uerbis amici uix consisteret || Plaut. merc. 368: quid est, tibi quod commutatust color? || Prop. I 15, 39: quis te cogebat multos pallere colores? 43 **S**: Cic. pro Caecina 2, 4: facile honestissimis testibus in re perspicua tenerentur 44 sq. **S**: Plat. de rep. II 8 p. 365 C: *οὐκοῦν ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὅλως· πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἐμαυτὸν σκιαγραφίαν ἀρετῆς περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἑλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην* 45 **S**: Sen. de vita beata 2, 4: foris nitent, introrsus misera sunt || Pers. 4, 14: summa nequiquam pelle decorus

---

35 *REDIT CODEX M* *Ω = A E F M R γ λ′ ν π σ g m v z* inquid *A E*1 *γ*1 *φ*1 recedo] repono *E pr.* 37 p̄ssisse *M σ* 38 Mordeor *σ* opprobriis *A R v flor. Nostr.* op℘priis *E M* obprobriis *F γ λ′ ν π σ g m z*
ue
mutemq. *A* coloris *π* colores *cett. schol. E flor. Nostr.* colorem *schol.*
e
*γ pro interpretatione* 39 medax *A* 40 Ṅi quē mundosū & m̄dicum *E* medicandum *E*1 *F γ λ π p. ras. Pph. cons. Porph.* mendicandum *g*1 (?) *l*1 *π a. ras.* mend*acem A* mendacem *E*2 *uar. M γ*2 *uar. ν σ ψ uar. g*2 *l*2 *z flor.*
ƚ medicandum
*Nostr.* me*ndacem* .~.||| *R* mendicum *A*1 (?) *E*2 *g*1 (?) *m* mendacem *v* qui *φ* 41 særuat *A* seruiat *R a. ras.* *u.* 42 *om. γ pr., add. in marg.* 42 serantur *γ*1 *g*2 sequantur *R* seq cantur *π a. ras.* iudicę *M*· 43 responsore *Ω flor.*
nso
*Nostr. nisi quod* respo,res *A* ressponsore *y (?) ( ); fort. Cruquii ipsius bona emendatio, uid. Epileg.* 44 Set *γ pr.* S, *E* Sed *cett. Pph. flor. Nostr.* 45 Introrsum *A*2 *E M γ ν σ g l*2 *in marg. v* Introrsus *R*2 *π m flor. Nostr.* Inprorsum *R*1 In prorsū *A*1 Hunc prorsus *F λ′* Prorsus *z* Introrsū hunċ *z uar. in marg.* spetiosū *A z* 46 fęci *γ* dicit *R ν π z* dicat *cett. flor. Nostr.* 47 Seruos *R*1 Seruus *cett.* precium (p̄cium) *A E M λ σ g v*

'non hominem occidi': 'non pasces in cruce coruos'.
'sum bonus et frugi': renuit negitatque Sabellus.
cautus enim metuit foueam lupus accipiterque
suspectos laqueos et opertum miluos hamum.
oderunt peccare boni uirtutis amore.
tu nihil admittes in te formidine poenae:
sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
nam de mille fabae modiis cum subripis unum,
damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
  uir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal.
quandocumque deos uel porco uel boue placat,
'Iane pater!' clare, clare cum dixit 'Apollo!',

---

48 **S**: Petron. 58, 2: coruorum cibaria 53 **S**: Philodem. de rhet. uol. Herc. V a col. 25 54 **S**: Tac. ann. XI 12: nonnulla fallendi spe || Plaut. trin. II 2, 7 sq. (285): miscent mores mali, rapax, auarus, inuidus: sacrum profanum, publicum priuatum habent || Paulin. c. 10, 272: si religiosa profanis 55 cf. Augustin. de mendac. c. 12: si enim quaeratur, quid obsit homini copiis superfluis redundanti, si de innumeris milibus frumentorum amittat unum modium, qui tamen modius possit ad necessarium uictum prodesse furanti: consequens erit, ut et furtum sine reprehensione fieri possit et falsum testimonium sine peccato dici. quo quid dici potest peruersius? 57 sqq. **S**: Sen. epist. 10, 5: uerum est, quod apud Athenodorum inueni: tunc scito esse te omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perueneris, ut nihil deum roges, nisi quod rogare possis palam. nunc enim quanta dementia est hominum! turpissima uota diis insusurrant; siquis admouerit aurem, conticescunt, et quod scire hominem nolunt, deo narrant || Pers. 2, 8–10: 'mens bona, fama, fides' haec clare et ut audiat hospes, illa sibi introrsum (cf. supra u. 45) et sub lingua murmurat: o si ebulliat patruus, praeclarum funus! 59 **S**: Terentian. Maur. de metris: Iane pater, Iane tuens

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 49 negat hoc renuitque *flor. Nostr.* negitatque *E*1 *π*1 negit atque *A*1 *γ* negat atque *A*2 *F M R λ' ν π*2 *σ g m v z* negatque *E p. ras.* 50 metuat (i *suprascr.*) *E* accipitt‿erque *A* 51 Suspectos *A E R*2 *γ λ' uar. σ g v flor. Nostr.* Suspectus *F M R*1 *λ' ν π m z* opetum (r *suprascr.*) *A* miluus *A E*1 *F pr. M R γ pr. λ' π g v z* miluius *E*2 *F corr. γ corr. ν σ m flor. Nostr.* hamum *Ω flor. Nostr.* 52 pecare *M* bonis *A* *in M γ manu multo recentiore hic uersus adscriptus est:* Oderūt peccare mali formidine poenae (penae *γ*); *uersum interpolatum non exhibent A E F R λ' ν π σ g m v z flor. Nostr.* 53 poene *E λ* pęne *γ* penę *ν v* pene *g m z*1 54 Si *φ p. ras.* miscebit *l pr.* 55 modiis *om. l pr.* modus *l corr.* subripis *A F R λ π v z* surripis *E M γ ν σ g l m flor. Nostr.* 56 Dampnum *F λ' v z flor. Nostr.* Damū *A* Damnum *cett. Pph.* pacto mihi leuius isto *flor. Nostr.* leuius *ν* isto] ésto *R*1 57 tribunal *om. A*1 58 Qñocunq; *E v* boue] bone *σ* pacat *λ pr.* 59 Iane] Lana *z*1 *a. ras.* clare-clare *E M γ ν σ g m v flor. Nostr.* clare *semel pon. A*1 *F*1 *λ' π*1, *alterum* clare *add. supra u. F*2 *π*2 clare *clare cum dixit apollo R* clare *clara dixit z; A*2 *add. alterum* dixit, *item l infra uersum* cum *Ω praeter σ* (quē)

labra mouet metuens audiri: 'pulchra Lauerna,
da mihi fallere, da iusto sanctoque uideri,
noctem peccatis et fraudibus obice nubem.'
  qui melior seruo, qui liberior sit auarus,
in triuiis fixum cum se demittit ob assem,
non uideo: nam qui cupiet, metuet quoque; porro
qui metuens uiuet, liber mihi non erit umquam.
perdidit arma, locum uirtutis deseruit, qui
semper in augenda festinat et obruitur re.
uendere cum possis captiuom, occidere noli:
seruiet utiliter: sine pascat durus aretque,
nauiget ac mediis hiemet mercator in undis,
annonae prosit, portet frumenta penusque.
  uir bonus et sapiens audebit dicere: 'Pentheu,

---

60 S: Pers. 5, 184: labra moues tacitus || Iuu. 13, 114: nec labra moues || Nouius 105 Ribb. = Both. p. 56: per deam sanctam Lauernam 61 S: Ou. fast. V 689: da modo lucra mihi, da facto gaudia lucro || Pers. 2, 45 sq.: da fortunare Penates, da e. q. s. || Plat. rep. I p. 331 A: *δικαίως καὶ ὁσίως* || cf. L. Schmidt, Ethik d. alten Gr. I p. 303 sq. 64 S: Pers. 5, 111: inque luto fixum possis transcendere nummum || Petron. 43: ab asse creuit et paratus fuit quadrantem de stercore mordicus tollere 65 qui cupiet, metuet quoque] S: Sen. epist. 5, 6: desines, inquit, timere, si sperare desieris . . . spem metus sequitur 66 S: Epictet. diss. II 1, 24 Sch.: *οὐδεὶς ἄρα οὔτε φοβούμενος οὔτε λυπούμενος οὔτε ταρασσόμενος ἐλεύθερός ἐστιν* 67 sq. S: Boeth. cons. philos. I metr. 4, 15—18: at quisquis trepidus pauet uel optat, quod non sit stabilis suique iuris, abiecit clipeum locoque motus nectit qua ualeat trahi catenam || Plaut. Epid. I 1, 55: perdidit arma 69 S: Florentin. digest. I 5, 4: serui ex eo appellati sunt, quod imperatores captiuos uendere ac per hoc seruare nec occidere solent 72 T: Prisc. inst. V 34 p. 163 K. VI 76 p. 261 K. 'portet—penusque' T: Seru. ad Aen. I 703. ars anonyma Bern. (cod. 123) ed. Hagen p 103 73 sqq. S: Eurip. Bacch. 492 sqq.: *Διόνυσος: εἴφ' ὅ τι παθεῖν δεῖ· τί με τὸ δεινὸν ἐργάσει; Πενθεύς: πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν.*

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 61 mihi et fallere *M* iusto *A E M R1 ν2 uar. π1 cum μ1 Paris.* 8214 *a 1. m.* iustum *F R2 γ λ' ν π2 σ g m z flor. Nostr.* sancto (santo *A*) *A E M R1 π1* sanctum *F R2 γ λ' ν π2 σ g m z flor. Nostr.* sanctum iustumque *v y* 62 obiice *γ* obige *π2* opige *R* abice *g* obice *cett.* 63 Qui . . . qui *A E M R1 γ π2 σ g l2 m v* *prius* Qui *testatur Porph.* Quo . . . qui *aut* Qui . . . qui *ν pr.* Quo . . . quo *F R2 λ' ν corr. π1 z flor. Nostr.* libelior *R* 64 triui's *A* triuis *R* demittit *E F R λ' π g m z* dimittit *A M γ ν σ v flor. Nostr.* asse *A1* 66 uiuit *σ cum x* uiuet *cett. flor. Nostr.* unquam *E g m flor. Nostr.* *u.* 67 *om. ν pr., add. ν1 in marg.* 68 augendis *z pr.* augendia *z corr.* re] re[d] *g* 69 Nauigat *g* compossis *A R1* captiū *l1* captiuum *cett. flor. Nostr.* 70 aratque *γ pr.* 71 medus *R a. ras.* 72 penumque *v y* penusque *cett. test. Prisc. Seru.* (*cod. Bern.* 363) *flor. Nostr.*

rector Thebarum, quid me perferre patique
indignum coges?' 'adimam bona.' 'nempe pecus, rem,
lectos, argentum: tollas licet.' 'in manicis et
compedibus saeuo te sub custode tenebo.'
'ipse deus, simul atque uolam, me soluet.' opinor,
hoc sentit 'moriar'. mors ultima linea *rerumst.

---

## XVII.

Quamuis, Scaeua, satis per te tibi consulis et scis,
quo tandem pacto deceat maioribus uti,

---

*Δ.*: ἱερὸς ὁ πλόκαμος, τῷ θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω. *Π.*: ἔπειτα θύρσον τόνδε παράδος ἐκ χεροῖν. *Δ.*: αὐτός μ' ἀφαιροῦ· τόνδε Διονύσου φορῶ. *Π.*: εἱρκταῖσί τ' ἔνδον σῶμα σὸν φυλάξομεν. *Δ.*: λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτός, ὅταν ἐγὼ θέλω. Hoc loco Euripideo perinde ac Flaccus usus est Plutarchus *περὶ εὐθυμ.* c. 18 p. 476 BC: ᾧ γὰρ ἔξεστι τῆς μὲν ἀρεστῆς καὶ οἰκείας μερίδος ἐπικρατούσης ἡδέως ζῆν, τῶν δὲ ἀλλοτρίων καὶ παρὰ φύσιν ὑπερβαλλόντων ἀδεῶς ἀπελθεῖν εἰπόντα· λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτός, ὅταν ἐγὼ θέλω· τί ἂν τούτῳ χαλεπὸν ἢ δύσκολον ἢ ταραχῶδες ἐμπῖπτον ἐπινοήσαιμεν; 73—75 **T**: 'Vir bonus et prudens. audebit dicere peutheu Rector thebarum quid me perferre pati est Indignum temptās' floril. Basil. F IV 38 73 sq. 'Pentheu rector Thebarum' **T**: Prisc. inst. VII 5, 17 73 **S**: Auson. edyll. 30, 1 Sch.: 'uir bonus et sapiens' 74 sq. **S**: Liu. XXVIII 19, 12: omnia foeda atque i n d i g n a p a s s i 77 **S**: Paulinus c. 15, 247: c u s t o d e t e n e r i 78 sq. **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 562 **S**: Sen. epist. 26, 10: qui mori didicit, seruire dedidicit. quid ad illum carcer et custodia et claustra? liberum ostium habet || Petron. 111, 11 Buech.: solui = perire, mori || Plut. consol. 13 p. 108 C: ἐὰν καθαρεύωμεν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς 79 **T**: 'mors —rerum' Ioannes Victoriens. V 8 p. 408 ed. B. **S**: Sen. epist. 24, 16: moriar? hoc dicis: desinam . . . . alligari posse, desinam mori posse || Cic. ad fam. VI 21, 1: ferre moderate, praesertim cum omnium r e r u m m o r s s i t e x t r e m u m || Eurip. Antig. fr. 169 N.: ἐπ' ἄκραν ἥκομεν γ ρ α μ μ ὴ ν κακῶν || idem Electr. 955 sq.: πρὶν ἂν τ έ λ ο ς γ ρ α μ μ ῆ ς ἵκηται καὶ τέλος κάμψῃ βίου || Demosth. de cor. p. 258, 97: πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶν τοῦ βίου θάνατος || Sen. consol. ad Marc. 19, 5: mors dolorum omnium et solutio (al. exsolutio) est et finis, ultra quam mala nostra non exeunt

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 74 ,pferre *M* 75 pecus rem] p&ussem (r supra) *R1* p&us//em *R2* 76 et] et in *F R z* que *flor. Nostr. om. m* 77 Cumpedibus *R1 ν* Conpedibus *λ* seuo *M λ ν σ g m z* 78 simul atque uolam] simul ac *glossar. Mai* opinior *A* 79 est *om.* rerum *R γ1* rerum (uitæ ł rerū supra) *om.* est *E y Ioann. Victor.* est ///// *π* rerum est *cett. flor. Nostr.*

I. 17. AD SCEVAM (SᶜEVAM *A*) *A E2 F R γ λ v cum L f, E2 add.*: LOQVITVR MONET SCEVAM INITIO Q,D OBSERVET *M m z inscr. carent E1 ν π σ g l* 1 scaeua *E R γ ν π σ m Pph. Porph.* SᶜEVA *A* sceua *cett.* 2 liceat *v y* deceat *cett.*

disce, docendus adhuc quae censet amiculus, ut si
caecus iter monstrare uelit; tamen aspice, siquid
et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
  si te grata quies et primam somnus in horam
delectat, si te puluis strepitusque rotarum,
si laedit caupona, Ferentinum ire iubebo.
nam neque diuitibus contingunt gaudia solis,
nec uixit male, qui natus moriensque fefellit.
si prodesse tuis pauloque benignius ipsum
te tractare uoles, accedes siccus ad unctum.
'si pranderet holus patienter, regibus uti
nollet Aristippus.' 'si sciret regibus uti,
fastidiret holus, qui me notat.' utrius horum
uerba probes et facta, doce, uel iunior audi,

I. 17. **3** 'disce—adhuc' T: Porphyr. ad u. 16 S: Auson. praef. centonis nuptialis p. 140 Sch.: et si pateris, ut doceam docendus ipse, cento quid sit absoluam || idem epist. 17 p. 178 Sch.: ego te docebo docendus adhuc **4** Graecum prouerbium: *μήτε τυφλὸν ὁδηγὸν μήτε ἐκνόητον σύμβουλον* **6—51** T: florilegium Nostrad. **6** S: Stat. s. I 3, 41: qua tibi tuta quies || Martial. XI 26, 1: o mihi grata quies || cf. Ou. a. a. III 695. met. XIIII 52. anthol. Lat. 83, 70. Paulin. Petric. uit. Mart. V 310 et 346 **7** S: auct. eleg. de nuce 87 sqq. V.: felix, secreto quae nata est arbor in aruo . . . non hominum strepitus audit, non illa rotarum, non a uicina puluerulenta uia est **10** T: Porphyr. ad epist. I 18, 103 S: Ou. trist. III 4, 25: crede mihi, bene qui latuit, bene uixit || Damasus 2, 18: cui magnum satis est uixisse latentem || cf. Plutarchi libellum *εἰ καλῶς εἴρηται τὸ λάθε βιώσας* (p. 1128) **12** T: gloss. Mai class. auct. VIII 25: tetrarchare i. e. principari, unde Horatius in libro epistolarum: tetrarchare uolens accedes siccus ad unctum 'accedes—unctum' T: Porph. et schol. m ad epist. I 14, 21. Pseudacr. ad a. p. 422 **13—17** S: Diog. Laert. II 68: *παριόντα ποτὲ αὐτὸν* (sc. *Ἀρίστιππον*) *λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωψε καί φησιν· εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δέ· καὶ σύ, εἶπεν, εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες* **13** sq. S: Hieron. ad Saluin. 9: ubi uile holusculum et cibarius panis et cibus potusque moderatus, ubi diuitiae superuacuae, ibi nulla adulatio **14** S: Epicur. apud Diog. Laert. X 121: *καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύσειν τὸν σοφόν* **15** sq. S: Claudian. de bello Gild. 353: quae sit potior sententia quaerit

*Ω = A E F M R γ λ′ ν π σ g m v z* **3** quae] quia *E1 ut uid.* quae *E2 cett.* cēs& *λ* **4** Cecus *E λ g m v* **5** curres *R a. ras.* **6** ex prima *M* inborā *E* **8** laedet *A F M R ν π l* ledet *γ λ σ g m z gloss. Γ* ledit *E flor. Nostr.* ledat *v y* caupo *E1* caupona. tferenti‿numire *A* ferentinum *E F M R λ′ ν π σ g m v z flor. Nostr.* ferentiam *Porph.* terentinum *γ schol. Γ″ V* uidebo *M1* **9** sollis *A* **10** qui] quis *A* **12** accede *z* accedas *flor. Nostr.* adinunctum *E, corr. alt. m.* aduncum *uel* ad unctum *A F M R γ λ′ ν π σ g m v z Pph. Pseudacr. ad art. poet.* 422 *glossar. Mai Porph. ad epist.* I 14, 21 *flor. Nostr.* **13** olus *π flor. Nostr.* holus *cett. Pph. Pseudacr.* *u.* **14** sq. *om. φ1* *u.* 14 *om. λ′ pr. ψ1 aut pr. z1* *u.* 15 *ante u.* 14 *pon. π1* **15** Fastidires *A* holus *Ω flor. Nostr.* **16** proles *σ*

cur sit Aristippi potior sententia. namque
mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
'scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc et
splendidius multo est. equos ut me portet, alat rex,
officium facio: tu poscis uilia, uerum
dante minor, quamuis fers te nullius egentem.'
omnis Aristippum decuit color et status et res,
temptantem maiora, fere praesentibus aequom:
contra, quem duplici panno patientia uelat,
mirabor, uitae uia si conuersa decebit.
alter purpureum non expectabit amictum;
quidlibet indutus celeberrima per loca uadet
personamque feret non inconcinnus utramque:
alter Mileti textam cane peius et angue

18 **S**: Diog. Laert. VI 60: *ἐρωτηθείς, τί ποιῶν κύων καλεῖται, ἔφη· τοὺς μὲν διδόντας σαίνων, τοὺς δὲ μὴ διδόντας ὑλακτῶν, τοὺς δὲ πονηροὺς δάκνων* 19 'scurror—mihi' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 550 20 **S**: Diogenian. paroem. V 31: *ἵππος με φέρει, βασιλεύς με τρέφει* 23 **S**: Statius praef. silu. lib. II: in omni uitae colore tersissime || Diog. Laert. II 66: *ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ* 24 **S**: Isocrat. ad Demonicum § 29: *στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα* 25 **T**: Isidor. orig. XVIIII 24, 11. Seru. ad Aen. V 421 **S**: Hieronym. adu. Iouin. 2, 9 (II p. 55) H.: refert Satyris, qui illustrium uirorum scribit historias, quod Diogenes pallio duplici usus sit propter frigus || Diog. Laert. VI 22: *τρίβωνα διπλώσας* (sc. *Διογένης*) *πρῶτος κατά τινας διὰ τὸ ἀνάγκην ἔχειν καὶ ἐνεύδειν αὐτῷ* || cf. Corn. Nep. Datam. 3, 2: agresti duplici amiculo circumdatus 26 **S**: Lucr. II 10: uiam . . . uitae || Cic. de fin. V 6, 15: uitae uia || Aeschin. Socr. dial. 3, 8: *ἡ τοῦ βίου ὁδός* 27 sqq. **S**: Plut. *περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς* A 8 p. 330 C: *Ἀρίστιππον θαυμάζουσι τὸν Σωκρατικόν, ὅτι καὶ τρίβωνι λιτῷ καὶ Μιλησίᾳ χλαμύδι χρώμενος δι' ἀμφοτέρων ἐτήρει τὸ εὔσχημον* || Maxim. Tyr. VII 9 p. 26 Dübn.: *ὁ Ἀρίστιππος ἐκεῖνος πορφυρίδι ἀμπισχόμενος καὶ μύροις χριόμενος οὐχ ἧττον τοῦ Διογένους ἐσωφρόνει* 29 **S**: Liv. III 36, 1: ille finis Appio alienae personae ferendae fuit 30 sq.: 'alter—chlamydem' **T**: Priscian. inst. VII 13, 68

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 17 aristyppi *F λ'* (*sed idem recte u.* 14) nanq, *E m* 18 cinicum *M γ σ m v* ut *add. z in marg.* 19 rectius] rectius *z* regibus *F λ' pr.* 20 splendidus *R*1 equos *Pph.* quos *R*1 aequus *F* equus *cett. flor. Nostr.* 21 Offitium *M γ φ* fatio *M* facito *E*1 pascis *E*1 *g* uerum/// *l* uerum *E M R γ ν π g m z flor. Nostr.* uerum es *A F λ' v* uerrum *Porph. cod. U* rerum *γ uar. σ' cum a*2 *uar. μ s*1; *cf. epist.* I 1, 80 *et* I 12, 21 () 22 fert *λ*1 23 aristyppum *F λ'* arestippum *R pr.* 24 p̄sentib, *E* aecū *π* aequm *R*1 equum *E g v z flor. Nostr.* equis *M, superscr. ab altera manu* ł equum aequum *cett. Pph.* 25 quę *M*1 patiencia *λ* pacientia *ν π l v* paciencia *g* 27 exspectabit *M* expectabat *γ a. ras.* expectabit *cett.* amicum *R*1 28 ioca *F π l* . 30 mil&i *E* angue *A*1 *E M γ λ*2 *σ g m Pph. flor.*
ł e
*Nostr.* angui *v* angui *A*2 *F R λ' ν π in ras. z test. Prisc.*

uitabit chlamydem, morietur frigore, si non
rettuleris pannum. refer et sine uiuat ineptus.
   res gerere et captos ostendere ciuibus hostis
attingit solium Iouis et caelestia temptat:
principibus placuisse uiris non ultima laus est.
non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
sedit qui timuit, ne non succederet: esto.
quid? qui peruenit, fecitne uiriliter? atqui
hic est aut nusquam, quod quaerimus; hic onus horret,
ut paruis animis et paruo corpore maius,
hic subit et perfert. aut uirtus nomen inane est,

---

**S**: Plaut. merc. 760 sq. R.: nempe uxor rurist tua, quam dudum dixeras odisse te aeque atque a n g u i s || Cic. ad fam. VII 2, 3: oderam multo p e i u s hunc quam ... Clodium || Theophr. char. 1, 7 Diels: φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τοὺς ἔχεις  **33** sq. **S**: Lactant. inst. I 18: si quis unum h o m i n e m i u g u l a u e r i t (cf. epist. I 2, 32), pro contaminato ac nefario habetur . . . ille autem, qui infinita hominum milia trucidauerit, c r u o r e campos inundauerit, f l u m i n a i n f e c e r i t (cf. c. III 6, 34), non modo in templum, sed etiam in c a e l u m a d m i t t i t u r. apud Ennium sic loquitur Africanus: si fas endo plagas caelestum ascendere cuiquam est, mi soli caeli maxima porta patet  **33** cf. Varron. l. L. V 8: imperator qui dicitur res gerere  **35 T**: floril. Paris. 8818ᵃ  **S**: Ou. ex Pont. IIII 8, 44: (nec) p r i n c i p i b u s res est aptior ulla u i r i s || cf. Apul. apol. 69 || Plin. epist. IIII 8, 1: grauissimi principis iudicium in minoribus etiam rebus consequi pulchrum est || Liu. XXX 30, 4: tibi quoque inter multa egregia non in u l t i m i s l a u d u m hoc fuerit  **36 S**: Sotion ap. Gell. I 8: οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς || Nicolaus ap. Stob. I p. 273 Tauchn.: οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐπὶ τράπεζάν ἐσθ' ὁ πλοῦς || prouerb. illud etiam a Chrysippo memoratum esse docuit Miller, mélanges de littérature Grecque I 369 || 'haud cuiuis' in exordio hexam. Pers. 2, 6  **37** sedit] cf. Donat. ad Ter. ad. IIII 5, 38 (672): Sedere, propr. ignauiae et cessationis  **39 S**: Pers. 5, 174 sq.: h i c h i c q u e m (al. quod) q u a e r i m u s, h i c e s t, non in festuca, lictor quam iactat i n e p t u s (u. 32)  **41 S**: Ou. a. a. I 740: nomen ami-

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z*  **31** Vitabit *A*2 *E F λ' m v z Pph. flor. Nostr. Prisciani cod. Palatin.*  Uitabit *π*  Vitauit *A*1 *M R γ ν σ g*  Vitabat *b Priscianus*  chlamydem *R corr.*  chlamidem *A E R pr. flor. Nostr.*  clamidem *cett.*  **32** Rettuleris *E corr. F λ π m*  Redduleris *E pr.*  Retuleris *A M R γ ν σ*
ł d
*g l z flor. Nostr.*  Retuleris *v*  refert *E*1  sine uiuat] si uutat *σ*  **33** hostis *A*1 *M R γ π*1 *σ m z*  hostes *A*2 *E F λ' ν π*2 *g v flor. Nostr.*  **34** Adtingit *F λ pr.*  Attingit *cett. flor. Nostr.*  celestia *E M λ g m*  templa, *uar.*  temptat *E*  teptat *λ*  **36** Nec *v*1 *aut pr. itemque v uar. cum Basil. I superscr. a*1. *m.* ł n̄  Noṅ *π*  Non *cett. Pph.*  ciuis *π*1  uiuis *E*1  hominum *A*2 *flor. Nostr.*  hominis *v*  homini *cett.*  chorinthum *φ*  **37** succederit *R*1  succuderet *E*1  esto *Ω* (*π*: ęsto) *flor. Nostr.*  **38** peruenerit *F a. ras. λ' π z a. ras.*  atquin̄ *v*  atqui *cett. flor. Nostr.*  **39** querimus *M R γ λ φ m v z*  ho̊nus *A γ ν a. ras. π flor. Nostr.*
V
*λ*onus *R*  onus *cett. Pph.*  orr& *φ*  **40** Et *z*  mauis *R*1  **41** subi///t *R*  profert *m*

aut decus et pretium recte petit experiens uir.
  coram rege suo de paupertate tacentes
plus poscente ferent: distat, sumasne pudenter
an rapias; atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
'indotata mihi soror est, paupercula mater,
et fundus nec uendibilis nec pascere firmus'
qui dicit, clamat 'uictum date!' succinit alter
'et mihi!' diuiduo findetur munere quadra.
sed tacitus pasci si posset coruos, haberet
plus dapis et rixae multo minus inuidiaeque.
  Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum
qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
aut cistam effractam et subducta uiatica plorat,
nota refert meretricis acumina, saepe catellam,

citia est, nomen inane fides || Lucan. II 342 sq.: da tantum nomen inane conubii || V 389: nomen inane imperii || Apollin. Sid. carm. 7, 250: pacis nomen inane || cf. etiam carm. adu. Marc. I 109. Dracont. laud. dei II 637. Sil. VIIII 376: nam uirtus futile nomen || Boeth. de consol. phil. II 4 p. 32 P.: inane nomen fortuitae felicitatis || Ambros. de dignit. sacerd. 3 **42 S**: Liu. VI 34, 4: ne... ulli uiro acri experientique animus esset || Cic. pr. Cluent. 8, 23: A. Aurius, uir fortis et experiens et domi nobilis || Cic. Verr. III 21, 53: homo gnauus et industrius et experientissimus arator **43** cf. Plaut. Stich. 454 sq.: tam confido quam potis, me meum optenturum regem ridiculis logis || Columella I praef. 9: an honestius duxerim mercennarii salutatoris mendacissimum aucupium circumuolitantis limina potentiorum (epod. 2, 8) somnumque regis sui rumoribus augurantis **45** 'atqui—fons' omisit floril. Nostrad. **46** 'paupercula mater' **S**: Petron. 63, 4: mater misella **53—62 T**: floril. Nostrad. **53** 'qui—frigus' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 526 **54** sq. **S**: Plaut. truc. I 1, 32 (52 R.) sqq. de callida meretrice: aut aurum periit aut conscissast pallula aut empta ancilla aut aliquod uasum argenteum aut uasum ahenum raptum aut cleptus lectulus aut armariola Graeca aut aliquid semper est, quod deferat dedatque amans scorto suo || Ou. a. a. I 417 sqq. 436 sq. **55 S**: Alciphr. II 1, 6: τῶν ἑται-

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* **42** decus *in m. M pr.* et] aut *σ* precium *A (?) ν σ m v* p̄cium *E F λ' π g* **43** suo *Ω Pph. flor. Nostr. cons. Porph. ad u.* 52 sua *cod. q Bentl.* **44** ferunt *E1 ν flor. Nostr.* fe^r//(*lineola ab alt. m.*) *A* ferent *cett.* summas ne *A γ l a. ras.* prudenter *v* **45** anqui *m* an qui (t sub n) *l* capis *g pr.* erit *A2* **47** n̄// uendibilis *A* neque uendibilis *g* nec uendibilis *cett. flor. Nostr.* **48** uitium date *E1* clate *R* succinet *ν* **49** Et coihi *E (ortum ex* ꟽI⊦ I*)* findet (n supra) *A* fundetur *g a. ras. flor. Nostr.* findetur *cett. Pph.* **50** Set *γ* S, *M* Sed *cett. Pph. flor. Nostr.* coruus *Ω flor. Nostr.* **51** dabis *M1* *u.* 52 *post u.* 53 *pon. Mσ* **52** Brondisium *z* Brundisium *cett.* Brundesium (v supra) *Pph.* amenum ductus *g* doctus *A* **53** queritur] metuit *glossar. Mai* himbres *z* in imbres *R1* **54** ⁝cistam *R* efractam *γ* affractam *g* subductam *v* **55** meritricis *Rg* sepe *A E λ g m v z* capellam *E1*

saepe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
nulla fides damnis uerisque doloribus adsit.
nec semel inrisus triuiis attollere curat
fracto crure planum, licet illi plurima manet
lacrima, per sanctum iuratus dicat Osirim:
'credite, non ludo; crudeles, tollite claudum!'
'quaere peregrinum!' uicinia rauca reclamat.

---

## XVIII.

Si bene te noui, metues, liberrime Lolli,
scurrantis speciem praebere, professus amicum.
ut matrona meretrici dispar erit atque
discolor, infido scurrae distabit amicus.
est huic diuersum uitio uitium prope maius,
asperitas agrestis et inconcinna grauisque,

---

*ρουσῶν ἔστι σόφισμα* 56 sq. **S**: Hieronym. epist. 6 ad Iulian. Diac. I p. 24 Hilb.: antiquus sermo est: mendaces faciunt, ut nec uera dicentibus credatur || cf. Phaedr. I 10

I. 18. 1 **S**: 'si bene te noui' cf. Ou. ex P. I 6, 4. II 3, 49. a. a. III 51. am. II 18, 39. Mart. III 68, 11 || Senec. epist. 16, 6: si te bene noui || Hor. s. I 9, 22: si bene me noui 2 **S**: Liu. XXII 24, 12: speciem . . . praebuisse noui praesidii 3—18 'ut matrona—elatrem' T: floril. Nostr. 3 **S**: Sen. nat. quaest. VII 31, 2 H.: colores meretricios matronis quidem non induendos || Ambros. epist. 63, 21: nonne isti dispares, discordes uidentur? 5 sq. **S**: Plut. quomodo adul. ab amico internosc. c. 25 p. 66 C: *πᾶσαν . . . κακίαν φευκτέον ἐστὶ δι' ἀρετῆς, οὐχὶ διὰ τῆς ἐναντίας κακίας, ὥσπερ ἔνιοι δοκοῦσιν αἰσχυντηλίαν*

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 56 Sepe *E R γ λ m g v z* periscelidem] riscelidē *E*1 priscidi///lem *R*1 perisceliden *σ* rapta *g* flentes *R*1 57 dampnis *F λ' ν v z flor. Nostr.* adsit *A E F M R λ' π z* assit *γ ν σ g m v flor. Nostr.* 58 inrisus *A E F M R*2 *λ z Pph.* inrisus *π* inrisum *R*1 *ν*1 irrisus *A*2 *γ σ g l m v flor. Nostr.* triuus *M*1 trinus *g*1 atollere *γ flor. Nostr.* attollere *cett.* 59 c$^{r}$ure *R* plani *z*1 licet—sanctum *om. m* illi] ipsi *σ* 60 dicatos irim *R* osyrim *v* osirim *cett.* 61 credere *σ* 62 Quere *E R γ λ g m v z*

I. 18. AD LOLLIVM (LOLIVM *λ*) *A E*2 *F M R γ λ σ*2 *m v z cum f r*; *E*2 *M m z add.:* DE MODO OBSEQVIORVM ET LIBERTATE (LIBERTATIS *z*). *inscr. carent E*1 *ν π σ*1 *g l, continuatur haec epistula antecedenti a Porph. codd. Monacensi et Wolfenbuttelano, nouam incipiunt Pseudacr. et codd. Horatiani* 1 metuens *σ a. ras.* liber*rime R* nolli *M* 2 spetiem *A z* prebere *m v post u.* 3 *add. u.* 8 *π g* 3 meritrici *g* 5 Post huic *γ* Et huic *E* Est huic *cett. Pph. flor. Nostr.* uicio uicium *λ* prope$^{ma}$,ius *A* 6 concinna *σ post u.* 6 *add. u.* 17 *π*1, *sed del. π*2

quae se commendat tonsa cute, dentibus atris,
dum uolt libertas dici mera ueraque uirtus.
uirtus est medium uitiorum et utrimque reductum.
alter in obsequium plus aequo pronus et imi
derisor lecti sic nutum diuitis horret,
sic iterat uoces et uerba cadentia tollit,
ut puerum saeuo credas dictata magistro
reddere uel partis mimum tractare secundas;
alter rixatur de lana saepe caprina,

---

*μὲν ἀναισχυντίᾳ φεύγειν, ἀγροικίαν δὲ βωμολοχίᾳ* **7 S**: Diog. Laert. VI 2, 31: *ἐν οἴκῳ τ' ἐδίδασκε διακονεῖσθαι λιτῇ τροφῇ χρωμένους καὶ ὕδωρ πίνοντας, ἐν χρῷ κουρίας τε καὶ ἀκαλλωπίστους εἰργάζετο* || Lucian. uit. auct. 20: *ἄλλον κάλει, τὸν ἐν χρῷ κουρίαν* || Mart. X 98, 8 sqq.: praesta de grege sordidaque uilla tonsos, horridulos, rudes, pusillos hircosi mihi filios subulci || Pers. 3, 53 sqq.: quaeque docet sapiens bracatis inlita Medis, porticus, insomnis quibus et detonsa iuuentus inuigilat siliquis et grandi pasta polenta **9 S**: Arist. eth. Nicom. II 6, 15: *ἔστιν ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ ἐν μεσότητι οὖσα·.. μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολήν, τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν* || Cic. Brut. 149: cum omnis virtus sit . . . . mediocritas || Hor. c. II 10, 5 sq.: auream quisquis mediocritatem diligit || Hieron. ep. ad Demetr. 8. (I p. 44 B.): philosophorum quoque sententia est *μεσότητας ἀρετάς, ὑπερβολὰς κακίας εἶναι*, quod Latinus sermo ita potest resonare: moderatas esse uirtutes, excedentes modum atque mensuram inter uitia deputari || Hor. epod. 2, 11. c. I 17, 17: in reducta ualle || Lucr. V 836 B.: utrimque remotum **10 sq. S**: Ammian. anthol. Palat. VIIII 573: *μὴ σύ γ' ἐπ' ἀλλοτρίης, ὤνθρωφ', ἵζοιο τραπέζης, . . . ἄλλοτε μὲν κλαίοντι καὶ ἐστυγνωμένῳ ὄμμα συγκλαίων, καὖθις σὺν γελόωντι γελῶν* **10 S**: Plaut. Stich. 489: scis tu me esse imi subselli uirum || Hor. serm. II 8, 40 sq.: imi conuiuae lecti || Petr. 38, 7: uides illum, qui in imo imus recumbit **12 S**: Sen. epist. 49, 7: uerba dubie cadentia || Aristoph. uesp. 1011 sq.: *νῦν μὲν τὰ μέλλοντ' εὖ λέγεσθαι μὴ πέσῃ φαύλως χαμᾶζ' εὐλαβεῖσθε* **13 sq. S**: Hor. epist. I 1, 55: haec recinunt iuuenes dictata || Cic. de nat. deor. I 26, 72: ista enim a uobis quasi dictata redduntur || Cic. ad Q. fr. III 4, 11: meam in illum (orationem) pueri omnes tamquam dictata perdiscant || Iuu. 5, 122: donec peragat dictata magistri || Auson. ed. 4, 2 sq.: nec semper acerbi exercet pueros uox imperiosa magistri **14 S**: Cic. Brut. § 242: quod idem faciebat Q. Arrius, qui fuit M. Crassi quasi secundarum || Hor. s. I 9, 45 sq.: haberes magnum adiutorem, posset qui ferre secundas || Sen. de ira III 8, 4: optimum iudicauit quidquid dixisset sequi et secundas agere || Plut. de adul. 10: *ὁ δὲ κόλαξ ἀεὶ μνημονεύων τοῦ τὰ δεύτερα λέγειν* **15 S**: Lucian. Hermot.

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* 7 tensa *v flor. Nostr.* *u.* 8 *hoc loco om.* *π*1 *g* 8 uult *Ω Pph. Porph.* libertat *M pr.* 9 uiciorum *λ ν g v* utrumque *R a. ras. γ* utrimque *cett. Pph.* redictum *E*1 10 equo *M g v z* e//quo *R* 12 uoce set *A*1 uoce sed *R*1 tollet *R*1 *ν π*1 cadencia *λ g* candentia *π a. ras.* 13 seuo *g v z* credis *σ* 14 partis *A*1 *M*1 *R*1 *v cum Paris.* 8214 *Valent. Pph.* pat^r^is *γ* ꝑcis *g* partaes *λ* partes *cett.* minimum *π a. ras.* nimium *v cum Reginens.*1 *flor. Nostr.* mimum *cett.* 15 rixatur *Ω Pph. flor. Nostr.* rixator *uerisimilis Mureti coniectura* sepe *E λ g m v z* sepę *M*

propugnat nugis armatus: 'scilicet ut non
sit mihi prima fides et, uere quod placet, ut non
acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.'
ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus;
Brundisium Minuci melius uia ducat an Appi.
  quem damnosa uenus, quem praeceps alea nudat,
gloria quem supra uires et uestit et unguit,
quem tenet argenti sitis inportuna famesque,
quem paupertatis pudor et fuga: diues amicus,
saepe decem uitiis instructior, odit et horret,
aut, si non odit, regit ac ueluti pia mater
plus quam se sapere et uirtutibus esse priorem

---

71: *πάντες ... περὶ ὄνου σκιᾶς μάχονται οἱ φιλοσοφοῦντες* || Aristoph. frg. com. Gr. II 2 p. 1019 Mein.: *περὶ τοῦ γὰρ ὑμῖν ὁ πόλεμος νῦν ἐστι; περὶ ὄνου σκιᾶς* || Aristoph. uesp. 191: *περὶ τοῦ μαχεῖ νῷν δῆτα; περὶ ὄνου σκιᾶς* || Aristoph. nub. 320: *καὶ περὶ καπνοῦ στενολεσχεῖν* **16 S**: Hieron. ep. ad Eustoch. 22: os barbarum et procax et in conuicia semper armatum **18 S**: Tertull. ad nationes I 4: cum in mores ... omnem eloquii amaritudinem elatrent || Tertull. lib. de pallio 5: causas non elatro || Hor. epist. I 11, 4: cunctane prae campo et Tiberino flumine sordent? || Hom. Il. VIIII 444 sqq.: *ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοιμι λείπεσθ', οὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη θεὸς αὐτὸς γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώοντα* **20** cf. Strab. VI 7 p. 282 C.: *δύο δέ εἰσι, μία μὲν ἡ Μινυκία* (*ἡ μινοίκη* codd., *ἡμιονική* Vulg.) *διὰ Πευκετίων ... ἡ δὲ διὰ Τάραντος ... ἡ Ἀππία λεγομένη* || Verg. ecl. 9, 1: 'an quo uia ducit in urbem' cum adn. Hosii **21—48 T**: floril. Nostr. **21 S**: anthol. Lat. II² p. 391 R. (medii aeui): alea, Bacus, amor meretricum fecit egentem || Pers. 5, 57: hunc alea decoquit || Ou. ex P. I 10, 33 et Catonis distich. IIII 10, 1: ueneris damnosa uoluptas **22 S**: Iuu. 3, 180: hic ultra uires habitus nitor **23 S**: Verg. Aen. III 57: auri sacra fames || Plin. n. h. XXXIII 21, 72: auri fames || Gell. XII 2, 13: in hominem auarum et auitum et pecuniae sitientem **24 S**: Hor. epist. I 1, 46: pauperiem fugiens || Liu. XXXIIII 4, 13: pessimus quidem pudor est uel parsimoniae uel paupertatis || Lucian. de merced. conduct. c. 5 p. 660 R.: *πενίαν ... διαπεφευγέναι* **25 S**: Verg. Aen. II 152: ille dolis instructus et arte Pelasga **26 S**: Iuuenc. I 295:

---

*Ω = AEFMRγλ'νπσgmvz* *u.* 17 *om. m1; add. in marg. m2* **17** quid *E pr.* **18** elatem (r *superscr.*) *R* elaterē *M1* et latrem *g* praetium *R* p̄cium *Eλg* precium *νσv* aetas *om. A pr.* docilis *Ω Pph. Pseudacronis Vatic.* 3316 () **20** Brundusium *Mπ2* Brundisium *cett. Pph.* menuci *Rν* minici *σ* nenuci *π1* minuci *cett. Pph.* () appii *Fλ'* **21** Quēdā nosa *Fλ pr.* Quę̃ *A* dampnosa *νvz flor. Nostr.* damnosa *cett. Pph.* alęa *A* **22** unguit *AMRγνπmz* ungit *Fλσl corr. v* unguet *g pr. l pr.* ung& *E* **23** importuna *El flor. Nostr.* ĩportuna *g* inp: *cett.* **24** amicus diues *g* diues amicus *cett.* **25** Sepe *EMλgmvz* uiciis *λνg* instructor *γ* horret et odit *flor. Nostr.* orret (h *superscr.*) *A* **26** si// *R* ac] et *ν* **27** se sapere] sepere *A1*

uolt et ait prope uera: 'meae (contendere noli)
stultitiam patiuntur opes; tibi paruola res est:
arta decet sanum comitem toga; desine mecum
certare.' Eutrapelus, cuicumque nocere uolebat,
uestimenta dabat pretiosa: 'beatus enim iam
cum pulchris tunicis sumet noua consilia et spes,
dormiet in lucem, scorto postponet honestum
officium, nummos alienos pascet; ad imum
Thraex erit aut holitoris aget mercede caballum.'
arcanum neque tu scrutaberis illius umquam,
commissumque teges et uino tortus et ira;

---

'pia mater' in clausula; cf. anthol. Lat. 235, 7: impia mater **28—31 S**: Isocr. Areopag. c. 2, 4 Bens.: *συντέτακται καὶ συνακολουθεῖ τοῖς μὲν πλούτοις καὶ ταῖς δυναστείαις ἄνοια καὶ μετὰ ταύτης ἀκολασία, ταῖς δ' ἐνδείαις καὶ ταῖς ταπεινότησι σωφροσύνη καὶ πολλὴ μετριότης* || Plaut. Stich. II 1, 28: secundas fortunas decent superbiae **29 S**: Ter. hec. 226: sumptus nostros otiumque ut nostra res posset pati **30 S**: Hor. epist. I 19, 13: exiguaeque togae **31** sqq. **S**: Sen. de benef. II 14, 5: saepe nihil interest inter amicorum munera et hostium uota **32 S**: Plin. epist. VII 28, 2: ut enim non sint tales (amici), quales a me praedicantur, ego tamen beatus, quod mihi uidentur **36 T**: 'aut—caballum' gloss. Mai classic. auct. VIII 394 **37—39 T**: 'archanum tu scrutaberis—reprendes' floril. Paris. 8818[a] **38 S**: Hor. a. p. 200: ille (chorus) tegat commissa || Hor. s. I 4, 84 sq.: commissa tacere qui nequit || Ou. met. II 558: commissa duae sine fraude tuentur || Hor. a. p. 434 sq.: reges dicuntur . . . . torquere mero || Sen. epist. 83, 16: onerati mero quemadmodum non continent cibum uino redundante, ita ne secretum quidem: quod suum alienumque est, pariter effundunt || Plat. de legg. I p. 649 D: *πλὴν τῆς ἐν οἴνῳ βασάνου καὶ παιδιᾶς τίνα ἔχομεν ἡδονὴν εἰπεῖν ἔμμετρον μᾶλλον, ἂν καὶ ὁπωστιοῦν μετ' εὐλαβείας γίγνηται;* || Plut. de garrul. c. 4 in. p. 6: *τῆς δὲ μέθης οὐδὲν οὕτω κατηγοροῦσιν ὡς τὸ περὶ τοὺς λόγους ἀκρατὲς καὶ ἀόριστον* || Prop. I 1, 28: sit modo libertas quae uelit ira loqui

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* **28** Volt *F λ' π1 cum G* V[v]olt *z* Vlt *g* Vult *cett. flor. Nostr.* et ait] et *in ras.* ait *supra u. A* agit *σ* męę *A* meē *γ* me *M1* **29** Stulticiam *E M λ ν g v* patiantur *Pph. flor. Nostr.* paciuntur *φ g* paruola *F λ'* paruula *cett. flor. Nostr.* **30** Arta *Ω Pph.* Arcta *flor. Nostr.* Arca *π1* **31** eutrapolus *g* cuicunque *m v* nocere *om. M1* uolebam *z* **32** p̄ciosa *E g* preciosa *ν σ m v* en//ī iā *E* **33** pulcris *A* fumet *A* sumit *E y* [&] & spes *E1 l* exspes *E2* **34** [post] . ponet *γ* postponit *ν* **35** Officior *A1* Offitium *γ* pascet *R* **36** Thraex *A1* Threx *ν* Thrax *A2 M R λ π m* Trax (*plerique scribunt* Traxerit) *E F γ σ g l v z Pph. flor. Nostr.* aut] at *E* holitoris *M ν Pph.* olitoris *cett. glossar. Mai flor. Nostr.* agit *A1 M γ* aget *cett. Pph. glossar. Mai* eget *flor. Nostr.* mecede *E* m̄cede *M* **37** Archanum *γ ν σ g m v z* scrutaueris *E g* illius *y* [1 *cod. Valarti* 1 *cod. Feae* 1 *Gesneri*] ill::: *ε* allius *R* ullius *cett. flor. Nostr. et Paris.* 8818[a] ulius *l1* unquam *E g florilegia* umquam *cett.*

nec tua laudabis studia aut aliena reprendes,
nec, cum uenari uolet ille, poemata panges.
gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
Zethi, dissiluit, donec suspecta seuero
conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
moribus Amphion: tu cede potentis amici
lenibus imperiis, quotiensque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta canesque,
surge et inhumanae senium depone Camenae,
cenes ut pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis sollemne uiris opus, utile famae

---

**39—40 S**: Isocr. ad Demonic. c. 4, 36 Bens.: *μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν* **40 T**: Eutyches p. 476 K. 'poemata panges' **S**: Venant. Fort. carm. VI 10 21: recitanda p o e m a t a p a n g a m ‖ cf. a. p. 416. Lucr. I 25. 933 sq. Cic. ad fam. XVI 18, 3 **44** sq. **S**: Cic. ad Att. VIIII 13, 4: *αἱ γὰρ τῶν τυράννων δεήσεις,* inquit *Πλάτων, οἶσθ' ὅτι μεμιγμέναι ἀνάγκαις* ‖ Publil. Syr. 136 (74 p. 121 W.): cogit rogando, cum rogat potentior **45 S**: Auson. praef. ephem. 2,9 sq. Sch.: scribere me Augustus iubet et mea carmina poscit, paene rogans: b l a n d o u i s latet i m p e r i o **49—53 S**: Sen. epist. 88, 19: an liberale studium istuc esse iuuentuti nostrae concedimus, quam maiores nostri (cf. u. 49) rectam exercuerunt, hastilia iacere, sudem torquere,

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ g m v z* **39** he(n)c *g* laudabis, s *in ras.* *λ* laudabilis *g* aut] n(c) *flor. Paris.* 8818ᵃ repende s *E pr. g1* rep̄hendes *σ* reprendes *cett.* (reprędes *π*) *flor. Paris.* 8818ᵃ rependens *flor. Nostr.* **40** Nec(c)ū *E* Ne,(c)cū *l* Ne *ψ Eutyches* Neç *λ* uol&& ille *λ* pīangas *E* pangas *g cum Reginens.1 Eutyches* pīanges *A* **41** Gracia *λ* sic] si *E1* anphionis *R* amphyonis *F λ'* **42** Zethi *A E M R ν π σ m* Zeti *F λ' v z* Tethi *γ* Zechidis siluit *g* **43** lyira *M* lira *γ σ v* fraterni(s) cesisse *R* **44** Mōtibus *g* anphion *R* amphyon *ν* **45** Leuib. *A pr.* quotiensque (quociensque *g*) educet *A E R ν g m* quotiesque educet *γ* quotiens (quociens *λ*) quoq. ducit *λ'* quotiensque (e)ducit *F* (*in ψ* quo *infra uersum adscriptum est*) quotiensque ducet *π* quotiens educet *σ* quotiens que ducit *z1* quotiens deducit *z2* quotiensque (quociensque *v*) educit *M v flor. Nostr.* **46** Aetolis *A2 R y Porph.* Aetoliis *A1 E γ* Aetholiis *m v* Aetholus *F λ'* Aetholis *ν z2* Etholis *flor. Nostr.* Etholus *g* Aestoliis *σ* Ac toliis *M* ⅄tholis *z1* Aeoliis *y* (*f cum μ Nostrad. Paris.* 7976. 8214) honerata *A E R γ v flor. Nostr.* onerata *F M λ' ν π g z* onorata *σ m* **47** *REDIT CODEX d* *Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* **47** inhumane *M g* siniū *A1* camęnę *φ* camoenae *l* camene *g flor. Nostr.* camenae *cett.* **48** Cenes *A E R g m v* Caenes *F M γ λ' ν corr. π σ d* plum̄ta *M* **49** sollemne *E M R γ σ Pph.* sollempne *F λ' ν d* solemne *π v* sollenne *g* solenne *A* utilae *A F* fame *d g*

uitaeque et membris, praesertim cum ualeas et
uel cursu superare canem uel uiribus aprum
possis. adde, uirilia quod speciosius arma
non est qui tractet: scis, quo clamore coronae
proelia sustineas campestria; denique saeuam
militiam puer et Cantabrica bella tulisti
sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
nunc et, siquid abest, Italis adiudicat armis.
ac ne te retrahas et inexcusabilis absis,
quamuis nil extra numerum fecisse modumque
curas, interdum nugaris rure paterno:
partitur lyntres exercitus, Actia pugna
te duce per pueros hostili more refertur,
aduersarius est frater, lacus Hadria, donec
alterutrum uelox Victoria fronde coronet.
consentire suis studiis qui crediderit te,
fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.

---

equum agitare, arma′ tractare (52. 53)? **59** extra numerum . . . . modumque] **S**: Plato Phileb. c. 15 p. 28 B: *ἵνα μηδὲν . . . . παρὰ μέλος φθεγξώμεθά τι* || Cic. parad. III 2, 26: extra numerum || item Lucret. V 1399 || Lucil. 1295 Marx: numerum ut seruemus modumque **60 S**: Priap. 16, 3. Pers. 3, 24. Iuuen. 6, 55. Claud. cons. Stil. II 119: rure paterno (in claus.) **61** sq. **S**: Auson. Mosella 211 sqq. Sch.: cum Venus Actiacis Augusti laeta triumphis ludere lasciuos fera proelia iussit Amores, qualia Niliacae classes Latiaeque triremes subter Apollineae gesserunt Leucados arces, aut Pompeiani Mylasena pericula belli Euboicae referunt per Auerna sonantia cumbae **61** Actia pugna] **S**: Verg. Aen. VIII 675: Actia bella **62** de exordio 'te duce' cf. Wochenschrift f. klass. Philol. 1918 col. 189 ad Verg. eclog. 4, 13 **64 S**: Verg. Aen. IIII 506: 'fronde coronat' in claus. || Iuuenc. III 637. Coripp. Iust. 4, 77: fronde coronant || Auson. epigr. 1, 2 sq. p. 194 Sch.: tu quoque ab aerio praepes Victoria lapsu come serenatam duplici diademate frontem **65** sq. **T**: floril. Nostr.

---

*Ω* = *A E F M R γ λ′ ν π σ d g m v* **50** menbris *v* presertim *γ m v* **51** susperare *g* **52** spetiosius *A γ* speciosus *E*1 spetiosus *d* **53** tractet] ractet *A*1 quodamore *E pr. d*1 qui cl$\overset{o}{a}$mare *M* *cl*amore *R* clamare *π pr. σ* corone *λ* **54** Proelia *A corr. E R γ π d l* Praelia *ν ψ g* Prelia *A pr. M λ σ φ m v* seuam *M g m v* **55** Miliciam *A M λ g* **56** partorum *F λ′* parchorum *d g* refigit *Ω cons. Porph.* **57** Nunc & siquid abest : italis adiudicat armis *A* habest *d* italis] aliis *π*1 **58** inexcussabilis *M g* inexcustabilis *m* inexcusabilis *cett.* **61** Partitus *d* Partitur *cett.* lyntres *A E R ν m Pph.* lintres *F M γ λ′ π σ d g v* ex ercitus *A* **62** more] mole *E* refertur] fertur *A*1 **63** hadria *A E R γ ν π d g m Porph. ad u.* 61 adria *F M λ′ σ v* **65** studio suo *Porph.* crederit *σ*

protinus ut moneam, siquid monitoris eges tu:
quid de quoque uiro et cui dicas, saepe uideto.
percontatorem fugito: nam garrulus *idemst,
nec retinent patulae commissa fideliter aures,
et semel emissum uolat inreuocabile uerbum.
non ancilla tu*o*m iecur ulceret ulla puerue
intra marmoreum uenerandi limen amici,
ne dominus pueri pulchri caraeue puellae
munere te paruo beet aut incommodus angat.
qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
incutiant aliena tibi peccata pudorem.

---

**68—92** 'quid—pocula' **T**: floril. Nostr. **68—71 T**: floril. Paris. 8818[a] **69 T**: Donat. ad Ter. hecyr. I 2, 34 (109). **70 S**: carm. de prouid. diu. 591: quaedam etiam patulas intrant stipata per aures || Eugenius Tolet. XIIII 45: patulae . . aures || Prud. hamartig. 318: patulas . . . aures || Venant. Fort. carm. VIII 12, 3: 'patulas neque polluit aures || Lucian. de salt. c. 85 fin. p. 315 R.: *ἀναπεπταμένα ἔχω τὰ ὦτα καὶ τὰ ὄμματα* **71 T**: schol. Bambergense ad art. poet. 390 **S**: Sulpicius Seuerus uit. b. Martini praef.: emissus semel non queat reuocari || Cassiodor. uar. praef. p 3 M.: addebam debere illos Flacci dicta resoluere, qui monet, quid periculi uox praecipitata possit incurrere || Apul. de magia c. 83: si uerba ita, ita ut poetae aiunt, pinnis apta uolgo uolarent || Augustin. epist. 7 (t. II p. 32): nullum unquam uerbum, quod reuocare uellet emisit || Menand. fr. 73 p. 102 Dübn.: *ῥίψας λόγον τις οὐκ ἀναιρεῖται πάλιν* || id. fr. p. 225 M.: *οὔτ' ἐκ χερὸς μεθέντα καρτερὸν λίθον ῥᾷον κατασχεῖν οὔτ' ἀπὸ γλώσσης λόγον* || Plut. de garrul. c. 10 p. 507 A: *οὔτε γὰρ πτηνὸν ἐκ τῶν χειρῶν ἀφέντα ῥᾴδιόν ἐστιν αὖθις κατασχεῖν οὔτε λόγον ἐκ τοῦ στόματος προέμενον κρατῆσαι καὶ συλλαβεῖν δυνατόν* || Ou. met. XI 433: cum semel emissi || eadem hemistichii structura Verg. ge. III 284: fugit inreparabile tempus || Lucan. I 509: ruit inreuocabile uolgus **72 S**: Hor. c. I 25, 13 sq.: cum tibi flagrans amor et libido . . . saeuiet circa iecur ulcerosum || Theocr. 11, 15 sq.: *ἔχων ὑποκάρδιον ἕλκος Κύπριος ἐκ μεγάλας, τό οἱ ἥπατι πᾶξε βέλεμνον* **73 S**: Ou. am. I 9, 19. fast. V 339: 'limen amicae' in clausula **75 S**: Hor. c. IIII 8, 28 sq.: (dignum laude uirum) caelo Musa beat || Prosper epigr. 20, 3: nam sperans alio se munere posse beari **76 sq. T**: floril. Paris. 8818[a] **S**: Theogn. 963 sq.: *μή ποτ' ἐπαινήσῃς, πρὶν ἂν εἰδῇς ἄνδρα σαφηνέως, ὀργὴν καὶ ῥυθμὸν καὶ τρόπον ὅντιν' ἔχει* **77 S**: Hor. epist. I 14, 22: incutiunt urbis

---

*Ω* = *AEFMRγλ'νπσdgmv* **67** Protinus *Ω Pph.* ut *Ω Pph.* et *ψ*2 eges tu] es gestu *A* egestu *R* **68** et *om. σ* sepe *λ g m* sepę *π* uideto] caueto *flor. Paris.* 8818[a] **69** Percunctatorem *M v florilegia* Perconctatorem *d* Percanta^r^torem *σ* Percontatorem *cett. Pph.* garulus *A λ om. M*1 est] ṭest *v om. flor. Nostr.* **70** aurḙs *ψ* **71** in*r*euocabile *R* irreuocabile *m*1 inreuocabile *cett.* **72** N//on *M* amcilla *λ a. ras.* **73** Int̄ *g* lumen *M*1 **74** Ne pueri dominus pulchri *E g cum Reginensi* Ne pueri domini *Pph.* Ne dominus (domin*us v* domus *σ*) *A F M R γ λ' ν π σ m v* Ne dominus pulchri pueri *d y* Ne dominus pulcri pueri *flor. Nostr.* carḙuḙ *F* **76** Qua*m*///*l*em *R* Qulē *λ* eciā atque eciā respice *flor. Paris.* 8818[a] aspice *Ω flor. Nostr.* **77** Incuciant *λ g* Incu uant *A*

fallimur et quondam non dignum tradimus: ergo
quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri,
ut penitus notum, si temptent crimina, serues
tuterisque tuo fidentem praesidio: qui
dente Theonino cum circumroditur, ecquid
ad te post paulo uentura pericula sentis?
nam tua res agitur, paries cum proximus ardet,
et neclecta solent incendia sumere uires.
  dulcis inexpertis cultura potentis amici:
expertus metuet. tu, dum tua nauis in *altost,

---

desiderium 78 **S**: Cic. ad fam. VII 5, 3: totum denique hominem tibi ita trado || Hor. s. I 9, 47: hunc hominem uelles si tradere || epist. I 9, 2 sq.: prece cogit, scilicet ut tibi se laudare et tradere coner 79 **T**: Cledonius p. 78 K.: certus omitte tueri || Pompeius comment. p. 280 K.: praesens sua culpa ire deceptus omittit etueri 80 **S**: Catull. 102, 2: penitus nota fides animi || Stat. s. IIII 4, 101: penitus noti (u. l. uoti) tibi uatis honorem 81 **S**: Cic. pro Sest. 42 (§ 90): ut aliquo praesidio caput . . . tutetur 82 **S**: Cic. pro Balbo 26 (§ 57): more hominum inuident, in conuiuiis rodunt . . . non illo inimico, sed hoc malo dente carpunt || Hor. c. IIII 3, 16: et iam dente minus mordeor inuido || s. I 4, 81: absentem qui rodit || s. I 6, 46: quem rodunt omnes libertino patre natum || Hieronym. epist. ad Eustoch. uirg. 27 [I p. 114a]: ne apud detrectatores et genuino semper me dente rodentes fingere puter || id. epist. 57 [II p. 78]: canino dente rodere 84 sq. **T**: flor. 8818[a] 84 **S**: Sen. apocoloc. 9, 6: noli mihi inuidere, mea res agitur || Lucan. VII 264: non mihi res agitur || Iuu. 6, 659: at nunc res agitur tenui pulmone rubetae || Verg. Aen. II 311 sq.: iam proximus ardet Vcalegon || Ou. rem. am. 625: proximus a tectis ignis defenditur aegre || cf. Seren. Sam. 623: partus quod proximus urguet (eadem uersus sede) || Liu. VII 30, 12: cum uideremus finitimum populum . . . . peti et, ubi conflagrassent Sidicini, ad nos traiecturum illud incendium esse 85 **S**: Flor. ep. I 40, 14 (III 5, 14): extincta parum fideliter incendia maiore flamma reuiuiscunt 86 sq. **S**: Pind. frg. 110 [76] Chr.: *γλυκὺ δ' ἀπείροισι πόλεμος· πεπειραμένων δέ τις ταρβεῖ προσιόντα νιν* || Lact. diu. inst. V 7, 2: dei unici pia et religiosa cultura 87–89 **T**: floril. Paris. 8818[a] 87 **S**: Ou. a. a. II 9 sq.: mediis tua pinus in undis nauigat et longe, quem peto, portus abest

---

*Ω* = *A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 78 quondam *Ω Pph. flor. Nostr.* quendam *E2 v1* dignos *flor. Nostr.* tradim; *R1* tardim' *d* 79 Quae *A a. corr.* premit *φ corr. v flor. Nostr.* p̄mit& (t superscr.) decept' *E* 80 Vt *p*aenit' *A* crimine *ψ pr.* 81 Tuerisq. *A* Tuerisque *σ* fidens est *φ λ pr. d* fidem *ψ a. ras.* fidenter *v y* fidentem *cett. flor. Nostr.* presidio *A γ φ λ d m* 82 cū *supra u. γ* ecquid *F ν γ π σ d m Porph. flor. Nostr.* ec quid *M* ecqui *λ cum f* et quid *A E R g* &quid (ec superscr.) *v* ec quiq *l* 83 Ad te] Ante *M pr.* post] p̓ *E* 84 Iam tua *v y* Nam tua *cett. flor. Nostr.* 85 neclecta *A1* neglecta *A2 cett. flor. Nostr.* 86 inexpertis *Ω flor. Nostr.* inexperti *Pph.* amici · /// · s. ꝯ (= scilicet est) *φ* 87 metuet *A2 E F λ' ν π d v* metuit *A1 M γ σ ψ corr. g m v2 uar. flor. Nostr.* metu*it*/// *R* est *om. M cum Reginens. exh. cett. Porph. flor. Nostr.*

hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
oderunt hilarem tristes tristemque iocosi,
sedatum celeres, agilem nau*o*mque remissi;
[potores bibuli media de nocte Falerni]
oderunt porrecta negantem pocula, quamuis
nocturnos iures te formidare tepores;
deme supercilio nubem: plerumque modestus
occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
  inter cuncta leges et percontabere doctos,
qua ratione queas traducere leniter aeu*o*m:

---

89 sq. T: floril. Basil. F IV 38: oderunt ylarem tristes tristemque iocosi sedatum seleres agilem graiumque remissi 91 sq. T: florileg. Paris. 8818[a] 94—103 T: floril. Nostr. 94 S: Aesch. Prom. 150 sq.: *φοβερὰ δ' ἐμοῖσιν ὄσσοις ὁμίχλη προσῇξε* || Soph. Ant. 528: *νεφέλη δ' ὀφρύων ὕπερ* || Eurip. Hippol. 172: *στυγνὸν δ' ὀφρύων νέφος αὐξάνεται* || Eurip. Iphig. Aul. 648: *μέθες νυν ὀφρὺν ὄμμα τ' ἔκτεινον φίλον* || cf. Mart. I 4, 2 et Auson. prol. ed. 7, 2: pone supercilium || Sen. Phaedr. 799: pondus ueteris triste supercili || Sil. It. VIII 611: nec nubem frontis amabat || cf. Ter. ad. V 3, 53 (839): exporge frontem || Cic. in Pison. 9, 20: supercilium tuum . . . fugi . . . frontis tuae nubeculam . . . pertimescerem || Auson. prolog. ed. 7 u. 2: pone supercilium 95 S: Hor. c. IIII 9, 46 sq.: rectius occupat nomen beati || Tac. Agric. 42, 4: Domitiani natura praeceps in iram et quo obscurior, eo inreuocabilior 96 T: Priscianus instit. XVIII 4, 50 97 S: Cic. Tusc. III 11, 25: si uolumus hoc, quod datum est uitae, tranquille placideque traducere || Verg. cul. 97: securam placido traducit pectore uitam || Phaedr. I 31, 7: sollicitum potius aeuom ducitis || Gell. XV 7, 20: ut, mihi quantumcumque superest temporis, id saluis uobis traducere liceat

---

*Ω* = *A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 88 motata *E* muata *R* multata *v a. ras.* retrosum *R*1 aura *Ω flor. Nostr.* 89 iocosi *om. R*1 unda *y* 90 nauumque *A*2 *E F γ ν π σ d g m* .nauūq; (·g) *λ φ* manuumque *A a. ras. R*1 gnauumque *R*2 *v flor. Nostr.* remissi *R*2 iocosi *R*1 *cett.* *in g pr. uu.* 89. 90. 92 *sic ordinati erant:* 90. 92. 89; *corr. ut uid. eadem m. additis litteris* b a *u.* 91 *om. Ω praeter σ; exhibent a prima manu tantummodo σ c q Petropolitanus florilegia Nostradamense et Parisinum* 8818[a]; *de codice x uide praefat. uol.* I[2] *p.* XLIII. *laudat hunc uersum ut Horatianum Nestor Nouariensis s. u.* 'tepor'; *item habent hunc uersum Hildebertus et Vincentius Bellouacensis; recentiores manus addiderunt eum in M γ ψ l (L r); de v inter auctores non constat, utrum a* 1. *an a* 2. *manu additus sit; eadem manu additus est ad calcem paginae in Oxoniensi, qui in ipso textu h. u. omisit; in A E R λ ν π φ d g m ne ab altera quidem manu extat. Pseudacro tacet. post u.* 92 *add. Montepess.* 2; *cf. Epileg.* p. 682 *et epist.* I 14, 34 92 negantem porrecta *d* porr&ta *R* 93 tepores *Ω* uapores *c* () 94 molestus *σ* 95 obscuri] obscura *v pr.* spetiem *A γ d* 96 percunctabere *v* percontabere *cett. Prisc. flor. Nostr.* doct(o)us *ψ* 97 rationes *A* quę astra ducere *R* euum *M* aeuum *cett.*

num te semper inops agitet uexetque cupido,
num pauor et rerum mediocriter utilium spes,
uirtutem doctrina paret naturane donet,
quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
quid pure tranquillet, honos an dulce lucellum
an secretum iter et fallentis semita uitae.
  me quotiens reficit gelidus Digentia riuos,
quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
'sit mihi, quod nunc est, etiam minus, ut mihi uiuam
quod superest aeui, siquid superesse uolunt di;

---

98 S: Claudian. in Rufin. I 199: semper inops quicumque cupit 99 S: Cic. de fin. III 16, 53: praepositum . . . quod sit indifferens cum aestimatione mediocri 100 S: Plat. Men. p. 70 A: *ἆρα διδακτὸν ἡ ἀρετή; ἢ οὐ διδακτόν, ἀλλ' ἀσκητόν; ἢ οὔτε ἀσκητὸν οὔτε μαθητόν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ;* || Cic. part. or. 18, 64: quonam pacto uirtus pariatur, naturane an ratione an usu? || Sen. de uit. beat. 31: quaeramus, quid sit uirtus, una pluresne sint: natura an ars bonos uiros faciat || Quintil. inst. XII 2: uirtus etiamsi quosdam impetus a natura sumit, tamen perficienda doctrina est || cf. etiam Euripid. Hec. 600–603. Iphig. Aul. 561 sq. Cic. pro Arch. 15. 101 S: Plat. resp. I p. 621 C: *ἵνα καὶ ἡμῖν αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσωμεν* 102 S: Phaedr. III prol. 26: docto labori dulce praeponens lucrum 103 S: Hor. epist. I 17, 10: nec uixit male, qui natus moriensque fefellit || Iuu. 10, 363 sq.: semita certe tranquillae per uirtutem patet unica uitae 105 S: Hom. Il. II 825: *πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο* || Hor. c. IIII 15, 21: non qui profundum Danuuium bibunt || Verg. Aen. VII 715: qui Tiberim Fabarimque bibunt || Sen. Troad. 9: qui frigidum septena Tanain ora pandentem bibit 106 sq. T: floril. Nostr. 107 S: Eurip. Ion 646 sq. N.: *ἔα δ' ἔμ' αὐτοῦ ζῆν· ἴση γὰρ ἡ χάρις μεγάλοισι χαίρειν σμικρά θ' ἡδέως ἔχειν* || Sen. de breu. uit. 4, 2: Augustus ... hoc labores suos ... dulci ... oblectabat solacio aliquando se uicturum sibi || Sen. epist. 55, 4: ille nulla re sollicitus scit sibi uiuere 108 S: Lucr. III 904 sq.: aeui quod superest ||

---

*Ω* = *A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 98 Num *A E F M R1 γ λ' ν π1 σ d g1 m* Non *γ uar. R2 λ2 π2 ψ2 g2 v* Ne *flor. Nostr.* senp *λ1* inobs *ψ pr. π v Pseudacronis cod. γ flor. Nostr.* inops *cett. Pph.* 99 Nam *γ*
v ł rat
Non *λ2 π2 ψ2 v* Num *cett.* Neu *flor. Nostr.* () pau≡or *M* 100 paret *v*
v n
natura ne *A* do≡& *σ* 101 muniat *σ* tibi *M supra u.* reddet *σ*
t
102 honos] on' *E* honos *R* 103 semina *E* 104 quociens *λ g v* quotiens *cett. Pph.* digencia *λ g* dicentia *Pph.* digetia *σ1* riuus *Ω* 105 Quę *A* Quæ *λ* rogosus *γ* rugosos *d* 106 Quod *γ* Quid *cett. Pph. flor. Nostr.* putas *Ω Pph. flor. Nostr.* 107 qđ *E* etiam] & ut *λ* ut mihi *A E M γ σ ψ corr. g*
ł ut
*flor. Nostr. cons. Porph.* & michi *v* et mihi *A2 F R λ' ν π d m* uł n' *g* ()
108 dii *A1 F M λ' d g v* di *A2 E R γ ν π σ m*

sit bona librorum et prouisae frugis in annum
copia, neu fluitem dubiae spe pendulus horae.
sed satis est orare Iouem, quae donat et aufert:
det uitam, det opes; aequ*o*m mi animum ipse parabo.'

---

## XVIIII.

Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino,
nulla placere diu nec uiuere carmina possunt,

---

Lucr. V 206: quod superest arui || Prop. III 17, 19: quod superest uitae || Ou. fast. VI 416: quod superest aeui (prius hemist. pentam.) || Gell. XV 7, 20: mihi quantumcumque superest temporis **109** sq. **T**: floril. Nostr. **110 S**: Lucr. III 1050 B.: animo incerto fluitans || Hieron. epist. 52: iugi susurro inter spem et metum fluctuamus **111** sq. **S**: Cic. nat. deor. III 36: iudicium hoc omnium mortalium est fortunam a deo petendam, a se ipso sumendam esse sapientiam **111 S**: Hor. c. I 34, 14 sqq.: hinc apicem rapax Fortuna ... sustulit, hic posuisse gaudet || Manil. II 160: multum comes addit et aufert || carm. epigr. 752, 2 Buech.: deus qui te formauit et aufert **112 S**: Sen. Med. 176: fortuna opes auferre (u. 111), non animum potest || Sen. Thyest. 391 sqq.: stet quicumque uolet potens aulae culmine lubrico: me dulcis saturet quies, obscuro positus loco leni perfruar otio. nullis nota Quiritibus aetas per tacitum fluat. sic cum transierint mei nullo cum strepitu dies, plebeius moriar senex **112 S**: Epicur. gnomolog. Vatic. 65: *μάταιόν ἐστι παρὰ θεῶν αἰτεῖσθαι ἅτις ἑαυτῷ χορηγῆσαι ἱκανός ἐστιν* || Cic. de nat. deor. III 36, 86: atque hoc quidem omnes mortales sic habent: externas commoditates . . . a dis se habere; uirtutem autem nemo umquam acceptam deo rettulit || Ou. trist. V 11, 15: nec uitam nec opes nec ius mihi ciuis ademit || ex P. II 1, 53 sq.: di tibi dent annos! a te nam cetera sumes, sint modo uirtuti tempora longa tuae

I. 19. **1** prisco—Cratino] cf. s. I 4, 1 sq.: Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae atque alii, quorum comoedia prisca uirorum est || Quint. inst. X 1, 65: plures (antiquae comoediae) auctores; Aristophanes tamen et Eupolis Cratinusque praecipui || Aristoph. equ. 526 sqq. || de morte

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* **109** sit] Spes *E m* prouise *λ* **110** neu] ne *m cum β pr. μ pr. Regin. Pph. Porph. Pseudacr.* neu *cett. flor. Nostr.* ( ) flu//e// dubies pe *A* dubiaes pe *R* dubie *λ g v* pendulus, l *in ras. R* hore *λ flor. Nostr.* ore *A* orae *R* ( ) **111** Set *γ* S, *E* Est *R* Sed *cett. Pph.* hęc ł Sed *v quod quidem ex Porph. Pseudacr. inrepit* ( ) qui *A2 E F corr. M R2 γ λ'2 ν π2 σ g v* quae *A1 R1 γ uar. λ'1 π1 ψ pr. m* que *d* qua *φ pr.* donat *A E M R γ λ'2 ν π uar. σ m v* donet *g* pouat *π1* ponit *F λ'1 π2 d* ( ) **112** Ded *A* De *R pr.* aequum animum *M E p. ras. σ φ p. ras. ψ l p. ras. m cum β'1 f p. ras. r corr. aut 2 Barcin. Nostrad. Paris. h* (7976) aequum (equum *R*) mihi (michi *v*) animum *E a. ras. R λ' ν π φ a. ras. d v* equũ ṁ (*om.* animum) *g* $^{e}$quum mihi animum *A* mihi ęquum animũ *γ* mi$^{hi}$ *superscr. ab 2. m.* ꝑ mihi *E* mi *in litura ψ* parato *R*

I. 19. AD MAECENATEM *R* AD MECENATEM *A E F M γ λ d v cum L f r* AD MECENATẼ DE CRATINO *m* *inscr. carent ν π σ g l* **1** maecenas *R2 ν Pph.* mecęnas *A γ* mecenas *R1 cett.* catrino *A pr. l pr.*

quae scribuntur aquae potoribus. ut male sanos
adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas,
uina fere dulces oluerunt mane Camenae.
laudibus arguitur uini uinosus Homerus;

Cratini idem pax 700 sqq.: *Κρατῖνος ὁ σοφὸς ἀπέθανεν ὅθ' οἱ Λάκωνες ἐνέβαλον, ὡρακιάσας· οὐ γὰρ ἐξηνέσχετο ἰδὼν πίθον καταγνύμενον οἴνου πλέων* || Maecenas docte] cf. Hor. c. III 8, 5: docte sermones utriusque linguae || c. I 1, 29: doctarum hederae praemia frontium || cf. Auson. epist. 10, 1: si qua fides falsis umquam est adhibenda poetis 2 sq. **S**: aut Asclepiades aut Nicaenetus anthol. Pal. XIII 29, 2: (*ἀοιδὸς*) *ὕδωρ δὲ πίνων οὐδὲν ἂν τέκοι σοφόν*; cf. Nicaen. ap. Athen. II 9 p. 39 c = p. 91 K.: *οἶνός τοι χαρίεντι πέλει μέγας ἵππος ἀοιδῷ, ὕδωρ δὲ πίνων χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις. ταῦτ' ἔλεγεν, Διόνυσε, καὶ ἔπνεεν οὐχ ἑνὸς ἀσκοῦ Κρατῖνος, ἀλλὰ παντὸς ὠδώδει πίθου* 2 **S**: uiuere] cf. c. I 32, 2 sq.: quod et hunc in annum uiuat et pluris || c. IIII 9, 10 sq.: spirat adhuc amor uiuuntque commissi calores Aeoliae fidibus puellae || Mart. VII 69, 5: uiuet opus quodcumque per istas miseras aures || id. VII 84, 6. 8.: certior in nostro carmine uultus erit; . . . uiuet, Apelleum cum morietur opus || id. XI 3, 7: at quam uicturas poteramus pangere chartas || VI 60, 10: uicturus genium debet habere liber; cf. Mart. III 20, 2 || Apollin. Sidon. carm. 2, 313: aeterno uiuunt in carmine mortes || Verg. Aen. VIIII 446: si quid mea carmina possunt (in clausula); cf. Ou. met. VII 167 3 aquae potoribus] *ὑδροπόταις*; cf. anthol. Pal. XI 31: *κακὸν ἄνδρα ταρβέω καὶ μύθων μνήμονας ὑδροπότας* || Epicharm. ap. Athen. XIIII 24 p. 628 b: *οὐκ ἔστι διθύραμβος, ὄκχ' ὕδωρ πίῃς* || cf. Athen. X 33 p. 429 a: *Ἀλκαῖος δὲ ὁ μελοποιὸς καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδιοποιὸς μεθύοντες ἔγραφον τὰ ποιήματα* || Auson. Bissula 3, 5 sq. Sch.: Bissula in hoc schedio cantabitur: utque Cratinus admoneo ante bibas 3 sq. 'ut—poetas' **T**: Seru. ad ecl. 7, 25 et mythogr. III tractat. 12, 4 p. 245 Bode **S**: a. p. 296 sq.: excludit sanos Helicone poetas Democritus || Cic. de diuin. I 80 || a. p. 455 sq.: uesanum tetigisse timent fugiuntque poetam qui sapiunt || (*θείαν*) *μανίαν* Graeci poetis imputant 4 **S**: c. III 3, 33 sqq.: illum ego . . . adscribi ordinibus patiar deorum || epist. I 9, 13: scribe tui gregis hunc || cf. epist. II 2, 77 sq.: scriptorum chorus omnis . . . rite cliens Bacchi 5 **T**: Prisc. inst. VIIII 10, 53 **S**: c. III 25, 18 sqq.: dulce periculum est, o Lenaee, sequi deum cingentem uiridi tempora pampino || cf. c. I 26, 9: Piplea dulcis 6 **S**: uinosus] *φίλοινος* 'uinosus Homerus' cf. Il. VI 261: *ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει* || et de uino Ismarico: Od. VIIII 203—211; de quo idem Od. VIIII 359: *ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ* || adde quod uinum (*οἶνος*) Homero est: *εὐήνωρ, ἡδύποτος, μελιηδής, μελίφρων, μενοεικής, θεῖος ποτός* || cf. Antipatr. anthol. Pal. XI 20, 5 sq.: *σήμερον Ἀρχιλόχοιο καὶ ἄρσενος ἦμαρ Ὁμήρου σπένδομεν· ὁ κρητὴρ οὐ δέχεθ' ὑδροπότας* || laudibus arguitur]

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 3 [b] aque *λ g* potioribus *A E pr. γ a. ras. γ uar. π* potioriuus $R_1$ poto//riuus $R_2$ santis *A pr.* 4 Adscripsit *A E F M R λ' ν π σ d g Pph. Pseudacr. Vat.* 3316 *Seruius* Asscripsit *γ m* Ascribit *v* sati[2]rus *A* satiris *γ* 5 Vina ferę, *uar.* Vini ferę *ψ* Vinafere *φ* Uin*s*|a ferę *l* dulce soluerunt $A_1$ $γ_1$ *d* dulcis oluerunt $R_2$ *ν d corr.* dulci soluer̄ $π_1$ dulci soluerunt $R_1$ dulces soluerunt *m a. ras.* dulces oluerunt *m p. ras. cett. cons. Pph.* camenae *A E F M R γ λ ν π σ m v* camęnę *l* camęne *d* camene *g* 6 [i]umosus *E* humerus *g*

Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
prosiluit dicenda. 'forum putealque Libonis
mandabo siccis, adimam cantare seueris':
hoc simul edixi, non cessauere poetae
nocturno certare mero, putere diurno.
quid? siquis uoltu toruo ferus et pede nudo
exiguaeque togae simulet textore Catonem,
uirtutemne repraesentet moresque Catonis?
rupit Iarbitam Timagenis aemula lingua,

cf. Ou. trist. IIII 3, 80: apparet uirtus arguiturque malis 7 S: Ser. Sam. de medic. 706 sq. Baehr.: Ennius ipse pater dum pocula siccat iniqua, hoc uitio tales fertur meruisse dolores || cf. Enn. sat. 8 (64): nunquam poetor nisi si podager || Prop. IIII 2 (3), 5 sq. (III 2, 6 R.): paruaque tam magnis admoram fontibus ora, unde pater sitiens Ennius ante bibit || carm. adu. Marc. III 44: Iudas ipse pater 8 sq. 'forum—seueris' T: floril. Nostr. 9 S: 'mandabo—adimam' Cic. Verr. I 44, 113: nec petitionem nec possessionem dabo | ib. 45, 117: secundum tabulas testamenti potissimum possessionem dabo || 'seueris' cf. Catull. 27, 5: hinc abite, lymphae, uini pernicies, et ad seueros migrate 11 S: c. IIII 1, 31: nec certare iuuat mero || Mart. I 28, 1: hesterno foetere mero || a. p. 268 sq.: uos exemplaria Graeca nocturna uersate manu, uersate diurna 12—14 T: floril. Nostr. || cf. Val. Max. II 10, 8 (de Catone): paterni generis una inlustris imago minime blanda: uirtus 12 sqq. S: Iuu. 2, 3: qui Curios simulant et Bacchanalia uiuunt || Ascon. pro Scaur. p. 25 (de Catone): iudicium quia aestate agebatur, sine tunica exercuit campestri sub toga cinctus: in forum quoque sic descendebat iusque dicebat idque repetierat ex uetere consuetudine || Plut. Cat. min. 1: *λέγεται δὲ Κάτων εὐθὺς ἐκ παιδίου τῇ τε φωνῇ καὶ τῷ προσώπῳ . . . ἦθος ὑποφαίνειν ἄτρεπτον καὶ ἀπαθὲς καὶ βέβαιον* || ibid. 6: *πολλάκις δ' ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων εἰς τὸ δημόσιον προῄει μετ' ἄριστον* || cf. Aristoph. au. 1280 sqq.: *πρὶν μὲν γὰρ οἰκίσαι σε τήνδε τὴν πόλιν ἐλακωνομάνουν ἅπαντες ἄνθρωποι τότε, ἐκόμων, ἐπείνων, ἐσωκράτιζον, ἐρρύπων, σκυτάλας ἐφόρουν* (al. *ἐσκυταλιοφόρουν*) 12 S: Sen. Oedip. 921: uoltus furore toruus || Tac. ann.

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 7 Enmus *E* nunquam *E m v* potus///ad *M* 8 dicendo *A*1 10 edixi *E*1 *F R*1 *γ uar. λ*1 *ν π*1 *σ d g pr. gloss. Γ Pph. cons. Porph.* edixit *A E*2 *M R*2 *γ λ*2 *π*2 *φ corr. g corr. l m v* cessauerę *φ* 11 p&ere *E*1 utere *g* 12 Quod si *R v* siquid *v* uultu *Ω Pph. flor. Nostr.* et pede] expede *M* 13 Exiguaque toga simul et (et) textore *flor. Nostr.* Exiguae *om.* que *d pr. Pph.* simul *R* textore *A E M R*2 *γ ν π*2 *σ g m v* extore *R*1 ex ore *uel* exore *F λ' π*1, *d parum liquet* texore *λ corr.* t. *Pph.* catonęm *A* 14 representet *R*1 *γ ν g l v* p̄sentet *π* 15 iarbitam *μ Barcin. Pseudacr.* //iarbitam *d* iarbytham *A corr. π* yarbytham *F λ'* Iarbi(h)//thā *E* Iarbuchā *E*1 *ut uid.* //iarbytham *R* ybarbitham *m* yharbytā *M* yharbitam *σ* itabitham *g* iarbuthan *Pph.* iarbythan *ν* yarbitam *v* tarbitham *γ* tarbytham *A pr.* timagenis *A F M R λ' ν π m v Pseudacr.* tymagenis *γ σ d g* timaginis *E cons. Pph.* lingua *A E*2 *F R γ λ' ν π σ d g m v* ligua (n) *M* cena *E*1 *cum Nostrad. uar.* (cęna *f*2 *uar.*) '⟨Lingua⟩] aliter cena' *Pseudacr.* gena *γ uar. superscr. cum Barcin.*2 *uar.*

dum studet urbanus tenditque disertus haberi.
decipit exemplar uitiis imitabile: quodsi
pallerem casu, biberent exangue cuminum.
o imitatores, seruom pecus, ut mihi saepe
bilem, saepe iocum uestri mouere tumultus!
libera per uacuom posui uestigia princeps,

---

IIII 60 (de Tiberio): toruus aut falsum renidens uoltu 15 cf. Porph.: hic Iarbutha Maurus regio genere fuit ortus, qui, dum Timaginem imitatur post conuiuium et inter pocula declamantem, propter insolentiam faciendi, quod conabatur, ipse diruptus est 15 sq. S: Sen. contr. X 5, 22: (Timagenes) homo acidae linguae || ibid. de eodem: disertus homo et dicax, a quo multa inprobe sed uenuste dicta || Phaedr. I 24, 10 de rana bouis aemula: rupto iacuit corpore || Verg. ecl. 7, 26: inuidia rumpantur ut ilia Codro || Iuu. 7, 117 sq.: rumpe, miser, tensum iecur, ut tibi lasso figantur uirides, scalarum gloria, palmae || culex 182: spiritibus rumpit fauces 16 sq. S: Quintil. inst. X 1, 25: accidit his, qui, quidquid apud illos (Homerum atque Demosthenem) reppererunt, dicendi legem putant, ut deteriora imitentur — id enim est facilius — ac se abunde similes putent, si uitia magnorum consequantur 16 S: dist. Cat. III 19, 2: ne dicare loquax, cum uis urbanus haberi 17 sq. T: floril. Nostr. 'quodsi—cuminum' T: schol. Pers. 5, 55 17 S: Cic. de orat. II 22, 90 sq. || Iuu. 14, 40 sq.: quoniam dociles imitandis turpibus ac prauis omnes sumus || Cic. ibid. (22, 90): multos imitatores saepe cognoui, qui . . . illa quae insignia ac paene uitiosa, consectantur imitando || Hieron. epist. ad Laetam 7 [I p. 36 B. E.]: procliuis est etiam malorum imitatio, et quorum uirtutes assequi nequeas, cito imitaris uitia . . . uitia non decipiunt nisi sub specie umbraque uirtutum 18 S: Plin. n. h. XX 159 sq.: omne cuminum pallorem bibentibus gignit. ita certe ferunt Porci Latronis clari inter magistros dicendi adsectatores similitudinem coloris studiis contracti imitatos || Dioscur. mat. med. III 61 K.: *τρέπει δὲ* (sc. *τὸ κύμινον*) *καὶ χρῶτα ἐπὶ τὸ ὠχρότερον, πινόμενόν τε καὶ συγχριόμενον* || Claudian. in Rufin. II 130: exsanguis Rufinum perculit horror || Pers. 5, 55: pallentis grana cumini 19—23 'o . . mihi iocum . . examen' T: floril. Nostr. 19 S: 'seruom pecus' *θρέμματα ἀνδραποδώδη* || Lucan. [interpol.?] VI 152: o famuli turpes, seruum pecus 20 S: Batho ap. Stob. serm. VI p. 79: *μάλιστ' ἐμοὶ ... κινοῦσι χολήν* || Iuu. 15, 15 sq.: bilem aut risum fortasse quibusdam moverat || Mart. V 27, 3 (26, 3): si forte bilem mouit hic tibi uersus || Quintil. inst. II 12, 11: (rhetores) qui breuem dicendi exercitationem consecuti omissa ratione, ut tulit impetus, passim tumultuentur 21 S: Oppian. cyn. I 20 sq.: *ἔγρεο καὶ τρηχεῖαν ἐπιστείβωμεν ἀταρπόν, ἣν μερόπων οὔπω τις ἑῆς ἐπάτησεν ἀοιδαῖς* || Lucr. I 926 sqq.: auia Pieridum peragro loca

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 16 tend&q, *E* tendit *om.* que *l* dissertus *γ* 17 uiciis *λ ν g v* quodsi] *qđsi E2 in ras.* quid si *My* quodsi *uel* quod si *cett. Pph. flor. Nostr.* 18 Pallere *R1* pallerent *Pph.* Pallerem *cett.* (Palle|rem ||||| *π*) *Pseudacr. flor. Nostr. schol. Pers.* casu *om. d1* biberent] liberent *A1* exangue *A E M R γ ν π d m schol. Pers.* exsangue *F λ' σ g flor. Nostr.* exangue (s suprascr.) *v* 19 O imitores *A* seruo (v suprascr.) *π* seruum *cett. flor. Nostr.* sepe *E m v* *u.* 20 *om. l1 add. l2* 20 Uilem *A1 ν1 aut pr. y* sepe *E λ g l2 m v* locum *R a. ras.* (Iocū *E*) 21 uacuum *Ω*

non aliena meo pressi pede. qui sibi fidet,
dux reget examen. Parios ego primus iambos
ostendi Latio, numeros animosque secutus
Archilochi, non res et agentia uerba Lycamben.
ac ne me foliis ideo breuioribus ornes,
quod timui mutare modos et carminis artem:
temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho,
temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,
nec socerum quaerit, quem uersibus oblinat atris,
nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus

---

nullius ante trita solo, iuuat integros accedere fontis atque haurire iuuatque nouos decerpere flores insignemque meo capiti petere inde coronam, unde prius nulli uelarint tempora Musae (cf. adn. ad epist. I 3, 10) ‖ ibid. III 3 sq.: inque tuis nunc ficta p e d u m p o n o p r e s s i s u e s t i g i a s i g n i s ‖ 'per uacuum' cf. Gai. instit. II 51. IIII 131 22 **S**: Callim. fr. 293 S.: *ἑτέρων δ' ἴχνια μὴ καθομά* ‖ Prudent. perist. X 947: fluctus . . . p r e s s i t p e d e ‖ Sen. epist. 31, 3: unum bonum est, quod beatae uitae causa et firmamentum est: s i b i f i d e r e 23 'dux' cf. Cratin. p. 16 Mein.: *οἷον σοφιστῶν σμῆνος ἀνεδιφήσατε* ‖ 'Parios iambos' cf. c. I 17, 18: fide Teïa 23 sqq. **S**: Plut. Cat. min. 7: *ὀργῇ καὶ νεότητι τρέψας ἑαυτὸν εἰς ἰάμβους πολλὰ τὸν Σκηπίωνα καθύβρισε τῷ πικρῷ προσχρησάμενος τοῦ Ἀρχιλόχου, τὸ δ' ἀκόλαστον ἀφεὶς καὶ παιδαριῶδες* 25 **S**: Ou. Ib. 53 sq.: in te mihi liber i a m b u s tincta L y c a m b e o sanguine tela dabit 26 **S**: c. IIII 3, 6 sq.: Deliis o r n a t u m f o l i i s ducem 28 **S**: Auson. Cupid. cruci adfix. 25: m a s c u l a Lesbiacis S a p p h o peritura sagittis 30 **S**: Auson. epist. 7, 53 sq. Sch. = 15, 53 sq. P.: cunctis pariter u e r s i b u s o b l i n a t fuluam lacticolor spongia saepiam ‖ c. III 4, 17: ab a t r i s . . uiperis 31 **S**: Suet. Caes. 73: f a m o s a epigrammata (Calui) ‖ id. Aug. 55: f a m o s o s libellos nec expauit 32 sq. **S**: c. IIII 9, 3 sq.: n o n a n t e u o l g a t a s per artis uerba loquor ‖ c. III 25, 8: i n d i c t u m o r e a l i o

---

*Ω = A E F M R γ λ' ν π σ d g m v* 22 fidet *A E R γ ν π φ corr. g m*
ł d&
*Porph.* fędet *M* fidit *F λ' σ d flor. Nostr.* fidit *v* ( ) 23 reget *A E F M R γ λ'*
ł get
*ν π σ g m* regit *d flor. Nostr.* regit *v* axamen *γ* patrios *F λ'1 π* parius *Pph. Porph.* 24 numerosque *ν* numoros *σ* sequutus *v y* 25 agencia *λ g* a//gentia *E* ag : : : tia *A* lycamben *E ν* licamben *γ σ d v* lycanben *F M R λ' π m* lycāben *g* licanben *A* 26 Ac me ne *Pph.* 27 Quo *λ pr. aut* 1
a
motare *E* Inutare *l1* arte *m1* 28 Temperet *g* musa *g1* sappho *A F M R γ π d l* sapho *E λ ν σ g m v* 29 alcęus *R* alcęus *ν π* alceus *E λ d g v* alcheus *A M σ m* falchęus *γ recte F l Pph. cons. Porph.* 30 nec] Et *Pph.* socęrum *R* querit *A λ σ m v* oplinat *A* oblinat *E M γ λ'2 π2 σ g m v* oblinet *ν2* optinet *F R λ'1 ν1 π1 d* 31 laquęū *F* famose *γ* 32 Nunc *λ1* non] ñc *E*
ł nus
*alio E* latinus *A E F R1 γ π d g* latinis *M R2 λ' ν σ m* latinis *v* ( )

uolgaui fidicen; iuuat inmemorata ferentem
ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
laudet ametque domi, premat extra limen iniquos:
non ego uentosae plebis suffragia uenor
inpensis cenarum et tritae munere uestis;
non ego nobilium scriptorum auditor et ultor
grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
hinc illae lacrimae — 'spissis indigna theatris
scripta pudet recitare et nugis addere pondus'

---

33—38 'iuuat—uestis' T: floril. Nostr. 33 S: Tibull. I 4, 79: me Veneris praecepta ferentem 36 S: Quintil. inst. XI 1, 16: qui se supra modum extulit, premere ac despicere creditur || id. XII 10, 14: praecipue presserunt eum (M. Tullium), qui uideri Atticorum imitatores concupierant 37 S: uenor] θηρῶμαι, cf. epist. II 2, 103: cum scribo et supplex populi suffragia capto || Pind. Pyth. 3, 23: μεταμώνια θηρεύων || auct. ad Herenn. IIII 3, 5: uereor, ne, qua in re laudem modestiae uenentur, in ea ipsa re sint impudentes || c. I 1, 7: mobilium turba Quiritium 38 S: Pers. 1, 54: (quod iam uidit schol. Γ) scis comitem horridulum trita donare lacerna || Mart. XII 72, 4: tritae praemia certa togae 39 sq. S: Ou. am. III 2, 1: non ego nobilium sedeo studiosus equorum (cf. epist. II 1, 95) || Iuu. 1, 1 sq.: semper ego auditor tantum? nunquamne reponam uexatus totiens rauci Theseide Cordi? || Plin. epist. I 13, 6: ne uidear, quorum recitationibus adfui, non auditor fuisse, sed creditor || 'ultor' cf. epi. II 2, 97: caedimur et totidem plagis consumimus hostem 40 sqq. cf. Sen. epist. VII 17 de recitationibus 40 S: Suet. de gramm. 4: nonnullis (diebus) mane disserere, post meridiem remoto pulpito declamare solitum (grammaticum quendam commemorat) || Quintil. inst. XI 3, 130: cum in angusto quodam pulpito stans dissereret 41 S: Ter. Andr. 125 sq.: attat hoc illud est, hinc illae lacrumae, haec illast misericordia || Cic. pro Cael. 25, 61: hinc illae lacrimae nimirum et haec causa est omnium horum scelerum atque criminum || 'spissis theatris' cf. a. p. 205: spissa... sedilia || de re cf. Gell. XVIII 5, 2. Iuu. 7, 40. Sen. suas. 6, 27; cf. etiam Tacit. dial. c. 35. Plin. epist. VII 17, 9: si latior scaena (rhetorica) et corona diffusior

---

*Ω* = *A E F M R γ λ′ ν π σ d g m v* 33 Vuolgaui *d* Volgaui *A F M R*1 *γ λ′ π g ut uid.* ꝑ uulgaui *ψ in margine* Vulgaui *E R*2 *ν σ m v* fidicc̄ *E* immemorata *σ* īmemorata *g* inmemorata *cett. Pph. flor. Nostr.* feremē *g* 34 Ingeniis *v y* Ingen$^{i}$us *M* Ingenuis *cett. Pph. flor. Nostr.* manibus *om.* que *g*1 35 Sciṇ$^{r}$e *A* ignarus *A*1 igratus *A*2 o͡purcula *A* 36 Gaudet *M* praemat *R* iniq' *c q* iniquus *Ω flor. Nostr.* 37 Nnon *M* uentosę *R* 38 Impensis *g* Inpensis *cett. et π*2 *uar.* Inpręssis *π* caenarum *F M ν m* munerę *γ* 39 auditor *A E F M R γ λ′ ν*1 (?) *σ m v* auditor *π g* adiutor *ν*2 *in ras. d cum G α f uar. Reginens.*1 () ultor *Ω* 40 Gramaticas *ψ* ambire] audire *A*2 *uar. y* 41 ille *A d g* thęatris *F* teatris *λ* 42 nugis *R*

si dixi, 'rides' ait, 'et Iouis auribus ista
seruas: fidis enim manare poetica mella
te solum, tibi pulcher.' ad haec ego naribus uti
formido et, luctantis acuto ne secer ungui,
'displicet iste locus' clamo et diludia posco.
ludus enim genuit trepidum certamen et iram,
ira truces inimicitias et funebre bellum.

## XX.

Vortumnum Ianumque, liber, spectare uideris,
scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.

43 **S**: Pers. 1, 40 sq.: 'rides' ait 'et nimis uncis naribus (u. 45) indulges' || s. II 6, 52: deos quoniam propius contingis || Ou. trist. I 1, 81 (de Augusto): me quoque, quae sensi, fateor Iouis arma timere || similiter V 2, 46: si fas est homini cum Ioue posse loqui || Mart. II 86, 12: me raris iuuat auribus placere 44 sq. **S**: Hom. Il. I 249: *τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή* || Pind. fr. 152 Bgk.: *μελισσοτεύκτων κηρίων ἐμὰ γλυκερώτερος ὀμφά* || Lucr. I 945 sqq.: uolui tibi suauiloquenti carmine Pierio rationem exponere nostram et quasi musaeo dulci contingere melli || Ou. met. VI 312: lacrimas etiam nunc marmora manant || Plin. n. h. XIIII 25, 122: arborum suco manantium picem 45 'tibi pulcher' cf. Cic. Tusc. V 22, 63: in hoc enim genere nescio quo pacto magis quam in aliis suum cuique pulchrum est 45 sq. 'ad haec— ungui' **T**: Prisc. VII 13, 69 **S**: Quintil. XI 3, 80: naribus labrisque non fere quicquam decenter ostendimus . . . nam et corrugare naris, ut Horatius ait, et inflare et mouere . . . indecorum est 47 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII p. 177 et p. 303 diludia posco] 'intermissionem ludorum uel dilationem' Porph. 48 sq. **T**: floril. Nostrad. 49 **T**: Seru. ad Aen. VIII 702

I. 20. Totam epistulam quodammodo imitatus est Martialis I 3, 1—fin.: Argiletanas mauis habitare tabernas, cum tibi, parue liber, scrinia nostra uacent: aetherias, lasciue, cupis uolitare per auras: i, fuge (u. 5), sed poteras tutior esse domi 1 sqq. **S**: Ou. trist. I 1, 1 sqq. Mart. I 3, 1 sqq. 1 **S**: cf. epi. I 1, 54 sq.: haec Ianus summus ab imo prodocet || cf. s. II 3, 18 sq. Cic. Phil. VI 5, 15. 2 **S**: a. p. 345: hic meret aera liber Sosiis ||

*Ω = A E F M R γ λ′ π σ d g m v* 43 rides *add. A2 in lacuna*
*d*
//ries *E* rq͗des *γ* 44 manere *γ* manare *R* poeticica *M pr.* 45 pul-
*e* c
chr/// *R* pulchre tibi *ν1* pulcher tibi *ν2* hec *M λ m* h *g* 46 et *om. λ′ d* ungue *R2 y* ungui *cett. Pph. Priscianus* 47 iste *E M γ ν σ m Pph.* ille *F R λ′ π d g v glossar. Mai duobus locis, om. A; uid. Epileg.* 48 strepidū *λ* tepidum *flor. Nostr.* *POST V.* 48 *DEFICIT CODEX ν VSQVE AD* II 2, 65: *periit enim quaternio* XV; *Ω = A E F M R γ λ′ π σ d g m v* 49 inimi-
*bre*
cicias truces *σ* inimititias *λ ψ* inimiticias *M* fuue *A*

I. 20. AD LIBRVM SVVM (UERSUUM *v*) *A F M R γ λ σ2 d m v cum f r, cons. L; r add.:* LOQUITUR TÃQUÃ AD PUERŨ PROSTATURŨ *inscr. carent E π σ1 g l* *u.* 1 *om. σ1* 1 Vortumnum *F λ* Vortumn. *Pph.*
ł uer
Vortũnũ *l* Vertumnum *A E M R π σ2 d g m* Vertunnum *γ* Uortonuum *v* iãnũq. *λ* 2 ut *om. E1* prostes] pstes *l1* proles *σ* mundus *A E M R γ π σ d g m v2* nudus *F λ′ v1, in Fl(2?) superscr.* ł mundus

odisti clauis et grata sigilla pudico,
paucis ostendi gemis et communia laudas,
non ita nutritus. fuge, quo descendere gestis:
non erit emisso reditus tibi. 'quid miser egi?
quid uolui?' dices, ubi quid te laeserit; et scis
in breue te cogi, cum plenus languet amator.
quodsi non odio peccantis desipit augur,
carus eris Romae, donec te deserat aetas:
contractatus ubi manibus sordescere uolgi

---

'Sosii illo tempore fratres erant bibliopolae celeberrimi' Porph. || prostes] cf. prostibulum || Iuu. 8, 16: tenerum attritus Catinensi pumice lumbum || Ou. trist. I 1, 11: nec fragili geminae poliantur pumice frontes || ibid. III 1, 13: pumice leuis || Catull. 1, 1 sq.: libellum arida modo pumice expolitum || 22, 8: pumice omnia aequata || Mart. VIII 72, 1—3: nondum murice cultus asperoque morsu pumicis aridi politus arcanum properas sequi **3 S**: cf. Iuu. 7, 25 sq.: quae componis, dona Veneris, .. marito, aut clude et positos tinea (u. 12) pertunde libellos || Aristoph. thesm. 414 sq.: *διὰ τοῦτον ταῖς γυναικωνίτισιν σφραγῖδας ἐπιβάλλουσιν ἤδη* || Mart. I 66, 5 sqq.: secreta quaere carmina et rudes curas, quas nouit unus scrinioque signatas custodit ipse uirginis pater chartas, quae trita duro non inhorruit mento || Ps.-Phocylid. 215 sq.: *παρθενικὴν δὲ φύλασσε πολυκλείστοις θαλάμοισι μηδέ μιν ἄχρι γάμων πρὸ δόμων* (u. 2) *ὀφθῆναι ἐάσῃς* **4 S**: s. I 4, 73 sq.: nec recito cuiquam nisi amicis, idque coactus, non ubiuis coramue quibuslibet || Sen. contr. I 2, 5: meretrix uocata es, in communi loco stetisti **5 S**: epi. I 9, 11: frontis ad urbanae descendi praemia || Mart. XI 1, 1—4: quo tu, quo, liber otiose, tendis, cultus sidone non cotidiana? certe uadas et redeas ineuolutus || Ou. ex P. III 4, 26: nutrissent carmen **6 S**: Cic. ad fam. VII 33, 1: si quando aliquid dignum nostro nomine emisimus || cf. epi. I 18, 71: et semel emissum uolat inreuocabile uerbum || a. p. 390: nescit uox missa reuerti || Suet. Claud. 33: Claudius de aleae arte librum emisit **6 sq. S**: Verg. ecl. 2, 58: heu, heu! quid uolui misero mihi? || epi. II 1, 221 sq.: cum laedimur, unum siquis amicorum est ausus reprehendere uersum **8 S**: Ter. heaut. 669: ita hac re in angustum oppidum nunc meae coguntur copiae || Prop. V (III) 1, 128: in tenues cogeris ipse Lares || Ou. ex P. III 4, 55: illa bibit sitiens lector, mea pocula plenus || id. a. a. II 436: et si nulla subest aemula, languet amor || cf. Quintil. inst. VIIII 3, 27 || epi. II 1, 100: (puella) quod cupide petiit, mature plena reliquit **10 S**: Cic. Verr. V 25, 64: qui aliquid formae, aetatis artificiique habebant, abducit omnes **11 S**: Tac. ann. XIIII 35: contrectatam filiarum pudicitiam ulcisci || s. I 4, 71 sq.: nulla taberna meos habeat neque pila libellos, quis manus insudet uolgi

---

*Ω* = *A E F M R γ λ' π σ d g m v* **3** clauis *A E* $R_1$ *γ π g* claues *F M* $R_2$ *λ' σ d m v Pph.* **4** gemmis *γ* genus *g* laudes *λ'* **5** fugę *R* quo] quod *A γ* quodescendere *M a* **6** erat *v* riditus *E* tibi *om. A pr.* **7** ubi quis $A_2$ *uar.* $l_2$ *m v cum c* $s_2$ *wI Zulichem.* ubi qui *g* ubi quid *cett.*
c
leserit *A E g m v* **9** pecantis *M* desipit *g* **10** Karus *v cum μ fol.* 3v *wI* Carusceris *g* erit *λ pr.* rome *λ g v* deserat *A E F M R γ λ l corr. π d g m Pseudacr.* deserit *l pr.* deseret *σ v* **11** Contractatus $M_2$ *R* $l_1$ *cum a c* Contrętat' *A* Contrectatus $M_1$ $l_2$ *cett.* volgi *g ut uid.* uulgi *cett.*

coeperis, aut tineas pasces taciturnus inertis
aut fugies Vticam aut uinctus mitteris Ilerdam.
ridebit monitor non exauditus, ut ille,
qui male parentem in rupes protrusit asellum
iratus: quis enim inuitum seruare laboret?
hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
occupet extremis in uicis balba senectus.
  cum tibi sol tepidus pluris admouerit auris,
me libertino natum patre et in tenui re
maiores pinnas nido extendisse loqueris,

---

12 **S**: Mart. VI 60, 7 sq.: quam multi t i n e a s p a s c u n t blattasque diserti, et redimunt soli carmina docta coci || Symphos. aenigm. 16, 1: littera me p a u i t || s. II 3, 119: blattarum ac t i n e a r u m e p u l a e || Ou. ex P. I 1, 72: conditus ut tineae carpitur ore liber || cf. Iuu. 3, 206 sq. || Cic. de fin. II 34, 115: artes quibus qui carebant 'i n e r t e s' a maioribus nominabantur  13 **T**: schol. Pers. 1, 43: per scombros ergo significat salsamentarios, per tus pigmentarios. hoc et Horatius in lib. I epist. dicit: aut fugies Vticam aut uinctus (nunc tus *cod.*) mitteris Ilerdam  **S**: Mart. III 2, 3. 5: ne . . . tenuis piperisque sis cucullus || idem IIII 86, 8: nec scombris tunicas dabis molestus || cf. c. II 20, 19 sq.: me peritus discet Hiber Rhodanique potor  16 'quis enim—laboret' **T**: floril. Nostrad.  **S**: a. p. 467: i n u i t u m q u i s e r u a t, idem facit occidenti  17 sq. **S**: Iuu. 7, 225 sqq.: totidem olfecisse lucernas, quot stabant pueri, cum totus decolor esset Flaccus et haereret nigro fuligo Maroni || Auson. profess. 21, 4 sq.: qui primaeuos . . . e l e m e n t o r u m prima d o c e b a s  18 **S**: 'extremis in uicis', ubi *οἱ τῶν γραμμάτων διδάσκαλοι μετὰ τῶν παίδων ἐν ταῖς ὁδοῖς κάθηνται* (Dio Chrysost. 20, 9) || cf. s. I 10, 74 sq.: an tua demens uilibus in ludis dictari carmina malis? || Tibull. I 10, 39 sq.: quem . . o c c u p a t in parua pigra s e n e c t a casa || ceterum adludere uidetur Flaccus ad Liuium Andronicum; cf. Suet. de illustr. gramm. c. 9 p. 106 Reiff.: docuitque maiore fama quam emolumento. namque iam p e r s e n e x pauperem se et habitare sub tegulis quodam scripto fatetur  19 **T**: Prisc. inst. VII 17, 86  20 **S**: s. I 6, 45. 46: l i b e r t i n o p a t r e n a t u m || s. I 6, 71: p a t e r . . . m a c r o p a u p e r a g e l l o  21 **T**: Porph. ad epi. II 2, 50: maiores pinnas nido (nidos *codd.*)  **S**: epi. II 2, 50: decisis humilem p e n n i s || cf. Luc. Icaromen. c. 10

---

*Ω = AEFMRγλ'πσdgmv*  12 Coperis *A R1*  aut] ut *M1*  tinias *E*  pasces *E*  inertis *AMRγπd cum Gε a b aliisque*  inertes *Fλ' σgmv*  inertes[h] *E*  13 fugias *λ pr.*  ninctus[v] *l*  uinctus *cett.* ()  unctus *λ uar.*  mitterit *A*  miteris[s] *Md*  miteris[t] *v*  14 Redibit *d pr.*  15 rupes *Ω*  rupis[e] *s*  protrudit *E1*  protrusit *cett.* ()  18 b*al*ba *E*  balba *cett. Porph.*  19 pluris *AEMRγπdg Priscianus*  plures *Fλ' σmv*  ammouerit *g*  auris *Rπ*  au*res* *E*  aures *cett. Priscianus*  annos *superscr. in A φ et μ c*  auras *codd. aliquot Prisciani*  20 in *om. σ*  21 Maioris *Rπd*  Maiores *EFMγλ' σgmv Porph. ad epist.* II 2, 50  Maiories *A* (*cf. epist.* II 1, 106 *et Epileg.*)  pinnas *A1 EMRγπ1 cum h p Porph. ad epist.* II 2, 50  pennas *A2 Fλ' π2 σdgmv*

ut quantum generi demas, uirtutibus addas;
me primis urbis belli placuisse domique,
corporis exigui, praecanum, solibus aptum,
irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
forte meum siquis te percontabitur aeu*o*m,
me quater undenos sciat impleuisse Decembris,
conlegam Lepidum quo dixit Lollius anno.

---

22 **T**: floril. Nostrad. **S**: auct. ad Herenn. III 7, 13: si bono genere (natus sit), parem aut excelsiorem fuisse, si humili g e n e r e, ipsum in suis, non in maiorum u i r t u t i b u s habuisse praesidium 23 **S**: epi. I 17, 35: p r i n c i p i b u s p l a c u i s s e uiris non ultima laus est || cf. s. I 10, 81 sq. II 1, 76 sq. 24 **S**: Augustus in epistula ad Hor. ap. Suet. uit. Hor.: sed t i b i s t a t u r a d e e s t, corpusculum non deest; itaque licebit in sextariolo scribas, quo circuitus uoluminis tui sit *ὀγκωδέστατος*, sicut est uentriculi tui || c. II 11, 15: rosa c a n o s odorati capillos || Pers. 4, 17 sq.: quae tibi summa boni est? uncta uixisse patella semper et adsiduo c u r a t a c u t i c u l a s o l e || Sen. de breu. uitae 13, 1: persequi singulos longum est, quorum aut latrunculi aut pila aut e x c o q u e n d i i n s o l e c o r p o r i s cura consumpsere uitam || Auson. Mos. 393: tempus erit, cum me studiis ignobilis oti mulcentem curas s e n i i q u e a p r i c a f o u e n t e m materiae commendet honos || Mart. X 12, 7: i, precor, et totos a u i d a c u t e c o m b i b e s o l e s || Iuu. 11, 203 Buech.: nostra bibat uernum contracta c u t i c u l a s o l e m || Pers. 5, 179: a p r i c i s e n e s 25 **S**: Auson. edyll. 2, 35 (initio hexam.): i r a s c i p r o m p t u s || Cic. ad Att. I 17, 4: et i r r i t a b i l e s animos esse optimorum saepe hominum et eosdem p l a c a b i l e s || cf. s. II 3, 323: non dico horrendam r a b i e m || c. III 9, 23 || Aristot. eth. Nicom. IIII 5, 8: *οἱ . . ὀργίλοι τ α χ έ ω ς μὲν ὀ ρ γ ί ζ ο ν τ α ι . . , παύονται δὲ ταχέως* 27 **T**: Prisc. VII 17, 85 28 **S**: Liu. VII 24 fin.: ingenti studio patrum creatus consul (Camillus) c o l l e g a m Ap. Claudium d i x i t || id. XXXVII 47, 7: Fuluius consul unus creatur . . . isque postero die Cn. Manlium c o l l e g a m d i x i t || sed cf. Cass. Dion. LIIII 6: *Λόλλιος κατ' ἀρχὰς τοῦ ἔτους μόνος ἦρξεν*

---

*Ω = A F E M R γ λ' π σ d g m v* 22 quātū *λ* genere *g pr.* abdas *M* 25 elerem *λ* tamen *om. M pr.* ęssem *M* 26 percunctabitur *v* percontabitur *cett.* euum *g* aeuum *cett.* 27 inpleuisse *A* impleuisse *cett.* decembris *A M R γ d g Priscianus* decembres *E F λ' π σ m v* 28 Conlegam *A M*1 *R* Collegam *M*2 *cett. Pph. Porph.* quo dixit *y* [*Doering*] quod duxit *γ* quoduixit *R* quo duxit *cett. Pph. Porph., sed cf. Epileg. et Mommsen, röm. Staatsrecht* I 162 sollius *A* lollius *cett. Pph. Porph.* Q̃ ORATI FLACCI EPL̶ARV̄ LIBER·I·FXPLIC̄· (*sic*) || INCIP̄ LIB̄·II·LEGE FELITIT̄·.· *E* Q·HORATII·F·EP̄LARŪ LIB̄·I·EX̃P· || INCIPIT·II·AD CAESAREM· *F* HORATII FL̶ EPISTOLARŪ LIBER·I·EXPLICIT·INCIPIT·II·AD·CĘSAREM·AVGVSTUM *M* Q·ORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER·I·EXPLICIT· INCIPIT LIBER SECVNDVS *R itemque, sed rectius* HORATII *γ* Q·HORATII·FLACCI EPISTOLARUM·LIB̄·I·EXPLICIT· INCIPIT AD CESARĒ AUGUSTĀ·*λ* QVINTI·H·F. EPL̶ARV̄ LIB̄·I·EXPLIC̄· INCIP̄·II· AD CESAREM AVGVST̄ *σ cons. d v* EXPLICIT LIBER PRIMVS EP̄LAR̜ || Q. HORATII FLACCI *A*2; *sine titulo A*1 *π g l m* EPISTVLARVM LIBER.I.EXPLICIT *Porph.*

# EPISTVLARVM
## LIBER SECVNDVS.

### I.

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
res Italas armis tuteris, moribus ornes,
legibus emendes, in publica commoda peccem,
si longo sermone morer tua tempora, Caesar.

---

Epist. II. 1. TITVL. et uu. 1 sqq. cf. Porph. ad epist. I 20, 1: ex his uersibus et in principio sequentis 'libri' apparet Horatium hoc uolumen quasi nouissimum totius operis habuisse; nam 'secundum epistularum' coactus adiecit 1—14 T: floril. Nostrad. 1—4 T: Sueton. uita Horati: expressitque (scil. Augustus) eglogam ad se, cuius initium est: cum—Caesar S: Vitruu. de archit. I praef. 1 sq.: cum diuina tua mens et numen, imperator Caesar, imperio potiretur orbis terrarum inuictaque uirtute cunctis hostibus stratis, triumpho uictoriaque tua ciues gloriarentur et gentes omnes subactae tuum spectarent nutum . . . non audebam tantis occupationibus de architectura scripta et magnis cogitationibus explicata edere, metuens ne non apto tempore interpellans subirem tui animi offensionem || cf. Stat. s. IIII 4, 96 sqq. Theb. I 17 sqq. 1 S: Sall. Cat. 53, 2: quae res maxume tanta negotia sustinuisset || Symmach. epist. X 34 (14), 3 ad d. Valent.: nouerat horum corporum ministerio tantae urbis onera sustineri 2 sq. S: Pacatus panegyr. ad Theodosium 11: cum me (sc. rempublicam) Nerua tranquillus . . . teneret, cum moenibus Augustus ornaret, legibus Hadrianus imbueret || Sen. apocol. 10 (Augustus de se ipso): legibus urbem fundaui, operibus ornaui || Ou. trist. II 225 sq. 231—235: nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda, Raetica nunc praebent Thraciaque arma metum . . . denique ut in tanto, quantum non extitit umquam, corpore pars nulla est, quae labet, imperii, urbs quoque te et legum lassat tutela tuarum et morum, similis quos cupis esse tuis. nec tibi contingunt quae gentibus otia praestas || Auson. parent. 8, 4 p. 34 P.: moribus ornasti qui ueteres proauos || Alcim. Auit. carm. VI 363: moribus ornant (in claus.) || Ven. Fort. carm. VIIII 1, 117: moribus ornat (in claus.) || Prosper de ingrat. 402. Eugen. Tolet. append. V 2 p. 272 V.: m. ornet 2 T: Pseudacr. olim uolgatus ad c. IIII 14, 43 4 S: Mart. V 6, 9: nosti tempora tu Iouis sereni || cf. Verg. Aen. IIII 423

---

Epist. II. 1. *DEFICIT cod. A;* $\Omega$ = *E F M R γ λ' π σ d g m v* INCIPIT AD CESAREM AUGUSTŪ·II·*π* FELICITATEM CĘSARIS LAVDAT·*m* INCIPIT . II . FELICITER. *Porph.* 1 Ccū *E* negoita *M* 2 tuteris *E* tueris *l2* tuearis *π1* tuteris *π2* *cett. flor. Nostr.* 4 cesar *λ g v*

Romulus et Liber pater et cum Castore Pollux,
post ingentia facta deorum in templa recepti,
dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
componunt, agros adsignant, oppida condunt,
plorauere suis non respondere fauorem
speratum meritis. diram qui contudit hydram
notaque fatali portenta labore subegit,
comperit inuidiam supremo fine domari.
urit enim fulgore suo, qui praegrauat artis
infra se positas: extinctus amabitur idem.
praesenti tibi maturos largimur honores

---

5–12 **S**: Curt. VIII (18) 5, 11: ne Herculem quidem et Patrem Liberum prius dicatos deos, quam uicissent secum uiuentium inuidiam 5 **S**: Dracont. Romul. V 322: magnus cum Castore Pollux (Orest. trag. 302: Castora Pollux) || Sil. VIIII 294 sq.: satorque Quirinus alternusque animae mutato Castore Pollux 6 **S**: Florus IIII 12, 66 de Augusto: ob haec tot facta ingentia dictus imperator perpetuus et pater patriae || Sen. Herc. fur. 445 (441) sq.: post tot ingentis uiri memoranda facta || Plin. epist. VIII 24, 3: sit apud te honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque || Claudian. consul. Stil. III 38: facta sequebatur quamuis ingentia liuor || Alcim. Auit. carm. V 122: et quos deposcent ingentia facta labores || Ou. metam. XIIII 607 sq.: quem turba Quirini nuncupat Indigetem temploque arisque recepit || Ennius 65 sq. Vahlen: quem tu tolles in caerula caeli templa || idem 49 V.: caeli caerula templa 7. 16 **S**: Florus IIII 12, 66: sanctius et reuerentius uisum est nomen Augusti, ut scilicet iam tum, dum colit terras, ipso nomine et titulo consecraretur 10 **T**: Priscian. instit. VIIII 3, 16 **S**: Auson. 33, 2 Sch 2: contudit hydram 12 **S**: Apoll. Sidon. carm. 2, 301: non habuit ius uitae fine supremo 13 sq. **S**: Quintil. inst. X 1, 72. 92: atque ille (sc. Charisius) quidem omnibus eiusdem operis auctoribus abstulit nomen et fulgore quodam suae claritatis tenebras obduxit . . . (92) dicent haec plenius futura saecula; nunc enim ceterarum fulgore uirtutum laus ista praestringitur 15 sq. **T**: Seruius ad ecl. 1, 6 sq. et ad georg. I 24. Pseudacro olim uolgatus ad c. IIII 14, 39. schol. Bernens. ed. Hagen ad Verg. ecl. 1, 6: alii . . . imperatores post mortem in deos transferuntur, Augustus uero in uita, ut Hor. ait 15 **S**: Iuu. 7, 88: 'largitus honorem' in clausula || cf. Val. Flacc.

---

*Ω* = *E F M R γ λ' π σ d g m v* 5 Romolus *R* 6 ingencia *λ g* 8 Conponunt *γ σ d g l v flor. Nostr.* Cōponunt *E M π* Conponunt *F R λ m* adsignant *F R λ' π d* adsign. *Porph.* assignant *E M γ σ g m v flor. Nostr.* 10 contudit *E corr. ut uid. F M R corr. λ π σ d2 l2 m2 in ras. v* contulit *E pr. ut uid. γ d1 l1* contundit *R pr.* condidit *g* hydram *E M R π g m* hidram *γ σ* hi. *Porph.* ydram *F λ corr. d v flor. Nostr.* idrā *l*; *λ pr. n. l.* 11 Totaq, *E cum f* 12 Comperit *E M π σ d l g m v flor. Nostr.* Conperit *F R γ λ* supremo *E σ g l v* suppremo *R γ λ π m flor. Nostr.* supp̄remo *M* sūmo *F* sump̄mo *d* donari *F1* 13 pregrauat *m v* praegrau& *σ* praegrauat *uel* p̄grauat *cett.* pregrauet *flor. Nostr.* artis *E1* artes *cett.* 14 exti$^{n}$ctus *M* extinctus *cett.* 15 Presenti *F M γ λ' σ d g v*

iurandasque tuom per numen ponimus aras,
nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
sed tuos hic populus, sapiens et iustus in uno
te nostris ducibus, te Grais anteferendo,
cetera nequaquam simili ratione modoque
aestimat et, nisi quae terris semota suisque
temporibus defuncta uidet, fastidit et odit,
sic fautor ueterum, ut tabulas peccare uetantis,
quas bis quinque uiri sanxerunt, foedera regum
uel Gabiis uel cum rigidis aequata Sabinis,
pontificum libros, annosa uolumina uatum
dictitet Albano Musas in monte locutas.
si, quia Graecorum sunt antiquissima quaeque
scripta uel optima, Romani pensantur eadem

II 650. Claud. VI cons. Hon. 639. Dracont. de mensib. 1. **16 S**: Ou. met. VII 94. 95. 97: per ... numen ... iurat || Sen. dial. XI ad Polybium de consol. 8, 1: quamdiu numen tuum (= Caesarem) intueberis **17 T**: Priscian. inst. X 2, 9. XI 4, 18 18. 20—22 Vix aliquid populus simili ratione—odit] **T**: floril. Nostr. **20 S**: Lucret. II 299. 377 et saepius. Cic. Arat. 227. Ser. Sam. 211 Baehr.: 'simili ratione' eadem uersus sede **25 S**: Ou. amor. II 4, 15: aspera si uisast (puella) rigidasque imitata Sabinas || metam. XIIII 797: portaque nequiquam rigidis promissa Sabinis || ibid. 805 sq.: populisque aequata duobus, Romule, iura dabas **26 S**: carm. adu. Marc. III 117. carm. de prouid. diu. 467: uolumina uatum (in clausula) || Alcim. Auit. carm. V 719: quas pius explicuit per quinque uolumina uates || Prud. apoth. 219: uoluminibus uatum **28 sq. S**: Eupolis fr. 302 (I p. 210 M. ed. min.): *ἀλλ᾽ ἀκούετ᾽, ὦ θεαταί, τἀμὰ καὶ ξυνίετε ῥήματ᾽. εὐθὺς γὰρ πρὸς ὑμᾶς πρῶτον ἀπολογήσομαι, ὅ τι παθόντες τοὺς ξένους μὲν λέγετε ποιητὰς σοφούς, ἢν δέ τις τῶν ἐνθάδ᾽ αὐτοῦ μηδὲ ἓν χεῖρον φρονῶν ἐπιτιθῆται τῇ ποιήσει, πάνυ δοκεῖ κακῶς φρονεῖν, μαίνεταί τε καὶ παραρρεῖ τῶν φρενῶν τῷ σῷ λόγῳ* **29 sq. S**: Auson. ed. 30, 9 Sch.: iusto trutinae se examine pendit

*Ω = E F M R γ λ' π σ d g m v* **16** Iurandusqȝ *g* tuū *E* tuom *E*1 *ut uid.* tuōm tuum *cett.* nomen *F M γ λ' π σ d g m v Pseudacr. quaedam editiones ad c.* IIII 14, 39 *Seruius ad ecl.* 1, 7 *eiusdemque codd. plerique ut Bernens.* 363 *Paris.* 7959 *Valentian.* 389 *Vatic.* 3317 *(testibus Thilone et Holdero) ad georg.* I 24 numen *E R cum G*2 *s uar. Seruii codd. Augienses duo Leidensis* 80 *Hageni Bernenses ad georg.* I 24 haras *γ* **17** nil ortum *E π g v* nihil ortum *cett. Prisciani codd. optimi utrobique* 18 S; *E y* **20** Caetera *F γ λ' π σ d m* **21** nisique *λ g* emota *E*1 summota *flor. Nostr.* **23** fauctor *d pr.* uetantis *M R*1 *γ π cum μ c p* uetantes *E F R*2 *λ' σ d g m v* **24** Quasuis *E pr.* sanxerunt *E F M R*1 *λ' π g m v* scanxerunt
i
*γ* sancxerunt *R*2 *σ d* **25** gabis *R* equata *E g v* **26** annosa] amissa *Pph.* uatu *l* **27** Dictitet *M R*2 *λ'*2 *π*2 *σ m v schol. E bis* Doctitet *E* Ductitet *γ* Dicat et *F λ'*1 *d* Dicit et *R*1 *π*1 Dicit *g* loquutas *v* **28** Si quia *E*1 *F R γ λ' π σ d g m v* Si qua *E p. ras. M l p. ras. y Pph.* graecorum *ψ Pph. Pseudacr.* grecorum *uel* ḡcorum *M R γ λ' π σ φ d m v* graiorum *E g cum Reginensi* ()
n
**29** pensatur *M* pensentur *g* pensantur *cett.*

scriptores trutina, non est quod multa loquamur:
nil intra est olea, nil extra est in nuce duri;
uenimus ad summum fortunae: pingimus atque
psallimus et luctamur Achiuis doctius unctis.
  si meliora dies, ut uina, poemata reddit,
scire uelim, chartis pretium quotus adroget annus.
scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
perfectos ueteresque referri debet an inter
uilis atque nouos? excludat iurgia finis.
'est uetus atque probus, centum qui perficit annos.'
quid? qui deperiit minor uno mense uel anno,
inter quos referendus erit? ueteresne poetas
an quos et praesens et postera respuat aetas?
'iste quidem ueteres inter ponetur honeste,
qui uel mense breui uel *totost iunior anno.'
utor permisso, caudaeque pilos ut equinae
paulatim uello et demo unum, demo etiam unum,
dum cadat elusus ratione ruentis acerui,

33 **T**: Eutyches II 8 p. 478 K. 34 **S**: Plaut. Casin. prol. 5 sq.: qui utuntur uino uetere, sapientes puto, et qui libenter ueteres spectant fabulas 35 **T**: glossarium Mai class. auct. VIII 496 **S**: Alcim. Auit. carm. II 159: 'scire uelim' in exordio hexam. 38 'excludat—finis' **T**: floril. Nostr. 39 **S**: Ou. met. XV 817: perfectis, quos terrae debuit, annis 46 **S**: Pers. 6, 58 sq.: adde etiam unum, unum etiam

*Ω* = *E F M R γ λ′ π σ d g m v* 31 Nihil *R Pph.* $\overset{nil}{\text{Non}}$ *l* intra est] intrest *M pr.* oleam *Ω cf. Epil.* nil extra *E γ λ π1 σ d g v* nihil extra *F M R π2 l m* 32 Venimu *E1* pangimus *γ y* 33 luctamur] saltamus *Eutyches* doctius] $\overset{o}{\text{d}}$ictius *R* scitius *Eutyches, sed eius cod. antiquissimus exh. a1.m.* dictionibus, *ab altera* citius 34 reddat *R ut uid.* 35 cartis *F λ′ σ d v* carthis *g* p̄cium *M λ g* adroget *F R λ′ d* arroget *M γ π σ m v* a͗roget *g* arrog$\overset{e}{\text{i}}$t *E* 36 adhinc *g* abhinc *cett.* decidet *γ pr.* *u.* 37 *post. u.* 39 *exhibet Petropol. pr.* 37 ᵖfectos *M* ueteresque *E M γ σ g m* ueteresne *F R λ′ π d v* debe//t *E* 38 Vilis *E1 R π* Viles *E2 cett.* excludat *Ω Porph. gloss. Γ flor. Nostr.* 39 atque] at *M* perficit *E F R γ λ′ π σ d g m v* perspicit *M* 40 Qui*d* *R* qui] qu *M* 42 respuat *E M2 γ π σ d a. ras. m* res*puat*//// *R* respuet *F λ′ v* respuit *M1 d* (i *in ras.*) *g* etas *λ* 43 Est equidem *R pr. d* 44 breuis *E* toto est *Ω* toto *om.* est *c* 45 caudeq// /*R* claudeq, *M1* pillos *λ* equine *E* 46 uell*o* *R* demo *om. E pr., add. supra u.* & demo etiam *E M γ σ g m v* & item *F λ′ d* *it*idem *R* et idē *π* iterum *w* II *Louaniensis* *u.* 47 *om. R pr. π pr.* 47 cadat *E F R λ′ π d g m v Pph.* cadet *M γ σ*

qui redit in fastos et uirtutem aestimat annis
miraturque nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius, et sapiens et fortis et alter Homerus,
ut critici dicunt, leuiter curare uidetur,
quo promissa cadant et somnia Pythagorea.
Naeuius in manibus non est et mentibus haeret
paene recens? adeo sanctum est uetus omne poema.
ambigitur quotiens, uter utro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti,
dicitur Afrani toga conuenisse Menandro,
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,

---

48—53 **S**: Sen. dial. VI ad Marciam de consolatione 1, 3 sq.: cuius uiget uigebitque memoria, . . quamdiu quisquam erit, qui reuerti uelit ad acta maiorum . . . legitur, floret, in manus hominum, in pectora receptus uetustatem nullam timet 48 cf. Ou. fast. I 537: talibus ut dictis nostros descendit in annos 49 **T**: Porph. ad u. 28: miratur nihil nisi quod Libitina sacrauit 50 **S**: Coripp. Ioh. I 53: fortis sapiensque uidetur ‖ 'alter Homerus' cf. Hieronym. comment. in Micham cap. 7 p. 1549 ed. Bened.: poeta sublimis (non Homerus alter, ut Lucilius de Ennio suspicatur, sed primus Homerus apud Latinos) uarium, inquit, et mutabile semper femina 51 **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 149 52 cf. Porph. ad u. 51: Ennius in principio annalium suorum somnio se scripsit admonitum, quod secundum Pythagorae dogma anima Homeri in suum corpus uenisset ‖ Cic. Acad. pr. II 16, 51: at cum somniauit, ita narrauit (sc. Ennius), uisus Homerus adesse poeta ‖ Persius 6, 10 sq.: cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse Maeonides, Quintus pauone ex Pythagoreo 53 **S**: Cic. Tusc. III 2, 3: poetae (cf. u. 61), qui . . . audiuntur, leguntur, ediscuntur (cf. u. 60) et inhaerescunt penitus in mentibus 54 **S**: Auson. parent. 9 (11 Sch.), 10: semper crudescit nam mihi paene recens (dolor) 56 **S**: Quintil. inst. X 1, 97: tragoediae scriptores ueterum Accius atque Pacuuius clarissimi grauitate sententiarum, uerborum pondere . . . uirium tamen Accio plus tribuitur, Pacuuium uideri doctiorem, qui esse docti affectant, uolunt ‖ Ou. am. I 15, 19: animosique Accius oris 57 **S**: Auson. epigr. 79, 4 P. = 67, 4 Sch.: toga Afrani

---

*Ω = EFMRγλ′πσdgmv* 48 infastos (in.f:) *F* $R_1$ *λ′* $\pi_2$ *σ d g m Pseudacr. cod. V* 3316 infaụstos *γ* infastus $M_1$ $R_2$ (?) $\pi_1$ adfasto$^{v}$s *E*, v *fort. ab alt. m.* adfastos *uel* ad fastos *ψ uar. v Porph.* uirtute *d* estimat *Eγλσdgm* 49 libi$^{h}$thina *λ′* libitina *ψ* libitana *M pr.* 51 cr$^{e}$etici *R σ* critici *g* tr$^{ł\,cri}$itici *v* le$^{v}$niter *v* 52 cad$^{ł\,ant}$unt *v* phitagorea *γ σ* pithagorea *E l* phytagorea *m* pytagorea *M* 53 Naeuius *π* Naeu$^{i}$us *R* Ne//uius *E* Nenius *g* Neuius *cett. schol. γ* Laeuius *Corbeianus* non *om.* $\pi_1$ heret *Eγλ′σgmv* 54 Poene *l* Pene *λ d g m v* 55 Ambiguitur *R pr.* quoties *γ* quociens *g m v* quotiens *cett.* 56 Pacunius $g_1$ Pacuuius *cett.* Pacuius *Pph. Porph.* accius *E R γ g m v Porph.* actius *F M λ′ π σ d* ałti *γ* 57 affrani *R σ m* meaudro $M_1$ *d* 58 $^{ex}$emplar *R* epycharmi *Ml* epicarmi *v*

uincere Caecilius grauitate, Terentius arte.
hos ediscit et hos arto stipata theatro
spectat Roma potens; habet hos numeratque poetas
ad nostrum tempus Liui scriptoris ab aeuo.
  interdum uolgus rectum uidet, est ubi peccat.
si ueteres ita miratur laudatque poetas,
ut nihil anteferat, nihil illis comparet, errat;
si quaedam nimis antique, si pleraque dure
dicere credit eos, ignaue multa fatetur,
et sapit et mecum facit et Ioue iudicat aequo.
non equidem insector delendaue carmina Liui
esse reor, memini quae plagosum mihi paruo
Orbilium dictare; sed emendata uideri
pulchraque et exactis minimum distantia miror.
inter quae uerbum emicuit si forte decorum,
si uersus paulo concinnior unus et alter,
iniuste totum ducit uenditque poema.
indignor quicquam reprehendi, non quia crasse

---

59 T: Donat. ad Ter. hecyr. I 2, 63 (138) 60 S: Cic. Tusc. II 11, 27: ita sunt . . . dulces, ut non legantur modo, sed etiam ediscantur 61 'Roma potens' Stat. s. IIII 1, 28. Auson. Mos. 378. Ouid. alii 63 T: floril. Nostr. 70 sq. T: Sueton. de gramm. et rhet. 9 p. 107 Reiff.: Orbilius . . . fuit . . . naturae acerbae . . . etiam in discipulos, ut et Hor. significat, plagosum eum appellans || cf. Hieronymus adu. Rufin. I 30 p. 486 edit. Ven.: memini me puerum . . . ad Orbilium saeuientem de auiae sinu tractum esse captiuum

---

*Ω* = *E F M R γ λ′ π σ d g m v* 59 caecilius *F M R π l Porphyrionis cod. W in lemmate* cecilius *E γ λ σ d g m v* terrentius *λ* terencius *g* 60 edicit *λ pr.* ediscit *l* ediscet $R\pi_1$ arco *g* arcto *v* arto *cett.* 61 muneratque *σ* 62 liui $E_2 MR\gamma\pi g m$ liuii *F λ′ d v om.* $E_1$ leui *σ* euo *λ g v* 63 uulgus

ita

*Ω flor. Nostr.* peccet *flor. Nostr.* 64 ita] ea *l* poeta $\gamma_1$ 65 comparet *R*

a

*λ d m* cōparet *EFMγπσglv* 66 antiquae $E_2 \gamma\varphi$ antiq *M* antiqua $E_1$ durae $E_2\ \lambda\ \pi$ *pr. m* dura $E_1$ 67 *fatetur R* 68 indicat *M* 69 delendaue *EMγσgm* delendaque *Fλ′πdv* delen*da*que *R* crimina *E pr.* liui $E_2$ *M* $R_2\ \pi_2\ \sigma\ g$ liuii *F λ′ d v* leui $E_1\ R_1\ \gamma\ \pi_1$ *m Pseudacr. V* 70 que *γ* 71 sede mendata *M* sede mandata *λ* *utrum* sed *an* set *γ pr. habuerit, non liquet* s; *E* (*item uu.* 77. 78. 89) sed *cett. Pph.* 72 et *om. σ* 73 que $R\ \gamma\ \pi_1$ decorum *E γ* decorum et *F M R λ′ π σ d g m v* 74 concinior *λ d* 75 In-

c

iustum *v* 76 Indingnor *M* quiquā *σ* qdquā *g* quicquam *cett.* re^p^ndi *M* reprendi *σ* reprehendi *uel* rep̄hendi *cett.* crassae $\lambda\pi_1$

compositum inlepideue putetur, sed quia nuper,
nec ueniam antiquis, sed honorem et praemia posci.
recte necne crocum floresque perambulet Attae
fabula si dubitem, clament periisse pudorem
cuncti paene patres, ea cum reprehendere coner,
quae grauis Aesopus, quae doctus Roscius egit:
uel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt,
uel quia turpe putant parere minoribus et, quae
inberbes didicere, senes perdenda fateri.
iam Saliare Numae carmen qui laudat, et illud,
quod mecum ignorat, solus uolt scire uideri,
ingeniis non ille fauet plauditque sepultis,
nostra sed inpugnat, nos nostraque liuidus odit.
  quodsi tam Graecis nouitas inuisa fuisset
quam nobis, quid nunc esset uetus? aut quid haberet,

---

**80 S**: Persius 5, 103 sq.: exclamet Melicerta perisse frontem de rebus  81 sq. ea—egit] **T**: Donat. ad Ter. hecyr. prolog. alt. 49 (57)  **81 S**: Quintil. instit. XI 3, 111: plus autem adfectus habent lentiora, ideoque Roscius citatior, Aesopus grauior fuit, quod ille comoedias, hic tragoedias egit  **83—85 T**: floril. Nostr.  **83 sq. S**: Terent. ad. I 2, 18 (98) sq.: homine inperito numquam quicquam iniustiust, qui, nisi quod ipse fecit, nil rectum putat || Maximian. eleg. I 198: hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat  **85 S**: Petron. 4, 4: quod quisque perperam didicit, in senectute confiteri non uolt  **86 S**: Quintil. inst. I 6, 40: Saliorum carmina uix sacerdotibus suis satis intellecta || 'illa uerba Saliaria' memorat Apollinaris Sidonius epist. VIII 16, 4  **87 S**: Paulin. epigr. 51 (poet. christ. min. I p. 505): 'scire uidentur' in clausula  **89 sq. S**: Ou. ex P. III 4, 73 sq.: laedere uiuos liuor et iniusto carpere dente solet

---

$\Omega = E F M R \gamma \lambda' \pi \sigma d g m v$  **77** C̄positū *E*  Conpositum $\lambda$  Compositum $F M R \gamma \pi \sigma d g l m v$  inlepideue $E F M \gamma \lambda' \sigma m$  inlepideque $R \pi d g v$  **78** et] ac *E g*  premia $R \lambda v$  proemia $\gamma$  posci// $\pi$  **79** necne] ne $\lambda'_1 d_1$  nec *F pr.* $\pi_1$  nenec *g*  perambulet $E F R \lambda \pi$  perambulat *M corr.* $\gamma \sigma d g m v$  perampulat *M pr.*  atte *M d*  adte $R_1$  acie *g*  atti $E_1$ *ut uid.*  **80** dament
ł e                    i
*R*  clamant *v*  clamat $\sigma$  perisse $E_1$ *R Pph.*  perisse $\pi$  **81** pene $\lambda \sigma g v$  poene $\gamma l$  rep̄ndere *M*  prehendere *R*  respondere coneris *Donatus*  **82** esopus
đ
$F \lambda' \pi g m v$  **83** quod] q *E*  qđ *R*  ducunt $F M R \lambda' \pi_2$ *in ras.* $\sigma d g m v$ *flor. Nostr.*
ł a
dicunt $E \gamma \pi_1$  **84** parere *v*  et que *R d*  **85** Inberbes $F M R \gamma \pi \sigma d m v$ *flor. Nostr.*  Imberbes $E \lambda' g$()  dedicere *R*  senes *R*  **86** quia *R*  plaudat *M a. ras.*  **87** Quo $E_1$  uult $\Omega$  **89** s& $\gamma$  s; *E M*  inpugnat $E F M R \gamma \pi \sigma d m v$  impugnat $\lambda' g$  **90** graecis *Porph.*  ḡcis *M l g*, *E non liquet*  grecis *cett.*
d
**91** quid nunc] q nc̄ $E_1$  qui nunc $\lambda$  haberes $F_1 \lambda' \pi_1 d$

quod legeret tereretque uiritim publicus usus?
ut primum positis nugari Graecia bellis
coepit et in uitium fortuna labier aequa,
nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum,
marmoris aut eboris fabros aut aeris amauit,
suspendit picta uoltum mentemque tabella,
nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragoedis:
sub nutrice puella uelut si luderet infans,
quod cupide petiit, mature plena reliquit.
hoc paces habuere bonae uentique secundi. 102
 Romae dulce diu fuit et sollemne reclusa
mane domo uigilare, clienti promere iura,
cautos nominibus rectis expendere nummos,
maiores audire, minori dicere, per quae
crescere res posset, minui damnosa libido.
quid placet aut odio est, quod non mutabile credas? 101

**93** S: Verg. Aen. I 291: aspera tum positis mitescent saecula bellis **95** S: 'studiosus equorum' inscript. pariet. Pompei. 1595 (C. I. L. IIII) et Ou. am. III 2, 1 **100** S: Sen. epist. 104, 14: quae petierant cupidissime loca, cupidius deserunt **102** S: Cic. ad Att. II 1, 6: Caesarem cuius nunc uenti ualde sunt secundi || Ou. her. 15 (16), 23: uentosque secundos **104** S: s. I 1, 10 **105** S: cod. Iustin. II 4, 2: recte cauta pecunia || cf. Cic. pro Quinct. 11, 38 **107** S: Hom. Latin. I 26: spernitque preces damnosa libido || cf. dist. Cat. IIII 10, 1 et epi. I 18, 21 **101—107** T: floril. Nostr. **101** S: Lucr. II 1028 sq.: nil adeo magnum neque tam mirabile quicquam, quod non paulatim mittant mirarier omnes || V 1275 sqq.: sic uoluenda aetas commutat tempora rerum. quod fuit in pretio, fit nullo denique honore; porro aliud succedit et e contemptibus exit, inque dies magis adpetitur floretque repertum laudibus et miro est mortalis inter honore

*Ω = E F M R γ λ' π σ d g m v* **92** tereretque *E F2 γ λ'2 π σ d m2 v* tereret//que *R* tereret *om.* que *M* teneretque *F1 λ a. ras.* terreretque *g* terretq; *l1* **93** graecia *R γ* grecia *λ σ g m v* gc̄ia *M (sic)* grętia *E F π* gretia *d l* **94** Cæpit *φ* Cepit *λ g m v* uicium *λ σ g v* libier [ł labier] *γ* **95** athletarum *M R γ π φ d m v Pph.* atl&arū [t] *E* adhletarum *λ' σ ψ* adletharum *g* **96** Mormoris *E* fabris [o] *M* **97** uoltum *E cum Corbeiano* uultum *cett.* **98** Tunc *F1 λ'1 π1 ut uid. d* **99** uelud *φ pr. d g* **100** Quid *d1* peciit *M g* reliquid *R1 γ d* requit *σ u.* 101 *post u.* 100 *exhib. Ω Porph. flor. Nostr., nos cum Lachmannio post u.* 107 *posuimus; uid. Epileg. p.* 705 *u.* 102 *om. flor. Nostr.* **102** 'paces] ał hoc pac&' *gloss. Γ* bone *M g* secunda *M pr.* **103** diu *om. M pr. d* diu fuit] fundiu *σ* sollemne *E R corr. γ λ' σ pr. ψ g m Pph.* sollempne *σ superscr. φ d* solemne *M R pr. π v* **104** promere *λ* **105** numinibus *E pr.* in omnibus *σ* certis *v flor. Nostr.* rectis *cett.* **106** Maioris *R* audirę *M* que *R g* **107** dān//sa *M* dampnosa *d flor. Nostr.* damnosa *cett.* **101** motabile *E*

mutauit mentem populus leuis et calet uno
scribendi studio: pueri patresque seueri
fronde comas uincti cenant et carmina dictant.
ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere uersus,
inuenior Parthis mendacior et prius orto
sole uigil calamum et chartas et scrinia posco.
nauem agere ignarus nauis timet: habrotonum aegro
non audet nisi qui didicit dare; quod medicorum est,
promittunt medici; tractant fabrilia fabri:
scribimus indocti doctique poemata passim.
  hic error tamen et leuis haec insania quantas
uirtutes habeat, sic collige: uatis auarus
non *temerest animus; uersus amat, hoc studet unum;
detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet;
non fraudem socio pueroue incogitat ullam
pupillo; uiuit siliquis et pane secundo;

---

**111** S: de exordio 'ipse ego' cf. Wochenschr. f. klass. Philol. 1917 col. 237. Martial. VIIII 89, 1. carm. ad senat. 4 (Cypr. Gall. p. 227 Peiper): 'scribere uersus' in clausula **114—117** T: Hieronymus contra Rufin. lib. I c. 17 et floril. Nostr. **115** sq. 'quod—fabri' T: Hieronymus epist. 53 ad Paulin. 6 **116** S: Ou. trist. V 6, 11 sq.: quem semel excepit, numquid Podalirius aegro promissam medicae non tulit artis opem? **117** T: Hieronymus epist. 53 ad Paulin. 7 S: Pers. 1, 13 sq.: scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber, grande aliquid **119—124** 'uatis—urbi' T: floril. Nostr. **119** S: Iuu. 13, 191. Auson. epigr. 19, 1 p. 317 P.: 'sic collige' eadem uersus sede **120** 'temere' cf. s. II 2, 116. epi. II 2, 13 **122** sq. S: Ou. a. a. III 539 sq.: adde quod insidiae sacris a uatibus absunt, et facit ad mores ars quoque nostra suos **122** fragm. gramm. Bobiens. (cod. saec. VII—VIII, ap. Keil. VII p. 544): incogitat] cogitat **123** fragm. Bobiens. VII p. 544 Keil: secundo pane] uili δευτερίῳ

---

*Ω = E F M R γ λ' π σ d g m v* **108** Motauit *E* lenis *g* **109** Scribenti *λ1* pueri patres *E1* pueri patresque *E2 cett.* **110** comis *g* cenant *E R λ g v* caenant *F M γ π σ d l m* dicant (t *suprascr.*) *R* **111** nullas *E* nullas (o *suprascr.*) *v pr.* me *om. v* adfirmo *F R λ π d* affirmo *E M γ σ g l m v* **112** mendatior *E M γ π σ d l* **113** charias *M* cartas *σ d l m v* carthas *g* **114** Nauem *E F M R λ' π σ d1 g m v Pph. flor. Nostr.* Nauim *γ d2* ignauus (r *suprascr.*) *E* ti//& *E* habrotonum *E2 aut corr. M R λ* abrotonum *E1 aut pr. π d g Porph.* abrotanum *v* habrotanum *F γ λ m* hebrotanum *l* obrotinum *σ* elleborum *flor. Nostr.* ęgo (r *suprascr.*) *γ* egro *λ σ g m v* **115** quid *γ* **117** indoctis *γ* indocte *π1* **118** lęuis *E* lenis *g* **120** temer est *R1* temer(e *suprascr.*) est *R* temere est *cett.* **122** sotio *γ d* puero ł cogitat *E y* pueroque incogitat *R* pueroue incogitat *cett. flor. Nostr.*

militiae quamquam piger et malus, utilis urbi,
si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari.
os tenerum pueri balbumque poeta figurat,
torquet ab obscenis iam nunc sermonibus aurem,
mox etiam pectus praeceptis format amicis,
asperitatis et inuidiae corrector et irae,
recte facta refert, orientia tempora notis
instruit exemplis, inopem solatur et aegrum.
castis cum pueris ignara puella mariti
disceret unde preces, uatem ni Musa dedisset?
poscit opem chorus et praesentia numina sentit,
caelestis implorat aquas docta prece blandus,
auertit morbos, metuenda pericula pellit,
impetrat et pacem et locupletem frugibus annum:
carmine di superi placantur, carmine Manes.
  agricolae prisci, fortes paruoque beati,
condita post frumenta leuantes tempore festo

---

**124 S**: Tacit. ann. III 48: impiger militiae || Prud. c. Symm. I 524: 'utilis urbi' in clausula **126—131 T**: floril. Nostr. **126—129 S**: Lucr. IIII 549 sq.: mobilis articulat uerborum daedala lingua formaturaque labrorum pro parte figurat || Quintil. instit. XI 3, 31: cum puerorum formarem ora || Cic. de orat. III 9, 34: quae inter se discrepant, eisdem praeceptis formari non possunt || Ou. ex P. I 6, 7 sq.: artibus ingenuis . . . pectora mollescunt asperitasque fugit || P. Anni Flori Virgilius orator an poeta? p. 109 Halm: bone Iuppiter, quam imperatorium, quam regium est sedere a suggestu praecipientem bonos mores et sacrarum studia litterarum, iam carmina praelegentem quibus ora (u. 126) mentesque formantur **126 T**: Eutyches p. 482 K. **127** 'obscenis' **T**: fragm. gramm. Bob. VII p. 544 K. **132 S**: Sil. II 68: haec ignara uiri uacuoque adsueta cubili **136 S**: Prud. c. Symm. II 389: metuenda pericula uitet **139 S**: Verg. Aen. VI 843 sq.: paruoque potentem Fabricium || Claudian. in Rufinum I 200 sq.: contentus honesto Fabricius paruo

---

*Ω = E F M R γ λ' π σ d g m v* **124** Milicię *λ* Moll,tie *γ* quanquam *F λ'* urbi est *d* (*sed* est *ab alt. m. esse uidetur*) *cum μ* urbi *cett.* **126** ballumque *σ* **127** oscenis *d1* obscenis *cett. Pph. flor. Nostr.* **128** preceptis *γ λ m* **129** ire *M λ d g* **130** Rectę *E* Recti *g* facta *om. d* noctis *g* **131** Ins[r]tuit *R* ĩope *g* **133** nisi *E σ pr.* ĩ (*natum ex* ni) *g* ne *π1* ni *cett.* **134** Pascit *σ* presentia *γ λ v* numia *φ* nu[n]mia *ψ* **135** Caelestis *E M1 R γ π Pph. cum S μ c Reginens.1* Celestis *g* Caelestes *F M2 d l v* Celestes *λ σ m* inplorat *M R Pph.* implorat *cett.* blandus *E pr. F M R γ uar. λ' π d g m v* blandos *E corr. γ σ* **136** Auertis *M pr.* **137** Imperat *γ d1* Inpetra[t] *R* Impetrat *cett. Pph.* **138** dii *g v* di *cett.* **139** Agricole *λ σ* Agricoli *g* **140** p̃ *E d* post *cett. Pph.*

corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
cum sociis operum pueris et coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
floribus et uino Genium memorem breuis aeui.
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
uersibus alternis obprobria rustica fudit,
libertasque recurrentis accepta per annos
lusit amabiliter, donec iam saeuos apertam
in rabiem coepit uerti iocus et per honestas
ire domos impune minax. doluere cruento
dente lacessiti, fuit intactis quoque cura
condicione super communi; quin etiam lex
poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
describi; uertere modum, formidine fustis
ad bene dicendum delectandumque redacti.
Graecia capta ferum uictorem cepit et artis

---

**145—155** cf. Euanthius de com. p. 13 ed. Klotz: cum poetae licentius abuti stilo et passim laedere ex libidine coepissent plures bonos, ne quisquam in alterum carmen infame componeret l e g e l a t a siluere. et hinc deinde aliud genus fabulae, idest satyra, sumpsit exordium; quae a Satyris, quos i o c o s o s semper ac petulantes deos scimus esse, uocitata est; etsi aliunde nomen traxisse praue putant alii. haec satira igitur eiusmodi fuit, ut in ea quamuis duro et uelut a g r e s t i i o c o, de uitiis ciuium tamen sine ullo proprii nominis titulo carmen esset. quod item genus comoediae multis offuit poetis, cum in suspicionem potentibus ciuibus uenissent, illorum facta d e s c r i p s i s s e in peius ac deformasse genus stilo carminis **145** sq. **S**: Senec. Med. 113: festa dicax f u n d a t c o n u i c i a F e s c e n n i n u s **145 T**: Seru. ad Aen. VII 695 teste Fea 'fescennina' **T**: fragm. gramm. Bobiens. VII p. 544 K. **146 S**: Verg. eclog. 7, 18 sq.: a l t e r n i s igitur contendere u e r s i b u s ambo coepere **147** sq. 'libertasque recurrentes—amabiliter' **T**: Seru. ad ge. II 385; in cod. Augiensi CLXXXVIII Hold. temporis iniuria interiit uox 'lusit' **151 S**: Aldhelm. de uirginit. 925: praesulis ut famam serpentis d e n t e l a c e s s a n t **156** sq. **S**: Liuius

---

*Ω* = *E F M R γ λ′ π σ d g m v* **142** sotiis *M* pueris] et pueris *E F λ′ v* **143** porto$^{c}$ *γ* porco *cett.* porca *Barcinon. superscr. ab* 2. *m.* ał porco siluanū$^{\&}$ *φ* **144** et ḥumo *γ* **145** licencia *λ g* **146** oppropria *E* opprobria *M R v* obprobria *cett.* **147** recurrentis *E M1 R1 γ π m cum S Reginens.* recurrentes *F M2 R2 λ′ σ d corr. v* currentis *Pph.* currentes *d pr. g* *post* recurrentis *add. E:* 'simul est' **148** saeuos *π pr. Pph.* saeuus *F M R γ λ′ π corr. σ* sęuus *E* seuus *d g m v* **149** coepit (cępit, cepit) uerti *E M R γ π σ d g m* uerti coepit *F λ′* uerti cepit *v* locus *E a. ras. R a. ras.* **150** impune *E M R γ λ′ π g v* inpune *F σ d m* **152** Condicione *λ g* Conditione *cett.* **153** lata *E M γ λ uar. π corr. σ g l2 uar. m v* nata *F R γ uar. λ′ π pr. d* maloq, *R* **154** fustes *E2 uar. φ corr.* **155** Ac bene *R* **156** Graecia *R Pph.* Grętia *E M γ* Grecia *F σ g m v* Gretia *λ′ π d* coepit *F γ λ′ π d* artis *E M R1 γ π* artes *cett.*

intulit agresti Latio: sic horridus ille
defluxit numerus Saturnius, et graue uirus
munditiae pepulere; sed in longum tamen aeu*o*m
manserunt hodieque manent uestigia ruris.
  serus enim Graecis admouit acumina chartis
et post Punica bella quietus quaerere coepit,
quid Sophocles et Thespis et Aeschylos utile ferrent.
temptauit quoque rem si digne uertere posset,
et placuit sibi, natura sublimis et acer:
nam spirat tragicum satis et feliciter audet,
sed turpem putat inscite metuitque lituram.
creditur, ex medio quia res arcessit, habere

XXXIIII 4, 3: iam in Graeciam Asiamque transcendimus omnibus libidinum illecebris repletas et regias etiam attrectamus gazas: eo plus horreo (Cato), n e illae magis res nos ceperint, quam nos illas || Ou. fast. III 101 sq.: nondum tradiderat u i c t a s u i c t o r i b u s a r t e s G r a e c i a || Sen. phil. fr. 42 p. 427 Haase: uicti uictoribus leges dederunt || Rutil. Namat. I 398: u i c t o r e s q u e suos natio u i c t a p r e m i t || Sen. de uita beata 14, 2: habentes magnas uoluptates in magnum malum euasere c a p t a e q u e c e p e r e 158 'defluxit' **T**: fragm. gramm. Bob. VII p. 544 K. **160** 'uestigia ruris' **T**: fragm. gramm. Bob. VII p. 544 K. **166 S**: Eurip. Bacch. 640: *κἂν πνέων ἔλθῃ μέγα* || Stat. s. V 3, 11: altum spirans || Verg. Aen. VII 510: spirans immane || cf. Quintil. inst. X 1, 96 (de Horatio): insurgit aliquando et plenus est iucunditatis et gratiae et uariis figuris et uerbis f e l i c i s s i m e a u d a x || Petron. 118, 5: Horati curiosa f e l i c i t a s **167 T**: glossar. Mai class. auct. VIII 294: inscitus] insipiens. Horatius: 'sed turpe putat inscitae metuitque liturae' || idem p. 528: et haec inscitia, ae idest ignorantia; unde Horatius in epistolis: 'sed turpem putat inscitiae metuitque lituram' 'lituram' **T**: fragm. gramm. Bobiens. VII p. 544 K.

*Ω = E F M R γ λ' π σ d g m v* **157** lati *E1* orridus *M1* **158** numeris *F pr. d*
*i* i
numer*us R* numerus *cett.* saturnus *γ* saturnus *l* uerus *R* **159** Mun-
re
diciac *λ σ m v* pepulere *M γ λ uar. π σ g l2 uar. m v* pepule *R* *p*epulere *E* peperere *E2 uar. F λ' d* sed *Ω* set *Zulichem.* aeuum *Ω* u. **160** *om. π pr.* **161** Seru//s *R* Serus *cett.* graecis *uel* gcis *F R γ π Pph.* gcis *M* grecis *E λ' σ d corr. g m v om. d pr.* amouit *λ'1* ammouit *m cons. f* charthis *R* carthis *M π g* cartis *F λ σ m v* carthis *l* **162** querere *M γ λ σ d m v* cępit *σ* cepit *ψ g m v* **163** sophodes *d y; l pr. parum liquet* thespis *E π g m* thesphis *F λ' d* thesbis
v
*M R2 γ σ* he///bis *R1* tespis *v* aeschylos *R π* aeschylos *E F* aeschilos *l* eschilos *λ pr. d* aeschulus *γ* eschilus *M λ corr. σ g v uar.* eschylus *m* escinus *v* **166** sperat *E pr.* thragicum *R γ* et *om. g* **167** inscite *R λ' π1 φ d gloss. Γ cons. glossar. Mai loco priore* inscitae *γ uar. ψ* inscitiae *γ cum c*
ł inscitię
*glossar. Mai loco post.* inscicię *σ* inscriptis *uel* in scriptis *E g m* inscriptis
b a
*v* in libris *π2* inscitia putat *M* ( ) **168** quia *R1* quę *R2* arcessit *σ d*
*r*
aFccersit *γ* accersit *F λ' π* accessit *E M g m v* ac//cessit *R* ( )

sudoris minimum, sed habet comoedia tanto
plus oneris, quanto ueniae minus. aspice, Plautus
quo pacto partis tutetur amantis ephebi,
ut patris attenti, lenonis ut insidiosi,
quantus sit Dossennus edacibus in parasitis,
quam non adstricto percurrat pulpita socco:
gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
securus, cadat an recto stet fabula talo.
  quem tulit ad scaenam uentoso Gloria curru,
exanimat lentus spectator, sedulus inflat:
sic leue, sic *paruomst, animum quod laudis auarum
subruit aut reficit. ualeat res ludicra, si me
palma negata macrum, donata reducit opimum.
saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
quod numero plures, uirtute et honore minores,
indocti stolidique et depugnare parati,

---

173 **S**: Auson. epist. 9, 46 Sch.: aut parasitorum collegia Plautinorum 174 **S**: Auson. edyll. XIII 2, 59 Sch.: astricto percurris pulpita socco || Claudian. paneg. Manl. Theod. 314 sq.: qui pulpita socco personat || Apoll. Sidon. carm. 23, 128 sq.: si pulpita personare socco comoedus uoluisset 176 **S**: Pind. Isthm. 7 (6), 12 sq.: ὀρθῷ ἔστασας ἐπὶ σφυρῷ || Callim. in Dian. 128: τῶν οὐδὲν ἐπὶ σφυρὸν ὀρθὸν ἀνέστη || Persius 5, 104 sq.: tibi recto uiuere talo ars dedit? 177—181 **T**: floril. Nostrad. 177 **S**: Verg. Aen. XI 708: uentosa . . . gloria || Stat. Theb. X 711 sq.: haec pietas, hic uerus honos, ibi gloria tantum uentosumque decus titulique in morte latentes 180 'ualeat' **T**: fragm. gramm. Bobiens. VII p. 544 K. 183 sq. 'Sunt numero—indocti' **T**: floril. Nostr. 184 **S**: Enn. ann. 238 M.: alter pugnare paratust

---

*Ω* = *E F M R γ λ′ π σ d g m v* **169** nimium *E pr. aut*1 *d* s’ *E* sed *cett.* comodia (e) *γ* comaedia *R* tanto (ł q̄nto, a) *γ* tantū· (o) *M* tanti *g* **170** honeris *E π d* a//spice *R* aspice *cett.* **171** partis *E*1 *Pph.* partes *cett.* amantis //ephebi *R* ephębi *F* **172** attenti *E M R γ π σ g m v* atenti *d* adtenti *F λ′* laenonis *F l corr.* laemonis *l a. corr.* ut] et *γ y* **173** dossennus *E corr. F R γ π σ d l m Pseudacr. cod. V* dossenus *E pr. g λ* dosenus *M* dorsennus *v* **174** adstricto *F M R λ′ π d* asstricto *E pr. m* astricto *E corr. γ σ g v* **175** demittere *E d g m y* dimittere *F M R γ λ′ π σ* dimittere (e) *v* post hęc *γ y* post (p̉ *E F m g, sed in g* ’ *a 2. m.*) hoc *cett.* **177** scaenam *F M γ corr. π d*2 *l* cęnam *γ pr. d*1 scenam *cett.* cenam *flor. Nostr.* **178** examinat *l pr. v* **179** paruum *om.* est *d g y* paruum est *cett. Pph.* **180** si me] sine *λ pr.* **181** magrum (c) *E corr. ead. m.* **182** Sepe *λ d g m v* Spe *σ* **184** Inducti *λ′*1 *ψ* Indocti (v) *φ* stodique *R*1 decertare (ł depugnare) *μ*

si discordet eques, media inter carmina poscunt
aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
uerum equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
omnis ad incertos oculos et gaudia uana.
quattuor aut pluris aul*a*ea premuntur in horas,
dum fugiunt equitum turmae peditumque cateruae;
mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
esseda festinant, pilenta, petorrita, naues,
captiu*o*m portatur ebur, captiua Corinthus.
si foret in terris, rideret Democritus, seu
diuersum confusa genus panthera camelo
siue elephans albus u*o*lgi conuerteret ora;
spectaret populum ludis attentius ipsis
ut sibi praebentem nimio spectacula plura;
scriptores autem narrare putaret asello

---

**185** sq. uide Terent. hecyr. prolog. alt. 21 sqq., ubi pugiles memorantur u. 25 **188 S**: Sen. epist. 83, 21: incertos oculos ‖ Iuuencus IIII 32: 'gaudia uana' in clausula **190 S**: Claud. cons. Stil. I 102: turmas equitum peditumque cateruas ‖ Stat. Theb. XII 657: mutat et innumeris peditumque equitumque cateruis **191 S**: Ou. am. I 2, 31: Mens Bona ducetur manibus post terga retortis ‖ cf. Prud. c. Symm. II 560 **192** 'esseda festinant, pilenta, petorrita' **T**: glossar. Mai bis (class. auct. VIII p. 417. 419, cf. etiam VIII p. 196: e. f.) 'petorritum' **T**: Quintil. inst. I 5, 57: plurima Gallica eualuerunt ut raeda ac petorritum, quorum altero tamen Cicero, altero Horatius utitur **194—196 T**: Priscian. instit. V 2, 7 (p. 144 H.) **194** 'si—Democritus' **T**: floril. Cusanum **195** sq. **T**: Prisc. V 4, 23 p. 156 H. **195 T**: Priscian. inst. VI 5, 27 (p. 218 H.) **199 S**: prouerb. Graec. Diogen. p. 291 L.: ὄνῳ τις ἔλεγε μῦθον, ὁ δὲ τὰ ὦτα ἐκίνει ‖ Ter. heaut. II 1, 10 (222): ne ille hau scit quam mihi nunc surdo narret fabulam

---

t v
*Ω* = *E F M R γ λ′ π σ d g m v* **185** Si//*dis*cordet *M* **186** aupigiles *R* gaudet *E M γ λ uar. σ g l2 uar. v uar. Porph. adu.* 187 plaudet *F R λ′ π d m v* () plaudit *λ corr. y* **189** Quattuor *E F R γ λ′ π m v* Quatuor *M σ d g*
ł i
pluris *M γ cum y (a b p1 r)* plures *v* plures *cett.* aulea *Ω Pph. Porph.* **191** fortune *λ pr.* **192** petorita *σ* pecorrita *M*, *R parum liquet, recte cett. Porph. Pseudacr.* () **193** Captiuum *Ω Pseudacr.* corinthus *E corr.* 1 *aut* 2 *M R γ π σ d g m v corr. Porph.* chorinthus *F λ′ v pr.* corinthos *E1 aut pr. Pph.* **194** ridet *γ* **195** pantera *F λ′ π* pathera *d* **196** Seu *E* elephans *E γ π g m* ele//phans *R1* elephas *F M λ′ σ cons. R2* elefas *d v* uulgi *Ω* conuerteret *E F M γ2 λ′ π2 σ d g m v* conuertere*t R* conuertet *π1 ut uid.* conuerterit *γ1 Prisciani codd. optimi duobus locis* hora *M* **197** attentius *M R γ π σ m v* attencius *g* attennius *E* adtentius *F λ′* atentius *d* **198** prebentem *E R1 γ λ m v* nimio *E M R1 π1 g cum μ q* () mimo *E uar. F R2 γ λ′ π2 σ d m v Porph. Pseudacr.* mimum *S μ uar. n2 Barcin. Valentian.* II *uar.*

fabellam surdo. nam quae peruincere uoces
eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus aut mare Tuscum,
tanto cum strepitu ludi spectantur et artes
diuitiaeque peregrinae: quibus oblitus actor
cum stetit in scaena, concurrit dextera laeuae.
'dixit adhuc aliquid?' 'nil sane'. 'quid placet ergo?'
'lana Tarentino uiolas imitata ueneno.'
  ac ne forte putes me, quae facere ipse recusem,
cum recte tractent alii, laudare maligne:
ille per extentum funem mihi posse uidetur
ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
inritat, mulcet, falsis terroribus implet,
ut magus, et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
  uerum age et his, qui se lectori credere malunt
quam spectatoris fastidia ferre superbi,
curam redde breuem, si munus Apolline dignum
uis complere libris et uatibus addere calcar,
ut studio maiore petant Helicona uirentem.

---

200—203 S: Sen. epist. 83, 7: ecce Circensium obstrepit clamor: subita aliqua et uniuersa uoce feriuntur aures meae. nec cogitationem excutiunt meam  205 S: Lucret. II 488 et IIII 428: 'dextera laeuis' in clausula  207 S: Verg. ge. II 465: alba neque Assyrio fucatur lana ueneno  208 S: Ou. rem. am. 465: et ne forte putes noua me tibi condere iura  210—213 T: floril. Nostrad.  210 sq. S: Sen. de ira II 12, 5: quid enim magnificum consequitur ille, qui meditatus est per extensos (al. intentos) funes ire? || Manil. V 653 sq.: tenuis ausus sine limite gressus certa per extentos ponet uestigia funes  211 sq.: Stat. s. II 1, 56 sq.: quis tua . . mulcebit pectora || cf. Sil. XVII 46  212 S: Verg. ecl. 6, 48: Proetides implerunt falsis mugitibus agros  215 S: Plin. epist. II 5, 4: quotiens . . . ad fastidium legentium deliciasque respicio || Verg. ecl. 2, 15: superba pati fastidia  216 schol. Hor. *Γ* V ad h. u. comparant Verg. Aen. VI 662  217 'et uatibus addere calcar' T: Priscian. instit. VI 6, 31

---

*Ω* = *E F M R γ λ' π σ d g m v*  200 Fabellā *R*  nam quae] namque *R λ*  201 E//ualuere *m*  202 mugi//re *E*  nemus *om. γ pr.*  Tuscum] uiscum *uel* iuscum *M*  204 Diuicię *λ*  peregrine *E M v*  auctor *π ψ corr.* at cor *g*  205 cum] Dum *M σ m*  scaeua *F M R π2 σ l m*  scena *cett.*  laeuae *E ut uid. F corr. π2 m*  leuae *M R2 γ λ' corr. σ*  leue *v*  laeua *F pr. ut uid. π1*  leua *R1 λ' pr. d g*  206 aliquid adhuc *M*  nihil *E M R Pph.*  207 tarentino *F λ' σ g m Pph.*  tarentino *E*  terentino *M R γ π d*
a
terentino *v*  imitata *E M R γ λ superscr. π2 σ g m v*  imitare *F λ' π1 d*  209 *Cum R*  Quem *M*
ł cū  ł quē  r
Quem *γ*  Cū *Barcinon.*  210 extum *λ pr.*  212 Inritat *E R*  Inritat *λ*  Irritat *cett. flor. Nostr.*  216 Cura . . . breue *g*  preuem *E pr. ut uid.*  217 conplere *λ*  complere *cett.*

multa quidem nobis facimus mala saepe poetae
(ut uineta egomet caedam mea), cum tibi librum
sollicito damus aut fesso; cum laedimur, unum
siquis amicorum est ausus reprehendere uersum;
cum loca iam recitata reuoluimus inreuocati;
cum lamentamur non apparere labores
nostros et tenui deducta poemata filo;
cum speramus eo rem uenturam, ut, simul atque
carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
arcessas et egere uetes et scribere cogas.
sed tamen est operae pretium cognoscere, qualis
aedituos habeat belli spectata domique
uirtus, indigno non committenda poetae.
gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilos, incultis qui uersibus et male natis
rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
sed ueluti tractata notam labemque remittunt

---

221—225 'Nunc ledimur—filo' T: floril. Nostr. 225 T: 'et alibi in Honorato (leg. Horatio): subtili deducta poemata filo' schol. Ou. am. I 14,7 apud Burmannum S: Auson. grat. act. VIII 13, 61 Sch.: 'tenuiore filo, sicut dicitur, deducta libauerim' || id. Mos. 396 sqq. Sch.: mollia subtili nebunt mihi carmina filo Pierides tenuique aptas subtemine telas percurrent || Colum. X 40: Pierides tenui deducite carmine Musae (sc. cultus et tempora serendis arboribus etc.) || Gratt. cyneg. 25: 'tenui—filo' eadem uersus sede 229 S: Pers. 6, 9: Lunai portum, est operae, cognoscite, ciues 232—234 S: Auson. epist. 16, 1 Sch.: cumque ego imitatus sim uesaniam Choerili, tu ignoscas magnanimitate Alexandri 234 S: Auson. epist. 18, 5 sq. Sch.: ergo interceptos, regale nomisma, Philippos accipe tot numero, quot duo Geryones || Prudent. peristeph. II 101 sq.: aureos secum Philippos detulit || Auson. epist. 5, 19 Sch.: bis septem rutilos, regale nomisma, Philippos

---

*Ω = E F M R γ λ′ π σ d g m v* 219 quidæm *λ* facimus nobis *v y* sepe *λ π1 d g m v* poeta *R1* poete *E g* 220 cedam *M λ π1 σ d g m v* 221 laedimur *R l* ledimur *cett. flor. Nostr.* 222 rep̄ndere *M* reprendere *σ cum s et aliis* reprehendere *cett.* () *flor. Nostr.* 223 reuolumus *γ* inreuocati *Ω* (īr : *g*) 224 aparere *M* 225 silo *M* 226 eo rem uenturam *E F2 M γ λ uar. π2 σ g m* forem uenturam *R π1* item fore uenturum *F1 λ′ d v* 228 Arcessas *F R γ λ′ π1 d g* Acersas *E1 ut uid.* Accersas *E2 ut uid. M π2 σ m v cf. Pseudacr. ad h. u.* 229 Set *γ* Sed *cett. et l2 (l1 n. l.) Pph.* opere *E λ′ φ g m v* pcium *E g* precium *λ d pr. m v* qualis *R1 π* quales *cett.* 230 habeant *γ* bello *M σ cum L pr. μ pr.* 231 cōmitenda *M* poete *λ g* 233 Choerilos *R π l* Choerilus *M corr. g* Cherilus *γ σ m v* Choerulus *E M pr.* Choerilos *F λ d* 234 Rettulit *F γ λ π Pph.* Retulit *E M R σ d g l m v* acceptas *M* nomissma *E pr.* numisma *v2* philippus *γ1* philipos *E λ pr. v* 235 Set *γ* Sed *cett. Pph.*

atramenta, fere scriptores carmine foedo
splendida facta linunt. idem rex ille, poema
qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
edicto uetuit, nequis se praeter Apellen
pingeret aut alius Lysippo duceret aera
fortis Alexandri uoltum simulantia. quodsi
iudicium subtile uidendis artibus illud
ad libros et ad haec Musarum dona uocares,
Boeotum in crasso iurares aere natum.
at neque dedecorant tua de se iudicia atque
munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
dilecti tibi Vergilius Variusque poetae,
nec magis expressi u*o*ltus per aenea signa,
quam per uatis opus mores animique uirorum
clarorum apparent. nec sermones ego mallem
repentis per humum quam res componere gestas,
terrarumque situs et flumina dicere et arces
montibus impositas et barbara regna tuisque

---

239 sq. **S**: Plin. n. h. VII 125: (Alexander) edixit, ne quis ipsum alius quam Apelles pingeret, quam Pyrgoteles scalperet, quam Lysippus ex aere duceret 241 **S**: Stat. s. III 1, 94: tot saxa imitantia uoltus 244 **S**: Tertull. de anima c. 20: Thebis hebetes et brutos nasci relatum est || Gregor. Cypr. prouerb. p. 357 L. et Schn.: *Βοιώτιος νοῦς*] *ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων· εἰς τοῦτο γὰρ ἀεὶ ὠνειδίζοντο οἱ Βοιωτοί* || Iuu. 10, 50: ueruecum in patria crassoque sub aere nasci || Cic. de fato 4: caelum . . . crassum Thebis 248—250 'non m. — cl. appellant' **T**: floril. Nostrad. 248 **S**: Venant. Fort. uit. Mart. III 139: 'aerea signa' in clausula 250 sq. **S**: Rufin. Greg. Naz. apol. 46 p. 37, 25 sq. Engelbr.: sermonem uilem . . et per terram repentem

---

*Ω = E F M R γ λ′ π σ d g m v* 236 Attramenta *M* fedo *λ′ d* 237 linunt *om. g* 238 kare *m cum Petropol.* 239 nequis se] nequesse *R*1 preter *γ λ σ d m v* apellent// *λ pr.* apellem *λ corr. l v* apellen// *R* appellen *g* apellen *cett. (l p. ras.)* 240 lisippo *σ d v* era *g* aera *cett.* 241 uoltum *F M R γ λ′ π d cum G z* uultum *E σ g m v* quotsi *R*1 242 Iuditium *E γ φ l* illvd *γ* 243 et *om. E* hec *M λ σ g m* 244 Boeotum *γ* Boetum *cett.* iu//rares *γ* 245 Ad *σ* At *cett. Porph. Pseudacr.* iuditia *E M σ d* 246 quae] que *R d* tulere *λ corr.* tulerᵠ = tulerum *λ pr.* 247 Delecti *π* tibi] tui *E ut uid.* uergilius *R*1 *y Porph.* uirgilius *cett. Pseudacr.* uarius *E M R γ g m Porph. Pseudacr.* uarus *F λ′ π σ d v* () *INDE AB HOC VERSV DEFICIT γ*1 *Ω = E F M R λ′ (λ l) π σ d g m v* 248 uultus *Ω flor. Nostr.* (uultu$^{s}$ *π*) aenia *R*1 enea *E g* 250 mallem] laudo *g* 251 Repentis *E M R*1 *π cum S c Pph.* Repentes *cett.* qua *R*1 conponere *R λ m* componere *cett.* 252 artes *d g pr.* 253 inpositas *R m* impositas *cett.* imponit *Pph., E parum liquet*

auspiciis totum confecta duella per orbem,
claustraque custodem pacis cohibentia Ianum
et formidatam Parthis te principe Romam,
si, quantum cuperem, possem quoque; sed neque paruom
carmen maiestas recipit tua, nec meus audet
rem temptare pudor, quam uires ferre recusent.
sedulitas autem stulte quem diligit urget,
praecipue cum se numeris commendat et arte:
discit enim citius meminitque libentius illud
quod quis deridet, quam quod probat et ueneratur.
nil moror officium, quod me grauat, ac neque ficto
in peius uoltu proponi cereus usquam
nec praue factis decorari uersibus opto,
ne rubeam pingui donatus munere et una
cum scriptore meo capsa porrectus operta
deferar in uicum uendentem tus et odores
et piper et quicquid chartis amicitur ineptis.

---

**257** **S**: schol. Pseudacr.: iuxta Aristarchum, qui dicebat se non posse scribere, quod uellet, nec uelle, quod posset **258** sq. 'non meus—recusent' **T**: floril. Nostrad. **262** sq. 'discit homo citius—ueneratur' **T**: floril. Nostrad. **264** **S**: 'nil moror' in exordio hexametri: Verg. Aen. XI 365. Persius 1, 111. Sil. It. II 48. Paul. Nol. X 287 **264** sq. **S**: Plin. epist. V 15, 1: pictores pulchram absolutamque faciem raro nisi in peius effingunt **267** sq. **T**: glossar. Mai class. auct. VIII 124: unde Horatius: et una cum scriptore meo capsa protectus operta **269** sq. **S**: Stat. s. IIII 9, 10—13: tu (sc. misisti mihi librum) rosum tineis situque putrem, quales . . . aut tus Niliacum piperue seruant aut Byzantiacos olent lacertos || Pers. 1, 43: nec scombros metuentia carmina nec tus || Mart. III 2, 1 sqq.: cuius uis fieri, libelle, munus? festina tibi uindicem parare, ne nigram cito raptus in culinam cordylas madida tegas papyro uel turis piperisue sis cucullus || Apoll. Sidon. carm. 9, 318 sqq.: nos ualde sterilis modos Camenae rarae

---

*Ω = E F M R λ' π σ d g m v* **254** Auspitiis *E ut uid. l* duella *R* **255** Clastraque *E* cohibencia *λ g* **257** sed] se *$\pi_1$* par$^{v}$uom *R* paruom *$\pi_1$* paruum *cett.* **258** recepit *v* **259** recusant *σ $d_2$* **260** urguet *E R π g $l_1$ m Porph.* urget *F M λ σ d $l_2$ v* **261** Precipue *F λ' σ d m v* **262** Discit *R* Di$^{s}$cit *l* Discit *cett. flor. Nostr.* enim] homo *flor. Nostr.* cicius *λ g v* **264** Nihil *R* Nichil *π pr.* offitium *M* **265** Impeius *π σ l* uoltu *d cum G z* uultu *cett.* **267** Nec *$E_1$* Ne *cett. Pph.* **268** porreptus *E* cor$^{c}$reptus *E pr. (?)* protectus *glossar. Mai* operta *Ω glossar. Mai* aperta *s pr. Bern.* 508 *Vindob.* **269** Deferas *$E_1$* Deserar *σ* tus *E R d g m cons. Porph.* thus *F M λ' π σ* et thus et *v* **270** quidquid *R a. ras. π a. ras. g* quicquid *cett.* chartis *R d cons. Porph.* charthis *E π* carthis *M σ* cartis *F λ' g m v*

## II.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
siquis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure uel Gabiis et tecum sic agat: 'hic et
candidus et talos a uertice pulcher ad imos
fiet eritque tuos nummorum milibus octo,
uerna ministeriis ad nutus aptus erilis,
litterulis Graecis inbutus, idoneus arti
cuilibet, argilla quiduis imitaberis uda;
quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
multa fidem promissa leuant, ubi plenius aequo
laudat uenalis qui uolt extrudere merces.
res urget me nulla: meo sum pauper in aere.
nemo hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
quiuis ferret idem. semel hic cessauit et, ut fit,

---

credimus hos breuique chartae, quae scombros merito piperque portet || Vergilius (Pedagogus) apud Aldhelm. de metr. p. 80 Ehwald = anthol. Lat. 675 u. 3 sq.: aestiuas poteris conuoluere sardas aut piper aut caluas hinc operire nuces || Auson. epigr. 82, 1 p. 343 P. = 74, 1 p. 216 Sch.: Eune, quid adfectas uendentem Phyllida odores?

II. 2. 4 S: Auson. epist. 4, 48 Sch.: talos a uertice pulcher ad imos || Hom. Il. XVI 640: *ἐκ κεφαλῆς εἴλυτο διαμπερὲς ἐς πόδας ἄκρους* || Plut. de fort. aut uirt. Alex. II 9 p. 341 A: *ἐξ ἄκρας κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν* || cf. Cic. pro Rosc. 7, 20. Hor. s. I 9, 10. Otto, Sprichw. p. 355 sq. 6 sqq. S: Ter. eun. 472 sqq. Fl. 8 cf. Lucian. de morte Peregrini c. 10: *πηλὸς ἔτι ἄπλαστος ἦν* 10 sq. 'multa—merces' T: floril. Basil. F. IIII 38 10 'multa—leuant' T: floril. Nostr. 12 S: Sen. Herc. fur. 168: pauper in auro || cf. Cic. Verr. IIII 6, 11. pro Rosc. 8, 22 13 'nemo—tibi' T: gloss. Mai class. auct. VIII 334

---

II. 2. *Ω = E F M R λ′ π σ d g m v* AD FLORVM *F M λ σ v cum f r cons. L* A FLORVM *l* Incipit epistola secunda ad florū Neronis amicum *d add. in marg. inscr. omis. E π d pr. g in E1 M R d pr. aut1 ne interuallum quidem extat nec maior littera* F *in* Flore, *cons. m, in quo* F *uerbi* Flore *est in ras.; M add. inscr. in marg. u.* II 1, 270 3 Tibu//re *M* gabus *R a. ras.* gabis *λ* glabiis *π* 4 Candib, *E1* talos *R* 5 millibus *R g* milibus *cett.* 6 adut//us *E* heriles *σ corr. g m v* eriles *cett. uid. Epileg. p. 5 sqq.* () 7 Litterulis *E F M R λ′ π d g corr. m v* Literulis *σ g pr.* graecis *R* grecis *E F M2 λ′ π σ d g m v* gratis *M1* inbutus *E F M R σ m* imbutus *λ′ π d g v* edoneus arte (i *superscr.*) *g* 8 Quilib& *λ1* qduis *M* quauis *E1 aut pr.* imitaberis *E M σ ψ uar. g l2 uar. Pseudacr.* imitaberis (bit *superscr.*) *v* imitabitur *λ′ π2 d m Pseudacr.* imitabimur *F R π1* () 9 canet *om. R1 d* s, *E* 10 læuant *E* equo *λ π corr. d g v* 11 uenalis *R π cum μ Pph.* uenales *cett.* uolt *g* uult *cett.* extrudere *E M σ g m v flor. Basil.* excludere *F R λ′ π d* () 12 urguet *R* urget *cett. Pph. Porph.* 13 mangorum *M* tenere *R1* 14 Quisuis *F* ut sit *M*

in scalis latuit metuens pendentis habenae':
des nummos, excepta nihil te si fuga laedat:
ille ferat pretium poenae securus, opinor.
prudens emisti uitiosum, dicta *tibist lex:
insequeris tamen hunc et lite moraris iniqua?
dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
talibus officiis prope mancum, ne mea saeuos
iurgares ad te quod epistula nulla rediret.
quid tum profeci, mecum facientia iura
si tamen adtemptas? quereris super hoc etiam, quod
expectata tibi non mittam carmina mendax.
  Luculli miles collecta uiatica multis
aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
perdiderat: post hoc *uemens lupus, et sibi et hosti
iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
praesidium regale loco deiecit, ut aiunt,
summe munito et multarum diuite rerum.

---

15 **S**: Cic. pro Mil. 15, 40. Ou. her. 9, 81: scuticae tremefactus habenis 17 'opinor' in claus.: s. I 3, 53. 7, 2. epi. I 16, 78 21 **S**: Iuu. 3, 46 sq.: nulli comes exeo tamquam m a n c u s || Ou. ex P. I 7, 57: nec m a n c u m (al. sed tamen) o f f i c i u m sensit domus altera nostrum 23 **S**: epi. II 1, 63 **26—40 T**: floril. Nostr. 28 **S**: Hom. Il. IIII 471 sq.: *οἱ δὲ λύκοι ὣς ἀλλήλοις ἐπόρουσαν* || XI 72 sq.: *οἱ δὲ λύκοι ὣς θῦνον* 30 **S**: Sen. de prou. 4, 8: aut explorent iter aut p r a e s i d i u m l o c o d e i c i a n t

---

*Ω = E F M R λ′ π σ d g m v* 15 scolis *M λ′* habene *M λ g* 16 laedat *F R σ l* ledat *E M λ π d g m v* () 17 poene *E M R λ′ π1* 18 emisit *g* uiciosum *λ g* dicta tibi est lex *M π σ m v* dicta tibi est *Pph.* dicta est tibi lex *E R* dicta tibi lex est *F λ′* dicta (dista *d1*) tibi lex *d2 g cum S1* est dicta tibi lex *c* () 20 *DENVO INCIPIT δ*; *Ω = E F M R δ′ (δ d) λ′ (λ l) π σ g m v* 21 offitiis *M φ λ* ne] & (//// ne) *λ* //// *ψ* //// (ne) *π* & *om.* ne, *superscr.* cum *l* sęquos (ł solus) *π1 ut uid.* sęquus *π2* saeuus *F M R σ l m* seuus *E δ′ λ g* seuus *v* 22 epistula *R π* epła *E δ′ v* eplā *F* epistola *M λ′ σ g m* () rediret *E M R δ′ π σ g m* ueniret *F δ′ uar. λ′ v* () 23 tum *Ω Pph.* tunc *μ* profici *R* fatientia *M* 24 attemptas *R δ π g v* adtemptas *E F λ′ σ m Pph.* adtem(p)tas *M* atemptas *d* queris *E* quot *R π2* qđ *M* 25 Exspectata *σ* Expecta *d* Expectata *cett.* mitam *δ′* 26 Lucilli *π1 Pph. cod. U* Luculli *cett. Porph. cod. W flor. Nostr.* 27 dum noctu *om. R1 π1* 28 p̊ *E F* ueemens *δ′ cum Pph. Monacensi* uehemens *cett. Pph. cod. U flor. Nostr.* ueemens *recepit Holder, ceterum uide Epileg.* sibi hosti *M* subi hosti *π1* 30 P̄e̱rsidiū *M* Presidium *E λ′ σ d g m v* deloco *R a. ras. π a. ras.* 31 multaturū *E*

clarus ob id factum donis ornatur honestis,
accipit et bis dena super sestertia nummum.
forte sub hoc tempus castellum euertere praetor
nescio quod cupiens hortari coepit eundem
uerbis, quae timido quoque possent addere mentem:
'i, bone, quo uirtus tua te uocat, i pede fausto,
grandia laturus meritorum praemia! quid stas?'
post haec ille catus, quantumuis rusticus: 'ibit,
ibit eo, quo uis, qui zonam perdidit' inquit.
Romae nutriri mihi contigit atque doceri,
iratus Grais quantum nocuisset Achilles.
adiecere bonae paulo plus artis Athenae,
scilicet ut uellem curuo dinoscere rectum
atque inter siluas Academi quaerere uerum.
dura sed emouere loco me tempora grato
ciuilisque rudem belli tulit aestus in arma,
Caesaris Augusti non responsura lacertis.

---

38 cf. s. II 1, 11 sq. 39 sq.: schol. *Γ V*: ex Graeca fabula fictum de athleta qui follem perdiderat 41—48 **T**: uita Horati in codice quodam Romano teste Fea 41 **T**: Porphyr. uita Horati 44 **S**: Pers. 4, 11 sq.: rectum discernis ubi inter curua subit || anthol. Lat. 789, 6 sqq.: curuo diducere rectum densaque Romulei dignoscere iura senatus ingenio permitte meo || carm. de prouid. diu. 238 sq.: discernere rectis praua potest (homo) || cf. ibid. 556: cum recta queas discernere prauis 45 **S**: Eupolis II 437 M.: *ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου θεοῦ* || Prud. hamartig. 84: 'quaerere uerum' in clausula 47 **S**: Lucret. V 1433: ut belli magnos commouit funditus aestus 48 **S**: Cic. ad fam. IIII 7, 2: lacertis et uiribus quibus pares non eramus

---

*Ω = E F M R δ' λ' π σ g m v* 32 obit *E*1 factū *π* factum *cett. flor. Nostr.* hornatur *λ flor. Nostr.* ornatus *π* ornatur *cett.* opimis *E*2 *uar. λ uar. g cum Paris. q lectio Mauortiana (?)* honestis *cett. flor. Nostr.* () 33 sestercia *λ v* 34 p̌cor *E*1 *u.* 35 *om. φ pr., eadem m. add. in marg.* 36 qui *E* 37 bone *R* tua te u: *flor. Nostr.* tua] mea *λ a. corr.* 38 premia *R*1 *λ σ v* qid *λ* 39 hec *E λ d g* haec *cett. Pph. Porph. om. flor. Nostr.* 40 quouis *R δ flor. Nostr.* inqit *ψ* inqt̃ *φ* 41 congit *E* ał laudis 42 gra///us *R* graiis *π* grais *cett.* 43 paulo *Ω Pph.* artis *E* 44 uellem *E M g m cum μ c p Reginens.*2 *superscr.* possim *F R δ' λ' π v* possem *σ* scirem *n*2 *uar.* 45 achademi *E M π*2 *σ d*2 *g l m v* querere *E M R*1 *δ' λ σ m* .u rerum *λ* 46 dura sed] Duras *g* emouere *δ, sed* e *primae syllabae in ras.* sede moucre *d* se demouere *E* mouere *R*1 amouere *v* emouere *cett.* () .me. loco t: *E* 47 rudę *φ* estus *M λ σ g m* 48 Cesaris *EM δ' σ g m v*

unde simul primum me dimisere Philippi,
decisis humilem pinnis inopemque paterni
et laris et fundi paupertas impulit audax
ut uersus facerem: sed quod non desit habentem
quae poterunt umquam satis expurgare cicutae,
ni melius dormire putem quam scribere uersus?
  singula de nobis anni praedantur euntes:
eripuere iocos, uenerem, conuiuia, ludum;
tendunt extorquere poemata: quid faciam uis?
  denique non omnes eadem mirantur amantque:
carmine tu gaudes, hic delectatur iambis,
ille Bioneis sermonibus et sale nigro.
tres mihi conuiuae prope dissentire uidentur,
poscentes uario multum diuersa palato.
quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter;
quod petis, id sane est inuisum acidumque duobus.

---

**50 S**: Cic. ad Att. IIII 2, 5 **51 S**: Publil. Syr. 210 W.: hominem experiri multa paupertas iubet || Lucian. apolog. c. 10 p. 717: *τὴν πενίαν πάντα ποιεῖν καὶ πάσχειν ἀναπείθουσαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτήν* || Pers. prol. 8—11: quis expediuit psittaco suum *χαῖρε* picamque docuit uerba nostra conari? magister artis ingenique largitor uenter, negatas artifex sequi uoces || Phaedr. IIII 22, 2 sq.: Simonides, qui scripsit egregium melos, quo paupertatem sustineret facilius || Apuleius de magia c. 18, 434: paupertas ... omnium artium repertrix **53 S**: Persius 5, 144 sq.: quid tibi uis? calido sub pectore mascula bilis intumuit, quod (al. quam) non extinxerit urna cicutae? **55 sq. T**: Ioannes Victoriensis II 8 p. 321 B. **S**: Ou. a. a. III 62 sq.: eunt anni more fluentis aquae || Maxim. eleg. I 179 (P. L. M. V 324): crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus (scil. seni) || Verg. ecl. 9, 51: omnia fert (al. fers,) aetas, animum quoque || Ou. med. form. 45: formam populabitur aetas || Plat. epigr. anth. Pal. VIIII 51: *αἰὼν πάντα φέρει, δολιχὸς χρόνος οἶδεν ἀμείβειν οὔνομα καὶ μορφὴν καὶ φύσιν ἠδὲ τύχην* **58** 'non—amantque' **T**: floril. Nostr. et Paris. 8818a **S**: Hom. Od. XIIII 228: *ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις* **61—64 T**: floril. Nostr.

---

*Ω = EFMRδ' (δ d) λ' (λ l) π σ g m v* **49** medi misere *R* medii misere *F a. ras. λ' a. ras.* me dii misere *Pph.* philippis *F λ'* **50** Decissis *E* Descisis *l* Derisis *g* pinnis *E M R1 π1 cum β1 n1 ut uid. Reginensi1 cons. Porph.* pennis *R2 π2 cett.* **51** $\overset{U}{E}$t *λ miniatoris culpa* inpulit *R1 m cons. Pph.* impulit *cett.* //edax *λ* **52** $\overset{E}{U}$t *λ, miniator uoluerat* Et *Ut l* uc$\overset{s}{r}$us *δ'* **53** unquam *g m v* ũquam *σ* umquam *cett.* expugnare *M1* expurgare *cett.* **54** que$\overset{a}{m}$ *λ* **55** predantur *λ σ m v* *u.* 57 *hic om. π pr. (cf. u.* 68*)* **57** $\overset{V}{T}$endunt *l* //tendunt *λ* fatiam uis *M* faciamus *g* faciam uis *cett. Pph.* **63** Quidem *R1* dem? quid non dem?] ///dem? quid$\overset{.\bar{n}}{.}$ dem *λ* quid non] qđ non *M* rennuis *Ṙ* tu quod *M δ' σ g l2 m v* tu quod n̄ *E* quod tu *F R λ' π* **64** acidum inuisumque *flor. Nostr.*

praeter cetera me Romaene poemata censes
scribere posse inter tot curas totque labores?
hic sponsum uocat, hic auditum scripta, relictis
omnibus officiis; cubat hic in colle Quirini,
hic extremo in Auentino, uisendus uterque:
interualla uides *haut sane commoda. 'uerum
purae sunt plateae, nihil ut meditantibus opstet.'
festinat calidus mulis gerulisque redemptor,
torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum,
tristia robustis luctantur funera plaustris,
hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus:
i nunc et uersus tecum meditare canoros!
scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbem,
rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra:

---

**65—69** 'Rome ne—utrique est' **T**: floril. Nostr. **S**: Plin. epist. I 9, 1 sqq. **68 S**: Ou. fast. IIII 375 et met. XIIII 836 in fine hexametri: colle Quirini || cf. Iuu. 2, 133 **72—77 T**: floril. Nostr. **74 S**: Ou. am. II 6, 41: tristia Phylacidae Thersites funera uidit || cf. Lucret. III 72. Verg. ge. IIII 256 **75 T**: Donatus ad Ter. ad. III 2, 21 **S**: Lactantius inst. III 8, 9: obscenus canis aut sus ille lutulentus || Auson. epist. 10, 25 Sch.: sus lutulenta fugit, rabidus canis impete saeuo || Pacian. epist. 2, 6 p. 36 Peyrot: sus...ille lutulentus; cf. app. crit. ad Ps.-Cic. in Sall. 1, 3 p. 10, 12 Kurfess || 'hac lutulenta ruit sus' **T**: Donat. ad Ter. ad. IIII 2, 11 **76 S**: Petron. 115, 14: ite nunc, mortales, et magnis cogitationibus pectora implete || Prop. I 9, 13: i, quaeso, et tristis istos compone libellos || 'i nunc et' Ou. a. a. II 222. her. 16 (17), 57. ex P. I 3, 61. Iuu. 6, 306. 12, 57. Sen. de breu. uitae 12, 8. Auson. Mos. 48 || cf. Sen. ad Polyb. 1, 2 I. B. Lease, American Journal of Philol. XVIIII p. 59 sqq. **77 T**: floril. Nostr. **S**: Tac. dial. 9 extr.: poetis, si modo dignum aliquid elaborare et efficere uelint, relinquenda conuersatio amicorum et iucunditas urbis, deserenda cetera officia, utque ipsi dicunt, in nemora et lucos, idest in solitudinem secedendum (al. recedendum) est || Iuu. 7, 58 de uate egregio: cupidus siluarum || cf. c. III 25, 1 sq.

---

*Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) π σ g m v* **65** Preter *δ' λ' σ m v* caetera *F δ* ete creạ *E* romene *E flor. Nostr.* **66** *REDIT CODEX v; Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) v π σ g m v* **68** offitiis *M φ inter uu.* 68 *et* 69 *inseruit u.* 57 *π pr.* **70** haut sane *cum Froehlichio scripsimus; uid. Epileg. p.* 720 humanae *E δ' π σ l m* humane *cett.* () **71** Purae *E M R2 σ m testantur schol. v et Porph. ad u.* 75 Plurae *R1 Pph.* Plures *F δ v π g v* Pl ures (l, s superscr.) *λ' d* () plateaę *λ* platæ *M* opstet *R δ d2; d1 n. l.* obsit *σ* obstet *cett. post* opstet *interrogationis signum pon. codicum Horat. pars Porph. schol. ε v* **72** *g*erulisque *M* **73** mac*h*inat ignum *E* machinaťignum *R* **74** Tristi*a*///*r*obustis *R* plustris *E* **75** hac] Hęc *E1* fugit *Ω Pph. Donatus flor. Nostr.* lutulente *R1* **76** I nunc (N superscr.) *λ* (N *a miniatore,* I *ab eo qui contextum scripsit*) I. nutt (nc superscr.) *E* **77** figit *R1* urbem *E M σ m v* urbes *F R δ' λ' v π g flor. Nostr.* 'urbis' *Porph. et schol, ε in interpr.*

tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
uis canere et contracta sequi uestigia uatum?
ingenium, sibi quod uacuas desumpsit Athenas
et studiis annos septem dedit insenuitque
libris et curis, statua taciturnius exit
plerumque et risu populum quatit: hic ego, rerum
fluctibus in mediis et tempestatibus urbis,
uerba lyrae motura sonum conectere digner?
  frater erat Romae consulti rhetor, ut alter
alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi, foret hu*i*c ut Mucius ill*e*.
qui minus argutos uexat furor iste poetas?
carmina compono, hic elegos, mirabile uisu
caelatumque nouem Musis opus! aspice primum,

80 cf. Prop. III 1, 14: non datur ad Musas currere lata uia || Petron. 118: Homerus testis et lyrici Romanusque Vergilius et Horati curiosa felicitas. ceteri enim aut non uiderunt uiam, qua iretur ad carmen, aut uisam timuerunt calcare 81—84 'ingenium—quatit' **T**: floril. Nostr. 83 **S**: Xenoph. de republ. Laced. c. 3, 4: *ἐκείνων γοῦν ἧττον μὲν ἂν φωνὴν ἀκούσαις ἢ τῶν λιθίνων* 84 **S**: Iuu. 13, 171: risu quatiare || Prud. peristeph. XI 42: peste suburbanos ut quateret populos 85 **S**: Claud. carm. min. XXVIIII 53. Paul. Petric. uit. Mart. VI 372. 427. Arator epist. ad Vigil. 14: fluctibus in mediis. || Eugen. Tolet. LI 2 p. 259 Vollm. Sil. VII 363. Dracont. Romul. X 97. Venant. Fort. I 17, 3: fluctibus e mediis || Claud. Mar. Vict. aleth. I 65: fluctibus a mediis 90 **S**: Sen. epist. 39, 5: nec immerito hic illos furor uexat || Iuu. 7, 63 sq.: nisi cum se carmine solo uexant || cf. Mart. VIII 73, 7: arguti... Tibulli 91 **S**: Varro Atac. fragm. 22, 5 (Baehrens, fr. p. Rom. p. 336). Verg. Aen. XII 252. Colum. X 363. Stat. Theb. I 534 etc.: 'mirabile uisu' in clausula 92 **S**: Crinagoras anth. Pal. VIIII 545, 1 sq.: *Καλλιμάχου* (cf. u. 100) *τὸ τορευτὸν ἔπος τόδε· δὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ ὠνὴρ τοὺς Μουσέων πάντας ἔσεισε κάλους* (al. *κάλως*) || cf. Prop. III 8, 29: aspice quid e. q. s.

*Ω = EFMRδ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 79 tu me] Sume *π*1 *ψ*1 80 contracta *E a. ras. g m cum c corr.*1 *aut* 2 *Pseudacr. codd. a b* 'legitur et contracta' *Porph.* contr/// *ε* contacta *E p. ras. F M R δ' λ' ν π σ v* ( ) *Pph. Pseudacr. codd. r f gloss. Γ (E v b Barcinon.)* 81 desumsit *δ* 82 anos *λ* insinuit *σ* insonuit *π* insenuit *cett. Pph. flor. Nostr.* 'legitur et insonuit' *Porph.* 83 curis *E F M R λ corr. ν σ g m v flor. Nostr.* cur istatua *π a. ras.* curii *δ' λ' ν*2 *uar. Porph.* curiis *Pph.* 84 ergo *M*1 85 immediis *λ* 86 lirae *λ' σ ψ pr. m v* conectere *E M R δ' ν π σ g m v* connectere *F λ'* 87 retor *δ'* rethor *M ν π σ g l v* et alter *F R*1 *λ' π*1 (*superscr.* ut *λ' ψ*) *ut* alter *R*2 ut alter *λ'*2 *π*2 *cett.*
*h*
88 Alteri///us *R* 89 Craccus *λ* (C *et* h *minio pictae*) Gracus *δ* Graccus *ν m* Grachus *d g* Gracus *v* *hic R* illic foret *δ'*1 hic . . . illi *Ω* huic . . . ille *editio Britannici* mutius *E M R*2 *σ l m v* mitius *R*1 cius *δ'*1
o
90 argutas *M*, o *superscr. ab* 2. *m.*(?) argutas *E* iste] ipē *g* 91 compono *m* compono *cett.* 92 Caelatumque *M R ν*2 *π ψ m* Celatumque *δ' λ' ν*1 *σ φ g v* Caelatum *om.* que *E* nouem] nom̄ *M*1 opis *R*1

quanto cum fastu, quanto molimine circum
spectemus uacuam Romanis uatibus aedem:
mox etiam, si forte uacas, sequere et procul audi,
quid ferat et quare sibi nectat uterque coronam.
caedimur et totidem plagis consumimus hostem,
lento Samnites ad lumina prima duello.
discedo Alcaeus puncto illius: ille meo quis?
quis nisi Callimachus? si plus adposcere uisus,
fit Mimnermus et optiuo cognomine crescit.
multa fero, ut placem genus inritabile uatum,
cum scribo et supplex populi suffragia capto:
idem finitis studiis et mente recepta
opturem patulas impune legentibus auris?
  ridentur mala qui componunt carmina; uerum
gaudent scribentes et se uenerantur et ultro,
si taceas, laudant quicquid scripsere beati.
at qui legitimum cupiet fecisse poema,
cum tabulis animum censoris sumet honesti;
audebit, quaecumque parum splendoris habebunt

---

93 **S**: Ou. met. XV 809 sq.: cernes illic molimine uasto ex aere et solido rerum tabularia ferro 95 **S**: Ou. fast. III 87: quodsi forte uacas 97 **S**: Pers. 4, 42: caedimus inque uicem praebemus crura sagittis 101 **S**: Mart. IIII 31, 9: ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adopta 102 'inritabile' **T**: Philoxenus prodrom. glossar. L. p. 189 105 **S**: Iuu. 1, 1—5: semper ego auditor tantum? numquamne reponam uexatus totiens rauci Theseide Cordi? inpune ergo mihi recitauerit ille togatus, hic elegos, inpune diem consumpserit ingens Telephus? 106—119 **T**: floril. Nostrad.

---

*Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 93 fastu] factu *δ'*1 milimine *R*1 94 uacuã *(uirgula ab alt. m. esse uidetur) δ* edem *δ' λ' g v* 95 uacas *Ω Pph. Porph.* () pcul *E ut uid.* 96 fer*at R* et *om. g* quare] qiđ *F* corona *M* 97 Caedimur *M R π* Cedimur *E F δ' λ' ν σ g m v* diuello *σ* 99 alcaeus *Pph. Porph.* alch*aeus R* alceus *cett.* 100 challimachus *E M* callimacus *F v* calimachus *π* chalchimachus *σ* callimachus *cett.* 101 mimnermus *R δ λ p. corr. ν σ m v* mimnernus *λ' φ corr. ψ* inimnermus *E* mimneruus *φ pr. d* minermus *M π* minerinus *g* cognone *E* 102 inritabile *E R cum G Pph.* irritabile *cett.* 103 Tum *R*2 *ψ*1 suffr: capto] suffragia posco. ł capto *ν* 104 finitū *M* st//diis *M* 105 Opturem *F M R δ' λ' ν*2 *uar. π m* Opt*u*rem *v* Obturem *E cum L Pph.* Opdurem *d*2 *g* Obdurem *ν σ* inpune *E M ν σ m* impune *cett.* auras *δ'* aures *cett. Porph.* 106 conponunt *λ ν* componunt *cett. flor. Nostr.* 107 uerantur *σ d*1 fenerantur *E* 108 quidquid *R*1 *Pph.* quitqd *g* quicquid *cett. flor. Nostr.* scribere *E*1 *ante* beati *disting. codd. pars et Porph.* 109 *codd. g et Vindobon. nouam incipiunt epistulam, cui inscriptum est in Vindobonensi:* LEX POEMATVM *m maiorem* A *uerbi* At *exhibet* Atq, *R* 110 sūmet censoris *g* censoris sumet *cett. flor. Nostr.*

et sine pondere erunt et honore indigna ferentur,
uerba mouere loco, quamuis inuita recedant
et uersentur adhuc inter penetralia Vestae;
obscurata diu populo bonus eruet atque
proferet in lucem speciosa uocabula rerum,
quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis
nunc situs informis premit et deserta uetustas;
adsciscet noua, quae genitor produxerit usus.
*uemens et liquidus puroque simillimus amni
fundet opes Latiumque beabit diuite lingua;
luxuriantia compescet, nimis aspera sano
leuabit cultu, uirtute carentia tollet,
ludentis speciem dabit et torquebitur, ut qui
nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
  praetulerim scriptor delirus inersque uideri,
dum mea delectent mala me uel denique fallant,

---

114 S: Mart. IIII 53, 1 sq.: intra penetralia nostrae Pallados || Ou. fast. III 417: 'penetralia Vestae' in fine hexametri || Macrob. VII 1, 5: philosophiam ea quam maximam putas obseruatione uenereris, ut tantum intra suum penetral aestimes adorandam 120 S: Verg. Aen. II 794: uolucrique simillima somno; cf. VI 522 et saepius 121 S: Petron. 134, 12 B.[6]: cum uolo, fundit opes || Prud. cathem. 3, 51: fundit opes ager ingenuas || Boeth. cons. phil. II 2 metr. 5: tantas fundat opes (copia) || Venant. Fort. carm. IIII 21, 8: fundere promptus opes; cf. VIIII 16, 12 122 sq. T: floril. Nostrad. 'nimis—cultu' T: glossar. Mai class. auct. VIII 306 125 S: Persius 5, 123: tris tantum ad numeros satyrum moueare Bathylli uu. 126—133 T: floril. Nostrad.

---

*a u.* 112 *INCIPIT CODEX D;* $\Omega = DEFMR\delta'(\delta d)\lambda'(\lambda l)v\pi\sigma g m v$
**112** ꝑpondere *λ* feruntur *D E M δ' v σ m* ferūt *g* ferentur *cett. flor. Nostr.*
**113** inuita reced:] inuita sequantur· ł recedant *v, ortum ex art. poet.* 311
po
**114** inpenetralia *R* ueste *R1 λ φ d g v* **115** pulo *E* **116** inluē *E1 aut pr.* sp&iosa *λ* ucabula *λ* **117** cetheis *v σ* **118** ꝑmit/// *E* uetustas] uestas *δ pr. aut1* **119** Adsciscet *E R δ v π2 σ g Pph.* Adscisset *π1 d* Adsciset *M* Assciscet *D m* Asciscet *F λ'*; *v n. l.* Asciscit *flor. Nostr.* noua quae] nouaq, *R* **120** Ueemens et liquidus *δ* Vehemens et liquidus *EFMRλ' vπdgm; v n. l. cf. epist.* II 2, 28 *et Epil. ad h. u.* Et uehemens liquidus *D* Et liquidus uehemens *σ d2 marg.* **121** Fundit *R2* fund̄ *d* lacium *D* diuitę *M* **122** conpescet *F R* compescet *cett. flor. Nostr., sed in δ alterum* c *in ras.* sano *E* **123** Lęuabit *D* Leniauit *R2* Lenibit *flor. Nostr.* carentia *D E2 aut1 M λ corr. π2 σ ψ in ras. l2 m corr. aut.2 v flor. Nostr.* carencia *g* calentia *E1 aut2 F R δ' λ' pr. v π 1 m pr. aut1* ()
&
**124** spetiem *λ d* et] ut *D* **125** satirū *D λ pr. v* ciclopa *M* mouet *E* **126** Pretulerim *M δ' λ' σ φ m v* in//ersque *R* **127** delectant *R2 δ' g m v* delectent *R1 cett. flor. Nostr.* me mala *M* fallant] fallent *E2* fallunt *m corr.*

quam sapere et ringi. fuit haut ignobilis Argis,
qui se credebat miros audire tragoedos
in uacuo laetus sessor plausorque theatro,
cetera qui uitae seruaret munia recto
more, bonus sane uicinus, amabilis hospes,
comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis
et signo laeso non insanire lagoenae,
posset qui rupem et puteum uitare patentem.
hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
expulit elleboro morbum bilemque meraco
et redit ad sese: 'pol me occidistis, amici,
non seruastis' ait, 'cui sic extorta uoluptas
et demptus per uim mentis gratissimus error.'
  nimirum *saperest abiectis utile nugis,
et tempestiuom pueris concedere ludum,
ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis,
sed uerae numerosque modosque ediscere uitae.

---

**128—140 S**: Pseudaristot. mirab. auscult. c. 31: *λέγεται δέ τινα ἐν Ἀβύδῳ παρακόψαντα τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὸ θέατρον ἐρχόμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας θεωρεῖν ὡς ὑποκρινομένων τινῶν, καὶ ἐπισημαίνεσθαι· καὶ ὡς κατέστη τῆς παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὑτῷ τὸν χρόνον ἥδιστα βεβιῶσθαι* **132** cf. Hesiod. *ἔργ. κ. ἡμ.* 346 Rz.: *πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ* **135—142 T**: f l o r i l. N o s t r a d. **140** cf. Soph. Ai. 554 (549): *ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἥδιστος βίος* || Verg. Aen. X 392: g r a t u s q u e parentibus e r r o r **143** uerba sequi] **S**: *ὀνόματα θηρεύειν* Plat. Gorg. p. 489 B **144 T**: floril. Nostrad.

---

*Ω = D E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **128** r*ingi R* fugit *R pr.* haut *E M σ ψ pr. d pr. m* aut *g l pr. Pph.* haud *D R δ λ ν π φ ψ corr. d corr. l corr. v flor. Nostr.* **129** tragedos *λ m* traguoechos *δ1*, *recte δ2* **130** letus *R λ g* sessor *D* theathro *φ* **131** Cetera *R δ'1 g m v Pph. flor. Nostr.* Caetera *δ2 cett.* qui] quae *l1*
ł signo
**132** uicimus *λ a. ras.* **133** *c*omis *λ* Comi//s *R* **134** ligno *l* leso *R λ g m* lagoe*r*nę *E* lagoenae *M cum L* lagoene *g* lagęne *D* lacenae *F δ'1 π1* lacaenę *λ1* lac//aenae *R* lagenae *δ'2 λ2 π2 σ m v* lagęnę *ν* **135** patentem *D E F2 M R δ'2 λ'2 ν π2 σ g m v flor. Nostr.* parentem *F1 δ'1 λ'1 π1* **136** re-
v
ectos *M* **137** elleboro *E F M R2 δ' λ' ν π2 σ g m v Pph. flor. Nostr.* eleboro *D* illeboro *R1 π1* bilem mͦbū q, *g* mera//co *R* **138** red*it δ* occidi*s*tis *δ*
ł tis
**139** cui] quod *Porph.* **140** mentis *om. δ'1 cum Voss.1* grauissimus *v* **141** sap*e* ///est *δ*, *lineola per* p *ducta ab alt. m* abiectis est *d* **142** tempestiuom] tempestiū *δ'1*, *fort. ortum ex* tempestiuom tempestiuum *cett. Pph. flor. Nostr.* **144** sed] ≡ st *R1* sed *R2 cett.* uærę *M* uere *R δ' g m v flor. Nostr.* modosque *om. R pr.* edissere *D*

quocirca mecum loquor haec tacitusque recordor:
si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
narrares medicis: quod, quanto plura parasti,
tanto plura cupis, nulline faterier audes?
si u*o*lnus tibi monstrata radice uel herba
non fieret leuius, fugeres radice uel herba
proficiente nihil curarier: audieras, cui
rem di donarent, illi decedere prauam
stultitiam, et cum sis nihilo sapientior, ex quo
plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
at si diuitiae prudentem reddere possent,
si cupidum timidumque minus te, nempe ruberes,
uiueret in terris te siquis auarior uno.
si proprium est, quod quis libra mercatus et *aerest,
quaedam, si credis consultis, mancipat usus:
qui te pascit ager, tu*o*s est, et uilicus Orbi.

**145—148** cf. Plut. de cupid. diuitiarum 3 p. 524 A B: *ἐκεῖνος (Ἀρίστιππος) γὰρ εἰώθει λέγειν, ὅτι πολλὰ μέν τις ἐσθίων, πολλὰ δὲ πίνων, πληρούμενος δὲ μηδέποτε, πρὸς τοὺς ἰατροὺς βαδίζει καὶ πυνθάνεται, τί τὸ πάθος καὶ τίς ἡ διάθεσις καὶ πῶς ἂν ἀπαλλαγείη· εἰ δέ τις . . . ἀργυρίου οὐ γίγνεται μεστός, ἀλλ' ἐπ' ἄλλα συντέταται καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ ἀπλήρωτός ἐστι πάντων, οὗτος οὐκ οἴεται δεῖσθαι τοῦ θεραπεύσοντος καὶ δείξοντος ἀφ' ἧς αἰτίας τοῦτο πέπονθεν* || cf. epist. I 6, 28 sq. **146** sq. **S**: Ou. fast. I 211 sqq.: creuerunt et opes et opum furiosa cupido, et cum possideant plurima, plura petunt . . . sic quibus intumuit suffusa uenter ab unda, quo plus sunt potae, plus sitiuntur aquae **146—157 T**: floril. Nostr. **158 S**: Gaius I § 119: is qui mancipio accipit, aes tenens ita dicit: hunc ego hominem ex iure Quiritium meum esse aio isque mihi emptus esto hoc aere aeneaque libra **159 T**: Eutyches II 11 p. 480 K.

*Ω = D E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **145** hec *λ d g m* **146** coppia *D* compia *δ, puncta a δ2 esse uidentur* limphae *D E M δ' λ σ v* **147** Nar^n^rar*es E δ* quid *π2 φ corr.* qua^t^o *D* quando *d1* **148** Nanto *δ'* **149** uulnus *Ω Pph. flor. Nostr.* *u. 150 om. D pr. E1 M1 R1 λ'1 π1 ψ pr. cum f pr. ut uid. Bruxell. Zulichem., habent D corr. E2 M2 R2 δ' λ'2 ν π2 σ φ ψ corr. g m v Porph. flor. Nostr.* **151** Proficienti *R1* Profitiente *M* **152** *Rem di R* dii *λ' g flor. Nostr.* di *cett.* dec//edere *E* *VV. 153—192 DESVNT in cod. D perdito folio uno; Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **153** Stulticiam *E λ σ g v* **154** Dicior *flor. Nostr.* plenior es] Plenioris *R1 π1* monitoribus] rationibus *M E2 superscr.* monitorib *π* **155** A//t *δ* (t *ab alt. m.?*) Et *M* Ac *l* At *cett. Pph. flor. Nostr.* diuicię *λ d* **156** minus tu (tũ *σ*) nempe *σ y flor. Nostr.* ruberes *Ω flor. Nostr. cons. Porph.* puderes *E2 y, π1 n. l.* **157** siquid *R1 ν1* **158** *Si δ* quod quis *Ω* q. q. *Pph.* () mercatus et aere est *E σ m cons. Pph. Porph.* mercatus et aere *R1 π* mercatus et ære /// *M* mercatur et aere *F R2 δ' λ' ν g v* (*sed* haere *ν*, ere *g*); *uid. Epileg.* () **159** mancipiat *δ* mancipit *g* mancipat *cett. Pph.* **160** uilicus *E F R λ ν π Pph. Pseudacr.* uillicus *M δ' σ g l m v* orbi *E M R ν π1 σ g m* orbii *F δ' λ' π2 v* orbius *Porph. in interpr.*

cum segetes occat tibi mox frumenta daturus,
te dominum sentit. das nummos, accipis uuam,
pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
aut etiam supra nummorum milibus emptum.
quid refert, uiuas numerato nuper an olim?
emptor Aricini quoniam Veientis et arui
emptum cenat holus, quamuis aliter putat, emptis
sub noctem gelidam lignis calefactat aenum,
sed uocat usque suom, qua populus adsita certis
limitibus uicina refugit iurgia: tamquam
sit proprium quicquam, puncto quod mobilis horae
nunc prece, nunc pretio, nunc ui, nunc morte suprema
permutet dominos et cedat in altera iura.

---

161 cf. Sen. de uita beata 17, 2: cur arbores nihil praeter umbram d a t u r a e conseruntur? || Ou. fast. V 271 sq.: uolucres ego mella d a t u r a s ad uiolam et cytisos et thyma cana uoco 165 S: Prud. dittoch. 19: m i l i b u s e m p t u m || Iuu. 5, 60: m i l i b u s e m p t u s || Mart. XII 66, 1: 'm i l i b u s e m p t a' in clausula; cf. Iuu. 4, 15 170 sq. 'qua—iurgia' T: Seruius ad Aen. VI 603 et glossar. Mai VIII 54 || 'populus—iurgia' T: glossar. Mai VIII 436 || 'et populus—limitibus' T: glossar. Mai VIII 522 || 'qua populus adsita surgit' T: Agroecius VII p. 125 Keil 171 refugit iurgia] cf. Ennius trag. p. 18 R.[2]: quae . . . refugiat 172—177 'non proprium—horrea' T: f l o r i l. N o s t r. 173 S: Ou. fast. II 806: n e c p r e c e n e c p r e t i o nec mouet ille minis || carm. epigr. nr. 1276 u. 4 Buech.: et p r e t i o obtinuit, quod p r e c e non ualuit; cf. Wölfflin, Münch. Sitzungsber. 1881, II p. 77 sq. || Silius It. V 416 m o r t e s u p r e m a

---

*Ω = E F M R δ′ (δ d) λ′ (λ l) ν π σ g m v* 161 daturus *E M R σ g l2 m v schol. α* daturas (v superscr.) *F* daturas *δ′ λ′ ν π* ( ) 162 sentis *λ1 aut pr.* sentet *R1* sentit *cett.* 163 isto] iste *R1* 164 merearis *E a. ras. et corr.* terrentis *g* 165 numorum *δ′* millibus (i superscr.) *R π g* epmtum *ψ* 166 refer *R1* 167 arcini *δ′* quondam *π2 ψ superscr. v cum μ h p2 q corr. s1 w Vindobon.* quoniam *cett.* uerentis *M* uegentis *σ pr. v* 168 Emptor *σ g pr.* cenat *E M δ corr. π1 d g m v* cenat *R* cenet *δ pr.* caenat *F λ′ ν π2 σ* holus *Ω* (holus *R*) h. *Pph.* putet *ν* putat *cett.* 169 *lignis ca*lefactat *E* calefac*tat R* aenum] eṇium (e superscr.) *λ* 170 quia *E1* qu///a *R* quod *π* qua *cett. Pph. Porph.* adsit//a *R* assita *m v glossar. Mai* adsita *cett. cons. Pph.* 171 Limịṇịbus (t superscr.) *λ* refigit *v cum f et w* I *a1. m.* refugit *cett. Seruius glossar. Mai duobus locis* iurgia] uirga *E1* tanquam *E g m v* 172 quitquaṃ *g* quicquam *cett.* orę *E1* 173 p̄cio (precio) *E λ ν g v* 174 Pmut& *E1* Permutet *R* Permut& (a superscr.) *d* Permutat *flor. Nostr.* Permittet *σ* domos *E1 aut pr.* cedet *F λ* caedet *l* cędat *ν* cedat *cett.* cedit *flor. Nostr.*

sic quia perpetuos nulli datur usus et heres
heredem alterius uelut unda superuenit undam,
quid uici prosunt aut horrea? quidue Calabris
saltibus adiecti Lucani, si metit Orcus
grandia cum paruis, non exorabilis auro?
gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
argentum, uestes Gaetulo murice tinctas
sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
cur alter fratrum cessare et ludere et ungui
praeferat Herodis palmetis pinguibus, alter
diues et inportunus ad umbram lucis ab ortu
siluestrem flammis et ferro mitiget agrum,
scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
naturae deus humanae, mortalis in unum
quodque caput, uoltu mutabilis, albus et ater.

175 sq. S: Ou. met. XV 181 sqq.: sed ut unda impellitur unda urgeturque eadem ueniens urgetque priorem, tempora sic fugiunt pariter pariterque secuntur || cf. Lucret. III 969 (983): uitaque mancipio nulli datur, omnibus usu 178—186 'si metit—agrum' T: floril. Nostr. 181 S: Ou. fast. II 319: tunicas Gaetulo murice tinctas || Claud. in Rufin. I 384 sq.: nec murice tinctis velleribus || cf. Cypr. exod. 1091. Venant. Fort. VIII 6, 9 184 T: Priscian. instit. VI 11, 61 185 S: Ou. met. XV 619: ad finem lucis ab ortu || trist. V 8, 25: ad finem solis ab ortu 186 S: Aetna 269: torquentur flamma terrae ferroque domantur; cf. Wölfflin l. l. p. 55 sq. 57; Archiv III p. 447 187 sqq. S: Persius 6, 18—24: discrepet his alius. geminos, horoscope, uaro producis genio: solis natalibus est qui tinguat holus siccum muria uafer in calice empta, ipse sacrum inrorans patina piper; hic bona dente grandia magnanimus peragit puer. utar ego, utar (cf. u. 190), nec rhombos ideo libertis ponere lautus, nec tenuis sollers turdarum nosse salinas 187 S: Optat. Porf. 24 (9), 13: natalibus astris || carm. de prouid. diu. 626: natalia sidera || Pers. 5, 51: 'temperat astrum' in clausula 189 'albus et ater' T: floril. Cusanum S: Apuleius de magia c. 16, 427: nuper usque, albus an ater esses, ignoraui; cf. Wölfflin l. l. p. 47.

*Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 175 Sic *g m a. ras. cum Paris. p* Si^c *E* Si^c *M* Si^sic *v* Si *F R δ' λ' π σ m corr. Pph. Porph.* Sed *ν* quia] qua *d1 l1 Pph.* nuli *λ* hęres *δ'* 176 Heredē//, *lin. ab alt. m. E* uelut *R δ* uel*ut m* 177 ꝑsunt, ꝑ *in ras., δ* 180 Gemas *M* tyrrhena *E R g Pph.* tyrrena *F M λ' ν m* tirrena *δ' σ v* ty^r rena *π* 181 gaetulo *M R Pph.* g&ulo *E* getul*o δ* getulo *cett.* 183 fratrum] frater *δ' cum G* lud*e*re *R* ungi *σ cum x* ungui *cett. flor. Nostr.* 184 Preferat *E δ' λ' ν σ m v* Prefert *flor. Nostr.* polmetis *E pr.* palm̄tis *M1* 185 et *om. E pr. λ* inportunus *E F R δ1 λ ν σ m v Pph. flor. Nostr.* inꝑortunus *M* importunus *δ2 π d g l* 187 Sit *M1* geni//us *R* gen' *E* temperet (ł a) *v* *u.* 188 *post u.* 189 *exh. E pr.* 189 Quod^q' *R* uoltu *F M R δ' λ' m cum G* uultu *cett. Pph.* motabilis *E* a^l ter *d pr. (?) cum L et supplemento cod. γ*

utar et ex modico, quantum res poscet, aceruo
tollam, nec metuam, quid de me iudicet heres,
quod non plura datis inuenerit; et tamen idem
scire uolam, quantum simplex hilarisque nepoti
discrepet et quantum discordet parcus auaro.
distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
inuitus facias neque plura parare labores,
ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
pauperies inmunda domus procul absit: ego utrum
naue ferar magna an parua, ferar unus et idem.
non agimur tumidis uelis Aquilone secundo:
non tamen aduersis aetatem ducimus Austris,
uiribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re
extremi primorum, extremis usque priores.
non es auarus: abi! quid? cetera iam simul isto

eandem de duplici genio sententiam usurpauerant Euclides (Preller röm. Myth.[2] p. 77) et Lucilius (lib. XVI) **190—196 T**: flor. Nostr. **190 S**: iam schol. *Γ* contulit Pers. 6, 22: utar ego, utar **193 S**: Paulin. epigr. 51 (poet. christ. I p. 505): 'scire uolunt' in exordio hexam. **197** 'ac potius festis puer ut Quinquatribus' **T**: gloss. Mai class. auct. VIII 23 ‖ idem class. auct. VIII 487: an potius puer festis Quinquatribus ‖ cf. schol. Lucan. Berolin. I 254: instituerunt sacrificia Mineruae per quinque dies, quos Hor. uocat Quinquatria **198—213 T**: flor. Nostrad. **199 S**: Stat. silu. III 4, 33—35: tu sordida tecta iugumque seruitii uulgare feres? procul absit: ego isti, quem meruit, formae dominum dabo ‖ pauperies inmunda] **S**: Verg. Aen. VI 276: et turpis Egestas ‖ Lucr. IIII 253: procul absit **205 S**: Ter. ad. IIII 2, 25 (564) et Stat. Theb. VI 816 (809): abi! **207 S**: Lucr. III 79:

*Ω = E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* **190** et *om. l* ex *om. σ* e modico *flor. Nostr.* poscit *σ* poscet *cett. flor. Nostr.* possit *Pph. Porph.* **191** Tolā *λ* **192** Quot *φ* quod non] Quid *E1* **193** *REDIT D; Ω = D E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* uolo *g* uolam *cett. Porph. flor. Nostr.* quamtum *R* quātū *λ* **195** Distant *R1* Dist& (a supra) *λ* Dista *E1* tua *om. E* **196** fatias *M* nec *flor. Nostr.* **197** pocius *D σ g v* festus quiquatribꝫ *M1* **198** fruatis *E* frugaris *R pr.* **199** immunda *λ'* īmda *g* inmunda *cett.* domus procul absit (as(b)it *g*) *D E F2 M R2 δ2 λ2 aut corr. ν π2 σ g l m v* procul *omissis* domus *et* absit *F1 δ' λ1 aut pr. π1* domus procul, *om.* absit, *R1* procul domus absit *cod. y (coll. Trinit.) flor. Nostr.* **200** Nauē *M* magna an parua] parua an magna *flor. Nostr.* **202** aduersis *Ω Pph. flor. Nostr.* auersis *λ corr.* aetate *M1* a(v)stris *E* **203** loco, re] Iocore *R1* colore *F δ' λ' π1* **204** extrem' usque *E1* **205** abi. quid *D in loco raso post* auarus *codices partim colon uel comma (E R λ [2?] ν d g l m v cum α r), partim interrogationis signum ponunt (δ cum L S c w I z), partim non distingunt (D F M R cum f); post* abi *interpungunt omnes codd., de quibus notauimus (D E F M R δ' λ [2?] ν g l m v cum L S α c f r w I z); post* quid *partim interpungunt (D E F R λ' ν d g m v cum S α c f w I z), partim non (M δ cum L)* iā cetera sił *g* caetera *D F δ2 ν σ d l m* cera *M1* iam *Ω Pph. Porph.* num *y flor. Nostr.*

cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
ambitione? caret mortis formidine et ira?
somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
nocturnos lemures portentaque Thessala rides?
natalis grate numeras? ignoscis amicis?
lenior et melior fis accedente senecta?
quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
uiuere si recte nescis, decede peritis.
lusisti satis, edisti satis atque bibisti:
tempus abire tibi est, ne potum largius aequo
rideat et pulset lasciua decentius aetas.

---

mortis formidine || Prosper de ingrat. 502: formidine mortis egeret (corruptior aetas) 208 T: gloss. Mai class. auct. VIII p. 519 210 'natalis—numeras' T: Seruius ad ecl. 3, 76 S: Pers. 5, 109 sq.: es modicus uoti presso lare? dulcis amicis? iam nunc astringas, iam nunc (cf. art. poet. 43) granaria laxes 212 S: Pers. 2, 62: quid iuuat? 213 sq. S: Lucr. III 959 (973) sq.: nunc aliena tua tamen aetate omnia mitte, aequo animoque agedum gnatis concede: necessest 214 sqq.: haec similitudo uitae et conuiuii primum inuenitur apud Lucretium III 936 (950): cur non ut plenus uitae conuiua recedis? || ibid. 957 (971) sq.: necopinanti mors ad caput adstitit ante quam satur ac plenus possis discedere rerum 214 S: Hom. Od. XV 373: *τῶν ἔφαγόν τ' ἔπιόν τε καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα* || Plut. de fort. aut uirt. Alexandri II 3 p. 336 C de Sardanapalo: *ἀποθανόντος . . . αὐτοῦ λιθίνην εἰκόνα κατασκευάσαντες . . . ἐπέγραψαν· ἔσθιε, πῖνε, ἀφροδισίαζε* || Plut. de aud. poet. 4 p. 75: *τὰς ἡδονὰς δεῖ συλλέγειν τὸν σώφρονα . . . τὸ πιεῖν, τὸ φαγεῖν, τὸ τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν, τὰ δ' ἄλλα προσθήκας ἅπαντα χρὴ καλεῖν* || huc et ad epist. I 10, 49 et carm. III 29, 43 respexit carminis marmori insculpti auctor apud Bonadium carm. ex antiqu. lapid. II p. 536: uixi, edi atque bibi, lucro merus atque popino: haec mihi quot curis uita peracta fuit! qui legis haec diuae bona uerba precare Vacunae, nunc saltem uacuo donet ut esse mihi 215 S: Stat. silu. II 2, 127 sqq.: dubium quem non in turbine rerum deprendet suprema dies, sed abire paratum ac plenum uita

---

*Ω = D E F M R δ' (δ d) λ' (λ l) ν π σ g m v* 206 uicio *D E λ ν σ g v* fugere *D F R*1 *δ'*1 *λ' π m a. ras. v flor. Nostr.* fuge · rite *E M R*2 *δ'*2 *ν ψ*2 *g m p. ras.* fugę; rite *σ* fuge^re^ (ti) *rite* caret pectus *G* ( ) rites ł cal& *λ superscr.* tibi *om. g in lacuna u.* 207 *om. δ' pr. cum α*1 *b pr.* 207 Ambicione *D σ g v* 209 potentaque *δ'*1 thesalla *F* thessalla *λ a. ras.* thersala *E* tessala *v* 210 Natalis *D R*1 *ν π cum S c Seruius* Natales *cett. Pph. flor. Nostr.* ( ) gratę *δ'*1 numertis *E*1 *aut pr.* 211 sis *E λ' cum β'* accendente *δ y* 212 exepta *D*1 exemptaṭ *λ* iuuit *D* uiuat *d pr. v, om. ν pr.* iuuat *E F M δ λ' σ d corr. g m* leuat *R π cum b* l. *Pph.* ( ) 213 nescis recte *v* recte nescis *cett. Pph. flor. Nostr.* decaede *λ'* 215 tibiē *M* equo *R λ g* 216 Redeat *E*1 *aut pr.* pulset] plaudat *Pseudacr.* ( ) decenti*VS E* decentus *R*1 decencius *g* licentius *ν π*2 *uar.* decentius *cett. Pph.* etas *φ g* *post u.* 216 *in codd. D E F M R δ' λ' ν π m v cum β r secuntur serm.* I 1 *sqq.; in g secuntur quattuor folia uacua, deinde ab altera manu scripta carmina; σ Porph. finiunt.* Q · HORATII · FLACCI · EPISTOLARVM · (EPL̄ARV̄ *F*) LIBER · SECVNDVS · EXPLICIT ·,· *E F R δ' λ* FINIUNT LIBRI EPL̄ARUM QUINTI · FLACCI · hORATII · *v* Q · HOR̄//// F̄ · EPL̄ARV̄ LIB *M*1

## Q. HORATI FLACCI

# DE ARTE POETICA

## LIBER

Humano capiti ceruicem pictor equinam
iungere si uelit et uarias inducere plumas
undique conlatis membris, ut turpiter atrum

DE ARTE POETICA. 1—9 S: Plat. Phaedr. p. 264 C: *ἀλλὰ τόδε γε οἶμαί σε φάναι ἄν, δεῖν πάντα λόγον ὥσπερ ζῶον συνεστάναι σῶμά τι ἔχοντα αὐτὸν αὑτοῦ, ὥστε μήτε ἀκέφαλον εἶναι μήτε ἄπουν, ἀλλὰ μέσα τε ἔχειν καὶ ἄκρα πρέποντ' ἀλλήλοις καὶ τῷ ὅλῳ γεγραμμένα* 1—4 T: Quintilian. instit. VIII 3, 60: id enim tale monstrum, quale Horatius in prima parte libri de arte poetica fingit: 'humano capiti — uelit' et cetera ex diuersis naturis subiciat 1 sq. T: Symmachus epist. I 4 Seeck: haud ita Flaccus tuus praecepit in illis poeticae artis edictis, quorum hoc memini esse principium: ne humano capiti ceruix equina iungatur || Boeth. comment. in isag. Porph. ed. I lib. I c. 10 p. 25, 16 sqq. Brandt: ut ille Horatii uersus est: 'humano — uelit' S: Origenes hom. in exod. 8, 3 p. 222, 8 sqq.: uerbi gratia, ut si qui humanis membris caput canis aut arietis formet uel rursum in uno hominis habitu duas facies fingat aut humano pectori postremas partes equi aut piscis adiungat || Prudentius contr. Symmach. II 59 sq.: desine terga hominis plumis obducere; frustra fertur auis mulier magnusque eadem dea uultur

A. P. *Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA INCP̄ *γ* POETICA ORATII INCIP̄ *B fol.* 182 v ·L·FLACCI HORATII LIBER CARMINŪ·IIII· || EXPLICIT·INCIPIT DE ARTE POETICA *C* QVINTI (Q· *φ z β, om. δ*) HORATII (ORATII *R β*) FLACCI CARMINV̄ LIBER IIII EXPLICIT || INCIPIT DE ARTE POETICA *R δ' φ cum β* INCIPIT EIVSDEM LIBER (*om. λ ψ*) DE ARTE POETICA (*add.* LIBER *ψ*) *λ' ψ u cons. r* QVINTI HORATII FLACCI CARMEN SECVLARE EXPLICIT INCIPIT DE ARTE POETICA *M* INCIPIT LIBER DE ARTE POE||TICA · QUE DICIT POETRIA·*m* POETICUS LIBER *σ* INCIPIT LIBER HORATII FLACCI DE ARTE POETICA *v* *inscr. om. T ν* *Quoscumque nouimus codices praeter M et Zulichemianum hunc librum post carmina exhibent. in π post quartum carminum librum legimus:* INCIPIT QUINTUS (QUIN *in ras.*) DE ARTE POETRIAE; *in M et Zulichemiano artem poeticam post carmen saeculare inuenimus; post epistulas primus locauit H. Stephanus*

1 Human*o δ* capiti] pectori *B pr.* pectore qnā *B* *u.* 2 *om. B* 2 induere *R*1 3 conlatis *B C F R T δ' λ pr. aut* 1 *π* collatis *M γ λ corr.*1 *aut* 2 *v l m u Pseudacr.* coll*a*tis *σ* collectis *v y* menbris *M T λ m u v* mēbris *B z* *utt*pit *δ* turpi*t R*

desinat in piscem mulier formosa superne:
spectatum admissi risum teneatis, amici?
credite, Pisones, isti tabulae fore librum
persimilem, cuius, uelut aegris somnia, uanae
fingentur species, ut nec pes nec caput uni
reddatur formae. ʻpictoribus atque poetis
quidlibet audendi semper fuit aequa potestasʼ.
scimus, et hanc ueniam petimusque damusque uicissim;
sed non ut placidis coeant inmitia, non ut
serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
inceptis grauibus plerumque et magna professis
purpureus, late qui splendeat, unus et alter
adsuitur pannus, cum lucus et ara Dianae

4 **T**: adnotationes supra Lucanum [ed. Endl.] VIIII 317: facie⟨m⟩ formosa superne **S**: Ou. met. IIII 727: desinit in piscem (in exord. hexam.) 5 **S**: Apuleius de magia c. 7 init. H.: uidi . . . risum quosdam tenentis 7 sq. **S**: Pers. 3, 83: aegroti ueteris meditantes somnia || Cels. III 18 p. 98, 21 Dar.: cum aeger, quamuis adhuc sapiat, tamen quasdam uanas imagines accipit 9 sq. ʻpictoribus—potestasʼ **T**: Venant. Fortun. V 6, 7 p. 113 L. praemisso: ʻuenit in mentemʼ || floril. Nostrad. **S**: Lucian. *ὑπὲρ τῶν εἰκόνων* c. 18: *παλαιὸς οὗτος ὁ λόγος, ἀνευθύνους εἶναι καὶ ποιητὰς καὶ γραφέας* || Diphilus ap. Athen. VI 223, 7 (II 549 K.): *ὥς οἱ τραγῳδοί φασιν, οἷς ἐξουσία ἐστὶν λέγειν ἅπαντα καὶ ποιεῖν μόνοις* 10 **S**: Iuu. 4, 71. Prud. c. Symm. II 415. Prosper epigr. 105, 7. inscript. christ. ed. de Rossi II p. 145 (7, 1): aequa potestas (in clausula) 11 ʻueniamʼ et 13 ʻgeminenturʼ **T**: fragm. gramm. Bobiens. VII p. 542 K. **S**: Lucan. VIIII 572: ʻscimus etʼ in exordio hexam. || Manil. II 689 (686): ipsis dant fines astris capiuntque uicissim || Prosper epigr. 100, 7 sq.: quam (ueniam). . . uicissim omnibus in causis et damus et petimus 14 **S**: Ou. fast. V 351: non est de tetricis, non est de magna professis 15 sq. ʻpurpureus—pannusʼ **T**: Seru. ad Aen. X 653. floril. Nostrad. Philoxenus (prodrom. corp. glossar. p. 149 L.) || cf. Apollin. Sidon. epist. post c. 22: ut lyricus Flaccus in artis poeticae uolumine praecipit, multis isdemque purpureis locorum communium pannis semel inchoatas materias decenter extendit 16 **S**: Sil. It. IIII 368 sq.: at non dabat ultra Clotho dura lacus aramque videre Dianae || Baeda expos. in Marci euang. c. 2: tanquam uetera uestimenta . . . ., quibus inconuenienter nouus pannus assuitur

*Ω* = *B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* 4 supernae *B C M δ*1 5 missi *B C* admissi *F M T γ δ′ λ′ π*2 *σ u v Pseudacr.* ammissi *R*2 *π*1 *m* ammisi *R*1 6 pisonis *F Tpr. δ′*1 *π l*1 pi$^{e}$ssonis *λ* 7 cui *λ σ* uelud *M u* aegri *C F M T*2 *δ′ λ′ ν π σ m* egri *γ u v p. ras.* agri *T*1 aegri/// *R* aegris *B Pseudacr.* egris *v a. ras. cum μ* ( ) sonnia *u* 8 Fingenter *δ*1 Funguntur *B* Finguntur *ψ corr. v uar. tract. Vind.* Fingentur *cett.* speties *γ u z* 9 forme *γ φ* 10 Quodlibet *π*1 *Pph.* Quidlibet *cett. flor. Nostr.* Quaelibet *Venantius Fortunatus* audiendi *B Porph. cod. U* 12 S, *C* inmitia *C F R T δ′ ν m* īmitia *B* inmicia *M corr.* immitia *γ λ′ π σ u* immicia *v* inimicia *M pr.* 13 auidus *R pr.* gemin$^{e}$ạntur *M* tygribus *F T δ′ π m* acni *B* 15 Purpereus *δ*1 16 Adsuitur *B C F R δ′ λ′ ν Pph.* assuitur *M T γ λ corr. π σ m u v Pseudacr. flor. Nostr.* diane *ψ*

et properantis aquae per amoenos ambitus agros
aut flumen Rhenum aut pluuius describitur arcus;
sed nunc non erat his locus. et fortasse cupressum
scis simulare: quid hoc, si fractis enatat expes
nauibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
institui: currente rota cur urceus exit?
denique sit *quiduis simplex dumtaxat et unum.
  maxima pars uatum, pater et iuuenes patre digni,
decipimur specie recti: breuis esse laboro,
obscurus fio; sectantem leuia nerui
deficiunt animique; professus grandia turget;
serpit humi tutus nimium timidusque procellae;
qui uariare cupit rem, prodigialiter *una

---

18 T: Porph. ad carm. IIII 4, 38 19—22 T: flor. Nostr. (om. 'si—pingitur') 20 sq. S: Pers. 1, 89 sq.: cantas, cum f r a c t a te in trabe p i c t u m ex umero portes? 20 'expes' T: fragm. gramm. Bobiens. VII p. 542 K. 21 sq. 'amphora—exit' T: Hieronym. ep. ad Marcellam 27, 3. floril. Paris. 8069. floril. Cusanum C 14 || cf. Apollin. Sidon. epist. VIIII 16, 4: secundum regulas Flacci, ubi a m p h o r a c o e p i t i n s t i t u i, u r c e u s potius e x i s s e uideatur || Hieronym. ep. ad Laetam 3: paene lapsus sum ad aliam materiam et c u r r e n t e r o t a, dum u r c e u m facere cogito, a m p h o r a m finxit manus 22 S: Apollin. Sidon. carm. 5, 295: 'c u r r e n t e r o t a' eadem uersus sede; item Venant. Fortun. VIII 1, 15 23 S: carm. de prouid. 901: 'd e n i q u e si q u i d q u i d' in exord. hexam. || Prud. contra Symm. II 854: altera (pars) multifida est, at s i m p l e x altera e t u n a 25—31 T: f l o r i l. N o s t r a d. 25 S: Calpurn. 4, 64. Mart. XII 94, 7: 'esse laboras' in clausula || Prosper epigr. 11, 3: esse laborant 25 sq. 'breuis—fio' S: Quintil. inst. VIIII 3, 65 || idem VIII 3, 82: hoc (sc. *βραχυλογίαν*) male imitantes sequitur obscuritas || Auson. epist. 19 post u. 10 (p. 180 Sch.): iucundissimum poema . . . in epitomen coegisti tanta elegantia, solus ut mihi uideare assecutus, quod contra rerum naturam est, b r e u i t a s ut o b s c u r a non e s s e t || Augustin. tract. in euang. Ioh. CXVIII 3: etiam hic b r e u i t a s o b s c u r i t a t e m f a c i t

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* 17 et] Aut *σ* amęnos *u* 18 aut] Et *R1* At *M* rhenum *B C R T γ δ′ λ′2 ν σ Pph. Porph. ad c.* IIII 4, 38 *Pseudacr.* *rhenum m* renum *F M λ′1 π* rheni *u* reni *v* aut fluuius *F1 R2 T pr. δ′1 λ′1 π σ m v Porph. ad carm.* IIII 4, 38 aut pluuius *F2 R1 T2 λ′2 z2 cett.* 19 n̄ nc̄ *B* nec non *flor. Nostr.* 20 similare *B* simulare *cett. Pph. flor. Nostr.* quid] qđ *C* expes *B C M δ1 λ σ u pr.* exspes *R T2 γ δ2 ν m u corr. v* expers *F T1 ut uid. λ uar. π l z* 21 pinguitur *ψ* anfora *Pph. flor. Cus.* cepit *m u v* cępit *F M* 23 sit *om. B* quid uis *ψ corr.* quod uis *B C F M γ λ′ ν σ u v* quoduis *R T δ π z* qđ uis *(lin. ab alt. m.) m*; *uid. Epileg.* duntaxat *B* dumtaxat *uel* dum taxat *cett.* 25 recti specie *T* specie (spetie *γ u z*) recti *cett.* 26 nerni (v suprascr.) *M* 27 grandiatur get (ur suprascr.) *R* ///get *λ* *tur*get *l* *t*urget *T* 28 timusq, *C* 29 unam *Ω Porph. flor. Nostr.* una *Praedicowius*

delphinum siluis adpingit, fluctibus aprum.
in uitium ducit culpae fuga, si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus et unguis
exprimet et mollis imitabitur aere capillos,
infelix operis summa, quia ponere totum
nesciet: hunc ego me, siquid componere curem,
non magis esse uelim, quam naso uiuere prauo,
spectandum nigris oculis nigroque capillo.
sumite materiam uestris, qui scribitis, aequam
uiribus et uersate diu, quid ferre recusent,
quid ualeant umeri. cui lecta potenter erit res,
nec facundia deseret hunc nec lucidus ordo.

---

**30** S: Ou. met. I 302: siluasque tenent delphines || Rufinus anthol. Pal. V 19, 5: *βοσκήσει δελφῖνας ὁ δενδροκόμης Ἐρύμανθος* || Archiloch. fr. 74 Bergk: *μηδεὶς ἔθ' ὑμῶν εἰσορῶν θαυμαζέτω, μηδ' ὅταν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν ἐνάλιον καί σφιν θαλάσσης ἠχέεντα κύματα φίλτερ' ἠπείρου γένηται· τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος* || Lycophr. Alex. 83 sqq.: *φηγὸν δὲ καὶ δρύκαρπα καὶ γλυκὺν βότρυν φάλλαι τε καὶ δελφῖνες . . . φέρβοντο κτλ.* || Claudian. in Eutrop. I 355: assuetum (al. aduectum) siluis delphina uidebo **32** 'Aemilium ludum' et **35** 'hunc' T: fragm. gramm. Bobiens. VII 543 Keil **38—41** T: floril. Nostrad. **38** sq. T: tractat. Vindobonensis ad u. 189: dixit superius, ut quisquis sumat materiam suis uiribus aequam || idem ad u. 309: dixit enim superius: sumite materiam etc. S: Plat. Phaedr. p. 277 B: *πρὶν ἄν τις τό τε ἀληθὲς ἑκάστων εἰδῇ περὶ ὧν λέγει ἢ γράφει, κατ' αὐτό τε πᾶν ὁρίζεσθαι δυνατὸς γένηται . . . περί τε ψυχῆς φύσεως διιδὼν κτλ.* **38** T: 'pro materia materies dicit, nam materies est ligni, materia rationis: gloss. *m* ad h. u. **39** sq. S: Auson. lud. sept. sap. 140 sq. p. 176 P.: labor molestus iste fructi est optimi, quid ferre possis, quidue non, dinoscere. **39** S: Tibull. III 4, 73; Mart. X 10, 7: 'ferre recusas' in clausula **40—70** cf. u. 234 et Cic. de or. III 37, 149: est quidam ornatus orationis, qui ex singulis uerbis est;

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* **30** Delfinū *F σ v* Delfianū *B* adpingit *F R γ δ' λ' ν π v tract. Vind.* appingit *C M T σ m u flor. Nostr.*
v i
appingit *B* **31** Inuicium *M T σ v* In uitum *γ* culpę ducit *u y* ducit culpae *cett. cons. flor. Nostr.* **32** Aemeliū *C* Aemi//lium *λ* Emilium *M* *imus δ* imus *cett. Pph. Porph. Pseudacr. tract. Vind.; speciosam coniecturam* 'unus' *pro* 'imus' *hodie non recipiendam putauerim:* 'librarius ab extrema porta Trigemina' *extat apud*
v
*Orell. inscr.* II *nr.* 4210 unguis *B $R_1$ $\gamma_1$ π* unges *M* ungues *cett. u.* 33 *om. $T_1$ aut pr., add. alt. m. in marg.* **33** Exprimit *M T* mollis *B C M $R_1$ $\gamma_1$ δ' λ' π* molles *F $R_2$*
i
*T $\gamma_2$ ν σ m u v* **34** suma *$\delta_1$* quia] q *B* **35** Nescit *B* Nesc& *C* Nesciat *σ pr.*
hunc
Nesciet *cett.* ///// *λ* egomet *F a. ras. M T δ'1 v* conponere *F λ ν u* componere *cett.* curę *B* **36** p//rauo *λ* pr*auo δ* prau*e R* prau*o l* paruo *$\lambda_1$ $\delta_1$ π v uar.* prauo *cett.* torto *S w* I *gloss. pro interpret. Pseudacr. ad u.* 34 **37** nigroue *B C* nigroque *cett.* **38** materiam] Iā m̄r *B* **40** Qquid *δ* umeri *R* *h*umeri *δ* humeri *cett. flor. Nostr.* **41** facunda *B* deserit *M T pr. ν σ flor. Nostr.* deseret *cett.* licid̄ *$\delta_1$*

ordinis haec uirtus erit et uenus, aut ego fallor,
ut iam nunc dicat, iam nunc debentia dici,
pleraque differat et praesens in tempus omittat.
46 in uerbis etiam tenuis cautusque serendis
45 hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
dixeris egregie, notum si callida uerbum
reddiderit iunctura nou*o*m. si forte *necessest,
indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
fingere cinctutis non exaudita Cethegis
continget dabiturque licentia sumpta pudenter.
et noua fictaque nuper habebunt uerba fidem, si
Graeco fonte cadent parce detorta. quid autem
Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum

---

alius, qui ex continuatis coniunctisque constat. ergo utemur uerbis aut iis, quae propria sunt et certa quasi uocabula rerum, paene una nata cum rebus ipsis, aut iis, quae transferuntur et quasi alieno in loco conlocantur, aut iis, quae nouamus et facimus ipsi 42 'ordinis—uenus' T: Porphyr. ad c. I 30, 7 'uenus' T: fragm. gramm. Bobiens. VII 543 Keil 43 sq. T: Seru. ad Aen. prooem. 45 sq. cf. Cic. orat. 24, 81: ille t e n u i s [orator], modo sit elegans, nec i n faciendis u e r b i s erit audax et in transferendis uerecundus et parcus in priscis || idem de orat. III 43, 170 45 T: Seru. ad ge. II 475 et ad Aen. IIII 412 et 415 47-51 T: floril. Nostrad. 47 sq. 'dixeris—nouum' T: Priscian. inst. XVIII 12, 101. historia pontificalis 12 [mon. Germ. SS. XX 526] S: Pers. 5, 14: uerba togae sequeris, i u n c t u r a c a l l i d u s acri || Dionys. Halic. de comp. 3 extr.: *οὐκ ἐν τῷ κάλλει τῶν ὀνομάτων ἡ πειθὼ τῆς ἑρμηνείας ἐστίν, ἀλλ' ἐν συζυγίᾳ* 50 T: schol. Lucan. II 543. gloss. Mai class. auct. VIII 130 'cinctutis' T: fragm. gramm. Bobiens. VII 543 Keil 52 sq. 'et—detorta' T: Seruius uolgatus ad Aen. VI 34 54 cf. Cic. de fin. III 4, 15: si Zenoni licuit, cum rem aliquam inuenisset inusitatam, inauditum quoque ei rei nomen imponere, cur non liceat Catoni ...?

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 42 Ordines *γ pr.* hec *M* et *om. δ1* aut *M R T γ δ p. ras. ν π σ m z2 Pph. Pseudacr.* h aut *C ψ v* haud *B δ1 φ u z1* h hau(d) *λ* (h)aud *l ut uid.* 43 ut] Aut *F1 T1 δ'1 λ1 π1 de interpretatione uide Feam* dici] dt̄ = dicit *B* 44 Pleraq, (ł quę) *B* presens *γ φ l m v z* tempore *δ2, δ1 recte u.* 45 (hoc amet etc.) *ante u.* 46 (in uerbis etc.) *ponunt Ω* 45 spernet *B C* spernat *cett. Pseudacr.* 47 Dixerit *B* egreie *C* ęgregiæ *T* 48 necesse *om.* est *α1* necesse e ē *σ* necesse est *cett.* 49 Inditiis *σ u* monstrare] forma⟨re⟩ *Pph.* addita *M1* rerum *B C cum aliis flor. Nostr.* rerum et *F M R T γ δ λ' ν π σ m u v z* () *tract. Vind.* 50 cintutis *λ pr. u* cinctatis *m* non] nos *B* 51 prudenter *δ1 ν1 v* 52 nota *M* finctaque *R* 53 Graeco *B σ Pph. Porph.* Greco *cett.* cadant *C2 M1 γ δ2 v gloss. Γ Seruius* cadent *cett. Pph.* parce] arte (ł c) *B* 54 Cecilio *F M T δ corr. λ' σ m u v* Celio *δ a. corr. z1* dabat *M* dabit *cett. tract. Vind.* adeptum *B C m*

Vergilio Varioque? ego cur, adquirere pauca
si possum, inuideor, cum lingua Catonis et Enni
sermonem patrium ditauerit et noua rerum
nomina protulerit? licuit semperque licebit
signatum praesente nota producere nomen.
ut siluae foliis pronos mutantur in annos,
prima cadunt: ita uerborum uetus interit aetas,
et iuuenum ritu florent modo nata uigentque.
debemur morti nos nostraque: siue receptus
terra Neptunus classes Aquilonibus arcet,
regis opus, sterilisue diu palus aptaque remis

55 sq. 'ego—inuideor' **T**: Priscian. inst. XVIII 18, 138 **56** 'inuideor' **T**: Pseudaugustinus grammat. V p. 512 Keil || 'ut in arte poetica: inuideor ⟨φ⟩θονοῦμαι' schol. *Γ' a b V* epist. I 5, 21 **58—63** 'licuit—nostraque' **T**: floril. Nostrad. **60—62 T**: Diomedes p. 400 K. 'Valerius... Horatium dixisse ait: ut siluae flores pronos mutantur in annos et prima cadunt, ita uerborum uetus interit aetas, et noua iuuenum ritu florent modo nata uigentque et rel.' excerpta ex comm. in Donat. V p. 326 K. **60 sq. S**: Hieronym. praef. ad II. libr. Osee [Vallars. VI p. 54]: postquam autem reuersa fuerit terra in terram suam et tam nos qui scribimus, quam eos qui de nobis iudicant, pallida mors [Hor. c. I 4, 13] subtraxerit et alia uenerit generatio primisque foliis uirens silua succreuerit, tunc sine nominum dignitate sola iudicantur ingenia **60 S**: Hom. Il. VI 146: *οἵηπερ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν* || Mimn. eleg. 2, 1 sqq. Bgk.: *ἡμεῖς δ' οἷά τε φύλλα φύει πολυανθέος ὥρη ἔαρος . . . τοῖς ἴκελοι πήχυιον ἐπὶ χρόνον ἄνθεσιν ἥβης τερπόμεθα* || pronos in annos] cf. *περιτελλομένων ἐνιαυτῶν* (Hom. Il. II 551) **62** cf. Terent. Scaur. apud Gainfredum p. 19 [Mai class. auct. V p. 150]: postrema aetas mundi ut disciplinam pristini saeculi, ita et sermonem fastidire coepit et noua parere uerba, quae iuuenum ritu florent et uigent **63—65 T**: Prisc. inst. VI 16, 83 **63** 'debemur—nostraque' **T**: Seru. ad Aen. VIIII 95. floril. Paris. 8818[a] **S**: Simonid. p. 178 Schn.: *θανάτῳ πάντες ὀφειλόμεθα* || Ou. met. X 32: omnia debemur uobis (sc. Manibus) **63 sq.** 'receptus—arcet' **T**: Quintil. inst. VIII 6, 23 **65** regis opus] **S**: Ou. fast. VI 259: 'regis opus' in exord. hexam. || Auson. Mos.

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* **55** Vergilio *R*1 *γ* Vigilio *C* Virgilio *cett.* uario *B C M a. ras. R γ π a. ras. Pseudacr.* uaro *cett.* adquirere *B C F R γ δ' λ' ν π u v Pph. Priscian.* acquirere *M T m cum f Pseudacr.* ac quirere *σ* **56** possum *Ω Pph. Pseudacr. Priscian.* ennii *F λ' π*2 *m u* hennij *δ'* **57** *&noua δ* **58** pretulerit *γ* protulerit *cett.* **59** presente *u v z* presenta (e *supra*) *R* **60** silue folis *B* folia in siluis *Diomedes* foliis silue *flor. Nostr.* siluae flores *Valerius* motantur *C* imitantur *u* mutantur *cett.* uiduantur *μ* **62** rite (v *supra*) *M* nota *M δ*1 ingentque *R* uigentque *cett. Terent. Scaurus flor. Nostr.* uirent *μ uar.* **63** Debemur *C F M R γ δ' λ' ν π σ m u v Pph. Pseudacr. tract. Vind. flor. Paris.* 8818[a] *et Nostr. Prisciani cod. optimus* Debemus *B Prisciani codd. plerique Seruii cod. Reginensis* Debemus *T* **65** sterilisue *T δ' ν π σ*2 *m v Pph.* sterelisue *γ* sterelisue *R* sterilisque *B C F λ σ*1 *ut uid. u Priscianus Seruius Honoratus Seruius* sterilis (q; *supra*) *M* sterelisq. *l* diu palus *Ω Pph. Seruii Priscianus* diu *supra u. scriptum est in T* palus diu *I. M. Gesner*

uicinas urbes alit et graue sentit aratrum,
seu cursum mutauit iniquom frugibus amnis,
doctus iter melius: mortalia facta peribunt;
nedum sermonum stet honos et gratia uiuax.
multa renascentur quae iam cecidere, cadentque
quae nunc sunt in honore uocabula, si uolet usus,
quem penes *arbitriumst et ius et norma loquendi.
 res gestae regumque ducumque et tristia bella
quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
uersibus impariter iunctis querimonia primum,

---

289 sq.: quis (miratur) Chalcedonio constratum ab litore pontum, r e g i s o p u s magni? 'sterilisque—remis' **T**: Seru. ad Aen. II 69. Seru. Honoratus de finalibus 6 p. 452 K. Beda de arte metr. VII p. 238 Keil || 'Horatius corripuit ut: sterilisque diu palus aptaque remis' Seru. ad Aen. VI 107 **S**: Ou. a. a. II 126: r e m i g i o q u e a p t a s esse negauit aquas || Claudian. bell. Get. 338: ambo (sc. Rhenus et Danuuius) habiles remis 68 **T**: 'de fluuio: doctus iter melius' Porph. ad epist. I 14, 30 68—72 'mortalia—loquendi' **T**: floril. Nostrad. 68 'mortalia facta peribunt' **T**: floril. Paris. 8818[a] 70 **S**: Lucr. III 968 (981): nec minus ergo ante haec quam tu c e c i d e r e c a d e n t q u e 73 sq. **T**: Marius Victor. p. 50 K. Ioa. Victoriens. p. 273 B. **S**: Aristot. poet. 24, 5. 6. p. 1459 b, 31: *τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωικὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοκεν ... τὸ γὰρ ἡρωικὸν στασιμώτατον καὶ ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστί* || Verg. Aen. VII 325. culex 81: 'tristia bella' in clausula; 'tristia ... bella' Verg. ecl. 6, 7; Coripp. Ioh. II 268 75 sqq. **S**: Orion. etymol. p. 58, 7 Sturz.: *ἔλεγος ὁ θρῆνος διὰ τὸ δι' αὐτοῦ τοῦ θρήνου εὖ λέγειν τοὺς κατοιχομένους· ὅθεν πεντάμετρον τῷ ἡρωικῷ συνῆπτον οὐχ ὁμοδραμοῦντα τῇ τοῦ προτέρου δυνάμει, ἀλλ' οἷον συνεκπνέοντα καὶ συσβεννύμενον ταῖς τοῦ τελευτήσαντος τύχαις· οἱ δὲ ὕστερον πρὸς ἅπαντα ἀδιαφόρως. εὑρετὴν δὲ τοῦ ἐλεγείου ⟨φασὶν⟩ οἱ μὲν τὸν Ἀ ρ χ ί λ ο χ ο ν, οἱ δὲ Μίμνερμον, οἱ δὲ Κ α λ λ ῖ ν ο ν † παλαιότερον. οὕτω Δ ί δ υ μ ο ς ἐν τῷ περὶ ποιητῶν* || schol. Bob. in Cic. pro Arch. c. 10, 3: p r i m u s autem uidetur e l e g i a c u m c a r m e n scripsisse C a l l i n o s; adicit A r i s t o t e l e s praeterea hoc genus poetas: Antimachum Colophonium, A r c h i l o c h u m Parium, Mimnermum Colophonium, quorum numero additur etiam Solon Atheniensium legum scriptor nobilis 75 sq. **T**: Marius Plotius p. 510 Keil 75 'uersibus impariter iunctis' **T**: Charis. p. 202 K., sed in cod. Neapol. haec uerba Persio, non Horatio tribuuntur 'impariter' **T**: Q.

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 67 motauit *E* iniquom *C om. B* iniquum *cett. Pph.* iniqum *b* annis *u* 68 inter *C* 69 honos *R* gracia est *λ* 70 que iam *ψ* cadentq, *C* 71 Que *M* uocula *B* 72 arbitrium *u* arbitrium est *cett.* uis *R T* ius *cett. Pseudacr. flor. Nostr.* *inter uu.* 72 *et* 73 *in λ minio picta extant haec uerba (a Mauortio olim addita?)*: INCIPIT nUnC · LOQUI deOMNIB: MeTRIC; *eadem leguntur in Porph. et Hor. cod. Taurinensi; in l haec reperiuntur:* Incipit modo loqui de metris eorumque repertoribus, *in z*: DE METRIS EORVMQ AVCTORIBVS; *in nonnullis codd. u.* 73 R *maiore littera adpicta est* 73 gesteregum ducumque *γ* 74 possent scribi *ν uu.* 75—158 *extat ε* 75 inpariter *C F M T δ' ε λ ν m u Pph. Pseudacr.* īparit̄ *B* impariter *cett.* uinctis *R* quaerimonia *C R Pseudacr.* queremonia *ψ1 aut pr.* quȩremonia *φ* prima *Plotius*

post etiam *inclusast uoti sententia compos;
quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
grammatici certant et adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo:
hunc socci cepere pedem grandesque coturni,
alternis aptum sermonibus et popularis
uincentem strepitus et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos puerosque deorum
et pugilem uictorem et equom certamine primum
et iuuenum curas et libera uina referre.
  descriptas seruare uices operumque colores
cur ego, si nequeo ignoroque, poeta salutor?
cur nescire pudens praue quam discere malo?
uersibus exponi tragicis res comica non uolt:
indignatur item priuatis ac prope socco
dignis carminibus narrari cena Thyestae.

---

Terentius Scaur. in comment. in artem poeticam lib. X ap. Charis. l. l. **77 S**: Venant. Fort. III 16, 5 (in carm. elegiaco): uersibus exiguis mandamus uota salutis **77 sq. T**: Marius Plotius p. 510 K. **S**: Terentian. Maur. 1721: pentametrum dubitant quis primus finxerit auctor. quidam non dubitant dicere Callinoum **78 S**: Isidor. Hispal. etym. I 39, 15: lex grammaticorum pendet, ut s u b i u d i c e res religata sit **79—82 T**: Porphyrion interpolatus ad c. I 16, 2 **79 S**: Apollin. Sidon. c. 9, 214: non laesi A r c h i l o c h i feros i a m b o s **80 S**: Auson. epist. 10, 38 sq. Sch. (6, 38 P.): socci et coturni musicam carpentis (cf. a. p. 276) impone tuis **81 S**: Aristot. poet. 4, 14 p. 1449 a, 24: *μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. σημεῖον δὲ τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους* **85 S**: Stat. s. I 6, 41: non sic l i b e r a u i n a tunc fluebant **86 T**: Pseudacr. § ad u. 89 **S**: Lucan. V 445: oblitus (Pontus) s e r u a r e u i c e s non commeat aestu **88 T**: Hieron. adu. Rufin. I 17. floril. Nostrad. **89** cf. Cic. de optimo gen. orat. 1, 1: in tragoedia comicum uitiosum est et in comoedia turpe tragicum || Quintil. inst. X 2, 22: nec comoedia coturnis assurgit nec contra tragoedia socculo ingreditur **90 sq. T**: Marius Plotius p. 519 K. **91 S**: Mart. III 45, 1: 'cenamque Thyestae' in clausula **91. 96. 104** cf. Aristot. poet. 13, 5 p. 1453 a, 18: *νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται, οἷον περὶ Ἀλκ-*

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* **76** inclusa, *om.* est *L1 r1* inclusa est *B C F2 M R2 γ δ2 ε ν σ m z2 uar. Pseudacr.* iuncta est *u v* iunctis *F1 ut uid. T δ1 λ′ π corr. u uar. z* iunctus *R1 π a. corr.* conpos *λ u* compos *cett.* **77** eligos *M* elogos *T m* **78** Gramatici *M δ* *u.* 79 *om. λ′1, add. λ′2* **79** Archi-
///
locum *B C T δ′ ε λ′2 π m u v* Archiloquū *M* armabit *B* **80** Hunc *M* Nunc *z1*
///
coepere *F γ δ′ ε λ′* cęperc *T σ m* grandesq. *om. ε pr.* co//turni *π* coturnis *l*
p e
coturni *cett. Pseudacr.* **81** popularis *B C R π Pph.* populares *cett.* popularis *μ* **83** M*u*sa *δ* Mu*s*a *R* diuus *T pr.* **84** equō *C* ęquum *M T v* equum *cett.* **86** Descripta *γ1* **89** uult *Ω* **91** cena *B C R u v z* caena *cett.* thyestae *ν π y* thyreste *B* thieste *C R* tieste *M* thiestae *cett.*

singula quaeque locum teneant sortita decenter.
interdum tamen et uocem comoedia tollit,
iratusque Chremes tumido delitigat ore;
et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
Telephus et Peleus, cum pauper et exul uterque
proicit ampullas et sesquipedalia uerba,
si curat cor spectantis tetigisse querella.
  non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunto
et, quocumque uolent, animum auditoris agunto.
ut ridentibus adrident, ita flentibus adsunt

---

*μαίωνα καὶ Οἰδίπουν καὶ Ὀρέστην* (u. 124) *καὶ Μελέαγρον καὶ Θυέστην* (u. 91) *καὶ Τήλεφον* (96. 104) **92 T**: floril. Nostr. **93 T**: Donat. ad Ter. ad. V 3, 3 sq. **94 T**: Hieron. epist. 54 ad Furiam 2 **S**: Cypr. Gall. genes. 644: atque uiros poscens t u m i d o d i l i t i g a t o r e (turba Gomorrhae) ‖ Mart. V 8, 6: et iactat t u m i d o superbus o r e **96 S**: Iuu. 1, 4—6: impune (epist. II 2, 105) diem consumpserit ingens Telephus aut summi pleno iam margine libri scriptus et in tergo necdum finitus Orestes (cf. u. 124)? **97** 'proicit ampullas' **T**: praemiss. 'ut superius' schol. Pseudacr. *Γ′ a V* ad epist. I 3, 14 **S**: cf. nostram adn. epist. I 3, 14 **99—103 T**: floril. Nostrad. **99** sqq. **S**: Plato Phaedr. p. 270 E: *δῆλον ὡς ἄν* ⟨*τῳ*⟩ *τις τέχνῃ λόγους διδῷ, τὴν οὐσίαν δείξει ἀκριβῶς τῆς φύσεως τούτου, πρὸς ὃ τοὺς λόγους προσοίσει· ἔσται δέ που ψυχὴ τοῦτο* ‖ cf. p. 271 C D: *πρὶν ἂν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον λέγωσί τε καὶ γράφωσι, μὴ πειθώμεθ' αὐτοῖς τέχνῃ γράφειν . . . ἐπειδὴ λόγου δύναμις τυγχάνει ψυχαγωγία οὖσα, τὸν μέλλοντα ῥητορικὸν ἔσεσθαι ἀνάγκη εἰδέναι, ψυχὴ ὅσα εἴδη ἔχει. ἔστιν οὖν τόσα καὶ τόσα καὶ τοῖα καὶ τοῖα. ὅθεν οἱ μὲν τοῖοι, οἱ δὲ τοῖοι γίγνονται* ‖ et p. 261 A: *ἡ ῥητορικὴ ἂν εἴη τέχνη ψυχαγωγία τις διὰ λόγων* ‖ Aristot. poet. 17, 2 p. 1455 a, 29: *ὅσα δὲ δυνατόν, καὶ τοῖς σχήμασιν συναπεργαζόμενον· πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν τοῖς πάθεσίν εἰσιν, καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζόμενος καὶ χαλεπαίνει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώτατα* **99 S**: Dionysius *περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* c. 10 init.: *δοκεῖ δέ μοι δύο ταῦτα εἶναι* ⟨*τὰ*⟩ *τελικώτατα, ὧν ἐφίεσθαι δεῖ τοὺς συντιθέντας εὖ μέτρα τε καὶ λόγους, ἥ τε ἡ δ ο ν ὴ κ α ὶ τ ὸ κ α λ ό ν* **100 T**: Seruius [Sergius] comm. in Donat. p. 415 K. **101** sq. **S**: Sen.

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* **92** decentem *B tract. Vind.* ducent̆ *C*, *C*1 ducem *ut uid.* decenter *cett. flor. Nostr. uid. Epilcg. ()* **93** cōmedia *C* conmedia *λ* comedia *R T δ*1 *ε σ m u v z* **94** cremes *M γ*
v
crhemes *C* chremens *R* timido *γ* dilitigat *ψ pr.* delittigat *M* desaeuiet *Hieronymus* **95** *codd. quidam post* pedestri *interpungunt* **96** Thelephus *F σ l* Delephus *M, recte cett.* **97** Proiicit *T* sexquipedalia *v y* **98** curas *u v cum μ p q t pr. w* I *a* 1. *m. Taurin.* 2 *uar.* cura *l*1 curat *u uar. cett. Pph. Pseudacr. gloss. Γ tract. Vind.* spectant*is* *C* tetigisse *R*2 *ψ*2 *in lacuna* querella *C a. ras. R δ′ ε m z cum f corr. Taurin.*1 quęrella *π* quęrela *φ* querila *C p. ras.* querela *cett.* **99** pulcra *ε u v flor. Nostr. uu.* 100 *sq. om. T*1, *add. T*2 *in marg.* **100** uolent *B C T*2 *γ ε ν m Pseudacr. Seruius flor. Nostr.* uolunt *F*
ł e
*M δ′ λ′ π σ u* uolu//nt *R* uolunt *v* agento *R* **101** adrident *C F R π* (?) arrident *cett. flor. Nostr.* adsunt *F R ε π u z*2 *flor. Nostr.* assunt *z*1 *cett.* adflent *grammaticus anonymus bibliothecae Vigorniensis* adsint *uel* assint *G*2 *n Regin.*1 *Taurin.*

humani uoltus: si uis me flere, dolendum est
primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent,
Telephe uel Peleu; male si mandata loqueris,
aut dormitabo aut ridebo. tristia maestum
uoltum uerba decent, iratum plena minarum,
ludentem lasciua, seuerum seria dictu.
format enim natura prius nos intus ad omnem
fortunarum habitum; iuuat aut impellit ad iram,
aut ad humum maerore graui deducit et angit;
post effert animi motus interprete lingua.

---

de ira II 2, 5: inde est quod adridemus ridentibus et contristat nos turba maerentium || idem de clementia II 6, 4: semper adridere ridentibus || Maxim. eleg. I 207: arridet de se ridentibus || Ou. a. a. II 201: riserit, adride: si flebit, flere memento || Ou. met. III 459 sq.: cum risi, arrides; lacrimas quoque saepe notaui me lacrimante tuas || Paulus epist. ad Roman. 12, 15: *χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων* || anthol. Pal. I 12: *ἄλλοτε μὲν κλαίοντι καὶ ἐστυγνωμένῳ ὄμμα συγκλαίει καὖθις σὺν γελόωντι γελᾷ* || Venant. Fort. IIII 1, 19 sq.: gaudet arrisit (gaudenti arr: Leo); probat is se cernere fletum: alterius lacrimas mox facit esse suas || cf. paneg. in Pis. 47: flet, si flere iubes, gaudet gaudere coactus (iudex) **104—111** 'male si—lingua' **T**: floril. Nostr. **105—107** 'tristia—dictum (sic)' **T**: floril. Paris. 8069 **105** sq. **T**: Ioa. Victoriens. V 9 p. 411 B. **S**: Cic. de orat. III 57, 216: omnis motus animi suum quendam a natura habet uoltum et sonum et gestum corpusque totum hominis et eius omnes uoltus omnesque uoces, ut nerui in fidibus, ita sonant, ut a motu animi quoque sunt pulsae || idem de orat. II 45, 189. orat. 38, 131 sq. cf. etiam Aristot. rhet. 1, 2. 2, 1 extr. et Dionys. *περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* c. 20 || Dracont. Romul. X 308 sq.: dum tristia maestus funerea sub nocte canit **106** 'uoltum uerba decent' **T**: floril. Paris. 8818[a] **S**: Suet. uit. Lucani p. 51 Reiff.: uultus in gloria tyrannicidarum palam praedicanda ac plenus minarum **108 S**: Quintil. instit. VI 2, 26: summa . . . circa mouendos affectus in hoc posita est, ut moueamur ipsi **111 S**: Plat. Ion p. 535 E: *καθορῶ γὰρ ἑκάστοτε αὐτοὺς* (sc. *τοὺς θεατάς*) *ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ βήματος κλαίοντάς τε καὶ δεινὸν ἐμβλέποντας καὶ συνθαμβοῦντας τοῖς λεγομένοις* || carm. de prouid.

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* **102** uoltus *C* uultus *cett. flor. Nostr.* ui *R1* *dol*endum *C* **103** tū *B C* nunc *T pr.* tunc *cett. Pph. flor. Nostr.* laedent *B F π Pph.* ledent *C M2 R γ δ′ ε λ p. ras. et corr. σ m u v flor. Nostr.* ledunt *λ′* ledant *M1* loedent *T* *uu.* 104—195 *DEFICIT cod. ν*

ł requiris

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) π σ m u v* **104** Telefe *B* male] mala *T1 π* loqueris *v* **105** domitabo *C* *d*ormitabo *M* tristitia *γ* maestum *B F δ λ′* moestum *γ* mestum *cett.* **106** Voltum *C* Vultum *cett. flor. Paris.* 8069.

us

8818[a] *Nostr.* decent] delectent *flor. Paris.* 8069 plena *om. δ1* **108** pri.nos *λ* **109** aut] atque *T m* inpellit *C F R T λ m z* impellit *cett.* impelit *flor. Nostr.* **110** ad *om. R1* umū *λ1 π1* mȩrore *B* moerore *γ* merore *cett.* deducit (*littera* e *euanuit*) *δ* **111** effert *C F2 M γ δ ε λ2 σ m u v z2 Pseudacr. gloss. Γ tract. Vind.* *effert R* *e*ffert *T2* efferet *B* effere *flor. Nostr.* et certi *F1 T1 λ′ π z1* intp&re *C* interpre*te* *R*

si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
intererit multum, diuosne loquatur an heros,
maturusne senex an adhuc florente iuuenta
feruidus, et matrona potens an sedula nutrix,
mercatorne uagus cultorne uirentis agelli,
Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.
  aut famam sequere aut sibi conuenientia finge.
scriptor honoratum si forte reponis Achillem,
impiger, iracundus, inexorabilis, acer
iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
sit Medea ferox inuictaque, flebilis Ino,

---

diu. 608: motus animi affectusque rebelles **113 T**: floril. Cusan. C 14 **S**: Plaut. Poenul. IIII 2, 9 (831 R.) sq.: quoduis genus ibi hominum uideas, quasi Acheruntem ueneris: equitem, peditem, libertinum, furem an fugitiuom uelis **114—124 T**: flor. Nostr. **114—116** 'intererit—feruidus' **T**: Seru. interpol. ad Aen. XII 18 **115 S**: eleg. in Maecen. I 7. Sil. XVI 455. Auson. Caesar. 3, 2: matura senectus || idem parent. 8, 11 p. 45 Sch. Claudian. VI cons. Hon. 580: florente iuuenta || cf. etiam Lucr. V 888 sq.: aeuo florente iuuentas occipit **116 S**: Iuu. 1, 69: occurrit matrona potens || Ou. met. X 438. Claud. rapt. Pros. III 171. Auien. Arat. 1794: 'sedula nutrix' in fine hexam.; in exord. Ou. her. 21, 95 **117 S**: Ou. fast. V 499: forte senex Hyrieus, angusti cultor agelli **120 T**: schol. Pers. 1, 70: ponere dicit scribere ut Hor.: scriptor—Achillem || similiter schol. Iuu. 1, 1: reponam idest scribam ut Horatius 'si—Achillen' **T**: Porph. ad art. poet. 190 **122** 'iura—nata' **T**: Seru. ad Aen. II 29 **S**: Cypr. Gall. num. 71: uina neget sibi nata libens **123** sq. **S**: Claudian. in Rufin. I 153: quas (herbas) legit Medea ferox || Auien. orb. terr. 1216: nam Medea ferox fuit ollis sanguinis auctor || Val. Flacc. VII 111: extremas Io uaga sentit harenas || Ou. trist. I 5, 22: fecerunt furiae, tristis Oresta, tuae

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) π σ m u v* **113** equitesque peditesque *R* equites peditesque (pedites*que M*) *cett. Pph. flor. Cusanum* chachinnum *M R ε corr. λ pr. m* **114** diuosne *B C* $R_1$ diuusne $F_1$ $M_1$ $T_1$ $\gamma_1$ *δ′ λ′ π m u Pph. tract. Vind. flor. Nostr.* diuusq. *ε* dauosne $R_2$ dauusne $F_2$ $M_2$ $R_3$ $T_2$ $\gamma_2$ *σ v Seruius interpolatus* ( ) hęros *B* heros *cett.* **115** Maturus ue *v* Maturus*ne z* Maturusne *uel* Maturus ne *cett. flor. Nostr.* **116** et] an *u v flor. Nostr.* **117** Mercator ue *v* Mercatorne *uel* Mercator ne *cett. flor. Nostr.* uirentis *B C* $T_2$ *ε σ m v tract. Vind. flor. Nostr.* ui*r*entis *R l* uigentis *F M* $T_1$ *γ δ′ λ′ π u*
s s i
**118** assyrius *B T π m z* asyrius *λ* asirius *ε* assirius *C F M R γ σ l u v* asyr,us *δ* ar*gis R* agris *C* **119** sequere] si q̄re *B* conueniencia *λ con*uenientia *φ* **120** achillen *F λ′ π Pph. flor. Nostr.* achilli $R_1$ (-ē $R_2$) **121** Inpiger *F ε z flor. Nostr.*
b a e
īpiger *B* Impier *M T* Impiger *cett.* **122** sibi negat *T* negat *M* $R_1$ $T_1$ *δ λ′* $z_2$ neget *cett. flor. Nostr.* nichil *u* adroget *F R* arrogat $T_1$ arroget *cett. Pseudacr. flor. Nostr.* **123** media *B* $M_1$ *λ pr. π pr.* ino, in *in ras. λ*

perfidus Ixion, Io uaga, tristis Orestes.
siquid inexpertum scaenae committis et audes
personam formare nouam, seruetur ad imum,
qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
*difficilest proprie communia dicere; tuque
rectius Iliacum carmen deducis in actus,
quam si proferres ignota indictaque primus.
  publica materies priuati iuris erit, si
non circa uilem patulumque moraberis orbem,
nec uerbo uerbum curabis reddere fidus
interpres, nec desilies imitator in artum,
unde pedem proferre pudor uetet aut operis lex,
nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
'fortunam Priami cantabo et nobile bellum'.
quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

---

**126** sq. 'seruetur—constet' **T**: Seru. interpol. ad Aen. VI 176 **128—135 T**: floril. Nostrad. **128** 'difficilest—dicere' ex Graeco: *χαλεπὸν τὰ κοινὰ ἰδιῶσαι*; uid. Zambra de art. poet. II 8 **129 S**: Aristot. poet. 23, 4 p. 1459 b, 2: *τοιγαροῦν ἐκ μὲν Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας ἢ δύο μόναι* **132** 'orbem' **S**: *κύκλος* = loci commun. ap. Eupolin (Stob. XXXV 2) et Aristot. rhet. I 9. III 14 **133** sq. 'nec—interpres' **T**: Seru. ad Aen. I 223. XI 1 || Hieronym. ep. ad Pammach. (57, 5) his praemissis: 'sed et Horatius uir acutus et doctus hoc idem in arte poetica erudito interpreti praecipit' **S**: Boethius, quem iam tractatus Vindobon. laudat, in Porphyrium I p. 46 (= p. 135, 6 sqq. Brandt): uercor ne subierim fidi interpretis culpam, cum uerbum uerbo expressum comparatumque reddiderim **133** sq. 'nec—artum' **T**: tractat. Vindobon. ad art. poet. 149 **134** sq. **S**: Cic. ad fam. VIII 16, 5: ne te sciens prudensque eo demittas, unde exitum uides nullum esse **135 S**: Iuu. 7, 102: 'operum lex' in clausula **137 S**: Iliadis paruae init.: *Ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὔπωλον* **138** sq. **T**: floril. Nostrad. **138 S**: Quintil. inst. I 5, 6: occurrat mihi forsan

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) π σ m u v* **124** ixon *R1* ixionia uaga *C* horestes *M T ε m z* horrestes *δ* oristes *R1* **125** scaenae *B C δ′ λ′ π σ* scoenę *M* scaene *R* scenae *cett.* cōmitis *C* audis *R* **127** incoepto *δ′* **128** *difficilest] Difficilis *R1* D: est *cett.* propriae *B R δ a. ras. ut uid.* dicere communia *u pr.* **129** deducis carm̄ *u* carnen deducis *λ* carmen deducis *cett. flor. Nostr.* **130** proferre sicnota *λ pr.* primis *γ* *uu.* 132—137 *ex parte tantum liquent in C* **133** uerbo ucrbum *B F M T γ δ′ ε λ′ π m u v Pph.* uerbum uerbo *C R σ Pseudacr. Hieronymus Seruius utrobique flor. Nostr.* **134** disilies *B* dissilies *C* imitatur *γ1* arctum *u* artum *cett.* arcum *flor. Nostr.* *uu.* 135—137 *initia euanuerunt in C* **135** referre pudor uetat *v* **136** 'ł nec uiciū capies quod scriptor' *μ in marg.* sic *φ2*, *φ1 euanuit* ut *om. γ1* cyclicus *B C F R γ ε λ′ m tract. Vind.* ciclicus *M T δ′ π v Pseudacr.* cilicus *u* ciclius *σ cum Regin. pr. cons. Paris. t* **137** cantabo et] cantarat ł regnū *B* bellum *flor. Nostradam.* **138** dignum fer& tanto *C* dignum tanto feret *cett. flor. Nostr.* hiatu *R*

parturient montes, nascetur ridiculus mus.
quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
'dic' mihi, Musa, uirum, captae pos tempora Troiae
qui mores hominum multorum uidit et urbes'.
non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten Scyllamque et cum Cyclope Charybdim.
nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo;
semper ad euentum festinat et in medias res
non secus ac notas auditorem rapit et, quae
desperat tractata nitescere posse, relinquit,
atque ita mentitur, sic ueris falsa remiscet,

aliquis: quid hic promissor tanti operis dignum? **139** T: Hieronym. adu. Iouinianum lib. I 1. Probus cath. p. 25 K. floril. Paris. 8818ª. floril. Cusanum C 14. Seruius ad Aen. VIII 83. quaestiones grammaticae in cod. Bernensi 83 p. 186 Hagen 'nascetur—mus' T: Quintilian. inst. VIII 3, 20 S: Phaedr. IIII 23 (22) et prouerb. Graec.: *ὤδινεν ὄρος, Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο· τὸ δ' ἔτεκεν μῦν* || Hieronym. adu. Rufin. III 3: quid parturis mihi montes criminum? **141** sq. expressa sunt ex principio Odysseae I 1 sqq.: *ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε, πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω* || Auson. in periocha primi libri Odysseae p. 235 Sch. eosdem uersus usurpauit **141** S: Ou. met. XI 757 sq.: Priamusque nouissima Troiae tempora sortitus || VIII 365 sq.: Troiana . . . tempora **142** T: schol. *Γ a b V* epist. I 2, 19 praemisso 'ut in arte poetica' **143** T: florileg. Nostradam. **147** T: Hieronym. epist. 10 ad Paulum **148—150** cf. schol. Ven. Hom. Il. I 8: *λέγουσι δὲ καὶ ἀρετὴν ποιητικὴν εἶναι τὸ τῶν τελευταίων ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀνέκαθεν διηγεῖσθαι* **151** sq. 'sic ueris—imum' T: floril. Nostr. S: Aristot. poet. 24, 9 p. 1460a, 11: *δεῖ μὲν οὖν ἐν*

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) π σ m u v* **139** Parturient *Ω Pph. Pseudacr. tract. Vind. Probus Seruius florilegia Paris.* 8818ª *Cusanum Nostr.* Parturiunt *z2 Gemblacensis aliique Hieronymus* mos (v supra) *R* **140** Quando *δ1* nil *B F M T γ δ p. ras. λ'2 π σ m u v* nihil *R δ a. ras. ε λ' a. ras.* nihi *C* mihi *z* **141** capte *F* p̄' captę tēpora *C* p̄ (*C λ'*) *uel* post tempora (tempa *δ*) *cett. Ausonius* pos t: *ε in R* post *est in rasura* post menia *uel* moenia *μ uar. s; de scriptura* pos *uide Epileg.* **142** qui] qs (i supra) *B* uid& *C1* **143** s, *C* **144** spetiosa *Fz* speciosa *δ* **145** Antiphaten *F T γ δ' ε corr. λ σ m* antipathen (h supra) *B* Antipaten *M ε pr.* Antiphathen *C* Antiphatem *u v* Anthipaten *π* Antephaten *R* Antyphaten *l* scillam *C M δ σ u v* schillam *γ* cum] c̄ *B om. T δ'1 ε1* ciclope *C M T γ u v* charibdim *B C R ε λ φ corr. ψ m* caribdim *T δ' φ pr. l u v* caribdin *γ* choribdī *M* **147** Et gemino *Hieronymus* troiae (ł troianum supra) orditur sortitur *λ'* ouo *δ in ras.* heuo = aeuo *π1* **148** Senp *λ* adeuentū *δ* **149** Nec (on supra) *u* auditas, *ad marg.* ac notas *u* **150** tracta *B* reliquit *M*

primo ne medium, medio ne discrepet imum.
  tu, quid ego et populus mecum desideret, audi:
si plosoris eges aulaea manentis et usque
sessuri, donec cantor 'uos plaudite' dicat,
aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
mobilibusque decor naturis dandus et annis.
reddere qui uoces iam scit puer et pede certo
signat humum, gestit paribus conludere et iram
colligit ac ponit temere et mutatur in horas.
inberbis iuuenis, tandem custode remoto,
gaudet equis canibusque et aprici gramine campi,
cereus in uitium flecti, monitoribus asper,

---

*ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον . . . δεδίδαχε δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν ὡς δεῖ* || Senec. Herc. fur. 1070: ueris miscens falsa || Baeda comm. in Marci euang. c. 1: improbus enim magister est diabolus, qui falsa ueris permiscet **157** S: Ou. her. 14, 55: femina sum et uirgo, natura mitis et annis **158—176** 'reddere—adimunt' T: floril. Nostrad. **158** sq. 'reddere—humum' T: schol. Stat. Theb. IIII 257 **159** signat humum] S: Ou. met. I 136: humum longo signauit limite mensor || gestit paribus conludere] S: Aristot. rhet. II 12: *φιλόφιλοι... καὶ φιλέταιροι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡλικιῶν* **159** sq. iram colligit] S: Aristot. rhet. II 12: *θυμικοὶ καὶ ὀξύθυμοι* **160** S: Lucr. V 274: mutatur in horas || Manil. III 265: mutantur in horas || Aristot. rhet. II 12 (uid. supra ad uu. 159 sq.): *εὐμετάβολοι καὶ ἁψίκοροι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας* **161** S: Paulin. Petr. uit. Mart. IIII 153: 'custode remoto' in clausula **162. 164** S: Ennodius carm. II 75, 1: gaudet equis recti dissuasor prodigus aequi || Ter. Andr. I 1, 28 (55) sqq.: quod plerique omnes faciunt adulescentuli, ut animum ad aliquod studium adiungant aut equos alere aut canes ad uenandum || 'gramine campi' in fine hexametri: Ou. fast. VI 237. Stat. s. V 3, 24. Sil. VII 289 **163** cereus] cf. Plat. legg. I p. 633 D: *θωπείας κολακικάς, αἳ καὶ τῶν σεμνῶν οἰομένων εἶναι τοὺς θυμοὺς . . . ποιοῦσιν κηρίνους*

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) π σ m u v* **152** imum] unū *B* **154** plosoris *B C M pr. R1 γ δ'2 λ corr. m cum G L μ uar. c q1 Taurin.1 Pph.* plusoris *uel* plus oris *F R2 T1 δ'1 λ'1 π* plausoris *M corr. T2 ε ut uid. λ uar. σ φ2 l2 u v tract. Vind. in interpr.* plausori *B2 superscr.* 'Plosoris et plausoris legitur' *Pseudacr.* () aulę *B* aulaea *C Pph.* aulea *cett.* **155** Sessori *B* Sesuri *C* **157** Nobilibusque *B* naturis *Ω Pseudacr. tract. Vind.* maturis *y* (*Upsalensis Vaticanus1 Vigorniensis uar.*) **158** Redere (d superscr.) *u* qui *Ω* certo] *C non liquet uu.* 159—200 *deficit cod. ε* **159** humū > gestit *B* conludere *C F M δ' λ π u* con=ludere *R* colludere *cett.* et iram] *C1 n. l. u.* 160 *om. F pr.* **160** temere] te mēte = te mctere *B* tremere *T pr.* tenere (v superscr.) *v* motatur *C* hora *B, C n. l.* **161** Inberbus *C1 M γ* Imberbis *T ut uid.* Inberb//s *C* Inberbis *F R δ' λ π σ m u v flor. Nostr.* Imberbis *l* Īberbis *B* () **162** gaudetc. q̄ (l superscr.) *B* aequis *F T* **163** Cęreus *π* Ceretis *R1* uicium *M T δ1 λ σ v* flectit *γ*

utilium tardus prouisor, prodigus aeris,
sublimis cupidusque et amata relinquere pernix.
conuersis studiis aetas animusque uirilis
quaerit opes et amicitias, inseruit honori,
commisisse cauet quod mox mutare laboret.
multa senem circumueniunt incommoda, uel quod
quaerit et inuentis miser abstinet ac timet uti,
uel quod res omnis timide gelideque ministrat,
dilator, spe longus, iners auidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
se puero, castigator censorque minorum.

---

164 utilium tardus prouisor] S: Aristot. rhet. II 12 p. 1389 a, 34 (uid. supra): *μᾶλλον αἱροῦνται πράττειν τὰ καλὰ τῶν συμφερόντων* 165 sublimis] S: Aristot. ibid.: *καὶ φιλότιμοι μέν εἰσι, μᾶλλον δὲ φιλόνικοι. ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ νεότης* 'et amata—pernix' T: schol. *Γ a f V* epist. II 1, 100 166 sq. 'animusque—amicitias' T: Seru. ad Aen. VIII 163 S: Val. Flacc. I 55: 'animique viriles' in clausula 169 sq. T: floril. Paris. 8818 a S: Columbanus ad Sethum u. 20 (cod. Paris. 8303): multa senem fragilis uexant incommoda carnis 170 T: schol. *Γ' b f c ζ* ad serm. I 1, 42, sed in melioribus codicibus *Γ' b f* desunt uerba 'quaerit—inuentis' 171 S: Aristot. rhet. II 13 p. 1389 b, 31: *κατεψυγμένοι γάρ εἰσιν, οἱ δὲ νέοι θερμοί, ὥστε προωδοποίηκε τὸ γῆρας τῇ δειλίᾳ* || ibid.: *πάντα προφοβητικοί* 172 S: Sen. epist. 101, 8. 10: maximum uitae uitium est, quod inperfecta semper est, quod aliquid ex illa differtur. qui cotidie uitae suae summam manum imposuit, non indiget tempore. ex hac autem indigentia timor nascitur et cupiditas futuri exedens animum... cui uita sua cotidie fuit tota, securus est: in spem uiuentibus proximum quodque tempus elabitur subitque auiditas et miserrimus et miserrima omnia efficiens metus mortis || Aristot. rhet. II 13 p. 1389 b, 33: *καὶ φιλόζωοι καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ διὰ τὸ τοῦ ἀπόντος εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν* || Sophocl. Acris. fragm. 63 N.: *τοῦ ζῆν γὰρ οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρᾷ* || Statius s. IIII 3, 132: Aeneas auide futura quaerens spe longus] S: Aristot. rhet. II 14: *ζῶσι τῇ ἐλπίδι* iners] S: Aristot. rhet. II 14: *δειλοί* 173 S: Aristot. rhet. II 14: *ὀδυρτικοί εἰσι καὶ οὐκ εὐτράπελοι* || Sen. de ira II 19, 4: senes difficiles et queruli sunt 173 sq. laudator—puero] S: Aristot. rhet. II 14: *διατελοῦσι γὰρ τὰ γενόμενα λέγοντες, ἀναμιμνησκόμενοι γὰρ ἥδονται*

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) π σ m u v* 166 conuersi *B* animũque *B* uiriles *B* uiris *R*1 167 Querit *M σ u z* amicicias *M λ σ v* amititias *π ψ u* amiticias *C T* amicias *z* *uu.* 168—170 *om. δ pr., add. in marg. superiore* 168 Commississe *B* mox mutare *B R γ λ corr.* 1 *aut*2 *u v tract. Vind. flor. Nostr.* mox motare *C* permutare *F T δ' λ' π corr. σ m* mutare *π pr.* mox munire *M cum cod. Helmstad.* 169 inc//omoda *δ* in//commoda *u* 170 Querit *M R*1 *γ σ m u v z* ac timet *om. C*1 &timet *C*2 *schol. Γ' ad serm.* I 1, 42 *flor. Nostr.* 171 omnis *F R* 1 *π cum μ Petrop.* omnes *cett. flor. Nostr.* gelide timideque *flor. Nostr.* timidae *T λ* tímide *π* timide *cett.* geli *B* 172 Delator *B* 173 Dificilis



*δ π* quaerulus *R π φ l pr.* 174 Sepeu *M*

multa ferunt anni uenientes commoda secum,
multa recedentes adimunt. ne forte seniles
mandentur iuueni partes pueroque uiriles:
semper in adiunctis aeuoque morabimur aptis.
  aut agitur res in scaenis aut acta refertur.
segnius inritant animos demissa per aurem
quam quae sunt oculis subiecta fidelibus et quae
ipse sibi tradit spectator: non tamen intus
digna geri promes in scaenam, multaque tolles
ex oculis, quae mox narret facundia praesens.
ne pueros coram populo Medea trucidet,
aut humana palam coquat exta nefarius Atreus,
aut in auem Procne uertatur, Cadmus in anguem.

---

175 sq. 'multa—adimunt' T: Seru. ad Aen. V 344 S: Sen. de uita beata 20, 3: ego fortunam nec uenientem sentiam nec recedentem 177 T: Eugraphius in Terent. Phorm. IIII 5, 14: partes enim uirorum uiros, feminarum feminas, ut docet Horatius, agere conuenit 179 T: Diomedes p. 490 K. 180—182 'segnius—spectator' T: floril. Nostr. 180 sq. S: Herod. I 8: *ὦτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισιν ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν* || paroem. Gr. II 744 L.: *ὠτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί* || Nazarius panegyr. Constant. Aug. c. 32, 4: ad animum languidius accedunt, quae aurium uia manant, quam quae oculis hauriuntur || Pacatus panegyr. c. 24, 4 B.: haut iniuria tibi uindicas priuilegium miseriarum non auribus modo, quarum sensus est leuior, sed coram oculis ferre compulsa e. q. s. || Sen. epist. 6, 5: homines amplius oculis quam auribus credunt || Auson. protrept. praef. p. 260, 5 sq. P.: aures nostras audita uelocius quam lecta praetereunt || Orient. commonit. II 397 sq.: tu, si commendes animo demissa per aurem omnia 185 S: Aristot. poet. 14, 6 p. 1453 b, 28: *καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τοὺς παῖδας τὴν Μήδειαν* 187 S: Claudianus in Eutrop. I 293: in uolucrem Tereus, Cadmus se uertit in anguem || cf. Eurip. fr. 930 N.: *οἴμοι, δράκων μου γίγνεται τὸ ἥμισυ· τέκνον, περιπλάκηθι τῷ λοιπῷ πατρί*

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) π σ m u v* 175 uenientis *B R* comoda *δ v* 176 recedentis *B* seniles] uiriles *B* 177 Mandantur *u* Mand///tur (en) *λ* Mandent//// *δ* 178 morabimur *M γ λ corr.*1 *aut*2 *σ m u v cum L ξ a h et tract. Vindob.* morabitur *B F R T δ' λ' π Pseudacr.; C n. l.* () *cf. Epileg.* apti *B* 179 scaenis *B γ λ' σ ψ Pph.* cenis *M* scenis *cett.* 180 inritant *R λ* īritant *B* irritant *cett. Pseudacr.* irritent (a) *flor. Nostr.* demisa *R*1 dimissa *T l m tract. Vind.* aures *c q* 181 Quamque *B R*1 *δ*1 *λ* Quaq *M* sunt *R* occulis *M* et que *M R T γ λ* 183 scaenam *B σ ψ l m z* scenam *cett.* multaque/// tolles *R* 184 occulis *M* que *M R λ u* p̄sens facundia narr& *μ s* 185 Nec *v* Ne *cett. tract. Vind.* media *R*1 186 quoquat *C*1 *F cum G μ* coquat *C* coquat *cett.* nefar atreus *λ* atrus *M*1 187 procne *F T m* ꝓgne *λ* progne *cett.* cadmus *C M R T γ δ' π m u* cathmus *B σ l v* chathm' *λ* chadmus *F* an//guen *R*

quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
  neue minor neu sit quinto productior actu
fabula, quae posci uolt et spectanda reponi.
  nec deus intersit, nisi dignus uindice nodus
inciderit; nec quarta loqui persona laboret.
  actoris partis chorus officiumque uirile
defendat, neu quid medios intercinat actus,
quod non proposito conducat et haereat apte.
ille bonis faueatque et consilietur amice
et regat iratos et amet pacare timentis;
ille dapes laudet mensae breuis, ille salubrem
iustitiam legesque et apertis otia portis;
ille tegat commissa deosque precetur et oret,

---

191 sq. 'nec—inciderit' **T**: Seru. ad Aen. I 8. II 620. VIIII 764. floril. Nostr. **S**: Plat. Cratyl. p. 425 D: *οἱ τραγῳδοποιοὶ ἐπειδάν τι ἀπορῶσιν, ἐπὶ τὰς μηχανὰς καταφεύγουσι θεοὺς αἴροντες* ‖ Cic. nat. deor. I 20, 53: ut tragici poetae, cum explicare argumenti exitum non potestis, confugitis ad deum ‖ Aristot. poet. 15, 7 p. 1454 a, 37: *φανερὸν οὖν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ δεῖ τοῦ μύθου συμβαίνειν, καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἀπὸ μηχανῆς … ἀλλὰ μηχανῇ χρηστέον ἐπὶ τὰ ἔξω τοῦ δράματος ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ἃ οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἰδέναι ἢ ὅσα ὕστερον, ἃ δεῖται προαγορεύσεως καὶ ἀγγελίας. ἅπαντα γὰρ ἀποδίδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν* 192 'nec—laboret' **T**: Diomedes p. 491 K. 193 sqq. **S**: Aristot. poet. c. 18 p. 1456 a, 25: *καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου καὶ συναγωνίζεσθαι* 196—201 **T**: floril. Nostr. 197 pacare timentis] cf. Sen. epist. 59, 8: nihil stultitia pacatum habet: tam superne illi metus est quam infra: utrumque trepidat latus

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) π σ m u v* 189 nec *u* (u *supra*) neu *δ* neu *cett. Pph.* fit *T δ z*$_1$ quinto] uicto *B* *qnto* (ι *supra*) *C*$_2$ *in lacuna* productor *R*$_1$ 190 que *u* uolt *C F δ λ′ π z*$_1$ uult *cett.* uolet *Pph.* et spectanda *C M R γ π*$_2$ *φ Pph. tract. Vind.* et exspectanda *B* &///s//pectanda *ψ* et spectata *T δ′ λ′ π*$_1$ *σ γ uar. u* et spectanda (ł tata *supra*) *v* et spect*anda m* 191 Nec *Ω Pph. tract. Vind.* Non *flor. Nostr.* uindice] iudice (c *supra*) *σ v*$_1$ *uar.* 192 nequarta *γ* nec] ne *φ Diomedis codd. plerique* 193 Acioris *M*$_1$ Actoris *cett. Pph. Pseudacr. tract. Vind.* () partis *B C*$_1$ *R*$_1$ *cum μ* partes *cett.* () choris *R*$_1$ offitium *F γ* 194 Defendit *R*$_1$ moedios *δ* intercenat *B* intercidat *T σ m* intercinat *cett.* 195 Quo*d R* hereat *M R T γ δ′ φ σ m u v* aptę *C π a. ras. ψ a. ras. u.* 196 *REDIT CODEX ν Ω = B C F M R T γ δ′ (d z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* 196 Illi *B* amice *B C M γ ν σ m u z flor. Nostr.* amic*e F*$_2$ *T*$_2$ *δ λ*$_2$ *v* amicis *R λ′ Pseudacr. codd. γ ν* amici *F*$_1$ *T*$_1$ *π* 197 amat *γ*$_1$ pacare] paccare *l*$_1$ peccare *B C F M R T γ δ corr. λ ν π σ l*$_2$ *m u v z Pseudacr. gloss. Γ tract. Vind. flor. Nostr.* pecare *δ cum μ p Taurinensi; uide Epileg.* timentis *F R*$_1$ *π cum μ* timentes *cett. tract. Vind. flor. Nostr. cons. gloss. Γ* 198 mense *C M R* salubre *M* 199 Iusticiam *C M λ σ* legis *C* ocia *C T*$_1$ *v* 200 Intellegat *γ*$_1$

ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
  tibia non, ut nunc, orichalco uincta tubaeque
aemula, sed tenuis simplexque foramine pauco
adspirare et adesse choris erat utilis atque
nondum spissa nimis complere sedilia flatu;
quo sane populus numerabilis, utpote paruos,
et frugi castusque uerecundusque coibat.
postquam coepit agros extendere uictor et urbes
latior amplecti murus, uinoque diurno
placari Genius festis impune diebus,
accessit numerisque modisque licentia maior.
indoctus quid enim saperet liberque laborum
rusticus urbano confusus, turpis honesto?
sic priscae motumque et luxuriem addidit arti
tibicen traxitque uagus per pulpita uestem;

---

**201** S: Val. Flacc. II 485: uerum o si redeant Phrygibus iam numina! **202** sqq. Varronem sequitur Flaccus, uid. Pseudacr. ad h. u. **206** numerabilis = ἀριθμητός, Theocr. id. 16, 87: *ἀριθματοὺς ἀπὸ πολλῶν* **208—214** S: Plin. n. h. XVI 171 D.: postquam uarietas accessit et cantus quoque luxuria **208** S: Lucan. I 170: longa sub ignotis extendere rura colonis **208** sq. S: Ou. fast. III 181 sq.: moenia iam stabant, populis angusta futuris, credita sed turbae tunc nimis ampla suae **213** S: Venant. Fortun. IIII 26, 151: 'turpis honestus' in claus. hexam.

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v u.* 201 *redit cod. ε* 201 ħabeat *δ*
ł auri
**202** non ut *om. B* n̄ coricalcho *C1* coricalcho *B* orichalco *R σ φ corr. ψ u Pph.* oricalco *M T δ ε λ′ ν φ pr. m v* oricalcho *C2 γ π z* uincta *B F M R T γ δ′ λ′ π σ m Pph.* iuncta *C ut uid. ε ν v* () **203** sꝭ *C* pauco *B C M γ δ2 ε uar. ν π1 σ m u uar. Pph. cons. Pseudacr.* paruo *F R T δ1 ε λ′ π2 u z* () *quod inuasisse uidetur*
ł paruo
*ex u.* 206 pauco *v* **204** Adspirare *C M R δ′ λ′ ν π* Asspirare *γ ε σ* Aspirare *B F T m u v* coris *B M pr.* **205** conplere *ν u* complere *cett.* **206** Quod *B* ut pute *uel* utpute *C T pr. δ ε* paruos *B C* paruus *cett.* **207** frugi] fugit *B* frigi *R1* catus *F* cautus *C ut uid. ψ corr.* coibat *R* cohibat *F T δ a. ras. l a. corr. u v z* cohibet *ε pr.* **208** cepit *M λ m u v u.* 209 *bis exh. T fol.* 62[b] *fin. et fol.* 63[a] *in.* **209** Lacior *λ* Latior *cett.* implecti *B* uiuoque *γ1* uino *om.* que *B* **210** festis] quęsitis *R1* impune *B T γ π l Pseudacr.* inpune *cett.* **211** numerus *u* licencia *λ* maior] malorum *R1 u.* 212 *om. F1 R1 T1 δ1 aut pr. λ′1 π1, add. in marg. F2 R2 T2 δ (2 ?) λ′2 π2 testantur Pseudacr. tract. Vind.* **213** honcsto *M* **214** sic̄ *B* () prisce *M φ v* luxuriem *F R T γ δ′*
e
*ε λ′ ν σ* luxurię *m* luxuriam *B C M π u Pph.* luxuriam *v* **215** Tibiicen *M* Ticen *B*

sic etiam fidibus uoces creuere seueris,
et tulit eloquium insolitum facundia praeceps,
utiliumque sagax rerum et diuina futuri
sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
carmine qui tragico uilem certauit ob hircum,
mox etiam agrestis Satyros nudauit et asper
incolumi grauitate iocum temptauit eo, quod
inlecebris erat et grata nouitate morandus
spectator functusque sacris et potus et exlex.
uerum ita risores, ita commendare dicacis
conueniet Satyros, ita uertere seria ludo,
ne quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
regali conspectus in auro nuper et ostro,

---

**216** S: Plut. de musica 1141 C: *ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐλητικὴ ἀφ' ἁπλουστέρας εἰς ποικιλωτέραν μεταβέβηκε μουσικήν* **220—224** 'carmine—spectator' T: Diomedes p. 491. Marius Victorinus II 4, 25 p. 82 K. **220** sq. 'carmine—nudauit' T: Sueton. ap. Isid. orig. VIII 7, 5 (Suet. ed. Reiff. p. 6). Diomedes p. 487. florilegium Cusan. C 14 **220** T: Seru. ad eclog. 3, 20 **221** S: Auson. Mos. 170 sq.: his (al. hic) ego et agrestes Satyros et glauca tuentes Naidas extremis credam concurrere ripis **223** S: Ou. met. IIII 284: dulcique animos nouitate tenebo **224** 'exlex' T: gloss. Mai class. auct. VIII 200. incertus grammaticus § 26 p. 207 Eichenfeld et Endlich || cf. Lucil. lib. II 83 Marx: 'exlex' in fine hexam. ut a. p. 139 'ridiculus mus' **228** S: Sil. XVII 645: auro decoratus et ostro || Verg. Aen. IIII 134: ostroque insignis et auro || bucol. Einsidl. I 28: ostro clarus et auro || Stat. Theb. II 406: satis ostro diues et auro || Claud. carm. min. XXXXVI 8: ostro texebat et auro

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* **217** Etulit *λ* p̄ces *T λ* *u.* 218 *paene euanuit in C* **220** traico *M* cantauit *γ* certauit *cett. Pph. Pseudacr. Victorin. Isidorus tract. Vind.* ircum *B C F M λ cum c q Isidori cod. Paris.* 7582 *saec.* X yrcum *σ* hircum *R T γ ε ν π l u z Pph. flor. Cusanum* h. *Pseudacron* hyrcum *δ m v* **221** mox] Vox *flor. Cus.* agrestis *C* $M_1$ $R_1$ $γ_1$ *π cum S μ c k Pph. flor. Cus. Diomedes p.* 487 *K.* (*om. codd. p.* 491) *Marius Victorinus (cod. Valentian.)* agrestes *cett.* satiros *C δ ν u v* nudauit] nouauit *Diomedis codd. utrobique, recte Pph. Victorinus* **222** Incolomi *B γ ε ν* $π_2$ *σ m Diomedes* Incolumi *cett. Marius Victorinus* grauitate *om. codd. Diomedis p.* 491 locum $R_2$ *T δ' ε π m Diomedes, B* locum *exhibere uid.* iocum *cett.*
ł Illecebris
*Pseudacr. tract. Vind. Marius Victorinus* **223** inlecebris erat] Inerat *λ* Inlecebris *B C corr.* $δ_2$ *l corr. Diomedes* Encelebris *C pr.* Incelebris *F R* $T_1$ $δ_1$ *ε* $π_2$ *l pr. m z* Illecebris *M γ ν* $π_1$ *σ u v Pseudacr.* Illecerebris *Mar. Victorinus* Illec//ebris $T_2$ erat *om. F pr. π* et *om. T δ' m* & grata erat *C* grata *om. codd. Diomedis u.* 224 *om.* $z_1$ **224** Spectatvs *C* **225** cōnīendare *B* dicacis *B C* dicaces *cett.* **226** Conueniat *B* satiros *C δ ν u v* ita uertere] auertere *B C* **227** Nequicumque *R* adhibetur *B ε cum L pr.* ad-
v
ibebitur *C* et heros *B* **228** conspectos *M*

migret in obscuras humili sermone tabernas,
aut, dum uitat humum, nubes et inania captet.
effutire leuis indigna tragoedia uersus,
ut festis matrona moueri iussa diebus,
intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.
non ego inornata et dominantia nomina solum
uerbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo,
nec sic enitar tragico differre colori,
ut nihil intersit, Dauosne loquatur et audax
Pythias emuncto lucrata Simone talentum,
an custos famulusque dei Silenus alumni.
ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quiuis
speret idem, sudet multum frustraque laboret
ausus idem: tantum series iuncturaque pollet,
tantum de medio sumptis accedit honoris.
siluis deducti caueant me iudice Fauni,
ne uelut innati triuiis ac paene forenses

---

230 **S**: Pers. 5, 7: grande locuturi nebulas Helicone legunto 232 sq. **T**: Aribo scholasticus music. p. 205 [t. II Gerbert] 234 'dominantia nomina' *κύρια ὀνόματα* ap. Aristot. poet. 21, 2 p. 1457 b, 1 || cf. Cic. de orat. III 37, 149: utemur uerbis . . . eis, quae propria sunt et certa quasi uocabula rerum, paene una nata cum rebus ipsis 238 Pythias (persona comica apud Caecilium) emuncto] **S**: Menand. p. 172 Mein.: *γέρων ἀπεμέμυκτ' ἄθλιος λέμφος* 240 'ex—sequar' **T**: schol. *Γ* epist. II 1, 168 240—242 'ut sibi—idem' **T**: floril. Nostr. **S**: Archimelus in anth. Pal. VII 50, 3 sq.: *λείη μὲν γὰρ ἰδεῖν καὶ ἐπίρροθος· ἢν δέ τις αὐτὴν εἰσβαίνῃ, χαλεποῦ τρηχυτέρη σκόλοπος*

---

*Ω* = *B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 230 dum] nū *B C* uitet *T ε*2 *m u* uitat *cett. Pseudacr.* 231 Effuttire *F γ λ* Eeffutire *δ* Effugire *R*1 leuis *B C M*1 *R*1 *γ*1 *ν π* leues *cett.* indignata *B* traguedia *F δ'*1 *aut pr. z* tragoedia *γ* tragędia *M* tragedia *m u v* 233 satiris *T u v* ꝑptuis *F* 234 nomine *B C*1 235 pisonis *F M*1 *δ'*1 *ε λ' π m corr.* personis *T*1 satirorum *T u v* 236 Ne *γ pr.* eniter *M pr.* 237 nichil *σ u v* daus ne *B* da(u)usne *C* dauusne *z* dauusne *cett.* et *B C* an *F M R T γ δ' ε λ' ν π σ m u v cf. uar. lect. epist.* I 12, 17 *et Epileg.* () 238 Pythias *F δ' ε λ' ν σ* Pithyas *B C R γ* Phithias *M u* Pithias *T π m v* lucrata *R* 239 alunni *u* amici *M a. ras., superscr.* alūni 240 carmen fictum *u cum S Petropolit.* 241 Spiret *λ'* Sperat *T pr.* sudetq; *M a. ras.* frustroque *M*1 *aut pr.* *uu.* 243—410 *deficit cod. ε* 243 sunptis *u* accidit *R*1 *π pr.* accedet *T* accedit *cett.* 244 Silua (ƚ siluis) *u* iudice] lucide *C* 245 uelud *M λ*1 *aut pr.* paene *B C R ν* poene *λ corr.* pene *cett.*

aut nimium teneris iuuenentur uersibus umquam,
aut inmunda crepent ignominiosaque dicta:
offenduntur enim, quibus est equos et pater et res,
nec, siquid fricti ciceris probat et nucis emptor,
aequis accipiunt animis donantue corona.
  syllaba longa breui subiecta uocatur iambus,
pes citus; unde etiam trimetris adcrescere iussit
nomen iambeis, cum senos redderet ictus,
primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
tardior ut paulo grauiorque ueniret ad auris,
spondeos stabilis in iura paterna recepit
commodus et patiens, non ut de sede secunda

---

246 iuuenentur] S: Graecorum *νεανιεύεσθαι* (Plat. Demosth.) et *μειρακιεύεσθαι* (Plut. Lucian.) **247—250** T: floril. Nostr. **248** cf. Iuu. 3, 154 sq.: de puluino surgat equestri, cuius r e s legi non sufficit **251—262** cf. Mar. Plot. IIII 30 p. 526 K.: secundum rationem metri iambici huc usque extendi metrum iambicum deberet, a dimetro usque ad tetrametrum, quamuis Horatius usque ad trimetrum praeceperit, cum de sexto pede uel septimo iambico nullam fecerit mentionem **251** sq. 'syllaba—citus' T: Marius Plot. IIII 3 p. 518 K. **251** S: anthol. Lat. 480, 4: ut praelata b r e u i s l o n g a e concludet i a m b u m **252** sq. 'pes—iambeis' T: Pseudacr. olim uolgatus, non *A Γ*, ad c. I 16, 24 **254—256** 'non ita pridem—recepit' T: Marius Plot. IIII 3 p. 518 K. **256** cf. Fortunatian. p. 286 K.: sed iambus, ut ait Hor., s p o n d e u m i n p a t e r n a i u r a (partem cod.) r e c i p i t, qui pes omnia paene metra ornat atque disponit **257** sq.: 'non ut—socialiter' T: Marius Plotius IIII 6 p. 519 K.

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* **246** uersib, ~~istis~~ vnq *C* unquam *B C γ m v* umquam *cett.* *u.* 247 *post u.* 248 *in flor. Nostr.* **247** immunda *l u flor. Nostr. pr.* īmunda *B* inmunda *cett. Pseudacr. flor. Nostr.*
o
*corr.* ig*no*miniosaque *R* ignimiпiosaq. *δ* dicam *flor. Nostr.* **248** equos
o u
*B C*1 (este qs *B*) æquus *δ a. ras.* equūs *M* equus *C*2 *cett.* equs *μ*
ł t
**249** siquid *B* siqui *R*1 fricti *C*2 *F M R γ δ corr. λ′*1 *ν π*2 *σ m u Pseudacr. tract. Vind. flor. Nostr.* stricti *C*1 fracti *B T δ pr. λ′*2 *π*1 *v z* ( ) **250** donantque *π u*
ł ue
donant *om.* ue *B* donantq; *v* donantue *π uar. u uar. cett. flor. Nostr.* coronā, *lineola fort. ab alt. m. γ* **251** Sillaba *B M T γ*1 *π σ m u v* longa] nona *B* subiuncta *T* iambos *z*1 **252** trimetris] iri metris *B* timetris *M* adcrescere *C M R δ′ λ′ π φ u v* a*d*crescere *ψ* accrescere *cett.* accedere *Pph.* **253** iambis *B* iambus *M pr.* **255** paulum *π* paulo *cett. Pph. Pseudacr. Plotius* auris *R π cum μ, C n. l.* aurēs *M* aures *cett. Pph.* *uu.* 256—258 *legi uix possunt et in antecedentibus nonnulla euanuerunt in C* **256** Spondios *B* stabilis *B R*1 *π* stabiles *cett.* pat̄na in iura *u* **257** paciens *λ*

cederet aut quarta socialiter. hic et in Acci
nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni
in scaenam missos cum magno pondere uersus
aut operae celeris nimium curaque carentis
aut ignoratae premit artis crimine turpi.
  non quiuis uidet inmodulata poemata iudex,
et data Romanis *ueniast indigna poetis.
idcircone uager scribamque licenter? an omnis
uisuros peccata putem mea, tutus et intra
spem ueniae cautus? uitaui denique culpam,
non laudem merui. uos exemplaria Graeca
nocturna uersate manu, uersate diurna.
at uestri proaui Plautinos et numeros et
laudauere sales, nimium patienter utrumque,
ne dicam stulte, mirati, si modo ego et uos
scimus inurbanum lepido seponere dicto,
legitimumque sonum digitis callemus et aure.

---

260 **S**: Cic. Arat. 132: obuertunt nauem magno cum pondere nautae || Lucr. V 975. VI 549: 'magno pondere' eadem uersus sede 262 **S**: 'crimine turpi' in fine hexametri: Lucret. III 49 et Ou. met. XIII 308 263 **S**: Auson. ed IIII 56 = XIII 2, 56 Sch.: te praeeunte, nepos, modulata poemata Flacci 267 sq. **S**: Auson. domest. IIII 33 p. 23 P.: deliquisse nihil numquam laudem esse putaui 268 sq. 'uos—manu' **T**: Pseudacr. § ad s. I 3, 117 270 sq. cf. Hieronym. adu. Rufin. I 13: audio praeterea te . . . Plautino in me sale ludere 274 **T**: Pseudacron olim uolgatus ad c. IIII 9, 49, non AV

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 258 sotialiter *M z*
ł ii c
acci *C M R γ ν π1 σ m* achi ł acci *F* accii *F δ' λ' π2 u* acci *v* atii *T2*, *T1 n. l.* 259 apparet] *φ n. l.* raris *M pr. aut1* ennii *F δ' λ' u* 260 scęnam *B C R T σ l m* cenam *λ pr.* scenam *cett.* magno cum pondere *v y* cum magno (magna *R*) pondere *cett. Pseudacr.* 261 opere *C M R φ l* sceleris *R ψ pr.* 262 ignotę *γ pr.* ignorane *M1 l pr.* arti *R1* 263 inmodulata *C M γ δ' ν m u v* īmodulata *B* imm: *cett.* poemate *F* poemata *ψ corr. cett.* 264 ueniast] uenias *B* uenię *M* uenia// *est R* uenia est *cett.* indigna] iniusta *μ* 265 Icciroone *B C σ l cum j* iccirco *om.* ne *B* Idcircone *cett. Pseudacr.* an *B C F M R T γ δ' λ' ν π σ m Pseudacr. tract. Vind.* ut *u*
ł ut
*cum α corr. t uar. w* I (*superscr.* ł an) an *v* et *q* omnis *B C1 R1 T δ' λ' ν π2 cum G S μ* omnes *C2 F M R2 γ σ m u v*, *π1 n. l.* 266 Hasuros *M* 267 uenie *γ* 268 graeca *R π* gca *B* gre//ca *λ* greca *cett.* 270 Aut *γ* A//t *l* uestri *Ω tract. Vind.* () 271 Laudauere *R* pacienter *F* 272 miratis modo *B* 273 laepido *F* sepondere *B* dictum *u* dicto *cett. Pph. Pseudacr. tract. Vind.* (dicto *v*) 274 son//um *R*

ignotum tragicae genus inuenisse camenae
dicitur et plaustris uexisse poemata Thespis,
quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.
post hunc personae pallaeque repertor honestae
Aeschylus et modicis instrauit pulpita tignis
et docuit magnumque loqui nitique coturno.
successit uetus his comoedia, non sine multa
laude; sed in uitium libertas excidit et uim
dignam lege regi: lex est accepta, chorusque
turpiter obticuit sublato iure nocendi.
nil intemptatum nostri liquere poetae,
nec minimum meruere decus uestigia Graeca
ausi deserere et celebrare domestica facta,
uel qui praetextas uel qui docuere togatas.
nec uirtute foret clarisue potentius armis
quam lingua Latium, si non offenderet unum
quemque poetarum limae labor et mora. uos, o

---

275—288 **T**: Donatus(?) de tragoedia et comoedia fragm. p. XVII Klotz 275—280 **S**: Apollinar. Sidon. c. 9, 235—238: pictum faecibus Aeschylon secutus aut plaustris solitum sonare Thespin, qui post pulpita trita sub coturno ducebant olidae marem capellae (c. I 17, 7) 275—277 **T**: Diomedes p. 487 K. 278 sq. **S**: Athenaeus I c. 39 p. 21d: *καὶ Αἰσχύλος δὲ οὐ μόνον ἐξεῦρε τὴν τῆς στολῆς εὐπρέπειαν καὶ σεμνότητα* 280 **S**: Ou. am. III 1, 31: pictis innixa coturnis 282 sq. 'plerumque in uitium—regi' **T**: floril. Nostrad. 285 **S**: Martial. II 14, 1: nil intemptatum Selius, nil linquit inausum 288 **T**: Diomedes p. 489 K. 291 sq. **S**: Persius 1, 61: uos, o patricius sanguis

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* 275 camenę *M* camenae *cett. Pph.* 276 plausis *B* $C_1$ plautus *uel* plauctus *codd. Diomedis* uixisse *B R* uexasse *l* thespis *M R γ ν σ* h,spis *B* thepsis *C* thesphis *F λ′ π* tesphis *δ′ m u v* tesp//i//s *T* 277 peruncti] infecti *Diomedes* faecibus *B C R π l m Pph. Diomedes* fecibus *cett.* ora] atris *B C, in C superscr.* ł ora ora *cett.* (or//a *π*) 278 persone $\delta_1$ *ut uid.* palle *γ δ m u* polle $M_1$ honeste $\delta_1$ 279 Aeschylus *B T(?) γ δ corr. λ corr.* Haeschylus *C* Aeschilus *ν σ z* Aeschynus *δ pr. λ′ φ corr. ψ* Aeschinus *π φ pr. u v* $z_1$ Aescinus *T* Aescyuus *R* Eschilus *m* Esculus *M pr.* Escilus *M corr.* pulputa *B C* (pulputat ignis *C*) 280 nitiq., nit *in ras. C* 281 comedia *C R δ′ π σ m u v* commedia *M T* 282 s, *C* uicium *M T ν v* uīs̥ *C u.* 283 *om. B* 283 est *om. C* 284 cpticuit *F R cum f tract. Vind.* obtinuit *v* obticuit *cett.* 285 ///liquere *δ* 286 minimū
ł ut
*δ in ras.* graeca *B R π* ḡca *M l* greca *cett.* 288 Vel *φ* pretextas *R T γ m v z, C n. l.* togatis *B C* 289 uirtute≡ *γ* clarisq, *B C* clarisue *cett.* potencius *λ* 290 Qua *C, fort. euanuit lineola* līgua *u* lacium *λ pr.* 291 Queque *M* Quenque *m* lime $R_1$ $T_2$, *om.* $T_1$ uos o] ūsu *B*

Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
multa dies et multa litura coercuit atque
perfectum deciens non castigauit ad unguem.
  ingenium misera quia fortunatius arte
credit et excludit sanos Helicone poetas
Democritus, bona pars non unguis ponere curat,
non barbam, secreta petit loca, balnea uitat.
nanciscetur enim pretium nomenque poetae,
si tribus Anticyris caput insanabile numquam
tonsori Licino commiserit. o ego laeuos,
qui purgor bilem sub uerni temporis horam!
non alius faceret meliora poemata: uerum
nil tantist. ergo fungar uice cotis, acutum

---

292—294 'carmen—unguem' T: floril. Nostr. 294 S: Plut. de tuenda sanit. 13 p. 128 E: *ἡ μὲν οὖν νἀκριβὴς σφόδρα καὶ δι' ὄνυχος λεγομένη δίαιτα* || Dion. Halic. Demosth. uol. VI p. 994, VI (Usen.-Rad. V p. 157, 9): *τὸν Λυσιακὸν χαρακτῆρα—ἐκμέμακται εἰς ὄνυχα* 295 T: floril. Cusan. 296 sqq. cf. Cic. de diu. I 37: negat sine furore Democritus quemquam poetam magnum esse posse 296 S: Ou. ex P. I 5, 31: an populus uere sanos negat esse poetas 297 'bona pars ungues non ponere—loca' T: floril. Nostr. S: Tatianus adu. Graec. p. 87: (de Cynicis) *κόμην ἐπιειμένοι πωγονοτροφοῦσιν ὄνυχας θηρίων περιφέροντες* 298 'secreta—uitat' T: Pompei commentum (V p. 162 Keil) 'balnea uitat' T: Seruius [Sergius] commentum in Donatum (IIII p. 431 K.) 304 sq. 'fungar—secandi' T: floril. Nostr. S: Plut. uit. decem orat. p. 838 E (de Isocrate): *πρὸς τὸν ἐρόμενον διὰ τί οὐκ ὢν αὐτὸς ἱκανὸς ἄλλους ποιεῖ, εἶπεν, ὅτι καὶ αἱ ἀκόναι αὐταὶ μὲν τεμεῖν* (al. *τέμνειν*) *οὐ δύνανται, τὸν δὲ σίδηρον τμητικὸν ποιοῦσιν*

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ π m u v* 292 reprendite *C ν σ* rependite *B* reprehendite *cett. Pseudacr. in textu* 294 p̄sectū *B* Pre^s^sectum *C ut uid.* Praesectum *m2 uar. et fort. G1* () Per*p*ectū *π* Perfectum *cett. Pseudacr. tract. Vind. flor. Nostr. uid. Epileg.* () deciens *B* decies *cett. Pseudacr. flor. Nostr.* 295 quia] q *B* *uu.* 296—299 *propemodum euanuerunt C* 296 elicone *F M δ′ λ′ ν π m u v* 297 pars *om. M1* unguis *B C1 M1 R1 T δ′ π v* ungues *cett. flor. Nostr.* *u.* 298 *om. u1, add. u2 in marg.* 298 barbas *B, C n. l.* petit] fugit *Pompeius* palnea *M pr.* 299 Nansciscetur *T* precium *M T λ v* poete *φ* 300 anticiris *ν u v* antyciris *M π* antecyris *a pr.* an̄cyris = antecyris *B l pr.* anticyris *cett.* nunquam *B C m* 301 licinio *R* commisserit *R* laeu^v^//s *a* leuis *aut* lęuis *R pr.* leuus *M T σ m u v* lęuus *C* laeuus *cett.* stultus *v uar.* 302 pu^r^gor *λ* pungor *σ pr.* temporis *om. R pr.* 304 tantis t̄go *B* tanti est ergo *cett.* ergo] e^r^go seu *u* e^o^g = ergo *T1, T2 add.* s; e^r^go *l z* sed ego *h*

reddere quae ferrum ualet, exsors ipsa secandi;
munus et officium, nil scribens ipse, docebo,
unde parentur opes, quid alat formetque poetam,
quid deceat, quid non, quo uirtus, quo ferat error.
  scribendi recte *saperest et principium et fons:
rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae,
uerbaque prouisam rem non inuita sequentur.
qui didicit, patriae quid debeat et quid amicis,
quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes,
quod sit conscripti, quod iudicis officium, quae

---

**305** 'exsors' **T**: incertus grammaticus ed. Eichenf. et Endlich, § 26 p. 207 cf. adn. uu. 20. 224 **309—316** Xenoph. memor. Socratis indicantur: lib. II c. 4—7, 10; uide Arnold, über die griech. Studien des Hor. Hal. 1856 p. 30. Michaelis, de auctoribus, quos Hor. in libro de a. p. secutus esse uideatur, Kiliae 1857, p. 11 **309—311 S**: Plato Phaedr. p. 237 BC Socratem facit loquentem: *περὶ παντός, ὦ παῖ, μία ἀρχὴ τοῖς μέλλουσι καλῶς βουλεύεσθαι· εἰδέναι δεῖ περὶ οὗ ἂν ᾖ ἡ βουλή, ἢ παντὸς ἁμαρτάνειν ἀνάγκη. τοὺς δὲ πολλοὺς λέληθεν, ὅτι οὐκ ἴσασι τὴν οὐσίαν ἑκάστου. ὡς οὖν εἰδότες οὐ διομολογοῦνται ἐν ἀρχῇ τῆς σκέψεως, προελθόντες δὲ τὸ εἰκὸς ἀποδιδόασιν. οὔτε γὰρ ἑαυτοῖς οὔτε ἀλλήλοις ὁμολογοῦσιν* (cf. u. 316 personae conuenientia cuique) || cf. p. 259 E: *ἆρ' οὖν οὐχ ὑπάρχειν δεῖ τοῖς εὖ γε καὶ καλῶς ῥηθησομένοις τὴν τοῦ λέγοντος διάνοιαν εἰδυῖαν τὸ ἀληθὲς ὧν ἂν ἐρεῖν πέρι μέλλῃ;* || p. 262 C: *λόγων ἄρα τέχνην, ὦ ἑταῖρε, ὁ τὴν ἀλήθειαν μὴ εἰδώς, δόξας δὲ τεθηρευκώς, γελοίαν τινά, ὡς ἔοικε, καὶ ἄτεχνον παρέξεται* || p. 277 B: *πρὶν ἄν τις τό τε ἀληθὲς ἑκάστων εἰδῇ, περὶ ὧν λέγει ἢ γράφει, κατ' αὐτό τε πᾶν ὁρίζεσθαι δυνατὸς γένηται . . . περί τε ψυχῆς φύσεως διιδὼν κτλ.* cf. R. Hirzel, Untersuchungen zu Ciceros philosophischen Schriften II 369, 1 **309 T**: floril. Nostr. et Cusanum, hoc ex Porphyrione, non ex Hor. **311 T**: Quintil. instit. I 5, 2 **S**: Asinius Pollio apud Porphyr. ad h. u.: male hercule eueniat u e r b i s, nisi r e m s e q u a n t u r || Catonis praeceptum 'paene diuinum' (Iul. Victor. art. rhet. in schol. Cic. I p. 197 Or.): r e m tene, u e r b a s e q u e n t u r || Dionys. iud. de Lysia c. 4 extr. p. 463 (Us.-Rad. V p. 13): *τοῖς δὲ π ρ ά γ μ α σ ι ν ἀ κ ο λ ο υ θ ε ῖ τ ὰ ὀ ν ό μ α τ α* **312—316 T**: floril. Nostr.

---

*Ω* = *B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* **305** exsors ipsa *M*2 *T γ uar. λ ν σ*2 *l*2 *u v flor. Nostr.* etsors ipsa *l*1 ex///sors ipsa *z* exors ipsa *F R*2 *δ σ*1 *m* exsortita *M*1 *R*1 *γ* exortita *B C δ*2 *uar. Pseudacr.* exors *ipsa secandi π* A^r LIB̄ Exortita *λ uar.* **306** offitium *γ σ φ u* nihil *R δ pr.* dec^o ebo *C* **307** parentusopes *B C*1 paren*tur R* for^d met *R* **308** Qui *λ* doceat *R*1 *γ δ pr. aut*1 *ν*1 *m pr., in γ superscr.* ał deceat qui non *B λ pr.* uirtus] iustus *γ*1 q^o ui ferat *R* **309** recte sapere *λ pr. ν* sapere recte est *T m* recte sapere est *cett. Pph.* est principium, *om.* et, *B* **310** socratice *C T π*1 *z* soratiae *R*1 chartae *B C Pph.* cartae *F M R T δ' λ' π corr. σ m in ras. u v* charte *γ* cahrtę *π pr.* carthę *ν* kartę *m pr.* **311** pro*uisam* sequontur *C* sequuntur *B* · seq^di uentur *cett. Pph. Quintilianus* **312** Quiddicit *γ* Qui dicit *R*1 Cui didicit *B* **313** Quos ita more *B* ospes *M* **314** Quid ... quid *T σ* Quo *C*1 officiūqꝫ quę *B* · officiū que *C* officiūq,est *M* offitiū quae *u*

partes in bellum missi ducis: ille profecto
reddere personae scit conuenientia cuique.
respicere exemplar uitae morumque iubebo
doctum imitatorem et uiuas hinc ducere uoces.
interdum speciosa locis morataque recte
fabula nullius ueneris, sine pondere et arte,
ualdius oblectat populum meliusque moratur
quam uersus inopes rerum nugaeque canorae.
  Grais ingenium, Graīs dedit ore rotundo
Musa loqui, praeter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
discunt in partis centum diducere. 'dicat
filius Albini: si de quincunce remotast
uncia, quid superat? poteras dixisse.' 'triens.' 'eu!'

---

315 'profecto' T: grammat. incertus ed. Eichenf. et Endlich § 51 p. 210 317 S: Stat. III 3, 203 sq.: inde (sc. ab effigie patris mortui) uiam m o r u m longaeque examina u i t a e . . . poscam || cf. Aristot. poet. 15, 8 p. 1454b, 8: *ἐπεὶ δὲ μίμησίς ἐστιν ἡ τραγῳδία βελτιόνων ἢ καθ' ἡμᾶς, δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν ἰδίαν μορφήν, ὁμοίους ποιοῦντες, καλλίους γράφουσιν* 318 uiuas . . . uoces] S: Plat. Phaedr. p. 276 A: *λόγον ζῶντα καὶ ἔμψυχον* 319 S: Quint. inst. VII 1, 41: plerique . . . contenti sunt l o c i s s p e c i o s i s modo uel nihil ad probationem conferentibus 323 sq. S: Apollinar. Sid. carm. 23, 237: seu linguae Argolicae r o t u n d i t a t e || Venant. Fort. uit. Mart. IIII 704: o r e r o t u n d o || II 380 'ore rotundus' in clausula

---

*Ω = B C F M R T γ δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 316 persona *B* 317 uite *R* iubbo *λ pr. (sic)* uidebo *ψ pr. l*1 318 hi[n]c *M T* ducere] reddere *s Petropol.* 319 spetiosa *F γ z* locis *B C γ δ*2 *aut corr. λ*2 *ν m v Pph. Pseudacr. Vatic.* 3316 *gloss. Γ* Iocis *R* iocis *F M T δ*1 *aut pr. λ' π σ u z* ( ) 322 uersus *R* regū *B* nuge *M γ* canorę *R* 323 Grais *F T δ' corr.*1 *aut*2 *ν π p. ras. u v* Graiis *B δ pr. aut*1 *λ' m*2 *z* Graiis *R* Gragis *M σ*2 Graus *m*1 Gragus *C γ* Gratis *σ*1 grais *F δ' ν π p. ras. u v Pph.* graiis *B C M R T λ' m* gragis *σ*2 gragus *γ* gratis *σ*1 gratiis *π a. ras.* rutundo *C* 324 Mulsa *B* auari *R*1 325 racionib; *λ* 326 partis *B R π cum Regin.*1 partes *cett.* centum] . c . *B* 327 Fillius *λ a. ras.* alba nisi dequincuncere motast *C*1 albani *B C*1 *M a. ras. ν v pr.* bini *R*1 *π pr.* albini *cett. Pseudacr. tract. Vind.* sede qui[n]cun//cere mota est *R* sede qc̄q, [l] *B* quinqunce *u* quincuncę *M* quincunce *cett.* remot[e]ast *C* remota est *cett.* 328 Untia *σ u z* Uncta *B* superest *γ uar.* poteras *B C F M R T δ' λ' π*2 *m u v tract. Vind.* poterat *γ δ*2 *ν π*1 *σ* eu *B C M T*2 *γ δ in ras. ν π*1 *ut uid. σ m* heu *Pseudacr.* est *F T*1 *δ*1 *ut uid. λ' π*2 *u v z* triens eu] trien[t]em *R* triens//ē *π*

rem poteris seruare tuam. redit uncia, quid fit?'
'semis.' at haec animos aerugo et cura peculi
cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
posse linenda cedro et leui seruanda cupresso?
  aut prodesse uolunt aut delectare poetae
aut simul et iucunda et idonea dicere uitae.
quicquid praecipies, esto breuis, ut cito dicta
percipiant animi dociles teneantque fideles:
omne superuacuom pleno de pectore manat.
ficta uoluptatis causa sint proxima ueris,
ne, quodcumque uolet, poscat sibi fabula credi,
neu pransae Lamiae uiuom puerum extrahat aluo.
centuriae seniorum agitant expertia frugis,
celsi praetereunt austera poemata Ramnes:

---

**329** 'rem poterit seruare suam' **T**: floril. Nostr. **S**: Iuu. 14, 261 sq.: et res non potuit seruare suas **330** sq. 'animos—fingi' **T**: floril. Nostr. **330 S**: Verg. ecl. 1, 32: nec cura peculi **332 S**: Pers. 1, 42: et cedro digna locutus (carmina) || Auson. epigr. 35, 13 sq. Sch.: huius in arbitrio est, seu te iuuenescere cedro seu iubeat duris uermibus esse cibum **333—337 T**: floril. Nostr. **334 T**: Seru. ad Aen. VI 660 **335** sq. **S**: Lucret. II 730 sq.: dicta ... percipe; cf. III 135 **337 S**: Seren. Sam. cap. 34 u. 633: pleno manat de corpore sanguis **339 T**: Seru. ad Aen. XII 83 **341 T**: glossar. Mai class. auct. VIII 117 **342 S**: Mart. I 25, 2—4: profer opus, quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces nec sileant nostri praetereantque senes

---

*Ω = B C F M R T γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) ν π σ m u v* **329** reddit *B* untia *M T σ m u z* unctia *B* quid est *B* *utrum* quid fit *an* quid sit *habuerit C, non liquet* qui fit *R* qđ sit $M_1$ **330** Senis *B* at $π_2$ an *B* ad *cett. cf. appar. crit. serm.* I 6, 87 () hec *M R u* animos *R* erugo *B C M R δ′ σ m u sup. u. v* peculii *T ψ l u flor. Nostr.* peculi *cett.* **331** inbuerit *R corr. T λ ψ corr. flor. Nostr.* incubuerit *R pr.* imbuerit *cett.* speramus *B C* $M_1$ *γ* $λ_2$ *ν ψ corr.* speremus *F* $M_2$ *R T δ′ λ′ π σ m u v tract. Vind. flor. Nostr.* **332** cypresso *R* **333** prodesse *R* **334** aut] et *Seruius* simil·ei· *γ* iucundę tidonea *B* iucunda *C* $F_2$ *aut corr. R T γ δ corr. λ corr. aut pr. ν* $π_1$ *l m* iocunda $F_1$ *aut pr. δ pr. λ pr. aut corr.* $π_2$ *σ u v z flor. Nostr.* iocunda *M* **335** Quidquid *M λ′* $π_1$ *σ* Quicquid *cett. flor. Nostr.* precipies *M* $R_1$ *γ λ m v z* **336** Per//cipiant *R* anmi *M* () *uu.* 337—456 *DEEST cod. z*; *uu.* 339—476 *DEEST cod. T* (*classis* III); *alterius codicis Turicensis* (*τ, classis* I) *lectiones in uol.* II² *prelo non mandauimus; uid. praefat.* I² *p.* VI *Ω = B C F M R γ δ λ′ (λ l) ν π σ m u v* **337** Oms̃ *B* ////pleno *δ* **339** Ne *F M R γ δ λ′ ν π m v Pseudacr. tract. Vind.* Nec *B C σ u Seruius* uelit *B C ut uid.* $M_1$ *γ δ corr. m Pseudacr. Seruius* . uolet *F* $M_2$ *R δ pr. λ′ ν π σ u v* posset *F* $δ_1$ *ut uid.* *fabula R* **340** N̄ *B* Neu *cett. Pph. Pseudacr.* p̄nsae *B* uium $δ_1$ *u* uiuū $δ_2$ ui·um (u *sup.*) *λ* uiuum *cett. Pph.* extrahat] extrahet *L* $r_1$ *Pph.* aluo] abuo *B pr.* **341** frigis $R_1$ **342** Celsi p̄t cunctaurā poemata *B* pretereunt $R_1$ *ν v* rannes *u* ramnes *cett.*

omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
lectorem delectando pariterque monendo.
hic meret aera liber Sosiis, hic et mare transit
et longum noto scriptori prorogat aeu*o*m.
'sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus:
nam neque chorda sonum reddit, quem uolt manus et mens,
poscentique grauem persaepe remittit acutum,
nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.'
uerum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
offendar maculis, quas aut incuria fudit
aut humana parum cauit natura. quid ergost?
ut scriptor si peccat idem librarius usque,
quamuis est monitus, uenia caret, et citharoedus
ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille,
quem bis terque bonum cum risu miror, et idem

---

**343** sq. T: flor. Nostr. **343** T: flor. Paris. 8818 a 'omne tulit punctum' T: schol. *Γ V* epi. II 2, 99 S: uersus aetatis Ostrogothicae 19 (hist. Jahrb. XXXII p. 67: artem naturae permiscuit (sapientia) utile pulchro **347—353** 'sunt delicta quidem—natura' T: flor. Nostr. **350** T: Ioann. Victor. IIII 7 p. 373 B. Seru. ad Aen. VII 498. [Probus] de ultimis syllabis 242 K. flor. Par. 8818 a. schol. *m* ad Hor. c. II 10, 20 praem. 'ut in poetria' **353** cf. Sen. dial. II 10, 4 (de const. sap.): quid ergo est? **355** sq. 'ut citharoedus—eadem' T: floril. Nostr.

---

*Ω = B C F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* **345** meret *B* aera *B* $C_2$ *M R* $\delta_2$ $\lambda'_2$ $\nu_2$ *π σ* $m_2$ *u v* aerea $\gamma_1$ era $\gamma_2$ aere *F* $\delta_1$ $\lambda'_1$ $\nu_1$ ere $C_1$ sosis *B C M γ Pseudacr.* sociis $R_1$ sosiis *cett. Pph. tract. Vind.* ( ) et *om. δ pr.* **346** euum *u* aeuum *cett.* **348** corda *F M R γ δ λ' ν σ m u v* solum $R_1$ uolt *F δ π* uul *λ* uult *cett. flor. Nostr.* manis *R* et mens *om. B* **349** psepe *C M λ' ν σ φ m u v* remittit *B C M R γ* $\delta_2$ *ν π σ m v tract. Vind. flor. Nostr.* reddit, *superscr.* ł remittit *u schol. γ et tract. Vind. pro interpr.* remutit *F* $\delta_1$ *ut uid. λ in marg.* remuttit *λ' in textu* ( ) **350** nec] Non *flor. Paris.* 8818 a feriet] fieret *γ pr. l corr., om. l pr.* quodcunq, *C m v* **351** plura] pura *l pr. aut*1 **352** Ofendar *M* **353** ergost *B* ergo *om.* est *v cum s p. ras. Vpsal.* ergo est *cett.* ( ) **355** Quauis $\delta_1$ monitus *R* ut *v cum Zulich.*2 *superscr.* et *cett.* At *flor. Nostr.* citharedus *δ u* *citharoedus R* cytharoedus *F* cytharedus *M σ π p. ras. m* **356** corda *F δ λ' ν m u v* oberrat *B C F R δ pr. λ' ν π σ m u v tract. Vind. flor. Nostr.* oberret *M γ δ corr. gloss. Γ* **357** Sic multū mi qui
*t* . h
cessat *B* cessa *γ* fit] sic $M_1$ *aut pr.* sit $M_2$ *aut corr.* c,oerilus// *δ* cherilus
*c*
*F u* chor*ilis* *R* **358** bis] uis *B* $C_1$ $R_1$ terue *B* terque *cett. cf. Epileg.*

indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
uerum operi longo fas est obrepere somnum.
  ut pictura poesis erit quae, si propius stes,
te capiat magis, et quaedam, si longius apstes;
haec amat obscurum; uolet haec sub luce uideri,
iudicis argutum quae non formidat acumen;
haec placuit semel, haec deciens repetita placebit.
  o maior iuuenum, quamuis et uoce paterna
fingeris ad rectum et per te sapis, hoc tibi dictum
tolle memor, certis medium et tolerabile rebus
recte concedi: consultus iuris et actor
causarum mediocris abest uirtute diserti
Messallae nec scit quantum Cascellius Aulus,
sed tamen in pretio est: mediocribus esse poetis
non homines, non di, non concessere columnae.

---

**359—365** 'quandoque—placebit' T: floril. Nostr. **359** sq. T: Hieron. epist. 84 ad Pamm. et Ocean. 8 p. 131 Hilb.: interdum magnus dormitat Homerus, uerum operi—somnum **359** T: flor. Paris. 8818[a] || cf. Quintil. inst. X 1, 24: cum Ciceroni dormitare interim Demosthenes, Horatio uero etiam Homerus ipse uideatur **360** T: flor. Paris. 8069 S: Sen. Troad. 441: breuisque fessis somnus obrepsit genis || Lactant. de opif. Dei 18, 7: dum intenta est mens in ea, de quibus cogitat, repente somnus obrepit || Ou. her. 19 (18), 46: sed mouet obrepens somnus anile caput || Ou. fast. III 19: blanda quies furtim uictis obrepsit (al. subrepit) ocellis || Stat. Th. VIII 216 sq.: noxque addita curas obruit et facilis lacrimis inrepere somnus **361** 'ut pictura poesis' S: Aristot. poet. 6, 15 p. 1450[a] de tragoedia: *παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς* **365** T: floril. Paris. 8818[a] **366** S: Stat. silu. III 5, 64: uoce paterna (in clausula) **372—380** 'mediocribus—quiescit' T: flor. Nostr. S: Aristot. poet. 18, 3 p. 1456[a], 3: *μάλιστα μὲν οὖν ἅπαντα δεῖ πειρᾶσθαι ἔχειν, εἰ δὲ μή, τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα, ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντοῦσι τοὺς ποιητάς*

---

*Ω = B C F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* **359** omerus *λ'* **360** operi longo *B C F M2 R λ' π σ m u v Pph. tract. Vind. flor. Nostr. et Paris.* 8069 opere longo *δ pr. cum L Hieronymi cod. Cantabrig.* opere in longo *M1 γ δ corr. ν Hieronymus* ( ) obrepere] ignoscere *flor. Paris.* 8069 obreppere sonnū *u* **361** *quicumque codices interpunctionem exhibent, ut F M R γ δ λ' ν π m u v cum S β a h r Petropol. Regin. Taurin. Zulichem., distingunt post* erit, *non ante* erit poessis *R γ* que *M* ///stes *λ* **362** capiet *flor. Nostr.* ( ) aptes *B* abstes *cett. flor. Nostr.* **363** Hec *M φ u* hec *M* **365** Hec *M* hec *M m* deciens *B* deces *R1* decies *R2 cett. om. u pr.* **367** *sapis R* **368** modium *M1 aut pr.* tollerabile *R γ λ a. ras.* **369** concedit *B* consultis *B* aŭctor *u* auctor *B cum β* actor *cett.* **370** diserti *R2* deserti *B R1 ut uid. m pr.* **371** Messallae *Taurinens. a. ras.* Messalle *R1* Messaliae *F δ1 u* Mesaliae *λ' π* Messalae *C ut uid. γ δ p. ras. ν σ Pseudacr. cons. Porph.* Messale *M* Mesalae *B m* 'ał li' Mesalę' *λ uar.* Messalie *R2 v* nec scit *B m cum μ* nescit *cett.* ( ) cascelius *ν pr.* cascellius *C F M R γ δ λ'1 ν corr. π m Pseudacr.* casellius *λ2 ut uid. σ u v* cassellius *l2* castellius *B* aulus *C* ausus *B* **373** di *R π m* dii *cett. flor. Nostr.* con. s. cessere *φ* c̄ cessere *M* cessere *R1* colunnę *u*

ut gratas inter mensas symphonia discors
et crassum unguentum et Sardo cum melle papauer
offendunt, poterat duci quia cena sine istis:
sic animis natum inuentumque poema iuuandis,
si paulum summo decessit, uergit ad imum.
ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,
indoctusque pilae disciue trochiue quiescit,
ne spissae risum tollant impune coronae:
qui nescit uersus tamen audet fingere. quidni?
liber et ingenuos, praesertim census equestrem
summam nummorum, uitioque remotus ab omni.
  tu nihil inuita dices faciesue Minerua:
id tibi iudiciumst, ea mens. siquid tamen olim
scripseris, in Maeci descendat iudicis auris
et patris et nostras nonumque prematur in annum
membranis intus positis: delere licebit,

---

375 'Sardo—papauer' T: floril. Cusan. C 14  377 T: [Probus] de ultimis syllabis p. 223 K.  382 'qui—fingere' T: schol. $\Gamma$ ($\alpha f E$) ad epist. II 1, 117 et floril. Nostr.  387 S: Iuuencus IIII 729: iudicis aures (in clausula) 388 cf. Quintil. praef. ad Tryphonem § 2: usus deinde Horati consilio, qui in arte poetica suadet, ne praecipitetur editio nonumque prematur in annum, dabam iis otium || Filargirius ad Verg. ecl. 9, 35: Cinna Zmyrnam scripsit, quam nonum post annum, ut Catullus ait, edidit; id quod et Quintilianus ait, unde etiam Horatium in arte poetica dicunt ad eum allusisse, cum ait: nonumque prematur in annum 389 sq. 'delere—reuerti' T: floril. Nostrad.

---

$\Omega = B\ C\ F\ M\ R\ \gamma\ \delta\ \lambda'\ (\lambda l)\ \nu\ \pi\ \sigma\ m\ u\ v$  374 gratis $B\gamma$1  gretas $\delta$ *pr.* gratas *cett.* grates *flor. Nostr. pr.* simphonia $B\ \delta\ u\ v$ dicors $\gamma$1 $\lambda'$  375 grassum $\gamma$ ungentum $\sigma$ ung(v)entum $M$ unguentum *cett.* et *om.* $u$  376 dici $R$1 duci poterat $u$ poterat, *om.* duci, $B$ poterat duci *cett. flor. Nostr.* cena $C\ M\ R\ \delta\ l\ u\ v$ *flor. Nostr.* cęna *cett.*  377 animus $B$ *et ut uid.* $C$ natū// $C$, *lineola supra* u *ab alt. m.*  378 discessit $m$ *flor. Nostr.* decessit *cett.* pergit $B\ C$, *superscr. ead. m.* ł uergit $C$  380 quiescit] nescit $\delta$1  381 spisse $M R$1 $\gamma$1 inpune $C F M\ \delta\ \lambda\ \nu\ \pi$ *p. ras.* $\sigma\ m\ u\ v$ inpunae $R\ \pi$ *a. ras.* īpune $B$ imp(v)une $\gamma$ impunae $l$  382 uersum $v$ uersus *cett. Pseudacr. flor. Nostr.*  383 ingenus $B$ presertim $R$1 $\gamma\ \nu\ m\ v$ equestre $B$ equestrē $C$, *lineola supra* e *a* 1. *m. uidetur esse*  384 uicio $M\ \lambda\ \nu\ v$  385 nichil $u\ v$ nł $B$ faciesue $B\ C\ F\ M$2 $R\ \delta$ *corr.* $\lambda'\ \pi\ \sigma\ m\ u\ v$ faciesque $M$1 $\delta$ *pr.* $\nu$ fatiesque $\gamma$ ( )  386 iudiciū stea $B$ iuditium est ea $C\ \sigma\ \varphi\ u$ iudicium e(s)s ea $v$ iudicium est ea *cett.*  387 Scriberis $M$ maeci $B$ $C$1 *ut uid.* $\lambda$ *p. ras. Pph.* maecii $\delta\ \lambda$ *a. ras.* mecii $F R$2 $\gamma\ \delta$1 (?) $l\ m\ v$ meci $R$1 meti $u$ metii $M\ \nu\ \sigma$ mecii $C$2 me(t)ti $\pi$ descendas $\lambda$ *pr. tract. Vind.* descendat $R$ iudices (ł iudicis) $M$ *pr.* principis $v$ auris $B\ R\ \pi$ *cum* $\mu$ aures *cett.*  388 non//um $R$, *ab alt. manu* nouum $M$  389 Menbranis $M\ \lambda\ u\ v$

quod non edideris; nescit uox missa reuerti.
  siluestris homines sacer interpresque deorum
caedibus et uictu foedo deterruit Orpheus,
dictus ob hoc lenire tigris rapidosque leones.
dictus et Amphion, Thebanae conditor urbis,
saxa mouere sono testudinis et prece blanda
ducere, quo uellet. fuit haec sapientia quondam,
publica priuatis secernere, sacra profanis,
concubitu prohibere uago, dare iura maritis,
oppida moliri, leges incidere ligno.
sic honor et nomen diuinis uatibus atque
carminibus uenit. post hos insignis Homerus
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella

---

**390** 'nescit—reuerti' **T**: August. epist. III 143, 4. Hieronym. epist. 49 ad Pammachium 2. schol. *m* Hor. epist. I 18, 71 praemiss. 'ut in art. poet.' Pseudacron uolgatus ad a. p. 452, non nostri codices || cf. Ratherii Veron. phrenes. 22 p. 242: nescit enim, scribit ut Flaccus, uox missa reuerti **391—393 T**: Seruius interpol. ad Aen. VI 645 **391 sq. S**: Aristoph. ran. 1032: *Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς ϑ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσϑαι* **391 S**: Plat. Ion. p. 534 E: *οἱ ποιηταὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἑρμηνεῖς εἰσι τῶν ϑεῶν* **393 S**: Lucret. IIII 710 B.: noenu queunt rabidi coutra constare leones || Priscian. perieg. 709: 'rabidique leonis' in clausula || Coripp. Ioh. VII 486: ille potest monitis rabidos lenire leones || Ou. her. 10, 96: destituor rapidis praeda cibusque feris **394—396 S**: Sil. XI 441 sq.: exaudita chelys lapidem testudine felix ducere et in muros posuisse uolentia saxa **396—400 S**: Plat. Lys. p. 214 A de poetis: *οὗτοι . . . ἡμῖν ὥσπερ πατέρες τῆς σοφίας εἰσὶν ἡγεμόνες* **396—399** 'fuit—ligno' **T**: floril. Nostradam. **400 S**: Ou. ex P. III 2, 32: effugiunt structos nomen honorque rogos **401 sq.** cf. Quintil. instit. X 1, 56: quid? Horatius frustra Tyrtaeum Homero subiungit? **402 S**: Apul. met. III 5: maribus animis

---

*Ω = B C F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* **390** edederis *B* uox] uos *λ pr.* **391** Siluestris *M pr. aut1 R γ1 π cum τ* Siluestres *cett. Pph.* **392** Cedibus
        v                                                                 o
et uicto fędo *u* *u.* 393 *ante u.* 392 *exh. σ pr.* **393** ab hoc *l cum f* linire *B* tigris *B M R1 γ1 cum μ* tygris *π* tigres *C R2 γ2 δ l m u v* tygres *F λ ν σ*
                                              o
rapidos *C F M R γ λ' ν u* rapidis *π* rapides *δ* rabidos *B σ m v cum b h s Seruius interpol.* ( ) **394** anphion *R π* (āphion *ψ*) thebane *M* arcis *R δ uar. v uar. u uar.* artis *M* urbis *cett. tract. Vind. uid. Epileg.* ( ) **396** Dr//e *B* Dicere *C1* hec *M σ* sapiencia *λ* **397** Puplica *λ' v* saxa *B ut uid.* **399** Opida *M* mollire *M π pr.* **400** honor *B C M γ ν u v2 tract. Vind.* honos *F R δ λ π σ l in ras. m v1, uid. Epileg.* **401** homercᵛiſ *B* *homerus R* **402** Tyrtęus *B y* Tyrteus *C γ ν* Tyrceus *λ* Tyrcęus *l* Tirteus *m corr.* Tirceus
                                  ł dic~          c
*m pr. cum L r* Tir//ceus *M* Pyrcaeus *π* Pyraeus *Pph.* Pyrceus *F δ1 ut vid.*
       ł dyrceus
*l in marg.* Pyrceus *v* Dirceus *tract. Vind.* Dyrceus *R2 δ2 ut uid. σ'* Dyrteus *R1 ut uid.* Dircheus *u* marcia *δ λ v*

uersibus exacuit; dictae per carmina sortes,
et uitae monstrata *uiast, et gratia regum
Pieriis temptata modis, ludusque repertus
et longorum operum finis: ne forte pudori
sit tibi Musa lyrae sollers et cantor Apollo.
  natura fieret laudabile carmen an arte,
quaesitumst: ego nec studium sine diuite uena,
nec rude quid prosit uideo ingenium: alterius sic
altera poscit opem res et coniurat amice.
qui studet optatam cursu contingere metam,
multa tulit fecitque puer, sudauit et alsit,
abstinuit uenere et uino; qui Pythia cantat
tibicen, didicit prius extimuitque magistrum.
nunc satis est dixisse: 'ego mira poemata pango;

---

**407** S: Auson. epist. 4, 8 p. 159 Sch.: et cantor Apollo (cf. *Ἀπ. κιθαρῳδός*) **408—418** T: floril. Nostrad. **408** S: Cypr. Gall. iud. 658: natura fiat tam fortis an arte **408** sq. cf. Plat. Phaedr. p. 245 A: *ὃς δ' ἄνευ μανίας Μουσῶν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφίκηται, πεισθεὶς ὡς ἄρα ἐκ τέχνης ἱκανὸς ποιητὴς ἐσόμενος, ἀτελὴς αὐτός τε καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἡ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη* || ib. p. 269 D: *εἰ μέν σοι ὑπάρχει φύσει ῥητορικῷ εἶναι, ἔσει ῥήτωρ ἐλλόγιμος, προσλαβὼν ἐπιστήμην τε καὶ μελέτην· ὅτου δ' ἂν ἐλλίπῃς τούτων, ταύτῃ ἀτελὴς ἔσει* || Cic. pro Arch. 7, 15: ego hoc contendo: cum ad naturam eximiam atque illustrem accesserit ratio quaedam conformatioque doctrinae, tum illud nescio quid praeclarum ac singulare solere existere **409** S: Paul. Nol. XXVII 327 sq.: sitientes diues uena riget . . . sensus || cf. Quintil. inst. VI 2, 3: tenuis et angusta ingenii uena **412** S: Cypr. Gall. num. 95: 'contingere metam' in clausula; cf. Sedul. pasch. carm. I 183 **414** sq. 'qui—tibicen' T: Prisciani cod. interpol. inst. XVIII 25, 247 **414** cf. Wölflin, Münch. Sitzungsber. 1881, II p. 91; Arch. f. l. Lexicogr. III p. 453 sq. **416** S: Manil. II 751: nunc satis est docuisse suos ignota per usus || Lucr. I 933 sq.: deinde quod obscura de re tam lucida pango carmina || id. I 25: pangere versus

---

*Ω*=*BCFMRγδλ'(λl)νπσmuv* **403** sortis *B pr. R* **404** uieͅst *B* uịest *r pr.* uia est *cett. Pph.* **405** plerīs *B* temp*tata* *δ* reperịtus *γ* repert(v)ịs *R* **406** ne *in ras. δ* **407** lirae *C pr. Mγδσuv* solers *R1 λ* soleas *B* sollers *cett.* opollo *γ* appollo *δ* **408** Natur(a)ẹ *M* **409** q̄sitū stego *B* Quesitum est ego *Mmuv* Quaesitum est ego *cett.* nec] ne *δy* dnuite *λ* a u. 411 *denuo incipit cod. ε, sed folio mutilo desunt multa* **412** (cn)otingere *R* mẹ(o)tam *Ml* moetam *Fλ* m&am *π* **413** fecit *om.* que *δ1* **414** Ab(s)tinuit *π* uener*e* *δ* pithya *BC* pithia *γmu* phithia *M* phitia *v* *u.* 415 *om. ε pr., add. ead. m. in marg.* **415** ded̄t *B* dicit *C1* prim' *C* **416** N//c *u* (Nec *u pr.*) Nunc *cett. Pseudacr. gloss. Γ tract. Vind. flor. Nostr.* est] et *BC* mira *om. γ1* mi(s)sera *R* pando *m* pango *cett. flor. Nostr. defic. ε*

occupet extremum scabies; mihi turpe *relinquist
et quod non didici, sane nescire fateri.'
  ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,
adsentatores iubet ad lucrum ire poeta
diues agris, diues positis in faenore nummis.
si *uerost, unctum qui recte ponere possit
et spondere leui pro paupere et eripere artis
litibus implicitum, mirabor, si sciet inter
noscere mendacem uerumque beatus amicum.
tu seu donaris seu quid donare uoles cui,
nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
laetitiae: clamabit enim 'pulchre! bene! recte!'
pallescet super his, etiam stillabit amicis
ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
ut, qui conducti plorant in funere, dicunt
et faciunt prope plura dolentibus ex animo, sic
derisor uero plus laudatore mouetur.

---

424—436 'mirabor—dignus' T: floril. Nostrad. 431 sq. S: Lucil. XXII 954 sq. (II p. 311 Marx) ap. Non. s. u. praeficae: mercede quae conductae flent alieno in funere praeficae, multo et capillos scindunt et clamant magis 433 'derisor—mouetur' T: Pseudacr. uulgatus ad epist. I 18, 11, non nostri codd.

---

*Ω* = *B C F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* 417 turpe relinqui est *F R γ λ' ν π m u v* turpe relinqui *om.* est *δ1 ut uid. σ cum L S pr. a b c h Reginens. flor. Nostr.* turpe reliq(i) ē *M* turpe reliqui *om.* est *B* turpe relinq*ui est δ* tur*pe relinqui* ē *C defic. ε* 418 dedici *C1* 419 preco *M ν σ m v* 420 Adsentatoris *B C* Assentatores *M2 π σ l m v* Adsentatores *cett.* ad lucrum iubet *B C cum c1* 421 agri *B C* fęnore *B M cum f* foenore *C F γ λ' ν π v* foenere *δ* fenore *R σ m u, ε non liquet* 422 Sin *π l u a. ras. v* Si *cett. Pph. Pseudacr. tract. Vind.* uerost] uero *om.* est *λ1* uero est *cett. Pph. Pseudacr.* iunctum *B C pr.* punctum *π a. ras. Pph. cod. U* iussit *B C1* 423 paupare *λ* a//t(.r)ris *R,* ‿ ‿ *ab alt. m.* at,is *l* atris *cett. gloss. Γ* artis *y* (*Paris.* 8212) *et* 1 *Feae ab alt. m. defic. ε; uid. Epileg. u.* 424 *post u.* 425 *exhibet B cum G* 424 inplicitum *F M R ε λ ν m* īplicitū *B* implititum *σ* implicitum *cett.* sciat *B* sciet *cett. Pseudacr. flor. Nostr.* 425 Noscer& *M* 426 se quid *B* seu quid, u *pr. in ras. R* quid *om. u pr.* qđ *M ε* donaris *R* uelis *flor. Nostr.* cui] qui *B defic. ε* ( ) 428 Letitię *C* Leticie *u* Laeticiae *ε λ* Laetitie *R* pulcre *C u* pulchrae *R a. ras. δ a. ras.* 430 occulis *M* rore mallet *B* tun//det *M* pede terram *δ in ras.* 431 q(i)/// *M* 432 fatiunt *u* 433 laudat⇐ore *B*

reges dicuntur multis urgere culullis
et torquere mero, quem perspexisse laborant,
an sit amicitia dignus: si carmina condes,
numquam te fallent animi sub uolpe latentes.
Quintilio siquid recitares, 'corrige sodes
hoc' aiebat 'et hoc'. melius te posse negares,
bis terque expertum frustra, delere iubebat
et male tornatos incudi reddere uersus.
si defendere delictum quam uertere malles,
nullum ultra uerbum aut operam insumebat inanem,
quin sine riuali teque et tua solus amares.

---

**435** S: Val. Flacc. II 194 sq.: et pocula libat tormenti genus **436** S: Manil. II 137: 'carmina quondam' in clausula (al. carmina condam) **437** T: florilegia Vorauense conlat. ab Henrico Schenkl Nostradam. Parisin. 8818ª Basil. F IIII 38 S: Pers. 5, 117: astutam rapido seruas sub pectore uulpem **438—444** cf. Ou. met. VIIII 522—525: dextra tenet ferrum, uacuam tenet altera ceram. incipit et dubitat, scribit damnatque tabellas, et notat et delet, mutat culpatque probatque, inque uicem sumptas ponit positasque resumit **439** S: Verg. eclog. III 24: 'posse negabat' in clausula; cf. Wochenschr. f. klass. Philol. 1917 col. 867 **441** S: Plato Phaedr. 234 E: *ὅτι σαφῆ καὶ στρογγύλα, καὶ ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν ὀνομάτων ἀποτετόρνευται* || Apollin. Sidon. epist. VIIII 13, 1: Horatiana incude formatos Asclepiadeos

---

cut
*Ω = B C F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* **434** multis u : c:] multi surgere. cui. illis *B* urgere *C F M R2 γ δ ε ν σ m u v tract. Vind. flor. Nostr.* urguere *R1 λ' π Pph.* culullis *M R1 γ δ2 ε ut uid. ν σ Pseudacr. tract. Vind.*
v
CVLVLLIS *λ marg. a prima manu ut uid.* culullis *(sic) C* culuilis *F δ1 λ' π2 m u v flor. Nostr.* culillis *π1 Pph. gloss. Γ* cucullis *R2* **435** prospexisse *u*
a e
*flor. Nostr.* laborent *B C γ ε* laborent *ψ* laborēt *M* laborant *δ u* laborant *R λ' ν π σ φ m v flor. Nostr.*; *locus dubius, cf. epist.* II 1, 259 *et Epileg.* **436** amicicia *M λ ν* amititia *C ψ u* sic *δ u.* 437 *om. ε pr.* **437** N̄c quā *B* Nunquam *m flor. Nostr. et Paris.* 8818ª Numquam *cett.* fallent *B C M R1 γ δ uar. λ' ν π pr. tract. Vind.* fallant *F R2 δ π corr. σ m u v Pseudacr. flor. Nostr. et Paris.* 8818ª uolpe *floril. Vorauense* uulp///e *R,* ‿ *ab alt. m.* uulpe *cett. Pph. Pseudacr. § florilegia* latentis *B R1 u1 aut pr.* *uu.* 438—453 *desunt initia ε* **438** corrigere *γ* **439** agebat *B C F R1* agiebat *M* aiebat *R* **440** terque] tero *C* *POST HVNC VERSVM DEFICIVNT codd. BC, B cum hac subscriptione:* FInıT||POETICA || SERMON̄ LIb · I · INcıPIт; *in C scholiis ac duabus imagunculis paginam uidemus expletam; in altera pagina artis poeticae reliqua pars sequitur alia manu ac nigriore atramento scripta: quam alteram manum significauimus littera E Ω = E F M R γ δ λ' (λ l) ν π σ m u v* **441** ternatos *M1 aut pr.* torquatos *E* tornatos *cett. Pph.* **443** sumebat *π u pr. v* inane *γ*

uir bonus et prudens uersus reprehendet inertis,
culpabit duros, incomptis adlinet atrum
transuorso calamo signum, ambitiosa recidet
ornamenta, parum claris lucem dare coget,
arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
fiet Aristarchus, nec dicet: 'cur ego amicum
offendam in nugis?' hae nugae seria ducent
in mala derisum semel exceptumque sinistre.
  ut mala quem scabies aut morbus regius urget
aut fanaticus error et iracunda Diana,
uesanum tetigisse timent fugiuntque poetam,
qui sapiunt; agitant pueri incautique secuntur.
hic dum sublimis uersus ructatur et errat,
si ueluti merulis intentus decidit auceps
in puteum foueamue, licet 'succurrite' longum

---

445 sq. **S**: Hor. epist. I 7, 22. 16, 32: uir bonus et prudens dici delector ego ac tu || Verg. ge. II 386: uersibus incomptis **450 S**: Cic. ad Att. I 14, 3: quarum (orationum) tu Aristarchus es || cf. Cic. in Pison. 30, 73 453 'morbus regius' **T**: incertus grammat. § 59 p. 210 Eich. et Endl. || cf. Cels. III 24 457 'hic—ructatur' **T**: Seru. ad Aen. III 576 458 **S**: Lucil. 1319 sq. Marx: uelut olim auceps ille facit clam, inprouiso insidiisque 459 sq. 'licet—clamet' **T**: Charisius p. 204 K. **S**: Hom. Il. III 81: *αὐτὰρ ὁ μακρὸν ἄυσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων*

---

*Ω = EFMRγδλ′(λl)νπσmuv* 445 reprehendet *EMγδ ε l2 m u uar. v tract. Vind.* rep̄hendit *Fλ′νu* reprendit *σ* rep̄hen/////dit (e) *π* reprendit *R* inertis *M1 Rγπ* inhertes *δν* inertes *cett.* 446 Culpauit *Rσ* Culpabat *M a. ras.* adlinet *EFMRγδλ′νπmuv Pph.* allinet *σ* 447 Transuorso *λ′πφψ corr. y utrum* Transuerso *an* Transuorso *exhibeat R n. l.* Transuerso *cett. Pseudacr.* 448 patrum *M pr.* lucem claris dare cogit (e) *u* claris lucem dare coget (cogit *σ* co//git *M1*) *cett.* 449 motanda *E* notauit *R* 450 aristarcus *δm* nec *EMRγδ2 uar. ν* non *Fδλ′πσmuv defic. ε* 451 nugis *R* he *M* nuge *Mδ* 452 male *R* desisum *M pr.* sinistrae *ERγλ′νφ* 453 urguet *E l corr.* urget *cett.* *uu.* 454—476 *defic. cod. ε* 455 Vaesanum *Fδπm* Ve//sanum *R, ‿ ab alt. m.* Vesanum *cett.* fugiunt *FRδ pr. λ′νπσm* fugie(u)nt *u* fugient *Eγδ corr.* fugent *M* 456 secuntur *EFMγδλ′νπσ tract. Vind.* secuñt *m* sequntur *u* sequuntur *Rv Pph.* *u.* 457 *REDIT cod. z* *Ω = EFMRδ′(δz)λ′(λl)νπσmuv* 457 ructator *δ* 458 Si *Mδπ2 σ l p. ras. u* Sic *EFRγλ′νπ1 m z gloss. Γ* Si^c *v* merolis *λ* dedicit *M1* 459 put//eum *R, ‿ ab alt. m.* longem (v) *R*

clamet 'io ciues'! non sit qui tollere curet.
si curet quis opem ferre et demittere funem,
'qui scis, an prudens huc se deiecerit atque
seruari nolit?' dicam, Siculique poetae
narrabo interitum. deus inmortalis haberi
dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
insiluit. sit ius liceatque perire poetis:
inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
nec semel hoc fecit, nec, si retractus erit, iam
fiet homo et ponet famosae mortis amorem.
nec satis apparet, cur uersus factitet; utrum
minxerit in patrios cineres, an triste bidental
mouerit incestus: certe furit, ac uelut ursus,
obiectos caueae ualuit si frangere clatros,
indoctum doctumque fugat recitator acerbus;

---

463 cf. Valeri epist. ad Rufinum: ego autem in domino sperans confido, quod Vlixis eris imitator, non Empedoclis, qui sua philosophia, ne dicam melancholia uictus Aetnam sibi mausoleum elegit || schol. P ad. Ouid. Ibin ed. Ellis u. 597 p. 99: Empedocles: hic, sicut recitat Horatius, putans taliter haberi deus insiluit in Ethnam et mortuus est || schol. G ibidem: Empedocles, uolens credi deus immortalis, Ethnam prosiluit 465 **S**: anthol. Lat. 212, 6 R.: ac stupet ardentes frigida nympha lacus || Sedul. pasch. carm. III 35: saucia sub gelidis ardebat vita periclis || Coripp. Ioh. VII 335: confluit at gelidas ardens exercitus undas || Venant. Fort. VIII 1, 20: dogmate feruenti frigida corda calent 466 **S**: Ou. met. II 280 sq.: liceat periturae uiribus ignis igne perire tuo 467 **T**: florileg. Nostrad. **S**: Sen. interpol. Phoen. 100 L.: occidere est uetare cupientem mori 471 cf. schol. Lucan. I 608, non adnot. super Luc.: nam hodie uocatur bidental a bidentibus ibi immolatis, ut dicit Horatius **S**: Persius 2, 27: triste . . . bidental 473 'obiectos ualeat si frangere clathros' **T**: glossar. Mai class. auct. VIII 106 474—476 **T**: florileg. Nostradam. **S**: Martial. III 44, 10—16 474 **S**: Hor. epist. II 1, 117: scribimus indocti doctique poemata passim

---

*Ω = E F M R δ' (δ z) λ' (λ l) ν π σ m u v* 460 Clamat *R* 461 demittere *R λ' ν corr. π2 m2 aut corr. u v z* dimittere *cett.* 462 Quid *R* deiecerit *E M R γ δ corr. ν cum β Turic.* proiecerit *F δ pr. λ' π σ m u v z uid. Epileg.* 463 Seruare *φ pr.* nol(i)& *M* poete *γ* 464 immortalis *π σ l cum τ* inmortalis *cett. cf.* immo⟨rtalibus⟩ *monum. Ancyr.* 465 enpedocles *u* aetnam *E R Pph. Porph* aethnam *m* hethnā *δ* &.(h)nā *ψ* ethnam *cett.* 467 Inuictum *λ1* 469 famorae *R1* 470 apar& *F* 471 Mixerit *μ* an] aut *ν1* *post u.* 471 *DEFICIT cod. ν* *Ω = E F M R γ δ' (δ z) λ' (λ l) π σ m u v* 472 incertus *λ u uar.* uelud *M u* 473 Obiectas *E l pr. m*

quem uero arripuit, tenet occiditque legendo,
non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

---

**476** **T**: glossar. Mai classic. auct. VIII 269 **S**: Theocr. 2, 55 sq. amorem cum hirundine comparat: *αἰαῖ ἔρως ἀνιηρέ, τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα ἐμφὺς ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκ βδέλλα πέπωκας* || item Nicet. Eugen. IIII 400 sq.: *ἐμφὺς γὰρ ὥσπερ βδέλλα λιμνῆτις, πίνει τὸν αἵματος ῥοῦν πάντα*

---

*Ω = E F M R γ δ′ (δ z) λ′ (λ l) π σ m u v* **475** Que *M* uere *δ′* **476** hirundo *R* Q·HORATII·FLACCI DE ARTE POETICA EXPLICIT:, (.*γ*) || INCIPIT EPODON (EPPODON *γ*) AD MECENATEM:, (.*γ*) *γ cum a* F·HORATII·DE ARTE POETICA || LIBER EXPLICIT· || INCIPIT · EPODON *φ* Q · ORATII FLACCI DE ARTE POETICA EXPLIC̄· INCIP̄ EPO||DON · *R* Q · (*om. δ*) HORATII (ORATII *l*) FLACCI (FLACCII *λ* FLACTI *l*) de ARTe POETICA EXPLICIT · INCIPIT EIUSDEM EPODON *δ′ λ′ ψ* Q · h · FLacci lib̄ de arte poetica explicit · incipit ei'dē epodon. *u* Explicit LIBER DE ARTE POETICA · INCIP EPODON, *m* EXPLICIT LIB̄ POETICVS · INCIP̄ LIP̄ SERMONV̄ *σ* Q· HORATII FLACCHI DE ARTE || POETICA EXPLICIT *τ* LIBER DE ARTE POETICA EXPLICIT· QINTI· HORATII FLACCI· || EPISTOLARUM LIBER PRIM9 INCIPIT *v* DE ARTE POETICA EXPLICIT *π* *In Porph. cod. U haec legimus:* . . . COMMENTVM IN HORATIVM DE ARTE POETICA EXPLICIT *subscriptione carent E1 M v*

# INDEX VERBORVM

Numeri litteris non notati sermones indicant, E epistulas, A artem poeticam

† = uaria lectio notabilior, sed in contextum non recepta
* = coniectura in contextum recepta

B.

C.

D.

G.

H.

K.



L.

P.

## Q.

S.

T.

# INDEX COMPENDIORVM.

*Γ* uide gloss. *Γ* et schol. *Γ*

$\alpha$ = codex Barcinonensis (Halensis) [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LXVII sq.]

$\beta''$ = liber archetypus codicum $\beta$ $f$ $h$ [cf. praef. uol. I$^2$ p. LXVIIII sq.]

$\beta' = \beta + f$

$\beta$ = cod. Bernensis 21 [class. I/III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LXX sq.]

$\gamma$ = cod. Parisinus 7975 [class. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. VII sq.]

$\delta' = \delta + d$; ubi cod. $d$ deficit, $= d + z$

$\delta$ = cod. Harleianus 2725 [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LVII sq. XIII]

$\varepsilon$ = fragm. Einsidlense 361 [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LXI sq.]

$\lambda' = \lambda + l$ [cf. praef. uol. I$^2$ p. LVI sq.]

$\lambda$ = cod. Parisinus 7972 [in sermonibus epistulis arte poetica class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. XXVII sqq.]

$\mu$ = cod. Montepessulanus [class. III, nonnumquam cl. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. XXXXVI]

$\nu$ = cod. Nienburgensis, nunc Dessauensis A [in serm. epist. a. p. modo class. I modo class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. XVI]

$\xi$ = fragm. Scheftlarnensia [class. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. X]

$\pi$ = cod. Parisinus 10310 [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LXIIII]

$\sigma' = \sigma + x$ [cf. praef. uol. I$^2$ p. XXXXI sqq.]

$\sigma$ = cod. Sangallensis oppidanus 312 [in serm. epist. a. p. class. II, cf. praef. uol. I$^2$ p. XXXX]

$\tau$ = codicis Turicensis Carolini 6 pars altera [class. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. VI] — cf. *T*

$\varphi$ = cod. Parisinus 7974 [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LIIII sq.]

$\psi$ = cod. Parisinus 7971 [class. III, cf. praef. uol. I$^2$ p. LV]

*A* = cod. Parisinus 7900 A [in epist. class. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. XIII. XV sq. XXVI sq.]

*Ac.* = Pseudacronis codicis A lemma [cf. praef. uol. I$^2$ p. XIII]

*B* = cod. Bernensis 363 [class. II, cf. praef. uol. I$^2$ p. XVIIII sqq. LXXVI sq.]

*Bland.* = codex Blandinius, codices Blandinii

*C* = codicis Monacensis 14685 altera pars [class. II, cf. praef. uol. I$^2$ p. XXIII sq.] — cf. *E*

*D* = cod. Argentoratensis primus, combustus, olim C VII 7 [class. I, cf. praef. uol. I$^2$ p. VI]

*E* = codicis Emmerammensis, nunc Monacensis 14685 altera pars [in serm. et a. p. class. I, in epist. class. II; cf. praef. uol. I$^2$ p. XI sq. XXIIII sq.] — cf. *C*

*Epil.* = Epilegomena zu Horaz, von Otto Keller, Leipzig, Teubner 1879. 1880

*F* = $\varphi + \psi$ [cf. praef. uol. I$^2$ p. LVI sq.]

*G* = cod. Leidensis Gronouii F 15 [in serm. class. I/III, in epist. class. II/III, in a. p. class. II; cf. praef. uol. I$^2$ p. XXXXV]

*L* = cod. Lipsiensis I 4. 38 [class. III, nonnumquam class. I; cf. praef. uol. I$^2$ p. LXIIII sqq.]

*M* = cod. Mellicensis [class. I; cf. praef. uol. I$^2$ p. X sq.]

*Petrop.* = cod. Petropolitanus [in serm. et epist. class. II, in a. p. class. III et I; cf. praef. uol. I$^2$ p. XXXX sq.]

*Porph.* = Porphyrionis interpretatio

*Pph.* = Porphyrionis lemma [cf. praef. uol. I$^2$ p. XXV. LXXVIII sq.]

*Pseudacr.* = Pseudacronis codicis A interpretatio

*R* = cod. Suecouaticanus 1703 [class. III, nonnumquam class. I; cf. praef. uol. I² p. LXII sqq.]
*Regin.* = cod. Reginensis [class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXVIIII]
**S** = locus similis, loci similes
*S* = cod. Bruxellensis 9776—9778 [class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXVIII sq.]
**T** = testatur, testantur
*T* = codicis Turicensis Carolini 6 pars altera [class. III, cf. praef. uol. I² p. LVIIII sq.] — cf. *τ*
*Taurin.* = cod. Taurinensis I. VI. 2, combustus [modo class. III modo class. I, cf. praef. uol. I² p. XXXVIIII sq.]
*U* = Porphyrionis codex Vaticanus (Ursinianus) 3314, uide editionem Holderianam, ad Aeni pontem 1894
*V* = cod. Blandinius qui dicitur uetustissimus [in serm. epist. a. p. class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXII sqq.]
*a* = cod. Mediolanensis Ambrosianus O 136 sup. [class. I, cf. praef. uol. I² p. XIIII sq.]
*a.* = ante (a corr., a. ras.)
*alt. m.* = altera manus, altera manu
*b* = cod. Bambergensis K 2 [class. III, cf. praef. uol. I² p. LXVIII sq.]
*c* = cod. Valentianus I nr. 408 [in serm. et epist. modo class. I modo class III, in a. p. class. I, cf. praef. uol. I² p. XVII]
c. = caput, carmen
*cett.* = ceteri codices littera *Ω* coniuncti
*cons.* = consentit, consentiunt
*corr.* = correxit, correctura
*d* = cod. Harleianus 2688 (class. III, cf. praef. uol. I² p. LVIII sq.]
*del.* = delet, delent
*f* = cod. Franekeranus siue Leeuwardensis 45 [modo class. III modo class. I, cf. praef. uol. I² p. LXXI sq.]
*flor. Nostr.* = florilegium Nostradamense [cf. praef. uol. II¹ p. XIII; ibidem de florilegiis Parisino 8069, Parisino 8818ᵃ, Cusano C 14, Basiliensi F IIII 38]
*g* = cod. Gothanus B 61 [in serm. et epist. class. II, cf. praef. uol. I² p. XXX sqq.]
*gloss. Γ* = ea scholia interlinearia, quae non tantum in codice *γ*, sed etiam in aliis ut in *E α a b* extant [cf. praef. uol. I² p. VIIII]
*h* = cod. Parisinus 7976 [modo class. III modo class. I, cf. praef. uol. I² p. VIIII. LXXII]
*h. l.* = hoc loco
*i* = cod. Florentinus Laurentianus XXXXIIII 1 [modo class. I modo class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXXIIII]
*j* = cod. Pragensis [class. I II III, cf. praef. uol. I² p. XXXXV sq.]
*k* = fragm. Parisinum 10403 [class. II III; cf. praef. uol. II¹ p. XII, uol. I² p. XXXXVII]
*l* = cod. Leidensis Latinus 28 [in serm. epist. a. p. class. III, cf. praef. uol. I² p. XXVIIII]
*l. l.* = locus laudatus
*lac.* = lacuna
*m* = cod. Monacensis Latinus 375 [in serm. epist. I a. p. class. II, in epist. II class. I III; cf. praef. uol. I² p. XXXXIII sq.]
*m.* = manus, manu
*marg.* = marginalis, in margine
*n* = cod. Parisinus Nostradamensis 184 [class. III, cf. praef. uol. I² p. LXXX]
*n. l.* = non liquet
*om.* = omittit, omittunt
*opp.* = opposito, oppositis, id est dissentientibus
*p* = cod. Parisinus 8214 [class. III, cf. uol. I² p. LXXII]
*p.* = post, per (p. corr., p. ras.), pagina
*pr.* = prior, prius; *R pr.* significat librarium codicis *R* primum ita scripsisse, sed ipsum correcturam addidisse
*q* = cod. Parisinus 8216 [class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXVIII]
*r* = cod. Parisinus 9345 [class. III, nonnumquam class. I; cf. praef. uol. I² p. LXVI sq.]
*ras.* = rasuram, rasura (a. ras., in ras.)
*s* = cod. Parisinus Sorbonensis 1578 [class. III, cf. praef. uol. I² p. LXXX]
*schol. Γ* (*Γ''*) = ea scholia marginalia, quae non ad Pseudacronem uetustissimum pertinent, uerum tamen non solum in cod. *γ*, sed in aliis quoque libris manu scriptis,

ut in *α b ƒ r*, passimque etiam in cod. *ν* reperiuntur [cf. praef. uol. I² p. VIII sq.]

*sup.* = supra (sup. u.)

*t* = fragm. Parisinum 8219 [class. III, cf. praef. uol. I² p. LXXII sq.]

*tract. Vindob.* = tractatus Vindobonensis [class. III, cf. praef. uol. I² p. LXXVIIII sq.]

*u'* = *u* + *v* [cf. praef. uol. I² p. LXXIII. LXXIIII sq.]

*u* = cod. Parisinus 7973 [class. III, nonnumquam class. II; cf. praef. uol. I² p. LXXIII sq.]

*u.*, *uu.* = uersus, uersum, uersu, uersibus

*uar.* = uaria lectio

*ut uid.* = ut uidetur

*v'* = *v* + *w*

*v* = cod. Parisinus 8213 [class. III, nonnumquam class. II; cf. praef. uol. I² p. LXXIIII]

*w* = cod. Basiliensis F IV 26 [class. III, nonnumquam class. II; cf. praef. uol. I² p. LXXIIII]

*x* = cod. Doruillianus, nunc Oxoniensis [in serm. epist. a. p. class. II, cf. praef. uol. I² p. XXXXI]

*y* = codicum minoris pretii uel fidei, qui hic illic tantum allegantur, aut singuli aut nonnulli; tales codices sunt: *G L S a β μ b c h k n q r s t Burneian. Petropolitan. Reginens. Taurinens. Vindobonens. Zulichemian.* innumeri alii

*z* = cod. Leidensis Vossianus [class. III, cf. praef. uol. I² p. LVIIII]

1 = a manu priore [prima] *(A1 γ1)*

2 = a manu altera *(A2)*

3 = a manu tertia

* = coniectura in contextum recepta

† = (in indice uerborum) uaria lectio notabilior, sed in contextum non recepta

( ) *( )* = significat Cruquium de codicum suorum lectione aliquid notauisse

|| = singulae litterae uidentur erasae esse

|||| = non nullae litterae uidentur erasae esse

: : = singulae litterae uidentur euanuisse

: : : / : : : : = non nullae litterae uidentur euanuisse

Quas in apparatu critico *typis inclinatis* siue *cursiuis* exprimendas curauimus litteras, eas ab altera manu additas esse indicauimus; in contextu *typis cursiuis* coniecturam receptam esse significauimus.

# ADDENDA ET CORRIGENDA.

praefatio lin. 20: pro 'faueret' lege 'faceret'

p. 2 text. s. I 1, 11: pro 'urbem est' lege '*urbemst'

ibid. sim. s. I 1, 7: include uncis '(de apibus pugnantibus)'

p. 3 text. s. I 1, 20: ante 'causaest' adde *

ibid. sim. post s. I 1, 24 adde: 25 sq. 'ut — doctores' T: Seruius ad Aen. VII 115 'dant — doctores' T: Seruius ad ge. III 360

p. 5 text. s. I 1, 46: pro 'tuus' lege 'tu*o*s'

p. 6 text. s. I 1, 51: pro 'suauest' lege '*suauest'

ibid. app. crit. s. I 1, 59: lege 'Atqui *EMγ*'

p. 7. app. crit. lin. 3 ab imo: 'quanquam *floril. Cusan.*' ex u. 71 pone in u. 72

p. 13 app. crit. lin. 3: pro '*uu.* 10 *sq.*' lege '*uu.* 10—13'

p. 16 app. crit. lin. 7 ab imo: pro '*& u v uar. y*' lege '*& u v uar. y*'

p. 18 text. s. I 2, 81: pro 'tuum' lege 'tu*o*m'

ibid. sim. lin. 5: ante 'miscens' adde 'candidis'

p. 19 text. s. I 2, 84: pro 'honesti est' lege '*honestist'

ibid. text. s. I 2, 91: pro 'Hypsaea' lege 'Hypsea'

p. 20 sim. lin. 3: pro 'uerum depugis nasuta' lege 'uerum depingis nasuta'

p. 22 sim. lin. 5: pro '*αἰσχίστων*' lege '*αἰσχίστην*'

ibid. app. crit. lin. 6: pro '*p. Pseudacr.*' lege 'p. *Pseudacr.*'

p. 23 app. crit. s. I 3, 1 dele '*Vincentius Adamus*'

p. 27 app. crit. s. I 3, 48: pro 'paruis *y* (S s alii)' lege 'paruis *y (S s alii)*'

p. 28 text. s. I 3, 50: pro 'paulost' lege '*paulost'

p. 29 text. s. I 3, 74: pro 'aequomst' lege '*aequomst'

p. 30 app. crit. s. I 3, 85: pro 'acernus $R_2$' lege 'aceruus $R_2$'

p. 32 app. crit. s. I 3, 128: in cod. *z* legitur 'quo', non 'qui'

p. 36 text. s. I 4, 33: pro 'metuunt' lege 'metu*o*nt'

p. 37 app. crit. s. I 4, 51: post 'ambulet' excidit ]

p. 40 app. crit. s. I 4, 82 dele 'sodales *Vincentius*'

ibid. app. crit. s. I 4, 86: pro 'caenare *F*'' lege 'caenare *F*'

p. 41 text. s. I 4, 95: pro 'tuus' lege 'tu*o*s'

p. 43 text. s. I 4, 120: pro 'tuum' lege 'tu*o*m'

p. 45 app. crit. s. I 5, 1: pro 'memagna' lege 'me magna'

p. 46 text. s. I 5, 15. 17: nunc praetulerim interpunctionem 'somnos, absentem' et 'certatim. tandem'

p. 48 app. crit. s. I 5, 40: dele 'Seruius'

p. 49 app. crit. lin. 9: pro '$R_2$' lege '$R_1$'

p. 50 sim. lin. ultima: pro 'lambere' lege 'labere'

ibid. app. crit. lin. 3: in cod. *E* legitur 'cidopo', non 'ciclopa'

p. 54 text. s. I 6, 6: pro 'aut' lege 'ut'

p. 56 app. crit. post s. I 6, 40: pro '*uu.* 41—II 7, 118' lege '*uu.* 41—II 7, 117'

p. 57 text. s. I 6, 60: pro 'tuus' lege 'tu*o*s'

p. 58 text. s. I 6, 66: pro 'mendosast' lege '*mendosast'

ibid. app. crit. lin. 2: ante 'qui' adde **63**

p. 60 text. s. I 6, 98: pro 'uolgi' lege 'u*o*lgi'

p. 62 text. s. I 6, 121: pro 'uoltum' lege 'u*o*ltum'

p. 63 text. s. I 6, 131: pro 'patruusque' lege 'patru*o*sque'

p. 75 text. s. I 9, 52: pro 'suus' lege su*o*s'

p. 79 text. s. I 10, 24: ante '*Falernist' dele asteriscum

ibid. app. crit. lin. 2 ab imo: pro 'latin' lege 'latine'

p. 87 app. crit. lin. 9: pro '$\varphi_2$ *a uar.* $\psi_2$' lege '$\varphi^2$ *uar.* $\psi_2$ *a*'

ibid. app. crit. lin. 4 ab imo: pro 'cod.' lege '*cod.*'

p. 90 text. s. II 1, 62: pro 'cum est' lege '*cumst'

p. 91 text. s. II 1, 66: pro 'Carthagine' lege 'Karthagine'
ibid. app. crit. lin. 3 ab imo: 'olus *v*' co pone post 'Dequeritur *E*'
p. 96 app. crit. lin. 3 ab imo: pro 'cit.' lege 'cit'
p. 102 app. crit. s. II 2, 131: pro 'ruris ł legis *v*' lege 'ruris i legis *v*'
p. 110 text. s. II 3, 137: pro 'quo est' lege '*quost'
p. 113 app. crit. s. II 3, 169: dele 'Seruius'
p. 114 text. s. II 3, 186: pro 'ingenuum' lege 'ingenuom'; item p. 114 app. crit. lin. 5 ab imo
p. 116 text. s. II 3, 213: pro 'purum est' lege '*purumst'
p. 124 app. crit. s. II 4, 6: pro 'tc̄ n *v*' lege 'tc̄ n *v*'
p. 137 text. s. II 5, 91: pro 'Dauos' lege 'Dauos'
ibid. app. crit. s. II 5, 89: pro 'ne uelim' lege 'ne uerim'
p. 140 text. s. II 6, 22: pro 'instituunt' lege 'instituont'
p. 145 app. crit. lin. 1: pro '*cum n*' lege '*cum r*'
ibid. app. crit. lin. 7 ab imo: pro '*cum r1*' lege '*r1*'
p. 149 app. crit. lin. 6 ab imo: pro '*cum Pseudacr.*' lege '*cum r Pseudacr.*'
p. 151 app. crit. lin. 2: pro 'educere' lege induceris' ('ł c')
p. 154 app. crit. s. II 7, 110: pro 'prida *z*' lege 'preda *z*' (i ... i)
p. 161 app. crit. lin. 2 ab imo: pro 'RORATII' lege 'HORATII'
p. 166 text. epist. I 1, 43: pro 'exiguom' lege 'exiguom'
p. 168 app. crit. lin. 2: dele '*flor. Nostr.*'
p. 169 sim. lin. paenultima et ultima: dele '; cf. Auson. epigr. 71, 2: repperit obscenas ueneres u i t i o s a l i b i d o'
p. 178 sim. lin. 3 ab imo: pro 'ingeniosi' lege 'ingenioli'.
p. 179 app. crit. epist. I 3, 5: dele 'mirantur *M*'
p. 182 sim. lin. 5: post 'I. 4.' adde: 1 sqq. S: Mart. III 20, 1 sqq.'
p. 184 sim. epist. I 5, 8 corrige: dona tibi ‖ 'levis spes' Solon e.q.s.
ibid. app. crit. lin. 4: dele '*v*'; lin. 5: dele '*R*'; lin. paenultima: post ,*A a. ras.*' adde '*π a. ras.*'
p. 185 sim. lin. 7: post '*μᾶλλον*' adde '*ἤ*'
p. 188 app. crit. lin. 2: pro 'foret *z* 2' lege 'feret *z*2'; epist. I 6, 24: dele '*z*2 *superscr.*'; lin. ultima: pro 'appy' lege 'appij'
p. 189 sim. lin. 12: pro 'Sen. epist. 123: u i r t u t e s' lege 'Sen. epist. 123, 10: u i r t u s'
p. 191 app. crit. lin. 7: post '*σ g m*' adde '*v z*2'; lin. 7 ab imo: post ,*v g m*' adde '*v*'
p. 203 sim. lin. 3: pro 'petito' lege 'petita'
p. 212 app. crit. lin. 3: post 'difundit *A*2' adde 'copianu *A*' (cor)
p. 237 text. epist. I 18, 66: pro 'tuum' lege 'tuom'
p. 241 app. crit. epist. I 18, 107: pro 'uł n' *g*' lege 'uł m̊ *g*'
p. 283 sim. lin. 14: pro 'p. 75' lege 'p. 21 DE'
p. 301 app. crit. lin. 4 a. p. 202: pro '*m Pph.*' lege '*m u Pph.*'
p. 308 app. crit. a. p. 311: post 'prouisam' adde '*R*'
p. 325 index uerborum: pro 'aluŏs' lege ,aluos'

---

Frommannsche Buchdruckerei (Hermann Pohle) in Jena. — 5150